dextram meam, ut hostes tuos vestigiis pedum tuorum subiiciam? Rursus dixit ei princeps doctorum Legistine libros? Et libros, inquit dominus Iesus, et ea quae in libris continentur; et explicavit libros et legem et praecepta et statuta et mysteria quae in libris prophetarum continentur, res quas nullius creaturae intellectus assequitur. Dixit ergo doctor ille Ego hactenus talem scientiam nec consecutus sum nec audivi: quis tandem, putas, puer iste erit?

Caput LI.

Cumque adesset ibidem philosophus, astronomiae peritus, rogassetque dominum Iesum num astronomiae studuisset, respondit ei dominus Iesus exposuitque numerum sphaerarum et corporum coelestium, eorumque naturas et operationes, oppositionem, aspectum triquetrum, quadratum et sextilem, cursum directum eorundem et retrogradationem, scripula scripulorumque sexagesimas, aliaque quae ratio non assequitur.

Caput LII.

Aderat quoque inter illos philosophos tractandarum rerum naturalium peritissimus: qui cum rogasset dominum Iesum an medicinae studuisset, respondens ille exposuit ei physica et metaphysica, hyperphysica et hypophysica, virtutes quoque corporis et humores eorundemque effectus; numerum item membrorum et ossium, venarum, arteriarum et nervorum; item effectum caloris et siccitatis, frigoris et humiditatis, quaeque ex hisce orirentur; quaenam esset operatio animae in corpus eiusque sensus et virtutes; quaenam esset operatio facultatis loquendi, irascendi, appetendi; denique

---

LI. *cursum directum:* ita Fl. pro *progressionem*

scripula scr. sexagesimas: ita Fl. pro *computum denique et prognosticationem*

LII. *tractandarum rerum naturalium:* ita Fl. pro *medicinae et naturalis scientiae*

item effectum caloris etc: ita Fl. pro *temperamenta etiam, calidum et siccum, frigidum et humidum*

coniunctionem et disiunctionem, aliaque quae nullius creaturae intellectus assequitur. Tunc surrexit philosophus ille et dominum Iesum adoravit, et O domine, inquit, ab hoc tempore ero discipulus tuus et servus.

Caput LIII.

Dum haec et alia inter sese loquebantur, adfuit domina hera Maria, postquam ipsum quaerens triduum cum Iosepho circumivit. Videns ergo eum inter doctores sedentem perque vices ipsos rogantem et respondentem, dixit illi Mi fili, quare ita fecisti nobis? ecce ego et pater tuus te magno cum labore quaerimus. At ille Quare, inquit, me quaeritis? nonne scitis decere me ut in domo patris mei verser? Sed ipsi non intellexerunt verba quae eis dixerat. Tunc doctores illi rogarunt Mariam, hiccine ipsius esset filius, et annuente ipsa, O te felicem, dixerunt, Maria, quae hunc talem peperisti. Reversus autem cum eis Nazarethum in omnibus rebus morem eis gerebat. Et mater eius conservabat omnia verba ista in corde suo. Dominus vero Iesus proficiebat statura et sapientia et gratia apud deum et homines.

Caput LIV.

Atque ab hoc die miracula arcana et secreta sua occulere coepit et legi operam dare, donec annum trigesimum complevit, quando pater publice eum ad Iordanem declaravit hac coelitus voce demissa Hic est filius meus dilectus, in quo acquiesco; praesente spiritu sancto in forma columbae candidae.

Caput LV.

Hic est quem supplices adoramus, qui essentiam nobis et vitam dedit et ex uteris matrum nostrarum nos eduxit, qui

---

coniunctionem et disiunctionem: ita Fl. pro *congregationem et dissipationem*
LIII. *quaerimus - - quaeritis:* ita Fl. pro *quaesivimus - - quaerebatis*
LV. *qui essentiam:* ita Fl. pro *quoniam essentiam*

corpus humanum propter nos assumsit nosque redemit, ut complecteretur nos aeterna misericordia, et clementiam suam ex liberalitate et beneficentia et generositate et benevolentia nobis exhiberet. Ipsi est gloria et beneficentia et potentia et imperium ab hoc tempore in sempiterna saecula. Amen.

Explicit EVANGELIUM INFANTIAE totum auxilio dei supremi, secundum ea quae in archetypo invenimus.

Ipsi est gloria et beneficentia: ita Fl. pro *Ipsi sit gloria et laus*

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΡΑΧΘΕΝΤΑ ΕΠΙ ΠΟΝΤΙΟΥ ΠΙΛΑΤΟΥ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ἐγὼ Ἀνανίας προτίκτωρ ἀπὸ ἐπάρχων, τυγχάνων νομομαθής, ἐκ τῶν θειῶν γραφῶν ἐπέγνων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν πίστει προσελθών, καταξιωθεὶς δὲ καὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος· ἐρευνήσας δὲ καὶ τὰ ὑπομνήματα τὰ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον πραχθέντα ἐπὶ τοῦ δεσπότου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἃ κατέθεντο οἱ Ἰουδαῖοι ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ταῦτα εὗρον τὰ ὑπομνήματα ἐν ἑβραϊκοῖς γράμμασιν, καὶ θεοῦ εὐδοκίᾳ μεθερμήνευσα γράμμασιν ἑλληνικοῖς εἰς ἐπίγνωσιν πάντων τῶν ἐπικαλουμένων τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς

---

* Ita titulum habent FH .. G τὰ ὑπομνήματα τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ .. C ὑπομνήματα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἃ ἐπράχθησαν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου ἡγεμονεύοντος τῆς Ἰουδαίας .. Coptus *Commentarii Salvatoris conscripti sub Pontio Pilato praeside* .. A ὑπομνήματα τῶν πραχθέντων εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου ἡγεμόνος συγγραφέντα ὑπὸ Νικοδήμου ἄρχοντος συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων γράμμασιν ἑβραϊκοῖς .. E ὑπομνήματα πραχθέντα (codex πραγχέντα) περὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τοῦ ἡγεμόνος τῆς Ἰουδαίας, ἅπερ αὐτὸς ὁ Πιλάτος (hoc accentu codex) ἐξέπεμψεν διὰ ἰδίας ἀναφορᾶς Αὐγούστῳ Καίσαρι ἐν τῇ Ῥώμῃ .. D ὑπόμνημα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ [ἱστορία?] εἰς τὴν ἀποκαθήλωσιν αὐτοῦ συγγραφεῖσα παρὰ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου.

Prologum istum solus habet codex C; non habent ADEFGH: hiat B. Praeterea vero invenitur etiam in Copto interprete, item in Latinorum codicibus nonnullis, quos ad latinum textum vide.

προτίκτωρ: ita codex; Birch edidit προτεκτωρ | τυγχάνων: Thilo cum praecedentibus coniunxit. Idem post γραφῶν interpunxit. | ἐπέγνων: codex ἐπέγνω (Birch επιγνω) | καταξιωθείς: codex κατηξιωθείς | κατέθεντο: codex -θοντο | εὗρον: codex ἑρῶ (Birch ειρω) | μεθερμήνευσα: sic corrigendum videbatur pro

βασιλείας τοῦ δεσπότου ἡμῶν Φλαβίου Θεοδοσίου, ἔτους ἑπτακαιδεκάτου, καὶ Φλαβίου Οὐαλεντινιανοῦ τὸ ἕκτον, ἐν ἰνδικτιῶνι θ'.

Πάντες οὖν ὅσοι ἀναγινώσκετε καὶ μεταβάλλετε εἰς ἕτερα βιβλία, μνημονεύετέ μου καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα ἵλεός μοι γένηται ὁ θεὸς καὶ ἱλάσηται ταῖς ἁμαρτίαις μου ἃς ἥμαρτον εἰς αὐτόν.

Εἰρήνη τοῖς ἀναγινώσκουσι καὶ τοῖς ἀκούουσι καὶ τοῖς οἰκέταις αὐτῶν. ἀμήν.

Ἐν ἔτει πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος βασιλέως Ῥωμαίων, καὶ Ἡρώδου βασιλέως τῆς Γαλιλαίας, ἐν

μεθερμηνεύσας quod in codice est | τὸ ἕκτον: codex τοῦ ἕκτον, unde Thilo τοῦ ἕκτου edidit. Videtur Valentinianus tum sextum consul fuisse dici. Ceterum numerum ἑπτακαιδεκάτου confirmat Coptus, sed pro τὸ ἕκτον habet *quintum*. Latinus vero pro priore *annum decimum octavum*, et pro Οὐαλεντινιανοῦ τὸ ἕκτον habet *Valentiniano Augusto*.

καὶ μεταβάλλετε: καί in codice excidit | καὶ εὔχεσθε: ita potius scribendum videbatur quam εὔχ. καί, quemadmodum in codice est.

τ. οἰκέτ. αὐτῶν: ita legendum videtur quemadmodum Coptus habet *eorumque domui universae*. Birch ex ipso codice hauserat αὐτῶν, sed Thilo ibidem αὐτοῦ legit nec id („*servos dei*") reiiciendum putat.

Hanc temporis notam actibus praefigunt ACEG, item D. Praetereunt FH. Rursus hiat B. Eandem vero etiam Coptus et Latinorum aliquot codices tenent.

Ἐν (pro eo Birch edidit Ἐγένετο) ἔτει πεντεκαιδεκάτῳ cum CG. Eundem annum agnoscunt Clem. Alex. Strom. I. p. 147. Tertull. adv. Iud. 8. August. civ. dei 18, 54. Lactant. institutt. 4, 10. . . DE ἐν ἔτει ὀκτωκαιδεκάτῳ. Hunc annum tuentur Hieronymus et Cedrenus ex Eusebii (vide post) ut sibi videntur auctoritate . . Latinorum codd. Eins. Flor. Fabric. *in anno XVIIII.* Quem annum confirmat ni fallor Coptus, in quo ante *nono* excidisse videtur *decimo*. Accedunt versiones veteres Germanicae, Anglosaxonicae, Francogallicae. Eandem computationem praeivit Eusebius in chron. armen. II. p. 264. (cf. etiam Syncell. chronogr. p. 324. Niceph. hist. eccl. 1, 40., quamquam Hieronymus vertit XVIII., adstipulante post Cedreno, i. e. ιη' pro ιϛ'.) . . A ἐν ἔτει δεκάτῳ. Item lat. cod. Cors. In utroque excidisse videtur alter numerus . . denique Iul. Afric. (Reliq. sacr. ed. Routh. II, p. 187.) annum Tiberii XVI. tuetur. | ἡγεμονίας cum CDEG .. A βασιλείας | βασιλέως Ῥωμαίων cum EG, item Copto et Latino .. C καὶ βασιλ. Ῥωμ. .. A τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς .. D om | καὶ Ἡρώδου (C add τοῦ, non item AG) βασιλέως τῆς Γαλιλαίας (cum G et [Γαλατίας habet] C, item Copto et Latino; A τῆς Ἰου-

ἐννεακαιδεκάτῳ ἔτει τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, τῇ πρὸ ὀκτὼ καλανδῶν Ἀπριλλίων, ἥτις ἐστὶν εἰκὰς πέμπτη Μαρτίου, ἐν ὑπατείᾳ Ῥούφου καὶ Ῥουβελλίωνος, ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς διακοσιοστῆς δευτέρας ὀλυμπιάδος, ἐπὶ ἀρχιερέως τῶν Ἰουδαίων Ἰωσήπου τοῦ Καϊάφα.

δαίας) .. D βασιλεύοντος Ἡρώδου τῆς Ἰουδαίας, E καὶ Ἡρώδου τοῦ υἱοῦ Ἡρώ-
δου τῆς Ἰουδαίας | ἐν (cum CG; praetermittunt AE) ἐννεακαιδεκ. (A ἐνακαιδεκ.)
ἔτει (hoc ante ἐννεακαιδ. ponunt C [habet τη] G; iidem ante τῆς ἀρχῆς addunt
ἐπί) τῆς ἀρχ. αὐτοῦ .. D om | τῇ πρὸ ὀκτὼ καλανδῶν Ἀπριλλίων (haec cum G
et [omisso Ἀπριλλ.] A; C τῇ ὀγδόῃ Ἀπριλλίω), ἥτις ἐστὶν εἰκὰς (ita A et
[νίκας] G; C ἠκάδι) πέμπτη Μαρτίου (ita G, item [Μαρτίω] C; A τοῦ Μαρ-
τίου μηνός) .. eadem apud Latinos habentur; item in Copto quamquam τῇ us-
que Ἀπριλλίων non exprimit .. DE om. Nostram actorum Pilati lectionem iam
notarunt Epiphanius (haer. L. Quartodecim. 1. ἀπὸ τῶν ἄκτων δῆθεν Πιλά-
του αὐχοῦσι τὴν ἀκρίβειαν εὑρηκέναι, ἐν οἷς ἐμφέρεται τῇ πρὸ ὀκτὼ καλανδῶν
Ἀπριλλίων τὸν σωτῆρα πεπονθέναι.) et auctor (Chrysostomus?) homil. 8. in
pascha (τὰ γὰρ ὑπομνήματα τὰ ὑπὸ Πιλάτου πραχθέντα καὶ τὴν προθεσμίαν πε-
ριέχει τοῦ πάσχα. ἱστορεῖται οὖν ὅτι τῇ πρὸ ὀκτὼ καλανδῶν Ἀπριλλίων ἔπαθεν
ὁ σωτήρ.). Sed Epiphanius testatur etiam in aliis actorum Pilati exemplis pro
die VIII. se invenisse *diem XV.* Eundem vero diem octavum ante Calend. April.
confirmant locis laudatis Clem. Alex., Tertull., Augustinus. Contra
Graecorum Menaea diem Martii XXIII. tenent, ad quos accedit Lactan-
tius l. l. Denique Epiphan. haer. LI. Alogor. 23. est πάσχει ὁ σωτὴρ ἐν τῷ
πρὸ ιγ´ καλανδῶν Ἀπριλλίων. | ἐν ὑπατείᾳ (ita A; C ἐν ὑπατίου, G ἐν ἱπατίου)
Ῥούφου (ita A; G Ῥόφου; C Ἀρουφίνου, nisi forte est ἐν ὑπατίουα ῥουφίνου)
καὶ Ῥουβελλίωνος (A Ῥουβελίωνος sic; G Ῥουβελιανοῦ, C Ῥουβιλεόνου) .. D
ἐπὶ ὑπάτου Βικεντιανοῦ („quo nomine recentiores Graeci Romanum designant
cuius proprium nomen ignorant") .. E om. Sed cum lectione nostra consentit
etiam Coptus: *consulatu Rufi et Rubellionis.* Item fere Latini, nisi quod *Rufini*
pro *Rufi* habent. Praeterea cf. Epiphan. haer. LI. Alogor. 23. (ὑπατεία Ῥού-
φου καὶ Ῥουβελλίωνος), qui aeque ac Fasti Siculi *Rufum et Rubellionem* (Fast.
Sic. *Rubellinum*) consules a consulatu *duorum Geminorum* (τῶν δύο Γεμηνῶν)
distinguit. Aliter Tertull. l. l. (*passio perfecta est -- consulibus Rubellio Ge-
mino et Rufio* [Fufio?] *Gemino*). Quam Tertulliani sententiam confirmat Tacit.
annal. V, 1. ubi est *Rubellio et Fufio consulibus, quorum utrique Geminus cogno-
mentum erat.* | ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς διακ. δευτ. (E τῆς αὐτῆς pro τ. δ. δ.)
ὀλυμπ. cum ACG, item E (D haec omnia om). Consentit Coptus, nisi quod
δευτέρας praetermittit; item Latini. Iulio Africano pro *quarto* eiusdem
Olympiadis anno placuit *secundus*, cf. Routh Reliq. sacr. II. p. 188. Memorabile
vero est mirabilem solis defectionem a Phlegonte narratam in eundem annum
incidisse tradi; cf. Euseb. Chron. armen. II. p. 265. et idem in Syncelli
chronogr. p. 324.: pro τῷ δέ enim omnino τῷ δ´, adstipulante Hieronymo in-
terprete, legendum est, ita ut scripserit ex Phlegonte Eusebius τῷ δ´ ἔτει τῆς
σβ´ ὀλυμπιάδος ἐγένετο ἔκλειψις ἡλίου μεγίστη τῶν ἐγνωρισμένων πρότερον. | ἐπί
cum ADEG; item Copt et Lat .. C καὶ ἐπί | ἀρχιερέως cum ACG .. DE ἀρ-
χιερέων | Ἰωσήπου τοῦ Καϊάφα cum A; item Ἰωσίπου (D -ίππου) καὶ Καϊάφα
DG. Nec aliter (vel cum A vel cum DG faciunt) Copt et Latt .. C nil nisi

Ὅσα μετὰ τὸν σταυρὸν καὶ τὸ πάθος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος θεοῦ γράμμασιν ἑβραϊκοῖς ἱστορήσας Νικόδημος ἔγραψε καὶ τοῖς μετέπειτα κατέλιπεν, ὧδέ πως ἔχει.

Caput I.

1 Συμβούλιον γὰρ ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, Ἄννας καὶ Καϊάφας καὶ Σήμης καὶ Δαθαὴς καὶ Γαμαλιήλ, Ἰούδας, Λευὶς καὶ Νεφθαλείμ, Ἀλέξανδρος καὶ Ἰάειρος

Καϊάφα .. E Ἄννα καὶ Καϊάφα. Praeterea lectionem codicis A confirmant Ioseph. antiqq. iud. 18, 4. 3. et Euseb. hist. eccl. 1, 10. testantes plenum illius pontificis nomen Ἰώσηπος ὁ Καϊάφας fuisse.

Ὅσα μετὰ usque ὧδέ πως ἔχει: ita prorsus A .. CEG καὶ ὅσα μετὰ τὸν σταυρὸν καὶ τὸ πάθος τοῦ κυρίου (CG κυρίου, E Ἰησοῦ), tum G pergit ἱστορήσας Νικόδημος παρέδωκεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰουδαίοις, συνέταξεν ὁ αὐτὸς Νικόδημος γράμμασιν ἑβραϊκοῖς: C pergit ἱστόρησεν Νικόδημος καὶ παρέδωκε τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰουδαίοις· συνέταξεν δὲ ὁ αὐτὸς Νικόδημος γράμμασιν ἑβραϊκοῖς: E pergit ἱστόρησε Νικόδημος τὰ πεπραγμένα τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι, συνέταξεν ὁ αὐτὸς Νικόδημος γράμμασιν ἑβραϊκοῖς ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις σταυρωθέντος τοῦ Ἰησοῦ καὶ Ποντίου Πιλάτου ἡγεμονεύοντος τῆς τε Παλαιστίνης καὶ τῆς Φοινίκης .. D haec tantum habet eaque praecedentibus annexa: ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσταυρώθη .. Coptus quae habet, ea satis corrupta esse videntur: *atque hi omnes fuerunt post crucifixionem et ea quae contigerunt domino nostro Iesu Christo. Nicodemus itaque dux Iudaeorum perquisivit ea quae summi sacerdotes et reliqui Iudaei gesserunt sese Christo opponentes. Porro Nicodemus ea omnia scripsit ut memoriae mandarentur litteris hebraicis hoc modo* ... de Latinis ad codicem A prope accedit Fabric *quanta post crucem et passionem domini historiatus est Nicodemus litteris hebraicis.* Porro Flor (similiterque Eins et Cors) *et quanta post -- Nicodemus acta a principibus sacerdotum* [et] *reliquis Iudaeis, mandavit ipse Nicodemus litteris hebraice.*

I, 1. Συμβούλιον -- γραμματεῖς cum A .. FH Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις συμβούλιον ποιήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι .. CDG nil eiusmodi nominibus sequentibus praemittunt, nec magis codices latini, nisi quod Fabric post *Annas* addit *enim* .. Copt *Sequentes quorum nomina sunt* | Ἄννας κ. Καϊάφας (G Καΐφας) cum ACDG, Copto et Latinis .. FH nec haec nec reliqua nomina habent | καὶ Σήμης καὶ Δαθαής cum A .. G κ. Σουμνῆ κ. Δοθαΐ, Copt *et Summis et Dothaim* .. C κ. Νουμῆς κ. Δοθαή .. D καὶ Συμεών, altero omisso .. Latini plerique *et* (alii om) *Summas* (*Somne, Summe, Symeon*) *et* (alii om) *Datam* (*Dathan*); duo vero codd. Vat, item Venetus *summi sacerdotes et doctores*, item Ambr *et alii summi sacerdotes, Datam videlicet* | καὶ Γαμαλιήλ cum G et Copto; item omisso καί C; item vel addito vel omisso καί Latini .. AD om | Ἰούδας: Coptus (item Ambr) *et Iudas* | Λευΐς cum CD (Λεβίς) G, item (*Livis*) Copt (Copt et aliquot codd. lat. praeponunt *et*) .. A Λευί, item plerique codd. lat. (unus *Heyleb*, idque ante *Iudas* positum) | καὶ (cum A Copt et aliquot codd. lat.; G aliique om) Νεφθαλείμ (-λήμ, -λίμ) | Ἀλέξανδρος cum ADG Copto et Latinis plerisque (sed Vatt et Ven *Androson*) .. C om | καὶ (C Vatt om) Ἰάειρος (G Ἴακρος, Copt

καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Ἰουδαίων ἦλθον πρὸς Πιλᾶτον κατηγοροῦντες τοῦ Ἰησοῦ περὶ πολλῶν πράξεων, λέγοντες Τοῦτον οἴδαμεν ὄντα υἱὸν Ἰωσὴφ τοῦ τέκτονος ἀπὸ Μαρίας γεννηθέντα, καὶ λέγει ἑαυτὸν εἶναι υἱὸν θεοῦ καὶ βασιλέα· ἀλλὰ καὶ τὰ σάββατα βεβηλοῖ, καὶ τὸν πάτριον νόμον ἡμῶν βούλεται καταλῦσαι. λέγει ὁ Πιλᾶτος Καὶ τίνα ἐστὶν ἃ πράττει καὶ βούλεται καταλῦσαι; λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Νόμον ἔχομεν ἐν σαββάτῳ μὴ θεραπεῦσαί τινα· οὗτος δὲ χωλοὺς καὶ κυρτοὺς ξηρούς τε καὶ τυφλοὺς καὶ παραλυτικοὺς κωφοὺς καὶ δαιμονιζομένους ἐθεράπευσεν ἐν σαβ-

---

Hierius) cum CG Copt Ven Vatt .. A καὶ Ἕρμηλος, D καὶ Ἰώσηπος, plures Latini *et Syrus* (*Cyrus*).

In recensione B haec nomina sic leguntur: -- ἦλθον ἐκ τῶν Ἰουδαίων πρὸς αὐτοὺς (i. e. ad Annam et Caiapham) ἀρχιερεῖς Ἰούδας, Λευί, Νεφθαλείμ, Ἀλέξανδρος, Σύρος.

οἱ λοιπ. τῶν Ἰουδαίων cum CDG, item (*reliqui Iudaeorum*) Flor Eins .. A (item ut videtur Copt et plerique codd. lat.) οἱ λ. Ἰουδαῖοι | ἦλθον cum A Copto et Latinis .. CDG οἵτινες ἦλθον | πρὸς Πιλᾶτον: solus C praem κατ' ἰδίαν | κατηγορ. τοῦ Ἰησοῦ cum A, item (*accus. dominum nostrum Iesum Christum*) Copt Vatt Ven .. CDG multique codd. lat. κατὰ τοῦ Ἰησοῦ κατηγορ. αὐτόν (G αὐτοῦ) | περὶ πολλ. πράξ. cum AG, item *de* (*in*) *multis* Vatt Ven .. Copt om .. CD aliique codd lat. add κακῶν | Τοῦτον: G (item Vatt Ambr) add τὸν Ἰησοῦν .. Copt *Iesum*, omisso τοῦτον | G εἴδαμεν | ὄντα υἱόν cum A .. G υἱόν, Latini *filium* .. C εἶναι αὐτὸν υἱόν .. D ὀνομαζόμενον υἱόν .. Copt *esse filium* | ἀπὸ Μαρίας γεννηθ. cum CG Copto et Latinis .. A καὶ Μαρίας .. D καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Μαριάμ | ἑαυτὸν εἶναι υἱὸν θεοῦ καὶ βασιλέα cum CDG, item *se esse dei filium et regem* Copt, item *se esse filium dei et regem* Eins aliique .. A υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν καὶ βασιλέα εἶναι | ἀλλὰ (Copt Cors om) καὶ τὰ σάββ. βεβ. cum A Copt Cors .. CDG (item Latini) praem οὐ μόνον δὲ (plerique Latini *Et non solum*, Eins *Non solum*) τοῦτο (G om; Fabric add *dicit*) | πάτριον cum AC .. DG πατρῷον | νόμον ἡμῶν cum A Copto et Latinis .. CDG om ἡμῶν | λέγει (G et codd. aliquot lat. add αὐτοῖς) ὁ Πιλ. Καὶ (C et Latini om) τίνα (ita G et Latini; A Τί) ἐστὶν ἃ (A ὃ) πράττ. καὶ βούλ. καταλ. (κ. β. κατ. cum G et Latinis plurimis; A Flor om) cum GA Vatt Ven Flor etc .. C om, item Copt (transiluere ab altero καταλῦσαι ad alterum) .. D haec cum aliis pluribus (usque dum sequitur Ἀξιοῦμεν) om | λέγουσιν (G Copt Latini add αὐτῷ) οἱ Ἰουδαῖοι cum AG Copt Latt .. C om | Νόμον .. C Καὶ γὰρ νόμον | θεραπεῦσαι cum C Copt Latt, item θεραπεύεσθαι G .. A ἐργάζεσθαι | χωλούς (*claudos*) primo loco habent ACG Copt Latt; sed in iis qui sequuntur magna est lectionis varietas: κυρτούς (*gibbosos*) et A et uterque Vaticanus secundo loco habent: ξηρούς plane non habent nisi A, contra reliqui λεπρούς varie positos addunt: κωφούς cum A etiam Coptus commemorat, non item reliqui. Secuti igitur in his sumus prae ceteris codicem A (perperam is apud Thil. dicitur χωλοῖς etc habere). Reliqui vero sic: C χωλοὺς καὶ παραλυτικοὺς καὶ τυφλοὺς καὶ κυρτοὺς καὶ λεπροὺς καὶ δαιμονιζομένους: G χωλ. κ. τυφλ. κ. κυρτ. κ. παραλυτ. κ. λεμπροὺς (sic) κ. δαιμονιζομένους: Copt *claudos et leprosos et omnes infirmos et*

βάτῳ ἀπὸ κακῶν πράξεων. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος Ποίων κακῶν πράξεων; λέγουσιν αὐτῷ Γόης ἐστίν, καὶ ἐν Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, καὶ πάντα αὐτῷ ὑποτάσσεται. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος Τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια, ἀλλ' ἐν θεῷ τῷ Ἀσκληπιῷ.

[2] Λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Πιλάτῳ Ἀξιοῦμεν τὸ σὸν μέγεθος ὥστε αὐτὸν παραστῆναι τῷ βήματί σου καὶ ἀκουσθῆναι. καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Πιλᾶτος λέγει Εἴπατέ μοι ὅτι πῶς δύναμαι ἐγὼ ἡγεμὼν ὢν βασιλέα ἐξετάσαι; λέγουσιν αὐτῷ Ἡμεῖς οὐ λέγομεν βασιλέα αὐτὸν εἶναι, ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτὸν λέγει. προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Πιλᾶτος τὸν κούρσωρα λέγει αὐτῷ Μετὰ

---

a daemone vexatos et surdos et mutos: Eins *claudos et surdos, curvos et paralyticos, coecos et leprosos et daemoniacos:* Vatt *claudos et gibbosos, caecos, paralyticos, leprosos, daemoniosos et lunaticos.* (Ceteros latinos codd. vide ad latinum actorum Pilati textum.) | λέγει αὐτ. ὁ Πιλ. Π. κ. πράξεων; λέγ. αὐτῷ cum G Copt Latt .. AC om | Γόης cum G Latt (Copt om Γόης ἐστ. καί) .. A ὅτι γόης, C καὶ γόης | ἐν (G add τῷ) Βεελζεβ. (G Βελζεβ.) ἄρχ. τ. δαιμ. cum AG Copt Latt .. C ἐν Βεελζ (omissis ἄρχ. τ. δαιμ.) | καὶ πάντα cum AG .. C κ. τὰ πά. | G om αὐτῷ | Τοῦτο οὐκ ἔστ. cum AC Copt Latt .. GE Οὐκ ἔστιν (ἔστι) δυνατόν | ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ: A om πνεύματι | τὰ (cum GE; C om) δαιμόνια: A om | ἀλλ' ἐν θε. τῷ (ita A; C om) Ἀσκληπιῷ cum AC, item Flor .. Copt et multi codd. lat. *sed in virtute (nomine) dei* .. G (item ut videtur E) om

2. τῷ Πιλάτῳ: G Copt om | τὸ σὸν μέγεθος cum AD Copt Vatt Cors .. CG Eins Fabric τὸ ὑμέτερον μέγεθος, item E τοῦ ὑμετέρου κράτους | ὥστε αὐτ. παραστῆναι (E παρασταθῆναι) τῷ βήμ. σου κ. ἀκουσθ. cum CGE Copt Latt .. D ὥστε αὐτ. παραστῆναι ἐπὶ τοῦ βήματός σου καὶ ἐρωτηθῆναι παρὰ σοῦ .. A ὥστε εἰσελθεῖν σε εἰς τὸ πραιτώριον καὶ ἐρωτῆσαι αὐτόν. ἦν γὰρ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τοῦ ὄχλου ἔξω ἑστηκώς. | καὶ προσκαλ. αὐτ. ὁ Πιλ. (A προσκ. δὲ ὁ Πιλ. τοὺς Ἰουδαίους) λέγει (C add αὐτοῖς) Εἴπατέ μοι ὅτι (cum C; AEG om) πῶς δύν. ἐγὼ ἡγ. ὢν (G om) βασιλ. ἐξετάσαι (ἐξετ. cum CEG; A ἐμαυτὸν λέγειν) cum ACEG .. D ἀπεκρίθη ὁ Πιλ. καὶ εἶπε τοῖς Ἰουδαίοις Πῶς δύνασθε (?) τὸν βασιλέα ὑμῶν ἐξετάσαι .. Copt *Respondit Pilatus Dicite mihi, nonne opus erit mittere ducem ad quaerendum regem.* Item Flor Vatt *Advocans ad se Pilatus Iudaeos Dicite mihi, quomodo possum ego dum praeses sum* (Vatt *cum sim praeses*) *regem interrogare* .. plures alii latini codd. haec non habent, neque magis habet textus B actorum. | λέγουσιν αὐτῷ (D add οἱ Ἰουδαῖοι) Ἡμ. οὐ λέγ. βασιλ. αὐτὸν (G αὐτ. βασ.) εἶναι, ἀλλ' αὐτὸς (G om) ἑαυτ. λέγει (D Copt om εἶναι usque λέγει) cum CDEG Copt Flor Vatt .. A (ex omissione eorum quae interposita sunt ortum videtur illud ἐμαυτὸν λέγειν, quod iste codex pro ἐξετάσαι habet) om. Item om codd. lat. multi. | προσκαλ. δὲ (G τότε προσκ., CE καὶ προσκ.) ὁ Πιλ. cum CDEG Flor Eins Fabr; item Vatt *Advocans itaque Pilatus*, et Copt *Quare Pilatus accersivit* .. A προσκαλ. δὲ καί (om ὁ Πιλ.) | τὸν κούρσωρα cum AC (item FH) .. EG κούρσορα, D τινὰ κούρσορα | Μετὰ ἐπιεικ. ἀχθ. ὁ Ἰησ. cum ACEG,

ἐπιεικείας ἀχθήτω ὁ Ἰησοῦς. ἐκβὰς δὲ ὁ κούρσωρ καὶ γνωρίσας αὐτὸν προσεκύνησεν, καὶ λαβὼν τὸ καθάπλωμα τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἥπλωσεν χαμαὶ καὶ λέγει αὐτῷ Κύριε, ὧδε περιπάτησον καὶ εἴσελθε, ὅτι καλεῖ σε ὁ ἡγεμών. ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι ὃ ἐποίησεν ὁ κούρσωρ, κατέκραξαν τοῦ Πιλάτου λέγοντες Διὰ τί ὑπὸ πραίκωνος αὐτὸν οὐκ ἐκέλευσας εἰσελθεῖν ἀλλ' ὑπὸ κούρσωρος; καὶ γὰρ ὁ κούρσωρ θεασάμενος αὐτὸν προσεκύνησε, καὶ τὸ φακεώλιον αὐτοῦ ἥπλωσε χαμαὶ καὶ ὡς βασιλέα αὐτὸν περιπατῆσαι πεποίηκεν.

3 Ὁ δὲ Πιλᾶτος μετακαλεσάμενος τὸν κούρσωρα λέγει αὐτῷ Τί τοῦτο ἐποίησας, καὶ ἥπλωσας τὸ φακεώλιόν σου ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπ' αὐτῷ περιπατῆσαι πεποίηκας τὸν Ἰησοῦν; λέγει

---

item Copt (*Introduc mihi Iesum quieto modo*) et Latt .. D add ὧδε | ἐκβάς cum CD .. AE ἐξελθών | γνωρίσ. αὐτὸν προσεκύνησεν cum A Eins Fabr, item addito αὐτῷ CD .. E Copt γνωρ. τὸν Ἰησοῦν προσεκ. αὐτῷ | καὶ λαβών cum A, item (*tollens*) Vatt Ven; D καὶ ἐκβαλών .. CE καὶ ἔλαβε | τὸ καθάπλωμα (ita A; C κατάπλ.) cum AC .. DE τὸ φακεόλιον, item FH (de utroque vide ad huius sectionis finem) τὸ φακιόλ. Latini *fasciale* | τῆς χειρ. αὐτοῦ cum AC .. D αὐτοῦ .. FH ὃ κατεῖχεν εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, item Latini .. E ὃ κατεῖχε κατὰ τὴν τάξιν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ | ἥπλωσε χαμαί cum AD et Latinis .. FH ἥπλ. αὐτῷ χαμ., CE καὶ ἥπλωσεν αὐτὸ χαμ. | κ. λέγει (FH εἶπεν) αὐτῷ cum AFH .. C etc κ. λέγ. τῷ Ἰησοῦ | Κύριε .. E add μου | ὧδε περιπ. καὶ εἴσελθε cum C Eins Fabr aliisque latinis codd .. A Vatt add εἰς τὸ πραιτώριον, item E ἐπὶ τοῦ βήματος .. D ἐνταῦθα περιπάτησον .. FH om | ὅτι cum AD Latt .. reliqui om | ὃ ἐποίησεν ὁ κούρσωρ: D add ὅτι προσεκύνησε τὸν Ἰησοῦν καὶ τὸ φακεόλιον αὐτοῦ ἥπλωσε | κατέκραξαν: A ζήλου πλησθέντες κατέκραζον | τοῦ Πιλάτου (C τῷ Πιλάτῳ) .. D αὐτοῦ, sed pergit ἐπὶ τὸν Πιλάτον λέγοντες | Διὰ τί ὑπὸ πραίκωνος (cod. πρέκ.) αὐτ. οὐκ ἐκέλευσας (item E) εἰσελθ. ἀλλ' ὑπὸ κούρσωρος cum A, item Latinis .. C Διὰ τί ὑπὸ πρεσπόκονα (πρεπόκονα? alii πραίκωνα) α. ο. ἐκάλεσας ἐλθεῖν ἀλλ' ὑπὸ κούρσωρα .. D Διὰ τί οὕτως ἐκέλευσας αὐτὸν μετὰ τιμῆς εἰσελθεῖν .. FH om Ἰδόντες δὲ -- ὑπὸ κούρσωρα | καὶ γὰρ ὁ κούρσωρ θεασάμενος -- περιπατῆσαι πεποίηκεν cum A. Similiter E et Latini .. C aliique om

Codices FH, quos passim iam adhibuimus, has duas sectiones sic exhibent: Ἐν ταῖς ἡμεραῖς ἐκείναις συμβούλιον ποιήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι προσῆλθον πρὸς Πιλάτον (hoc accentu uterque codex) τὸν ἡγεμόνα, κρατοῦντες καὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ παρέδωκαν αὐτὸν αὐτῷ. ὁ δὲ ἡγεμὼν παραλαβὼν αὐτὸν κατέκλεισεν, καὶ βουλόμενος αὐτὸν ἀνακρίναι παρόντων καὶ τῶν Ἰουδαίων, ἀπέστειλεν τὸν κούρσωρα αὐτοῦ ἀγαγεῖν αὐτόν. ὁ δὲ κούρσωρ αὐτὸν θεασάμενος προσεκύνησεν αὐτόν, καὶ τὸ φακιόλιον ὃ κατεῖχεν εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἥπλωσεν αὐτῷ χαμαὶ καὶ εἶπεν αὐτῷ Κύριε, καλεῖ σε ὁ ἡγεμών.

3. μετακαλεσάμενος cum CF etc .. A προσκαλ. | καὶ ἥπλωσας τὸ φακεώλ. -- τὸν Ἰησοῦν cum A. Similiter Ven *et honorasti Iesum qui dicitur Christus* ..

αὐτῷ ὁ κούρσωρ Κύριε ἡγεμών, ὅτε με ἀπέστειλας εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, εἶδον αὐτὸν καθήμενον ἐπὶ ὄνου, καὶ οἱ παῖδες τῶν Ἑβραίων κλάδους κατεῖχον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν καὶ ἔκραζον, ἄλλοι δὲ ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια αὐτῶν λέγοντες Σῶσον δή, ὁ ἐν τοῖς ὑψίστοις· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

4 Κράζουσιν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες πρὸς τὸν κούρσωρα Οἱ μὲν παῖδες τῶν Ἑβραίων ἑβραϊστὶ ἔκραζον, πόθεν δὲ σοὶ τὸ ἑλληνιστί; λέγει αὐτοῖς ὁ κούρσωρ Ἠρώτησά τινα τῶν Ἰουδαίων καὶ εἶπα Τί ἐστιν ὃ κράζουσιν ἑβραϊστί; κἀκεῖνός μοι ἑρμήνευσεν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος Πῶς δὲ ἔκραζον ἑβραϊστί; λέγουσιν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι Ὡσαννὰ μεμβρομῆ βαρουχαμμᾶ ἀδοναΐ. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος Καὶ τὸ Ὡσαννὰ καὶ τὰ λοιπὰ τί ἑρμηνεύεται; λέγουσιν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι Σῶσον δή, ὁ ἐν τοῖς ὑψίστοις εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος

CFH etc, item codd. lat. plerique om | Κύριε ἡγεμών cum CDEF .. A Κύριέ μου .. Latini om | ὅτε: F ὅταν | με ἀπέστ. cum A et Latinis .. C etc ἀπέστ. με | εἰς Ἱεροσόλυμα (E εἰς Ἱερουσαλήμ) cum AE .. CDF ἐν Ἱεροσολύμοις .. Vatt *in Ierusalem*, Eins Fabr *de Ierosolyma* | πρ. τὸν (cum A; C etc om) Ἀλέξανδρον .. Vatt Ven om | F ἴδον | καθήμενον cum AF .. C etc καθεζόμενον | ἐπὶ ὄνου (F ὄνον) .. D ἐπὶ πώλου | κλάδους κατεῖχον (F ἐκράτουν κλάδ.) ἐν τ. χ. αὐτ. καὶ ἔκραζον cum EF .. A ἔκραζον ἑβραϊστί, κλάδους ἐν τ. χ. α. κατέχοντες, item D ἔκραζον, καὶ κατέχοντες κλάδ. ἐν τ. χ. αὐτῶν .. C ἔκραζον Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος, κλάδους ἐν τ. χ. α. κατέχοντες. Similiter Eins Fabr; varie differunt alii quos ad latinum actorum textum vide. | ἄλλοι δὲ -- λέγοντες: D haec om | Σῶσον δή, ὁ ἐν τ. ὑψ. cum CF Latt .. A Ὡσαννὰ ἐν τ. ὑψ., D Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ | κυρίου: D τοῦ κυρ.

4. Κράζουσιν οἱ Ἰουδ. λέγοντες πρ. τὸν κούρσωρα (B πρὸς κούρσωροι sic) cum BF Latt .. C λέγουσι δὲ οἱ Ἰουδ. πρ. τ. κούρσωρα .. A καὶ λέγουσιν οἱ Ἰουδ. τῷ κούρσωρι | Οἱ μὲν παῖδ. τ. Ἑβρ. ἑβρ. ἔκραζον cum BCEF Latt .. A Οἱ παῖδες ὡς λέγεις ἑβραϊστὶ ἔκρ. .. D om | πόθεν δὲ (B om) σοὶ τὸ ἑλληνιστί (B τῷ ελινηστῆ, F τὸ ἑληνιστῆ) cum BF .. A σὺ δὲ πόθεν ἔμαθες καὶ ἑρμηνεύεις αὐτὰ ἑλληνιστί .. C (similiter E) πόθεν δὲ σὺ (cod. ἐσοὶ) Ἕλλην (cod. ἔλλους) ὑπάρχων ἴδες (sic; B γινώσκεις) τὸ ἑβραϊστί .. Eins *unde tibi cum sis Graecus Hebraica?* Vatt *unde tibi gentili est hoc nosse?* Similiter alii codices latini. | τῶν Ἰουδαίων cum ABF Latt .. CD τῶν Ἑβραίων | καὶ εἶπα τί ἐστ. ὃ κράζ. ἑβρ. cum BF Eins Vatt Ven (item Fabr, sed addit *pueri* post κράζουσιν); item omisso καὶ εἶπα C .. A γέροντα Τί ἐστ. ὃ κράζ. οἱ παῖδες ἑβραϊστί .. D om | κἀκεῖν. μοι ἑρμήν. (B ἑρμ. μοι, D add πάντα) cum CFBD (omnes hi ἑρμ. non ἡρμ.) Eins Ven .. A καὶ εἶπέ μοι ὅτι τὸ Ὡσαννὰ Σῶσον δὴ ἑρμηνεύεται. Similiter lat. codd. aliquot. | λέγει αὐτ. ὁ Πιλ. Πῶς δὲ (C om) ἔκραζον (B ἔκραζαν sic) ἑβρ. cum BC Eins; similiterque Vatt Ven .. AD om | λέγ. αὐτ. οἱ Ἰουδ. (C om οἱ Ἰουδ., item μεμβρ. usque ἀδοναΐ) Ὡσαννά· μεμβρομῆ· βαρουχαμμᾶ· ἀδοναΐ (i. e. fere הושיעה נא במרומים ברוך הבא [בשם] ארני).

Εἰ ὑμεῖς μαρτυρεῖτε τὰς φωνὰς τὰς παρὰ τῶν παίδων λεχθείσας, τί ἥμαρτεν ὁ κούρσωρ; οἱ δὲ ἐσιώπησαν. λέγει ὁ ἡγεμὼν τῷ κούρσωρι Ἔξελθε καὶ οἵῳ βούλει τρόπῳ εἰσάγαγε αὐτόν. ἐκβὰς δὲ ὁ κούρσωρ ἐποίησεν τὸ σχῆμα τὸ πρῶτον καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ Κύριε, εἴσελθε· ὁ ἡγεμών σε καλεῖ.

5 Εἰσελθόντος δὲ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν σιγνοφόρων κατεχόντων τὰ σίγνα, ἐκάμφθησαν αἱ προτομαὶ τῶν σίγνων καὶ προσεκύνησαν τῷ Ἰησοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τὸ σχῆμα τῶν σίγνων, τὸ πῶς ἐκάμφθησαν καὶ προσεκύνησαν τῷ Ἰησοῦ, περισσῶς ἔκραζον κατὰ τῶν σιγνοφόρων. ὁ δὲ Πιλᾶτος λέγει πρὸς τοὺς Ἰουδαίους Οὐ θαυμάζετε πῶς ἐκάμφθησαν αἱ προτομαὶ καὶ προσεκύνησαν τῷ Ἰησοῦ; λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς Πιλᾶτον Ἡμεῖς εἴδο-

---

λέγει αὐτ. ὁ Πιλ. Καὶ (C om, item καὶ τὰ λοιπ.) τὸ Ὡσ. κ. τὰ λοιπὰ τί ἑρμην.; λέγ. αὐτῷ οἱ Ἰουδ. (C om λέγ. α. οἱ Ἰουδ.) Σῶσ. δή, ὁ ἐν τ. ὑψίστοις· εὐλογημ. ὁ ἐρχόμ. ἐν ὀνόμ. κυρίου (C om ὁ ἐν τοῖς usque κυρίου) cum B; item C, quocum fere faciunt codd. lat. .. AD om | Εἰ (D add οὖν) ὑμεῖς cum ABD, item Vatt Ven .. C om Εἰ, item Eins Fabr | μαρτυρ. τὰς φων. τὰς (B om) παρὰ τ. π. λεχθ. cum BC, item Latt .. D μαρτ. ταῖς φωναῖς ταύταις παρὰ τ. νηπίων λεχθείσαις .. A μαρτ. καὶ συμφωνεῖτε ταῖς λεχθείσαις φωναῖς τῶν παίδων | ἐσιώπησαν: A add μὴ δυνάμενοι τῷ Πιλάτῳ ὑπὲρ τούτου ἀποκριθῆναι | λέγει ὁ ἡγεμ. τῷ κούρσ. cum CD Eins Fabr .. B Vatt Ven λέγει πάλιν ὁ Πιλάτος τῷ κούρσ. .. A καὶ λέγει τῷ κούρσ. | καὶ οἵῳ βούλ. τρόπ. (B οἵῳ τρ. βούλ., D ὡς βούλῃ) εἰσάγ. αὐτόν (αὐτόν CD Latt; B τὸν Ἰησοῦν) cum BCD Latt .. A κάλεσον τὸν Ἰησοῦν | ἐκβάς cum BC .. AD ἐξελθών | ὁ κούρσωρ: B add ἐκ τοῦ πραιτωρίου | τὸ σχῆμ. τὸ πρῶτ. cum C (cf. infra I, 6. ubi omnes codd. eundem accusativum habent) .. B τὸ (sic) σχήματι τῷ πρώτῳ (sic prorsus), Eins Fabr *sicut et priori schemate* .. A κατὰ τὸ πρῶτον σχῆμα .. D καθὼς καὶ τὸ πρότερον, item lat. codd. | καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ cum AB Vatt Ven .. C Eins Fabr κ. λέγ. αὐτῷ .. D καὶ ἁπλώσας τὸ φακεόλιον αὐτοῦ χαμαὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ | εἴσελθε cum ABD Latt .. C om | ὁ ἡγεμ. σε καλ. (A καλεῖ σε ὁ ἡγ.) cum CDA .. B Latt praem ὅτι

5. καὶ τῶν σιγνοφόρων cum ACD Eins Cors .. B om καί (et habet σιγνωφόρων) | κατεχόντων: B κρατούντων | ἐκάμφθησαν: E ἔκαμψαν | αἱ προτομαὶ (D προτιμαί) τῶν σίγνων cum BCDE (sed BE add ἑαυταῖς) Eins Cors .. A om τ. σίγνων | ἰδόντες δὲ -- τὸ (C om) πῶς ἐκάμφθ. (B add ἑαυταῖς) -- περισσῶς (ita BAD; C περισσοτέρως) ἔκραζ. κ. τ. σιγνοφ. (B ubique σιγνωφ.) cum BC Eins Vatt .. A οἱ δὲ Ἰουδαῖοι περισσῶς ἔκραζον κατὰ τῶν σιγνοφόρων, ὅτι αὐτοὶ θέλοντες ἔκαμψαν τὰς προτομάς (cum prioribus οἱ δὲ -- κατὰ τ. σιγνοφ. consentiunt Ven Fabr, sed reliqua om) .. D Ἄννας δὲ καὶ Καϊάφας καὶ Ἰώσιππος οἱ τρεῖς ψευδομάρτυρες ἤρξαντο περισσῶς κράζειν κατὰ τῶν σιγνοφόρ. | ὁ δὲ Πιλ. λέγει (ita etiam Eins Fabr) .. A λέγει ὁ Πιλ. | πῶς (B τὸ πῶς) ἐκάμφθ. (C αἱ αὐταὶ ἐκάμφθ., B ἐκάμφθ. ἑαυταῖς [scriptum est αἱ αὐταῖς]) αἱ προτομαὶ (cum AB; CD add τῶν σίγνων) cum ABCD .. E πῶς ἑαυτὰς ἔκαμψαν αἱ προτ. τῶν σίγνων | πρὸς Πιλᾶτον: A τῷ Πιλάτῳ | εἴδομεν cum A; item *vidimus*

μεν πῶς ἔκαμψαν οἱ σιγνοφόροι καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. προσκαλεσάμενος δὲ ὁ ἡγεμὼν τοὺς σιγνοφόρους λέγει αὐτοῖς Τί οὕτως ἐποιήσατε; λέγουσιν τῷ Πιλάτῳ Ἡμεῖς ἄνδρες Ἕλληνές ἐσμεν καὶ ἱερόδουλοι, καὶ πῶς εἴχαμεν προσκυνῆσαι αὐτῷ; καὶ γὰρ κατεχόντων ἡμῶν τὰς προτομὰς ἑαυταῖς ἐκάμφθησαν καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ.

6 Λέγει ὁ Πιλᾶτος τοῖς ἀρχισυναγώγοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις τοῦ λαοῦ Ἐκλέξασθε ὑμεῖς ἄνδρας δυνατοὺς καὶ κραταιούς, καὶ αὐτοὶ κατάσχωσιν τὰ σίγνα, καὶ ἴδωμεν εἰ ἑαυτοῖς κάμπτονται. ἐπιλαβόμενοι δὲ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων ἄνδρας δώδεκα κραταιοὺς καὶ δυνατούς, ἀνὰ ἓξ ἐποίησαν κατασχεῖν τὰ σίγνα, καὶ ἐστάθησαν ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ ἡγεμόνος. καὶ λέγει ὁ Πιλᾶτος τῷ κούρσωρι Ἔκβαλε αὐτὸν ἔξω τοῦ πραιτωρίου, καὶ εἰσάγαγε αὐτὸν πάλιν οἵῳ βούλει τρόπῳ. καὶ ἐξ-

---

Latt .. BC οἴδαμεν | πῶς ἔκαμψαν οἱ σιγνοφ. cum BC Eins (item Fabr ut videtur) .. A π. ἔκ. τὰς προτομὰς οἱ σιγν., D π. ἔκ. οἱ σιγν. τὰ σίγνα (ita Vatt *quemadmodum inclinaverunt vultus*) | καὶ προσεκ. τῷ Ἰησοῦ .. A καὶ προσεκ. θελόντων αὐτῶν τῷ Ἰησοῦ .. D om haec usque ad finem sectionis | ὁ ἡγεμὼν cum AC Eins Fabr .. B Vatt Ven ὁ Πιλάτος | Τί οὕτως cum AB Eins Fabr .. C Vatt Ven Τί τοῦτο | λέγουσιν cum AB Eins .. C add αὐτοί, item *et ipsi* Vatt Ven (Fabr *signiferi*) | τῷ Πιλάτῳ .. A αὐτῷ | Ἕλλην. ἐσμ. κ. ἱεροδ. cum A Latt, item B Ἑλλ. καὶ ἱερόδ. ὄντες .. E ἐσμὲν ἱερόδουλοι .. C Ἕλληνες ὑπάρχομεν | καὶ (B om) πῶς εἴχαμεν (cum B* C, B** E εἴχομεν, A ἔχομεν. Eins Fabr *habuimus*) πρ. αὐτῷ (αὐτῷ cum AB; CE αὐτόν) | κατεχόντων (C κατέχοντας) ἡμῶν τὰς προτ. cum ACE, item B κατ. ἡμ. τὰ σίγνα | ἑαυταῖς ἐκάμφθησαν cum C, item praemisso *αἱ προτομαί* B .. E αὐταὶ ἑαυτὰς ἔκαμψαν .. A αὗται ὑφ' ἑαυτῶν ἐκάμφθ. | προσεκ. αὐτῷ cum AB .. C om αὐτῷ .. Vat[a] add *eum*, Eins Vat[b] *Iesum*, Fabr neutrum.

6. τοῖς ἀρχισυναγώγοις .. B add αὐτῶν | τοῦ λαοῦ cum B, item Vatt Ven (Eins *plebis ipsorum*) .. C Cors τ. λ. τῶν Ἰουδαίων .. A om | Ἐκλέξασθε (sic) ὑμεῖς cum ABC .. D Ὑμ. ἐκλέξ. | καὶ κραταιούς cum ABDE Vatt Eins Ven .. C Fabr om | καὶ αὐτοί cum ABCE Latt .. D οἵτινες | κατάσχωσιν cum BDE .. A κατασχέτωσαν .. C κατέχουσιν | ἑαυτοῖς cum CE, item αὐτοῖς B .. A αὗται sic .. D om | D κάμποντ. ἢ οὔ | οἱ πρεσβ. τ. Ἰουδ. cum BC etc Vatt Eins Fabr .. A οἱ Ἰουδαῖοι | δώδεκα (B δεκαδύο) .. A post δυνατούς pon | B δυνατ. κ. κρατ. | ἀνὰ ἓξ cum AB .. CE ἀνὰ ἓξ ἕξ. Similiter Eins *senos et senos* | κατασχεῖν cum AC ... BE κατέχειν | ἐστάθησαν cum BC etc, item lat. codd. .. A στῆναι | ἔμπρ. τοῦ βήματος cum B (sic) C etc, item Vatt Ven .. A om τ. βήμ. (Eins Fabr *ante conspectum*) | καὶ λέγει cum BC etc .. A λέγει οὖν | Ἔκβ. αὐτὸν ἔξω τ. πρ. cum BC .. A Vatt Ven Eins Fabr Ἔκβ. τὸν Ἰησοῦν ἔξ. τ. πρ. .. D παραλαβὼν τὸν Ἰησοῦν ἔξελθε τοῦ πρ. | καὶ εἰσάγαγε α. π. οἵῳ β. τρ. cum BC Eins Fabr, item similiter Vatt Ven .. D κ. εἰσάγ. αὐτὸν ὡς βούλῃ ..

ἦλθεν ἔξω τοῦ πραιτωρίου ὁ Ἰησοῦς καὶ ὁ κούρσωρ. καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Πιλᾶτος τοὺς πρώην κατέχοντας τὰς προτομὰς λέγει αὐτοῖς Ὤμοσα κατὰ τῆς σωτηρίας Καίσαρος, ὅτι ἐὰν μὴ καμφθῶσιν τὰ σίγνα εἰσιόντος τοῦ Ἰησοῦ, ἀποτεμῶ τὰς κεφαλὰς ὑμῶν. καὶ ἐκέλευσεν ὁ ἡγεμὼν ἐκ δευτέρου εἰσελθεῖν τὸν Ἰησοῦν. καὶ ἐποίησεν ὁ κούρσωρ τὸ σχῆμα τὸ πρῶτον, καὶ πολλὰ παρεκάλεσε τὸν Ἰησοῦν ἵνα ἐπιβῇ ἐπὶ τοῦ φακεωλίου αὐτοῦ. καὶ ἐπέβη καὶ εἰσῆλθεν. εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ ἐκάμφθησαν πάλιν τὰ σίγνα καὶ προσεκύνησαν τῷ Ἰησοῦ.

Caput II.

1 Ὁ δὲ Πιλᾶτος ἰδὼν ἔμφοβος γενόμενος ἐζήτησεν ἀναστῆναι ἀπὸ τοῦ βήματος. ἔτι δὲ αὐτοῦ ἐνθυμουμένου ἀναστῆναι,

---

A plane om | καὶ ἐξῆλθεν (CE ἐξελθών) -- καὶ ὁ κούρσ. (haec C om) cum B(C)E, item Eins Fabr Vatt (Ven *exeuntibus autem* etc) .. A om .. D om omnia usque dum sequitur καὶ ἐποίησεν ὁ κούρσωρ | καὶ προσκαλεσάμενος .. C om καί (item E?) | τοὺς πρώην (E τ. πρώτους τοὺς) κατέχ. τὰς προτ. cum BE Vatt Ven Fabr Eins .. A τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατέχοντας τ. προτ. .. C τοὺς κατέχ. τὰς προτ. καὶ τοὺς πρώτους τῶν Ἰουδαίων | λέγει (E καὶ λέγ.) αὐτοῖς Ὤμοσα κατὰ -- ὅτι cum BCE, item Vatt Ven .. A (similiter Eins) ὤμοσεν αὐτοῖς κατὰ -- λέγων ὅτι | κατὰ τῆς σωτηρ. (A add τοῦ) Καίσ. cum AC Latt .. B κατὰ Καίσαρος | μὴ καμφθῶσιν cum B (item E?) Vatt Ven (item Fabr ut videtur) .. AC om μή, item Eins | τὰ σίγνα cum BC .. A αἱ προτομαί | εἰσιόντος cum B; A εἰσελθόντος. Item Latini .. C ἀνελθόντος | ἀποτεμῶ cum A (B ἀποτεμνῶ sic) E, item Latt .. C ἀποτέμνω | B ὑμῶν τὰς κεφ. | καὶ ἐκέλευσεν (B κελεύει) ὁ ἡγεμ. cum AB Latt .. C καὶ καθίσας ὁ ἡγεμ. ἐκέλευσεν | ἐκ δευτ. εἰσελθ. τ. Ἰησ. cum B Vatt Ven .. A εἰσελθ. ἐκ δευτ. τ. Ἰησ. .. C Eins Fabr εἰσελθ. τ. Ἰ. ἐκ δευτ. .. E om ἐκ δευτ. | καὶ ἐποίησεν (E add πάλιν) ὁ κούρσ. .. D τότε ὁ κ. ἐποίησε | τὸ σχῆμα τὸ πρῶτον: ita h. l. ABC, item D τὸ πρότερον σχῆμα (sed Eins Fabr *eodem schemate*) | καὶ πολλά .. D καὶ ἁπλώσας τὸ φακεόλιον αὐτοῦ | παρεκάλεσεν cum ABDE .. C παρεκάλει | τὸν Ἰησοῦν cum BD, item Eins Fabr; item praemisso ὁ κούρσωρ C (similiter Vatt) .. A om | ἵνα ἐπιβῇ ἐπὶ (A om) τοῦ (C τῷ) φακεωλίου (ita A; B φακιολ., CE φακεολ. et quidem C -λίῳ) αὐτοῦ .. D ὅπως περιπατήσῃ δι' αὐτοῦ | D om κ. ἐπέβη κ. εἰσῆλθεν .. A add εἰς τὸ πραιτώριον | αὐτοῦ cum ABC .. D Latt τοῦ Ἰησοῦ | ἐκάμφθησαν πάλιν (A πάλ. ἐκάμφθ.) cum BCA .. D ἔκαμψαν. Item Latt om πάλιν | τὰ σίγνα cum BCD; A αἱ προτομαί .. B add ἑαυτά, C ἑαυτῶν

II, 1. ἰδών cum ABC Latt .. DE om | ἔμφοβος (A praem καί) cum AB DE .. C ἔκθαμβος | ἐζήτησεν (C ἐζήτει) cum B(C) .. A ἠθέλησεν, D ἐβούλετο .. Vatt Ven *voluit*, Eins Fabr *coepit* | ἀπὸ (A om) τοῦ βήματ. cum (A)BC Latt .. D om | ἔτι δὲ αὐτοῦ cum BC etc .. A αὐτοῦ δέ (similiter codd. lat.) |

ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἔπεμψεν πρὸς αὐτὸν λέγουσα Μηδέν σοὶ καὶ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ δικαίῳ τούτῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον δι' αὐτὸν νυκτός. ὁ δὲ Πιλᾶτος προσκαλεσάμενος τοὺς Ἰουδαίους λέγει αὐτοῖς Οἴδατε ὅτι ἡ γυνή μου θεοσεβής ἐστιν καὶ μᾶλλον ἰουδαΐζει σὺν ὑμῖν. λέγουσιν αὐτῷ Ναί, οἴδαμεν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος Ἰδοὺ ἔπεμψεν ἡ γυνή μου λέγουσα Μηδέν σοὶ καὶ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ δικαίῳ τούτῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον δι' αὐτὸν νυκτός. ἀποκριθέντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι λέγουσιν τῷ Πιλάτῳ Μὴ οὐκ εἴπαμέν σοι ὅτι γόης ἐστίν; ἰδοὺ ὀνειροπόλημα ἔπεμψε πρὸς τὴν γυναῖκά σου.

2 Ὁ δὲ Πιλᾶτος προσκαλεσάμενος τὸν Ἰησοῦν λέγει αὐτῷ Τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; οὐδὲν λαλεῖς; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη Εἰ μὴ εἶχον ἐξουσίαν, οὐδὲν ἂν ἐλαλοῦσαν· εἷς γὰρ ἕκαστος

ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἔπεμψ. πρ. αὐτ. (B πρ. τὸν ἡγεμόνα) cum BC, item codd. lat. .. A ἔπεμψ. ἡ γ. α. πρ. αὐτ., item D (et Vatt Ven) ἀπέστειλε πρ. αὐτ. ἡ γ. αὐτ. | καὶ τῷ ἀνθρ. τῷ δικ. τούτῳ cum BC Eins .. AD Vatt Ven Fabr καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ | δι' αὐτὸν νυκτός cum C et praemisso κατ' ὄναρ E .. B δι' αὐτὸν (sic) διὰ τῆς νυκτός .. A δι' αὐτὸν τῇ νυκτὶ ταύτῃ .. D σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτοῦ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ | ὁ δὲ Πιλ. προσκαλ. cum BC Vatt Ven .. A καὶ προσκαλ. .. D Eins Fabr haec om usque ad alterum δι' αὐτὸν νυκτός | τοὺς Ἰουδαίους .. B add ἅπαντας, E πάντας. Item *omnibus Iudaeis* Hal, non item Vatt | λέγ. αὐτοῖς cum AB Latt .. C λέγ. πρὸς αὐτούς | σὺν ὑμῖν .. E om σύν | ὁ Πιλᾶτος cum BC Vatt .. A om | Ἰδοὺ ἔπ. ἡ γ. μ. λέγουσα cum BE Vatt, item post ἡ γ. μ. addito Πρόκλα C .. A αὕτη ἔπεμψε πρός με λέγ. | A Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ, item Vatt Ven | νυκτός .. B διὰ τῆς νυκτός | λέγουσιν τῷ Πιλάτῳ .. A λέγ. αὐτῷ | Μὴ οὐκ cum BC (Eins Fabr *Numquid non*) .. A Μὴ οὖν .. DE om Μή | A εἴπομεν | γόης (cum BCE; A πλάνος; D μάγος; Eins Fabr *maleficus*, Vatt Ven *magus*) ἐστίν cum AB Latt .. CDE add καὶ ἐν (E add τῷ) Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια (C om ἐκβ. τ. δαιμ.) καὶ (C τὰ) πάντα αὐτῷ ὑποτάσσεται (D om καὶ πά. α. ὑποτ.) | ἰδοὺ (B add ὅτι καί) ὀνειροπόλημα (sic enim [cf. Clem. Alex. p. 849.] omnino restituendum videtur pro ὀνηρόπομα, quod in cod. B est; C habet ὀνειρόπεμπτα, E ὄνειρον πεταπόν, D om; Vat Ven *somniorum fantasma*, Eins Fabr *somnium*) ἔπεμψε (D add οὗτος) πρὸς τὴν γυναῖκά σου cum BCDE Latt .. A solus καὶ ὀνείρατα πέμπει.

2. Ὁ δὲ Πιλ. (D Τότε ὁ Πιλ.) προσκ. τ. Ἰησ. λέγ. αὐτῷ cum BCD, item fere Latt .. A Ὁ δὲ Πιλ. λέγει τῷ Ἰησοῦ | Τί οὗτοί (B τί οὔτι, alii videntur τοι pro τί habere, unde Thi edidit Τοιοῦτοι. Sed id confusis ι et οι ortum est) σου καταμαρτ. (B καταμ. σου) cum BCE, item praemisso Οὐκ ἀκούεις D; tum BCE pergunt οὐδὲν λαλεῖς (C λέγεις), D καὶ οὐδένα ἀποκρίνῃ λόγον. Item Vatt Ven *Quid est quod isti adv. te testificantur? et nihil ad eos loqueris?* Similiter Eins Cors Fabr, nisi quod cum D praeponunt *Non* (*Num*) *audis* (*audisti*) .. A Τί οὐ λαλεῖς ὑπὲρ ὧν σου καταμαρτυροῦσιν | ἔφη cum AD; B εἶπεν .. CE ἀπεκρίθη, Latt *respondit* (*ei*) | εἶχον (B εἶχαν) .. A add οὗτοι | οὐδὲν (B οὐκ) ἂν cum AB .. C etc om ἂν | ἐλαλοῦσαν cum BDE .. AC ἐλάλουν | εἷς γὰρ (*autem*)

ἐξουσίαν ἔχει τοῦ στόματος αὐτοῦ λαλεῖν ἀγαθά τε καὶ πονηρά· αὐτοὶ ὄψονται.

3 Ἀποκριθέντες δὲ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ Τί ἡμεῖς ὀψόμεθα; πρῶτον ὅτι ἐκ πορνείας γεγέννησαι· δεύτερον ὅτι ἡ σὴ γένεσις ἐν Βηθλεὲμ νηπίων ἀναίρεσις γέγονεν· τρίτον ὅτι ὁ πατήρ σου Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ σου Μαριὰμ ἔφυγον εἰς Αἴγυπτον διὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοὺς παρρησίαν ἐν τῷ λαῷ.

4 Λέγουσίν τινες τῶν ἑστηκότων εὐλαβεῖς ἐκ τῶν Ἰουδαίων Ἡμεῖς οὐ λέγομεν αὐτὸν εἶναι ἐκ πορνείας, ἀλλὰ οἴδαμεν ὅτι ἐμνηστεύσατο ὁ Ἰωσὴφ τὴν Μαρίαν, καὶ οὐ γεγέννηται ἐκ πορνείας. λέγει ὁ Πιλᾶτος πρὸς τοὺς Ἰουδαίους τοὺς λέγοντας εἶναι αὐτὸν ἐκ πορνείας Οὗτος ὁ λόγος ὑμῶν οὐκ ἔστιν ἀληθής, ὅτι ὅρμαστρα γέγοναν, καθὰ καὶ αὐτοὶ λέγουσιν οἱ σύνεθνοι ὑμῶν.

ἕκαστος cum B, item (εἰ γ. ἕκ.) E et (ἕκαστ. γάρ omisso εἰς) A; item Vatt Ven .. C (et ut videtur etiam D) om γάρ | E τοῦ ἰδίου στόματος | τε καί cum AB .. C etc om τε | αὐτοὶ ὄψ. cum ABDE Latt .. C om

3. οἱ πρεσβύτ. τῶν Ἰουδ. cum BDE Latt .. C οἱ πρ. τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδ... A οἱ Ἰουδαῖοι | BC ὀψώμεθα | πρῶτον: E add μέν | γεγέννησαι cum C etc .. AB ἐγεννήθης | B δεύτερον δέ | ἡ σὴ γένεσις cum CD; item Ven Fabr *pro (in) nativitate tua* .. AB Eins Cors ἡ γέννησίς (*generatio*) σου .. E γεννηθέντος σου | νηπίων .. A om | ἀναίρ. γέγονεν (D ἐγένετο) cum BCDE .. A ἀναίρεσιν εἰργάσατο | Μαριάμ cum A .. BC etc Μαρία | ἔφυγ. εἰς Αἴγ. cum A Latt .. BC etc εἰς Αἴγ. ἔφυγ. | διὰ τὸ -- παρρησίαν (cum AB Latt; C παράκλησιν, E παρουσίαν) -- λαῷ .. D om

4. τῶν ἑστηκότων cum ACE .. D ἐκ τῶν παρεστηκότων .. B ἐκ τῶν ἐπόντων (sic) | εὐλαβεῖς ἐκ (C om) τ. Ἰουδ. cum CE .. A ἐκ τῶν εὐλαβῶν Ἰουδαίων .. B Ἰουδαίων ἄνδρες εὐλαβεῖς .. D Ἰουδαίων. Ex Latinis nostram lectionem confirmant codices qui habent *quidam de adstantibus benigni* (Eins et alii *benigne*) *ex Iudaeis.* Iamvero D statim subiungit horum virorum nomina in hunc modum Λάζαρος, Ἀστέριος, Ἀντώνιος, Ἰάκωβος, Ἰωάννης, Σαμουήλ, Ζήρας, Ἰσαὰκ καὶ Φινεές, et pergit οἳ ἐμαρτύρησαν ἐπὶ βήματος Πιλάτου περὶ τοῦ Ἰησοῦ λέγοντες Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ἐκ πορνείας οὐ γεγέννηται, ἀλλὰ οἴδαμεν ὅτι ἐμνηστεύσατο ὁ Ἰωσὴφ τὴν Μαρίαν, καὶ οὕτως ἐτέχθη ἐκ πνεύματος ἁγίου. Ea vero quae sequuntur usque ad initium capitis V. omnia omittit. Similis ratio est codicum Vaticanorum latini textus. | Ἡμεῖς οὐ λέγ. αὐτ. εἶναι ἐκ πορν. (B ἐκ π. εἶν.) cum BCE, item Latt .. A Ἡμεῖς οὐκ ἔχομέν τι κατ' αὐτοῦ οὐδὲ λέγομεν αὐτὸν ἐκ πορνείας | ἀλλά: A ἀλλ' | B οἴδαμεν αὐτόν, ἐμνηστεύσατο | ὁ Ἰωσήφ cum ADE .. BC om ὁ | καὶ οὐ γεγ. ἐκ πορν. cum BC Eins Ven (*non ergo* etc) .. A καὶ μόνον· οὐ γεγέννηται δὲ ἐκ πορν. .. E om | λέγει ὁ Πιλ. -- εἶναι αὐτ. (C αὐτ. εἶν.) ἐκ πορν. cum BCE Eins .. A λέγει πρὸς τοὺς λοιποὺς Ἰουδαίους | Οὗτ. ὁ λόγ. -- ἀληθής cum BCE Latt .. A Ἀληθές ἐστι τοῦτο τὸ ῥῆμα (est interrogatio) | ὅρμαστρα γέγοναν (C -νασι) cum BC .. E ὁρμασία γέγονεν .. A ὀνομαστήρια γέγονεν | καθὰ καὶ αὐτοί cum CE .. B καθὰ αὐτοί, A ὡς αὐτοί | λέγ. οἱ σύνεθνοι (C σύνεχθοι, E συνέθνιοι) ὑμῶν cum BCE .. A οἱ

λέγουσιν τῷ Πιλάτῳ Ἄννας καὶ Καϊάφας Ἅπαν τὸ πλῆθος κράζομεν καὶ οὐ πιστευόμεθα ὅτι ἐκ πορνείας γεγέννηται· οὗτοι προσήλυτοί εἰσιν καὶ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Πιλᾶτος Ἄνναν καὶ Καϊάφαν λέγει αὐτοῖς Τί ἐστιν προσήλυτοι; λέγουσιν αὐτῷ Ἑλλήνων τέκνα ἐγεννήθησαν, καὶ νῦν γεγόνασιν Ἰουδαῖοι. λέγουσιν οἱ εἰπόντες ὅτι οὐ γεγέννηται ἐκ πορνείας, Λάζαρος, Ἀστέριος, Ἀντώνιος, Ἰάκωβος, Ἀμνής, Ζηρᾶς, Σαμουήλ, Ἰσαάκ, Φινεές, Κρίσπος, Ἀγρίππας καὶ Ἰούδας Ἡμεῖς προσήλυτοι οὐ γεγεννήμεθα, ἀλλὰ τέκνα Ἰουδαίων ἐσμὲν καὶ ἀλήθειαν λαλοῦμεν· καὶ γὰρ εἰς τὰ ὅρμαστρα Ἰωσὴφ καὶ Μαρίας παραγεγόναμεν.

σ. ὑ. λέγ. | λέγουσιν τῷ -- Ἅπαν (cum BE Latt; C om) τὸ πλῆθ. κράζομεν (cum B, item Ven *Nos cum omni multitudine dicimus*; E κράζουσι, C Eins κράζει) cum BCE Latt .. A ἀποκριθέντες δὲ Ἄννας καὶ Καϊάφ. λέγουσιν ὡς πρὸς ἅπαν τὸ πλῆθος Λέγομεν | καὶ οὐ πιστευόμεθα cum B .. CE κ. οὐ πιστεύεις, item A sed post ὅ. ἐ. π. γεγέννηται ponit .. Latt plane om | οὗτοι cum ABE .. C αὐτοί. Praeterea B add γάρ, E Latt δέ | προσήλ. εἰσ. καὶ μαθ. αὐτ. cum C Latt .. E πρ. εἰσ. καὶ οἱ ἴδιοι μαθηταί .. B πρ. αὐτοῦ εἰσ. κ. μαθηταί .. A μαθ. αὐτοῦ εἰσὶ καὶ προσήλ. | καὶ προσκαλεσάμενος -- Τί ἐστιν (cum B, item Eins Cors Ven *Quid* [Fabr *Qui*] *sunt proselyti*; CE Καὶ τίς ἐστι) προσήλυτοι (ita B Latt; CE -λυτος) cum BCE Latt .. A om | λέγουσιν αὐτῷ .. A οἱ δὲ λέγουσιν | Ἑλλήν. τέκνα ἐγ. κ. νῦν γεγ. Ἰουδ. cum AB Latt .. CE Ἑλλήνων τέκνων (E -κνα) γεγόνασιν οἱ Ἰουδαῖοι | λέγουσιν οἱ εἰπόντες cum AC Ven .. B λέγ. οἱ Ἰουδαῖοι οἱ εἰπόντες .. E οἱ ἀπεκρίθησαν εἰπόντες | ὅτι οὐ γεγ. ἐκ πορν. cum BCE .. A μὴ γεγεννῆσθαι αὐτὸν ἐκ πορνείας | Λάζαρος (A ὅ τε Λάζαρ καί. Etiam B Latt add καί, non item CDE) Ἀστέριος (Eins aliique add *et*, non Ven) Ἀντώνιος (A Ἄντανος. B Eins Fabr Ven add καί) Ἰάκωβος (B add καί) Ἀμνὴς (ita B, Ἀμής A, Ἰωάννης D; *Annes* Ven, item codd lat. alii vel h. l. vel post *Amnes*, *Annes*, *Annas*, *Amenius*. E vero Ἡσαΐας, C εἷς; sed in utroque sequitur Ἄννας. Praeterea B Ven add καί) Ζηρᾶς (cum AD, item Αήρας B; CE Ἄννας. Ven *Azaras*, alii *Zaras*, *Zarus*, *Yeras*, *Caras*. Praeterea B Eins Fabr add καί) Σαμουὴλ (Ven add *et*) Ἰσαὰκ (B Ἰσάκ; A h. l. Ἀγρίπας postque loco Agrippae Ἰσαάκ. Praeterea BE Eins Fabr add καί) Φινεές (B Φιναίος. Ven add *et*) Κρίσπος (ita B; Κρίππος A, Κρίππιος C; Πρίσκος E. Ven *Crispes*, alii *Crispus*, alii *Crippus*. Praeterea B Eins Fabr add καί) Ἀγρίππας (B Ἀγύππας; A Ἰσαάκ, sed vide ante) καὶ (ita ABE Latt; C om. D post καὶ Φινεές tria nomina reliqua omittit) Ἰούδας. In altera recensione ista nomina sic leguntur: Λάζαρος, Ἀσθάριος, Ἀντώνιος, Ἰάκωβος, Ζαρᾶς, Σαμουήλ, Ἰσαάκ, Φινεές, Κρίσπος, Δάγριππος, Ἀμεσὲ (duo codd. Εὐμεσσὲ) καὶ Ἰούδας. | Ἡμεῖς (C praem Καί) πρ. οὐ γεγεννήμεθα (B οὐκ ἐγεννήθημεν), ἀλλὰ -- λαλοῦμεν (ita BE; C λέγομεν) cum BCE Latt .. A Ἡμεῖς μὲν κατ' ἀλήθειαν τέκνα Ἰουδαίων ἐσμέν, καὶ τὴν ἀλήθειαν μαρτυροῦμεν καὶ λέγομεν | καὶ γὰρ ε. τ. ὅρμαστρα (C add αὐτῶν) Ἰωσὴφ καὶ (Latt om Ἰωσ. καί) Μαρ. παραγεγόναμεν (B παραγενόμεθα, E παρεγενόμεθα) cum BCE Latt .. A ὑμεῖς δὲ φθόνῳ πολλῷ κατὰ τοῦ

5 Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Πιλᾶτος τοὺς δώδεκα ἄνδρας τούτους τοὺς εἰπόντας ὅτι οὐ γεγέννηται ἐκ πορνείας, λέγει αὐτοῖς Ὁρκίζω ὑμᾶς κατὰ τῆς σωτηρίας Καίσαρος, εἰ ἀληθῆ εἰσὶν ἃ εἴπατε, ὅτι οὐ γεγέννηται ἐκ πορνείας; λέγουσιν τῷ Πιλάτῳ Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν μὴ ὀμνύειν, ὅτι ἁμαρτία ἐστίν· αὐτοὶ δὲ ὀμόσουσιν ὅτι οὐκ ἔστιν καθὼς εἴπαμεν, καὶ ἔνοχοί ἐσμεν θανάτου. λέγει ὁ Πιλᾶτος πρὸς Ἄνναν καὶ Καϊάφαν Οὐδὲν ἀποκρίνεσθε πρὸς ταῦτα; λέγουσιν Ἄννας καὶ Καϊάφας πρὸς Πιλᾶτον Οἱ δώδεκα οὗτοι πιστεύονται ὅτι οὐ γεγέννηται ἐκ πορνείας· ἅπαν τὸ πλῆθος κράζομεν ὅτι ἐκ πορνείας γεγέννηται καὶ γόης ἐστὶν καὶ λέγει ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ καὶ βασιλέα, καὶ οὐ πιστευόμεθα.

6 Καὶ κελεύει ὁ Πιλᾶτος ἅπαν τὸ πλῆθος ἐξελθεῖν ἐκτὸς τῶν δώδεκα ἀνδρῶν τῶν εἰπόντων ὅτι οὐ γεγέννηται ἐκ πορνείας, καὶ τὸν Ἰησοῦν ἐκέλευσε χωρισθῆναι· καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶ-

---

Ἰησοῦ φερόμενοι τὴν ἀλήθειαν ὑπὸ τοῦ ψεύδους καλυφθῆναι βούλεσθε, καὶ διὰ τοῦτο ἀντιμάχεσθε ἡμῖν.

5. Προσκαλ. δὲ (ita B Latt; C Καὶ προσκ.) -- τούτους (cum CE Ven; B Eins om) τοὺς εἰπ. -- λέγει αὐτοῖς cum BCE Latt .. A Γνοὺς δὲ ὁ Πιλ. ὅτι ἀληθῆ εἰσὶ τὰ παρ' αὐτῶν λεγόμενα, λέγει αὐτοῖς | εἰ (A ἵνα εἴπητέ μοι εἰ) ἀληθῆ εἰσὶν (cum AB; C ἀλήθειά ἐστιν, E ἀληθῶς ἐστίν) ἃ (cum AE; B om, sed eo loco aliquot litteras erasas habet) εἴπατε (B add μοι; C om ἃ εἴπατε) ὅτι -- πορν. (A om ὅτι -- πορν.) .. Ven *si verum est, dicite mihi, quoniam* etc; Cors *si vere dixistis quoniam* etc. Cf. text. lat. | λέγουσιν cum BCE .. A Latt add ἐκεῖνοι | Ἡμεῖς cum ABE .. C om | ὅτι ἁμαρτία ἐστίν cum B (sed praemissum habet εἰ καί, ac si librarius aliud scripturus fuisset; cf. C) Latt .. ACE om | αὐτοὶ δὲ (cum BE Ven; A Eins om) ὀμόσουσιν (ita B; ὀμόσωσιν E; ὀμοσάτωσαν A) κατὰ τῆς σωτηρίας Καίσ. (A om κατὰ τ. σ. K.) ὅτι -- εἴπαμεν (A εἴπομεν, οὐδὲ εἰς τὰ ὀνομαστήρια παρεγένοντο sic) καὶ ἔν. ἐσμεν θανάτου (A θανάτου ἐσόμεθα) cum BE; A; item Latt .. C εἰ καὶ ὀμόσωμεν, ἔνοχοί ἐσμεν | λέγει ὁ Πιλ. -- Καϊάφαν cum BE Ven .. A ὁ δὲ Ἄννας καὶ Καϊάφας ἐπὶ πολὺ ἐσίγησαν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος .. C om omnia usque dum sequitur καὶ λέγει ἑαυτὸν εἶναι υἱόν .. plures codd. lat. om una cum seqq. Οὐδὲν ἀπ. πρ. ταῦτα | λέγουσιν -- πρ. Πιλᾶτον .. A οἱ δὲ εἶπον | Οἱ δώδεκα -- καὶ λέγει ἑαυτὸν (C αὐτὸν εἶναι, vide ante) -- πιστευόμεθα cum BE(C), item codd. lat. aliquot .. A Αὐτοῖς πιστεύεις, καὶ ἡμῖν ἀπιστεῖς ὅτι ἐκ πορν. γεγένν. καὶ ὅτι πλάνος ἐστὶ καὶ λέγει ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ καὶ βασιλέα, καὶ οὐ πιστευόμεθα.

6. Καὶ (cum B Ven, alii Latini *ergo*; E Τότε; C om) κελεύει (cum B; CE ἐκέλευσεν; Latini *iubens, iussit*) ὁ Πιλᾶτος .. A Τότε ὁ Πιλ. θυμοῦ μεγάλου πλησθεὶς ἐκέλευσε | ἅπαν (A om) τὸ πλῆθος (A add ἔξω) ἐξελθεῖν | ἐκτὸς τῶν (C ἐκ τούτων) ἀνδρῶν -- χωρισθῆναι (cum CE Latt; B ἐξελθεῖν) καὶ λέγ. α. ὁ Πιλ. (Latini praeter Ven om ὁ Πιλ.) cum BCE Latt .. A καταλείψας δὲ μόνους

τος Ποίῳ λόγῳ θέλουσιν αὐτὸν ἀποκτεῖναι; λέγουσιν αὐτῷ Ζῆλον ἔχουσιν, ὅτι ἐν σαββάτῳ θεραπεύει. λέγει ὁ Πιλᾶτος Περὶ καλοῦ ἔργου θέλουσιν αὐτὸν ἀποκτεῖναι; λέγουσιν αὐτῷ Ναί.

Caput III.

1 Καὶ θυμοῦ πλησθεὶς ὁ Πιλᾶτος ἐξῆλθεν ἔξω τοῦ πραιτωρίου καὶ λέγει αὐτοῖς Μάρτυρα ἔχω τὸν ἥλιον ὅτι οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν τῷ ἡγεμόνι Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός, οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. εἶπεν δὲ ὁ Πιλᾶτος Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπαν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Πιλάτῳ Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα. εἶπεν ὁ Πιλᾶτος Ὑμῖν εἶπεν ὁ θεὸς μὴ ἀποκτεῖναι, ἀλλ' ἐμοί;

2 Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον ὁ Πιλᾶτος καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν κατ' ἰδίαν καὶ εἶπεν αὐτῷ Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς τῷ Πιλάτῳ Ἀφ' ἑαυτοῦ

τοὺς δώδεκα τοὺς εἰπόντας μὴ γεγεννῆσϑαι τὸν Ἰησοῦν ἐκ πορνείας, καὶ διαστήσας τὸν Ἰησοῦν ἀπ' αὐτῶν λέγει αὐτοῖς | Ποίῳ (A praem Εἴπατέ μοι) λόγ. ϑέλουσιν (A ϑέλωσιν) αὐτ. ἀποκτ. cum (A)CE Latt .. B Περὶ ποίου ἔργου βούλονται αὐτ. ἀποκτ. | λέγουσιν αὐτῷ cum CE, item Latt .. AB λέγουσιν (A add οἱ δεκαδύο) τῷ Πιλάτῳ | Ζῆλον (A add μέγαν) ἔχουσιν .. B om | ὅτι ἐν σαββ. ϑεραπεύει ∴. A add τοὺς προσερχομένους αὐτῷ | λέγει (B add αὐτοῖς) ὁ Πιλ. | Περὶ καλοῦ (cum BC Latt; E add οὖν) ἔργου .. A Διὰ καλὸν ἔργον | ϑέλουσιν αὐτὸν (B add λοιπὸν) ἀποκτεῖναι (A ἀπ. αὐτ.); λέγουσιν (ita E Eins Fabr; B praem καί, A οἱ δέ) αὐτῷ (A om) Ναί (A add διὰ καλόν) .. C haec male om; Ven om λέγουσιν αὐτ. Ναί.

III, 1. Καὶ ϑυμοῦ cum BC .. A Θυμοῦ δέ .. E Ven Τότε ϑυμοῦ .. Eins Θυμοῦ | λέγει αὐτοῖς cum BCE Ven Eins .. A Fabr λέγ. τοῖς Ἰουδαίοις | B οὔτε μίαν | τούτῳ .. A add καὶ τί βούλεσϑε αὐτὸν ἀποκτανϑῆναι | καὶ εἶπαν (ita B; C κ. εἶπον; A Ven Fabr [non Eins] plane om) τῷ ἡγεμόνι (cum AC Eins Ven; B Fabr τῷ Πιλάτῳ) .. E om | B παρεδώκ. σοι αὐτ. | εἶπεν δέ cum ACE .. B Latt εἶπεν δὲ αὐτοῖς | B om ὑμεῖς καὶ κατὰ -- κρίν. αὐτόν | εἶπαν (ita BC) οἱ Ἰουδ. τῷ Πιλάτῳ .. A λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι (etiam Ven om τ. Πιλ.) | Ἡμῖν (A post ἔξεστ.) οὐκ ἔξεστιν (C ἔστιν) | εἶπεν ὁ Πιλ. (ita B; Ven *dicit illis Pilatus*; C εἶπ. δὲ ὁ Πιλ. πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, Eins *dicit Pil. Iudaeis*) Ὑμῖν (C Οὐχ ὑμῖν) εἶπ. ὁ ϑε. μὴ (C τοῦ) ἀπ., ἀλλ' ἐμοί cum BCE Latt .. A om

2. Καὶ εἰσῆλϑεν (ita AB Fabr; C Ven Eins εἰσελϑών) πάλιν (C post πραιτώριον, A om) εἰς τὸ πρ. ὁ Πιλ. καὶ (C Ven Eins om) ἐφώνησεν (ita AC; B ἐκάλεσεν) τ. Ἰ. κατ' (B καϑ') ἰδ. κ. εἶπ. αὐτῷ .. E καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τοῦ βήματος εἰσῆλϑεν εἰς τὸ πρ. παραλαβὼν καὶ τὸν Ἰησοῦν· καὶ λαβὼν αὐτὸν κατ' ἰδ. εἶπεν αὐτῷ | ὁ βασιλεύς cum ABE .. C om ὁ | ἀπεκρίϑη ὁ Ἰησ. τῷ Πιλ. cum CE Ven, etiam Eins Fabr; item B additis his καὶ λέγει αὐτῷ .. A ἀπεκρ. αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς | Ἀφ'

σὺ τοῦτο λαλεῖς, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ; ἀπεκρίθη ὁ Πιλᾶτος πρὸς τὸν Ἰησοῦν Μήτι κἀγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ γὰρ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νυνὶ δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. εἶπεν αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Σὺ λέγεις, ὅτι βασιλεύς εἰμι ἐγώ· εἰς τοῦτο γὰρ γεγέννημαι καὶ ἐλήλυθα ἵνα πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούσῃ μου τῆς φωνῆς. λέγει αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος Τί ἐστιν ἀλήθεια; λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀλήθεια ἐξ οὐρανοῦ. λέγει ὁ Πιλᾶτος Ἐπὶ γῆς ἀλήθεια οὐκ ἔστιν; λέγει ὁ Ἰησοῦς τῷ Πιλάτῳ Ὁρᾷς, οἱ τὴν ἀλήθειαν λέγοντες πῶς κρίνονται ἀπὸ τῶν ἐχόντων τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ γῆς.

Caput IV.

1 Καὶ καταλείπων τὸν Ἰησοῦν ἔσω τοῦ πραιτωρίου ἐξῆλθεν

ἑαυτοῦ cum BCE .. A Ἀπὸ σεαυτοῦ | σύ cum AB .. C (et ut videtur E) om | λαλεῖς cum C .. A (ante τοῦτο ponit) BE λέγεις | σοι εἶπον cum ACE .. B εἴπασίν σοι | ἀπεκρίθη ὁ Πιλ. πρ. τ. Ἰησοῦν cum B (Ven *respondit Pil.*, Eins *respondens Pil. dixit ad Iesum*) .. C ἀπ. ὁ Π. πρ. τ. θεὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ .. A ἀπεκρ. ὁ Πιλ. καὶ εἶπε .. E λέγει αὐτῷ ὁ Πιλ. | Μήτι .. E Μή | κἀγώ cum BE .. AC ἐγώ | ἀπεκρ. Ἰησ. cum CE .. AB ἀπεκρ. ὁ Ἰησ., et B add καὶ εἶπεν | εἰ γάρ cum CE .. AB Latt om γάρ | ἡ (C om) βασ. ἡ ἐμή h. l. cum BE Latt .. C post εἰ γάρ .. A om | ἂν οἱ ἐμοί cum AE .. B οἱ ἐμ. ἄν .. C om ἄν | νυνὶ (A νῦν) δέ cum ACE Ven Eins Fabr .. B Cors νῦν οὖν | εἶπεν (A λέγει) α. ὁ Πιλ. cum AB Latt .. C (et E?) praem καί | ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς .. A male om | εἰμὶ ἐγώ· εἰς τοῦτο γὰρ γεγένν. καὶ ἐλήλυθα cum CE (item Ven *sum ego. Ego enim in hoc* etc) .. A εἰμι· ἐγὼ γὰρ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα καὶ εἰς τοῦτο γεγένν. .. B (item codd. lat. vel omissis vel additis εἰς τ. κόσμ.) εἰμὶ ἐγώ. λέγει ὁ Ἰησοῦς τῷ Πιλάτῳ πάλιν Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγένν. καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον | ἵνα πᾶς cum BCE .. A Latt ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ, ἵνα πᾶς (Latt *et* [Ven om] *omnis - - audit - -*) | ἀκούσῃ (B -σει) cum AB .. CE ἀκούῃ | B τῆς φων. μου | λέγει αὐτῷ (cum BCE; A om; Ven *autem*) ὁ Πιλ. | ἀλήθεια: ita etiam A absque articulo | λέγει αὐτῷ (Latt om) ὁ Ἰησ. Ἀλήθ. ἐξ οὐρ. (E add ἐστίν, item Latt). λέγει (E add αὐτῷ) ὁ Πιλ. Ἐπὶ (E add τῆς) γῆς ἀλ. οὐκ ἔστιν cum BE Eins Fabr Cors, similiterque Ven .. AC om | λέγει ὁ Ἰ. τῷ Πιλ. (A Ven om τῷ Πιλ.) Ὁρᾷς (E Ἆρα. AE Ven add ὅτι) οἱ τ. ἀλ. λέγ. πῶς (ita B Eins; AE Ven om) κρίν. ἀπὸ (E παρὰ) τ. ἐχόντ. τ. ἐξ. ἐπὶ (E add τῆς) γῆς (ἀπὸ -- γῆς cum BE Eins Ven; lat. reliquos vide ad text. lat.; A vero ὑπὸ τῆς τῶν ἀρχόντων ἐξουσίας ἐπὶ τῆς γῆς) cum ABE Latt .. C om

IV, 1. Καὶ (Eins om) καταλείπων (B -λειπών) cum BCE (Eins) .. A Ven Cors Fabr Καταλιπὼν (*relinquens*) τοίνυν | τὸν Ἰησ. ἔσω τοῦ πραιτ. (ita B;

ὁ Πιλᾶτος πρὸς τοὺς Ἰουδαίους καὶ λέγει αὐτοῖς Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ. λέγουσιν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι Οὗτος εἶπεν Δύναμαι τὸν ναὸν τοῦτον καταλῦσαι καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν. λέγει ὁ Πιλᾶτος Ποῖον ναόν; λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Ὃν οἰκοδόμησεν ὁ Σολομὼν ἐν τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν, οὗτος δὲ λέγει λύειν καὶ οἰκοδομεῖν αὐτὸν διὰ τριῶν ἡμερῶν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος Ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ ἀνθρώπου τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.

2 Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Πιλᾶτος τοὺς πρεσβυτέρους καὶ ἱερεῖς καὶ Λευίτας εἶπεν αὐτοῖς λαθραίως Μὴ οὕτως ποιήσατε· οὐδὲν γάρ ἐστιν ὃ κατηγορήσατε αὐτοῦ ἄξιον θανάτου· ἡ γὰρ κατηγορία ὑμῶν περὶ θεραπείας ἐστὶν καὶ βεβηλώσεως σαββάτου. λέγουσιν οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται Κατὰ Καί-

---

A ἐν τῷ πραιτωρίῳ, E εἰς τὸ πραιτώριον; Latt *intus praetorium*, *in praetorium*, *in praetorio*) ἐξῆλθ. ὁ Πιλ. (h. l. B; reliqui varie transpon) cum BAE Latt .. C ὁ Πιλ. τὸν Ἰησ. ἔξω τοῦ πραιτ. ἐξῆλθεν | ἐν αὐτῷ cum BCE Eins Cors Ven .. A ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ .. Fabr *in Iesum* | λέγουσιν αὐτῷ (A om) οἱ Ἰουδ. | Οὗτος εἶπεν Δύν. τὸν να. τ. καταλ. (ita AB Eins; E Ven Cors Fabr καταλ. τ. να. τ.) καὶ διὰ τρ. ἡμερ. (ita AE; B ἐν τρισὶν ἡμέραις) οἰκοδομῆσαι (ita A, B ἐγεῖραι, item Latt; E οἰκοδομήσω) αὐτόν. λέγει (ita AE; B Latt add αὐτοῖς) ὁ Πιλ. -- λέγουσιν (ita AB; E Latt add αὐτοῖς) οἱ Ἰουδ. cum ABE Latt .. C om (transiliendo ab altero λέγουσιν [αὐτῷ] οἱ Ἰουδ. ad alterum) | οἰκοδόμησεν cum B .. AC ᾠκοδόμ. | ὁ Σολομών .. A om ὁ | οὗτος δέ cum ACE .. B αὐτός .. Latt *et iste*, *ipse* | λέγει .. A εἶπε | λύειν (CE καταλῦσαι; B add αὐτόν) καὶ οἰκοδομεῖν (CE -ῆσαι) αὐτὸν διὰ τριῶν ἡμερῶν (B πάλιν pro αὐτ. δ. τρ. ἡμ.): ad haec A add πάλιν λέγει ὁ Πιλᾶτος Καὶ διὰ τοῦτο θέλετε ἀποκτανθῆναι αὐτόν; οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ Ναί. | λέγει αὐτ. ὁ Πιλ. cum B Ven .. A ὁ δὲ Πιλ φησίν .. CE πάλιν λέγει ὁ Πιλ. αὐτοῖς, item Eins Fabr *et iterum dicit eis Pil.* | Ἀθῷός εἰμι .. B add κἀγώ, Latt *ego* (Ven ante ἀθῷος habet) | τοῦ ἀνθρώπου cum BE Eins Fabr .. AC Ven om | τοῦ δικαίου τούτου .. E Eins Fabr om τ. δικ. | λέγουσιν .. B Eins Fabr add αὐτῷ, non ACE Ven

2. Προσκ. δέ cum BE Ven Eins Fabr .. A Καὶ προσκ. .. C Προσκ. | A om ὁ Πιλ. | καὶ (B add τοὺς) ἱερεῖς .. A ἱερεῖς τε | λαθραίως (B λάθρα) cum BCE Latt .. A om | A Μὴ οὕτω ποιεῖτε | οὐδὲν -- θανάτου cum B .. CE οὐδὲν (E οὐδὲ) γὰρ κατηγορεῖτε (E κατηγορήσειτε sic) αὐτὸν (ita C, E ἄξιον) θανάτου .. A οὐδεμία γὰρ κατηγορία θανάτου ὑπάρχει ἐν αὐτῷ .. Latt libere | περὶ θεραπείας ἐστὶν (h. l. B; C post σαββ.) καὶ βεβηλ. σαββάτου (ita BE; C σαββάτων) .. A περὶ θερ. νοσούντων καὶ περὶ βεβηλώσεως σαββάτου ἐστί | λέγ. οἱ πρεσβ. (ita B Latt; C add τοῦ λαοῦ) κ. οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ (C om) Λευῖται τῷ Πιλ. cum BC Latt .. A λέγουσι τῷ Πιλάτῳ .. E λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι | Κατὰ Καίσαρος ἐάν τις βλασφημήσῃ (B -μήσει) -- λέγει ὁ Πιλ. Ἄξ. ἐστ. θανάτου

σαρος ἐάν τις βλασφημήσῃ, ἄξιος θανάτου ἐστὶν ἢ οὔ; λέγει ὁ Πιλᾶτος Ἄξιός ἐστιν θανάτου. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Πιλάτῳ Εἰ εἰς Καίσαρα ἐάν τις βλασφημήσῃ, ἄξιός ἐστι θανάτου, οὗτος δὲ κατὰ τοῦ θεοῦ ἐβλασφήμησεν.

3 Ἐκέλευσε δὲ ὁ ἡγεμὼν ἐξελθεῖν τοὺς Ἰουδαίους ἔξω τοῦ πραιτωρίου, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν Ἰησοῦν λέγει αὐτῷ Τί ποιήσω σοι; λέγει ὁ Ἰησοῦς τῷ Πιλάτῳ Ὡς ἐδόθη σοι. λέγει ὁ Πιλᾶτος Πῶς ἐδόθη; λέγει ὁ Ἰησοῦς Μωυσῆς καὶ οἱ προφῆται προεκήρυξαν περὶ τοῦ θανάτου μου καὶ τῆς ἀναστάσεως. παριστορήσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἀκούσαντες λέγουσιν τῷ Πιλάτῳ Τί πλεῖον ἔχεις ἀκοῦσαι τῆς βλασφημίας ταύτης; λέγει ὁ Πιλᾶτος τοῖς Ἰουδαίοις Εἰ οὗτος ὁ λόγος βλάσφημός ἐστιν, περὶ τῆς βλασφημίας λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ ἀπαγάγετε εἰς τὴν συναγωγὴν ὑμῶν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν.

---

cum CE Ven .. B a verbis βλασφημήσει, ἄξ. θαν. ἐστίν (sic) transit ad eadem verba quemadmodum subsequuntur, assentientibus Eins Fabr aliisque, ita ut quae interposita sunt, ἢ οὔ usque ad ἄξιός ἐστ. θανάτου, omittantur .. A Κατὰ Καίσ. ἐὰν βλασφ. τις, τίνος ἄξιός ἐστιν; ὁ δὲ λέγει Θανάτου. | Λέγουσιν οἱ Ἰ. τῷ Πιλάτῳ .. haec A male om | Εἰ εἰς Καίσαρα -- ἐβλασφήμησεν cum CE; item prioribus omissis Ven *quanto magis hic qui deum blasphemaverit dignus est mori* .. A Καὶ εἰ θανάτου ἄξιός ἐστιν ὁ κατὰ Καίσαρος βλασφημήσας, πῶς (sic) οὗτος οὐκ ἀποκτανθήσεται κατὰ θεοῦ βλασφημήσας .. B cum pluribus Latinis nil nisi (vide ante) οὗτος δὲ κατὰ θεοῦ ἐβλασφήμησεν

3. Ἐκέλευσε δέ cum A Eins aliisque .. B καὶ ἐκέλευσεν .. C Ven τότε ἐκέλευσεν | C om τοὺς Ἰουδαίους | ἔξω .. B ἐκ | καὶ προσκαλεσ. (C om) τὸν Ἰησ. (C add καὶ) λέγει αὐτῷ cum (C)E Ven Fabr .. B Eins κ. προσκ. τ. Ἰ. ὁ Πιλᾶτος εἶπεν αὐτῷ .. A καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ | A om τῷ Πιλάτῳ | ὡς (sed CE οὕτως) ἐδόθη (C ἐδόσθω vitiose) cum CE, item *Sicut datum* (Fabr *dictum*) *est* Eins Ven Fabr .. B οὕτως ἐδόθη σοι .. A ἐξουσία ἐδόθη σοι ἐπ' ἐμοί (sic) | λέγει ὁ Πιλ. Πῶς (B add οὕτως) ἐδόθη (B add μοι) cum A(B), item Eins Fabr Ven *Dicit* (*ei*) *Pilatus Quomodo* (Ven add *sicut*) *datum* (Fabr *dictum*) *est* .. C om | λέγει (A φησίν, B add αὐτῷ) ὁ Ἰησοῦς | Μωυσῆς: ita AB .. C Μωσῆς | προεκήρυξαν cum CE Eins Fabr Cors .. AB ἐκήρυξαν, item Ven *annunciaverunt* | μου καὶ τῆς ἀναστ. cum CE .. AB μου (A om) καὶ τ. ἀν. μου | παριστορήσαντες (cum B παραστορήσαντες, et C περιστωρήσαντες. A παρατηρήσαντες) δὲ οἱ (B om) Ἰουδ. καὶ (B** om) ἀκούσαντες cum BCA .. E ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Ἰουδαῖοι, similiterque Latt | Τί πλ. ἔχ. ἀκ. (C add περὶ) τῆς βλ. ταύτ. cum CE; Ven *quid amplius desideras audire blasfemiam* .. Fabr Eins *quid amplius* (Eins add *ab hoc*) *vis blasphemiam istius* (Eins om?) *audire* .. A τί τούτου πλέον θέλεις καὶ μεῖζον τῆς βλασφημίας ταύτης ἀκοῦσαι .. B τί πλέων καὶ μείζονα τούτου θέλεις τῆς βλασφ. ἀκοῦσαι ταύτης | τοῖς Ἰουδαίοις .. A Ven om .. Eins aliique *eis* | περὶ τῆς βλασφημίας cum BC .. AE Latt om | ἀπαγάγετε .. B

λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Πιλάτῳ Ὁ νόμος ἡμῶν περιέχει, ἄνθρωπος εἰς ἄνθρωπον ἐὰν ἁμαρτήσῃ, ἄξιός ἐστιν λαμβάνειν τεσσαράκοντα παρὰ μίαν· ὁ δὲ εἰς θεὸν βλασφημῶν, λιθοβολίᾳ λιθοβολεῖσθαι αὐτόν.

4 Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ οἵῳ βούλεσθε τρόπῳ ἀμύνασθε αὐτόν. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Πιλάτῳ Ἡμεῖς βουλόμεθα ἵνα σταυρωθῇ. λέγει ὁ Πιλᾶτος Οὐκ ἔστιν ἄξιος σταυρωθῆναι.

5 Περιβλεψάμενος δὲ ὁ ἡγεμὼν εἰς τοὺς περιεστῶτας ὄχλους τῶν Ἰουδαίων, θεωρεῖ πολλοὺς δακρύοντας τῶν Ἰουδαίων καὶ λέγει Οὐ πᾶν τὸ πλῆθος βούλεται αὐτὸν ἀποθανεῖν. λέγουσιν οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων Διὰ τοῦτο ἤλθαμεν ἅπαν τὸ πλῆθος ἵνα ἀποθάνῃ. λέγει ὁ Πιλᾶτος τοῖς Ἰουδαίοις Ἵνα τί ἀποθάνῃ; λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Ὅτι εἶπεν αὐτὸν υἱὸν θεοῦ καὶ βασιλέα.

CAPUT V.

1 Νικόδημος δέ τις ἀνὴρ Ἰουδαῖος ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγε-

---

add αὐτόν | ἄνθρωπ. εἰς ἄνθρ. ἐὰν ἁμαρτ. (A ἐὰν ἁμ. ἄνθρ. εἰς ἄνθρ.) cum ACE .. B ἄνθρ. ἐὰν ἁμάρτῃ | τεσσαρ. παρὰ μίαν cum AB .. CE παρὰ μίαν πληγὰς τεσσαρ. (C μ̄) | ὁ δὲ εἰς θεὸν βλασφημῶν λιθοβολίᾳ (cod. -λίαν) λιθοβολ. αὐτόν cum B, similiterque latinus codex habet .. EA ὁ δὲ ε. θ. ἁμαρτήσας (A ἁμαρτῶν) λιθοβοληθήσεται .. C εἰ δὲ εἰς θεόν, λιθοβολείσθω

4. καὶ οἵῳ βούλεσθε τρόπῳ .. B καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν ᾧ ἐὰν βούλεσθε τρόπῳ .. latinus codex *et secundum legem vestram* | ἀμύνασθε αὐτόν .. B ἀμ. αὐτῷ | λέγ. οἱ (B om) Ἰουδ. τῷ Πιλ. (A om τ. Πιλ.) | λέγει (B add αὐτοῖς) ὁ Πιλ. | σταυρωθῆναι cum B; item praemisso τοῦ C .. A θανάτου

5. Περιβλεψ. δέ cum C (et E?) Latt .. AB καὶ περιβλ. | ὁ ἡγεμών cum B Latt .. C ὁ Πιλᾶτος .. A om | εἰς (E om) τ. περιεστ. ὄχλ. τ. Ἰουδ. θεωρεῖ π. δ. τ. Ἰουδ. cum BCE Latt .. A θεωρεῖ ἐκ τῶν περιεστώτων πολλοὺς δακρύοντας | καὶ λέγει cum CE Eins Ven .. AB Cors add αὐτοῖς, Fabr add *ad principes sacerdotum Iudaeorum* | Οὐ (E Μὰ τὸν ἥλιον, οὐ) πᾶν -- αὐτόν (C om) ἀποθανεῖν cum BCE Latt .. A Βούλεσθε καὶ ὑμεῖς ἀποκτανθῆναι αὐτόν; οἱ δὲ εἶπον Οὐ βουλόμεθα, ὅτι αἰτίαν οὐχ εὑρίσκομεν | οἱ πρεσβ. τῶν Ἰουδαίων cum CE Fabr et (addito *Pilato*) Ven .. AB Eins om τῶν Ἰουδ. sed add τῷ Πιλάτῳ (A Eins πρὸς Πιλᾶτον) | A ἤλθομεν πάντες ἵνα | λέγει ὁ Πιλ. τ. Ἰουδαίοις (τ. Ἰουδ. cum B Eins Cors; A om; Fabr *ad eos*) Ἵνα τί (ita B; A Διὰ τί ἵνα) ἀποθάνῃ cum AB Eins Cors Fabr .. C Ven om, item E una cum seqq. λέγουσιν οἱ Ἰουδ. | λέγουσιν οἱ (B om) Ἰουδ. | εἶπεν cum ABC .. E λέγει | αὐτόν cum BC .. AE ἑαυτόν | βασιλέα .. E add εἶναι (Latt post υἱὸν θεοῦ add)

V, 1. B om ἀνήρ | ἔστη .. CE ἐστιν | ἔμπρ. τοῦ ἡγεμόνος cum DE Latt ..

μόνος καὶ λέγει Ἀξιῶ, εὐσεβῆ, κέλευσόν μοι εἰπεῖν ὀλίγους λόγους. λέγει ὁ Πιλᾶτος Εἰπέ. λέγει ὁ Νικόδημος Ἐγὼ εἶπον τοῖς πρεσβυτέροις καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ Λευίταις καὶ παντὶ τῷ πλήθει τῶν Ἰουδαίων ἐν τῇ συναγωγῇ Τί ζητεῖτε μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ὁ ἄνθρωπος οὗτος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ καὶ παράδοξα, ἃ οὐδεὶς ἐποίησεν οὐδὲ ποιήσει. ἄφετε αὐτὸν καὶ μὴ βούλεσθέ τι πονηρὸν κατ' αὐτοῦ· εἰ ἐκ θεοῦ ἐστὶν τὰ σημεῖα ἃ ποιεῖ, σταθήσονται, εἰ δὲ ἐξ ἀνθρώπων, καταλυθήσονται. καὶ γὰρ Μωυσῆς ἀποσταλεὶς παρὰ θεοῦ εἰς Αἴγυπτον ἐποίησεν σημεῖα πολλά, ἃ εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς ποιῆσαι ἔμπροσθεν Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου. καὶ ἦσαν ἐκεῖ ἄνδρες θεράποντες Φαραὼ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς, καὶ ἐποίησαν καὶ αὐτοὶ σημεῖα οὐκ ὀλίγα ἃ ἐποίει Μωυσῆς, καὶ εἶχον αὐτοὺς οἱ Αἰγύπτιοι ὡς θεούς, τὸν Ἰαννῆν καὶ τὸν Ἰαμβρῆν. καὶ ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίησαν οὐκ ἦσαν ἐκ θεοῦ, ἀπώλοντο καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ πιστεύοντες

ABC ἔμπρ. τοῦ Πιλάτου | Ἀξιῶ cum A (add σε) CE Latt .. BD om | εὐσεβῆ cum BCD (add ἡγεμών) .. E ut videtur εὐσεβής .. A om | κέλευσόν μοι cum DE, item A ἵνα κελεύσῃς μοι .. BC κέλευσόν με | εἰπεῖν .. B λαλῆσαι | ὀλίγους λόγους cum AB Latt; item D ὀλίγον λόγον .. E καθαροὺς λόγους, item C καθαροῦ λόγου | λέγει ὁ Πιλ. cum AB Latt .. C etc. ὁ Πιλ. λέγ. | ὁ Νικόδ. cum ABE .. C (et D?) om ὁ | τοῖς πρεσβ. κ. τ. ἱερ. καὶ (C add τοῖς, non item AB) Λευίτ. cum AC Latt .. B τοῖς ἱερεῦσιν κ. τ. πρεσβ. κ. Λευ. | παντὶ τῷ πλήθει cum A .. BCD πᾶν τὸ (C παντὸς) πλῆθος | μετὰ τ. ἀνθρ. τούτου (A om τούτ.) .. D ἐκ τοῦ ἀνθρ. τούτου .. B add τοῦ θανατῶσαι αὐτόν (cod. αὐτῶ) | ὁ ἄνθρ. (D add γάρ) οὗτος (*homo iste*, *homo hic*) cum CD Latt .. A οὗτ. ὁ ἄνθρ. .. B om ὁ ἄνθρ. | ποιεῖ (*facit*, *fecit*, *faciebat*) καὶ παράδοξα .. A παράδοξα ἐποίησεν .. B ποιεῖ παράδοξα ἐν τῷ λαῷ | D ἃ οὐδεὶς ἄλλος | οὐδέ (B οὔτε, D οὐδέ ποτε) ποιήσει .. A οὐδὲ ποιεῖ | βούλεσθε cum BCE .. AD βουληθῆτε | τι πονηρὸν (B κακὸν) κατ' αὐτοῦ cum EB .. A κατ' αὐτοῦ πονηρὸν γενέσθαι .. C κατ' αὐτοῦ πονηρά | εἰ cum AB Latt .. D εἰ μέν, E καὶ εἰ, C εἰ καί | ἐκ θεοῦ ἐστίν .. D εἰσὶν ἐκ θεοῦ | τὰ σημεῖα cum ABD Ven .. CE ταῦτα τὰ σημ. | σταθήσονται (D στερεωθήσ.) et καταλυθήσονται cum B (etiam Fabr *est* et *stabunt* etc) D .. A (sed is om εἰ δὲ ἐξ ἀνθρ. καταλ.) CE σταθήσεται et καταλυθήσεται | D ἐξ ἀνθρώπου | καὶ γάρ cum ABE .. C om γάρ | Μωυσῆς cum AB .. C Μωσῆς | παρὰ (B add τοῦ) θεοῦ .. A post εἰς Αἴγ. ponit | εἶπεν αὐτῷ (A Ven om) ὁ θεὸς (B ὁ Ἰησοῦς) ποιῆσαι (C om) ἔμπρ. Φ. βασ. Αἰγ. (A om Αἰγ. una cum seqq. καὶ ἦσαν usque Φαραώ) | Φαραώ cum E .. B τοῦ Φ., C τῷ Φ. | Ἰαμβρῆς .. Latt *Mambres* | καὶ (A om) ἐποίησαν cum ABE .. C καὶ ἐποίουν | καὶ αὐτοί .. B κἀκεῖνοι | οὐκ ὀλίγα .. B πολλά, sed post Μωυσῆς add οὐκ ὀλίγα | ἃ ἐποίει cum BC .. E ὅσα ἐποίησε, A ὡς ἐποίησε | τὸν (C om) Ἰανν. κ. τὸν (C om) Ἰαμβρ. cum BC Vatt .. A (add Φαραώ ad θεούς) E Eins aliique om | καὶ ἐπειδὴ -- ἐποίησαν (cum CE; ἐποίουν B) -- ἐκ θεοῦ cum BCE .. A καὶ ἐν τῷ μὴ εἶναι τὰ σημεῖα ἀπὸ θεοῦ | οἱ πι-

αὐτοῖς. καὶ νῦν ἄφετε τὸν ἄνθρωπον τοῦτον· οὐ γάρ ἐστιν ἄξιος θανάτου.

[2] Λέγουσιν τῷ Νικοδήμῳ οἱ Ἰουδαῖοι Σὺ μαθητὴς αὐτοῦ ἐγένου καὶ τὸν λόγον ὑπὲρ αὐτοῦ ποιεῖς. λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ Νικόδημος Μὴ καὶ ὁ ἡγεμὼν μαθητὴς αὐτοῦ ἐγένετο καὶ τὸν λόγον ὑπὲρ αὐτοῦ ποιεῖ; οὐ κατέστησεν αὐτὸν ὁ Καῖσαρ ἐπὶ τοῦ ἀξιώματος τούτου; ἦσαν δὲ οἱ Ἰουδαῖοι ἐμβριμούμενοι καὶ τρίζοντες τοὺς ὀδόντας αὐτῶν κατὰ τοῦ Νικοδήμου. λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ Πιλᾶτος Τί τοὺς ὀδόντας τρίζετε κατ᾽ αὐτοῦ ἀλήθειαν ἀκούσαντες; λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Νικοδήμῳ Τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ λάβῃς καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ. λέγει ὁ Νικόδημος Ἀμὴν ἀμήν, λάβω καθὼς εἴπατε.

Caput VI.

[1] Εἷς δὲ τῶν Ἰουδαίων παραπηδήσας ἠξίου τὸν ἡγεμόνα

στεύοντες cum CE .. AB (Latt *qui crediderunt*) οἱ πιστεύσαντες | τὸν ἄνθρ. τοῦτον .. A αὐτόν

2. τῷ Νικ. οἱ Ἰουδ. cum B Vatt .. AC Eins Ven οἱ Ἰουδ. τῷ Νικ. | ἐγένου cum AB Latt .. E εἶ .. C ποιῇ | A ὑπὲρ ἐκείνου | λέγει πρ. αὐτ. ὁ (B om) Νικ. -- ὑπὲρ αὐτοῦ ποιεῖ (A ποιεῖται) cum ABE Vatt Eins Fabr Ven** .. C Cors Ven* om | οὐ κατέστησεν -- ἀξιώμ. τούτου (B om τούτ.) .. A om | ἦσαν δὲ (B οὖν) οἱ Ἰ. ἐμβριμούμενοι (ita BCE) -- κατὰ τοῦ Νικοδ. cum BCE plurimisque Latinis .. D οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔτριζον τοὺς ὀδόντας κατὰ τοῦ Νικ. .. A Ven ἦσαν δὲ οἱ Ἰουδ. ἐμβριμώμενοι τῷ Νικοδήμῳ | λέγει (ita ABDE Vatt; C καὶ λέγει) πρὸς αὐτοὺς (D om) ὁ Πιλ. | Τί τ. ὀδόντας .. B add ὑμῶν | κατ᾽ αὐτοῦ ἀλήθειαν ἀκούσαντες cum E Vatt .. D Ven κατα τοῦ (fortasse κατ᾽ αὐτοῦ, ut est in Ven) τὴν ἀλήθειαν εἰπόντος .. A κατ᾽ αὐτοῦ; ἀλήθειαν γὰρ λέγει .. B κατ᾽ αὐτοῦ (vide post) .. C κατὰ τοῦ Νικοδήμου | λέγουσιν (A ἀπεκρίθησαν) οἱ Ἰουδ. τῷ Νικ. cum EA Ven, item omisso τῷ Νικόδ. (sed vide post) D .. B ἀκούσαντες δὲ οἱ Ἰουδ. λέγουσιν τῷ Νικοδήμῳ .. C male om | Τὴν ἀλήθ. αὐτοῦ (ita BC Latt; A om; E ταύτην; D Τοῦ Νικοδήμου τὴν ἀλήθ. αὐτός, pro quibus scribendum videtur τῷ Νικοδήμῳ Τὴν ἀλήθ. αὐτοῦ) λάβῃς (D λάβοι, corrige λάβοις; A σὺ λάβοις post τὸ μέρ. αὐτοῦ) | λέγει ὁ Νικ. cum ABD .. CE om ὁ | Ἀμήν bis cum BC; item ter Vatt Ven .. ADE Eins aliique semel | λάβω (ita BE; A λάβοιμι; C om) καθ. εἴπατε cum ABEC, item Latt .. D γένοιτο

VI, 1. Εἷς δὲ τῶν Ἰουδ. παραπηδήσας cum E, item B Εἷς τῶν Ἰουδ. ἄλλος τις παραπ., item C Ἐκ δὲ τῶν Ἰουδ. ἄλλος παραπ. .. A Παρελθὼν δέ τις ἐκ τῶν Ἰουδ. .. D Ἕτερος πάλιν ἐκ τῶν Ἰουδ. .. Latt *Ex Iudaeis quidam alius autem exsiliens*, *Alius quidem Iudaeus festinanter*, *Alius autem Iudaeus festinanter*, *Exiens autem quidem alius exsiliens* | ἠξίου (B ἀξιοῖ) τ. ἡγεμ. λόγον (C λέγων) εἰπεῖν cum ABC .. E εἶπεν Ἀξιῶ, ἡγεμών, εἰπεῖν λόγον, item D λέγει Κέλευσόν

λόγον εἰπεῖν. λέγει ὁ ἡγεμών Εἴ τι θέλεις εἰπεῖν, εἰπέ. ὁ δὲ Ἰουδαῖος ἔφη Ἐγὼ τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη ἐν κλίνῃ κατεκείμην ἐν ὀδύνῃ πόνων. καὶ ἐλθόντος τοῦ Ἰησοῦ πολλοὶ δαιμονιζόμενοι καὶ ποικίλαις νόσοις κατακείμενοι ἐθεραπεύθησαν ὑπ᾽ αὐτοῦ. καί τινες νεανίσκοι κατελεήσαντές με ἐβάστασάν με μετὰ τῆς κλίνης καὶ ἀπήγαγόν με πρὸς αὐτόν. καὶ ἰδών με ὁ Ἰησοῦς ἐσπλαγχνίσθη καὶ λόγον εἶπέν μοι Ἆρόν σου τὸν κράββατον καὶ περιπάτει. καὶ ἦρα τὸν κράββατόν μου καὶ περιεπάτησα. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Πιλάτῳ Ἐρώτησον αὐτὸν ποία ἡμέρα ἦν ὅτε ἐθεραπεύθη. λέγει ὁ θεραπευθείς Ἐν σαββάτῳ. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Μὴ οὐχ οὕτως ἐδιδάξαμεν ὅτι ἐν σαββάτῳ θεραπεύει καὶ δαίμονας ἐκβάλλει;

μοι, ἡγεμών, ἕνα λόγ. εἰπεῖν .. similiter Latt variant | λέγει ὁ ἡγεμών .. B καὶ λέγει ὁ Πιλᾶτος .. A ᾧ προσέταξεν ὁ ἡγεμ. | Εἴ τι θέλ. εἰπεῖν, εἰπ. cum AB Eins Cors Fabr, item omisso εἰπεῖν C Vat[b] Ven .. D Vat[a] Εἰπέ | ὁ δὲ Ἰουδ. ἔφη cum A, similiterque Latt .. BC om .. D λέγει ὁ ἡγεμών (? Videtur Εἰπέ, λέγ. ὁ ἡγεμ. habere, omittens seqq. cum BC) | Ἐγώ .. B (item Fabr) add ἐν Ἱερουσαλήμ | τριάκ. (D add καὶ) ὀκτὼ ἔτη cum CD .. A ἐν τριάκ. ὀκτὼ ἔτεσιν, B ἔτεσιν τριάκ. ὀκτώ | ἐν κλίνῃ (Latt postponunt) κατεκείμην cum AB .. CD κατάκειμαι ἐν τῇ κλίνῃ | ἐν ὀδύνῃ πόνων .. A καὶ ἐν ὀδύνῃ πολλῶν πόνων | καὶ ἐλθόντος (ita etiam plures Latt) .. A ἐλθ. δέ | τοῦ Ἰησοῦ .. B τοῦ κυρίου | κατακείμενοι .. A κατεχόμενοι | ἐθεραπ. ὑπ᾽ (E παρ᾽) αὐτοῦ cum BE Latt .. C ἐθερ. παρόντος αὐτοῦ .. A ἰάσεως ἔτυχον | νεανίσκοι cum AB Latt .. E μέν .. C πιστότατοι | E ἐλεήσαντες | ἐβάστασ με μετὰ τῆς κλ. (A om με μ. τ. κλ.) καὶ ἀπήγ. (E ἐπήγαγ.) με (A om) πρ. αὐτ. cum CEA Vatt Eins Cors .. B μετὰ τῆς κλίνης μου προσήνεγκάν με αὐτῷ | καὶ ἰδών με ὁ Ἰησοῦς (A om) ἐσπλαγχν. (A εὐσπλ.) .. D ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησ. καὶ σπλαγχνισθεὶς ἐπ᾽ ἐμοί | καὶ (D om) λόγον (B λόγῳ, A add μόνον) εἶπέν μοι (μοι cum ABDE; C om) | Ἆρον cum AE Vatt Ven .. BC Eins aliique praem Ἔγειρε, item D Ἔγειρε καί | σου τ. κράββ. cum CDE .. AB τ. κράββ. (B κράβατον, item infra) σου | καὶ ἦρα cum ADE .. B κ. ἐπῆρα, C κ. ἀπῆρα. Praeterea AC similiterque Latt praem καὶ παραχρῆμα ἰάθην, item D καὶ σὺν τῷ λόγῳ αὐτοῦ εὐθέως ἠγέρθην .. nihil praem cum BE | καὶ περιεπάτησα .. D καὶ ἀπῆλθον ὑγιὴς εἰς τὸν οἶκόν μου δοξάζων τὸν θεόν | A om τῷ Πιλάτῳ | Ἐρώτησον (B Ἐπερώτ.) .. A add οὖν | ποία ἡμ. ἦν ὅτε ἐθερ. cum ABE Eins Cors Fabr .. C Vatt Ven ποίᾳ ἡμέρᾳ ἐθερ. | λέγει ὁ θεραπευθείς cum B, item καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰαθεὶς εἶπε E, similiterque Latt (Eins Cors nil nisi *Dixit*, Ven *Dixit autem homo ille*, Vatt *Respondet is qui sanatus fuerat dicens*, Fabr *Dixit languidus sanatus*) .. A λέγει ὁ Πιλᾶτος τῷ τεθεραπευμένῳ Ποία ἡμέρα ἦν ὅτε (sic) ἐθεραπεύθης. ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος .. C ἐρωτηθεὶς παρὰ τοῦ Πιλάτου περὶ τῆς ἡμέρας λέγει | Ἐν σαββάτῳ cum AC, E Eins aliique Τὸ σάββατον, B (similiterque Vatt Ven) Ἐν σαββ. ἐθεραπεύθην (sed codex -θη) | οἱ Ἰουδαῖοι (ita etiam Eins Cors) .. B Vatt Ven Fabr add τῷ Πιλάτῳ | Μὴ οὐχ οὕτ. ἐδιδάξ. (B add σοι, non item Latt) .. A Οὐκ εἴπομέν (item *dicimus* Cors) σοι | θεραπεύει .. C ἐθεραπεύθη | δαίμονας cum CE, item *daemones* Vatt Ven .. AB Eins aliique δαιμόνια | ἐκβάλλει .. E ἐλαύνει

2 Καὶ ἄλλος Ἰουδαῖος παραπηδήσας λέγει Ἐγὼ τυφλὸς ἐγεννήθην, φωνὴν ἤκουον καὶ πρόσωπον οὐκ ἔβλεπον· καὶ παράγοντος τοῦ Ἰησοῦ ἔκραξα φωνῇ μεγάλῃ Ἐλέησόν με, υἱὲ Δαυίδ. καὶ ἠλέησέν με καὶ ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἀνέβλεψα παραχρῆμα. καὶ ἄλλος Ἰουδαῖος παραπηδήσας εἶπεν Κυρτὸς ἤμην, καὶ ὤρθωσέ με λόγῳ. καὶ ἄλλος εἶπεν Λεπρὸς ἐγενόμην καὶ ἐθεράπευσέν με λόγῳ.

Caput VII.

Καὶ γυνή τις ἀπὸ μακρόθεν κράζουσα εἶπεν Αἱμορροοῦσα ἤμην, καὶ ἡψάμην τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ ἐστάλη μου ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος ἡ διʼ ἐτῶν δώδεκα. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Νόμον ἔχομεν γυναῖκα εἰς μαρτυρίαν μὴ ὑπάγειν.

---

2. Καὶ ἄλλος cum AB Latt .. C Καὶ πάλιν ἄλλος, item D Καὶ ἕτερος πάλιν | D om Ἰουδαῖος | παραπηδήσας λέγει (C εἶπεν) cum BC Eins aliisque; item A παρελθὼν λέγει .. D Vatt Ven εἶπεν | Ἐγώ .. A (item Latt) om | ἐγεννήθην .. D ἐξῆλθα ἐκ κοιλίας μητρός μου | φωνὴν ἤκουον cum CD Eins Vatt Ven aliisque, item A sed addit καὶ μόνην .. E φωνῆς μόνον ἤκουον, B καὶ φωνὴν μόνην ἤκουον | καὶ πρόσωπον cum BCE Fabr Eins .. AD Vatt Ven Cors πρόσωπ. δέ | καὶ παράγοντος (B παριόντος) τοῦ Ἰησοῦ (A αὐτοῦ) .. E καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς | φωνῇ μεγάλῃ (C φωνὴν μεγάλην) .. B add λέγων | υἱέ .. E praem κύριε | καὶ ἠλέησέν με -- τ. χ. αὐτοῦ (cum AB Eins aliisque; C Vatt Ven om) ἐπὶ (B εἰς) τ. ὀ. μου .. D καὶ εὐθέως ἐσπλαγχνίσθη ἐπʼ ἐμέ, καὶ πτύσας ἐποίησε πηλὸν καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τ. ὀ. μου | A παραχρ. ἀνέβλεψ. | καὶ ἄλλος .. D κ. ἕτερος | Ἰουδαῖος cum AB (praem ἄνθρωπος)) E (add ἄνθρωπος) Vatt Cors Fabr .. CE Eins Ven om | παραπηδήσας .. AD add εἰς μέσον | Κυρτὸς ἤμην κ. ὤρθωσε (C ὄρθωσε, A ἀνώρθωσε, D ἐθεράπευσε) μ. λ. καὶ ἄλλος εἶπεν Λεπρ. ἐγενόμην (B ἐγεννάμην) κ. ἐθ. με λόγῳ cum E omnibusque codd. latinis .. ACD om καὶ ἄλλος εἶπεν Λεπρὸς -- λόγῳ, item B om Κυρτὸς -- ἄλλ. εἶπεν.

VII. Καί .. A Πρὸς τούτοις | γυνή τις cum BD .. A add ὄνομα Βερνίκη, C ὀνόματι Βερονίκη, item Latt *Veronica nomine* | ἀπὸ μακρόθεν κράζουσα (A κράξασα) .. D ἀπομακρίζουσα, atque sic pergit καὶ ὡς μόνον ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, εὐθέως ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος μου: quae corrupta esse apparet. | εἶπεν .. B ἔλεγεν | ἤμην cum BC Vat[a] .. A Vat[b] Ven Fabr add ἐν ἔτεσι δεκαδύο | καὶ ἐστάλη μου ἡ ῥύσ. τ. αἵματ. ἡ (cod. om) διʼ ἐτ. δώδεκα cum B .. CA καὶ εὐθέως (A παραχρῆμα) ἔστη ἡ ῥύσ. τ. αἵμ. διʼ (A τῶν) ἐτ. δώδ. (A δεκαδύο ἐτῶν). Item Fabr (*et statim fluxus sanguinis mei stetit*) sed om (ut D) διʼ ἐτ. δώδ. .. Vatt Ven *et statim sana facta sum* | λέγουσιν cum AB Vatt Fabr .. C etc Ven praem τότε | οἱ Ἰουδαῖοι .. B add τῷ Πιλάτῳ | Νόμον (A Ἡμεῖς νόμον) ἔχομεν -- μὴ ὑπάγειν cum ABDE Latt .. C Γυναῖκα εἰς μαρτ. μὴ ὑπάγῃ.

Caput VIII.

Καὶ ἄλλοι δέ τινες πλῆθος ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἔκραζον λέγοντες Οὗτος ὁ ἄνθρωπος προφήτης ἐστίν, καὶ τὰ δαιμόνια αὐτῷ ὑποτάσσονται. λέγει ὁ Πιλᾶτος πρὸς τοὺς εἰπόντας αὐτῷ ὅτι τὰ δαιμόνια αὐτῷ ὑποτάσσονται Διὰ τί καὶ οἱ διδάσκαλοι ὑμῶν οὐχ ὑπετάγησαν αὐτῷ; λέγουσιν τῷ Πιλάτῳ Οὐκ οἴδαμεν. ἄλλοι δὲ εἶπον ὅτι τὸν Λάζαρον τεθνηκότα ἤγειρεν ἐκ τοῦ μνημείου τετραήμερον. ἔντρομος δὲ γενόμενος ὁ ἡγεμὼν λέγει πρὸς ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων Τί θέλετε ἐκχέειν αἷμα ἀθῷον;

Caput IX.

1 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν Νικόδημον καὶ τοὺς δώδεκα ἄνδρας τοὺς εἰπόντας ὅτι οὐ γεγέννηται ἐκ πορνείας λέγει αὐτοῖς Τί ποιήσω, ὅτι στάσις γίνεται ἐν τῷ λαῷ; λέγουσιν αὐτῷ Ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· αὐτοὶ ὄψονται. πάλιν ὁ Πιλᾶτος προσκαλεσάμενος ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων λέγει Οἴδατε ὅτι συνήθεια ὑμῖν ἐστὶν κατὰ ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἕνα ἀπολύειν ὑμῖν δέσμιον. ἔχω

VIII. Καὶ (B om) ἄλλοι δέ (ita CE, item B; A om) τινες .. D καὶ ἕτερον | πλῆθος ἀνδρ. τε (D om) κ. γυν. cum BED Ven .. C Vatt om πλῆθος .. A Eins Cors ἀπὸ τοῦ πλήθους ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες | προφήτης ἐστίν .. E δίκαιος ἦν | ὑποτάσσονται cum AB .. CE ὑποτάσσεται | λέγει ὁ Πιλ. πρ. τ. εἰπόντας (E πάντας omisso αὐτῷ sq) α. ὅ. τὰ (cum E; B om) δ. α. ὑποτάσσ. cum BE Eins .. AC om (propter ὁμοιοτέλευτον?), item plures codd. latini | Διὰ τί καὶ οἱ -- ὑπετάγησαν (ita B, item [vide infra] A; C ὑποτάσσονται) αὐτῷ; λέγουσιν -- Οὐκ οἴδαμεν cum BC .. A καὶ διὰ τί οἱ διδάσκαλοι ἡμῶν οὐχ ὑπετάγησαν αὐτῷ, ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· αὐτοὶ ὄψονται .. varie differunt latini codices, quos vide ad latinum textum. | ἄλλοι δὲ (A add τινὲς τῶν Ἰουδαίων) εἶπον (A ἔλεγον) cum BA Latt .. C ἄλλος δὲ εἶπε. Praeterea C Latt add τῷ Πιλάτῳ | ὅτι (cum BC Eins Fabr; A Vatt aliique om) τὸν Λάζ. (A Λάζ. τινα) τεθνηκότα (A τεθνεῶτα; C post μνημείου) ἤγ. ἐκ τ. μνημ. (A ἐκ νεκρῶν) τετραήμερον (h. l. A; C post Λάζαρ.; Latt ante ἐκ τ. μνημ.; B om) | ὁ ἡγεμών .. A ὁ Πιλᾶτος | ἅπαν .. B πᾶν | θέλετε cum AC .. B βούλεσθε | ἐκχέειν cum BC .. A ἐκχέαι

IX, 1. Καὶ προσκαλεσάμενος cum AC .. B add ὁ ἡγεμών, item Latt *Pilatus* | τὸν Νικόδ. κ. τ. δ. ἄνδρας (ita B Latt; A om) τοὺς -- ἐκ πορνείας cum AB Latt .. C om | γίνεται cum BC Latt .. A ἐστίν | ἐν τῷ λαῷ cum AC Latt .. B om | πάλιν cum B Latt .. C καὶ πάλιν .. A om | ὁ Πιλ. προσκ. -- λέγει cum C, similiterque Latt; item ὁ Πιλ. ante λέγει posito B .. A λέγει ὁ Πιλ. παντὶ τῷ πλήθει τῶν Ἰουδ. | συνήθεια ὑμῖν (B ἡμῖν) cum BC Eins aliisque .. A om ὑμῖν | κατὰ ἑορτήν cum BC (Latt *per diem*) .. A ἐν τῇ ἑορτῇ | τῶν ἀζύμων

ἕνα κατάδικον δέσμιον ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ φονέαν λεγόμενον Βαραββᾶν, καὶ τοῦτον τὸν στήκοντα κατενώπιον ὑμῶν τὸν Ἰησοῦν, εἰς ὃν οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ. τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ κράζουσιν Τὸν Βαραββᾶν. λέγει ὁ Πιλᾶτος Τί οὖν ποιήσωμεν Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Σταυρωθήτω. ἕτεροι δὲ ἔλεγον Οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος ἐὰν τοῦτον ἀπολύσεις, ὅτι εἶπεν ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ καὶ βασιλέα· θέλεις οὖν τοῦτον βασιλέα καὶ οὐ Καίσαρα.

2 Θυμωθεὶς δὲ ὁ Πιλᾶτος λέγει πρὸς τοὺς Ἰουδαίους Ἀεὶ στασιαστὸν τὸ ἔθνος ὑμῶν, καὶ τοῖς εὐεργέταις ὑμῶν ἀντιλέγετε. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Ποίοις εὐεργέταις; λέγει αὐτοῖς Ὁ θεὸς ὑμῶν ἀπὸ δουλείας σκληρᾶς ἐξήγαγεν ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου καὶ διὰ θαλάσσης ἔσωσεν ὑμᾶς ὡς διὰ ξηρᾶς, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ

---

cum AC Latt .. B om | ἔχω ἕνα κατάδ. δέσμ. -- φονέαν λέγομ. Βαραββᾶν (cod. Βαραβᾶν) cum C Eins aliisque .. B ἔχω δὲ ἐν τῷ δεσμ. φονέαν τοῦτον λεγόμ. Βαρραβᾶν (sic) .. A ἔχω δὲ καταδίκους ἐν τῷ δεσμ., ἐν οἷς καὶ φονέα τὸν Βαραβᾶν (sic) | καὶ τοῦτον τὸν στήκοντα (ita B; C τούτων ἑστηκότων) κατενώπιον (ita B; C κατὰ πρόσωπον) ὑμῶν (B ἡμῶν) τὸν Ἰησ. εἰς ὃν (C ἴσον, B ᾧ) οὐδεμίαν (uterque οὔτε μίαν) αἰτ. εὑρ. ἐν αὐτῷ cum BC, similiterque Fabr .. A τοῦτον οὖν τὸν ἱστάμενον ἐνώπιον ὑμῶν Ἰησοῦν βούλομαι ἀπολῦσαι διὰ τὸ μὴ εὑρίσκειν με αἰτίαν ἐν αὐτῷ | τίνα ϑ. ἀ. ὑμῖν cum BC Eins Cors .. A τίνα τοίνυν ϑέλ. ἀπολύσω (etiam Fabr om ὑμῖν) | οἱ δὲ κράζουσιν (A λέγουσι) cum AC .. B κράζουσιν οἱ Ἰουδαῖοι .. Latt *clamaverunt autem omnes dicentes* | Τὸν Βαραββ. (cod. Βαρραβᾶν) cum B .. AC om τόν | λέγει (cum AB Latt; C καὶ λέγει) ὁ (ita AB; C om; praeterea BC Latt praem αὐτοῖς, non item A) Πιλ. | ποιήσωμεν cum B .. AC Latt ποιήσω | λέγουσιν οἱ Ἰουδ. cum AB .. C om οἱ Ἰουδ. .. Latt *dicunt omnes* | ἕτεροι δὲ ἔλεγον cum B .. A τινὲς δὲ τῶν Ἰουδαίων ἀπεκρίϑησαν .. Eins *iterum dixerunt Iudaei*, Fabr *iterum clamant dicentes Pilato* .. C ἕτερος δὲ τῶν Ἰουδαίων ἔλεγε πρὸς τὸν Πιλᾶτον | Οὐκ (ita AB; C Τάχα οὐκ) εἶ (B ἦν) -- ἐὰν τοῦτ. ἀπολύσεις (ita B Latt; A ἐὰν μὴ σταυρώσῃς αὐτόν; C om) | ὅτι εἶπεν -- ϑέλεις οὖν τοῦτον (Eins *ni forte vis hunc esse* etc) βασ. κ. οὐ Καίσ. cum C, similiterque Latt .. B ὅτι εἶπ. ἑαυτὸν τὸν υἱὸν ϑεοῦ καὶ βασιλέα εἶναι καὶ οὐ Καίσαρα .. A ἀλλὰ σὺ τάχα τοῦτον ϑέλεις εἶναι βασιλέα, οὐχὶ δὲ τὸν Καίσαρα. Ceterum Vatt brevissime absolvunt IX, 1—XI, 1; item Ven IX, 1—4. Cf. text. lat.

2. Θυμωϑεὶς δέ cum A .. B Θυμοῦ δὲ πλησϑεὶς .. C Χολέσας (sic) δέ | B πρ. τ. Ἰουδ. εἶπεν | Ἀεὶ στασ. cum AB Latt .. C Διστασιαστόν | τὸ ἔϑν. (A γένος) ὑμῶν cum B .. A add καὶ κατάρατον, C ἐστί | A πάντοτε ἀντιλέγετε | λέγει αὐτοῖς cum B .. C λέγει ὁ Πιλᾶτος, A ὁ δὲ Πιλᾶτος ἔφη .. Latt *dicit eis Pilatus* | Ὁ ϑεὸς ὑμῶν .. C solus praem ὡς ἀκούω | ἀπό .. A ἐκ | ἐξήγαγεν ὑμᾶς ἐκ γ. Αἰγ. καὶ δ. ϑ. ἔσωσεν (B ὁδήγησεν, item Latt) ὑμ. ὡς δ. ξηρᾶς cum BC Latt .. A ἐξήγαγεν ὑμᾶς διὰ ϑαλάσσης ὡς διὰ ξηρᾶς | ἐν τῇ ἐρήμῳ ..

διέθρεψεν ὑμᾶς μάννα καὶ ὀρτυγομήτραν ἔδωκεν ὑμῖν, καὶ ἐκ πέτρας ὕδωρ ἐπότισεν ὑμᾶς, καὶ νόμον ἔδωκεν ὑμῖν· καὶ ἐπὶ τούτοις ὅλοις παρωργίσατε τὸν θεὸν ὑμῶν, καὶ ἐζητήσατε μόσχον χωνευτόν. καὶ παρωξύνατε τὸν θεὸν ὑμῶν, καὶ ἐζήτησεν ἀποκτεῖναι ὑμᾶς· καὶ ἐλιτάνευσεν Μωυσῆς ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐθανατώθητε. καὶ νῦν καταγγέλλετέ μου ὅτι βασιλέα μισῶ.

3 Ἀναστὰς δὲ ἀπὸ τοῦ βήματος ἐζήτει ἐξελθεῖν. καὶ κράζουσιν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες Ἡμεῖς βασιλέα οἴδαμεν τὸν Καίσαρα καὶ οὐ τὸν Ἰησοῦν. καὶ γὰρ οἱ μάγοι δῶρα προσήνεγκαν αὐτῷ ὡς βασιλεῖ· καὶ ἀκούσας ὁ Ἡρώδης παρὰ τῶν μάγων ὅτι βασιλεὺς ἐγεννήθη, ἐζήτησεν τοῦ ἀποκτεῖναι αὐτόν. γνοὺς δὲ αὐτοῦ ὁ πατὴρ Ἰωσὴφ παρέλαβεν αὐτὸν καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἔφυγον εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἀκούσας Ἡρώδης ἀπώλεσεν τοὺς παῖδας τῶν Ἑβραίων τοὺς γεννηθέντας ἐν Βηθλεέμ.

C om τῇ | διέθρεψ. (C ἔθρεψ.) ὑμ. μάννα cum BC Latt .. A πεινῶντας τῷ μάννα διέθρεψε | καὶ ὀρτυγ. ἔδωκεν ὑμῖν καὶ ἐκ πέτρας -- νόμον ἔδ. ὑμῖν cum C, similiterque Latt .. AB καὶ ὀρτυγομήτρ. (B add καὶ νόμον) ἔδωκεν ὑμῖν, omissis reliquis | καὶ ἐπὶ (Latt *in*) τούτ. ὅλοις (C πᾶσι) παρωργίσ. (C παροργ.) τ. θ. ὑμῶν cum BC Latt .. A ἐν πᾶσι δὲ τούτοις παρωργ. μᾶλλον τ. θ. ὑμῶν | καὶ ἐζητήσατε μόσχον χωνευτόν. καὶ παρωξύνατε (cod. παροξ.) τὸν θεὸν ὑμῶν cum C Cors Fabr .. AB Eins om | ἐζήτησεν ἀποκτ. ὑμᾶς cum AC .. B ἠθέλησεν ἀπολέσαι ὑμᾶς | A ὑπὲρ ὑμῶν Μωυσῆς | οὐκ ἐθανατώθητε cum C .. B οὐκ ἀπεκτάνθητε .. A οὐκέτι ἀπεθάνετε | καὶ νῦν καταγγ. cum BC .. A νῦν δὲ καταλέγετέ μου | ὅτι βασιλέα μισῶ cum C Latt .. B ὅτι ἄλλον βασιλέα θέλω .. A ὅτι τὸν βασιλέα Ἰησοῦν ζητῶ

3. Ἀναστὰς δὲ cum AB .. C Latt Καὶ ἀναστάς. Praeterea B add ὁ ἡγεμών, C ὁ Πιλᾶτος; sed A Latt neutrum add | ἐζήτει cum A .. BC ἐζήτησεν | καί .. B add νῦν | κράζουσιν cum B .. C ἔκραζον .. A ἀνέκραξαν φωνήν | λέγοντες cum A Latt .. C praem τῷ Πιλάτῳ, B idem add | βασιλ. οἴδ. τὸν (B om) Καίσ. cum BC Latt .. A τὸν Καίσ. οἴδ. βασιλ. εἶναι | καὶ οὐ (ita B; C σύ) τὸν Ἰησ. cum BC Latt .. A οὐχὶ δὲ τοῦτον | οἱ μάγοι δῶρα πρ. αὐτῷ ὡς βασιλεῖ cum C Latt .. A οἱ μάγ. ἀπὸ ἀνατολῶν δῶρα αὐτῷ ὡς βασιλεῖ ἤνεγκαν .. B οἱ μάγ. προσήν. αὐτῷ ἀπὸ ἀνατολῶν δῶρα ὡς βασιλεῖ | καὶ ἀκούσας ὁ (B om) Ἡρώδ. παρὰ τῶν μάγων (π. τ. μάγ. cum C Eins Cors; B Fabr om) ὅτι -- τοῦ ἀποκτ. αὐτόν cum BC Latt .. A καὶ ἀπήγγειλαν τῷ Ἡρώδῃ ὅτι β. ἐγ., καὶ ἐζήτησεν ὁ Ἡρώδης ἀποκτεῖναι αὐτόν | αὐτοῦ ὁ πατήρ cum C .. AB ὁ πατ. αὐτοῦ | παρέλαβεν (B παραλαμβάνει) αὐτ. κ. τ. μ. αὐτοῦ cum BC Eins Cors .. A παρέλαβε τὴν μ. α. Μαριάμ | ἔφυγον cum A Eins Cors .. BC ἔφυγεν (Fabr *fugit in Aegyptum cum matre sua Maria*) | καὶ ἀκούσας Ἡρώδης ἀπώλεσεν cum C .. B ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἀπέκτεινε .. A καὶ δι' αὐτὸν ἀπώλεσεν Ἡρώδης .. similiter variant Latini | τοὺς παῖδας τῶν Ἑβραίων (B add ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω) τοὺς γενν. ἐν Βηθλ. cum AB Eins Cors .. C τοὺς παῖδ. τοὺς ἐν Βηθλεέμ

4 Ἀκούσας δὲ ὁ Πιλᾶτος τοὺς λόγους τούτους ἐφοβήθη. καὶ κατασιγήσας ὁ Πιλᾶτος τοὺς ὄχλους, ὅτι ἔκραζον, λέγει αὐτοῖς· Ὥστε οὗτός ἐστιν ὃν ἐζήτει Ἡρώδης; λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι· Ναί, οὗτός ἐστιν. καὶ λαβὼν ὕδωρ ὁ Πιλᾶτος ἀπενίψατο τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἀπέναντι τοῦ ἡλίου λέγων· Ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. πάλιν κράζουσιν οἱ Ἰουδαῖοι ὅτι τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.

5 Τότε ἐκέλευσεν ὁ Πιλᾶτος τὸν βῆλον ἑλκυσθῆναι τοῦ βή-

---

4. τοὺς λόγους τούτους cum AC Latt .. B add παρὰ τῶν Ἰουδαίων | ἐφοβήθη. καὶ κατασιγήσας ὁ Πιλ. τοὺς ὄχλ., ὅτι ἔκραζον (cod. ἔκραζαν), λέγει αὐτοῖς cum B, item Latt (*et silentio facto in populo qui clamabant* [ita Eins; Cors *clamabat*] *dixit eis* [ita Cors; Eins *dixit Pilatus*]) .. A ἐφοβήθη, καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ λέγει τοὺς ὄχλους σιγᾶν .. C λοιπὸν (cod. λιπὸν) ὅτι ἔκραζον, λέγει | Ὥστε (*Ergo*) οὗτός ἐστιν cum C Eins, item omisso Ὥστε B Cors .. A πυνθανόμενος εἰ οὗτός ἐστιν | ἐζήτει Ἡρώδης cum BC Eins Cors .. A (Fabr) add ἀποκτεῖναι | λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι cum BC (Fabr) .. A Eins Cors λέγ. αὐτῷ | Ναί (Latt om) οὗτός ἐστ. cum BC Latt .. A om οὗτ. ἐστ. | καὶ λαβὼν cum AB (Latt *accipiens autem*) .. C τότε λαβὼν | A om ὁ Πιλᾶτος et αὐτοῦ | ἀπέναντι τοῦ ἡλίου cum BC .. A Latt ἀπέν. τοῦ ὄχλου | τοῦ δικ. τούτου cum AB Latt .. C τούτου τοῦ δικ. | πάλιν κράζουσιν cum B .. C καὶ πάλ. κρ. .. A κράζουσιν .. Latt *et responderunt* | ὅτι cum C .. AB om

5. Τότε cum AC Latt .. B Καί | τὸν βῆλον (C τὸν βίβλον) ἑλκ. τοῦ (C ἐπὶ τοῦ) βήμ. cum A, item C; porro B ἑλκ. τὸ βῆλον ἐπὶ τοῦ βήματος. Accedit Ven *velum solvi* .. Eins (similiterque Cors) *adduci illum ante tribunal*; Fabr *adduci Iesum ante se*. Quam ad lectionem latinam Muenterus (cf. Staeudlin u. Tzschirner: Archiv für alte und neue Kirchengesch. V. 2. 1822. p. 334.) ipsum graecum textum conformari voluit; illud enim ἑλκυσθῆναι ἐπὶ τοῦ βήματος non posse nisi de ipso Iesu dictum esse. Nuper eandem amplexus sententiam Hofmannus (vide supra pag. 140.) locum ita emendandum duxit ut pro βῆλον (βίβλον) reponeret βέβηλον, cf. Leben Jesu p. 362. Quae coniectura et facilis est pro vocis similitudine nec nihil ab ipsa re commendationis habet. Contra vero est quod veri est dissimillimum, h. l. βέβηλον a Pilato nuncupari in quem modo dixisset Ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τ. αἵμ. τοῦ δικαίου τούτου. Nec apte provocatur ad illam σαββάτων βεβήλωσιν quae in Iudaeorum accusatione erat, quum in Pilati sententia eius rei nulla prorsus sit habita ratio. Porro contra est quod subsequitur statim τῷ Ἰησοῦ vel κατὰ τοῦ Ἰησοῦ; praecedente enim τὸν βέβηλον legendum esset αὐτῷ vel κατ' αὐτοῦ. Denique ea quae sequuntur, καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς ἐκ τοῦ πραιτωρίου, ad lectionem illam ex qua Iesus iam ad tribunal extra praetorium positum tractus dicitur, non satis conveniunt. Quae quum ita sint, lectio in textum nostrum recepta non temere deserenda videtur. Hanc ad explicandam duo inprimis loci faciunt, iam a Thilone illi quidem adscripti. Alter est Basilii M. in epistola 79. s. 123. ad Eustathium Sebastiae episc. (ed. Bened. p. 340 sq.) εἰ γὰρ οἱ τοῦ κόσμου τούτου ἄρχοντες ὅταν τινὰ τῶν κακούργων θανάτῳ καταδικάζειν μέλλωσιν, ἐφέλκονται τὰ παραπετάσματα, καλοῦσι δὲ τοὺς ἐμπειροτάτους πρὸς τὴν ὑπὲρ τῶν προκειμένων σκέψιν ---. Alter Chryso-

ματος οὗ ἐκαθέζετο, καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ Τὸ ἔθνος τὸ σὸν κατήλεγξέ σε ὡς βασιλέα· διὰ τοῦτο ἀπεφηνάμην πρῶτον φραγελλοῦσθαί σε διὰ τὸν θεσμὸν τῶν εὐσεβῶν βασιλέων, καὶ τότε ἀναρτᾶσθαι ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἐν τῷ κήπῳ ὅπου ἐπιάσθης· καὶ Δυσμᾶς καὶ Γέστας οἱ δύο κακοῦργοι συσταυρωθήτωσάν σοι.

CAPUT X.

1 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς ἐκ τοῦ πραιτωρίου, καὶ οἱ δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ. καὶ ὅτε ἀπῆλθαν ἐπὶ τὸν τόπον, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ περιέζωσαν αὐτὸν λέντιον, καὶ στέφανον ἐξ ἀκανθῶν περιέθηκαν αὐτῷ περὶ τὴν κεφαλήν. καὶ

---

stomi est in Matth. cap. XVII. homil. LVI. (pag. 360. ed. Savil.) καθάπερ γὰρ ἐπὶ τοῖς δικασταῖς ὅταν δημοσίᾳ κρίνωσι, τὰ παραπετάσματα συνελκύσαντες οἱ παρεστῶτες πᾶσιν αὐτοὺς δεικνύουσιν --- De ipsa voce βῆλος cf. Cangii glossarium sub βέλον, βῆλον. | οὗ ἐκαθέζετο cum AB .. C οὗ ἐκαθίζετο | λέγει τῷ Ἰησοῦ cum B Ven .. A ἀπεφήνατο λέγων τῷ Ἰησοῦ, C οὕτως ἀπεφήνατο κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, Eins aliique *et prosecutus est his verbis dicens sententiam Pilatus adversus Iesum.* Praeterea C solus addit ἀπόφασις Πιλάτου, id quod ex margine in textum transisse videtur. | κατήλεγξέ σε ὡς βασιλέα cum A Latt .. B κατήγγειλάν σου ὡς βασιλεῖ .. C κατέπεξάν σε ὡς βασιλεῖ (sic) | διὰ τοῦτο cum AB Latt .. C καὶ δ. τ. | ἀπεφηνάμην cum AB .. C corrupte ἀφυνάμην. Praeterea B add κατὰ σοῦ | φραγελλοῦσθ. (A φραγγελοῦσθ., B φραγελοῦσθ.) σε cum AB Latt .. C om σε | διὰ τὸν θ. τ. εὐσεβ. βασ. cum B .. C διὰ τῶν θεσμῶν τῶν ἀσεβῶν βασιλ... A διὰ τὸν θεσμὸν τὸν βασιλικόν .. Latt *propter statuta priorum* (ita Eins Fabr; Ven Cors om) *principum* (Ven *imperatorum*) | καὶ τότε cum BC .. A ἔπειτα | ἀναρτᾶσθαι cum AB (B add σε) .. C ἀρτᾶσθαι (isque αὐτόν addit) | ἐπὶ τοῦ cum BC .. A om τοῦ | ἐν τῷ cum BC .. A ἐπὶ τῷ | ἐπιάσθης cum AB .. C ἐπιάσθη. Ex Latinis Fabr sic: *et in cruce suspendi in eo loco ubi tentus es*; Eins Cors *deinde praecepit allevari eum* (Cors *eum elevari*) *in crucem* (Cors *in cruce*) *in eo loco ubi* (Cors *quo*) *tentus est*; Ven nil nisi *et tunc crucifigi in cruce* | καὶ Δυσμᾶς καὶ Γέστας (ita ex B et Latt; A Στέγας) οἱ δύο κακοῦργοι συσταυρωθήτωσάν σοι cum A .. C καὶ δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ; item B additis his ὁ εἷς λεγόμενος Δυσμᾶς καὶ ὁ ἕτερος Γεστάς (hoc accentu). Eins Cors Fabr *et duo maligni* (Cors Fabr *duos malignos*) *cum eo* (Fabr *tecum*), *quorum nomina sunt haec Dismas* (*Dimas*, *Dymas*) *et Gestas.* Horum vero nihil habet Ven, nisi quod seqq. Καὶ ἐξῆλθεν — σὺν αὐτῷ sic reddit: *et flagellatum tradidit Iudaeis Iesum ad crucifigendum, et duos latrones cum ipso: unus nomine Dismas et alius nomine Gestas.*

X, 1. Καὶ ἐξῆλθεν -- σὺν αὐτῷ cum B Eins Fabr; item A καὶ ἐξῆλθ. ὁ Ἰησ. καὶ οἱ δύο λῃσταὶ ἀπὸ τοῦ πραιτωρίου .. C καὶ εὐθὺς ἐξήγαγον τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ πραιτωρίου ἅμα τῶν δύο κακούργων | ἀπῆλθαν cum AB .. C ἦλθον | ἐπὶ τὸν (B τοῦ) τόπον (B -που) .. A add τοῦ κρανίου, similiter Eins Fabr | ἐξέδυσαν cum AB Latt .. C add οἱ στρατιῶται | αὐτόν cum A Latt .. C τὸν Ἰησοῦν .. B om | τὰ ἱμάτια αὐτοῦ: A add καὶ διεμερίσαντο αὐτά (vide infra) | λέντιον cum B .. AC λεντίῳ | περιέθηκαν αὐτῷ περὶ τ. κεφ. cum B .. A ἐπέ-

ἐσταύρωσαν αὐτόν· ἅμα δὲ καὶ τοὺς δύο κακούργους ἐκρέμασαν σὺν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν. καὶ διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ οἱ στρατιῶται. καὶ ἵστατο ὁ λαὸς θεωρῶν αὐτόν. καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς λέγοντες Ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν· εἰ υἱός ἐστιν τοῦ θεοῦ οὗτος, καταβάτω ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι καὶ ὄξος μετὰ χολῆς προσφέροντες αὐτῷ, καὶ ἔλεγον Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν.

Ἐκέλευσεν δὲ ὁ Πιλᾶτος μετὰ τὴν ἀπόφασιν εἰς τίτλον ἐπιγραφῆναι τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γράμμασιν ἑλληνικοῖς ῥωμαϊκοῖς καὶ ἑβραϊκοῖς, καθὼς εἶπαν οἱ Ἰουδαῖοι ὅτι βασιλεύς ἐστιν τῶν Ἰουδαίων.

2 Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἔφη αὐτῷ λέγων Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. ἀποκριθεὶς δὲ

θηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ .. C περιέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ | καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν cum C .. AB Latt om | ἅμα δὲ καὶ τοὺς δύο κακούργ. ἐκρέμασαν σὺν αὐτῷ cum C .. AB ὁμοίως δὲ (B om) καὶ τ. δ. κακ. ἐκρέμασαν (B σὺν αὐτῷ pro ἐκρέμ.) Δυσμᾶν (B τὸν μὲν ἕνα) ἐκ δεξιῶν καὶ Στέγαν (B τὸν δὲ ἕτερον) ἐξ εὐωνύμων. Similiter Latini. | Πάτερ cum AB Latt .. C om | B ἄφες αὐτούς | καὶ διεμερίσαντο τ. ἱ. α. οἱ στρ. cum BC Ven (Eins aliique om οἱ στρατ., sed Fabr Cors add *super vestem eius mittentes sortem*) .. A om | καὶ ἵστατο (cum B, C στήκει) ὁ λα. θεωρ. αὐτόν (C om αὐτ.) cum BC, item Latt (*et steterunt populi*; Ven *et ibat populus expectans*) .. A om | οἱ ἀρχιερ. καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς cum B .. C οἱ ἀρχιερ. καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ .. A οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἀρχισυνάγωγοι .. similiter variant Latini | σωσάτω ἑαυτόν cum B Latt .. AC καὶ ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι (utrumque coniungit Ven) | εἰ υἱός -- ἀπὸ τ. σταυροῦ cum B (similiter Latt) .. AC εἰ υἱός ἐστι τοῦ θεοῦ (C εἰ υἱ. θεοῦ εἶ apud Birchium, εἰ υἱ. εἶ τοῦ θε. apud Thil.), καταβάτω νῦν ἀπὸ τ. στ. καὶ πιστεύσομεν (C -σωμεν) εἰς αὐτόν | οἱ στρατιῶται cum B Latt .. AC καὶ οἱ στρ. | ὄξος μετὰ χολῆς cum AC Eins Cors Fabr .. B Ven om μετὰ χολῆς | Σὺ εἶ cum B .. AC Latt Εἰ σὺ εἶ | ὁ βασιλεύς cum B Latt .. AC praem ὁ Χριστός | σῶσον σεαυτόν (B -τῷ) .. B add καταβάτω ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. Praeterea B et Latt add καὶ λαβὼν Λογγῖνος (hoc accentu) ὁ στρατιώτης λόγχην ἔνυξεν αὐτοῦ τὴν πλευράν, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ.

Ἐκέλευσεν δέ .. B τότε ἐκέλευσεν | εἰς τίτλον ἐπιγραφῆναι (A γραφῆναι) τὴν α. α. cum A (sic) B .. C καὶ τίτλον ἐπιγραφῆναι τὴν α. α. | ἑλλην. ῥωμ. καὶ ἑβραϊκ. cum B, item Latt (Ven Eins Cors *hebraicis* [Cors *et*] *graecis et latinis*; Fabr *hebr. et lat. et gr.*) .. A ἑλλην. καὶ ῥωμ. .. C nil nisi ἑλληνικοῖς | καθὼς εἶπαν (A εἶπον) -- τῶν Ἰουδ. cum AB, similiterque Latt .. C om

2. Εἷς δέ cum AB .. C add τις | B τῶν συγκρεμασθέντων αὐτῷ κακούργων .. C Latt add ὀνόματι Γεστᾶς | ἔφη αὐτῷ λέγων cum B .. A ἔλεγεν αὐτῷ

Δυσμᾶς ἐπετίμα αὐτῷ λέγων Οὐδὲν φοβῇ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν κακὸν ἐποίησεν. καὶ ἔλεγεν τῷ Ἰησοῦ Μνήσθητί μου, κύριε, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι σήμερον μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ εἶ.

Caput XI.

1 Ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη καὶ σκότος ἐγένετο ἐπὶ τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης, τοῦ ἡλίου σκοτισθέντος, καὶ ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Πατήρ, βαδδὰχ ἐφκὶδ ῥουέλ, ὃ ἑρμηνεύεται Εἰς χεῖράς σου παρατίθημι τὸ πνεῦμά μου. καὶ τοῦτο εἰπὼν παρέδωκε τὸ πνεῦμα. ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατόνταρχος τὸ γενόμενον ἐδόξασεν τὸν θεὸν λέγων ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. καὶ πάντες οἱ παρα-

---

(Eins Ven *dixit ei*) .. C ἔφη πρὸς τὸν Ἰησοῦν (item Fabr) | Δυσμᾶς cum A Eins Cors .. C (Ven Fabr) ὁ ἕτερος Δημᾶς .. B ὁ ἕτερος | ἐπετίμα cum AB .. C ἐπετίμησεν | Οὐδέν cum A*C .. BA** Latt οὐδέ | B φοβεῖ | B ἐν αὐτῷ τῷ κρίμ. (Ven *in ipso crimine*) | εἶ .. A ἐσμέν | κακὸν ἐποίησεν cum C .. AB ἄτοπον ἔπραξεν | καὶ ἔλεγεν (A add Δυσμᾶς) τῷ Ἰησοῦ (Ven nil nisi *et dixit*) cum C Cors (A Ven) .. B καὶ εἶπεν ὁ ἐπιτιμήσας τὸν ἕτερον αὐτοῦ .. Fabr *et post haec suspirans dix. ad Iesum;* Eins *et postquam conturbavit socium suum dicit Iesu* | ἐν τῇ βασ. σου cum A Eins .. BC Fabr Cors Ven praem ὅταν ἔλθῃς | εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς cum BC Latt .. A ὁ δὲ Ἰησοῦς | Ἀμὴν ἀμήν cum AB .. C Latt Ἀμήν | λέγω σοι cum AB Latt .. C add Δημᾶ | ὅτι cum B Fabr Ven .. AC Eins Cors om | ἐν τῷ παραδ. εἶ cum B .. AC Latt ἔσῃ ἐν τ. παραδ.

XI, 1. ὡσεὶ ὥρα cum AB .. C ὡς ὥρα | ἐπὶ τὴν (ita C; A ἐπὶ πᾶσαν τήν, B ἐφ' ὅλην τήν, item Latt *super universam terram*) γῆν h. l. cum AC Latt .. B post ἐννάτης habet | ἐνάτης: ita A; B ἐννάτης; C θ' | τοῦ ναοῦ .. C om τοῦ | μέσον cum B Ven Vatt; item A additis ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω .. C Eins Cors Fabr εἰς δύο (haec om Fabr) ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω | φωνῇ μεγάλῃ (B -νὴν -λην) ὁ Ἰησοῦς cum BC .. A ὁ Ἰησ. φ. μεγ. | Πατήρ cum B .. AC πάτερ (scribitur ut solet πēρ) | βαδδὰχ (ita C; B βαραχάχ) ἐφκὶδ (C ἐθκίδ, B ἐφεκέδ) ῥουέλ (ita B, C δοήλ) [cf. Ps. 30, 6. בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי], ὃ ἑρμηνεύεται Εἰς χεῖράς (ita B; C χεῖρά) σου παρατίθημι (ita C; B παραθήσομαι) τὸ πν. μ. cum BC, similiterque Ven .. A εἰς χεῖράς σου παρατίθημι τὸ πν. μ. (item Eins aliique sed praem *Hely Hely* etc, cf. ad text. lat.) | τοῦτο cum AC .. B Latt ταῦτα | παρέδωκε τὸ πνεῦμα cum C .. A ἐξέπνευσεν .. B ἐκοιμήθη .. Latt *emisit spiritum*, Cors *exspiravit* | ἰδὼν δέ cum AC Latt .. B καὶ ἰδών | τὸ γενόμενον cum AC Latt .. B om | ὅτι cum BC .. A ὄντως | ὁ ἄνθρωπος .. B om ὁ | ἦν cum AB Latt .. C ἐστιν | παραγενόμενοι (B -νάμε-

γενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρεφον.

2 Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος ἀνήνεγκεν τῷ ἡγεμόνι τὰ γενόμενα. ἀκούσας δὲ ὁ ἡγεμὼν καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ οὐκ ἔφαγον οὐδὲ ἔπιον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. μεταπεμψάμενος δὲ ὁ Πιλᾶτος τοὺς Ἰουδαίους εἶπεν αὐτοῖς Ἐθεωρήσατε τὰ γενόμενα; οἱ δὲ λέγουσιν Ἔκλειψις ἡλίου γέγονεν κατὰ τὸ εἰωθός.

3 Εἱστήκεισαν δὲ οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνελθοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ὁρῶσαι ταῦτα. ἀνὴρ δέ τις ὄνομα Ἰωσήφ, βουλευτὴς ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως ὑπάρχων, προσδεχόμενος καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. καὶ

νοι) cum AB .. C παραπορευόμενοι | A om ὄχλοι | ϑεωροῦντες (A ἰδόντες) cum BA Eins Ven .. C καὶ ϑεωρ. | τὰ γενόμενα .. B τὰ γεγεννημένα | ἑαυτῶν cum AB .. C αὐτῶν

2. ἀνήνεγκεν cum AC .. B ἀνήγαγεν | τῷ ἡγεμόνι cum AC Latt .. B τῷ Πιλάτῳ | τὰ γενόμενα cum A Eins Cors, item praemisso ἅπαντα C Fabr .. B om | ὁ ἡγεμών cum AC Latt .. B ὁ Πιλᾶτος | καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ cum ABC Vatt Ven .. Eins Fabr Cors om | καὶ οὐκ ἔφ. οὐδὲ ἔπ. cum AC Latt (*et non manduc. neque biberunt*) .. B καὶ οὔτε ἔφαγ. οὔτε ἔπιον | ἐν (C om) τῇ ἡμ. ἐκ. cum AC .. B τὴν ἡμέραν ἐκείνην | μεταπεμψάμ. δὲ ὁ Πιλ. τοὺς Ἰουδ. εἶπεν αὐτ. cum A Eins Cors .. B μετεπέμψατο δὲ ὁ Πιλ. πρὸς τοὺς Ἰουδ. καὶ λέγει αὐτοῖς .. C καὶ μετέπεμψεν ὁ Πιλ. τοῖς Ἰουδαίοις κ. εἶπ. αὐτ. | Ἐϑεωρήσατε .. A Εἶδε (corrige Εἴδετε) | τὰ γενόμενα (B -νάμενα) .. A add σημεῖα | λέγουσιν cum AB .. C εἶπον αὐτῷ | γέγονεν .. B γεγέννηται | κατὰ τὸ εἰωϑός: solus A add haec: Ἔφη αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος Μιαρώτατοι, οὕτως εἰς πάντα ἀληϑεύετε; ἐγὼ οἶδα οὐκ ἄλλοτέ ποτε τοῦτο γενόμενον εἰ μὴ ἐν σελήνης γέννᾳ. τὸ γὰρ πάσχα ὑμῶν τῇ χϑὲς ἡμέρᾳ ἐφάγετε τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ μηνός, καὶ λέγετε ὅτι ἔκλειψις ἡλίου ἐγένετο.

3. οἱ γνωστοί cum B Vatt Ven .. AC Eins aliique πάντες οἱ γν. | αὐτοῦ cum B omnibusque Latinis .. AC τῷ (C τοῦ) Ἰησοῦ | A om ἀπό | καὶ γυναῖκες cum AC .. B καὶ αἱ γυναῖκ. | αἱ συνελϑοῦσαι αὐτῷ cum A .. BC (Latt) αἱ συνακολουϑήσασαι (C -ϑοῦσαι) αὐτῷ (C om) | ὁρῶσαι ταῦτα .. B add γενόμενα | ἀνὴρ δέ τις ὄνομα cum A .. BC Latt καὶ (Eins aliique om) ἰδοὺ ἀνὴρ (Latt *vir quidam*) ὀνόματι Ἰωσήφ | βουλευτὴς ἀπὸ Ἀριμαϑαίας πόλεως ὑπάρχων cum A .. BC βουλευτὴς (C Λευίτης) ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαϑὸς καὶ δίκαιος, οὗτος οὐ συγκατέϑετο τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν (ita B; C οὗτος οὐκ ἦν sequente statim τὴν βασιλείαν τοῦ ϑεοῦ, ita ut plura exciderint), ἀπὸ Ἀριμαϑείας (ita codex) πόλεως τῶν Ἰουδαίων. Similiterque habent Latini, quamquam satis variant | προσδεχόμενος καὶ αὐτὸς τὴν βασ. τοῦ ϑεοῦ cum B, item Latt .. A ὃς καὶ αὐτὸς προσεδέχετο τὴν βασ. τ. ϑεοῦ .. C (vide ante) nil nisi τὴν β. τ. ϑ. | B οὗτος προσελϑὼν (B προσῆλϑεν) τῷ Πιλάτῳ (B add καὶ) ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ .. praeterea C (item Fabr *et praeses permisit*) invitis AB Eins

καθελὼν αὐτὸ ἐνετύλιξεν ἐν σινδόνι καθαρᾷ, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνημείῳ λαξευτῷ, ἐν ᾧ οὐδεὶς οὐδέπω ἦν κείμενος.

Caput XII.

1 Ἀκούσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι ὅτι τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ ᾐτήσατο ὁ Ἰωσήφ, ἐζήτουν αὐτὸν καὶ τοὺς δώδεκα τοὺς εἰπόντας ὅτι οὐ γεγέννηται ἐκ πορνείας ὁ Ἰησοῦς, καὶ τὸν Νικόδημον καὶ ἄλλους ἑτέρους πολλούς, οἵτινες παραπηδήσαντες ἔμπροσθεν τοῦ Πιλάτου τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐφανέρωσαν τὰ ἀγαθά. πάντων δὲ ἀποκρυβέντων μόνος ὁ Νικόδημος ὤφθη αὐτοῖς, ὅτι ἀνὴρ ἄρχων ἦν τῶν Ἰουδαίων· καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Νικόδημος Πῶς εἰσήλθατε εἰς τὴν συναγωγήν; λέγουσιν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι Σὺ πῶς εἰσῆλθες εἰς τὴν συναγωγήν; ὅτι συνίστωρ αὐτοῦ εἶ, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ σοῦ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι. λέγει ὁ Νικόδημος Ἀμὴν ἀμήν. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἰωσὴφ παρεκβὰς εἶπεν αὐτοῖς Τί ὅτι ἐλυπήθητε κατ' ἐμοῦ, διότι ᾐτησάμην τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ; ἰδοὺ ἐν τῷ

Cors Vatt Ven addit καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλᾶτος ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα | καθελὼν αὐτό (A add ἀπὸ τοῦ ξύλου, Eins Cors *de cruce*) cum AB .. C καθ. αὐτόν (item Latt) | ἐν σινδόνι cum B Latt .. AC om ἐν | ἔθηκεν cum BC .. A ἔθετο | αὐτό cum BC .. A om. (Latt rursus αὐτόν reddunt) | ἐν μνημείῳ λαξευτῷ cum C .. A ἐν μνήματι λαξευτῷ καινῷ .. B ἐν τῷ καινῷ (cod. κενῷ) αὐτοῦ μνημείῳ .. similiter Latini variant | οὐδεὶς οὐδέπω ἦν κείμενος cum B .. C οὐκ ἦν οὐδέπω [adde οὐδείς?] κείμενος .. A (ita Latinorum nullus) οὐδέποτέ τις τῶν θανόντων ἐτέθη

XII, 1. τὸ σῶμα τ. Ἰ. ᾐτήσατο ὁ Ἰωσήφ cum AC Eins Ven Vatt .. B ὁ Ἰωσ. ᾐτήσ. τὸ σῶμα τ. Ἰ. | ἐζήτουν αὐτόν cum AB Latt .. C καὶ ἐζήτ. καὶ αὐτόν | τοὺς δώδεκα τούς cum AC .. B Latt τ. δώδ. ἄνδρας τούς | ὁ Ἰησοῦς cum BC .. A Latt om | καὶ τὸν Νικόδ. -- πολλούς cum BC et Latt plerisque .. A om | οἵτινες παραπηδήσαντες -- τὰ ἔργ. αὐτοῦ (B om) ἐφ. τὰ ἀγ. (B add τοῦ Ἰησοῦ) cum BC et Latt plerisque .. A οἵτινες ἐφανέρωσαν τὰ ἔργα αὐτοῦ ἔμπροσθεν τοῦ Πιλάτου | μόνος (C μόνον) cum AC Latt .. B μὴ γνούς | ἦν τῶν Ἰουδ. cum A .. BC τῶν Ἰουδ. ἦν | ὁ Νικόδημος cum BC .. A Latt om | εἰσήλθατε cum BC .. A εἰσήλθετε | εἰς τ. συναγωγ. cum AB .. C ut videtur ἐν τῇ συναγωγῇ | λέγουσιν αὐτῷ (ita B Vatt Ven Eins Cors Fabr; C om) οἱ Ἰουδ. (Eins Cors om) cum BC Latt .. A οἱ δὲ εἶπον | Σὺ πῶς -- συνίστωρ (B συνείστωρ, C συνήστορ) αὐτοῦ εἶ (ita B Ven Vatt, item [vide post] A; C Eins aliique ἦς) -- αἰῶνι cum BC, similiter Latt .. A Θεωροῦμεν ὅτι συνήγορος καὶ μαθητὴς αὐτοῦ εἶ, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ ἔχειν σε φαμὲν (hos accentus cod. habet) ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι | Ἀμὴν ἀμήν cum BC (Latt plerique ter habent *Amen*) .. A alterum om | ὁμ. δὲ καί cum AB .. C δέ .. Ven Fabr *similiter et*, Eins Vatt Cors *similiter* | παρεκβάς cum BC Latt .. A om | Τί ὅτι cum A .. B Ὅτι, C Τί | κατ' ἐμοῦ cum AB .. C παρ' ἐμοῦ | διότι cum

καινῷ μου μνημείῳ ἔθηκα αὐτόν, ἐντυλίξας αὐτὸν ἐν σινδόνι καθαρᾷ, καὶ ἐπεκύλισα λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. καὶ οὐ καλῶς ἐπράξατε κατὰ τοῦ δικαίου, ὅτι οὐ μετεμελήθητε σταυρώσαντες αὐτόν, ἀλλὰ καὶ λόγχῃ αὐτὸν ἐκεντήσατε. κρατήσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰωσὴφ ἐκέλευσαν αὐτὸν ἀσφαλισθῆναι μέχρι τῆς μιᾶς τοῦ σαββάτου, καὶ λέγουσιν αὐτῷ Γίνωσκε ὅτι ἡ ὥρα οὐκ ἀπαιτεῖ πρᾶξαί τι κατὰ σοῦ, ὅτι σάββατον διαφαύει· γίνωσκε δὲ ὅτι οὐδὲ ταφῆς καταξιωθήσῃ, ἀλλὰ δώσωμεν τὰς σάρκας σου τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰωσήφ Οὗτος ὁ λόγος τοῦ ὑπερηφάνου ἐστὶν Γολιάθ, ὃς ὠνείδισεν θεὸν ζῶντα καὶ τὸν ἅγιον Δαυίδ. εἶπεν γὰρ ὁ θεὸς διὰ τοῦ προφήτου Ἐμοὶ ἐκδίκησις, κἀγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος. καὶ νῦν ὁ ἀκρόβυστος τῇ σαρκὶ καὶ περιτεμνόμενος τῇ καρδίᾳ λαβὼν

A .. BC ὅτι | ἰδοὺ ἐν τῷ καινῷ (B κενῷ, C κήπῳ) μου μνημ. (B μν. μου)
ἔθηκα (B τέθηκα sic) αὐτόν (ita B Latt; C αὐτό) ἐντυλ. αὐτὸν (ita B Latt; C
αὐτό) ἐν (ita B; C om) -- θύρ. τ. μνημείου (ita C Vatt aliique, B Fabr aliique
τ. σπηλαίου) cum CB et Latt plerisque .. A nil nisi καὶ ἀπεθέμην αὐτὸ ἐν σιν-
δόνι, Ven *et posui eum in monumento* | καὶ οὐ καλῶς .. A γνῶτε οὖν ὅτι οὐ κα-
λῶς | τοῦ δικαίου cum BC Latt; A add τούτου | ὅτι οὐ .. A οὐδέ | ἀλλὰ καί
cum AB .. C καλάμην καί | λόγχῃ αὐτὸν ἐκεντήσατε cum A (Eins *lanceastis
eum*, Vatt *lancea eum perforantes*, Ven *lancea perforastis*) .. BC λόγχην αὐτῷ
ὑπεβάλετε (B -βάλλετε) | κρατήσαντες δὲ οἱ Ἰουδ. τὸν Ἰωσ. ἐκέλευσαν αὐτὸν
ἀσφαλισθῆναι (A τ. Ἰ. καὶ κατακλείσαντες ἠσφαλίσαντο) μέχρι τῆς μιᾶς τοῦ
σαββάτου (A μέχρι τῆς κυριακῆς) cum BA Vatt Ven .. C (similiterque Eins
Cors Fabr) ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Ἰουδαῖοι παρὰ τοῦ Ἰωσὴφ εὐθὺς κρατήσαντες
αὐτὸν ἐκέλευσαν ἀσφαλισθῆναι αὐτὸν μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ σαββάτου | καὶ λέ-
γουσιν αὐτῷ cum B Vatt Ven Eins aliisque .. C ἔλεγον οὖν αὐτῷ .. A εἰπόντες
| Γίνωσκε ὅτι cum BC Latt .. A om | ἡ ὥρα οὐκ ἀπαιτεῖ cum BC, item Latt
(Vat[a] *hora non exigit*, Vat[b] *hora non est competens*, Ven Fabr Eins *hac hora in-
competit* [Ven Fabr *non competit*]; Cors *hac hora non compotes sumus*) .. A ἡ
ὥρα οὐ δίδωσι | κατὰ σοῦ cum AB .. C μετὰ σοῦ | διαφαύει cum BC .. A
ἐπιφώσκει | γίνωσκε δὲ (cod. om) ὅτι cum C Latt (Vatt Ven *cognosce autem
quia*, Eins Cors Fabr *scimus autem quia*) .. B ἐπεί .. A καί | οὐδέ cum AB ..
C οὔτε | καταξιωθήσῃ cum A .. B ἀξιοῦσαι, C ἀξιούσῃ .. Latt *dignus eris (es)*
| δώσωμεν cum BC .. A δώσομεν | τὰς σάρκας σου cum AB .. C τὰ κρέη (sic)
σου | τ. πετ. τοῦ οὐρανοῦ cum AC .. B add καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς παραδώ-
σωμεν, item omisso παραδώσ. Latt | ὁ Ἰωσήφ cum AB .. C om ὁ | ἐστὶν
Γολιάθ cum C .. AB Γολ. ἐστίν | B ὀνείδισεν | εἶπεν γάρ cum AB Ven Fabr
.. C Eins Cors εἶπε δέ | διὰ τοῦ προφήτου cum A Latt .. C διὰ τῶν προφη-
τῶν .. B om | κἀγώ cum B Ven Fabr Eins Cors .. AC Vatt ἐγώ | καὶ νῦν
ὁ ἀκρόβ. (A add μὲν) τῇ σαρκὶ (cum BC; A τῷ σαρκίῳ) καὶ (A om) περι-
τεμνόμενος (ita C, B περιτεμνημένος; A περιτετμημένος δὲ) τῇ καρδίᾳ .. Eins
Cors *Et obstructus corde Pilatus*; Vatt Ven *Nam et (Unde, Et nonne) venerabilis*

ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας αὐτοῦ κατέναντι τοῦ ἡλίου λέγων Ἀθῷός εἰμι ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. καὶ ἀποκριθέντες τῷ Πιλάτῳ εἴπατε Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. καὶ νῦν φοβοῦμαι μή ποτε φθάσει ἡ ὀργὴ κυρίου ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, καθὼς εἴπατε. ἀκούσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς λόγους τούτους ἐπικράνθησαν τῇ ψυχῇ, καὶ ἐπιλαβόμενοι τὸν Ἰωσὴφ ἐκράτησαν αὐτὸν καὶ ἐνέκλεισαν εἰς οἶκον ὅπου οὐκ ἦν θυρίς, καὶ παραφύλακες παρέμειναν τῇ θύρᾳ· καὶ ἐσφράγισαν τὴν θύραν ὅπου ἦν ἐγκεκλεισμένος Ἰωσήφ.

2 Τῷ δὲ σαββάτῳ ὅρον ὥρισαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται ὥστε πάντας εὑρεθῆναι ἐν τῇ συναγωγῇ τῇ μιᾷ τοῦ σαββάτου. καὶ ὀρθρίσαντες ἅπαν τὸ πλῆθος ἐν τῇ συναγωγῇ ἐβουλεύσαντο ποίῳ θανάτῳ ἀποκτείνωσιν αὐτόν. καθεσθέντος δὲ τοῦ συνεδρίου ἐκέλευσαν αὐτὸν ἀχθῆναι μετὰ ἀτιμίας

praeses | τὰς χεῖρ. αὐτ. h. l. cum A Latt; B post κατ. τ. ἡλίου .. C om | κατέναντι cum AB .. C ἀπέναντι | τοῦ ἡλίου cum BC Eins Cors Ven (Vatt Fabr om) .. A τοῦ λαοῦ | εἰμὶ ἐγώ cum B Vatt Ven Fabr .. AC Eins Cors om ἐγώ | τοῦ δικ. τούτου cum AB Latt .. C τούτ. τ. δικ. | ὑμεῖς ὄψεσθ. cum AC Vatt Ven Eins Cors .. B Fabr om | καὶ ἀποκριθέντες τῷ Πιλ. εἴπατε cum C et Latt plerisque .. B (item Ven) καὶ ἀπεκρίθητε τ. Πιλ. λέγοντες (Ven om λέγ.) .. A αὐτοὶ δὲ ὑμεῖς εἴπατε | καὶ νῦν φοβοῦμαι -- φθάσει (sic) -- ἐφ' ὑμᾶς (*super nos*) -- ὑμῶν (*nostros*) καθὼς εἴπατε cum B Eins .. A εἶπε δὲ ὁ Πιλᾶτος Φοβοῦμαι μή ποτε φθάσῃ ἡ ὀργὴ κυρίου ἐφ' ἡμᾶς .. C nil nisi καθὼς εἴπατε (transiluit ab altero τὰ τέκνα ἡμῶν ad alterum τὰ τέκνα ὑμῶν), similiter Cors Fabr | ἐπικράνθησαν τῇ ψυχῇ cum C Vatt (item Fabr aliique *exacerbati sunt animo nimis*) .. B ἐπικράνθ. σφόδρα .. A ἐπικράνθησαν | καὶ ἐπιλαβόμ. τ. Ἰωσ. ἐκράτησαν αὐτὸν καί cum BC Eins .. A Fabr aliique καὶ κρατήσαντες τὸν Ἰωσήφ | ἐνέκλεισαν cum AB .. C (Latt) add αὐτόν | εἰς οἶκον (B add σκοτεινόν) cum BC item (*in domo*, *in domum*) Vatt Ven .. A Eins aliique ἐν οἰκήματι (*in cubiculo*, *in cubiculum*) | ὅπου οὐκ ἦν θυρίς cum A Vatt Eins aliisque .. BC Ven ὅπου θυρὶς οὐκ ἦν | καὶ παραφύλακες (C παραθήλακες) παρέμ. τῇ θύρᾳ (C τὴν θύραν) cum BC .. A καὶ φύλακες ἐτήρουν τὴν θύραν | καὶ ἐσφράγισαν τὴν θύρ. ὅπου ἦν ἐγκ. Ἰωσ. cum B Vat[a] Ven, similiterque Fabr aliique .. A ἐσφραγισμένην (cum praecedentibus coniungens) .. C Vat[b] om

2. Τῷ δὲ σαββάτῳ cum AB .. C Καὶ τῷ σαββ. | ὅρον (B ὄρθρον) ὥρισαν (B ὅρισαν) cum AB .. C ὥρισαν | καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται cum BC .. A ἱερεῖς τε καὶ Λευ. | πάντας εὑρεθῆναι (A add τοὺς μετ' αὐτοῦ) cum AC .. B πάντ. συναχθῆναι (Fabr aliique *congregarentur omnes*) | ὀρθρίσαντες (A ὀρθρίσαν) ἅπαν τὸ πλῆθος (A add τῶν Ἰουδαίων) cum BA .. C ὀρθρίσαντες ἅπαντες | ἐβουλεύσαντο cum A (sic) C .. B ἐβούλευσαν | ἀποκτ. αὐτόν cum AB Vatt Ven .. C Fabr aliique ἀποκτ. τὸν Ἰωσήφ | καθεσθέντος δέ cum A .. B καθίσαντος δέ .. C καθημένου | C ἐκέλευσεν | μετὰ ἀτιμ. πολλῆς (*cum iniuria multa*, *cum*

πολλῆς. καὶ ἀνοίξαντες τὴν θύραν οὐχ εὗρον αὐτόν. καὶ ἐξέστη πᾶς ὁ λαός, καὶ ἔκθαμβοι ἐγένοντο ὅτι τὰς σφραγῖδας εὗρον ἐσφραγισμένας, καὶ ὅτι τὴν κλεῖδαν εἶχεν ὁ Καϊάφας. καὶ οὐκέτι ἐτόλμησαν ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας αὐτῶν εἰς τοὺς λαλήσαντας ἔμπροσθεν τοῦ Πιλάτου ὑπὲρ τοῦ Ἰησοῦ.

CAPUT XIII.

1 Ἔτι δὲ αὐτῶν καθεζομένων ἐν τῇ συναγωγῇ καὶ θαυμαζόντων διὰ τὸν Ἰωσὴφ ἔρχονταί τινες τῆς κουστωδίας, οὓς ἠτήσαντο οἱ Ἰουδαῖοι παρὰ τοῦ Πιλάτου τηρεῖν τὸν τάφον τοῦ Ἰησοῦ, ἵνα μή ποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κλέψωσιν αὐτόν. καὶ ἀνήγγειλαν λέγοντες τοῖς ἀρχισυναγώγοις καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς Λευίταις τὰ γεγονότα· τὸ πῶς ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ εἴδομεν ἄγγελον καταβάντα ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἀπεκύλισεν τὸν λί-

---

magna iniuria) cum BC Vatt Ven .. A μετὰ πάσης ἀτιμίας .. Fabr aliique om | τὴν θύραν cum AC Vatt Ven aliisque .. B τὰς θύρας | B ἔκθαμβος ἐγένετο | τὰς σφρ. εὗρον (B ηὗραν) ἐσφραγισμένας cum B Vatt (*signatis signaculis*) Ven (*signacula invenerunt signata et portam clausam*) .. A τ. σφρ. εὗρ. σώας .. C τ. σφρ. εὗρ. καὶ τὰς θύρας ἐσφραγισμένας .. Fabr aliique libere *signatam invenerunt clavem cubiculi* (omissis seqq. καὶ ὅτι τὴν κλ. etc) | καὶ ὅτι (A om) τὴν κλεῖδαν (ita BC; A κλεῖδα) εἶχ. ὁ Καϊάφ. cum (A)BC Vatt Ven .. de Fabr. aliisque vide ante | καὶ οὐκέτι cum AB Vatt .. C add λοιπόν | ἐπιβαλεῖν τ. χ. αὐτῶν cum BC Vatt .. A τ. χ. αὐτ. ἐπιβ. | εἰς (C ἐπὶ) τοὺς λαλήσαντας cum BC Vatt .. A τοῖς ἄλλοις Ἰουδαίοις τοῖς λαλήσασιν | ὑπέρ (*pro*) cum B Vatt .. AC περί

XIII, 1. Ἔτι δὲ – – ἐν τῇ συναγωγῇ (A haec om) – – διὰ τ. Ἰωσ. (A haec om) ἔρχοντ. τινες τῆς κουστωδ. (A ἔρχ. οἱ ἐκ τῆς κουστ. ὑπηρέται), οὓς (B add καὶ) ἠτήσ. – – παρὰ τοῦ Πιλάτου (A haec om) – – ἵνα μή ποτε ἐ. οἱ μαθ. αὐτοῦ (C om) κλέψ. αὐτόν (pro ἵνα usque αὐτόν A habet πρὸς τὸ μὴ κλαπῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ) cum BCA Vatt (similiter etiam Ven) .. Fabr Eins Cors *Haec omnibus admirantibus* (Cors *Et* pro his) *ecce quidam* (Cors om) *de militibus qui sepulcrum custodiebant* (Cors *-dierant*) | καὶ ἀνήγγειλαν (ita AC; B ἀπήγγ.) λέγοντες τοῖς ἀρχ. κ. τ. ἱερ. κ. τ. Λευ. (ita B Vatt Ven; A nil nisi λέγοντες; C corrupte τοῖς ἀρχιερεῦσιν κ. τ. ἀρχισυναγώγοις καὶ Λευ. λέγουσιν) τὰ γεγονότα (A om) cum B Vatt Ven, item C, item A .. Eins Fabr Cors *intrans* (Cors *intrantes*) *in* (Cors om) *synagogam* (Fabr *-goga*) *dixit* (Cors *dixerunt*) | τὸ πῶς cum BC (male ante τὰ γεγονότα ponit) Vatt Ven .. A Fabr aliique ὅτι | ἐγένετο σεισμ. μέγας cum BC Ven .. A Vatt σεισμ. ἐγέν. μέγας. Praeterea B add τηρούντων ἡμῶν τὸν τάφον, item C ἡμῶν γὰρ τηρούντων ἐγένετο, item Vat^{a} *illis custodientibus eum* (similiter Fabr aliique *nobis custodientibus monumentum Iesu facta est terrae motio*) .. nihil addidi cum A Vat^{b} Ven | εἴδομεν (C ἴδ.) cum AC .. B ἴδαμεν | ἄγγελον καταβάντα cum A .. BC πῶς ἄγγ. (B Vatt add κυρίου,

θον ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ μνημείου καὶ ἐκάθισεν ἐπάνω αὐτοῦ· καὶ ἔλαμψεν ὡσεὶ χιὼν καὶ ὡς ἀστραπή. καὶ ἡμεῖς πολλὰ φοβηθέντες ἐκείμεθα ὡσεὶ νεκροί. καὶ ἠκούσαμεν τῆς φωνῆς τοῦ ἀγγέλου λαλοῦντος ταῖς γυναιξίν, αἵτινες παρέμενον τῷ τάφῳ, ὅτι μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν ἐσταυρωμένον. οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγέρθη καθὼς εἶπεν· δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος. καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἔστιν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

2 Λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Ποίαις γυναιξὶν ἐλάλει; λέγουσιν οἱ τῆς κουστωδίας Οὐκ οἴδαμεν ποῖαι ἦσαν. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Ποίᾳ ὥρᾳ ἦν; λέγουσιν οἱ τῆς κουστωδίας Μέσης νυκτός. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Καὶ διὰ τί οὐκ ἐκρατήσατε αὐτάς; λέγουσιν

Ven aliique *dei*) κατέβη | ἀπὸ τοῦ στόματος cum A .. BC ἀπ. τῆς θύρας .. Vatt Ven *ab ostio*, Fabr aliique om | τοῦ μνημείου cum AC .. B τ. σπηλαίου | ἐκάθισεν cum A .. BC ἐκάθητο | καὶ ἔλαμψεν ὡσεὶ χιὼν καὶ ὡς ἀστραπή cum A .. BC Latt ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ (haec omnia B om) ὡς ἀστραπή, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών | καὶ ἡμεῖς πολλὰ φοβηθ. ἐκείμεθα ὡσεὶ νεκροί cum A .. BC Latt ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐγενόμεθα ὡσεὶ νεκροί | ἠκούσ. τῆς φωνῆς τοῦ ἀγγ. λαλοῦντος (B τοῦ λαλοῦντ. ἀγγ.) cum AB Vatt Ven .. C Fabr aliique ἠκ. τοῦ ἀγγέλου λέγοντος | αἵτ. παρέμενον (ita A; BC παρέμειναν) τῷ τάφῳ (C τὸ σῶμα. BC add τοῦ Ἰησοῦ, non item A) cum ABC .. Fabr Eins *ad sepulcrum Jesu*, Cors *quae venerant ad sepulcrum Christi* .. Vatt Ven om | ὅτι μὴ φοβ. ὑμ. cum A .. BC om ὅτι. Praeterea C praem καὶ ἔλεγε, B καὶ λέγει αὐταῖς, Ven *et dicentis*, Vat[a] *et dicens*, Cors *et dixit angelus*; sed nihil addidi cum A Vat[b] Fabr Eins | ζητεῖτε τὸν ἐσταυρ. cum C Fabr Eins Cors .. AB Vatt Ven τὸν ἐσταυρ. ζητ. | ἠγέρθη cum AB Vatt Eins aliisque .. C Ven add γάρ | δεῦτε ἴδετε cum AC .. B Latt δεῦτ. καὶ ἴδ. | ὁ κύριος cum ABC Vatt Ven .. Fabr aliique om | τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ .. Vat[a] add *et Petro* | καὶ ἔστιν (hunc accentum ipse cod. habet) ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ cum A .. BC Latt καὶ ἰδοὺ (Vatt Fabr aliique om) προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν (καθὼς etc C Vatt aliique; B Ven Eins ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν)

2. Λέγουσιν οἱ Ἰουδ. Ποίαις γυν. ἐλάλει (ita C Vatt Ven, item *Quae sunt mulieres illae ad quas angelus locutus est* Fabr Eins Cors; B Οὐκ οἴδατε ποῖαι ἦσαν αἱ γυναῖκες); λέγουσιν (C om) οἱ τ. κουστ. Οὐκ οἴδαμεν π. ἦσ. (ita BC Vatt, item omissis π. ἦσ. Ven; Eins aliique coniungunt hanc et alteram quaestionem, item utramque responsionem in unam contrahunt) .. A haec om (transiluisse videtur ab altero λέγουσιν οἱ Ἰουδ. ad alterum) | λέγουσ. οἱ Ἰουδ. Ποίᾳ ὥρᾳ (*Qua hora*) ἦν; λ. οἱ τῆς κουστ. Μέσης νυκτ. cum B Vatt Ven .. AC (Fabr aliique) om | Καὶ διὰ τί cum AB Vatt .. C Ven om Καί | αὐτάς cum A Vatt Fabr aliisque .. BC τὰς γυναῖκας, Ven *mulieres istas* | λέγουσιν οἱ τῆς κουστ. πρὸς τοὺς Ἰουδ. cum B Vatt, item omissis πρ. τ. Ἰ. C .. A λέγ. οἱ στρατιῶται ..

οἱ τῆς κουστωδίας Ὡς νεκροὶ ἐγενόμεθα ἀπὸ τοῦ φόβου, μὴ ἐλπίζοντες ἰδεῖν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ πῶς εἴχομεν κρατῆσαι αὐτάς; λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Ζῇ κύριος, οὐ πιστεύομεν ὑμῖν. λέγουσιν οἱ τῆς κουστωδίας πρὸς τοὺς Ἰουδαίους Τοσαῦτα σημεῖα εἴδετε εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε, καὶ ἡμῖν πῶς ἔχετε πιστεῦσαι; καὶ γὰρ καλῶς ὠμόσατε ὅτι ζῇ κύριος· καὶ γὰρ ἐκεῖνος ζῇ. πάλιν λέγουσιν οἱ τῆς κουστωδίας Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ὅτι τὸν αἰτησάμενον τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ ἐνεκλείσατε αὐτόν, σφραγίσαντες τὴν θύραν, καὶ ἀνοίξαντες οὐχ εὕρατε αὐτόν. δότε οὖν ὑμεῖς ὃν ἐφυλάττετε, καὶ ἡμεῖς δώσομεν τὸν Ἰησοῦν. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Ὁ Ἰωσὴφ εἰς τὴν πόλιν

Ven nil nisi *responderunt* | Ὡς (B ὡσεὶ) νεκροὶ ἐγενόμεϑα (B ἐγενάμεϑα) -- μὴ ἐλπίζοντες (ita A Vatt Ven; B μὴ προσδοκῶντες) -- καὶ πῶς εἴχ. κρ. αὐτάς (haec cum A Vatt, similiter Fabr aliique; B Ven om) -- Ζῇ κύριος (B ὁ κύρ.), οὐ (B add μὴ) πιστεύομεν (B πιστεύσωμεν) ὑμῖν (Latt [*quia*] *non credimus vobis*). λέγ. οἱ τῆς κουστ. πρ. τ. Ἰουδ. (ita B, item *respondentes* [Ven om] *custodes* [Fabr aliique *milites*] *dixerunt* [Ven *dixeruntque custod.*] *Iudaeis* Vatt Ven Fabr aliique; A vero οἱ δὲ στρατιῶται εἶπον) .. C haec omnia praetermittit | εἴδετε (B ἴδ.) .. C (apud Birchium) οἴδατε | καὶ ἡμῖν (ita C Vatt Ven; Fabr aliique om καί; A ἡμῖν δέ) πῶς ἔχ. (pro his C vitiose προσέχ.) πιστεῦσαι .. B haec om | καὶ γὰρ καλ. ὠμόσ. (Ven haec om) ὅτι (B om) ζῇ κύριος .. C solus add οὐ πιστεύομεν (apud Birchium -ωμεν) ὑμῖν | καὶ γὰρ ἐκεῖνος ζῇ cum A Latt plerisque .. BC Ven om | πάλιν (ita B Ven Vat^{a}; C καὶ πάλ.) λέγ. οἱ τ. κουστ. (Ven Vat^{a} add *Iudaeis*) cum BC Ven Vat^{a} .. A Vat^{b} Fabr aliique om | Ἡμεῖς cum B Fabr aliisque .. A καὶ ἡμεῖς, Vat^{a} *et* .. C Vat^{b} Ven om | ἐνεκλείσατε αὐτόν, σφραγίσ. τ. ϑύρ. cum B; item C ἐγκλείσαντες αὐτὸν καὶ σφραγίσαντες; similiter Fabr aliique *inclusistis in cubiculo super clavem signantes* .. A ἐνεκλείσατε ἐν οἴκῳ ὅπου ϑυρὶς οὐκ ἦν, καὶ τὴν ϑύραν ἀσφαλισάμενοι καὶ σφραγίσαντες φυλακάς τε καὶ καταστήσαντες ἐτηρεῖτε .. Vatt inde ab ὅτι sic: *quia Ioseph* (hoc nomen Latini omnes addunt) *qui petiit corpus Iesu inclusistis in carcerem ubi non erat fenestra, et signastis annulis vestris*; similiter Ven omissis *ubi -- fenestra* | καὶ ἀνοίξαντες .. C solus om | B ηὕρατε | δότε οὖν (B om) ὑμεῖς cum AB Fabr Eins Cors, item Vatt Ven *date ergo vos* (Ven om) *nobis* .. C δότε ἡμῖν | ὃν ἐφυλάττετε cum A .. BC Vatt Ven τὸν Ἰωσήφ (B add πρῶτον) .. Fabr Eins Cors *Ioseph quem in cubiculo custodistis* (Cors *inclusistis*) | καὶ ἡμεῖς δώσομεν (C δίδομεν ὑμῖν) τὸν Ἰησ. cum A(C), item Latt *et nos* (Vatt Ven add *vobis*) *dabimus Iesum* (Vatt Ven add *Christum* [*dominum*], item Fabr aliique *quem in sepulcro custodivimus*) .. B καὶ τότε, ὑμεῖς διδόντες τὸν Ἰωσήφ, καὶ ἡμεῖς τὸν Ἰησοῦν. | λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι .. A add τοῖς ὑπηρέταις | Ὁ Ἰωσὴφ (B Ἡμεῖς δίδωμεν [sic]· ὁ Ἰωσὴφ) εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ ἀπῆλϑεν cum AB, item Vatt Ven .. C Τὸν Ἰωσὴφ ἡμεῖς δίδομεν, ἀπόδοτε καὶ ὑμεῖς τὸν Ἰησοῦν. λέγουσιν οἱ τῆς κουστωδίας Πρῶτον δότε ὑμεῖς τὸν Ἰωσήφ, καὶ εἶϑ' οὕτως δίδομεν ἡμεῖς τὸν Ἰησοῦν. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Ὁ Ἰωσὴφ εἰς πόλιν αὐτοῦ ἀπῆλϑεν. Ex his prima et extrema etiam Fabr Eins Cors habent in hunc modum:

αὐτοῦ ἀπῆλθεν. λέγουσιν οἱ τῆς κουστωδίας πρὸς τοὺς Ἰουδαίους Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνέστη, καθὼς ἠκούσαμεν τοῦ ἀγγέλου, καὶ ἔστιν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

3 Ἀκούσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς λόγους τούτους ἐφοβήθησαν σφόδρα λέγοντες Μή ποτε ἀκουσθῇ ὁ λόγος οὗτος καὶ πάντες κλιθῶσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν. καὶ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι κατεβάλλοντο ἀργύρια ἱκανὰ καὶ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις λέγοντες Εἴπατε ὅτι ἡμῶν κοιμωμένων ἦλθαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἔκλεψαν αὐτόν. καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ὑπὸ

Ioseph nos dabimus, date nobis Iesum. Ioseph autem in civitate sua Arimathia est. | λέγ. οἱ τῆς κουστ. πρὸς τ. Ἰουδ. (C τοῖς Ἰουδαίοις) cum BC Vatt (item Ven omissis πρ. τ. Ἰουδ.) .. A οἱ δὲ στρατιῶται εἶπον (item Fabr aliique *respondentes milites dixerunt*) | Καὶ ὁ Ἰησ. ἀνέστη, καθ. ἠκ. τοῦ ἀγγ., καὶ ἔστιν ἐν τῇ Γαλ. cum A (similiter Vat[a] *Et Iesus, quemadmodum audivimus ab angelo, in Galilaea est*) .. BC καὶ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν (C om ε. τ. Γαλ.) ἐστίν, καθὼς ἠκούσαμεν τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἀποκυλίσαντος τὸν λίθον ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν .. Vat[b] Ven *Et Iesus est in Galilaea* (Ven om *Iesus -- Galilaea*), *sicut audivimus ab angelo* (Ven add *qui revolvit lapidem*) *Ecce* (Ven *quia Iesus*) *praecedet vos in Galilaea* (Ven *-laeam*) .. Fabr aliique *Si Ioseph in Arimathia est, et Iesus in Galilaea est, sicut audivimus ab angelo dicente mulieribus.*

3. ἐφοβήθησαν σφόδρα cum ABE (ἐφ. φόβον, omisso σφ.) Vatt Ven, item omisso σφ. Fabr etc .. C ἐπικράνθησαν σφόδρα | λέγοντες cum CE Vatt Ven (Fabr etc *dicentes ad semetipsos*) .. A καὶ εἶπον .. B om | Μή ποτε (*Ne quando*) ἀκουσθῇ ὁ λόγος οὗτος (cum ACE Vatt, item *audiantur sermones isti* Ven Cors Hal, item Havn *Si auditus fuerit sermo iste;* B ἀκούσαντες οὕτως, Fabr Eins *audientes sermones istos*) καὶ (ita ACE atque etiam B, item Vatt Ven; Fabr etc om) πάντ. κλιθῶσιν (cum C, item κλίνουσιν vel -νωσιν E; AB πιστεύσωσιν, item omnes Latini *credant* vel *credent*) εἰς τ. Ἰησοῦν (A τῷ Ἰησοῦ) | καὶ συμβούλ. cum BCE Latt .. A συμβ. δέ | ποιήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι cum AB Vatt Ven .. CE ποιήσαντες (E λαβόντες idque ante συμβ. ponit) sine οἱ Ἰουδ., sed C add εἰς αὐτούς (item Vatt Ven *inter s. intra se*) .. Fabr Eins Cors *et* omissis συμβ. ποιήσ. | κατεβάλλοντο (ita BC, E ἔλαβον, Vatt *protulerunt*, Fabr aliique *congregantes;* A Ven ἔδωκαν) ἀργύρια ἱκανὰ (ita ABE Vatt Ven; C Fabr etc ἀργύριον ἱκανὸν) καὶ ἔδωκ. (A Ven haec om) τοῖς στρατιώταις (ita ACE Vatt Fabr etc; B Ven τοῖς τῆς κουστωδίας) | λέγοντες (B Ven add αὐτοῖς, C om λέγ.) Εἴπατε cum A Vatt Fabr etc, item B Ven, item C .. E ἵνα εἴπωσιν | ὅτι ἡμῶν (Vat[a] Ven Fabr etc *vobis*) κοιμ. ἦλθαν (ita B, A ἦλθον) οἱ μαθ. αὐτ. νυκτὸς (ita B Fabr etc, A post ἔκλ. αὐτόν; Vatt Ven plane om) καὶ ἔκλ. αὐτὸν cum AB Latt .. C (item E ut videtur) ὅτι οἱ μαθ. αὐτ. νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψ. αὐτ. ἡμῶν κοιμωμένων | καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο (C τό pro τοῦτο) ὑπὸ (ita CE Latt; B ἐπὶ) τοῦ ἡγεμ., ἡμεῖς πείσωμεν (ita BC; E -σομεν?) αὐτ. κ. ὑμ. ἀμερίμν. ποιήσωμεν (ita BC; E -σομεν?) cum BCE Latt .. A καὶ ἂν ἀκούσῃ τοῦτο ὁ ἡγεμών,

τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσωμεν αὐτὸν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσωμεν. οἱ δὲ λαβόντες εἶπον ὡς ἐδιδάχθησαν.

Caput XIV.

[1] Φινεὲς δέ τις ἱερεὺς καὶ Ἀδᾶς διδάσκαλος καὶ Ἀγγαῖος Λευίτης κατελθόντες ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐν Ἱεροσολύμοις ἐξηγήσαντο τοῖς ἀρχισυναγώγοις καὶ τοῖς ἱερεῦσιν καὶ τοῖς Λευίταις ὅτι εἴδομεν τὸν Ἰησοῦν καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καθεζόμενον εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Μαμίλχ, καὶ ἔλεγεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ

ἡμεῖς πείσομεν αὐτόν | οἱ δὲ λαβόντες cum A Eins Cors Fabr .. E om λαβόντες .. BC Vatt Ven add τὰ ἀργύρια, item G τὸ ἀργύριον | εἶπον cum A Eins Cors Fabr .. BCEG ἐποίησαν | ὡς (ita AG; BE καθώς, C καθά) ἐδιδάχθησαν. Nihil praeterea addidi cum A .. BCEG add καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς (G τὴν) σήμερον (B add ἡμέρας, G ἡμέραν) .. Eins Cors Fabr *et diffamatus est omnibus sermo illorum.* Vatt Ven inde ab οἱ δὲ λαβόντες sic: *Qui accipientes argenteos veritatem celare minime potuerunt* (Ven *verit. minime tacuerunt*). *Volentes dicere Discipuli eius nobis dormientibus venerunt et tulerunt eum, et dicebant vero* (ita Vat^{a}; Ven *Volebant itaque dicere quia discipuli eius furati sunt nobis dormientibus, et non poterant exprimere; sed dicebant*) *Vere* (Vat^{a} om) *surrexit dominus Iesus Christus a mortuis et nos* (Ven om) *vidimus angelum dei* (Ven *domini*) *descendentem de caelo et revolvit lapidem* (Ven add *ab ostio monumenti*) *et sedit* (Ven *sedebat*) *super eum* (Vat^{b} om omnia inde ab *Volentes* usque *super eum*). *Et diffamatus* (Vat^{a} *disseminatus*) *est sermo iste apud Iudaeos* (Vat^{b} *ab omni populo Iudaeorum*) *usque in praesentem diem.*

XIV, 1. Φινεές cum A (Μετὰ δέ τινας ἡμέρας Φιν. τις) CEG Latt plerisque (Vat^{b} *Eneas*) .. B Φιναῖος | τις ἱερεύς .. G ὁ ἀρχιερεύς | Ἀδᾶς cum ABG, item *Ada* Fabr Cors .. C Vat^{b} (Vat^{a} *Addam*) Ἀδδᾶς .. E Ἄννας | Ἀγγαῖος cum B (Ἀγγέως) Eins (*Aggeus*) Fabr Cors (hi *Agaeus*); item A Ἀγγίας et (*Egias*, *Legias*) Vatt Ven .. C εἷς Ἄννας, E Ἠλίας, G Ἡσαίας | κατελθόντες cum BCEG, item *descendentes* Vatt Ven .. A Fabr aliique ἐλθόντες | ἐν Ἱεροσολύμοις .. A εἰς Ἱερουσαλήμ | ἐξηγήσαντο cum BE, item ἐξηγοῦντο G .. A διηγήσαντο, C διηγοῦντο .. Latini *dixerunt* vel *retulerunt* | A om καὶ τ. ἱερ. κ. τ. Λευίταις | ὅτι εἴδομεν cum AG Eins Cors Fabr .. CE Vat^{b} ὅτι εἶδον .. B ἃ εἶδον, λέγοντες Εἴδαμεν, item Vat^{a} Ven *quanta viderant quomodo -- viderant* (Ven *sedebat*) | καὶ τοὺς (BG Eins Cors Fabr add ἕνδεκα, non add C Vatt, neque magis A Ven) μαθητ. αὐτ. καθεζόμενον (ita B; CG -μένους) cum BCG Vatt Eins etc .. A Ven μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ .. E nil nisi καθήμενον | εἰς τὸ ὄρος cum AC .. BE ἐπὶ τὸ ὄρος, G ἐπὶ τοῦ ὄρους (sed sequente καλούμενον) | τὸ καλούμενον cum ABEG Vatt Ven .. C om | Μαμίλχ cum A .. B Μαμβήχ, E Μαλήκ, G Μοφήκ, C Μομφῆ; Vat^{a} *Manbre sive Malech*, Vat^{b} *Manbre sive Amalech*, Ven *Mambre*; Copt (ex cap. XVI, 2.) *Mabrech.* Cf. de idolo מִלְכֹּם sive מַלְכָּם eiusque in monte olivarum cultu 2 Reg. 23, 13. 1 Reg. 11, 5. 33. Jer. 49, 1. 3. Item de „*monte scandali*“ 2 Reg. 23, 13. 1 Reg. 11, 7. |

Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε πάσῃ τῇ κτίσει· ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασιν ταῦτα παρακολουθήσουσιν· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν, γλώσσαις λαλήσουσιν καιναῖς, ὄφεις ἀροῦσιν, κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψει, ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν καὶ καλῶς ἕξουσιν. ἔτι τοῦ Ἰησοῦ λαλοῦντος πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἴδομεν αὐτὸν ἀναληφθέντα εἰς τὸν οὐρανόν.

[2] Λέγουσιν οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ Λευῖται Δότε δόξαν τῷ θεῷ Ἰσραήλ, καὶ δότε αὐτῷ ἐξομολόγησιν εἰ ταῦτα ἠκούσατε καὶ ἴδετε ἅπερ ἐξηγήσασθε. λέγουσιν οἱ ἐξηγησάμενοι Ζῇ κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν Ἀβραὰμ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὅτι ταῦτα ἠκούσαμεν καὶ ἴδομεν αὐτὸν ἀναληφθέντα εἰς τὸν οὐρανόν. λέγουσιν

Πορευθέντες -- πάσῃ τῇ κτίσει cum BCG Latt, item E addito τὸ εὐαγγέλιόν μου (similiter Vatt Ven add *et annuntiate [praedicate] evang. regni dei*) .. A Πορεύεσθε καὶ διδάξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει | ὁ (CE ὅτι ὁ, Eins Fabr Cors *et qui*) πιστ. κ. βαπτισθεὶς (G -σθήσας) σωθ. ὁ δὲ ἀπ. κατακρ. (Eins Cors Fabr om ὁ δὲ ἀπ. κατ.) cum BCEG Vatt Ven Eins etc .. A om | σημεῖα δὲ -- ταῦτα παρακολουθήσουσιν (ita B, item -σει G, item Vatt Ven; C ἀκολουθήσει ταῦτα)· ἐν τῷ -- ἐκβαλοῦσιν (sed BCG -λλουσιν)· -- ὄφεις (ita BG Vatt; C Ven καὶ [Ven om] ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν ὄφεις) -- βλάψει (ita BC; G -ψη)· -- χεῖρας (ita BG, C τὰς χ.) -- ἕξουσιν cum BCG Vatt Ven .. A καὶ ὅτι οἱ πιστοὶ πολλὰ σημεῖα ποιήσουσι καὶ πολλοὺς ἀσθενοῦντας ἰάσονται .. E Eins Fabr Cors om | ἔτι τοῦ -- πρὸς τ. μαθ. (ita BG Vatt; C τοῖς μαθηταῖς) αὐτ. (E καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ταῦτα. Ven *haec eo loquente*, Eins etc *et cum haec locutus fuisset discipulis suis*) εἴδομεν (C ἴδομεν, B εἴδαμεν) -- οὐρανόν cum BCG Vatt, item E Ven Eins etc .. A εἶτα εἴδομεν αὐτὸν μετελθόντα εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν καὶ ἀναληφθέντα εἰς τὸν οὐρανόν.

2. οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ Λευῖται cum C (B οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ πρεσβ. τοῦ λαοῦ, Vatt *sacerdotes et Levitae et seniores*, Ven *sacerd. et Levitae*, Fabr etc *principes sacerdotum et sen. et Lev.*) .. EG οἱ Ἰουδαῖοι (item ut videtur A; is enim omittens omnia a λέγουσιν οἱ -- Δότε usque λέγουσιν οἱ -- Εἰς τοῦτο videtur a verbis ἀναληφθ. εἰς τ. οὐρ. λέγουσιν οἱ -- transiluisse ad eadem quae infra sequuntur. Tum vero post ἢ εὐχὴν δοῦναι τῷ θεῷ addit λέγουσι πρ. αὐτοὺς πάλιν Ζῇ κύριος -- εἰς τ. οὐρ. Ordo igitur omnino turbatus est.) | Δότε .. G praem πρὸς αὐτούς, Fabr etc *tribus viris illis* | τῷ θεῷ Ἰσραήλ cum BCG Latt plerisque .. E Ven om Ἰσρ. | εἰ τ. ἠκ. κ. ἴδετε (ita G, C οἴδατε) ἃ. ἐξ. cum CG, similiterque Vatt Ven Fabr etc .. E ὅτι ταῦτα ἃ ἐξηγήσασθε καὶ ἠκούσατε καὶ οἴδατε (corrige εἴδατε) .. B ταῦτα δὲ ἐξηγήσασθε ἃ ἠκούσατε καὶ ἴδετε. Cf. Jos. 7, 19. | οἱ ἐξηγησάμενοι cum BC .. E οἱ ἐξηγούμενοι | τῶν πατέρων ἡμῶν cum ABE Fabr etc .. C ἡμῶν .. Vatt Ven om | Ἀβραὰμ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ cum AB .. EC Latt ὁ θεὸς (C add τοῦ) Ἀβρ. καὶ ὁ θε. (C add τοῦ) Ἰσ. καὶ ὁ θε. (C add τοῦ) Ἰακ. | A ἀκηκόαμεν | ἴδομεν cum BC .. A εἴδ. |

οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται πρὸς αὐτούς Εἰς τοῦτο ἤλθατε εὐαγγελίσασθαι ἡμῖν, ἢ ἤλθατε εὐχὴν δοῦναι τῷ θεῷ; οἱ δὲ λέγουσιν Εὐχὴν δοῦναι τῷ θεῷ. λέγουσιν οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Λευῖται πρὸς αὐτούς Εἰ εὐχὴν ἤλθατε δοῦναι τῷ θεῷ, εἰς τί οὖν ἡ φλυαρία αὕτη ἣν ἐφλυαρήσατε ἀπέναντι παντὸς τοῦ λαοῦ; λέγει Φινεὲς ἱερεὺς καὶ Ἀδᾶς διδάσκαλος καὶ Ἀγγαῖος Λευίτης πρὸς τοὺς ἀρχισυναγώγους καὶ ἱερεῖς καὶ Λευίτας Εἰ οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἐλαλήσαμεν καὶ ἴδομεν ἁμαρτία ἐστίν, ἰδού ἐσμεν ἐνώπιον ὑμῶν· κατὰ τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν ποιήσατε ἡμῖν. οἱ δὲ λαβόντες τὸν νόμον ὥρκισαν αὐτοὺς μηδενὶ ἐξηγήσασθαι ἔτι τοὺς λόγους τούτους. καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἐξέβαλαν αὐτοὺς ἔξω τῆς πόλεως, δεδωκότες αὐτοῖς καὶ ἀργύρια καὶ ἄνδρας τρεῖς μετ' αὐτῶν, καὶ ἀπεκατέστησαν αὐτοὺς ἕως τῆς Γαλιλαίας.

πρὸς αὐτούς cum ABC Vatt .. E om | ἤλθατε cum BC .. A ἤλθετε | εὐαγγελίσασθ. ἡμῖν cum ABE (add τὰ εὐαγγέλια ταῦτα) Vatt .. C om ἡμῖν | ἢ ἤλθατε cum BC (habet εἰσέλθατε pro ἢ ἤλθ.) .. E ἢ ἤλθετε .. A ἤ | οἱ δὲ λέγουσιν Εὐχὴν (C male add ἔλθατε) δοῦν. τῷ θεῷ cum CE, item Vatt .. B haec male praetermittit, item A, item plures Latini. | λέγουσιν .. B add πάλιν | οἱ πρεσβ. κ. οἱ ἀρχ. κ. οἱ Λευ. πρ. αὐτ. cum B Vatt .. CAE οἱ Ἰουδαῖοι πρ. αὐτ. (AE om πρ. αὐτ.) | Εἰ (B om) εὐχὴν ἤλθατε (E -θετε?) δ. τ. θε., εἰς τί οὖν ἡ φλυαρ. αὕτη (pro εἰς usque αὕτη B habet πρὸς τὴν φλυαρίαν ταύτην) -- παντὸς (B om) τ. λα. cum BE Vatt .. C Εἰς τί οὖν ἡ φλ. αὕτη ἣν ἐφλ. ἀπ. παντ. τ. λαοῦ .. A Τί οὖν παρεγένεσθε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κηρύξαι ἢ εὐχὴν ἀποδοῦναι τῷ θεῷ (videntur his proprio modo confirmata repeti ea quae supra leguntur Εἰς τοῦτο ἤλθατε etc); εἰ οὖν εἰς εὐχὴν ἤλθετε, τί φλυαρεῖτε ἀπέναντι τοῦ λαοῦ; | λέγει Φιν. (Vat^{b} ut supra *Eneas*) ἱερ. (cum B Vatt; C om) κ. Ἀδᾶς (ita B, C Ἀδάδ, Vatt *Addas*) διδ. κ. Ἀγγαῖος (B Ἀγγέος, Vatt ut supra *Egias* et *Legias*; C Ἡσαίας) πρ. τ. ἀρχισ. κ. (C add πρὸς τοὺς) ἱερ. κ. Λευ. cum BC Vatt .. A λέγει Φινεὲς πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς .. E λέγουσιν οἱ ἄνδρες, similiterque Fabr etc | Εἰ οἱ -- καὶ (C add ὃν) ἴδομεν (C οἴδαμεν; B om κ. ἴδ.) ἁμαρτ. ἐστίν, ἰδού (post ἰδού E hiat) ἐσμεν ἐνώπ. ὑμ. κατὰ (C om ἁμαρτία usque κατά) τὸ ἀγ. ἐν ὀφθ. ὑμ. ποιήσ. ἡμῖν (C ἐν ὀφθ. ἡμῶν εἴπωμεν) cum B(E)(C), item *si verba ista quae locuti sumus, vidimus et audivimus, peccatum est* (Vat^{b} *sunt*), *ecce sumus in conspectu vestro; secundum quod bonum est in oculis vestris facite nobis* Vatt, nec fere aliter Ven .. A εἰ τοὺς λόγους οὓς ἐλαλήσαμεν φλυαρίαι εἰσίν, ἰδοὺ ἐνώπιον ἡμῶν κατὰ τὸ ἀρεστὸν ὑμῖν ποιήσατε .. Fabr (similiterque Eins Cors) *si verba quae audivimus ab Iesu et quod vidimus eum ascendentem in coelum taceamus, peccatum habebimus.* | ὥρκισαν (BC ὅρκησαν) αὐτούς (B αὐτοῖς) | ἐξηγήσασθαι cum BC .. A διηγήσασθ. | ἔτι (C ἐπι) .. A om | καὶ ἔδωκαν cum A Vatt Ven .. BC ἔδωκ. δέ | καὶ ἐξέβαλαν (ita B; -λον C) -- δεδωκότες (ita B, C δώσαντες) -- μετ' αὐτῶν (ita B Vatt Ven; C om) καὶ ἀπεκατέστησαν (ita B, *qui perduxerunt* Vatt, *ut perducerent* Ven; C τοῦ ἀποκαταστῆσαι) αὐτοὺς ἕως τῆς

3 Πορευθέντων δὲ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἀρχισυνάγωγοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀποκλείσαντες τὴν πύλην, καὶ ἐκόπτοντο κοπετὸν μέγαν λέγοντες Ὅτι τοῦτο γέγονεν τὸ σημεῖον ἐν τῷ Ἰσραήλ; ὁ δὲ Ἄννας καὶ Καϊάφας εἶπον Τί θορυβεῖσθε, τί κλαίετε; ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἔδωκαν χρυσίον ἱκανὸν τοῖς φρουροῖς τοῦ τάφου καὶ ἐδίδαξαν αὐτοὺς εἰπεῖν ὅτι ἄγγελος καταβὰς ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον Ἔστω ὅτι ἔκλεψαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ σῶμα· ἡ ψυχὴ δὲ πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸ σῶμα, καὶ διατρίβει ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ; οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι πρὸς ταῦτα ἀποκριθῆναι μόλις ποτὲ εἶπον Οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν ἀκροβύστοις πιστεῦσαι.

Γαλιλ. (ita B, *usque* [*in*] *Galilaeam* Vatt Ven; C εἰς τὴν Γαλιλαίαν) cum BC Vatt Ven (libere Fabr etc) .. A καὶ ἐκβαλόντες αὐτοὺς ἔξω τῆς πόλεως ἀπέλυσαν, δόντες αὐτοῖς καὶ ἄνδρας τρεῖς ὥστε διασῶσαι αὐτοὺς ἕως τῆς Γαλιλαίας. Praeterea BC Vatt add καὶ ἐπορεύθησαν ἐν εἰρήνῃ (C om ἐν εἰρ.): nihil addidi cum A Ven (item Fabr etc)

3. Πορευθέντων δὲ τ. ἀ. ἐκ. ἐν τῇ Γαλιλ. (ἐ. τ. Γ. ex BC Vatt; A om) συνήχθησαν οἱ ἀρχιερ. καὶ οἱ (καὶ οἱ ex CB; A om) ἀρχισ. κ. οἱ (καὶ οἱ ex BC; A om) πρεσβ. ἐν τῇ συναγωγ. ἀποκλείσ. τὴν πύλην (codex πόλιν) καὶ ἐκόπτ. κοπ. μέγ. λέγοντες cum A .. B καὶ πορευθέντων τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, συμβούλιον ποιήσαντες (corrige ἐποίησαν?) οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς, οἱ ἀρχισυνάγωγοι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται, εἰς τὴν συναγωγὴν λέγοντες .. C συμβούλιον δὲ ποιήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι οἱ πρὸς ἑαυτούς, πορευθέντων τῶν ἀνδρῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἀπέστειλαν αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἀρχισυνάγωγοι καὶ οἱ Λευῖται εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ ἐκόπτ. κοπ. μέγ. λέγοντες .. Vatt *Tunc consilium fecerunt Iudaei inter se, cum ascenderent illi in Galilaeam, et clauserunt archisynagogae synagogas, et irati sunt ira magna* [*furore magno dicentes*] .. Fabr etc *congregati ergo sunt omnes Iudaei et fecerunt inter se magnam lamentationem dicentes* | Ὅτι (cf. Nov. Test. ed. Tischdf. 1849. p. XXVI. „ὅτι pro τί ὅτι“) τοῦτο γέγονεν τὸ σημ. ἐν τ. Ἰσρ. cum B, item *Quid hoc signum contigit* (*factum est*) *in Isr.* (*Ierusalem.*) Vat^{a} Ven Fabr etc .. AC Τί τοῦτο τὸ σημεῖον, (A add τί τὸ θέαμα,) ὃ γέγονεν ἐν τῷ Ἰσρ. (A addit γενομένας γὰρ εἶδον ἅπαντες πολλὰς εὐεργεσίας αὐτοῦ) | ὁ δὲ Ἄνν. κ. Καϊάφ. εἶπον cum A (Fabr etc) .. BC Vatt λέγουσιν (B λέγει) Ἄνν. κ. Καϊάφ. | Τί θορυβεῖσθε -- ἀκροβύστοις cum A .. BC vero sic Τί περίλυπος (B add ἐστιν) ἡ ψυχὴ ὑμῶν; τοῖς στρατιώταις ἔχομεν πιστεῦσαι ὅτι ἄγγελος (B add κυρίου) κατέβη ἐξ (B ἐκ τοῦ) οὐρανοῦ καὶ ἀπεκύλισεν τὸν λίθον ἐκ (B ἀπὸ) τῆς θύρας τοῦ μνημείου; (huc usque satis consentiunt Vatt Ven; Fabr etc om Τί περίλ. ἡ ψ. ὑμ.) καὶ πάντες (Thilo coniecit πάντως) οἱ (ita B; C καὶ ὅτι οἱ; fortasse καὶ γὰρ οἱ corrigendum est. Vatt *Non ita est, sed quia* [Vat^{b} om] *discipuli*; Ven *Sed quia* [etiam graece ferri potest ἀλλ' ὅτι] *disc.*; Fabr aliique *Forsitan haec discipuli eius dixerunt eis et dederunt* etc) μαθηταὶ αὐτοῦ ἔδωκαν χρυσίον ἱκανὸν αὐτοῖς (B τοῖς στρατιώταις)

Caput XV.

[1] Ἀνέστη δὲ ὁ Νικόδημος καὶ ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ συνεδρίου λέγων Ὀρθῶς λαλεῖτε. οὐκ ἀγνοεῖτε, λαὸς κυρίου, τοὺς ἄνδρας τοὺς κατελθόντας ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὅτι αὐτοὶ φοβούμενοι τὸν θεόν εἰσιν καὶ ἄνδρες εὐπορίας, μισοῦντες πλεονεξίαν, ἄνδρες εἰρήνης· καὶ αὐτοὶ ἐξηγήσαντο μετὰ ὅρκου ὅτι εἴδαμεν τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ ὄρος τὸ Μαμὶλχ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐδίδασκεν ὅσα ἠκούσαμεν παρ' αὐτοῦ, καὶ ὅτι εἴδαμεν

καὶ ἔλαβον (B ἔλαβαν) τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. καὶ αὐτοὶ (C add οἱ μαθηταὶ) ἐδίδαξαν αὐτοὺς (C τοὺς τηρούντας τὸν τάφον) ταῦτα εἰπεῖν, ὅτι εἴπατε (C om) Ἄγγελος κυρίου καταβὰς (B κατέβη καὶ) ἀπεκύλισεν τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ μνημείου. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι οὐκ ἐξὸν ἀκροβύστῳ πιστεῦσαι τί ποτε (ita B; C ὅτι οὐκ ἐξ ὧν ἀκρόβυστον πιστεύεται τὸ ῥῆμα); τί δὲ (ita C; B om; Vat[b] *Nam ut scitis acceperunt*, Ven *scientes quia hi*) ὅτι καὶ παρ' ἡμῶν ἔλαβον (B ἔλαβαν) ἱκανὸν χρυσίον (B χρ. ἱκαν.) καὶ καθὼς ἐδιδάξαμεν αὐτοὺς οὕτως (C add καὶ) εἴπαν; (Cum istis posterioribus inprimis conveniunt Ven et Vat[b]; multo brevior est Vat[a]; satis libere reddit Fabr cum similibus.)

XV, 1. Ἀνέστη δὲ ὁ Νικ. cum AC Ven Fabr etc .. B om δὲ ὁ | ἔμπροσθ. τ. συνεδρ. cum AC .. B ἐν μέσῳ τοῦ συνεδρ., Vatt *in medio eorum*, Ven *in medio concilio*, Fabr aliique om | λέγων cum A .. B καὶ εἶπεν .. C om (Latt *et ait*, *et dixit*, *dixit*) | λαλεῖτε cum A, item *loquimini* Fabr Eins Cors .. BC εἴπατε, Vatt Ven *dixistis* | λαὸς κυρ. cum BC .. A ἀδελφοί .. Latt om | τοὺς ἄνδρας (ita etiam Vatt Ven Fabr etc) .. A om | κατελθόντας cum B Vatt Ven .. AC ἐλθόντας | ὅτι αὐτοὶ φοβ. τ. θ. εἰσιν cum BC (Vatt *et ipsi*) .. A ὅτι ἄνθρωποί εἰσι φοβ. τ. θ. | καὶ ἄνδρ. εὐπορίας (cod. -ρείας) cum C .. B (omisso καί) ἄνδρ. εὔποροι (idem reddi videtur a Veneto interprete *viri iusti*) .. A om | μισ. πλεον. cum AB .. C μισ. καὶ πλεον. | ἄνδρ. εἰρήνης cum B Ven (*viri pacis*) .. C ἄνδρ. εἰρηνικοί (Vatt *viri pacifici*) .. A ἀγαπῶντες ἀλήθειαν. Hunc locum sic exhibet Fabr cum similibus: *Recte loquimini, filii Israel. Vos audistis omnia quae locuti sunt tres illi viri iurantes in lege domini.* Vatt *Recte dixistis. Numquid et viri descendentes a Galilaea, et ipsi timentes deum suum, sunt viri mendacium dicentes* (Vat[b] *mendaces*)? Ven *Recte dixistis. Numquid et illi viri iusti, qui descenderunt de Galilaea, non sunt timentes dominum, viri pacis, mendacium odientes?* | καὶ αὐτοί cum BC Vatt (*et ipsi*) .. A οὗτοι γοῦν | A ἐξηγήσαντο μετὰ (ita B; C μετ') ὅρκου cum BC Vatt Ven .. A μεθ' (sic) ὅρκου ἐξηγήσαντο | εἴδαμεν (B ἴδαμ.) cum BC .. A εἴδομεν | εἰς τὸ ὄρ. τὸ Μαμίλχ cum A .. C εἰς τὸ ὄρ. Μομφῆ .. B καθήμενον ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Μαμβήχ .. Vatt Ven *in monte Manbre* (*Mambre*) *sedentem* | μετὰ τ. μαθ. αὐτοῦ cum AB Vatt Fabr etc .. C μετ. τῶν δώδεκα (Ven XI) μαθ. αὐτ. | καὶ ὅτι (cod. ὅτε; vide infra Vatt) ἐδίδασκ. ὅσα ἠκούσαμεν (ita ex C; B ἠκούσατε) παρ' αὐτοῦ (cod. π. αὐτῶν, quod ipsum cum ἠκούσατε coniunctum haud ineptum est), καὶ ὅτι εἴδαμεν -- οὐρανόν cum B, item Vatt *et quia docebat eos audientibus nobis, et quia* etc (Vat[b] *vidisse Iesum -- et docentem eos, se ipsum audientibus, et se vidisse* etc), item Ven *et docebat eos, et qualiter viderunt* etc .. C omissis re-

αὐτὸν ἀναληφθέντα εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ οὐδεὶς ἠρώτησεν αὐτοὺς τὸ ποίῳ σχήματι ἀνελήφθη. καὶ γὰρ καθὼς ἐδίδασκεν ἡμᾶς τὸ τῶν ἁγίων γραφῶν βιβλίον, ὅτι καὶ Ἡλίας ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ Ἐλισσαῖος ἐφώνησεν φωνῇ μεγάλῃ, καὶ ἔρριψεν Ἡλίας τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ ἐπάνω τοῦ Ἐλισσαίου, καὶ ἔρριψεν Ἐλισσαῖος τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ ἐπάνω τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἐπέρασεν καὶ ἦλθεν εἰς Ἱεριχώ. καὶ ὑπήντησαν αὐτῷ τὰ τέκνα τῶν προφητῶν καὶ εἶπαν Ἐλισσαῖε, ποῦ ὁ κύριός σου Ἡλίας; καὶ εἶπεν ὅτι ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ εἶπαν πρὸς Ἐλισσαῖον Μὴ πνεῦμα ἥρπασεν αὐτὸν καὶ ἔρριψεν ἐφ' ἓν τῶν ὀρέων; ἀλλὰ λάβωμεν τοὺς παῖδας ἡμῶν μεθ' ἑαυτῶν καὶ ζητήσωμεν αὐτόν. καὶ ἔπεισαν τὸν Ἐλισσαῖον, καὶ ἀπῆλθεν μετ' αὐτῶν.

---

liquis sic: ἃ ἠκούσαμεν παρ' αὐτόν, καὶ ὅτι εἴδαμεν -- οὐρανόν .. A καὶ μεταβάντα εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν καὶ ἀναληφθέντα ε. τ. οὐρ. .. Fabr totum locum sic habet *Vidimus Iesum loquentem cum discipulis suis super montem oliveti, et vidimus eum ascendentem in coelum.* | καὶ (ita A; B καὶ ὅτι; C ἔτι δὲ ὅτι; Vat[a] *quod*) οὐδ. ἠρ. αὐτ. τὸ (ita C; B τῷ; A om) ποίῳ (A add τρόπῳ ἢ ποίῳ) σχήμ. ἀνελήφθη .. Vat[a] *quod nullus interrogavit eos antequam assumptus est in caelum* .. Ven Fabr om | καὶ γὰρ καθὼς ἐδίδ. ἡμᾶς τὸ (cod om) τῶν ἁγ. γραφ. βιβλ. (cod. add ἐκράτει, quod cum seqq. coniunctum aptum sensum praebet; est enim fere *fama obtinebat:* sed apparet id additum esse ad explicandum anacoluthon, quod est in loco nostro. Similis ratio est loci Rom. 3, 8.) ὅτι καὶ (καὶ confirmant etiam E Vat[a]) Ἡλίας (cod. praem ὁ δίκαιος, item Fabr *beatus*, Vatt *sanctus*; sed id ignorant ACE Ven) ἀν. εἰς τ. οὐρ. cum B .. C καὶ γὰρ καθὼς διδάσκει τὸ ἅγιον βιβλίον ὅτι εἰς Ἡλίας -- οὐρ. .. E post lacunam rursus incipit a verbis ἡμῶν [ἡμᾶς?] τὸ ἀπόκρυφον βιβλίον ὅτι καὶ Ἡλίας -- οὐρ. .. A καὶ γὰρ Ἡλίας ἀνελήφθη reliquis omnibus omissis .. Vatt *Et sicut docet nos scriptura sacri libri, quia et sanctus* (Vat[b] *scriptura sacra, sanctus*) *Elias assumptus est in caelum* .. Ven *Nonne legistis in scripturis sanctis, Helias assumptus est* .. Fabr *Et docet nos scriptura quod beatus Elias propheta assumtus est* | ἐφώνησεν φων. μεγ. cum AC .. B ἐβόησεν φ. μ., item E ἐβόησε | καὶ ἔρρ. Ἡλίας -- ἐπάνω τ. Ἰορδ. cum B Vatt Ven (Fabr plane om); item A omissis Ἡλίας usque καὶ ἔρριψεν Ἐλισσαῖος .. C corrupte καὶ ἔρριψεν τὴν μηλωτὴν ἐπάνω αὐτοῦ Ἐλισσαίου καὶ ἔθηκεν τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ ἐπάνω τ. Ἰορδ. .. E καὶ ἔλαβεν Ἐλισσαῖος τὴν μηλωτὴν τοῦ Ἡλίου καὶ ἔρριψεν αὐτὴν ἐπάνω τ. Ἰορδ. Cf. Βασιλ. δ' 2, 13 sqq. | ἐπέρασεν .. E add τὸν Ἰορδάνην | τὰ τέκνα .. A οἱ υἱοί | A εἶπον | Ἐλισσαῖε: ita A; B πρὸς Ἐλισσαιέ, E τῷ Ἐλισσαίῳ, Vatt Ven *ad Elisaeum* | Ποῦ cum BE .. AC Latt add ἔστιν | E om ὁ κύρ. σου | A om ὅτι | A ὡς εἰς τὸν οὐρανόν | A εἶπον | Μὴ πνεῦμα .. E Μήτι ἄρα τὸ πν. | ἥρπ. (B ἀνήρπ.) αὐτόν cum AB Vatt Ven .. CE Fabr αὐτ. ἥρπ. | C om καὶ ἔρριψ. | ἐφ' ἓν (C ἐν ἑνί) τῶν ὀρέων cum A(C) Vatt Ven .. BE ἐπάνω τῶν (B om) ὀρέων, Fabr *in montibus Israel* | ἀλλὰ (E Vat[a] add μᾶλλον) -- μεθ' ἑαυτῶν (ita B; CE ἡμῶν) -- ἔπεισαν (ita BC Latt; E συνέπεσαν) τὸν Ἐλισσ. (E τῷ Ἐλισσαίῳ) κ. ἀπῆλθ.

καὶ ἐζήτησαν αὐτὸν τρεῖς ἡμέρας καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν, καὶ ἔγνωσαν ὅτι ἀνελήφθη. καὶ νῦν ἀκούσατέ μου, καὶ ἀποστείλωμεν ἐν παντὶ ὁρίῳ Ἰσραὴλ καὶ ἴδωμεν μή πως ἀπὸ πνεύματος ἀνελήφθη ὁ Χριστὸς καὶ ῥέριπται ἐν ἑνὶ τῶν ὀρέων. καὶ ἤρεσεν πᾶσιν ὁ λόγος οὗτος. καὶ ἀπέστειλαν ἐν παντὶ ὁρίῳ Ἰσραήλ, καὶ ἐζήτησαν τὸν Ἰησοῦν, καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν· εὗρον δὲ τὸν Ἰωσὴφ εἰς Ἀριμαθαίαν, καὶ οὐδεὶς ἐτόλμησεν κρατῆσαι αὐτόν.

2 Καὶ ἀνήγγειλαν τοῖς πρεσβυτέροις καὶ τοῖς ἱερεῦσιν καὶ τοῖς Λευίταις ὅτι περιήλθομεν ἐν παντὶ ὁρίῳ Ἰσραήλ, καὶ οὐχ εὕρομεν τὸν Ἰησοῦν· τὸν δὲ Ἰωσὴφ εὕρομεν εἰς Ἀριμαθαίαν. ἀκούσαντες δὲ περὶ τοῦ Ἰωσὴφ ἐχάρησαν καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ Ἰσραήλ. καὶ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχισυνάγωγοι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται ποίῳ τρόπῳ συντύχωσιν τῷ Ἰωσήφ, ἔλαβον τόμον χάρτου καὶ ἔγραψαν τῷ Ἰωσὴφ τάδε.

μ. αὐτ. (haec habent CE Vatt Ven Fabr, sed om B) cum BCE Latt .. A omnia om | καὶ ἐζήτησαν cum BC Vatt Ven .. A ἐζήτ. δέ | αὐτόν cum AB Vatt Ven .. C om | τρ. ἡμ. (B ἡμ. τρ.) cum BC Fabr .. A Vatt Ven τρ. ἡμ. καὶ τρεῖς νύκτας | B ηὗραν | A om αὐτόν | ὅτι ἀνελήφθη cum AB .. C (Vatt Ven) ὅτι ἀληθῶς ἀν. | Καὶ νῦν .. A Νῦν οὖν | ἀποστείλωμεν (ex C; B ἀποστέλλομεν, E ἀποστείλατε, Vatt Ven *mittamus*) ἐν παντὶ ὁρίῳ (sic B, E τόπῳ) Ἰσρ. καὶ ἴδωμεν (κ. ἴδ. cum B Vatt Ven; E om) μή πως - - ὁ Χριστ. (Ven *Iesus Christus*, Vatt *Iesus*) κ. ῥέριπται (ita B Vatt Ven, E ἔρριψεν) ἐν (E ἐφ') - - ὁρίῳ (ita rursus B; E ut videtur ὀρείῳ) Ἰσρ. cum BE Vatt Ven (similiter etiam Fabr etc) .. A καὶ ἀποστείλατε εἰς πᾶν ὅριον (sic) Ἰσρ. καὶ ζητήσατε αὐτόν .. C καὶ ἀποστείλωμεν ἐπὶ πάντα τὰ ὄρεα Ἰσρ. ζητῆσαι αὐτόν | καὶ ἐζήτησαν τ. Ἰησ. (pro his E τοῦ ζητῆσαι αὐτόν, item Vatt Ven) κ. οὐχ εὗρον (B ηὗραν) αὐτόν (B om) cum CBE, item Latt .. A καὶ τοῦτο ποιήσαντες οὐχ εὗρον τὸν Ἰησοῦν | εὗρον (B ηὗραν) δὲ τ. Ἰ. εἰς Ἀριμαθαίαν (B -θίαν, C -θείαν. Vatt Ven *ab Arimathia*) - - κρ. αὐτόν .. A εὑρόντες δὲ τὸν Ἰωσὴφ οὐκ ἐτόλμησαν κρ. αὐτ.

2. Καὶ ἀνήγγειλαν (ita B, item A; E ἀπήγγ.; C ἀνήνεγκαν) - - κ. τοῖς (B om) Λευίταις cum BCE Vatt .. A ὑποστρέψαντες δὲ ἀνήγγειλαν τοῖς ἀρχισυναγώγοις λέγοντες .. Ven *annunciaverunt autem Iudaeis*, Fabr *et reversi dixerunt* | ὅτι (*quia* Vatt Ven; A om) περιήλθομεν (B -ήλθασιν, item Vatt) ἐν π. ὁρίῳ (ita B, A πᾶν ὅριον, C ἐ. π. ὄρει) Ἰσρ. κ. οὐχ (B οὐκ, item C et h. l. et alibi ut videtur) εὕρομεν (B ηὗραν, item Vatt) - - Ἰωσ. εὕρομεν (B ηὗραν, non Vatt) εἰς Ἀριμαθαίαν (B -θίαν, C -θείαν; A ἐν Ἀριμαθαίᾳ et addit solus καὶ ἐφοβήθημεν κρατῆσαι αὐτόν) | ἀκούσαντ. δὲ (ita ACE Vatt Ven; B καὶ ἀκούσ.) π. τ. Ἰωσ. (E add καὶ) ἐχάρησαν καὶ ἔδωκαν - Ἰσρ. (A om Ἰσρ.; E om καὶ ἔδ. usque Ἰσρ.) | καὶ συμβ. (A συμβ. δὲ) ποιήσαντες .. E καὶ λαβόντες συμβ. | οἱ ἀρχισ. κ. οἱ ἱερ. κ. οἱ Λευῖτ. cum B Vatt Ven .. AC οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι (C Λευῖται) .. E om usque τῷ Ἰωσήφ | C τῷ ποίῳ τρ. συντ. τὸν Ἰωσήφ | ἔλαβον τόμ. χάρτου (E ἔλ. χάρτην) καὶ ἔγραψαν .. B λαβόντες δὲ τόμ. χ. ἔγραψαν | τῷ Ἰωσὴφ τάδε (Vat^b *ad Ioseph*; Fabr *ad Ioseph dicentes*) .. A αὐτῷ, B αὐτῷ λέγοντες

Εἰρήνη σοι. Οἴδαμεν ὅτι ἡμάρτομεν εἰς τὸν θεὸν καὶ εἰς σέ, καὶ ηὐξάμεθα τῷ θεῷ Ἰσραὴλ καταξιῶσαί σε ἐλθεῖν πρὸς τοὺς πατέρας σου καὶ πρὸς τὰ τέκνα σου, ὅτι ἐλυπήθημεν ἅπαντες· ἀνοίξαντες γὰρ τὴν θύραν οὐχ εὕρομέν σε. καὶ οἴδαμεν ὅτι βουλὴν κακὴν ἐβουλευσάμεθα κατὰ σοῦ, ἀλλὰ ὁ κύριος ἀντελάβετό σου, καὶ αὐτὸς ὁ κύριος διεσκέδασεν τὴν βουλὴν ἡμῶν τὴν κατὰ σοῦ, τίμιε πάτερ Ἰωσήφ.

3 Καὶ ἐξελέξαντο ἀπὸ παντὸς Ἰσραὴλ ἑπτὰ ἄνδρας φίλους τοῦ Ἰωσήφ, οὓς καὶ αὐτὸς ὁ Ἰωσὴφ ἐγνώριζεν, καὶ λέγουσιν αὐτοῖς οἱ ἀρχισυνάγωγοι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται Βλέπετε· εἰ δεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν ἡμῶν ἀναγνῷ, οἴδατε ὅτι μεθ' ὑμῶν ἐλεύσεται πρὸς ἡμᾶς· εἰ δὲ μὴ ἀναγνῷ, οἴδατε ὅτι κεκάκωται

Εἰρήνη σοι cum AE .. BC add καὶ πάντα ὅσα (B add εἴδαμεν, sed post σοι deest οἴδαμεν) σοι, item Ven *et omnia quae sunt tua*, Vatt Fabr *et omnibus quae* (Fabr *qui*) *tua* (Fabr *tecum*) *sunt* | Οἴδαμεν .. B εἴδαμεν, sed vide ante | καὶ ηὐξάμεθα τῷ θεῷ Ἰσρ. καταξιῶσαί σε ἐλθεῖν (cod. om σε ἐλθ.) πρ. τ. πατ. σου κ. πρ. τὰ τέκνα σου cum B .. C ἀλλὰ εὐξάμενος τῷ θεῷ καταξίωσον ἐλθεῖν πρ. τ. πατ. σου καὶ τέκνα .. A Fabr καταξίωσον οὖν ἐλθεῖν πρ. τ. πατ. σου, τέκνον (Fabr pro τέκνον habet *et filios tuos*) .. E καὶ εὐξάμενος σὺ τὸν θεόν, ἔσωσέ σε· καταξίωσον οὖν ἐλθ. πρ. τ. πατ. σου καὶ τὰ σὰ τέκνα .. Vatt *sed tu deprecatus es deum Israel et liberavit te de manibus nostris. Et nunc dignare venire ad patres duos et ad filios tuos* (Vat[a] *ad patres tuos et fratres*). Similiter Ven, sed om *Et nunc* etc | ὅτι ἐλυπήθημεν ἅπαντες· ἀνοίξαντες γὰρ τὴν θύρ. (*ianuam*) οὐχ (cod. οὐκ) εὕρομέν σε cum C, item Vatt .. B ὅτι ἐπιθυμοῦμέν σε πάντες ἰδεῖν· ὅτι ἀνοίξαντες τὰς θύρας οὐκ ηὕραμέν σε .. E ὅτι ἐλιποθυμήσαμεν ἀνοίξαντες τὰς θύρας καὶ μὴ εὑρόντες σε .. Fabr etc *qui admirati sumus de assumptione tua* .. A plane om | καὶ οἴδαμεν cum CE .. Fabr etc *scimus*, Ven *scimus quidem*, Vatt *novimus* .. A ἡμεῖς γὰρ οἴδαμεν .. B οἴδ. δέ | βουλὴν κακήν (A κακ. β.) .. B βουλ. πονηράν | ἀλλὰ (A ἀλλ') ὁ κύρ. ἀντελ. σου cum ABC .. E ἀ. ὁ θεὸς ἐπελάβετό σου | καὶ αὐτὸς ὁ κύρ (ita B, item *et ipse dominus* Fabr etc; C om ὁ κύρ.) διεσκ. τ. β. ἡμ. τὴν (B εἰσταὶ vitiose) κ. σοῦ (B σε) cum BC (et E?) Fabr etc .. A καὶ διεσκέδ. τὴν πονηρὰν κατὰ σοῦ ταύτην βουλήν | τίμιε πάτερ Ἰωσήφ (B add καὶ τίμιε παντὸς τοῦ λαοῦ) .. Fabr Eins Cors *Pax tibi domine Ioseph honorabilis ab omni plebe*, Vatt *Et nunc honorandus es, pater Ioseph, ab omni populo* .. A plane om

3. Ἰσραήλ .. B praem τοῦ λαοῦ | φίλους τοῦ Ἰωσήφ (cum E Vatt Ven, item AC φιλοῦντας τὸν Ἰωσ., B φίλους αὐτοῦ) οὓς κ. αὐτ. ὁ Ἰωσὴφ (cum CB Vatt Ven; AE om) ἐγνώριζεν (cum B, item *noverat amicos suos* [*esse*] Vatt Ven; AE ἠγάπα, C λίαν ἐφίλει; Fabr etc om) | καὶ λέγ. αὐτοῖς (B om) οἱ ἀρχισ. κ. οἱ ἱερ. κ. οἱ Λευ. (B om κ. οἱ Λ., sed addit h. l. πρὸς τοὺς ἄνδρας) cum C Vatt; item B .. A κ. λέγ. αὐτοῖς οἱ ἀρχιερεῖς .. E Fabr Ven κ. λέγ. πρὸς αὐτούς (Ven om πρ. αὐτ.) | Βλέπετε (ita E Vatt, C Ven om; sed habent etiam AB)· εἰ δεξ. -- οἴδατε -- εἰ δὲ μὴ ἀναγνῷ (ita E Vatt, item *si autem susceperit*

πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἀσπασάμενοι αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ ἐπιστράφητε πρὸς ἡμᾶς. καὶ εὐλογήσαντες τοὺς ἄνδρας ἀπέλυσαν αὐτούς. καὶ ἦλθον οἱ ἄνδρες πρὸς Ἰωσήφ, καὶ προσεκύνησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν Εἰρήνη σοι. καὶ εἶπεν Εἰρήνη ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ. οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ τὸ βιβλίον τῆς ἐπιστολῆς. καὶ δεξάμενος ὁ Ἰωσὴφ ἀνέγνω καὶ περιεπτύξατο τὴν ἐπιστολήν, καὶ εὐλόγησεν τὸν θεὸν καὶ εἶπεν Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεός, ὃς ἐλυτρώσατο τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ μὴ ἐκχέειν αὐτοὺς αἷμα ἀθῷον· καὶ εὐλογητὸς ὁ κύριος, ὃς ἐξαπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐσκέπασέν με ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ. καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς τράπεζαν, καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον, καὶ ἐκοιμήθησαν ἐκεῖ.

4 Καὶ ὀρθρίσαντες ηὔξαντο· καὶ ἐπέσαξεν Ἰωσὴφ τὴν ὄνον αὐτοῦ καὶ ἐπορεύθη μετὰ τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἦλθον εἰς τὴν ἁγίαν

---

et non legerit Ven; C ἐὰν δὲ δεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν ἡμῶν μὴ ἀναγνῷ) -- ἐπιστράφητε (ita E, item A, cf. etiam B; C ἀποστράφητε) πρ. ἡμ. cum EC Vatt Ven .. B Βλέπετε μή πως δεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν ἡμῶν μὴ ἀναγνῷ αὐτήν· οἴδατε γὰρ ὅτι κεκάκωται πρὸς ἡμᾶς· καὶ ἀσπασάμενοι αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ ἐπιστρέψατε πρ. ἡμᾶς .. A Βλέπετε· ἐὰν γὰρ δεξάμενος τ. ἐπιστ. ἀναγνῷ, γινώσκετε ὅτι ἔχει τι πρὸς ἡμᾶς εἰπεῖν, καὶ ἀσπασάμενοι αὐτ. ἐν εἰρ. ἐπιστράφητε πρ. ἡμ. | κ. εὐλογ. τοὺς ἄνδρ. ἀπέλυσαν αὐτούς (E add ἐν εἰρήνῃ) cum BE .. AC κ. εὐλ. αὐτοὺς ἀπέλυσαν, item Vatt | καὶ ἦλθον (B ἦλθαν) οἱ ἄνδρ. πρ. Ἰωσ. cum BCE .. A οἱ δὲ ἦλθ. πρ. Ἰωσ. Praeterea A Vatt Ven add ἐν Ἀριμαθαίᾳ, item E εἰς Ἀριμαθαίαν: nihil addidi cum BC Fabr etc | κ. προσεκ. αὐτόν (B αὐτῷ) cum ABE .. C om αὐτόν | καὶ εἶπ. πρ. αὐτόν cum BE .. C Vatt Ven om πρ. αὐτόν .. A plane om | Εἰρήνη σοί cum E .. A om .. BC add καὶ πάντα ὅσα (B add ἐν) σοί, item Vatt *et omnibus quae tua sunt*, Ven *et omnia quae habes* | καὶ εἶπεν (B add Ἰωσήφ, Vatt *eis Ioseph*) .. A λέγει δὲ πρὸς αὐτούς | παντὶ τῷ λαῷ (A οἴκῳ) Ἰσρ. cum C Vatt Ven, item A .. B om τῷ λαῷ | οἱ δὲ ἐπέδωκαν (ita A, C ἀπέδ., Ven *porrexerunt*, Vatt *dederunt*) .. B καὶ ἔδωκαν | τὸ βιβλ. τῆς ἐπιστ. (*tomum* [*libellum*] *epistolae*) cum C Vat^a Fabr etc .. AB (item E, in quo ante ἐπιστολήν litura est) Ven (Vat^b *epistolas*) τὴν ἐπιστολήν | ὁ (B om) Ἰωσήφ cum CEB Latt .. A om | ἀνέγνω κ. περιεπτ. (*amplexatus est*) τὴν ἐπιστ. cum BC Vat^a .. E Vat^b ἀνέγνω αὐτήν .. A om | καὶ (A om) εὐλόγ. (B ηὐλόγ.) τ. θεόν cum ABC Vatt Ven .. E om | ὃς ἐλυτρώσατο -- ἐκχέειν αὐτοὺς (ita B, CE om) αἷμ. ἀθῷον (E τοῦτο [adde τὸ] αἷμ. τὸ ἀναίτιον), κ. εὐλογ. ὁ (B om) κύριος (Ven *dominus deus*, Vatt Fabr *deus*) cum BC(E) Latt .. A om (ob ὁμοιοτέλευτον) | ἐξαπέστειλεν cum AB .. C ἀπέστ. | καὶ ἐσκέπασεν -- καὶ παρέθηκεν (his Vatt Ven praem *et osculatus est eos*, item Fabr etc) αὐτ. τράπεζαν cum BCE Latt .. A καὶ σκεπάσας με ὑπὸ τὰς πτ. αὐτοῦ παρέθηκέ μοι τράπεζαν

4. ἐπέσαξεν .. B ἔστρωσεν | Ἰωσὴφ τὴν ὄ. α. cum AB .. C τὴν ὄ. αὐτ. ὁ Ἰωσήφ | ἐπορεύθη cum ABE .. C ἐπορεύετο | μετὰ τ. ἀνδρῶν cum ABC .. E Latt μετ' αὐτῶν | καὶ ἦλθον (B ἦλθαν, A ἦλθεν) εἰς τὴν ἁγ. πόλ. (ita AC;

πόλιν Ἱερουσαλήμ. καὶ ὑπήντησαν πᾶς ὁ λαὸς τῷ Ἰωσὴφ καὶ ἔκραζον Εἰρήνη σοι ἐν τῇ εἰσόδῳ σου. καὶ εἶπεν πρὸς πάντα τὸν λαόν Εἰρήνη ὑμῖν, καὶ κατεφίλησεν αὐτούς. καὶ ηὔξαντο ὁ λαὸς σὺν τῷ Ἰωσήφ, καὶ ἐξίσταντο ἐπὶ τῇ θεωρίᾳ αὐτοῦ. καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν Νικόδημος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην, καὶ ἐκάλεσεν Ἄνναν καὶ Καϊάφαν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευίτας εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ εὐφράνθησαν τρώγοντες καὶ πίνοντες σὺν τῷ Ἰωσήφ, καὶ ὑμνήσαντες ἕκαστος ἐπορεύθη εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· ὁ δὲ Ἰωσὴφ ἔμεινεν εἰς τὸν οἶκον Νικοδήμου.

Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἦν παρασκευή, ὀρθρίσαντες οἱ ἀρχισυνάγωγοι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται εἰς τὸν οἶκον Νικοδήμου, ὑπήντησεν αὐτοῖς Νικόδημος καὶ εἶπεν Εἰρήνη ὑμῖν. καὶ εἶπαν

B τ. πόλ. τὴν ἁγίαν) Ἱερ. .. E nil nisi εἰς Ἱερουσαλήμ | ὑπήντησαν (E ἀπήντησαν) cum CE Vat^a .. AB ὑπήντησεν | πᾶς ὁ λα. τῷ Ἰωσ. κ. ἔκραζ. (C κ. ἔκρ. τῷ Ἰωσ.) cum AEC .. B αὐτὸν (sic) πᾶς ὁ λα. Ἰσραὴλ κ. ἔκραξαν | Εἰρήνη σοι ἐν τῇ εἰσ. σου cum A .. E Εἰρ. σοι, C Εἰρ. εἰσόδῳ σου .. B Εἰρήνη ἡ εἴσοδός σου, ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ .. Fabr Eins Cors *Pax in* (Cors om) *introitum tuum* (Cors Eins *-itu tuo*), *pater Ioseph*; Vatt Ven non exprimunt | καὶ (A ὁ δὲ) εἶπ. πρὸς π. τ. λ. (E om πρ. π. τ. λ.) cum AB(E) .. C καὶ Ἰωσὴφ ἠσπάσατο πάντα τὸν λαὸν καὶ εἶπεν | καὶ κατεφίλησεν αὐτούς cum A .. BC κ. κατεφίλησεν αὐτὸν (B om) πᾶς ὁ λαός (B add τὸν Ἰωσήφ); item Fabr (qui alia plura omittit) *et osculati sunt eum omnes* .. Vatt Ven om | καὶ ηὔξαντο (A -ξατο) ὁ λαὸς σὺν τῷ Ἰωσήφ cum ACE Vatt Ven (Fabr om una cum καὶ ἐξίσταντο etc) .. B om | ἐξίσταντο .. E ἐξέστησαν | ἐπὶ (C om) τῇ θ. αὐτοῦ cum ACE Vatt (*in visione eius*) .. B ἐπὶ τὸ (sic) θεωρεῖν αὐτόν, Ven *aspicientes eum* | κ. ἐποίησεν δοχ. μεγάλ. cum ACE Vatt Ven Fabr .. B om | Ἄνναν κ. Καϊάφ. καί cum ACE Vatt Ven .. B om | καὶ τοὺς (A om) ἱερεῖς (Vatt Ven *principes sacerdotum*; E om κ. τ. ἱερ.) καὶ τοὺς (A om) Λευίτ. | εἰς τ. οἶκ. αὐτοῦ cum ACE Vatt Ven .. B om | καὶ εὐφράνθησαν (sic) cum BE Vatt .. C καὶ ἦσαν .. A om usque εἰς τ. οἶκ. αὐτοῦ (videtur igitur ab altero εἰς τ. οἶκ. αὐτ. ad alterum transiluisse) | τρώγοντες cum CE .. B ἐσθίοντες | ὑμνήσαντες .. E add τὸν θεόν (Vatt Ven *benedix. deum*) | ἐπορεύθη (Vatt *ivit*) cum B .. C ἀπῆλθεν, E ἐξῆλθεν | A ἐν τῇ οἰκίᾳ Νικοδήμου

Τῇ δὲ ἐπαύριον cum AE Latt .. B καὶ τῇ ἐπαύριον .. C om usque dum sequitur καὶ ὑπήντησεν | ἥτις ἦν παρασκευή cum E, item Vatt Fabr .. A ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευήν .. B Ven om | ὀρθρίσαντες -- ὑπήντησεν cum BE .. A ὤρθρισαν -- καὶ ὑπήντ. (καὶ ὑπήντ. etiam C, vide ante) | οἱ ἀρχισυν. (ita AE, item Vatt; B οἱ ἀρχιερεῖς) καὶ οἱ ἱερεῖς (ita E Vatt; A κ. οἱ ἄνδρες; B om) κ. οἱ Λευῖτ. | αὐτοῖς (B αὐτοὺς) Νικόδ. cum AB .. C αὐτ. ὁ Νικ. | καὶ εἶπ. Εἰρ. ὑμῖν cum ABE Vatt .. C om | καὶ εἶπαν (Vatt add *ad eum*) cum BE Vatt .. C (vide quae paullo ante om) κ. εἶπ. πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχισυνάγωγοι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται .. A in his haud dubie vitiosus est: omittit καὶ εἶπαν una

Εἰρήνη σοὶ καὶ τῷ Ἰωσήφ, καὶ παντὶ τῷ οἴκῳ σοῦ καὶ παντὶ τῷ οἴκῳ Ἰωσήφ. καὶ εἰσήνεγκεν αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ ἐκαθέσθη ἅπαν τὸ συνέδριον, καὶ Ἰωσὴφ ἐκάθισε μέσον Ἄννα καὶ Καϊάφα· καὶ οὐδεὶς ἐτόλμησεν λαλῆσαι αὐτῷ ῥῆμα. καὶ εἶπεν Ἰωσήφ Τί ὅτι ἐκεκλήκατέ με; διανεύουσιν δὲ τῷ Νικοδήμῳ λαλῆσαι πρὸς τὸν Ἰωσήφ. ἀνοίξας δὲ Νικόδημος τὸ στόμα αὐτοῦ εἶπεν τῷ Ἰωσήφ Πάτερ, οἶδας ὅτι οἱ τίμιοι διδάσκαλοι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται ζητοῦσιν παρὰ σοῦ μαθεῖν ῥῆμα. καὶ εἶπεν Ἰωσήφ Ἐρωτήσατε. καὶ λαβόντες τὸν νόμον Ἄννας καὶ Καϊάφας ὥρκισαν τὸν Ἰωσὴφ λέγοντες Δὸς δόξαν τῷ θεῷ Ἰσραὴλ καὶ δὸς αὐτῷ ἐξομολόγησιν. ὅτι ὁ Ἄχαρ ὁρκισθεὶς παρὰ τοῦ προφήτου Ἰησοῦ οὐκ ἐπιώρκησεν, ἀλλὰ ἀνήγγειλεν αὐτῷ πάντα, καὶ οὐκ ἔκρυψεν αὐτῷ ῥῆμα· καὶ σὺ οὖν μὴ

---

cum Εἰρήνη σοι, ita ut καὶ τῷ Ἰωσήφ cum Εἰρήνη ὑμῖν coniungat; rursus vero καὶ παντὶ usque Ἰωσήφ omittit. | καὶ παντὶ τῷ οἴκῳ σοῦ cum BE, item Vatt .. C om | εἰσήνεγκεν (ita ABE; C ὡς ἤνεγκαν) αὐτούς .. B Vatt add Νικόδημος | οἶκον cum ABE Vatt .. C κῆπον | καὶ ἐκαθ. ἅπαν (ita A; B πᾶν) -- καὶ Ἰωσὴφ (ita B Vatt; A ὁ δὲ Ἰωσ.) ἐκάθισε (ita A; B ἐκαθέσθη) μέσον (ita A; B ἐμμέσῳ) Ἄνν. κ. Κα. cum AB Vatt .. C καὶ ἐκάθισαν Ἄννας κ. Καϊάφας | ἐτόλμησεν (*ausus est*) cum AB Vatt .. C (et E?) Ven ἐτόλμα | λαλῆσαι αὐτῷ (B λαλ. αὐτόν, E λαλ. τῷ Ἰωσήφ, C αὐτ. λαλ., Vatt om αὐτῷ) ῥῆμα (ita B Vatt; C τι ῥῆμα; A λόγον) | καὶ εἶπεν cum AB Vatt .. C εἶπε δέ. Praeterea C Vatt add πρὸς αὐτούς | Ἰωσήφ cum AB .. C ὁ Ἰωσ. | C Τί ἐστιν ὅτι | ἐκεκλήκατε cum BC .. A κεκλήκατε | διανεύουσιν δέ cum AB, item (*illi vero innuerunt, sed innuebant*) Vatt Ven .. C καὶ διένευον, E καὶ νεύουσι | λαλῆσαι cum ABE .. C ὥστε λαλῆσαι | πρὸς τὸν Ἰωσ. cum BE .. AC τῷ Ἰωσ. | ἀνοίξας δὲ (ita B Vatt Ven; C καὶ ἀνοίξ. ὁ) Νικόδ. τὸ στόμα αὐτοῦ (ita C Vatt Ven; B om) εἶπεν τῷ (B τὸν) Ἰωσ. cum BC Vatt Ven .. A καὶ εἶπε | Πάτερ cum E .. A Κύριέ μου, πάτερ Ἰωσήφ .. B τίμιε παντὸς τοῦ λαοῦ, Vatt *Pater Ioseph* (sed omittunt antea τῷ Ἰωσήφ) *venerabilis omni populo Israel*, Ven *Venerabilis pater omni populo Israel* .. C plane om | B om τίμιοι | κ. οἱ ἱερ. κ. οἱ Λευῖται .. A bis om οἱ | ζητοῦσιν .. E θέλουσι | παρ. σοῦ μαθεῖν ῥῆμα cum B .. A μαθεῖν παρὰ σοῦ τι ῥῆμα, item omisso μαθεῖν C, E μαθ. τι παρ. σοῦ .. Vatt *quaerunt a te loqui verbum aliquod*, Ven *cupiunt audire a te verbum* | καὶ εἶπεν (ita etiam Vatt) .. A εἶπε δέ | Ἰωσήφ cum AB .. C ὁ Ἰωσ. | Ἐρωτήσ. cum AE Ven .. BC add με | τὸν νόμον Ἄνν. κ. Καϊάφ. (E Vatt Ἄ. κ. Κ. τ. νόμ.) cum ABE Vatt .. C οἱ ἱερεῖς (Ven *principes*) τ. νόμ. | B ὅρκισαν | τὸν Ἰωσήφ cum ACE Vatt Ven .. B αὐτόν | ὅτι (B καὶ ὅτι) ὁ Ἄχαρ (B Ἀχὰρ) -- ἐπιώρκησεν (B ἐπεόρκησεν), ἀλλὰ (A ἀλλ᾽) ἀνήγγ. αὐτ. πάντα καὶ οὐκ ἔκρ. α. ῥῆμα (ita B; A ἀνήγγ. αὐτῷ τι ῥῆμα) cum BA .. E κατὰ τὸν τύπον τοῦ Νάχαρ [ὃς] ὥρκισε Μιχαίαν, καὶ οὐκ ἐπιώρκησεν, ἀλλ᾽ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὰ πάντα, καὶ οὐκ ἔκρυψεν αὐτῷ τι ῥῆμα .. C ὅτι Ἄχαρ ὁρκίσθη παρὰ τοῦ προφήτου τοῦ μὴ ἀποκρύψαι τι ῥῆμα | καὶ σὺ οὖν μὴ (ita E, item omisso οὖν B;

κρύψῃς ἀφ' ἡμῶν ἕως ῥήματος. καὶ εἶπεν Ἰωσήφ Οὐ κρύψω ἀφ' ὑμῶν ῥῆμα ἕν. καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν Λύπῃ ἐλυπήθημεν ὅτι ᾐτήσω τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐνετύλιξας αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ, καὶ ἔθηκας αὐτὸν ἐν μνήματι. καὶ διὰ τοῦτο ἠσφαλισάμεθά σε ἐν οἴκῳ ὅπου θυρὶς οὐκ ἦν ἐν αὐτῷ, καὶ κλεῖδας καὶ σφραγῖδας ἐπεθήκαμεν εἰς τὰς θύρας, καὶ παραφύλακες ἐτήρουν ὅπου ἧς κεκλεισμένος. καὶ τῇ μιᾷ τοῦ σαββάτου ἀνοίξαντες οὐχ εὕραμέν σε, καὶ ἐλυπήθημεν σφόδρα· καὶ ἔκστασις ἐπέπεσεν ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν κυρίου μέχρι τῆς ἐχθές. καὶ νῦν ἀνάγγειλον ἡμῖν τί γέγονας.

5 Καὶ εἶπεν Ἰωσήφ Τῇ παρασκευῇ περὶ ὥραν δεκάτην ἀπεκλείσατέ με, καὶ ἔμεινα τὸ σάββατον πλῆρες. καὶ μεσούσης νυκτός, στήκοντός μου καὶ εὐχομένου, ὁ οἶκος ὅπου ἐνεκλείσατέ

A μὴ οὖν καὶ σύ; C οὕτως κ. αὐτὸ μὴ) κρύψῃς (ita AB; CE ἀποκρ.) ἀφ' ἡμ. ἕως ῥήματ. (ita BC, item addito ἑνός E; A τι ῥῆμα ante ἀφ' ἡμ.) | Οὐ κρύψω cum ABE .. C Ζῇ κύριος, οὐ μὴ ἀποκρύψω | ῥῆμα ἕν cum B, item omisso ἕν E .. A ἕως ῥήματ. ἑνός, C τι ῥῆμα | εἶπαν .. AC εἶπον | Λύπῃ (ita E, A λύπην) ἐλυπήθ. cum EA Vatt .. C Ἐλυπήθημεν .. B Ἐπειδὴ ἐλυπήθ. (similiter Fabr). Praeterea CE add κατὰ σοῦ, non item AB Latt | ἐνετύλιξας (ita ACE; B ἐτύλιξας) αὐτὸ (ita ABE Ven; C Vatt om) σινδ. (ita AE Ven; BC Vatt ἐν σινδ.) | αὐτόν cum B Vat^{a} (item Ven, sed is iam antea *eum*) .. AC αὐτό | ἐν μνήματι cum A Vatt .. C μνημείῳ .. BE ἐν τῷ καινῷ σου μνημείῳ (E μνήματι) | ἐν οἴκῳ (*in domo*) cum BE Vatt .. AC Fabr ἐν (C add τῷ) οἰκήματι (*in cubiculo*) | θυρὶς οὐκ ἦν (ita A; B οὔτε θυρ. ἦν, E οὐκ ἦν θύρα) ἐν αὐτῷ cum ABE .. C θυρὶς οὐκ ἦν | καὶ κλεῖδας καὶ σφραγῖδας ἐπεθήκαμεν cum AB .. C κ. κλεῖδα κ. σφραγῖδα ἐπεθ., item E καὶ ἠσφαλισάμεθα καὶ σφραγῖδα ἐπεθήκ. | εἰς τὰς θύρας cum B; item E εἰς τὴν θύραν τῆς φυλακῆς .. A σοι .. C om (sed AC vide post) | καὶ παραφ. (E φύλακες) ἐτ. (B add τὸν οἶκον) ὅπου ἧς (B ἦσθα) κεκλ. (B ἐγκεκλ.) cum BE .. A καὶ τὴν θύραν φύλ. ἐτήρ. ὅπου ἧς κεκλεισμ., item C καὶ τὴν θύραν παραφύλ. ἐτήρουν. καὶ τὸ οἴκημα ὅπου ἧς ἐνκεκλεισμ. (haec C male cum seqq. coniungit) | καὶ τῇ τοῦ σαββ. (cum B, item *una sabbati* Vatt; E τῶν σαββάτων) ἀνοίξ. (Vatt add *ianuas*) -- καὶ οὐχ (B οὐκ) -- σφόδρα cum BE Vatt .. AC καὶ (C τῇ) μιᾷ τῶν σαββ. ἠνοίξαμεν τὰς θύρας, καὶ μὴ εὑρόντες σε (C οὐκ εὕρομέν σε, καὶ) ἐλυπήθ. σφ. | ἐπέπεσεν (A ἐγένετο) ἐπὶ πάντα (A om) τ. λα. κυρ. (*irruit super omnem populum dei*) cum CEA Vatt Ven .. B ἐπέπεσεν πάντας ἡμᾶς | ἐχθές cum B .. AC χθές | ἀνάγγ. cum AB .. C (et E?) ἀπάγγ. | τί γέγονας .. A τί σοι γέγονε

5. εἶπεν .. B add αὐτοῖς | περί (etiam Ven Vat^{b} *circa*) .. A om | ἀπεκλείσατε cum C, *reclusistis* Flor .. ABE ἐνεκλείσατε, *inclusistis* Vatt Ven | ἔμεινα cum ABE Vatt Ven .. C ἐμείνατε | τὸ σάββ. πλῆρες (cod. πλήρης) cum B, item *totum sabbatum plenum* Vatt Ven .. C τῷ σαββάτῳ πλήρις .. A τῷ σαββάτῳ ὅλην τὴν ἡμέραν | μεσούσης (E μέσης) νυκτός (C τῆς νυκτ.) cum ACE .. B μεσονυκτίου | στήκοντος cum BE .. A ἱσταμένου .. C ἑστηκότος | ὁ οἶκος ὅπου ἐνεκλείσ. με (B Vat^{a} ἤμην ἐνκεκλεισμένος) ἐκρεμάσθη cum AE Ven Vat^{b},

με ἐκρεμάσθη ἐκ τῶν τεσσάρων γωνιῶν, καὶ εἶδον ὡς ἀστραπὴν φωτὸς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου. καὶ ἔμφοβος γενόμενος ἔπεσα χαμαί. καὶ ἐπελάβετό μου τῆς χειρός τις καὶ ἐξέβαλέν με ἀπὸ τοῦ τόπου ὅπου ἤμην πεπτωκώς, καὶ ἰκμὰς ὕδατος ἐξεχύθη ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μου μέχρι τῶν ποδῶν μου, καὶ ὀσμὴ μύρου ἦλθεν περὶ τοὺς μυκτῆράς μου. καὶ ἐκμάξας μου τὸ πρόσωπον κατεφίλησέν με καὶ εἶπέν μοι Μὴ φοβοῦ, Ἰωσήφ· ἄνοιξον τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἴδε τίς ἐστιν ὁ λαλῶν σοι. καὶ ἀναβλέψας εἶδον τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἔντρομος γενάμενος ἐδόκουν φάντασμα εἶναι, καὶ τὰ προστάγματα ἔλεγον· καὶ αὐτὸς συνέλεγέν μοι. καὶ ὡς οὐκ ἀγνοεῖτε ὅτι φάντασμα, ἐὰν συναντήσει τινὶ καὶ ἀκούσῃ τῶν προσταγμάτων, φυγῇ φεύγει· καὶ ἰδὼν ὅτι συνέλεγέν μοι, εἶπον αὐτῷ Ῥαββὶ Ἡλία. καὶ εἶπέν μοι Οὐκ εἰμὶ Ἡλίας. καὶ εἶπον αὐτῷ Τίς εἶ, κύριε; καὶ εἶπέν μοι ὅτι ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, οὗ καὶ τὸ σῶμα ᾐτήσω παρὰ Πιλάτου, καὶ ἐνέδυσάς με σινδόνι καθαρᾷ καὶ σουδάριον ἐπέθηκας ἐπὶ τὸ πρόσωπόν μου, καὶ ἔθηκάς με ἐν τῷ μνημείῳ σου τῷ καινῷ, καὶ ἐκύλισας λίθον μέγαν

---

item B Vat[a] .. C Fabr ἐκρεμάσθη ὁ οἶκος | ὡς ἀστρ. φωτὸς (C πυρὸς) εἰς τ. ὀφθ. (C ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς) μου cum AEC Vatt Ven .. B ἀστραπὴν φωτός, item praemisso *Iesum* Fabr | A γενόμενος ἔμφοβος | A ἔπεσον | καὶ ἐπελάβετο .. A ἐπελάβετο δέ (ab his inde verbis codex A deficit) | B τῆς χειρός μου | τις cum E Vatt Ven (Fabr *Iesus*) .. C om .. B** ἄγγελος ante ἐπελάβετο | καὶ ἐξέβαλεν -- ὅπου (C οὗ) ἤμ. πεπτωκώς cum BC Vatt Ven .. E καὶ ἀνέστησέ με | ἰκμάς .. B ἀκμάς, C ἡγμᾶς | ἀπὸ cum C (item Vatt Ven) .. B ἐπί .. E ἐπάνω | E om μέχρι τ. ποδ. μου | ὀσμή cum BE .. C ὡς ὀσμή | περί .. B ἐπί | ἦλθεν cum B (post μυκτ. μου ponit) C .. E om | Ἰωσήφ· ἄνοιξον -- ἴδε (hoc accentu B) -- εἶδον τὸν Ἰησοῦν cum BC Vatt Ven .. E Ἰωσήφ. ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ἀνέβλεψα, καὶ εἶδον τ. Ἰησ. | γενάμενος cum B .. C γενόμενος | ἐδόκουν (*putabam*) cum B Vatt Ven .. C ἐνόμισα | φάντασμα cum BE .. C φαντασία (sic) | καὶ τὰ (C om) προστ. ἔλεγ. cum BC .. E καὶ ἠρξάμην λέγειν τὰ προστ. | καὶ ὡς οὐκ ἀγν. (E ὡς οἴδατε) -- ἐὰν συναντήσει (ita B; E ἀπαντήσῃ?) -- φ. φεύγει, καὶ ἰδὼν (ita E; B εἰδώς) ὅτι συνέλ. μοι (B add τὰ προστάγματα, non E, nec C) εἶπον (E ἐθαρσοποιήθην καὶ εἶπ.) αὐτῷ cum BE .. C καὶ οὐκ (sic omisso ὡς vitatur anacoluthon) ἀγνοεῖτε, φάντασμα ἐὰν ἀπαντήσει τινὶ καὶ ἀκούσῃ τῶν προστ. φυγεῖν· ὅτι συνέλεγέν μοι, καὶ εἶπα αὐτῷ | Ῥαββὶ (cod. ῥαμβή) Ἡλία -- κ. εἶπον αὐτῷ cum B Vatt Ven (similiter Fabr) .. CE om (ob ὁμοιοτέλευτον) | ὅτι ἐγώ cum B .. CE om ὅτι | E παρὰ τοῦ Πιλ. | ἐνέδυσάς (E ἐνετύλιξας) με σίνδονι cum CE .. B ἐνετύλιξας αὐτὸ ἐν σινδ. | ἐπέθηκας cum C .. BE ἔθηκας | ἐπὶ τὸ πρ. μου cum C, item E εἰς τὴν ὄψιν μου, item *in (super) faciem meam* Vatt Ven .. C ἐπὶ τὴν κεφαλήν μου | ἐν (B ἐπὶ) τῷ μνημείῳ (B σπηλαίῳ) σου τῷ καινῷ cum CB Vatt Ven .. E ἐν

πρὸς τὴν θύραν τοῦ μνημείου. καὶ εἶπον τῷ λαλοῦντί μοι Δεῖξόν μοι τὸν τόπον ὅπου ἔθηκά σε. καὶ ἀπήνεγκέν με καὶ ἔδειξέν μοι τὸν τόπον ὅπου ἔθηκα αὐτόν, καὶ τὸ σινδόνιον ἔκειτο ἐν αὐτῷ, καὶ τὸ σουδάριον τὸ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ· καὶ ἐπέγνων ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. καὶ ἐπελάβετό μου τῆς χειρὸς καὶ ἔστησέν με τῶν θυρῶν κεκλεισμένων μέσον τοῦ οἴκου μου, καὶ ἀπήγαγέν με εἰς τὴν κλίνην μου καὶ εἰπέν μοι Εἰρήνη σοι. καὶ κατεφίλησέν με καὶ εἰπέν μοι Ἕως τεσσαράκοντα ἡμερῶν μὴ ἐξέλθῃς ἐκ τοῦ οἴκου σου· ἰδοὺ γὰρ πορεύομαι πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

Caput XVI.

1 Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχισυνάγωγοι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται τὰ ῥήματα ταῦτα παρὰ τοῦ Ἰωσὴφ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροὶ καὶ ἔπεσαν χαμαί, καὶ ἐνήστευσαν ἕως ὥρας ἐνάτης. καὶ παρεκάλεσεν ὁ Νικόδημος σὺν τῷ Ἰωσὴφ τὸν Ἄνναν καὶ τὸν Καϊά-

τῷ καινῷ σου μνήματι | θύραν τ. μνημείου .. B Ven θύρ. τ. σπηλαίου | καὶ εἶπον τῷ λαλοῦντί μοι cum BE Vatt (Ven om τῷ λ. μ.) .. C κ. εἶπα ἐγὼ μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτὸν μετ᾽ ἐμοῦ | ἔθηκα cum B .. C τέθηκα (sic) | B om male ἀπήνεγκέν (E ἀπῆγε) με κ. ἔδ. μοι | ἔθηκα cum B .. C rursus τέθηκα | τὸ σινδόνιον ἔκειτο ἐν αὐτῷ cum B .. E καὶ τὴν σινδῶνι (sic, teste Thil.) ὃ περιέβαλα αὐτόν, item C κ. τὴν σινδόνα ᾗ περιέθηκα αὐτόν .. Ven Fabr *et sindonem*, item Vatt additis *quam miseram ei* | τὸ εἰς τὸ πρ. αὐτοῦ cum B .. E ᾧ ἐνετύλιξα αὐτοῦ τὸ πρ., C ὅνπερ (sic) ἐνέδυσα τὸ πρ. αὐτ., Vatt Ven *quod involveram in faciem eius*, Fabr *in quo caput eius involvi* | καὶ ἐπέγνων (C ἔγνων) cum BC, item Vatt *et cognovi* .. E ἀπὸ τότε ἔγνων ἀληθῶς, Ven *et tunc manifeste cognovi*, Fabr *tunc cognovi* | Ἰησοῦς cum CE .. B ὁ Ἰησ. | B τῆς χειρ. μου | ἔστησέν (*posuit*) με τ. θ. κεκλ. (E om τ. θ. κεκλ.) μέσον (E ἐν μέσῳ) τοῦ οἴκ. μου cum CE Vatt Ven .. B ἐξέβαλέν με κεκλεισμένων τῶν θυρ. | καὶ ἀπήγαγέν (Vatt *posuitque*, Ven *et pauscivit* [ἀνέπαυσεν?]) με ε. τ. κλ. μου cum C Vatt Ven .. B κ. ἀπήγ. με εἰς τὸν οἶκόν μου καὶ ἀνέπαυσέν με εἰς τὴν κλ. μου .. E om | Εἰρήνη σοι (ita B; C σου?) .. E om una cum seqq. καὶ κατ. με κ. εἶπ. μοι (ob ὁμοιοτέλευτον) | καὶ εἰπέν μοι cum B Vatt Ven .. C καὶ παρήγγειλέ μοι λέγων | τεσσαράκοντα ἡμερῶν (B ἡμερ. τεσσ.) cum BE Latt .. C τεσσάρων ἡμερῶν | μὴ ἐξέλθῃς (*non exeas*) cum CE Latt .. B μὴ ἐξελθεῖν | πρὸς τ. ἀδελφ. μου h. l. cum B Vatt Ven (Fabr om ε. τ. Γαλ.) .. C post Γαλιλαίαν

XVI, 1. οἱ ἀρχισ. (Fabr *princip. sacerd.*) καὶ οἱ ἱερ. κ. οἱ Λευ. cum C Ven Fabr; item omisso κ. οἱ Λευ. Vatt .. E οἱ ἀρχισυνάγωγοι .. B οἱ Ἰουδαῖοι | παρὰ τ. Ἰωσ. cum BC Vatt Ven .. E Fabr om | ἕως ὥρας ἐνάτης (BC ἐννάτ.): ita BC Vatt Ven .. apud Thil. per errorem ut videtur editum est ἕ. ἡμέρας ἐνν. | κ. παρεκάλεσεν (ita etiam E) ὁ (E om) Νικ. σὺν τῷ (E Νικ. καὶ) Ἰωσ. τὸν (E om) Ἄνν. κ. τὸν (E om) Κα. (E add καὶ) τ. ἱερ. κ. τ. Λευ. (E om κ. τ.

φαν, τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευίτας λέγοντες Ἀνάστητε καὶ στῆτε ἐπὶ τοὺς πόδας ὑμῶν, καὶ γεύσασθε ἄρτον καὶ ἐνισχύσατε τὰς ψυχὰς ὑμῶν, ὅτι αὔριον σάββατον κυρίου ἐστίν. καὶ ἀνέστησαν καὶ ηὔξαντο τῷ θεῷ, καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον, καὶ ἐπορεύθησαν ἕκαστος ἀνὴρ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

Τῷ δὲ σαββάτῳ ἐκάθισαν οἱ διδάσκαλοι ἡμῶν καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ Λευῖται συνζητοῦντες πρὸς ἀλλήλους καὶ λέγοντες Τίς αὕτη ἡ ὀργὴ ἡ φθάσασα εἰς ἡμᾶς; ὅτι οἴδαμεν τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα. λέγει Λευὶς διδάσκαλος Τοὺς γονεῖς αὐτοῦ οἶδα φοβουμένους τὸν θεὸν καὶ τὰς εὐχὰς μὴ ἀποστεροῦντας καὶ τὰς δεκάτας ἀποδιδόντας τρὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ. καὶ ὅτε ἐγεννήθη ὁ Ἰησοῦς, ἀνήνεγκαν αὐτὸν οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ θυσίας καὶ ὁλοκαυτώματα ἔδωκαν τῷ θεῷ. καὶ ὅτε ἔλαβεν αὐτὸν ὁ μέγας διδάσκαλος Συμεὼν εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ εἶπεν Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ· ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ. καὶ ηὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεών, καὶ εἶπεν πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ Εὐαγγελί-

Λευ.) λέγοντες cum BE .. C κ. προσκαλεσάμενος ὁ Νικ. καὶ Ἰωσ. τὸν Ἄνν. κ. τὸν Κα. λέγουσιν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς Λευίταις .. Vatt *Hoc videntes Nicodemus et Ioseph rogaverunt eos dicentes*; similiter Ven, Fabr haec cum aliis pluribus om | Ἀνάστητε καὶ στῆτε cum CE, item *surgite* (Vat[b] add *et*) *state* Vatt ., B Ἀναστάντες | ἐπὶ (*super, supra*) τούς cum BE Vatt .. C εἰς τούς | ἄρτον cum BC .. E ἄρτου | C ἐνισχύσασθε | σάββ. κυρίου ἐστίν cum B Vatt Ven .. C σάββ. τοῦ κυρίου (omisso ἐστίν) | καὶ (C om) ἀνέστησαν καί cum CE Ven .. B Vatt καὶ ἀναστάντες | ἕκαστος ἀνήρ cum C .. BE Vatt om ἀνήρ

Τῷ δὲ σαββάτῳ cum CE .. B τὸ δὲ σάββατον | ἐκάθισαν cum BE .. C ἐκαθέσθησαν | οἱ διδάσκ. ἡμ. καὶ (haec omnia om B) οἱ ἱερ. καὶ (B add οἱ) Λευῖται .. Vatt *didascali et doctores* | συνζητοῦντες cum BC .. E συζητ.? | καὶ λέγοντες cum C Vatt Ven .. E καὶ εἶπαν .. B om | αὕτη ἡ ὀργή cum BC Ven .. E Vatt ἡ ὀργ. αὕτη | ἡ φθ. εἰς (ita B; C πρός, E om) ἡμᾶς .. Vatt Ven *quae supervenit nobis* | E ὅτι μὲν τὸν πα. α. καὶ τ. μητ. οἴδαμεν | Λευίς (B -ής) cum BE Vatt Ven (Fabr etc *Levita*) .. C Ἀδδᾶς | καὶ τὰς δεκ. ἀποδιδόντας (B -διδοῦντας) cum BC Vatt Ven .. E om | ἀνήνεγκαν cum CE .. B προσήνεγκαν .. Vatt *levaverunt*, Ven *adduxerunt* | ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ cum C Vatt (*in loco isto*) .. B ἐπὶ τῷ τόπῳ ἁγίῳ, E εἰς τὸν τόπον ἅγιον, Ven (item Fabr etc) *in templum* | θυσίας cum BC Latt .. E θυσίαν | καὶ ὅτε (B ὅτι) ἔλαβεν (item Fabr etc *et quando suscepit*) .. Ven *accipiens quoque*, Vatt *nam et -- tulit* | B ὅτι ἴδον | B τὸν σωτήριόν σου, sed pergit ὅ | πάντων τῶν λαῶν cum BC Latt .. E παντὸς τοῦ λαοῦ | ηὐλόγ. (C εὐλόγ.?) αὐτούς .. B ηὐλόγ. αὐτόν | Εὐαγ-

ζομαί σοι περὶ τοῦ παιδίου τούτου. καὶ εἶπεν Μαρία Ἀγαθόν, κύριέ μου. καὶ εἶπεν Συμεὼν πρὸς αὐτήν Ἀγαθόν· ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον· καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί.

2 Λέγουσιν τῷ διδασκάλῳ Λευί Ταῦτα σὺ πῶς οἶδας; λέγει αὐτοῖς Λευίς Οὐκ οἴδατε ὅτι παρ᾽ αὐτοῦ ἔμαθον τὸν νόμον; λέγουσιν αὐτῷ τὸ συνέδριον Τὸν πατέρα σου θέλομεν ἰδεῖν. καὶ μετεστείλαντο τὸν πατέρα αὐτοῦ. καὶ ἐρωτήσαντες αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς Τί ὅτι οὐκ ἐπιστεύσατε τῷ υἱῷ μου; ὁ μακάριος καὶ δίκαιος Συμεὼν αὐτὸς ἐδίδαξεν αὐτῷ τὸν νόμον. λέγει τὸ συνέδριον ῥαββὶ Λευί Ἀληθές ἐστιν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησας; καὶ εἶπεν Ἀληθές ἐστίν. καὶ εἶπαν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ ἀρχισυνάγωγοι καὶ οἱ

γελίζομαί (ita B Vat[a] Ven; E -λίσωμέν) σοι (E add σήμερον) περὶ τ. π. τ. καὶ εἶπ. Μαρία -- Ἀγαθόν· (Ven om; Vat[a] add *et dixit iterum*) ἰδού cum BE (sed is a verbis παιδίου τούτου statim pergit καὶ εἶπεν αὐτῷ [sic] Συμεών Ἰδού, ita ut plura excidisse appareat) Vat[a] Ven (Vat[b] Fabr etc priora tantum Εὐαγγ. usque περ. τ. παιδ. τουτ. habent, tum pergunt *Ecce*) .. C statim pergit Ἰδού | καὶ εἰς σημεῖον .. C καὶ εἶναι σημ.

2. Λευί: B Λευεί, E Λευίς .. C om Λέγουσιν τῷ usque ἔμαθον τὸν νόμον | Ταῦτα σὺ πῶς οἶδας cum E, item Ven (similiterque Vatt) *Et tu haec quomodo nosti* (Vatt *vidisti*) .. B Σὺ ταῦτα πῶς ἤκουσας | λέγ. αὐτ. (Vatt Ven om) Λευίς cum B Vatt Ven .. E om Λευίς | οἴδατε .. B εἴδατε | παρ᾽ αὐτοῦ (*ab ipso*) cum E Vatt Ven .. B παρ᾽ αὐτῷ | λέγουσιν (ita C; B λέγει) αὐτῷ (B αὐτὸν) τὸ συνέδριον cum BC, item Vat[a] *dicunt ipsi de concilio*, Vat[b] *dicit concilium* .. E λέγουσιν αὐτῷ, Ven *et dixerunt Iudaei* | ἰδεῖν cum CE Vatt (Ven *scire*) .. B ἐρωτῆσαι | μετεστείλαντο: C -λατο, B μετέστειλαν, E μεταστείλας | καὶ ἐρωτήσαντες αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς cum B; item Vat[b] *et didicerunt eo dicente* .. E καὶ ἔμαθον παρ᾽ αὐτοῦ. καὶ εἶπεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, item Vat[a] *et didicerunt ab eo. Et pater eius dixit ad eos* .. C καὶ ἐπυνθάνοντο παρ᾽ αὐτοῦ εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει. καὶ εἶπεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ πρὸς αὐτούς. | ὁ μακάριος cum BE Vatt ... C ὁ μέγας | ἐδίδαξεν (C -ξατο) αὐτῷ (ita CE) cum CE .. B αὐτὸν ἐδίδαξεν | λέγει τὸ συνέδρ. ῥαββὶ Λευί (cod. ῥαββεὶ λευεί) Ἀληθές ἐστιν τὸ ῥῆμα ὃ (haec ex CE assumsi, vide post; B ἀληθές ἐστιν τὰ ῥήματά σου ἃ). ἐλάλησας (B add ἡμῖν, non item CE, nec Vatt) cum B etc; item Vatt *dicit concilium ad Rabbi Levi Verus est sermo* (Vat[a] add *tuus*) *quem dixisti* .. C λέγει αὐτῷ τὸ συνέδριον Ἆρα δὲ ἦ (sic pro Ἆρα δή) ἀληθῶς (pro -θές) ἐστιν τὸ ῥῆμα τοῦτο ὅσα (sic pro ὃ) ἐλάλησας .. E καὶ λέγει τὸ συνέδρ. τῷ Λευί Ἀληθές ἐστι τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησε | καὶ εἶπεν (C εἶπ. δὲ πρὸς αὐτούς) Ἀληθές (C Ναί, ἀληθῶς) ἐστιν cum EC .. B Vatt om | καὶ εἶπαν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ -- cum B Vatt .. C τότε οἱ -- εἶπαν ..

ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται Δεῦτε ἀποστείλωμεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν πρὸς τοὺς τρεῖς ἄνδρας τοὺς ἐλθόντας καὶ ἐξηγησαμένους περὶ τῆς διδαχῆς καὶ τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ εἴπωσιν ἡμῖν πῶς εἶδον αὐτὸν ἀναληφθέντα. καὶ συνήρεσεν ὁ λόγος οὗτος πᾶσιν. καὶ ἀπέστειλαν τοὺς τρεῖς ἄνδρας τοὺς ἤδη ἀπελθόντας εἰς τὴν Γαλιλαίαν μετ' αὐτῶν καὶ εἶπαν πρὸς αὐτούς Εἴπατε ῥαββὶ Ἀδᾷ καὶ ῥαββὶ Φινεὲς καὶ ῥαββὶ Ἀγγαίῳ Εἰρήνη ὑμῖν καὶ πᾶσι τοῖς οὖσι σὺν ὑμῖν. ἐπιζητήσεως πολλῆς γενομένης ἐν τῷ συνεδρίῳ ἀπεστάλημεν πρὸς ὑμᾶς τοῦ καλέσαι ὑμᾶς εἰς τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον Ἱερουσαλήμ.

Καὶ ἐπορεύθησαν οἱ ἄνδρες εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ εὗρον αὐτοὺς καθεζομένους καὶ μελετοῦντας τὸν νόμον, καὶ ἠσπάσαντο αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ. καὶ εἶπαν οἱ ἄνδρες οἱ εἰς τὴν Γαλιλαίαν πρὸς τοὺς ἀπελθόντας πρὸς αὐτούς Εἰρήνη ἐπὶ παντὶ τῷ Ἰσραήλ. καὶ εἶπαν Εἰρήνη ὑμῖν. οἱ δὲ πάλιν εἶπαν πρὸς αὐτούς Τί ὅτι

E καὶ εἶπαν τὸ συνέδριον | ἀποστείλωμεν . . B ἀποστέλομεν (sic) | τ. τρεῖς ἄνδρ. cum C Latt; item B τ. ἄνδρ. τοὺς τρεῖς . . E om | τ. ἐλθόντ. κ. ἐξηγησ. (E ἐξαγγειλαμένους) cum CE Vatt . . B Ven om ἐλθ. καί | εἶδον . . B εἴδασιν | συνήρεσεν (*conplacuit*) cum BE Vat[b] . . C Vat[a] Ven ἤρεσεν | καὶ ἀπέστειλαν τοὺς τρεῖς (E om) ἄνδρ. cum BE Vatt Ven . . C κ. ἀπέστ. πρὸς τ. τρ. ἄ. | τοὺς ἤδη ἀπελθ. εἰς τ. Γαλ. μετ' αὐτ. cum B, item E . . C τοὺς ἐλθόντας καὶ ἀπελθόντας μετ' αὐτῶν εἰς τὴν Γαλιλ. | εἶπαν . . C εἶπον | ῥαββὶ (B ter ῥαββεί) Ἀδᾷ (CB Ἀδδᾷ; Ven *Adam*; Vatt *Addas*, *Adde*) κ. ῥ. Φιν. κ. ῥ. (C ter τῷ ῥαββί, sed B ter om τῷ) ῥ. Ἀγγαίῳ (B Ἀγγέῳ, Vatt Ven *Egia*; C Ἡλίᾳ; E om καὶ ῥαββ. Ἀγγ.): hunc ordinem habent C(E) Vatt Ven . . B primo loco Φινεές, altero Ἀδδᾷ ponit | καὶ πᾶσι τοῖς οὖσι σὺν ὑμῖν cum E Ven (*Pax vobis et vestris*) . . BC καὶ πάντα ὅσα (B add ἐν) ὑμῖν . . Vatt om | ἐπιζητήσεως cum B . . C ζητήσεως | B γενναμένης | ἀπεστάλημεν cum C, item Vatt *directi sumus* . . BE ἀπεστείλαμεν (Ven *missimus* sic; sed videtur potius *missi sumus* corrigendum esse) | πρὸς ὑμᾶς τοῦ καλέσαι ὑμᾶς cum B, item Ven (*ad vos advocandos*, *ut veniatis*) Vatt (*ad vocandum vos*, *ad vos ut veniatis*) . . E τοὺς ἄνδρας τούτους καλέσαντας ὑμᾶς, item C μετὰ τοὺς ἄνδρας τούτους καλέσαι ὑμῖν | εἰς τὸν ἅγ. τόπον τοῦτ. Ἱερουσ. cum C Vat[b], item E Vat[a] εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν ἡμῶν (Vat[a] om) Ἱερ. (Ven nil nisi εἰς Ἱερ.) . . B praem ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, reliqua vero ab εἰς usque καὶ ἐπορεύ abscisso margine inferiore perierunt.

B ηὗραν | μελετοῦντας . . ita et B et C | τὸν νόμον cum C Vatt Ven . . B τοὺς νόμους | καὶ εἶπαν (cum BC, Thi. ed. εἶπον) οἱ ἄνδρ. οἱ εἰς τὴν Γαλιλ. (ita B; C om οἱ εἰς τ. Γ.) πρ. τ. ἀπελθ. πρ. αὐτ. cum BC . . E καὶ εἶπαν πρὸς αὐτούς | Εἰρ. ἐπὶ πα. τῷ Ἰσρ. cum B . . C (et E?) Εἰρ. παντὶ τῷ λαῷ Ἰσρ. | καὶ εἶπαν Εἰρήνη ὑμῖν. οἱ δὲ πάλιν εἶπαν πρὸς αὐτούς cum CE . . B om | Τί ὅτι ἤλθατε cum C Vat[b] . . BE Τί δὲ (E om) ἤλθ. πρὸς ἡμᾶς |

ἤλθατε; καὶ εἶπαν οἱ ἀποσταλέντες Καλοῦσιν ὑμᾶς τὸ συνέδριον ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει Ἱερουσαλήμ. ἀκούσαντες δὲ οἱ ἄνδρες ὅτι ζητοῦνται ἐκ τοῦ συνεδρίου, ηὔξαντο τῷ θεῷ, καὶ ἀνεκλίθησαν μετὰ τῶν ἀνδρῶν καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον, καὶ ἀνέστησαν καὶ ἐπορεύθησαν ἐν εἰρήνῃ ἐν Ἱερουσαλήμ.

Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐκαθέσθη τὸ συνέδριον ἐν τῇ συναγωγῇ, καὶ ἐπερώτησαν αὐτοὺς λέγοντες Ὄντως εἴδατε τὸν Ἰησοῦν καθεζόμενον εἰς τὸ ὄρος Μαμίλχ, διδάσκοντος αὐτοῦ τοὺς ἕνδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ εἴδατε αὐτὸν ἀναληφθέντα; καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς καὶ εἶπαν οἱ ἄνδρες Ὡς ἴδομεν αὐτὸν ἀναληφθέντα, οὕτως καὶ εἴπαμεν.

3 Λέγει Ἄννας Ἄρατε αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἴδωμεν εἰ συμφωνεῖ ὁ λόγος αὐτῶν. καὶ ἦραν αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων. καὶ καλοῦσιν πρῶτον τὸν Ἀδᾶ καὶ λέγουσιν αὐτῷ Πῶς ἴδες τὸν

καὶ εἶπαν οἱ ἀποσταλέντες cum C Vat^{b} (*dixerunt legati*) .. BE οἱ δὲ εἶπον (B add πρὸς αὐτούς) | Καλοῦσιν (Vatt *Clamat*) ὑμ. τὸ -- Ἱερουσαλήμ cum C Vatt .. B Οἱ ἀρχιερεῖς καὶ τὸ συνέδριον καλοῦσιν ὑμᾶς εἰς Ἱερουσαλήμ .. E Οἱ πέμψαντες ἡμᾶς μεθ' ὑμῶν πρώην νῦν καλοῦσιν ὑμᾶς εἰς τὸ συνέδριον ἐν τῇ συναγωγῇ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν. | ἐκ τοῦ συνεδρίου (Vatt *a concilio*) cum B Vatt .. C (et E?) ἐν τῷ συνεδρίῳ | ἀνεκλίθησαν (B -κλήθησαν) cum BE Vatt (*recubuerunt*) .. C ἀπελθόντες | μετὰ τῶν ἀνδρῶν (*cum illis*, *cum viris*) cum BE Vatt .. C add τῶν ἐλθόντων | καὶ ἀνέστησαν cum CE Vat^{b} .. B Vat^{a} om | ἐν εἰρήνῃ cum CE Vatt .. B om | ἐν Ἱερ. cum C (et E?) .. B εἰς Ἱερ.

Καὶ τῇ ἐπαύριον cum BE Vat^{a} (Vat^{b} om καί) .. C Τῇ δὲ ἐπαύρ. ἐκαθέσθη cum BC .. E ἐκάθισε | ἐπερώτησαν: ita B (et E?), item Vat^{a} .. C ἐπηρώτησεν (sed retinet λέγοντες) | Ὄντως (*Manifeste*) εἴδατε (BE οἴδ.) cum BE Copt Vatt .. C Πῶς ἴδετε | καθεζόμενον εἰς τὸ ὄρος cum BE .. C καθήμενον ἐν τῷ ὄρει | Μαμίλχ: ita constantiae caussa ex A (qui h. l. hiat) scribendum erat .. B Μαμβήχ, E Μαλήκ, C Μομφῆ, Copt *Mabrech*, Vatt *Mambre* | διδάσκοντος αὐτοῦ cum B .. C διδάσκων .. E καὶ διδάσκοντα .. Copt *docentem* (sine καί) | ἕνδεκα (etiam Copt habet) .. Vat^{b} (reliqui Latini h. l. huc non faciunt) om | καὶ εἴδατε: ita B (Copt *num vidistis*); E καὶ πάλιν Οἴδατε; C καὶ ὅτι οἴδατε | ἀναληφθέντα .. E add εἰς τὸν οὐρανόν | καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς (E om) καὶ εἶπαν οἱ ἄνδρες (E om οἱ ἄνδρ.) Ὡς (ita C; E Οὕτως) ἴδομεν (E οἴδαμεν) α. ἀναλ. (E add εἰς τὸν οὐρανόν), οὕτως καὶ εἴπαμεν (E om οὔτ. κ. εἴπ.) cum C(E) .. B Copt om. Item Latini nostri h. l. plura praetereunt.

3. Λέγει Ἄννας cum E Copt (Fabr *tunc Annas et Caiphas segregaverunt eos etc*) .. C λέγ. Ἀνανίας ῥαββί .. B λέγει αὐτοῖς | καὶ ἴδωμεν εἰ συμφωνεῖ (ita E; B ἐὰν συμφωνῇ) -- αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων cum BE .. C om (ob ὁμοιοτέλευτον) | πρῶτον τόν: C τὸν πρῶτον, E πρῶτον, B τόν | Ἀδᾶ .. BC Ἀδδᾶ. Vide supra. | ῥαββί .. B om | Πῶς ἴδες (ita BC) τ. Ἰ. ἀναλ. cum BC .. E Εἰπὲ ἡμῖν

Ἰησοῦν ἀναληφθέντα; λέγει Ἀδᾶς Ἔτι καθεζομένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος Μαμὶλχ καὶ διδάσκοντος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἴδαμεν νεφέλην ἐπισκιάσασαν αὐτόν τε καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ ἀνήγαγεν αὐτὸν ἡ νεφέλη εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἔκειντο ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ καλοῦσιν Φινεὲς τὸν ἱερέα, καὶ ἠρώτησαν καὶ αὐτὸν λέγοντες Πῶς ἴδες τὸν Ἰησοῦν ἀναληφθέντα; καὶ αὐτὸς εἶπεν ὡσαύτως. ἠρώτησαν δὲ πάλιν τὸν Ἀγγαῖον, καὶ αὐτὸς εἶπεν ὡσαύτως. καὶ εἶπαν τὸ συνέδριον Ὁ νόμος Μωυσέως περιέχει Ἐπὶ στόματος δύο ἢ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. λέγει ὁ Βουθὲμ διδάσκαλος Γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ Καὶ περιεπάτει Ἐνὼχ σὺν τῷ θεῷ, καὶ οὐχ ὑπάρχει ὅτι ἔλαβεν αὐτὸν ὁ θεός. Ἰάειρος διδάσκαλος εἶπεν Καὶ τοῦ

πῶς οἴδατε (sic) αὐτὸν ἀναλ. | λέγει Ἀδᾶς cum B (item Vatt *dicit primus Addas*) .. C καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἀδδᾶς .. E καὶ εἶπεν | Ἔτι καθεζομένου αὐτ. εἰς τὸ ὄρος (ita B; C ἐν τῷ ὄρει) Μαμὶλχ (ex A scripsi ut supra; B Μαμβήχ, C Μομφῆ, Vat^b *Mambre*) καὶ διδάσκοντος (ita B; C διδάσκων) τ. μ. α. εἴδαμεν (ita B, C ἴδωμεν) νεφ. ἐπισκ. αὐτόν τε καὶ (ita C; B αὐτῷ καί, sed sequitur τοὺς etc) τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἀνήγαγεν αὐτὸν (ita B; C καὶ ἐπήρθη) ἡ νεφέλη -- ἔκειντο (ita B; C ηὔχοντο κείμενοι, etiam Vatt) ἐπὶ πρ. ἐπὶ τ. γ. cum BC (similiter Vatt, sed ex parte propius ad E accedunt) .. E ὅτι εἶδον αὐτὸν καθεζόμενον καὶ διδάσκοντα τοὺς ἕνδεκα μαθητάς, καὶ εὐθέως ἦλθεν ἡ νεφέλη καὶ ἥρπασεν αὐτόν (Vatt *et subito* [Vat^b om] *nubes lucida obumbravit eum* etc), καὶ ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανόν | καὶ καλοῦσιν cum B (Vatt *vocantes autem*) .. C καλοῦσι, G καλοῦσιν πάλιν .. E haec et sequentia breviter comprehendit his καὶ πάλιν ἠρώτησαν τὸν Φινεὲς καὶ τὸν Ἡλίαν, καὶ εἶπαν καὶ αὐτοὶ ὡσαύτως | Φινεὲς (B Φιναίαν, G Φοιναία, C τὸν Φινεές) τὸν (ita CG; B om) ἱερέα (B ἱερέαν, item C?) .. consentiunt Vatt | καὶ ἠρώτ. καὶ (ita B, item Vat^a *et ipsum*; CG om) αὐτ. λέγοντες (ita CG Vatt; B om) | ἴδες cum BC .. G εἶδες | ἀναληφθέντα cum CG Vatt .. B om | ἠρώτησαν δὲ (ita BC; G om) πάλιν τὸν Ἀγγαῖον (ita B, Vatt ut supra *Egia*; C Ἡλίαν, G Ἡσαΐαν) | καὶ αὐτὸς εἶπεν ὡσαύτως (ita G; C ὁμοίως) cum GC .. B καὶ εἶπεν αὐτοῖς τὰ ὅμοια | καὶ εἶπαν (BG εἶπεν) τὸ συνέδρ. (B add τῶν Ἰουδαίων) | Μωυσέως: ita B .. CG Μωσέως | δύο ἢ τριῶν cum BEG Ven Vat^b Fabr .. C Vat^a δύο καὶ τρ. Praeterea CG (et E?) Fabr add μαρτύρων, sed id om cum B Vatt (Vat^b *hominum*) Ven | ῥῆμα .. E add τέλειον | ὁ Βουθέμ cum G; B Βουθῆς, Ven *Abudem*, Vat^b *Abundes* .. C ὁ Ἀδδᾶς | ἐν τῷ νόμῳ .. B add Μωυσέως | Καὶ περιεπάτει (cod. -πατην) Ἐνὼχ σὺν τῷ θεῷ cum E, item (*et ambulavit Enoch cum deo*) Vatt Ven .. CG καὶ μετετέθη Ἐνώχ .. B οὐκ (sic) εὑρίσκετο Ἐνώχ | καὶ οὐχ ὑπάρχει (E ὑπῆρχεν) cum CEG (Vatt Ven *et translatus est*) .. B om | ὅτι ἔλαβεν cum EG item (*quia tulit*) Vatt Ven .. BC ὅτι μετέθηκεν | Ἰάειρος .. EG Ἰάηρος, B Ἱερέως, C Ἠάϊρος | εἶπεν cum CG (et E?) .. B λέγει | Καὶ

ἁγίου Μωυσέως θάνατον ἠκούσαμεν, καὶ αὐτὸν οὐκ εἴδαμεν· γέγραπται γὰρ ἐν τῷ νόμῳ κυρίου Καὶ ἀπέθανεν Μωυσῆς ἐκ στόματος κυρίου, καὶ οὐκ ἔγνω ἀνὴρ τὴν ταφὴν αὐτοῦ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. καὶ ῥαββὶ Λευὶς εἶπεν Τί ὅτι ῥαββὶ Συμεὼν εἶπεν, ὡς εἶδεν τὸν Ἰησοῦν, Ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον; καὶ ῥαββὶ Ἰσαὰκ εἶπεν Γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ Ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς προπορεύσεται ἔμπροσθέν σου τοῦ διαφυλάξαι σε ἐν πάσῃ ὁδῷ ἀγαθῇ, ὅτι τὸ ὄνομά μου κέκληται ἐν αὐτῇ.

4 Τότε Ἄννας καὶ Καϊάφας εἶπαν Ὀρθῶς εἴπατε τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωυσέως, ὅτι τοῦ Ἐνὼχ θάνατον οὐδεὶς εἶδεν καὶ Μωυσῆ θάνατον οὐδεὶς ὀνόμασεν. ὁ δὲ Ἰησοῦς λόγον

τοῦ ἁγίου cum B Vatt .. CG Ven om *Καί* | ἠκούσαμεν .. C male οὐκ ἠκ. | καὶ αὐτὸν οὐκ (B pro his οὐ μέντοι) εἴδαμεν (ita B; CG οἴδαμεν; E εἴδομεν?): item Vatt Ven *et non vidimus* | γέγρ. γάρ cum BEG Ven Vat^{a} .. C Vat^{b} om γάρ | ἐκ (G διὰ) στόματος cum EG item *ex ore* Vatt Ven .. B διὰ λόγου, C ἐν ῥήματι (sed scriptum ibi est ἐν αἰτήματι) | ἀνήρ cum BCG .. E ἄνθρωπος | ἕως τ. ἡμ. ταύτης cum CEG, item *usque in praesentem diem* Vatt .. B Ven μέχρι τῆς σήμερον (*hodiernum*) ἡμέρας | Τί ὅτι cum G, item (*Quid est* [*quod*] *Rabbi*) Ven .. C διότι, B ὅτι, item (*quod*) Vat^{b} (Vat^{a} *et*) .. E om Τί ὅτι usque καὶ ῥαββὶ Ἰσ. εἶπεν | ῥαββί .. B ῥαββεῖς, G ῥαμβίς (idem antea ῥαμβὶ λευίς) | ὡς εἶδεν (ita C; B ἴδεν, G οἶδεν) τ. Ἰησοῦν (G τ. Χριστὸν Ἰησ.) .. Vatt Ven om | ἐν τῷ Ἰσραήλ cum BG Vatt Ven .. C om | καὶ ῥαββὶ (G ῥαβὶς) Ἰσαὰκ (C Ἡσαΐας) εἶπεν cum G Vatt Ven, item C .. B εἶπεν πάλιν (ita ut verba quae sequuntur ad ῥαββὶ Λευίς pertineant) | Ἰδοὺ ἐγώ cum CG Vat^{a}, item Ἰδού E Vat^{b} Ven .. B om | ἐξαποστέλλω (E -στελῶ?) cum B (-στελλῶν) GE, item *mitto* Vatt Ven .. C ἀποστελῶ | πρὸ προσώπου σου cum BE Ven .. C (sed vide post) G om | ὃς προπορεύσεται ἔμπρ. σου cum BG .. C ὃς προπορεύεται πρὸ προσώπου σου .. E Ven ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθ. σου | τοῦ διαφυλάξ. σε ἐν πάσῃ ὁδῷ ἀγαθῇ cum CG, item E (cum prioribus coniungens) ἐν πάσῃ ὁδῷ αὐτοῦ ἀγαθῇ, item Vatt (Vat^{a} *custodire in omni via bona*, Vat^{b} *qui custodiat omnes vias bonas*) .. B τοῦ διαφ. τὴν ὁδόν σου τὴν ἀληθινήν | ὅτι τὸ ὄνομά μου (ita CG; B σου) κέκληται ἐν αὐτῇ (haec B habet; G ἐπικαλεῖσθαί σε, C ἐνέγκαται) .. Vatt *quia* (Vat^{b} *et*) *nomen eius attuli* (Vat^{b} *attulit*) *novum* (ἤνεγκα καινόν?) .. E om. Omnino vitium in his latet.

4. Τότε cum CG Vatt Ven .. BE om | Ὀρθῶς εἴπατε cum BEG Vatt Ven .. C καθὼς εἶπ. | τὰ γεγραμμένα cum CEG .. B γέγραπται | ἐν τῷ νόμῳ Μωυσέως (ita BG; CE Μωσέως) cum BEG Latt .. C Μω. ἐν τ. νόμ. | ὅτι τοῦ Ἐνὼχ θάν. οὐδ. εἶδεν (ita G, E οἶδεν, C ὀνόμασεν; Vatt Ven *vidit*) cum GEC Vatt Ven .. B ὅτι θάνατον τούτου οὐδ. εἶδεν | καὶ Μωυσῆ (ita B, item *et sancti Moysi* Vat^{a}; sed E καὶ τοῦ προφήτου Ἡλίου, G Vat^{b} Ven καὶ τοῦ ἁγίου Ἡλία. Praeterea Vat^{a} *Eliae* nomen pro *Enoch* habet) θάνατ. οὐδεὶς ὀνόμασεν (ὀνόμασεν

ἔδωκεν τῷ Πιλάτῳ· καὶ ὅτι εἴδαμεν αὐτὸν ῥαπίσματα λαβόντα καὶ ἐμπτύσματα εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ὅτι οἱ στρατιῶται στέφανον ἐξ ἀκανθῶν περιέθηκαν αὐτῷ, καὶ ὅτι ἐφραγελλώθη καὶ ἀπόφασιν ἔλαβεν ἀπὸ Πιλάτου, καὶ ὅτι ἐπὶ τοῦ Κρανίου ἐσταυρώθη καὶ δύο λησταὶ μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ὅτι ὄξος ἐπότισαν αὐτὸν μετὰ χολῆς, καὶ ὅτι λόγχῃ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ ἐξεκέντησεν Λογγῖνος ὁ στρατιώτης, καὶ ὅτι τὸ σῶμα αὐτοῦ ᾐτήσατο Ἰωσὴφ ὁ τίμιος πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὅτι καθὼς λέγει ἀνέστη, καὶ καθὼς λέγουσιν οἱ τρεῖς διδάσκαλοι Εἴδομεν αὐτὸν ἀναληφθέντα εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ ὅτι ὁ ῥαββὶ Λευὶς εἶπεν μαρτυρήσας τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ ῥαββὶ Συμεῶνος, καὶ ὅτι εἶπεν Ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν

[non ὠνόμ.] habent BCG; E rursus οἶδεν) cum BEG Vatt Ven .. C (sed is ante habet ὀνόμασεν pro εἶδεν) om | C λόγον ὃ ἔδωκεν | τῷ Πιλάτῳ cum BG .. C om τῷ | καὶ ὅτι εἴδαμεν (C ἴδομεν, G οἴδωμεν) cum B (is praeterea a secunda manu istis praemissa habet καὶ ὅτι ἐσταυρώθη ἐπὶ τοῦ κρανίου), CG, item Vat^a *et quia vidimus* .. E Vat^b om ὅτι (Pendere videtur et h. l. et in seqq. ab εἶπαν.) | λαβόντα cum CG (et E?) .. B λαμβάνοντα | καὶ ἐμπτύσμ. εἰς τὸ πρ. αὐτ. cum G .. C κ. ἐμπτ. ἔλαβεν, B καὶ ὅτι ἐμπτ. ἐλάμβανεν εἰς τὸ πρόσωπ. αὐτοῦ, E καὶ ὅτι ἐμπτ. ἔλαβε τὸ πρόσωπ. αὐτ. | καὶ ὅτι (cum C, BG om) οἱ στρ. (B οἱ στρ. post περιέθ. ponit) -- περιέθ. αὐτῷ cum BCG .. E om | καὶ ὅτι (cum BE; G om) ἐφραγελλώθη cum BEG .. C κ. ὅτι ἐφραγέλλωσαν αὐτόν | καὶ ἀπόφ. ἔλαβ. ἀπὸ (BG ὑπὸ) Πιλ. cum BCG .. E om | καὶ ὅτι (cum C; G om) ἐπὶ τοῦ (G τόπου pro τοῦ) Κρανίου ἐστ. cum CG .. BE κ. ὅτι ἐπὶ ξύλου ἐστ. (item Fabr *in ligno mortuus est*; neque magis Vatt Ven τοῦ Κρανίου exprimunt) | καὶ ὅτι ὄξος cum BCE .. G om ὅτι | ἐπότισαν αὐτόν cum BC Vat^a .. EG Vat^b ἐποτίσθη | μετὰ χολῆς cum B (item *felle et aceto potaverunt*) .. C add καὶ ὑσσώπου, item G μεμιγμένης .. E om | καὶ ὅτι (cum CE; BG om; praeterea C add τὸ σῶμα αὐτοῦ) λόγχῃ (B om? alio loco ponit?) ἐξεκέντησεν: ita BCEG, sed B post verba καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ deficit, nisi quod ex vestigiis scripturae deperditae concludendum videtur sequi ὁ στρατιώτης Λογγῖνος | Λογγῖνος: ita G; CE ὁ Λογγ. | ὁ στρατιώτης cum C, item *miles* Vatt Ven .. G ὁ ἑκατόνταρχος, E ὁ στρατηγός | καὶ ὅτι τὸ σῶμα: ita omnes i. e. CEG | ᾐτήσατο Ἰωσ. ὁ τίμιος πατὴρ ἡμῶν cum C, item Vatt *postulavit pretiosus* (Vat^b *dominus*) *pater noster Ioseph* (Vat^b *Ios. pat. nost.*) .. E ᾐτήσατο ὁ τίμιος Ἰωσήφ, G ὁ τίμιος πατὴρ ᾐτήσατο Ἰωσήφ | καὶ ὅτι καθὼς λέγει (ita E, C λέγουσιν) ἀνέστη cum EC, similiter Vatt Ven (sed Latini om καθ. λέγ.) .. G om | καὶ (G add ὅτι) καθὼς λέγουσιν: ita CEFGH, item Ven | Εἴδομεν (ita FH; CG ἴδωμεν) cum CFGH Copt (simile anacoluthon vide supra) .. E Ven (Vatt) εἶδον | καὶ ὅτι ῥαββί etc: hanc postremam partem addunt CEFGH (reliqui codices graeci AB iam ante defecerunt, item D), item Coptus interpres. De latinis vero codicibus Vatt Ven priora tantum habent eaque cum capite XVII. coniungunt; Fabr etc omittunt. | καὶ ὅτι: ita CEFGH .. Vatt Ven Copt om ὅτι | ὁ ῥαββὶ (H ῥαββίς, G ῥαμβίς) Λευίς cum FGH .. CE om ὁ | εἶπεν .. G ante Λευίς ponit | Συμεῶνος .. FH Συμεών | καὶ ὅτι εἶπεν cum CEFGH .. Copt

ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον. καὶ εἶπαν πάντες οἱ διδάσκαλοι πρὸς πάντα τὸν λαὸν κυρίου Εἰ παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν, γινώσκοντες γνώσεσθε, οἶκος Ἰακώβ, ὅτι γέγραπται Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ ἐπὶ ξύλου κρεμάμενος. καὶ ἑτέρα γραφὴ διδάσκει Θεοὶ οἵτινες τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐποιήσαντο, ἀπολοῦνται. καὶ εἶπαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται πρὸς ἀλλήλους Εἰ ἕως τοῦ σώμμου τοῦ λεγομένου Ἰωβὴλ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, γινώσκετε ὅτι ἐπικρατεῖ ἕως τοῦ αἰῶνος, καὶ ἔγειρεν ἑαυτῷ λαὸν καινόν. τότε παρήγγειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται παντὶ τῷ Ἰσραὴλ λέγοντες Ἐπικατάρατος ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ὃς ποίημα χειρὸς ἀνθρώπου προσκυνήσει, καὶ ἐπικατάρατος ἀνὴρ ὃς κτίσματα παρὰ τὸν κτίσαντα προσκυνήσει. καὶ εἶπεν πᾶς ὁ λαός Ἀμὴν ἀμήν.

Καὶ ὕμνησεν πᾶς ὁ λαὸς τὸν κύριον καὶ εἶπεν Εὐλογητὸς κύριος, ὃς ἔδωκεν κατάπαυσιν τῷ λαῷ Ἰσραὴλ κατὰ πάντα ὅσα

---

dicens | καὶ εἶπαν (ita EFH; G εἴπατε λοιπόν) πάντες (E om) οἱ διδ. πρὸς πάντα τὸν λαὸν κυρίου (haec cum FGH; E πρὸ πάντων τῶν λαῶν) .. C om καὶ εἶπαν usque dum sequitur καὶ εἶπαν οἱ ἱερεῖς | Εἰ: ita FH, item Coptus ut videtur (postquam enim nonnulla praecedunt quae legi nequeunt, pergit *quando haec erunt insignia coram oculis nostris*) .. EG om | ὑμῶν cum FH .. EG Copt ἡμῶν | γινώσκοντες γνώσεσθε cum FGH Copt .. E γινώσκετε οὖν καὶ γνώσεσθε | οἶκος Ἰακώβ cum FH, item G ὁ οἶκ. τοῦ Ἰακ., item Copt .. E λαὸς Ἰσραήλ | Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ ἐπὶ ξύλ. κρεμ. cum FGH Copt .. E om una cum seqq. καὶ ἑτέρα γραφὴ διδάσκει (Copt *Etenim scriptura nos docet*) | οἵτινες cum G .. E οἳ | ἐποιήσαντο cum G .. E ἐποίησαν | ἀπολοῦνται cum G (item Copt) .. E ἀπολέσθωσαν | καὶ οἱ Λευ. cum CE .. G om οἱ | Εἰ ἕως τοῦ σώμμου (ita codex, sed quid sit non assequor) τ. λεγ. Ἰωβὴλ τὸ μν. αὐτοῦ cum G; nec fere aliter Copt, sed plura ibi latent. Legitur enim sic *Et dixerunt sacerdotes et Levitae inter se . . . et ille quem vocant Iobel, eius memoria persistit, si . . . scitote nomen eius mansurum esse in sempiternum et relicturum esse sibi populum novum* .. C καὶ ἴσος τοῦ λεγομένου Ἰουὴλ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ .. E εἰ ἐν τοσούτῳ μετὰ τοῦ λεγομένου Ἰησοῦ καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ ἐστί | ἐπικρατεῖ (C -κρατῇ) ἕως cum CG .. E ἐπικρατίσεως | καὶ ἔγειρεν cum G, item C ἐγείρῃ .. E ποιεῖ | καὶ οἱ Λευῖται cum CE .. G om οἱ | χειρὸς ἀνθρώπου cum CE .. G χειρῶν ἀνθρώπων | καὶ ἐπικατάρατος ὁ ἀνὴρ ὃς κτίσματα (Copt *creaturam*) π. τ. κτίσ. προσκυνήσει cum E Copt .. CG om | καὶ εἶπεν πᾶς ὁ λαός Ἀμὴν ἀμήν cum CE (is addit γένοιτο γένοιτο) Copt (ter habet ἀμήν) .. G ab hoc εἶπ. πᾶς ὁ λαός transilit ad id quod sequitur ὕμνησεν πᾶς ὁ λαός

Καὶ ὕμνησεν: ita E Copt .. C κ. λοιπὸν ὕμν. | Εὐλογητὸς κύριος (E add ἀμήν) ὃς ἔδωκεν cum EG Copt .. C om male Εὐλογ. κύριος | κατάπαυσιν cum CG .. E ἀνάπαυσιν | κατὰ πάντα ὅσα ἐλάλησεν: haec (nobiscum) Copt cum

ἐλάλησεν· οὐκ ἔπεσεν ῥῆμα ἓν ἀπὸ παντὸς ῥήματος αὐτοῦ τοῦ ἀγαθοῦ ὅσα ἐλάλησεν Μωυσῇ τῷ δούλῳ αὐτοῦ. εἴη κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν μεθ' ἡμῶν καθὼς ἦν μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν· μὴ ἀπολέσῃ ἡμᾶς. καὶ μὴ ἀπολέσῃ ἡμᾶς τοῦ κλῖναι καρδίαν ἡμῶν πρὸς αὐτόν, τοῦ πορευθῆναι ἡμᾶς ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, τοῦ φυλάσσειν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ ἃ ἐνετείλατο τοῖς πατράσιν ἡμῶν. καὶ ἔσται κύριος εἰς βασιλέα ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ ἔσται κύριος εἷς, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἕν, Κύριος βασιλεὺς ἡμῶν· αὐτὸς σώσει ἡμᾶς. οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι, κύριε· μέγας εἶ σύ, κύριε, καὶ μέγα τὸ ὄνομά σου. ἐν τῇ δυνάμει σου ἴασαι ἡμᾶς, κύριε, καὶ ἰαθησόμεθα· σῶσον ἡμᾶς, κύριε, καὶ σωθησόμεθα· ὅτι μερὶς καὶ κληρονομία σου ἐσμέν. καὶ οὐκ ἐάσει κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦ μεγάλου, ὅτι ἤρξατο κύριος τοῦ ποιεῖν ἡμᾶς εἰς λαὸν αὐτοῦ.

Καὶ ὑμνήσαντες ἅπαντες ἀπῆλθεν ἕκαστος ἀνὴρ εἰς τὸν

---

praecedentibus coniungit | ῥῆμα ἓν ἀπὸ παντός .. G om (a ῥῆμα ad ῥήματος transiliens) | ἀπὸ παντὸς ῥήματος α. τ. ἀ. ὅσα (ita G; C ὡς) ἐλάλ. Μω. τ. δ. αὐτοῦ cum CG (similiter Copt) .. E ἀπὸ πάντων ὧν ἐλάλησεν ἐν χειρὶ Μωυσῇ. | εἴη κύρ. ὁ θε. ἡμῶν (C om) μεθ' ἡμῶν cum CFG .. E κύρ. ὁ θε. ἡμῶν ἔσται μεθ' ἡμῶν | καθώς .. F καθά | μὴ ἀπολέσῃ (cod. -σει) ἡμᾶς. καὶ μὴ ἀπολέσῃ (cod. -σει) ἡμᾶς cum G, item F omissis καὶ μὴ ἀπ. ἡμᾶς, item C μὴ ἀπολέσας ἡμᾶς omissis καὶ μὴ ἀπ. ἡμᾶς .. E μὴ ἐγκαταλίπῃς ἡμᾶς κύριε, καὶ μὴ ἀπώσῃ ἡμᾶς, item Copt *ne derelinquas nos domine*, *non recedemus a te ut* (sed Copt etiam in seqq. *tibi*, *in viis tuis*, *tua mandata* etc) | τοῦ κλῖναι cum E, item ut videtur Copt (*non recedemus a te ut humiliemus cor nostrum tibi*) .. CFG τοῦ εἶναι | καρδίαν ἡμῶν cum FG Copt .. C (et E?) καρδίας ἡμῶν | τοῦ πορευθῆναι ἡμᾶς cum CFG .. E τοῦ πορεύεσθαι | τὰ κρίματα cum EFGH .. C τὰ δικαιώματα | καὶ ἔσται κύριος εἰς βασιλέα (ita G; E βασιλεὺς) ἐπὶ πᾶσαν -- ἐκείνῃ· καὶ (E om) ἔσται κύριος (E om) εἷς cum GE Copt .. CFH a priore καὶ ἔσται κύριος ad alterum transiliunt | Κύριος βασιλεὺς ἡμῶν cum FGH Copt .. C (item E?) κύρ. ὁ θεὸς εἷς, βασιλεὺς ἡμῶν | ὅμοιός σοι (ita CEG; FH σου) .. CE (non Copt) addunt ἐν θεοῖς | μέγας εἶ σύ cum CE .. FGH om σύ | ἴασαι ἡμᾶς h. l. cum EFH .. G ante ἐν τῇ δυν. σ. κύριε | μερὶς καὶ κληρονομία cum CFGH Copt .. E μερὶς κληρονομίας | καὶ (G Copt ὅτι) οὐκ ἐάσει κύριος cum FGH Copt .. CE καὶ οὐκ ἐάσεις κύριε, sed in seqq. non mutant τὸν λα. αὐτοῦ nec (sed E om ἕνεκεν usque μεγάλου) ἕνεκεν τ. ὀν. αὐτοῦ τ. μ. | τοῦ ποιεῖν ἡμᾶς cum FGH .. C (ἡμᾶς ποι.?) E (ἡμ. ποι.?) om τοῦ

ἅπαντες ἀπῆλθεν cum FGH .. CE (omisso ἅπαντες) ἀπῆλθον | εἰς τὸν

οἶκον αὐτοῦ, δοξάζοντες τὸν θεόν, ὅτι αὐτοῦ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

οἶκον αὐτοῦ: ab his verbis deficit E | ὅτι αὐτοῦ ἡ δόξα (ita FH; G ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα καὶ τὸ κράτος) εἰς -- ἀμήν cum FGH .. Copt post εἰς τὸν οἶκ. αὐτοῦ tantummodo addit *in pace, amen* .. C ὅτι αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις· μεγαλωσύνη τε καὶ μεγαλοπρέπεια τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΘΟΥΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΥΤΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ·

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣΑ ΠΑΡΑ ΙΟΥΔΑΙΟΥ ΑΙΝΕΑ ΟΝΟΜΑΤΙ· ΗΝ ΜΕΤΗΝΕΓΚΕΝ ΕΚ ΤΗΣ ΕΒΡΑΙΚΗΣ ΓΛΩΤΤΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΡΩΜΑΙΔΗ ΔΙΑΛΕΚΤΟΝ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΤΟΠΑΡΧΗΣ ΡΩΜΑΙΟΣ.

Μετὰ τὸ καταλυθῆναι τὴν βασιλείαν τῶν Ἑβραίων, τετρακοσίων χρόνων παραδραμόντων, καὶ ὑπὸ τὴν βασιλείαν τῶν Ῥωμαίων τελούντων καὶ τῶν Ἑβραίων, τοῦ Ῥωμαίων βασιλέως βασιλέα αὐτοῖς χειροτονοῦντος· τοῦ Τιβερίου Καίσαρος ὕστερον τὰ ῥωμαϊκὰ σκῆπτρα διέποντος, ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ βασιλέα χειροτονήσαντος ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ Ἡρώδην, τὸν υἱὸν Ἡρώδου τοῦ πρὶν τὰ νήπια ἀποκτείναντος ἐν τῇ Βηθλεέμ, καὶ τὸν Πιλᾶτον ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ ἔχοντος ἡγεμόνα· τοῦ Ἄννα δὲ καὶ τοῦ Καϊάφα τὴν ἀρχιερωσύνην ἐχόντων τῆς Ἱερουσαλήμ, Νικόδημος τοπάρχης Ῥωμαῖος Ἰουδαῖον προσκαλεσάμενος Αἰνέαν ὀνόματι ἐζήτησε συγγράψασθαι τὰ κατὰ τοὺς καιροὺς Ἄννα καὶ Καϊάφα πραχθέντα ἐν Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ Χριστοῦ· ὃ δὴ καὶ ποιήσας ὁ Ἰουδαῖος καὶ τῷ Νικοδήμῳ παραδούς, οὗτος αὖθις ἀπὸ τῆς ἑβραϊκῆς συγγραφῆς μετήνεγκε ταῦτα εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν διάλεκτον. ἔχει δὲ τὰ τῆς ἱστορίας οὕτως.

---

* Hunc titulum habent ABC: τοῦ πάθους cum A .. BC τοῦ τιμίου πάθους | τοῦ κυρ. ἡμῶν cum AC .. B add καὶ σωτῆρος ἡμῶν | καὶ τῆς cum A .. BC καὶ περὶ τῆς | παρά cum BC .. A περί | Αἰνέα cum A .. BC Ἐνναία | μετήνεγκεν ἐκ τῆς cum BC .. A μετήνεγκε τῆς | εἰς τήν cum A .. BC om τήν | ῥωμαΐδη (C -ΐδι) cum BC .. A ῥωΐδα (pro ῥωμαΐδα?)

Praefationem habent AB: παραδραμόντων .. B -μούντων | ἔτει τῆς .. A ἐπὶ τῆς | ἐν τῇ Βηθλεέμ .. B om τῇ | ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ .. B om τῇ | τοῦ Ἄννα δέ .. B om δέ | Αἰνέαν .. B Ἐνναίαν | ἔχει δέ .. B om δέ

Caput I.

[1] Τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πολλὰ καὶ μεγάλα καὶ ἐξαίσια θαύματα ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐργασαμένου, καὶ διὰ τοῦτο φθονηθέντος ὑπὸ τῶν Ἑβραίων, ἡγεμονεύοντος εἰς Ἱεροσόλυμα τοῦ Πιλάτου, ἀρχιερατευόντων δὲ τοῦ τε Ἄννα καὶ τοῦ Καϊάφα, ἦλθον ἐκ τῶν Ἰουδαίων πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἀρχιερεῖς Ἰούδας, Λευί, Νεφθαλείμ, Ἀλέξανδρος, Σύρος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ λέγοντες κατὰ τοῦ Χριστοῦ· οὓς καὶ ἀπέστειλαν οἱ τοιοῦτοι ἀρχιερεῖς εἰπεῖν ταῦτα καὶ τῷ Πιλάτῳ. οἳ καὶ ἀπελθόντες εἶπον πρὸς αὐτὸν ὅτι ἄνθρωπος περιπατεῖ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ πατέρα ἔχων Ἰωσὴφ λεγόμενον καὶ μητέρα Μαριάμ, ὀνομάζει δὲ αὐτὸν βασιλέα καὶ υἱὸν θεοῦ· καὶ Ἰουδαῖος ὢν ἀνατρέπει τὰς γραφὰς καὶ καταλύει τὰ σάββατα. ἠρώτησεν οὖν ὁ Πιλᾶτος μαθεῖν ἐξ αὐτῶν κατὰ τίνα τρόπον καταλύει τὰ σάββατα. καὶ ἀπεκρίθησαν οὗτοι λέγοντες ὅτι τοὺς ἀσθενεῖς ἰατρεύει ἐν σαββάτῳ. λέγει ὁ Πιλᾶτος Εἰ τοὺς ἀσθενοῦντας ὑγιεῖς ποιεῖ, οὐδὲν κακὸν ποιεῖ. λέγουσιν αὐτῷ Εἰ καλῶς ἐνήργει τὰς ἰατρείας, μικρὸν ἂν ἦν τὸ κακόν· μαγείαις δὲ χρώμενος ποιεῖ ταύτας καὶ τοὺς δαίμονας ἔχων παρ' ἑαυτῷ. λέγει ὁ Πιλᾶτος Τὸ ἰατρεύειν ἄρρωστον διαβολικὸν ἔργον οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ χάρισμα ἐκ θεοῦ.

[2] Εἶπον οἱ Ἑβραῖοι Δεόμεθά σου τῆς μεγαλειότητος μετακαλέσασθαι αὐτόν, ὡς ἂν γνωρίσῃς ἀκριβῶς ὅπερ λέγομεν. ἐκβαλὼν οὖν ὁ Πιλᾶτος τὸ μανδύλιον αὐτοῦ δέδωκεν ἑνὶ τῶν ὑπηρετῶν αὐτοῦ λέγων Ἄπελθε καὶ δεῖξον τοῦτο τῷ Ἰησοῦ καὶ εἰπὲ αὐτῷ Πιλᾶτος ὁ ἡγεμὼν καλεῖ σε πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν. ἀπῆλθε τοίνυν ὁ ὑπηρέτης, καὶ εὑρὼν τὸν Ἰησοῦν προσεκαλεῖτο τοῦτον,

---

I, 1. Ἰησοῦ Χριστοῦ: B om | καὶ τοῦ Καϊάφα: A om τοῦ | Ἰούδας: B ὁ Ἰούδας | καὶ τῷ Πιλάτῳ: B add ἡγεμόνι | Μαριάμ: A Μαρίαν | οὖν ὁ Πιλᾶτος: B οὖν ὁ ἡγεμὼν ὁ Πιλ. | οὗτοι λέγοντες: A om λέγοντες | ἀσθενοῦντας: B ἀσθενεῖς | μαγείαις: B μαγείᾳ | παρ' ἑαυτῷ: B περὶ αὐτῷ | ἐκ θεοῦ: B ἦν ἐκ θεοῦ

2. σου τ. μεγαλειότητος: B τῆς μεγαλότητός σου | τὸ μανδύλιον (A μανδύλιον et infra μανδίλιον, B ut videtur μανδήλιον): B add ἤτοι τὸ φακιόλιον | ἑνὶ τῶν ὑπηρ. αὐτοῦ: B add Ῥαχαὰβ ὀνόματι, ἤγουν τῷ κούρσορι (scriptum est τοῦ κούρσορος) αὐτοῦ | εὑρὼν τὸν Ἰησοῦν: ab his inde verbis textus codicis B confusus est. Statim enim sequuntur haec: ἐν τῇ ἡμέρᾳ κυριακῇ τῶν Ἑβραίων

ἁπλώσας ἐπὶ γῆς καὶ τὸ τοῦ Πιλάτου μανδύλιον καὶ ἐπάνω αὐτοῦ πατεῖν αὐτὸν προτρεπόμενος. ὅπερ ἰδόντες οἱ Ἑβραῖοι καὶ μεγάλως ἀγανακτήσαντες ἦλθον πρὸς τὸν Πιλᾶτον, γογγύζοντες κατ' αὐτοῦ πῶς τοσαύτης τιμῆς τὸν Ἰησοῦν ἠξίωσεν.

3 Καὶ οὗτος τὸν ἀποσταλέντα ὑπηρέτην ἀνερευνήσας πῶς οὕτως ἐποίησεν, ἀπεκρίθη ὁ ὑπηρέτης Ὅτε με ἀπέστειλες πρὸς τὸν Ἰουδαῖον Ἀλέξανδρον, ἐνέτυχον τῷ Ἰησοῦ εἰσερχομένῳ τὴν πύλην τῆς πόλεως καθημένῳ ἐπὶ ὄνου· καὶ εἶδον τοὺς Ἑβραίους ὅτι ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιεπάτει ὁ ὄνος ἐπάνω τῶν ἱματίων, καὶ ἕτεροι ἔκοπτον κλάδους· καὶ ἐξήρχοντο εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ καὶ ἔκραζον Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. οὕτως οὖν ἔδει καὶ ἐμὲ ποιῆσαι.

4 Ἀκούσαντες οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς λόγους τούτους εἶπον πρὸς αὐτόν Σὺ δὲ Ῥωμαῖος ὢν πῶς ἐγίνωσκες τὰ παρὰ τῶν Ἑβραίων λεγόμενα; ἀπεκρίθη ὁ ὑπηρέτης Ἕνα ἐκ τῶν Ἑβραίων ἠρώτησα, καὶ εἶπέ μοι ταῦτα. εἶπεν ὁ Πιλᾶτος Τί λέγει Ὡσαννά; εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι Σῶσον ἡμᾶς κύριε. ἀπεκρίθη ὁ Πιλᾶτος Ἐπεὶ ὁμολογεῖτε ὅτι οὕτως ἔλεγον οἱ παῖδες ὑμῶν, πῶς νῦν κατηγορεῖτε καὶ λέγετε κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὅσα λέγετε; ἐσιώπησαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν.

καθήμενον ἐπὶ ὄνου, καὶ ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ Ἑβραῖοι ἐστρώννυον τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιεπάτει ὁ ὄνος ἐπάνω τῶν ἱματίων: quae quidem ad id pertinent quod paullo infra sectione 3. media narratur. Sed non attulit Thilo quibus ea verba excipiuntur, his tantum notatis *Tum iste minister dicitur Pilati* μανδήλιον *pedibus Christi substravisse, et Iudaeis id factum indignantibus coram Pilato ea fere respondisse quae in nostro textu* (i. e. in recensione priore) *leguntur*. Rursus incipit Thilonis notatio a verbis ἐπεὶ ὁμολογεῖτε i. e. a sect. 4. media. | ἠξίωσεν: codex ἠξίωσης. ἠξίωσας? ἠξίωσες?

3. πῶς οὕτως: codex π. οὗτος | ἀπέστειλες: sic | ποιῆσαι: codex ἐποίησα. Suspicari possis legendum esse ποιῆσαι, καθὼς καὶ ἐποίησα

4. οἱ παῖδες ὑμῶν: B οἱ ἀπειρόκακοι παῖδ. ὑμ.

C loco priorum quattuor sectionum haec habet:

1 Τότε ἄγουσι τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα ἐπὶ ἡγεμόνα τὸν Πιλᾶτον, ὃς (cod. ὁ) ἦν Ῥωμαῖος· ἦν δὲ παρασκευὴ πρωΐ. καὶ ἰδὼν Ἰούδας πῶς ἤγαγον τὸν Ἰησοῦν ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου, ἐν τρόμῳ καὶ δειλίᾳ ἐκατεκρίθη διὰ τῆς αἰσχρᾶς ἐπιβουλίας αὐτοῦ, καὶ τῇ αὐτοῦ ἀπογνώσει μεταμεληθεὶς βουλόμενος ἀποστρέψαι τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ πρεσβυτέροις τῶν Ἰουδαίων. (Ad sequentia cf. quae infra ad XI, 2. ex codice A adnotavimus.) καὶ γνόντες (cod. γνοὺς) αὐτὸν οἱ κακοῦργοι καὶ οἱ κατήγοροι ὅπερ βούλεται ὁ Ἰούδας ποιῆσαι, λέγουσιν (cod. λέγουν) κατ' αὐτοῦ ὁμοφώνως, ἅμα καὶ ὁ λαὸς ὑβριστικῶς

[5] Ἐρχομένου δὲ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὸν Πιλᾶτον, προσεκύνουν αὐτὸν οἱ στρατιῶται τοῦ Πιλάτου. ἵσταντο δὲ καὶ ἄλλοι ἔμπροσθεν τοῦ Πιλάτου κατέχοντες σημαίας. καὶ ἐρχομένου τοῦ Ἰησοῦ ἔκλιναν καὶ αἱ σημαῖαι καὶ προσεκύνησαν αὐτόν. θαυμάζοντος οὖν ἐπὶ τῷ γεγονότι τοῦ Πιλάτου, εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι

(cod. -στικός) Ὁ προδότης, ὁ παράνομος, ὁ ἄπιστος, ὁ ἀχάριστος, ὁ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ πωλήσας καὶ φονεύσας, ὁ παρ' αὐτοῦ τοὺς πόδας νιπτόμενος, ὁ τὸ βαλάντιον αὐτοῦ κατέχων καὶ ὅσα θέλων διδοὺς ἐξ αὐτοῦ, ἐδίδου τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ὅσα θέλων κρύπτων· καὶ πᾶσαν τὴν αἰτίαν τῆς σταυρώσεως ἐτίθουν ἐπάνω αὐτοῦ. [2] Οὗτος δὲ ἀγανακτῶν καὶ μὴ δυνάμενος τοὺς ὀνειδισμοὺς ὑπομένειν, καὶ τοσοῦτον ὑπὸ πάντων κατακρινόμενος καὶ ὑβριζόμενος, παραγενόμενος ἐν τῷ ναῷ καὶ εὑρὼν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους εἶπεν Ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῷον· γινώσκω ἀληθῶς ὅτι κακῶς ἐποίησα· καὶ λάβετε τὰ ἀργύρια ἅ μοι δεδώκατε διὰ τὸ προδοῦναι τὸν Ἰησοῦν πρὸς φόνον ὑμῶν. οἱ δὲ εἶπον Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψει. μὴ (ab hoc inde loco usque ἀπήγξατο textum Venetum una cum Parisiensi affert etiam Thilo) θελόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων δέξασθαι τὰ ἀργύρια, ῥίψας ταῦτα ἐν μέσῳ (cod. B μέσον) αὐτῶν ἔφυγε. [3] Καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ποιῆσαι ἀγχόνην διὰ σχοινίου τοῦ κρεμασθῆναι, καὶ εὗρεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καθημένην καὶ (τοῦ?) πυρεάζειν ἀλέκτορα ἐν τῇ ἀνθρακιᾷ, ἔστω (sic uterque codex) ἐν τῇ σούβλᾳ. Πρὸ τοῦ γεύσασθαι αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῇ Ἀνάστα, γύναι, οἰκονόμησόν μοι σχοινίον, ὅτι βούλομαι κρεμασθῆναι, ὡς ἦν ἄξιος. ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ ἔφη αὐτῷ Τί ἄρα λέγεις τὰ ῥήματα ταῦτα (cod. B ταῦτ. τὰ ῥήμ.); καὶ ὁ Ἰούδας λέγει αὐτῇ Γίνωσκε ἐν ἀληθείᾳ ὅτι ἀδίκως παρέδωκα τὸν διδάσκαλόν μου Ἰησοῦν τοῖς κακούργοις πρὸς Πιλᾶτον τοῦ θανατῶσαι αὐτόν· αὐτὸς δὲ μέλλει ἀναστήσεσθαι (codd. -στήσεται) τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ οὐαὶ ἡμῖν. καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ Μὴ λέγε (cod. B λέγειν) μηδὲ νομίσῃς (uterque codex νομήσας) οὕτως· ὅτι ὥσπερ οὗτος ὁ ἀλέκτωρ πυριαζόμενος (supra est πυρεάζειν) ἐν τῇ ἀνθρακιᾷ (cod. C utroque loco ἀνθρακίᾳ, hoc accentu) φωνῆσαι δύναται, οὕτως καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀναστήσεται, ὥσπερ λέγεις. καὶ εὐθὺς ἐν τῷ λόγῳ αὐτῆς ὁ ἀλέκτωρ ἐκεῖνος ἔδωκε τὰς πτέρυγας αὐτοῦ καὶ ἔκραξε τρίτον. εἶτα πεισθεὶς ὁ Ἰούδας ἔτι πλεῖον, καὶ εὐθὺς ἐποίησε τὴν ἀγχόνην διὰ σχοινίου καὶ ἐκρεμάσθη, καὶ οὕτως ἀπήγξατο (hucusque textum exscripsit Thilo) τῇ ψυχῇ. (Sequitur οἱ δὲ τῷ σώματι. ἄλλοτε ἐλάκισεν [sic], ἐπρίσθη καὶ ἐβρέμεσεν [?]: quae margini adscripta fuisse indeque in textum irrepsisse apparet.) [4] Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπον Οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανά (sic), ὅτι ἐπιτιμὴ αἵματός ἐστιν. συμβούλιόν τε λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἵματος ἕως τῆς σήμερον. τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι κύριος. Iam sequitur Ἐρχομένου δὲ τοῦ Ἰησοῦ etc, quae cum sectione nostri textus 5. conveniunt.

5. πρὸς τὸν Πιλᾶτον: BC πρ. τ. ἡγεμόνα Πιλ. | ἵσταντο δὲ καί: BC om δέ | καὶ ἐρχ. τ. Ἰησοῦ: haec BC om | καὶ προσεκύνησαν (BC -κύνουν): καί ex BC recepi; quod si cum codice A omittitur, ἔκλιναν ad milites referendum est eos qui κατέχοντες σημαίας modo dicti sunt. | ἐπὶ τ. γεγονότι: ita AB . . C om

πρὸς αὐτόν Κύριε, οὐχὶ τὰ σημεῖα προσεκύνησαν τὸν Ἰησοῦν, ἀλλ' οἱ στρατιῶται οἱ ταῦτα κατέχοντες ἀμελῶς.

6 Λέγει ὁ Πιλᾶτος τῷ ἀρχισυναγώγῳ Ἔκλεξαι ἄνδρας δυνατοὺς δώδεκα καὶ δὸς αὐτοῖς τὰ σημεῖα ὥστε κατέχειν ταῦτα ἰσχυρῶς. καὶ τούτου γενομένου ἐκέλευσεν ὁ Πιλᾶτος τῷ ὑπηρέτῃ ἐκβαλεῖν ἔξω τὸν Ἰησοῦν καὶ πάλιν εἰσαγαγεῖν αὐτόν. εἰσερχομένου δὲ αὐτοῦ πάλιν ἔκλιναν τὰ σημεῖα καὶ προσεκύνησαν αὐτόν. ἐθαύμασεν οὖν μεγάλως ὁ Πιλᾶτος. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι εἶπον Μάγος ἐστίν, καὶ διὰ τοῦτο ποιεῖ αὐτά.

Caput II.

1 Λέγει ὁ Πιλᾶτος τῷ Ἰησοῦ Ἀκούεις τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν, καὶ οὐκ ἀποκρίνῃ; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγει Πᾶς ἄνθρωπος ἐξουσίαν ἔχει τοῦ λαλεῖν εἴτε καλὸν θέλει εἴτε κακόν· ἔχοντες οὖν καὶ αὐτοὶ ἐξουσίαν ἃ θέλουσιν λέγουσιν.

2 Εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν Τί ἔχομεν λέγειν περὶ σοῦ; πρῶτον, ὅτι ἐξ ἁμαρτίας εἶ γεγεννημένος· δεύτερον, ὅτι διὰ σέ, ὅτε ἐγεννήθης, ἐφόνευσαν τὰ βρέφη· τρίτον, ὅτι ὁ πατήρ σου καὶ ἡ μήτηρ σου ἔφυγον εἰς τὴν Αἴγυπτον, διὸ οὐδὲν εἶχον θάρσος εἰς τὸν λαόν.

3 Ἐπὶ τούτοις ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι οἱ παρόντες ἐκεῖσε θεοσεβεῖς ἄνθρωποι καὶ εἶπον Ἡμεῖς λέγομεν ὅτι ἡ γέννησις αὐτοῦ ἐξ ἁμαρτίας οὐκ ἔστιν· οἴδαμεν γὰρ ὅτι τὴν μητέρα αὐτοῦ Μαριὰμ ὁ Ἰωσὴφ κατὰ λόγον μνηστείας ἐδέξατο εἰς τήρησιν.

τὰ σημεῖα: C τὰ σημαῖα

6. δυνατούς: C καλοὺς δυνατούς | καὶ δὸς αὐτ. τ. σημεῖα: haec BC om | ταῦτα: BC αὐτά | δὲ αὐτοῦ πάλιν ἔκλιναν: BC δὲ τοῦ Ἰησοῦ ἔκλιναν | προσεκύν. αὐτόν: C add ὡς βασιλέα τῶν βασιλευόντων καὶ κύριον τῶν κυριευόντων | ἐστίν: ita A .. (B?) C ἐστί | ποιεῖ αὐτά: B π. ταῦτα

II, 1. τί οὗτοι: A τί ὅτι | ἀποκρίνῃ: C ἀποκρίνει | εἴτε καλ. θ. ε. κακόν: ita AB .. C ἃ θέλει | οὖν: C om | ἃ θέλ. λέγουσιν cum A .. B ἃ θέλ. λέγειν, C φθέγγειν ἃ θέλουσιν

2. Εἶπον: C add οὖν | C γεγενημένος | ὅτε ἐγεννήθης: A ὅτι ἐγ. | ἐφόνευσαν τὰ βρέφη cum C .. A ἐφονεύθησαν δεκατέσσαρες χιλιάδες βρέφη, B ἐφονεύθ. τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες βρέφη | εἰς τὴν Αἴγ. cum A .. BC om τήν | θάρσος cum A .. C θάρος, B θάρρος

3. οἱ (A om) παρόντες ἐκεῖσε cum AB .. C οἱ παρ. δώδεκα | ὅτι ἡ γέννησις αὐτοῦ - - Μαριὰμ (ita B; A Μαρίαν) - - ἐδέξατο (h. l. A add ταύτον. Quod si quis retinere voluerit, non tam ταύτην quam ἑαυτῷ corrigendum vi-

εἶπεν ὁ Πιλᾶτος Λοιπὸν ψεύδεσθε ὑμεῖς οἱ λέγοντες ὅτι ἐξ ἁμαρτίας ἐστὶν ἡ γέννησις αὐτοῦ. λέγουσιν πάλιν αὐτοὶ τῷ Πιλάτῳ Ὁ λαὸς ὅλος μαρτυρεῖ ὅτι μάγος ἐστίν. ἀπεκρίθησαν οἱ θεοσεβεῖς Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον Ἡμεῖς καὶ εἰς τὴν μνηστείαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἦμεν, καὶ Ἰουδαῖοί ἐσμεν, καὶ πᾶσαν τὴν πολιτείαν αὐτοῦ οἴδαμεν· ἀλλὰ μάγον εἶναι, τοῦτο οὐκ οἴδαμεν. οἱ δὲ ταῦτα λέγοντες Ἰουδαῖοι ἦσαν οὗτοι· Λάζαρος, Ἀσθάριος, Ἀντώνιος, Ἰάκωβος, Ζαρᾶς, Σαμουήλ, Ἰσαάκ, Φινεές, Κρίσπος, Δάγριππος, Ἀμεσὲ καὶ Ἰούδας.

4 Λέγει οὖν πρὸς αὐτοὺς ὁ Πιλᾶτος Εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Καίσαρος θέλω ἵνα ὀμόσητε, εἰ χωρὶς ἁμαρτίας ἐστὶν ἡ γέννησις τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ἀπεκρίθησαν οὗτοι Ὁ νόμος ἡμῶν ὁρίζει ἵνα μηδὲν ὀμνύωμεν, ὅτι μεγάλη ἁμαρτία ἐστὶν ὁ ὅρκος. πλὴν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Καίσαρος ὀμνύομεν ὅτι χωρὶς ἁμαρτίας ἐστὶν ἡ γέννησις αὐτοῦ· εἰ δὲ ψευδόμεθα, καρατομηθῆναι πάντας ἡμᾶς κέλευσον. ταῦτα τούτων εἰπόντων ἀπεκρίθησαν οἱ κατηγοροῦντες Ἰουδαῖοι πρὸς τὸν Πιλᾶτον καὶ εἶπον Καὶ πλέον πιστεύεις τοῖς τοιούτοις δώδεκα μόνοις Ἰουδαίοις ἢ τῷ παντὶ πλήθει καὶ ἡμῖν ἀκριβῶς εἰδόσιν αὐτὸν μάγον καὶ βλάσφημον καὶ υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν ὀνομάζοντα;

5 Τότε ἐκέλευσεν ὁ Πιλᾶτος ἐξελθεῖν πάντας ἐκ τοῦ πραιτωρίου ἄνευ μόνων τῶν ῥηθέντων δώδεκα· καὶ τούτου γενομένου

---

detur.) -- πάλιν αὐτοί (B αὐτ. πάλ.) -- ὅλος (A om) -- μάγος (A ὁ μάγος) -- Ἰουδαῖοι (B οἱ Ἰουδ.) -- ἦμεν (B ἤμεθα) -- εἶναι τοῦτο (A εἶν. τοῦτον, B τοῦτον εἶν.) οὐκ οἴδαμεν (A εἴδαμεν) cum AB . . C sic: ὅτι ἡ γέννησις αὐτοῦ καὶ ἡ ἀναστροφὴ οὐκ ἔστιν ἐξ ἁμαρτίας, ὡς φατέ· ὅτι καὶ εἰς τὴν μνηστείαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ εἰσμέν (sic; corrige ἦμεν. Item C infra εἶσαν pro ἦσαν.), καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ Μαρία ἐδόθη τῷ Ἰωσὴφ εἰς μνηστείαν, οὐ γαμικήν, ἀλλ' εἰς τήρησιν· καὶ πᾶσαν τὴν πολιτείαν αὐτοῦ ἴδομεν (codex ἴδωμεν), ἀλλὰ μάγον ἢ πλάνον οὐκ οἴδαμεν, ὡς φθέγγεσθε (cod. -σθαι) | λέγοντες Ἰουδαῖοι cum BC . . A λέγ. θεοσεβεῖς Ἰουδ. | Λάζαρος usque Κρίσπος: in his nominibus codd. ABC prorsus consentiunt | Δάγριππος cum BC . . A Δαγρίπος (hoc accentu). Ex altera recensione nomen Ἀγρίππας huc quadrat | Ἀμεσέ cum A . . BC Εὐμεσσέ

4. τοῦ Καίσαρος: C om τοῦ | ἀπεκρ. οὗτοι cum AC . . B add καὶ εἶπον | ἵνα μηδ. ὀμνύωμ. cum AB . . C μὴ ὀμνύειν ὅλως | πλήν cum A . . BC πλ. δέ | ὀμνύομεν cum A . . BC ὀμνύωμεν | πάντας cum A . . BC om | ταῦτα τούτ. εἰπ. cum AB . . C om | πρ. τὸν Πιλ. cum A . . BC om τόν | μόνοις cum A . . BC om | τῷ παντί cum A . . BC παντὶ τῷ | βλάσφημον cum BC . . A βλασφημοῦντα | ἑαυτόν: C om

5. ἐξελθεῖν πάντας cum AC . . B πάντας ἐξελθ. | μόνων: AC μόνον |

λέγει πρὸς αὐτοὺς κρυφίως ὁ Πιλᾶτος Τὸν ἄνθρωπον τοῦτον φαίνεται ὅτι ἀπὸ φθόνου καὶ μανίας θέλουσιν οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα φονεύσουσιν αὐτόν. ἓν γάρ, διότι καταλύει τὰ σάββατα, κατηγοροῦσιν αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ τότε ποιεῖ καλὸν ἔργον, διότι θεραπεύει τοὺς ἀσθενεῖς· τοῦτο καταδίκη θανάτου εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐκ ἔστιν. λέγουσιν αὐτῷ καὶ οἱ δώδεκα Ναί, κύριε, οὕτως ἔχει.

CAPUT III.

1 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλᾶτος ἔξω μετ' ὀργῆς καὶ θυμοῦ, καὶ λέγει πρὸς τὸν Ἄνναν καὶ τὸν Καϊάφαν καὶ πρὸς τὸν ὄχλον οἳ ἔφερον τὸν Ἰησοῦν Μάρτυρα ἔχω τὸν ἥλιον ὅτι οὐδὲν πταῖσμα εὑρίσκω εἰς τοῦτον τὸν ἄνθρωπον. ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος Εἰ οὐκ ἦν οὗτος γόης καὶ μάγος καὶ βλάσφημος, οὐκ ἂν πρὸς τὸ μεγαλεῖον τὸ σὸν αὐτὸν ἤγομεν. εἶπεν ὁ Πιλᾶτος Ἐξετάσατε τοῦτον ὑμεῖς, καὶ ἐπεὶ νόμον ἔχετε, καθὼς λέγει ὁ νόμος ὑμῶν, οὕτως ποιήσατε. εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι Ὁ νόμος ἡμῶν οὐδένα ἄνθρωπον παραχωρεῖ φονεῦσαι. λέγει ὁ Πιλᾶτος Εἰ ὑμεῖς φονεύειν οὐ βούλεσθε, πόσον μᾶλλον ἐγώ.

2 Τότε ἐστράφη ὁ Πιλᾶτος ἐν τῷ παλατίῳ καὶ λέγει πρὸς τὸν Ἰησοῦν Εἰπέ μοι, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς Σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι Ἰουδαῖοι εἶπον τοῦτο πρὸς

φαίνεται: A praem ἄρχοντες, item BC κατὰ τὸ φαινόμενον ἄρχοντες, quae verba in margine ad οἱ Ἰουδαῖοι adscripta fuisse iam Thilo suspicatus est. Praeterea B post φαίνεται add μοι | ἀπὸ φθόνου cum AB .. C διὰ φθόνου | καὶ μανίας cum A .. BC om καί | φονεύσουσιν cum AC .. B (?) φονεύσωσιν | ἕν: A ἐάν, C ἕνα | τὰ σάββατα cum BC .. A τὸ σάββατον | A κατηγορ. αὐτόν | διότι θεραπεύει cum BC .. A ὅτι θεραπ. | τοὺς ἀσθενεῖς: C add ὡς καὶ τὰς λοιπὰς ἡμέρας | τοῦτο καταδίκη cum BC .. A τότε καταδ. | καὶ οἱ δώδ. cum C .. AB om καί | C κύριέ μου

III, 1. καὶ τὸν Καϊάφαν: C om τόν | ὄχλον cum BC .. A λαόν | οἳ ἔφερον (BC ὃν ἤφερον) τ. Ἰησ. cum BC .. A om | Μάρτυρα -- εἰς τ. τ. ἄνθρωπ. cum AB .. C Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου, atque eadem B praemittere dicitur illis Μάρτυρα etc | ἀπεκρ. ὁ ὄχλ. cum A .. BC add καὶ εἶπεν | Εἰ οὐκ cum A .. BC Ἐὰν μή | μάγος κ. βλάσφημος cum A .. BC βλάσφ. κ. μάγ. καὶ κακοποιός | αὐτὸν ἤγομεν cum A .. BC ἤγομ. αὐτ. καὶ παρεδώκαμεν | εἶπεν ὁ Πιλ. cum A .. BC εἶπ. οὖν ὁ Πιλ. | C Ἐξετάσετε | A οὕτω | εἶπον οἱ Ἰουδ. cum AB .. C εἶπ. οὖν οἱ Ἰουδ. | φονεῦσαι cum A .. BC ἡμᾶς φον. | πόσον: sic AB; C τόσον

2. καὶ λέγει πρ. τὸν Ἰησοῦν cum A .. BC καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν (C τῷ Ἰησοῦ) καὶ εἶπεν αὐτῷ | σὺ εἶ cum AC .. B εἰ σὺ εἶ | ἀπεκρ. ὁ Ἰησ.

σέ, ἵνα με ἐρωτήσεις; εἶπεν ὁ Πιλᾶτος Καὶ μήτι ἐγὼ Ἑβραῖός εἰμι; ἐγὼ οὐκ εἰμὶ Ἑβραῖος· ὁ λαός σου δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε εἰς τὰς χεῖράς μου· καὶ εἰπέ μοι εἰ βασιλεὺς εἶ τῶν Ἰουδαίων. ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ· εἰ γὰρ ἦν ἡ ἐμὴ βασιλεία ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ, οἱ στρατιῶταί μου οὐκ ἂν ἔμελλον ἀμελῆσαι κρατηθῆναί με· λοιπὸν ἡ βασιλεία μου οὐκ ἔστιν ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ. λέγει ὁ Πιλᾶτος Τὸ λοιπὸν βασιλεὺς εἶ; εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Σὺ εἶπας· ἐγὼ εἰς τοῦτο ἐγεννήθην τοῦ μαρτυρεῖν τὴν ἀλήθειαν, καὶ εἴ τίς ἐστιν ἄνθρωπος τῆς ἀληθείας, πιστεύει τὸν λόγον μου καὶ ποιεῖ αὐτόν. λέγει ὁ Πιλᾶτος Τί ἐστιν ἡ ἀλήθεια; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς Ἡ ἀλήθειά ἐστιν ἐκ τῶν οὐρανῶν. λέγει ὁ Πιλᾶτος Ἐν τῇ γῇ δὲ οὐκ ἔστιν ἀλήθεια; λέγει ὁ Χριστός Ἐγώ εἰμι ἡ ἀλήθεια· καὶ πῶς ἐν τῇ γῇ κρίνεται ἡ ἀλήθεια παρὰ τῶν ἐχόντων γηΐνην ἐξουσίαν;

CAPUT IV.

1 Ἀφεὶς οὖν ὁ Πιλᾶτος τὸν Χριστὸν μόνον ἐξῆλθεν ἔξω καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις Ἐγὼ οὐδὲν εὑρίσκω πταῖσμα εἰς τοῦτον τὸν ἄνθρωπον. ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι Ἡμεῖς ἵνα εἴπωμεν τῇ μεγαλειότητί σου τί εἶπεν αὐτός· εἶπεν ὅτι δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν. λέγει ὁ Πιλᾶτος Καὶ ποῖον ναὸν εἶπεν ἵνα καταλύσῃ; εἶπον οἱ Ἑβραῖοι Τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος, ὃν ἔκτιζεν ὁ Σολομὼν ἐπὶ ἔτεσι τεσσαράκοντα ἕξ.

---

cum A .. BC ἀπεκρ. αὐτῷ ὁ Ἰησ. καὶ εἶπεν | ἐρωτήσεις: ita AC .. B -τήσῃς | C εἶπεν δὲ ὁ Πιλ. | ἐγὼ οὐκ εἰμὶ Ἑβρ. cum AB .. C om | ὁ λα. σου δέ cum A .. BC om δέ | οὐκ ἔστ. ἐν τῷ κ. τούτῳ: C add ἀλλ' αἰώνιος | ἔμελλον cum A .. BC ἔμελον | ἐν τούτῳ τ. κ. cum A .. BC ἐν τῷ κ. τούτῳ | Τὸ λοιπόν cum AB .. C om Τό | εἶπ. ὁ Ἰησ. cum A .. BC ἀπεκρίθη Ἰησοῦς | Τί ἐστ. ἡ ἀλήθ. cum A .. BC om ἡ | ἀπεκρ. ὁ Ἰησ. (B ὁ Χριστός) Ἡ ἀλήθ. ἐστ. (A add ὁ Χριστὸς ὁ) ἐκ τ. οὐρ. -- γηΐνην ἐξουσίαν cum AB .. C ἀπεκρ. ὁ Ἰησ. Ἐγώ εἰμι ἡ ἀλήθεια, ὃς λαλῶ τὴν ἀλήθειαν

IV, 1. εἰς τοῦτ. τ. ἄνθρωπ. cum A .. B ἐν τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ, C ἐν τῷ ἀνθρ. τούτῳ | Ἡμεῖς ἵνα εἴπωμεν cum AB .. C Ἐροῦμεν | εἶπεν ὅτι cum AB .. C ἔφη ὅτι | λέγει ὁ Πιλ. Καὶ (A om) -- καταλύσῃ (B -λύσει); εἶπ. οἱ Ἑβραῖοι (B Ἰουδαῖοι) -- ἐπὶ ἔτεσι (B ἐπὶ ἔτη) τεσσ. ἕξ cum AB .. C ὃν (prioribus omissis) ἔκτιζεν ὁ Σολομῶν (hoc accentu) ἐπὶ ἔτη τεσσ. ἕξ. καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρ-

2 Λέγει ὁ Πιλᾶτος ἰδίᾳ πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς γραμματεῖς καὶ τοὺς Φαρισαίους Παρακαλῶ ὑμᾶς, μηδὲν ποιήσατε κακὸν εἰς τοῦτον τὸν ἄνθρωπον. ἐὰν γὰρ ποιήσητε κακὸν εἰς τοῦτον, ἄδικα μέλλετε ποιήσειν· οὐ γάρ ἐστιν δίκαιον ἀποθανεῖν τοιοῦτον ἄνθρωπον, ὅστις ἐποίησεν ἀγαθὰ μεγάλα πρὸς πολλοὺς ἀνθρώπους. εἶπον ἐκεῖνοι πρὸς τὸν Πιλᾶτον Εἰ ὁ ἀτιμάσας, κύριέ μου, τὸν Καίσαρα ἄξιός ἐστι θανάτου, πόσῳ γε μᾶλλον οὗτος ὁ ἀτιμάζων τὸν θεόν.

3 Τότε ὥρισεν ὁ Πιλᾶτος, καὶ ἐξῆλθον πάντες ἔξω. εἶτα λέγει τῷ Ἰησοῦ Τί θέλεις ποιήσω σοι; λέγει ὁ Ἰησοῦς τῷ Πιλάτῳ Ποίησον εἰς ἐμὲ ὅπως ἐστὶν ὡρισμένον. λέγει ὁ Πιλᾶτος Πῶς ἐστὶν ὡρισμένον; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ὁ Μωυσῆς καὶ οἱ προφῆται ἔγραψαν σταυρωθῆναί με καὶ ἀναστῆναι. ἀκούσαντες οἱ Ἑβραῖοι εἶπον πρὸς τὸν Πιλᾶτον Τί ζητεῖτε ἀκοῦσαι μεγαλωτέραν ὕβριν ἐξ αὐτοῦ πρὸς τὸν θεόν; λέγει ὁ Πιλᾶτος Ὕβρεως λόγος οὗτος πρὸς τὸν θεὸν οὐκ ἔστιν, ἐπεὶ ἐν ταῖς προφητικαῖς βίβλοις γράφεται. εἶπον οἱ Ἑβραῖοι Ἡ ἡμετέρα γραφὴ λέγει Ἐὰν πταίσῃ ἄνθρωπος πρὸς ἄνθρωπον, ἤγουν ἐὰν ὑβρίσῃ αὐτόν, ἄξιός ἐστιν ἵνα λαμβάνῃ μετὰ ῥάβδου πληγὰς τεσσαράκοντα· ἐὰν δὲ ὑβρίσῃ τις τὸν θεόν, ἵνα λιθοβολῆται.

4 Τότε ἦλθε μηνυτὴς ἀπὸ τῆς Πρόκλης τῆς γυναικὸς Πιλάτου πρὸς αὐτόν· τὸ δὲ μήνυμα ἔλεγεν ὅτι πρόσεχε μὴ συγκα-

---

χιερεὺς λέγει τῷ Ἰησοῦ Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. λέγει Ἰησοῦς (non ὁ Ἰησ.) Σὺ εἶπας. τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέσχισεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων ὅτι ἐβλασφήμησεν· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ

2. ἰδίᾳ cum A .. B κατ' ἰδίαν, C κατ' ἰδία | C πρὸς τοὺς ἀρχιερ. καὶ γραμμ. καὶ Φαρισ. | C om Παρακαλῶ -- ἐὰν γὰρ ποιήσητε (B -σετε) κακ. εἰς τοῦτ. (B εἰς τοῦτ. κακ.) -- ποιήσειν | C μεγάλα ἀγαθὰ εἰς πολλ. ἀνθρ. | C θανάτ. ἐστίν | γε cum C .. AB om | ὁ ἀτιμάζων cum A .. B ὁ ἀτιμάσας .. C ὁ ὑβρίζων

3. C ὅρισεν | ὅπως ἐστίν cum BC .. A ὅπερ ἐστίν | λέγ. ὁ Πιλ. Πῶς ἐ. ὡρ. ἀπεκρ. Ἰησ. cum A .. BC nil nisi καὶ πάλιν ὁ Ἰησοῦς ἔφη | με καὶ ἀναστ. cum BC .. A κ. ἀναστ. με | ἀκούσ. οἱ Ἑβρ. cum A .. BC ἀκούσ. δὲ ταῦτα οἱ Ἰουδαῖοι (B Ἑβραῖοι) | ζητεῖτε cum A .. BC ζητεῖς | μεγαλωτέραν cum AB .. C μεγαλειοτέραν | λόγος οὗτος cum AC .. B (?) ὁ λ. οὗτ. | B πρὸς θεόν | Ἐὰν πταίσῃ -- ὑβρίσῃ αὐτόν cum AB .. C Ἐὰν ὑβρίσει ἄνθρωπος ἄνθρωπον | C om ἄξιός ἐστιν | C ἵνα λαμβάνει | C εἰ δὲ τὸν θε. ὑβρίσει τις | C λιθοβολεῖται, A -λῖται

4. τὸ δὲ μήνυμα ἔλεγ. cum AB .. C nil nisi λέγων | ὅτι πρ. μὴ συγκ.

ταβῆς ἵνα γένηταί τι κακὸν εἰς τὸν Ἰησοῦν τὸν καλὸν ἄνθρωπον. ὅτι κατὰ ταύτην τὴν νύκταν φοβεροὺς ὀνείρους εἶδον δι' αὐτόν. ἔδωκεν δὲ ἀπολογίαν ὁ Πιλᾶτος πρὸς τοὺς Ἑβραίους λέγων ὅτι ἐὰν ἔχετε ὕβριν εἰς τὸν θεὸν τὸν λόγον ὃν λέγετε ὅτι εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, λάβετε αὐτὸν καὶ κρίνατε ὑμεῖς κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν. εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Πιλάτῳ Ἡμεῖς θέλομεν ἵνα σταυρώσεις αὐτόν. λέγει ὁ Πιλᾶτος Οὐκ ἔστιν τοῦτο καλόν.

5 Στραφεὶς δὲ ὁ Πιλᾶτος πρὸς τὸν λαὸν εἶδε πολλοὺς κλαίοντας, καὶ εἶπεν Ἐμοὶ δοκεῖ ὅτι οὐκ ἔστι τοῦ λαοῦ παντὸς θέλημα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ἀποθανεῖν. λέγουσιν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς Ἡμεῖς διὰ τοῦτο τὸν λαὸν ἅπαντα ἠγάγομεν, ἵνα λάβῃς πληροφορίαν ὅτι πάντες τὸν θάνατον αὐτοῦ θέλουσιν. λέγει ὁ Πιλᾶτος Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; εἶπον οἱ Ἑβραῖοι Βασιλέα ἑαυτὸν εἶναι λέγει καὶ υἱὸν θεοῦ.

Caput V.

1 Ἰουδαῖος οὖν θεοσεβὴς μέσον σταθεὶς ὀνόματι Νικόδημος εἶπεν πρὸς τὸν Πιλᾶτον Δέομαι τῆς μεγαλειότητός σου ἐᾶσαί με εἰπεῖν πρὸς σὲ ὀλίγα τινὰ ῥήματα. Εἰπέ, ἔφη ὁ Πιλᾶτος. λέγει ὁ Νικόδημος Ἐγὼ εἶπα τοῖς ἱερεῦσιν καὶ τοῖς Λευίταις καὶ τοῖς γραμματεῦσι καὶ τῷ λαῷ παρὼν ἐν τῇ συναγωγῇ Τίνα λόγον ἔχετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ θαύματα ποιεῖ, ὅσα ἄνθρωπός ποτε οὐκ ἐποίησεν οὐδὲ μὴ ποιήσει. ἄφετε οὖν αὐτόν· καὶ εἰ μέν ἐστιν ἀπὸ θεοῦ ὅσα ποιεῖ, ἵστασθαι

ἵνα γένητ. (A λέγηται) -- τ. καλ. ἄνθρωπον (A τ. καλ. τὸν ἄνθρωπον, sed correctum est ἀνθρώπων, non mutato τόν) cum AB .. C Πρόσεχε τῷ δικαίῳ Ἰησοῦ μὴ συγκαταβῇς (omissum est ἵνα) γένηταί τι κακὸν εἰς αὐτόν | ταύτην cum BC .. A om | νύκταν cum AC | Ἑβραίους cum A .. BC Ἰουδαίους | λέγων (codex ὁ λέγ.) ὅτι ἐὰν ἔχετε ὕβριν εἰς τ. θ. τὸν λόγ. cum A .. BC Ἰδοὺ ἐὰν ἔχετε ὅτι ὕβρις ἐστὶ πρὸς τ. θ. τὸν λόγ. | εἶπον οἱ Ἰουδ. cum AB .. C λέγουσιν οἱ ἱερεῖς καὶ γραμματεῖς | ἵνα σταυρώσεις (B -σῃς) cum BC .. A ἵνα σταυρώσωμεν | C (item B?) ἔφη ὁ Πιλᾶτος

5. Στραφεὶς δὲ ὁ Πιλ. -- ὅτι οὐκ ἔστι (ita A; B οὐκ εἶναι) -- θέλουσιν λέγει ὁ Πιλᾶτος cum AB .. C omnia om | εἶπ. οἱ Ἑβρ. cum A .. BC εἶπ. οὖν οἱ Ἰουδαῖοι

V, 1. Ἰουδ. οὖν μέσον σταθείς -- ἐᾶσαί με (A μοι) -- Εἰπέ, ἔφη ὁ Πιλ. (B ἔφ. ὁ Πιλ. Εἰπέ) -- ἐν τῇ συναγωγῇ Τίνα cum AB .. C nil nisi haec Ἰουδ. οὖν θεοσεβ. Νικόδημος ὀνόματι σταθεὶς μέσον πάντων ἔφη Τίνα | C om οὐδὲ μὴ ποιήσει | C om οὖν | εἰ μέν ἐστιν .. C om ἐστιν

μέλλουσιν· εἰ δέ ἐστιν ἀπὸ ἀνθρώπων, καταλυθῆναι μέλλουσιν. Καθὼς ἐγένετο καὶ ὅταν ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν Μωυσῆν εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ Φαραὼ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου ἵνα ποιήσῃ σημεῖον, καὶ ἐποίησεν. εἶτα εἶχεν ὁ Φαραὼ καὶ μάγους δύο, τὸν Ἰαννῆν καὶ τὸν Ἰαμβρῆν, καὶ ἐποίησαν καὶ αὐτοὶ σημεῖα μαγικῇ τέχνῃ χρώμενοι, οὐχὶ δὲ ὅσα ἐποίησεν ὁ Μωυσῆς. εἶχον δὲ οἱ Αἰγύπτιοι τοὺς τοιούτους μάγους ὡς θεούς· διότι δὲ οὐκ ἦσαν ἐκεῖνοι ἐκ θεοῦ, κατελύθησαν ὅσα ἐποίησαν. οὗτος οὖν ὁ Ἰησοῦς τὸν Λάζαρον ἀνέστησεν, καὶ ζῇ. διὰ τοῦτο δέομαί σου, κύριέ μου, ἵνα μηδὲν παραχωρήσῃς φονευθῆναι τοῦτον.

2 Ἐθυμώθησαν οἱ Ἑβραῖοι κατὰ τοῦ Νικοδήμου καὶ εἶπον αὐτῷ Τὴν ἀλήθειαν τοῦ Ἰησοῦ ἵνα παραλάβῃς καὶ μέρος ἵνα ἔχεις μετ᾽ αὐτοῦ. λέγει ὁ Νικόδημος Ἀμὴν ἀμήν· γένοιτό μοι καθὼς λέγετε.

Caput VI.

1 Ταῦτα εἰπόντος τοῦ Νικοδήμου ἕτερος ἐγερθεὶς Ἑβραῖος λέγει τῷ Πιλάτῳ Δέομαί σου, κύριέ μου Πιλᾶτε, ἄκουσον κἀμοῦ. ἀπεκρίθη ὁ Πιλᾶτος Εἰπὲ ὅ τι βούλῃ. λέγει ὁ Ἑβραῖος Ἐγὼ ἐκείμην ἀσθενῶν ἐπὶ κλίνης ἔτη τριάκοντα ὀκτώ, καὶ ἰδών με ἐλυπήθη καὶ εἶπέ μοι Ἐγείρου, ἆρον τὸν κράββατόν σου καὶ

C om εἰ δέ ἐστιν usque καταλυθ. μέλλ. | καὶ εἶπεν πρός cum BC .. A om καί | ὁ Φαραὼ βασ. τῆς Αἰγύπτου: BC om ὁ et τῆς | B (?) δύω | καὶ τὸν Ἰαμβρῆν: BC om τόν | καὶ ἐποίησαν καὶ αὐτοί: C om καί prius | οὐχὶ δὲ ὅσα -- κατελύθησαν ὅσα ἐποίησ. cum A .. BC καὶ κατελύθησαν (C ἐκατελύθησαν) αὐτῶν τὰ σημεῖα ὑπὸ τῆς Μωσαϊκῆς ῥάβδου, διότι οὐκ ἦσαν ἐκ θεοῦ, εἰ καὶ ὡς θεοὺς εἶχον τοὺς μάγους οἱ Αἰγύπτιοι | ἀνέστησεν: C add τεταρταῖον διὰ λόγου μόνου | καὶ ζῇ: C add τὰ ἔργα αὐτοῦ παρίστανται ἀληθινὰ πρὸς ἔλεγχον τοῦ φθόνου τῶν Φαρισαίων. | ἵνα μηδὲν παραχωρήσῃς: C μηδὲν (sic) παραχωρήσεις | φονευθ. τοῦτον cum AB .. C φονευθ. τὸν τοιοῦτον ἰατρὸν καὶ ζωοτρόφον

2. Ἐθυμώθησαν cum A .. BC add λιάν | οἱ Ἑβραῖοι cum AB .. C οἱ γραμματεῖς | τοῦ Ἰησοῦ: C om τοῦ | ἵνα ἔχεις: ita AC; B (?) ἵνα ἔχῃς | B ter habet ἀμήν | γένοιτό μοι (B om) καθ. λέγ. cum AB .. C om

VI, 1. Ταῦτα εἰπόντος τ. Νικ. cum AB .. C om | Ἑβραῖος cum AB .. C Ἰουδαῖος | κύριέ μου cum A .. BC om μου | ἀπεκρίθη usque ὁ Ἑβραῖος cum A .. BC om | καὶ ἰδών με cum BC .. A praem καὶ ἀκούων τὰ θαύματα ὅσα ἐποίει ὁ θεός, ἐκονόμισα (sic) καὶ ἤγαγόν με βαστακτῶς ἄνθρωποι μετὰ τοῦ κραββάτου ἔμπροσθεν αὐτοῦ | ἆρον cum BC .. A καὶ ἆρον (pergit τ. κράβατόν

ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἐν τῷ εἰπεῖν μοι τὸν λόγον ἠγέρθην καὶ περιεπάτουν. λέγουσιν οἱ Ἑβραῖοι Ἐρωτήσατε αὐτὸν ἐν ποίᾳ ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος τοῦτο γέγονεν. λέγει ἐκεῖνος Ἐν σαββάτῳ. εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι Καὶ λοιπὸν ἀληθῶς ἡμεῖς λέγομεν ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ.

2 Ἕτερος πάλιν σταθεὶς μέσον εἶπεν Ἐγὼ ἐγεννήθην τυφλός, καὶ πορευομένου τοῦ Ἰησοῦ κατὰ τὴν ὁδὸν ἐβόησα πρὸς αὐτὸν λέγων Ἐλέησόν με, κύριε, υἱὲ Δαυίδ. καὶ λαβὼν πηλὸν ἔχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εὐθὺς ἀνέβλεψα. Ἕτερος εἶπε Κυλλὸς ἤμην, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐβόησα Ἐλέησόν με, κύριε. καὶ λαβόμενός με τῆς χειρός, εὐθὺς ἠγέρθην. Ἄλλος εἶπεν Ἐγὼ λεπρὸς ἦν, καὶ ἰάσατό με μόνον διὰ λόγου.

CAPUT VII.

Εὑρέθη ἐκεῖ καὶ γυνὴ ὀνομαζομένη Βερονίκη καὶ εἶπεν ὅτι δώδεκα ἦν ἔτη ἐγὼ ἐν ῥύσει αἵματος, καὶ μόνον τοῦ ἱματίου αὐτοῦ τῆς ἄκρας ἡψάμην, καὶ εὐθὺς ἰάθην. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Μαρτυρίαν γυναικὸς ὁ νόμος οὐ παραδέχεται.

CAPUT VIII.

Ἄλλοι ἄνθρωποι ἐβόησαν Οὗτος ὁ ἄνθρωπος προφήτης ἐστί, καὶ οἱ δαίμονες αὐτὸν φοβοῦνται. λέγει ὁ Πιλᾶτος Καὶ πῶς οὐδὲν ἐφοβοῦντο οὕτω καὶ τοὺς γονεῖς ὑμῶν οἱ δαίμονες; λέγουσιν ἐκεῖνοι Οὐ γινώσκομεν. Ἄλλοι πάλιν εἶπον Τὸν Λάζαρον τέσσαρας ἡμέρας ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ διὰ μόνου λόγου ἀνέ-

---

σ.) | καὶ ἐν τῷ εἰπεῖν -- περιεπάτουν cum AB .. C καὶ εὐθὺς ἦρα τὸ κλινίδιόν μου καὶ ἀπῆλθον εἰς τὸν οἶκόν μου | λέγουσιν οἱ -- γέγονεν (B ἐγένετο) -- οὐ τηρεῖ cum AB .. C om (sed vide ad finem sectionis 2.)

2. Ἕτερος πάλιν στ. μέσον (B ἐν μέσῳ) -- ἰάσατό με μόνον διὰ λόγου cum AB .. C sic: Ὁμοίως καὶ ὅ ποτε τυφλὸς ἐκ γεννητῆς (sic, non γενετῆς) καὶ ὁ λεπρὸς καὶ θάτεροι λεπροὶ καὶ παράλυτοι ἔκραζαν (sic) Διὰ λόγου μόνου τοῦ Ἰησοῦ ἰάθημεν. λέγουσιν οἱ γραμματεῖς Ἀλλὰ διὰ σαββάτου ἐποίησεν, καὶ τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ.

VII. ἦν ἔτη cum BC .. A ἔτη ἦν | τοῦ ἱματ. αὐτ. τῆς ἄκρας cum AB .. C τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ | οἱ Ἰουδαῖοι cum AB .. C οἱ γραμματεῖς | C οὐ δέχεται

VIII. Ἄλλοι ἄνθρωποι cum AB .. C Ἄλλοι πάλιν θεοσεβεῖς | προφ. ἐστί cum AB .. C προφ. ἦν | καὶ οἱ δαίμονες -- οὕτω (A οὕτως post ὑμῶν) -- τέσσ. ἡμέρ. ἔχ. ἐν τῷ μνημείῳ (B τεταρταῖον ὄντα ἐν τῷ μνήματι) -- ἀκούσας

στησεν. ἀκούσας οὖν ὁ Πιλᾶτος τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου ἐφοβήθη, καὶ λέγει πρὸς τὸν λαόν Διὰ τί θέλετε ἵνα χύσητε αἷμα ἀνθρώπου δικαίου;

Caput IX.

1 Εἶτα προσεκαλέσατο τὸν Νικόδημον καὶ τοὺς δώδεκα θεοσεβεῖς Ἰουδαίους καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς Τί λέγετε ἵνα ποιήσω, ὅτι ὁ λαὸς ταράσσεται; λέγουσιν ἐκεῖνοι Οὐ γινώσκομεν· ὃ βούλῃ, ποίησον. ὁ λαὸς δὲ ὅσον ποιεῖ, ἀδίκως ποιεῖ ἵνα αἴρῃ τοῦτον. ἐξῆλθεν πάλιν ὁ Πιλᾶτος ἔξω καὶ λέγει πρὸς τὸν λαόν Οἴδατε ὅτι ἐν ταῖς ἑορταῖς τῶν ἀζύμων ἐστὶν σύνηθες ἵνα ἐλευθερῶ δι' ὑμᾶς ἕνα ἀπὸ τῶν κεκρατημένων εἰς φρουρὰν ὑπευθύνων. ἔχω οὖν ἕνα ἐν τῇ φυλακῇ κακοῦργον λῃστὴν λεγόμενον Βαραβᾶν, ἔχω καὶ τὸν Ἰησοῦν, ὅστις ποτὲ κακὸν οὐκ ἐποίησεν· τίνα οὖν ἐκ τῶν δύο θέλετε ἵνα ἀπολύσω ὑμῖν; ἀπεκρίθη ὁ λαός Ἀπόλυσον ἡμῖν τὸν Βαραβᾶν. λέγει ὁ Πιλᾶτος Τί οὖν ποιήσω τὸν Ἰησοῦν; λέγουσιν ἐκεῖνοι Σταυρωθήτω. πάλιν ἐβόησαν ἕτεροι ἐξ αὐτῶν Ἐὰν τὸν Ἰησοῦν ἀπολύσεις, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος, διότι υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν ὀνομάζει καὶ βασιλέα. καὶ ἐὰν ἐλευθερώσεις αὐτόν, γίνεται βασιλεὺς καὶ μέλλει λαβεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Καίσαρος.

2 Ἐθυμώθη οὖν ὁ Πιλᾶτος καὶ εἶπε Πάντοτε ἡ γενεὰ ὑμῶν ἦν διαβολικὴ καὶ ἄπιστος, καὶ ἀεὶ πρὸς τοὺς εὐεργέτας ὑμῶν ἦτε ἀντίδικοι. εἶπον οἱ Ἑβραῖοι Καὶ τίνες ἦσαν ἡμῶν εὐεργέται; λέγει ὁ Πιλᾶτος Ὁ θεὸς ἐλευθερώσας ὑμᾶς ἐκ τῶν χειρῶν Φαραώ,

---

οὖν (A ἀκ. ταῦτα) -- ἀνθρώπου δικαίου (B δίκαιον ἀνθρώπου) cum AB .. C ἐκ πέντε ἄρτων χιλιάδας ἔθρεψε πέντε, καὶ ἐν ἑπτὰ ἄρτοις χιλιάδας τέσσαρας· καὶ οἱ δαίμονες αὐτὸν φοβοῦνται. λέγει ὁ Πιλᾶτος Καὶ πῶς οὐδὲν ἐφοβοῦντο οὕτω καὶ τοὺς γον. ὑμ. τὰ δαιμόνια; καὶ ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκαν.

IX, 1. Εἶτα προσεκαλέσατο -- ὅσον ποιεῖ ἀδίκως ποιεῖ (A om ἀδίκ. ποι.) ἵνα αἴρῃ (A εὕρῃ, B εὕρωσι) τοῦτον (uterque codex τοῦτο) cum AB .. C om | ἐξῆλθεν πάλιν: C εἶτα ἐξῆλθ. πάλ. | Οἴδατε (A Οἶδα) -- ἐστὶν σύνηθες cum AB .. C Ἔθος ἐστὶν ἐν ταῖς ἑορτ. τ. ἀζύμων | ἔχω οὖν ἕνα cum A .. BC om ἕνα | Βαραβᾶν: A h. l. Βαρανβάν, sed infra Βαραβάν (hunc accentum et A et C habent) | C ἀπεκρ. ὁ ἀγνώμων λαός | C ἕτεροι ἐβόησαν | ἀπολύσεις cum C .. A (et B?) -λύσῃς | B ὀνομάζει ἑαυτόν | ἐλευθερώσεις (B -σῃς?) αὐτόν cum AB .. C αὐτ. ἀπολύσῃς | γίνεται cum BC .. A καὶ γέννηται (γεγένηται?)

2. εἶπ. οἱ Ἑβρ. cum AB .. C εἶπ. οὖν οἱ Ἰουδαῖοι | C ὁ ἐλευθερῶν ὑμᾶς | χειρ.

καὶ διαπεράσας ὑμᾶς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς ἐπὶ ξηρᾶς, καὶ χορτάσας ὑμᾶς τὴν ὀρτυγομήτραν, ἐκ πέτρας ἀνίκμου ποτίσας τὸ ὕδωρ, καὶ ὁ δοὺς ὑμῖν νόμον, ὃν κατελύσατε τὸν θεὸν ἀρνησάμενοι· καὶ εἰ μὴ Μωυσῆς ἐστάθη παρακαλῶν τὸν θεόν, πικρῷ θανάτῳ ἂν ἐμέλλετε παραπολέσθαι. πάντων οὖν ἐκείνων ἐπελάθεσθε. οὕτω δὲ καὶ νῦν λέγετε ὅτι οὐδὲν ἀγαπῶ ἐγὼ τὸν Καίσαρα ἀλλ' ἔχω μῖσος εἰς αὐτόν, καὶ θέλω ἵνα ἐπιβουλεύσωμαι κατὰ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

3 Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Πιλᾶτος ἠγέρθη τοῦ θρόνου μετὰ θυμοῦ, θέλων φυγεῖν ἐξ αὐτῶν. ἔκραξαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες Ἡμεῖς τὸν Καίσαρα θέλομεν βασιλεύειν ἡμῶν, οὐ τὸν Ἰησοῦν, διότι ὁ Ἰησοῦς ἐδέξατο ἐκ τῶν μάγων χαρίσματα. καὶ ἤκουσε τοῦτο καὶ ὁ Ἡρώδης ὅτι βασιλεὺς μέλλει γενέσθαι, καὶ ἠθέλησεν ἵνα φονεύσῃ αὐτόν, καὶ ἐν τούτῳ ἀπέστειλεν καὶ ἀπέκτεινεν πάντα τὰ βρέφη τὰ ἐν Βηθλεέμ. διὰ τοῦτο δὲ καὶ Ἰωσὴφ ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἔφυγον ἀπὸ τοῦ φόβου αὐτοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον.

4 Ἀκούσας τοιγαροῦν ὁ Πιλᾶτος κατεσίγησε πάντα τὸν λαὸν καὶ λέγει Λοιπὸν οὗτός ἐστιν ὁ Ἰησοῦς, ὃν ἐζήτει ἵνα φονεύσῃ τότε ὁ Ἡρώδης; λέγουσιν αὐτῷ Ναί. γνωρίσας οὖν ὁ Πιλᾶτος ὅτι τῆς ἐπικρατείας ἐστὶ τοῦ Ἡρώδου, ὡς ἐκ τοῦ γένους καταγόμενος τῶν Ἰουδαίων ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν. ὃν ἰδὼν Ἡρώδης ἐχάρη μεγάλως· ἦν γὰρ ἐπιθυμῶν ἰδεῖν αὐτὸν

Φαραώ cum BC .. A χ. τοῦ Φαρ. | θάλ. ὡς ἐπὶ ξηρᾶς (A ξηρῆς) cum AB .. C θάλ. διὰ ξηρᾶς | ὀρτυγομήτραν cum BC .. A μάννα ἐν ἐρήμῳ | ἐκ πέτρας -- τὸ ὕδωρ cum BC .. A καὶ ποτίσ. ὑμ. ὕδωρ ἐκ πέτρ. | καὶ ὁ δούς cum AB .. C καὶ διδούς | τὸν (C καὶ τὸν) θεόν .. B om τόν | A ἂν (C om) ἐμέλλ. πάντες παρ. | ἐπελάθεσθε cum BC .. A add καὶ εἰς μετάνοιαν οὐκ ἔρχεσθε | οὕτω δέ: C om δέ | ὅτι: non est in ABC | οὐδέν cum BC .. A οὐδέ | θέλω ἵνα ἐπιβουλεύσωμαι cum AB .. C θέλω ἐπιβουλεύσομαι

3. τοῦ θρόνου: ita (absque ἀπό) AB .. C om | C om θέλ. φυγ. ἐξ αὐτ. | C ἔκραξ. οὖν πάλιν | C om ὁ Ἰησοῦς | ἐδέξ. ἐκ τ. μ. cum AC .. B ἐκ τ. μ. ἐδέξ. | καὶ ἤκουσε τ. κ. ὁ (B om) Ἡρώδ. -- καὶ ἠθέλ. cum AB .. C τοῦτο ἀκούσας Ἡρ. -- ἠθέλ. | C ἵνα φονεύσει αὐτόν | A ἀπέκτειναν | διὰ τοῦτο δέ cum A .. BC om δέ | B καὶ ὁ Ἰωσ. ὁ | ἀπὸ τ. φ. αὐτοῦ (ita A*; A**B αὐτῶν) cum AB .. C om | C εἰς Αἴγυπτον

4. κατεσίγησε cum C .. AB praem τοὺς τοιούτους λόγους καὶ φοβηθείς | λέγει cum BC .. A εἶπε | ἐζήτει ἵνα φον. τότε ὁ Ἡρώδ. cum A .. BC ἐζήτει τότε Ἡρώδ. φονεῦσαι | ὡς ἐκ τοῦ γ. κ. τ. Ἰουδ. cum A .. BC om | BC τὸν Ἰησ. πρὸς αὐτ. | ὃν ἰδὼν -- μεγάλως cum A .. BC καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ Ἡρώδης

ἀπὸ πολλοῦ ἀκούων τὰ θαύματα ἃ ἐποίει. ἐνέδυσεν οὖν αὐτὸν ἱμάτια λευκά· εἶτα ἤρξατο αὐτὸν ἐρωτᾶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. θέλων δὲ ὁ Ἡρώδης ἰδεῖν καὶ θαῦμά τί ποτε γενόμενον παρὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ μὴ ἰδών, ἀλλ' ὅτι οὐδὲ ἀπεκρίνατο πρὸς αὐτὸν τὸν τυχόντα λόγον, αὐτὸν ἀπέστειλεν αὖθις πρὸς τὸν Πιλᾶτον. τοῦτο ἰδὼν ὁ Πιλᾶτος εἶπε τοῖς ὑπηρέταις αὐτοῦ ἀγαγεῖν ὕδωρ. νιπτόμενος οὖν τὰς χεῖρας μετὰ τοῦ ὕδατος ἔφη πρὸς τὸν λαόν Ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ καλοῦ ἀνθρώπου τούτου. ὑμεῖς ὄψεσθε ὅτι ἀδίκως φονεύεται, ἐπεὶ οὔτε ἐγὼ εὗρον ἐν αὐτῷ αἰτίαν, ἀλλ' οὔτε Ἡρώδης· διὰ τοῦτο γὰρ ἔπεμψεν αὖθις τοῦτον πρὸς ἐμὲ ὄπισθεν. εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν.

5 Τότε ἐκάθισεν ὁ Πιλᾶτος εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ ἵνα ποιήσῃ ἀπόφασιν. ὥρισεν οὖν, καὶ ἦλθεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς. καὶ ἔφερον στέφανον ἐξ ἀκανθῶν καὶ ἔθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν

ἐχάρη λίαν | ἃ ἐποίει cum A .. sed BC haec add: οὐχ ὡς μέλλων τι κερδᾶναι (C κερδάναι) ψυχωφελὲς (C τι repetit ante ψυχ.) ὁ Ἡρώδης ἐκ τῆς θέας τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλ' ὅτι ἤκουεν ὅτι σοφός ἐστιν καὶ τερατουργός, ἐπεθύμει ἰδεῖν ἀλλόκοτον ἄνθρωπον καὶ ἀκοῦσαι αὐτοῦ τί λέγει, οὐχ ἵνα πιστεύσει (ita C; B -σῃ) | ἱμάτ. λευκά cum A .. BC add ἤγουν λαμπρὰν ἐσθῆτα | ἐρωτᾶν cum A .. BC add Πόθεν εἶ καὶ ποίου γένους | ἀπόκρ. οὐκ ἔδ. αὐτ. cum A .. BC ἐσιώπα. Iidem add εἱστήκεισαν δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς κατηγοροῦντες αὐτόν | ἰδεῖν καὶ θαῦμα cum A .. BC praem αὐτόν | αὐτὸν (sed videtur potius ἀντ- scriptum esse) ἀπέστ. cum A .. BC praem ἐμπαίξας | τοῦτο (ita BC; A τοῦτον) ἰδών .. BC istis haec praem: καὶ ἐγένοντο φίλοι ὅ τε Πιλᾶτος καὶ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς. ὁ δὲ λαὸς ἔκραζε (B -ξε) πρὸς τὸν Πιλᾶτον λέγοντες (B λέγων) Σταυρωθήτω. λέγει ὁ Πιλᾶτος Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; οἱ δὲ μεγάλως ἔκραζον Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα. | ὑπηρέταις cum AB .. C στρατιώταις | νιπτόμενος οὖν: A praem καὶ οὗτοι ἔφερον | τοῦ καλοῦ (A add τοῦ) ἀνθρ. τούτ. cum A .. BC τοῦ δικαίου τούτου καὶ καλοῦ ἀνθρ. | φονεύεται: A praem τοῦτο | ἀλλ' οὔτε cum BC .. A οὐδέ | πρὸς ἐμέ cum A .. BC πρ. με | εἶπον cum A .. BC add οὖν

5. Τότε ἐκάθισεν cum A .. BC praem haec: οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἐθορυβοῦντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν συντόμως ἀπολέσωσιν. τότε λέγει τῷ Ἰησοῦ ὁ Πιλᾶτος Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. λέγει ὁ Πιλᾶτος Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε; εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Οὐκ ἔχεις (ita uterque) ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς μέ σοι μείζονα (C μείζων) ἁμαρτίαν ἔχει. | ὁ Πιλ. εἰς τ. θρ. αὐτ. cum AB .. C ἐν θρόνῳ ὁ Πιλ. | ἵνα ποιήσῃ (A -ήσι) ἀπόφ. cum AB .. C ἵνα ἀπόφασιν δῷ, et add (item B?) κατὰ τοῦ Ἰησοῦ | ἔμπροσθεν αὐτοῦ: A om αὐτοῦ | ἔθηκαν cum

αὐτοῦ καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα. εἶτα ἐποίησεν ἀπόφασιν, καὶ λέγει πρὸς αὐτόν Ἡ γενεά σου λέγει καὶ μαρτυρεῖ σε ὅτι θέλεις ἵνα βασιλεύσῃς· διὰ τοῦτο ὁρίζω ἵνα σε τύψωσι πρῶτον μετὰ ῥάβδου πληγὰς τεσσαράκοντα, καθὼς ὁρίζουσιν οἱ νόμοι τῶν βασιλέων, καὶ ἵνα σε ἐμπαίξωσι, καὶ τελευταῖον ἵνα σε σταυρώσωσιν.

Caput X.

[1] Τῆς τοιαύτης οὖν ἀποφάσεως γενομένης παρὰ τοῦ Πιλάτου ἤρξαντο οἱ Ἰουδαῖοι τύπτειν τὸν Ἰησοῦν, οἱ μὲν ῥάβδοις, οἱ δὲ χερσίν, οἱ δὲ ποσίν· οἱ δὲ καὶ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἔπτυον. εὐθὺς οὖν κατασκευάσαντες τὸν σταυρὸν καὶ δόντες τοῦτον πρὸς αὐτὸν ἐπέταντο ὁδεύειν. καὶ οὕτω πορευόμενος, βαστάζων καὶ τὸν σταυρόν, ἦλθε μέχρι καὶ τῆς πύλης τῆς πόλεως Ἱεροσολύμων. ἀπὸ τῶν πολλῶν οὖν πληγῶν καὶ ἀπὸ τοῦ βάρους τοῦ σταυροῦ μὴ δυναμένου τούτου περιπατεῖν, ἐκ τῆς ἐπιθυμίας ἧς εἶχον οἱ Ἰουδαῖοι σταυρῶσαι αὐτὸν ὅσον τάχος, ἄραντες ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸν σταυρὸν ἔδωκαν αὐτὸν πρός τινα συναντήσαντα αὐτοῖς ὀνόματι Σίμωνα, ὅστις εἶχε καὶ δύο υἱούς, Ἀλέξανδρον καὶ Ῥοῦφον· ἦν δὲ ἀπὸ Κυρήνης τῆς πόλεως. ἔδωκαν οὖν πρὸς αὐτὸν τὸν σταυρόν, οὐχ ὡς ἐλεοῦντες τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐλαφρύνοντες ἀπὸ τοῦ βάρους αὐτόν, ἀλλ᾽ ἐπιθυμοῦντες, ὡς εἴρηται, φονεῦσαι αὐτὸν συντομώτερον.

A (-κεν) B .. C add μετὰ πυγμῆς | καὶ κάλαμον cum AB .. C praem καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτῷ (codex αὐτό) ἤγουν χλαμύδα κοκκίνην | ἵνα βασιλεύσῃς: C -σεις, A -ῃς | ἵνα σε τύψωσι πρῶτον cum AB .. C ἵνα δήσωσί σε ἐπὶ τὸν κίονα καὶ τύψωσι | A ἐμπαίξουσι

X, 1. τύπτειν τὸν Ἰησοῦν -- ἔπτυον cum A .. C (similiterque ut videtur B) τύπτειν τὸν Ἰησοῦν ἐπὶ τὸν νῶτον καὶ πᾶν μέλος, οἱ μὲν βουνεύροις, οἱ δὲ ῥάβδοις, ἄλλοι χερσίν, ἕτεροι ποσίν· οἱ δὲ εἰς τὸ πρόσωπον ἔπτυον, θάτεροι ἐράπιζον ἐξ ὄπισθεν εἰς τὸ πρόσωπον, καὶ ἄλλοι ἔλεγον ἔμπροσθεν Προφήτευσον τίς ἐστιν ὁ παίσας σε· ἕτεροι γονυπετοῦντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιζον αὐτῷ λέγοντες Χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων | καὶ δόντες τοῦτον cum A .. BC praem ὑπήγοντο πρὸς τὸ σταυρῶσαι αὐτόν | βαστάζων καὶ τόν (C om) cum AC .. B καὶ βαστ. τόν | μέχρι καί cum A .. BC om καί | μὴ δυναμένου τούτου cum A .. BC μὴ δυνάμενον τοῦτον | ἐκ τῆς ἐπιθυμίας: BC praem οὗτοι | ἧς cum AC .. B ἥν | ὅσον τάχος cum A .. BC τάχος | πρός τινα (A om τινα): BC add Κυρηναῖον | Σίμωνα: BC add ἐξερχόμενον (C -μένου) ἀπ᾽ ἀγροῦ | συντομώτερον: BC add ἠγγάρευσαν οὖν αὐτὸν τὸν Κυρηναῖον ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐ-

2 Ἠκολούθει οὖν ἐκεῖ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης. Εἶτα φυγὼν ὑπάγει πρὸς τὴν θεοτόκον καὶ λέγει αὐτῇ Ποῦ ἦσθα καὶ οὐκ ἦλθες ἵνα ἴδῃς τί ἐγένετο; ἀπεκρίθη αὐτή Τί ἐστιν ὅπερ ἐγένετο; λέγει ὁ Ἰωάννης Γίνωσκε ὅτι ἐπίασαν οἱ Ἰουδαῖοι τὸν διδάσκαλόν μου καὶ ὑπάγουσιν ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν. ἀκούσασα τοῦτο ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ λέγουσα Υἱέ μου, υἱέ μου, τί ἄρα κακὸν ἐποίησας καὶ ὑπάγουσίν σε ἵνα σταυρώσουσιν; ἠγέρθη ὥσπερ ἐσκοτισμένη, καὶ ἀπέρχεται κλαίουσα κατὰ τὴν ὁδόν. ἠκολούθουν αὐτῇ καὶ γυναῖκες, ἥ τε Μάρθα καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ Σαλώμη, καὶ ἕτεραι παρθένοι. ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης μετ' αὐτῆς. ὡς οὖν ἔφθασαν εἰς τὸ πλῆθος τοῦ ὄχλου, λέγει ἡ θεοτόκος πρὸς τὸν Ἰωάννην Ποῦ ἔστιν ὁ υἱός μου; λέγει ὁ Ἰωάννης Ὁρᾷς ἐκεῖνον τὸν φοροῦντα τὸν στέφανον τὸν ἀκάνθινον καὶ τὰς χεῖρας δεδεμένον; ἀκούσασα ἡ θεοτόκος καὶ ἰδοῦσα αὐτὸν ὀλιγοψύχησε καὶ ἔπεσεν ἐξ ὀπίσω εἰς τὴν γῆν, καὶ ἔκειτο ἱκανὴν ὥραν· καὶ αἱ γυναῖκες ὅσαι ἠκολούθουν αὐτῇ ἱστάμεναι γύρωθεν αὐτῆς ἔκλαιον. ἀφ' οὗ δὲ ἀνέπνευσε καὶ ἠγέρθη, ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ λέγουσα Κύριέ μου, υἱέ μου, ποῦ

τοῦ. καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθὰ (-θὰ C, -θᾶ B) τόπον, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον κρανίου τόπος.

2. Ἠκολούθει: A -λούθησαν (sic) | λέγει αὐτῇ (A αὐτήν) cum A .. C (similiterque B per totam hanc sectionem) λέγει μετὰ δακρύων Ὦ κυρία μου καὶ μῆτερ τοῦ διδασκάλου μου | ἦλθες ἵνα ἴ. τ. ἐγ. cum A .. C εἶδας τὸ συμβάν | αὐτή Τί -- ἐγέν. cum A .. C ἡ πάναγνος Τί ἐστιν, Ἰωάννη | λέγει ὁ Ἰω. Γίνωσκε -- σταυρώσ. αὐτόν cum A .. C ὁ δὲ μετὰ θερμῶν δακρύων καὶ οἰμωγῶν ἀπείρων ἔφη Τὸν φίλτατον υἱόν σου καὶ διδάσκαλόν μου ὑπάγουσιν οἱ ἀχάριστοι καὶ ἄθεοι Ἰουδαῖοι σταυρῶσαι αὐτόν· τὸν ὡραῖον κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων ἄμορφον ἐποιήσασι (sic) μετὰ δαρμῶν | ἀκούσασα -- σε (in codice deest) ἵνα σταυρώσουσιν cum A .. C ἀκούσ. τοῦτο ἡ θεοτόκος ἔκραξε μεγάλῃ τῇ φωνῇ Οἴμοι οἴμοι, υἱέ μου γλυκύτατε· τί γὰρ κακὸν ἐποίησας τοῖς Ἰουδαίοις καὶ ὑπάγουσίν σε σταυρῶσαι; | ἠγέρθη -- κατὰ τὴν ὁδόν cum A .. C ἐκαθέζετο δὲ καὶ ἠγέρθη ὡς ἐσκοτισμένη καὶ ἀπήρχετο δρομαία κλαίουσα κατὰ τ. ὁδ. | καὶ γυναῖκες: C add κλαίουσαι | C καὶ Σαλώμη | C τὸν ἀκάνθινον στέφανον | τὰς χεῖρ. δεδεμένον cum A .. C praem καὶ τὸ πρόσωπον μεμελανωμένον ἐκ τῆς πληγῆς τοῦ ἐξ (dele?) ἀκανθίνου στεφάνου καὶ τῶν ἐμπτυσμάτων. Praeterea A, non item C, post δεδεμένον add ἐκεῖνός ἐστιν | ἀκούσασα ἡ θεοτ. -- ἔκλαιον cum A .. C ἀκούσ. ἡ θεοτ. τὰς χεῖρας δεδεμένον καὶ ἰδ. αὐτὸν ὀλιγοψύχως ἔπεσεν ὄπισθεν χαμαὶ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἔκειτο ἐπὶ ἱκανὴν ὥραν· καὶ αἱ -- ἱστάμεναι γύρ. αὐτῆς καὶ ἔκλαιον | ἀφ' οὗ δὲ -- φωνῇ μεγ. λέγουσα Κύριέ μου, υἱέ μου cum A .. C vero plurima de suo addit. Habet enim ita: ἀφ' οὗ δὲ ἀν. κ. ἠγέρθη, δραμοῦσα ὡς λέαινα ὑπὸ (potius ἀπό?) ἀγροῦ καὶ διαρρήξασα τὰ ἱμάτια αὐτῆς,

τὸ κάλλος ἔδυ τῆς μορφῆς σου; πῶς ὑπομενῶ θεωρεῖν σε τοιαῦτα πάσχοντα; καὶ ταῦτα λέγουσα κατέξαινε μετὰ τῶν ὀνύχων τὸ πρόσωπον αὐτῆς καὶ ἔτυπτε τὸ στῆθος. ποῦ διέβησαν, ἔλεγε, τὰ ἀγαθὰ ὅσα ἐποίησας ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ; τί κακὸν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ἐποίησας; οὕτως οὖν ἰδόντες αὐτὴν οἱ Ἰουδαῖοι θρηνοῦσαν καὶ κράζουσαν, ἦλθον καὶ ἐδίωξαν αὐτὴν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ· ἡ δὲ οὐκ ἐπείθετο φυγεῖν, ἀλλ' ἔμενε λέγουσα ὅτι φονεύσατε ἐμὲ πρῶτον, Ἰουδαῖοι παράνομοι.

3 Τότε ἀπεσώθησαν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίον τόπον, ὃς ἦν λιθόστρωτος, καὶ ἐκεῖ ἔστησαν οἱ Ἰουδαῖοι τὸν σταυρόν. ἔπειτα ἐξέδυσαν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ οἱ στρατιῶται καὶ διεμερίσαντο ταῦτα πρὸς ἑαυτούς, αὐτῷ δὲ ἐνέδυσαν ῥάσον κόκκινον, καὶ ἀνεβίβασαν αὐτὸν καὶ ἐκάρφωσαν ἐν

οὐρανολόξως (?) ὑπεβλέπετο τοὺς Ἰουδαίους λέγουσα Δότε μοι ἄνδρες ὁδὸν περιπατῆσαι καὶ περιπλακῆναι τῷ τραχήλῳ τοῦ ἀρνίου μου· δότε μοι ἄνδρες τόπον ὅπως κλαύσω τὸν παμφίλτατον υἱόν μου, τὸ ἀρνίον τῆς ψυχῆς μου· δότε μοι ἄνδρες τόπον [ἵνα] τύχω τὸ θυλλαγγάλακτον (?) τῶν μασθῶν μου· δότε ἄνδρες τόπον ὅπως θεωρήσω καὶ κλαύσω τὸν γλυκύτατον υἱόν μου. καὶ τὸ στῆθος αὐτῆς τύπτουσα ἐβόα λέγουσα Οἴμοι οἴμοι, γλυκύτατε υἱέ, φῶς τῶν ἐμῶν ὀφθαλμῶν, παμβασιλεῦ. οἴμοι οἴμοι, πῶς ὑπομενῶ θεωρῶν σε ἐν σταυρῷ κρεμάμενον; οἴμοι οἴμοι, ποῦ μοι τοῦ Γαβριὴλ τὰ εὐαγγέλια; δεῦτε πάντες κλαύσατε τὴν τετραυματισμένην μου ψυχήν, ὅτι τὸν μονογενῆ μου υἱὸν καὶ γλυκύτατον βλέπω ἀπαγόμενον ὡς ἀρνίον ἄκακον ἐπὶ σταυροῦ καὶ ὡς κατάδικον ταῖς χερσὶ δεδεμένον, καὶ τὸν τανύσαντα τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δέρριν ὡς ληστὴν μετὰ ληστῶν ἀπαγόμενον. δεῦτε ἀκούσατε λαοὶ φυλαὶ καὶ γλῶσσαι, τοιοῦτον ἄδικον θάνατον δίδουν (sic) τοῦ υἱοῦ μου. καὶ πάλιν γεγωνοτέρᾳ φωνῇ ἐβόα λέγουσα Υἱέ μου, υἱέ μου γλυκύτατε | Ποῦ τὸ κάλλος -- πάσχοντα cum A .. C sic: Ποῦ σου τὸ κάλλος ἔδυ τῆς μορφῆς; πῶς ἀγνώριστος φαίνῃ μοι· ὁ ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων ἧς (codex ἦν) πρότερον, νῦν δὲ ἀγνώριστος εἶ (codex εἴη), γλυκύτατε. πῶς ὑπομενῶ θεωρῶν σε τοιαῦτα πάσχοντα; | καὶ ταῦτα λέγουσα -- καὶ (codex om) ἔτυπτε -- πρὸς τ. Ἰουδ. ἐποίησας cum A .. C καὶ ταῦτα λέγουσα ἔτυπτε τὸ στῆθος αὐτῆς καὶ δακρυρροοῦσα μετὰ οἰμωγῶν βαρέων λέγουσα Ποῦ ἔδυ, υἱέ μου, τὰ ἀγαθὰ ὅσα ἐποίησας ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ; τί γὰρ κακόν, υἱέ μου γλυκύτατε, πρὸς τοὺς ἀχαρίστους Ἰουδαίους ἐποίησας; ἀντὶ ἀγαθῶν κακὰ ἔλαβες· ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν σε, υἱέ μου παμφίλτατε, τὸν ψόγον προσεφέρασι (sic) καὶ σταυρῷ σε προσηλῶσαι βούλονται. οἴμοι, οἴμοι. | ἐδίωξαν cum A .. C ἐδίωκον | ὅτι φονεύσατε: C om ὅτι

3. Τότε ἀπεσώθησαν (ita B; Δ ἀπεσύθησαν; C ἔσωσαν) -- Κρανίον (ita A; C κρανίου) -- τὸν σταυρόν | ἔπειτα ἐξέδυσαν τὸν Ἰησοῦν -- ἕκτη τῆς ἡμέρας cum A .. C vero in hunc modum exaggerata habet: καὶ ἐξέδυσαν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ διεμερίσαντο ταῦτα οἱ στρατιῶται πρὸς ἑαυτούς, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄραφος ἐκ τῶν ἄνωθεν ὕφαντος δι' ὅλου· εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ στρατιῶται Μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται. τοῦτο

τῷ σταυρῷ ὥρᾳ ἕκτῃ τῆς ἡμέρας. μετὰ ταῦτα ἔφερον καὶ δύο λῃστάς, τὸν μὲν δεξιᾷ αὐτοῦ, τὸν δὲ ἀριστερᾷ.

4 Τότε ἡ θεοτόκος ἱσταμένη καὶ βλέπουσα ἔκραξε φωνῇ

ὅλον γέγονεν ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλλον κλῆρον. καὶ γονυπετοῦντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιζον αὐτὸν λέγοντες Χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. καὶ ἐμπτύσαντες αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτόν, τότε αὐτὸν ἐσταύρωσαν. ἦν δὲ ὥρα ἕκτη τῆς ἡμέρας, παρασκευῆς οὔσης, ὅτε ἀνεβίβασαν αὐτὸν ἐν τῷ σταυρῷ καὶ ἐκάρφωσαν τανύσαντες τὰς παναχράντους αὐτοῦ χεῖρας, ὡς ἦν δυνατόν, καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ σύραντες κάτωθεν. Praeterea C h. l. add Ὁ δὲ Πιλᾶτος ἔγραψε τίτλον, καὶ ἐπέθηκεν (cod. ἐπέθηκαν) ἐπάνω αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην γράμμασιν ἑλληνικοῖς καὶ ῥωμαϊκοῖς (perperam additum est Ἰουδαίων) καὶ ἑβραϊκοῖς λέγων Οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἔλεγον Μὴ γράφε οὕτως, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς εἶπεν (sic). ὁ δὲ Πιλᾶτος ἔλεγεν Ὃ γέγραφα, γέγραφα. | μετὰ ταῦτα ἔφερον -- ἀριστερᾷ cum A . . C τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λῃσταί, εἷς ἐκ δεξιῶν ὀνόματι Δυσμᾶς, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων ὀνόματι Γίστας. οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες Οὐαὶ ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτὸν καὶ κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων λέγοντες Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι, ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς (? βασιλεύς?) τοῦ Ἰσραήλ· καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν αὐτῷ.

4. Τότε ἡ θεοτόκος -- Υἱέ μου, υἱέ μου cum A . . horum loco C longas Mariae lamentationes habet. Legitur enim ibi sic: Καὶ ταῦτα πάλιν ἀκούσασα ἡ θεοτόκος λυπουμένη καὶ ἐκ βάθους κράξασα Ὢ πόποι (praeterea additur quod corruptum est μ' ἐγόντος), καὶ πρὸς τὸν ἀρχάγγελον ἔλεγεν Ὦ Γαβριήλ, ποῦ εἶ ἵνα δικάσομαι μετὰ σοῦ; ποῦ μοι τὸ Χαῖρε ὃ ἔφης; πῶς οὐκ εἶπές μοι ἔκτοτε τὰ ἄμετρα βάσανα τοῦ γλυκυτάτου καὶ φιλτάτου μου υἱοῦ, καὶ [τοῦ] μονογενοῦς τὸν ἄδικον θάνατον; πῶς οὐκ εἶπές μοι τὴν ἀπαραμύθητον θλῖψιν . . . . (quae sequuntur corrupta sunt; scripta enim ita sunt: τῆς ἐμῆς μόνης μοῦ ἀγαπητοῦ υἱοῦ); πῶς οὐκ εἶπές μοι τὸ ἀνεκδιήγητον καὶ τεθλιμμένον χωρισμὸν τοῦ σπλαγχνικοῦ μου υἱοῦ καὶ τὴν στέρησιν τῶν ἐσκοτισμένων μου ὀφθαλμῶν; πῶς τότε οὐκ εἶπές μοι τὴν πανεπίβουλον παράδοσιν τοῦ υἱοῦ μου παρὰ τοῦ δολίου καὶ παρανόμου Ἰούδα τοῦ μαθητοῦ καὶ ἐπιβούλου; κύριε ἐλέησον. πῶς οἱ τετυφλωμένοι καὶ ἐσκοτισμένοι μου ὀφθαλμοὶ βλέπουσι τοσαῦτα βάσανα τοῦ γλυκυτάτου καὶ σπλαγχνικωτάτου μου υἱοῦ; τίς ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ εἶχεν τοιούτους πόνους, καὶ εὑρεθῇ κατασβέσαι μου τοὺς τοιούτους βαρυτάτους πόνους καὶ στεναγμοὺς τοῦ χωρισμοῦ τοῦ μονογενοῦς μου υἱοῦ καὶ θεοῦ; οἴμοι οἴμοι, υἱέ μου παμφίλτατε. ποῦ καταφύγω ἢ ποῦ προσδράμω; οἴμοι, τέκνον, οἴμοι. καὶ πῶς φανήσομαι τοῖς ἀνθρώποις (corrupte additur τῆς τοσαύτης λυπημένης καὶ παραπονεμένης); τί εἶχον λέγειν καθ' ἑαυτῶν ὑπὲρ ἐμέ; οἴμοι, αὕτη ἐστὶν τοῦ (in codice scriptum est τοῦτόδυνος) κεκριμένου μήτηρ, ὅσπερ ἐκαλεῖτο βασιλεὺς καὶ υἱὸς τοῦ θεοῦ. οἴμοι, γλυκύτατε υἱέ μου, πῶς ἔχω μνησθῆναι τῆς ἀμέτρου καὶ σπλαγχνικῆς σου ἀγάπης; ἀλλ' ἕως θανάτου ἔστωσαν ἐν ἐμοὶ λύπη, θλίψεις, πόνοι, δάκρυα καὶ στεναγμοὶ ἀπαραμύθητοι. καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοὶ παρηγορία, υἱέ μου, οὐδεμία, ὅτι, ἄρτι βλέπω, χωρίζομαι ἀπὸ σοῦ. καὶ λοιπόν, υἱέ μου,

μεγάλῃ λέγουσα Υἱέ μου, υἱέ μου. Καὶ στραφεὶς πρὸς αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἰδὼν τὸν Ἰωάννην πλησίον αὐτῆς καὶ κλαίοντα μετὰ τῶν λοιπῶν γυναικῶν εἶπεν Ἰδοὺ ὁ υἱός σου. ἔπειτα λέγει καὶ πρὸς τὸν Ἰωάννην Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. Ἡ δὲ ἔκλαιε μεγάλως λέγουσα Διὰ τοῦτό σε κλαίω, υἱέ μου, ὅτι πάσχεις ἀδίκως, ὅτι σε παρέδωκαν οἱ παράνομοι Ἰουδαῖοι εἰς πικρὸν θάνατον. χωρὶς σοῦ, υἱέ μου, τί ἐγὼ γενήσομαι; πῶς ζήσω χωρὶς σοῦ; ποταπὴν βιοτὴν διάξω; ποῦ οἱ μαθηταί σου οἱ καυχώμενοι συναποθνήσκειν σοι; ποῦ οἱ παρὰ σοῦ ἰαθέντες; πῶς οὐχ εὑρέθη τις βοηθῆσαί σοι; Καὶ πρὸς τὸν σταυρὸν ἀφορῶσα ἔλεγε Κλῖνον σταυρέ, ἵνα περιλαβοῦσα τὸν υἱόν μου καταφιλήσω τὸν ἐμὸν υἱόν, ὃν ἐν τοῖς μασθοῖς τούτοις ξενοτρόπως ὡς μὴ ἄνδρα γνῶσα ἐθήλασα. κλῖνον σταυρέ, βούλομαι τῷ υἱῷ μου περιπλακῆναι· κλῖνον σταυρέ, ἵνα τῷ υἱῷ μου ὡς μήτηρ συντάξωμαι. Ταῦτα ἀκούοντες οἱ Ἰουδαῖοι προσελθόντες ἐδίωξαν καὶ αὐτὴν καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὸν Ἰωάννην μακράν.

ἀποθανοῦμαι κἀγὼ ἅμα σὺν σοί, καὶ ἐλθέτω, δέομαί σου υἱέ, ὁ ἀρχάγγελος
Γαβριὴλ ὁ δόσας μοι πρῶτον τότε χαράν, καὶ συνζεύξει τὴν ψυχήν μου μετὰ
σοῦ. πάλιν ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ μετὰ οἰμωγῶν [καὶ] δακρύων καὶ ἀτενίζουσα
πρὸς αὐτόν Υἱέ μου, υἱέ μου, τί πέπονθα οὕτως αἰφνιδίως; τί γένωμαι χωρὶς
σοῦ, υἱέ μου; | Καὶ στραφεὶς -- Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου cum A .. C τότε στρα-
φεὶς πρὸς τὴν μητέρα ὁ Ἰησοῦς καὶ ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν ἀγαπητὸν μαθη-
τὴν Ἰωάννην ἱστάμενον πλησίον αὐτῆς καὶ κλαίοντα μετὰ τῶν λοιπῶν γυναικῶν,
εἶπε πρὸς τὴν θεοτόκον ὁ Ἰησοῦς Γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου· ἔπειτά φησι πρὸς τὸν
Ἰωάννην Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου | Ἡ δὲ ἔκλαιε -- βοηθῆσαί σοι cum A .. C ἡ δὲ
θεοτόκος κλαίων (sic) ἐκραύγαζεν Διὰ τ. σε κλ., υἱέ μου, διότι σε παρέδωκαν
οἱ παράν. Ἰουδ. εἰς πικρὸν καὶ ἄτιμον θάνατον, ὡς ἐκεῖνοι νομίζουν (sic)· ἀλλ'
ὁ θάνατός σου, υἱέ μου, ἅγιος καὶ δίκαιος καὶ σωτηρία τοῦ κόσμου παντὸς εὑ-
ρεθήσεται. ἐκτὸς σοῦ, υἱέ μου, ποταπὴν βιοτὴν διάξω; | Καὶ πρὸς τὸν σταυ-
ρὸν -- βούλομαι (codex uterque βουλομένη) -- συντάξωμαι cum A .. C καὶ πρ.
τ. σταυρ. ἀφορ. ἔλεγεν Κλῖνον στ., ἵνα περιλαβοῦσα τὸν υἱ. μου καὶ καταφιλήσω
τὰ σπλάγχνα μου, τὰ φύλλα τῆς καρδίας μου, ὃν ἐν τοῖς μασθοῖς τούτοις ξενο-
τρόπως ὡς μὴ ἄ. γν. ἐθήλασα. κλῖνον στ., βουλομένη τῷ φιλτάτῳ μου υἱῷ
περιπλ. κλ. στ., ἵνα τῷ ποθεινοτάτῳ μου υἱῷ ὡς μήτηρ συντάξωμαι (codex συν-
τάξαι) καὶ καταφιλήσω. Praetereaque add Ποῦ τὸ κάλλος σου, υἱέ μου γλυκύ-
τατε; ποῦ σου ἡ εὐπρέπεια, υἱέ μου παμφίλτατε; ὁ ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς
υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, οὐκ ἔχεις εἶδος οὐδὲ κάλλος, υἱέ μου γλυκύτατε, ὑπὸ χει-
ρῶν ἀνόμων. λοιπὸν σὺν σοὶ θανοῦμαι. | Ταῦτα ἀκούοντες οἱ (C add μισόθεοι)
Ἰουδ. πρ. ἐδ. καὶ (C om) αὐτὴν καὶ -- μακράν cum AC. Sed C add Τότε ἡ
πάναγνος ἀλαλάξασα (cod. -λάξας) ἔλεγεν Οἴμοι οἴμοι, υἱέ μου, οὐδὲ καθ' (sic)
ὄψιν ἀφιοῦμαι βλέπειν σε. οἴμοι οἴμοι, τί εἴπω εἰς τὴν μισοθείαν (sic) τῶν ἀμνή-
μων Ἰουδαίων; πάντες (sic) μητέρες, συνκλαύσατέ μοι μόνῃ, τῇ μόνῃ ἀγαπητῇ

5 Ἔπειτα ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων Πάτερ, μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην· οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν. ἔπειτα λέγει Διψῶ. καὶ εὐθὺς ἔδραμεν εἷς ἀπὸ τῶν στρατιωτῶν καὶ λαβὼν σπόγγον καὶ πλήσας αὐτὸν χολῆς καὶ ὄξους μεμιγμένον καὶ θεὶς ἐπὶ καλάμου ἐπότιζε τὸν Ἰησοῦν. καὶ γευσάμενος οὐκ ἤθελε πιεῖν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι οἱ ἱστάμενοι καὶ βλέποντες κατεγέλων αὐτὸν καὶ ἔλεγον Ἐὰν ἀληθῶς ἔλεγες ὅτι υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ παρευθὺς ἵνα πιστεύσωμεν εἰς σέ. ἕτεροι ἔλεγον καταγελῶντες Ἄλλους ἔσωσεν, ἄλλους ἐθεράπευσεν, καὶ ἰάσατο ἀσθενεῖς, παραλελυμένους, λεπρούς, δαιμονιζομένους, τυφλούς, χωλούς, νενεκρωμένους, καὶ ἑαυτὸν οὐ δύναται θεραπεῦσαι.

6 Ὡσαύτως καὶ ὁ ἐν τῷ ἀριστερῷ αὐτοῦ μέρει ἐσταυρωμένος λῃστὴς πρὸς αὐτὸν ἔλεγεν Ἐὰν τοῦ θεοῦ υἱὸς εἶ, κατάβηθι καὶ σῶσον καὶ ἑαυτὸν καὶ ἡμᾶς. ὄνομα αὐτῷ ἦν Γίστας. ὁ δὲ ἐκ δεξιῶν ἐσταυρωμένος ὀνόματι Δυσμᾶς ὠνείδιζε τὸν αὐτὸν λῃστὴν λέγων Ταλαίπωρε καὶ ἄθλιε, οὐ φοβῇ τὸν θεόν; ἡμεῖς ἄξια ὧν ἐπράξαμεν ἐπάθομεν· οὗτος δὲ πάντως οὐδὲν κακὸν ἔπραξε. καὶ στραφεὶς πρὸς τὸν Ἰησοῦν λέγει αὐτῷ Κύριε, ὅταν βασιλεύ-

---

μητρὶ τοῦ υἱοῦ μου (pergit καὶ ἐμῆς μόνης υἱοῦ ἀγαπητοῦ). συνκλαύσατέ μοι, πάντες (sic) φυλαὶ καὶ γλῶσσαι. τὴν παρθενίαν ἐφύλαξα (codex φυλάξας), μὴ τύχω τὰς λύπας τῶν μητέρων· κἀγὼ δὲ ὑπερῆρα πάντας (sic) τὰς μητέρας κλαυθμοῖς τε καὶ ὀδυρμοῖς.

5. Ἔπειτα ἐβόησεν ὁ Ἰησ. (C Ὁ δὲ Ἰησ. ἐβό.) -- στήσῃς (C στήσεις) -- ποιοῦσιν (C add οἱ ἄθλιοι) -- εἷς ἀπὸ (C om) τῶν στρ. cum AC | καὶ λαβὼν σπόγγον -- οὐκ ἤθελε πιεῖν cum C; in A enim textus corruptus est in hunc modum: καὶ ἐγέμισεν ἀγγίον καὶ λαβὼν ὄξους (ἀγγεῖον ὄξους καὶ λαβών?) καὶ θεὶς (adde ἐπί?) καλάμου ἐπότιζεν αὐτόν. Reliqua καὶ γευσ. -- πιεῖν A non habet. | C κατεγέλουν | Ἐάν ex C est; A om | καὶ παρευθὺς -- εἰς σέ cum A .. C καὶ πιστεύσωμέν σοι | C om ἕτεροι ἔλεγ. καταγελ. | χωλούς ex C est .. A om

6. αὐτοῦ μέρει: C om αὐτοῦ | λῃστής: C add ἤγουν ὁ Γίστας, sed om πρ. αὐτ. ἔλεγεν | C κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. Tum om ὄνομα -- Γίστας | C ὁ δὲ ἐκ δεξιῶν λῃστὴς ὁ Δυσμᾶς | C Ὦ ἄθλιε καὶ ταλαίπ., οὐ φοβεῖ τ. θ.; ἡμεῖς γὰρ ἄξια ὧν ἐπράξαμεν ἀπελάβομεν· οὗτος δὲ π. οὐδ. κ. ἐποίησεν οὔτε ἔπραξεν. Praeterea idem perperam addita habet haec: οὐκ οἶδας ἄθλιε τὸν ἥλιον σκοτισθέντα καὶ τὴν σελήνην ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην ἀπὸ ὥρας ἕκτης ἕως ὥρας ἐννάτης; τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ σχισθέντα (sic); | C om αὐτῷ | Κύριε, ὅταν -- ἀλήθειαν (post ἀλήθειαν in codice pergitur ὅτι ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, ἵνα σε ἔχω etc, ex quibus priora ὅτι ἐν

σης, μή μου ἐπιλάθου. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Σήμερον, λέγω σοι ἀλήθειαν, ἵνα σε ἔχω εἰς τὸν παράδεισον μετ᾽ ἐμοῦ.

CAPUT XI.

1 Ἔπειτα ὁ Ἰησοῦς κράξας φωνῇ μεγάλῃ Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου, ἀπέπνευσε. καὶ παραυτίκα ἦν ἰδεῖν τὰς πέτρας σχιζομένας· σεισμὸς γὰρ ἐγένετο εἰς τὴν γῆν ἅπασαν, καὶ τοῦ σεισμοῦ σφοδροῦ καὶ μεγάλου γεγονότος ἐσχίζοντο καὶ αἱ πέτραι. ἠνοίγοντο καὶ τὰ μνημεῖα τῶν νεκρῶν, καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη, καὶ σκότος

τ. β. μ. ex margine irrepsisse in textum videntur, nisi aliquid excidit) -- μετ᾽ ἐμοῦ cum A .. C Μνήσθητί μου, κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπ. αὐτῷ Ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ᾽ ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. Iam sequitur in codice C narratio de Iesu infante cum parentibus in praedonem Dysmam incidente, tam ieiuna illa quidem tamque vitiose et corrupte scripta ut paucis eam excerpere quam totam exscribere praestet. Incipit his: οὗτος ὁ ληστὴς ὁ Δυσμᾶς εἰς τὴν γέννησιν Χριστοῦ, ὅ ἐστιν εἰς χρόνους λγ΄, ὅταν φωνὴ ἐξῆλθεν ὑπὸ ἀγγέλου τῷ Ἰωσὴφ ἵνα ἄρῃ τὸ βρέφος καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ etc. Pergitur de itinere Egyptiaco, in quo prope iam ad fines Egypti Maria cum Iosepho esuriens allocuta esse dicitur palmam (φοινικαίαν κάρπιμον καὶ πάνυ ὡραίαν) Κλῖνε δένδρον μου καλὸν καὶ χάρισόν μοι ἐκ τοῦ σοῦ ὡραιοτάτου καρποῦ. Additur καὶ εὐθὺς ἔκλινεν, καὶ ἐλάβασιν ἀπὸ τοῦ καρποῦ ὅσον ἤθελον. καὶ πάλιν ἵστατο τὸ δένδρον ὡς καὶ πρότερον. Iam vero incidunt in Dysmam praedonem (καὶ διερχόμενοι μικρὸν ἔμπροσθεν συνήντησαν τούτου τοῦ ληστοῦ τοῦ λεγομένου Δυσμᾶ). Iste pulchritudine Mariae tactus eam cum infante (ἐν ὠλέναις αὐτῆς) adorasse et exclamavisse dicitur Εἰ γὰρ μητέρα εἶχεν θεός, εἶχον ἂν εἰπεῖν ὅτι σὺ εἶ. Recipit autem sanctam familiam in domum suam, et exiens venatum vehementer commendat uxori suae. Huic est filius leprosus, semper plorans, qui aqua de lavacro Iesu ablutus extemplo sanatur. Quam rem Dysmas a venatione reversus maxime miratus Mariam omni modo veneratur et in itinere adiuvat. Nec minus resipiscens ipse adest redeunti ex Egypto, ita ut Maria ei benedicat et remunerationem officiorum ei factum iri promittat. Quam remunerationem revera locum habuisse, significatur his: διὰ τοῦτο ἠξιώθη καὶ ἐν τούτῳ διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἐλεήμονος θεοῦ καὶ τῆς αὐτοῦ μητρός -- ἵνα μαρτυρήσει ἐν τῷ σταυρῷ ἅμα σὺν Χριστῷ. Narratio exit repetitis verbis latronis et Iesu de cruce pendentium.

XI, 1. Ἔπειτα -- ἀπέπνευσε cum A .. C Τότε ὁ Ἰησ. κρ. φ. μ. εἶπε Πάτερ, εἰς χεῖράς (A χεῖρά) σου π. τὸ πν. μ., καὶ μετὰ τοῦ λόγου ἀπέπν. | καὶ παραυτίκα -- ἕως ἐννάτης ἐγένετο cum A .. B (ab hoc enim loco rursus huius codicis textum Thilo attulit) C ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ παραυτίκα σεισμὸς ἐγένετο μέγας εἰς τὴν γῆν ἅπασαν, ὥστε πᾶς ὁ κόσμος ἔφριξε, καὶ ἀπὸ τοῦ (B om) σφοδροῦ σεισμοῦ ἐσχίζοντο αἱ πέτραι. ἠνοίγοντο καὶ (C om) τὰ (C om) μνημεῖα τῶν νεκρῶν (C om τ. νεκρ.) καὶ πολλὰ σώματα τῶν δικαίων ἠγέρθησαν. καὶ (C om) ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη μέσον, καὶ

ἀπὸ ἕκτης ὥρας ἕως ἐνάτης ἐγένετο. καὶ τούτων πάντων γινομένων φοβηθέντες οἱ μὲν Ἰουδαῖοι ἔλεγον ὅτι ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. Λογγῖνος δὲ ὁ ἑκατόνταρχος ἱστάμενος εἶπεν Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος· ἄλλοι ἐρχόμενοι καὶ ὁρῶντες αὐτὸν κατατύπτοντες τὰ στήθη ἀπὸ τοῦ φόβου αὖθις ἐστρέφοντο ὄπισθεν.

2 Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος τὰ τοιαῦτα πάντα θαύματα κατανοήσας, ἀπελθὼν εἰς τὸν Πιλᾶτον διηγήσατο ταῦτα. ὁ δὲ ἀκούσας ἐθαύμασεν καὶ ἐξεπλάγη, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου αὐτοῦ καὶ τῆς λύπης τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ φαγεῖν ἢ πιεῖν οὐκ ἠθέλησε. διεμηνύσατο δέ, καὶ ἦλθεν πρὸς αὐτὸν ὅλον τὸ συνέδριον ἀφ᾽ οὗ διέβη τὸ σκότος, καὶ εἶπεν πρὸς τὸν λαόν Εἴδετε πῶς ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, εἴδετε πῶς ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα. ὄντως ἐγὼ καλῶς ποιῶν τὸν ἄνθρωπον τὸν καλὸν οὐδαμῶς φονεῦσαι προεθυμούμην. οἱ δὲ κακοῦργοι ἔλεγον πρὸς τὸν Πιλᾶτον ὅτι τοιοῦτον σκότος ἔκλειψις ἡλίου ἐστί, καθὼς ἐγένετο καὶ ἐν ἑτέροις καιροῖς. εἶτα λέγουσιν

σκότ. ἐγένετο ἐφ᾽ ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐννάτης. | καὶ τούτων (BC add οὖν) π. γινομένων (BC γενομ.) οἱ μὲν Ἰουδ. (ita BC; A οἱ Ἰ. μὲν αὐτῶν) ἔλεγον -- ἦν. Λογγ. δὲ (BC om) ὁ ἑκ. ἱστάμ. (BC add μετὰ παρρησίας) εἶπεν -- ἦν οὗτος. (A h. l. addit ἕτεροι ἔλεγον τῷ Ἰούδᾳ Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψῃ.) ἄλλοι ἐρχ. -- κατατύπτοντες (ita BC; A τύπτ.) τὰ στ. (BC add αὐτῶν καὶ) ἀπὸ -- ὄπισθεν.

2. Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος -- διηγήσ. ταῦτα cum ABC | ὁ δὲ ἀκούσας ἐθ. καὶ (A om) ἐξεπλ. -- ἠθέλησε cum AB .. C om | διεμηνύσατο -- πρὸς αὐτὸν (BC om) -- πρ. τ. λαόν (BC add ὁ Πιλᾶτος) cum ABC | Εἴδετε (h. l. codex εἴδετε, postea ἴδετε) πῶς ἐσκοτίσθη -- προεθυμούμην cum A .. BC Εἴδετε πῶς σεισμὸς καὶ σκότος ἐφ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην ἐγένετο καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη. ὄντως καλῶς ἐγὼ ἐποίουν, τὸν ἄνθρωπον οὐδαμ. φον. προεθυμούμην | οἱ δὲ κακοῦργοι -- τοιοῦτον (B τοιοῦτο) -- καιροῖς ex BC .. A haec in Iudam proditorem transfert, de quo plura addit quae hunc in locum parum quadrant. Habet enim ita: ὁ δὲ Ἰούδας ἐκεῖ παριστάμενος εἶπεν Ἔκλειψις ἡλίου ἐστί, καθὼς ἐγένετο καὶ ἐν ἑτέροις καιροῖς. ἀλλ᾽ ὅμως ὁ λαὸς ὅλος αὐτὸν καὶ μόνον κατηγόρουν καὶ ὕβριζον καὶ ἐπάνω αὐτοῦ τὴν αἰτίαν ἐτίθεσαν τῆς σταυρώσεως, καὶ κατεβόων αὐτοῦ πάντες Ὁ προδότης, λέγοντες, ὁ παράνομος, ὁ ἄπιστος, ὁ ἀχάριστος, ὁ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ φονεύσας, ὁ παρ᾽ αὐτοῖ τὰς πόδας νιπτόμενος, ὁ τὸ βαλάντιον αὐτοῦ κατέχων καὶ ὅσα θέλων διδοὺς ἐξ αὐτοῦ καὶ ὅσα θέλων ἀποκοπτόμενος. ἐφ᾽ οἷς οὗτος ἀγανακτῶν καὶ μὴ δυνάμενος τοὺς ὀνειδισμοὺς ὑπομένειν ταῖς ἀκοαῖς, παραγενόμενος ἐν τῷ ναῷ καὶ εὑρὼν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς γραμματεῖς εἶπεν Γινώσκω ἀληθῶς ὅτι κακῶς ἐποίησα· καὶ λάβετε τὰ ἀργύρια ἅ μοι δεδώκατε διὰ τὸ προδοῦναι τὸν Ἰησοῦν πρὸς φόνον ὑμῖν. μὴ θελόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων δέξασθαι τὰ ἀργύρια, ῥίψας ταῦτα μέσον αὐτῶν ἔφυγε, καὶ ἀπελθὼν ἐποίησεν ἀγχόνην διὰ σχοινίου καὶ ἐκρεμάσθη, καὶ

αὐτῷ Ἡμεῖς ἔχομεν τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων διὰ τῆς αὔριον ἡμέρας, καὶ παρακαλοῦμέν σε, ἐπεὶ ἔτι πνέουσιν οἱ ἐσταυρωμένοι, ἵνα καταθλασθῶσι τὰ ὀστᾶ αὐτῶν καὶ καταβιβασθῶσιν. εἶπεν ὁ Πιλᾶτος Τοῦτο γενήσεται. ἀπέστειλεν οὖν στρατιώτας καὶ εὗρον ἔτι πνέοντας τοὺς δύο λῃστάς, καὶ συνέθλασαν αὐτῶν τὰ σκέλη· τὸν δὲ Ἰησοῦν εὑρόντες τεθνηκότα οὐδαμῶς αὐτοῦ ἥψαντο, εἰ μὴ εἷς στρατιώτης ἐλόγχευσεν αὐτὸν ἐν τῇ δεξιᾷ πλευρᾷ, καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ.

3 Πρὸς ἑσπέραν δὲ τῆς παρασκευῆς καταντώσης Ἰωσήφ τις ἀνὴρ εὐγενὴς καὶ πλούσιος, θεοσεβὴς Ἰουδαῖος, εὑρὼν τὸν

οὕτως ἀπήγξατο. Conferenda sunt haec cum tribus prioribus sectionibus capitis primi in codice C, quemadmodum supra pag. 268 sq. exscripsimus. Iam vero sequitur Iudaeorum et Pilati de titulo crucis disputatio, conferenda cum iis quae supra ad X, 3. ex codice C attulimus. Legitur in codice A sic: Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι προσελθόντες εἶπον τῷ Πιλάτῳ Οὐ καλῶς ἐγράφησαν, κύριε ἡμῶν, τὰ γράμματα ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἰησοῦ· μαρτυροῦσι γὰρ αὐτὸν βασιλέα ἡμῶν. διὰ τοῦτο δεόμεθά σου ἵνα ὁρίσῃς καὶ γράφῃς ἐκεῖσε ὅτι οὗτος εἶπεν ὅτι ἐστὶ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. ἔφη ὁ Πιλᾶτος Ὃ ἔγραψα, ἔγραψα. Tandem pergitur iis quae in textum recepimus, εἶτα λέγουσιν αὐτῷ etc. His rursus codices BC haec praemissa habent: καὶ ὁ Πιλᾶτος λέγει αὐτοῖς (uterque codex αὐτῶν) Καὶ τὰ ἕτερα καὶ ἐξαίσια θαύματα τί λέγετε εἶναι; καὶ οὐκ εἶχόν τι ἀπολογηθῆναι. Pergunt autem καὶ ταῦτα λέγων οὗτος, προσελθόντες λέγουσιν Ἡμεῖς ἔχομεν etc. | διὰ τῆς αὔρ. ἡμ. cum BC .. A διὰ τὴν αὔριον | ἵνα h. l. cum BC .. A ante ἐπεὶ ἔτι | καταθλασθῶσιν τὰ ὀστᾶ cum A .. BC κατακλασθῶσι τὰ σκέλη | τοὺς λῃστάς cum BC .. A τ. δύο λ. | εἰ μὴ εἷς στρατ. ἐλόγχ. αὐτόν cum A .. BC τότε ἀπελθὼν εἷς στρατ. καὶ ἐλόγχευσε τὸν Ἰησοῦν | BC ἐν τῇ δεξ. αὐτοῦ πλ.

Post αἷμα καὶ ὕδωρ codd. BC plura addita habent de prophetarum circa res Christi ultimas vaticiniis. Ea in C sic leguntur: καὶ ἐπληρώθησαν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν. Ἱερεμίας εἶπεν Δεῦτε καὶ ἐμβάλωμεν (codex ἐμβάλλομεν) ξύλον εἰς τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ ἐκτρίψομεν αὐτὸν ἀπὸ γῆς ζώντων, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀπὸ γῆς ζώντων (sic) οὐ μὴ μνησθῇ ἔτι, κύριε τῶν δυνάμεων, κρίνων δίκαια. Ζαχαρίας ἔφη Καὶ ἔστησαν τὸν μισθόν μου τριάκοντα ἀργυρίοις. Ἡσαΐας εἶπεν Τὸν νῶτόν μου ἔδωκαν εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγόνας μου εἰς ῥαπίσματα· τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων, καὶ κύριος ἐγενήθη βοηθός μου. καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς εἶπεν Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἄκακος ἐναντίον τοῦ κείραντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη. τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. καὶ λοιπὸν ἐπληρώθησαν νῦν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς προείπομεν.

3. Post καταντώσης C add haec: εἰς ἀπείρους λογισμοὺς ἐλθὼν (sic) ἡ θεοτόκος, διαβουλευομένους τοὺς Ἰουδαίους (sic. Potius scribe -μένων τῶν -αίων) ἀφεῖναι ἄταφον τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ τὸ ἀφεῖναι μόνον τὸ σῶμα ὀδύρετο καὶ πρὸς τὸν Πιλᾶτον ἀπελθεῖν οὐκ ἐπαρρησιάζετο. καὶ στέλλει πρὸς Ἰωσὴφ τὸν Ἰωάννην. ἐλθὼν δὲ Ἰωσὴφ πρὸς τὴν θεοτόκον λέγει πρὸς αὐτὸν Ἰωσήφ, παρακαλῶ

Νικόδημον, ὃν προφθάσας ὁ λόγος ἐδήλωσε, λέγει αὐτῷ Οἶδα ὅτι ζῶντα τὸν Ἰησοῦν ἠγάπας καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ ἡδέως ἤκουες, καὶ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους εἶδόν σε μαχόμενον ὑπὲρ αὐτοῦ. εἰ δοκεῖ σοι οὖν, πορευθῶμεν πρὸς τὸν Πιλᾶτον καὶ αἰτησώμεθα τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ πρὸς ταφήν, ὅτι μεγάλη ἁμαρτία κεῖσθαι αὐτὸν ἄταφον. Δέδοικα, λέγει ὁ Νικόδημος, μή πως ὀργισθέντος τοῦ Πιλάτου πάθω τι κακόν. εἰ δὲ σὺ μόνος ἀπελθὼν καὶ αἰτήσας λάβῃς τὸν τεθνηκότα, τότε κἀγὼ συνοδεύσω σοι καὶ τὰ πρὸς κηδείαν ἐπιτήδεια πάντα συνδιαπράξομαι. ταῦτα εἰπόντος τοῦ Νικοδήμου ὁ Ἰωσὴφ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀτενίσας τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εὐξάμενος τῆς αἰτήσεως μὴ διαμαρτῆσαι, ἀπῆλθεν πρὸς τὸν Πιλᾶτον, καὶ προσαγορεύσας ἐκαθέσθη. εἶτά φησι πρὸς αὐτόν Δέομαί σου, κύριέ μου, εἴ τι παρὰ τὸ δοκοῦν τῇ μεγαλειότητί σου αἰτήσομαι, μὴ ὀργισθῆναί μοι. ὁ δὲ ἔφη Καὶ τί ἐστιν ὃ αἰτεῖς; λέγει Ἰωσήφ Ἰησοῦν τὸν καλὸν ἄνθρωπον, ὃν ὑπὸ φθόνου οἱ Ἰουδαῖοι κατήνεγκαν εἰς τὸ σταυρῶσαι, τοῦτον παρακαλῶ ἵνα μοι δῷς πρὸς ταφήν. λέγει ὁ Πιλᾶτος Καὶ τί

σε, παρηγόρησον τὴν λύπην μου, ὅτι εἶδα (οἶδ.?) τὴν ἀληθινὴν ἀγάπην σου πρὸς τὸν γλυκύτατον υἱόν μου, καὶ ποίησόν μοι δύο αἰτήματα. ἄπελθε πρὸς Πιλᾶτον αἰτῆσαι τὸ σῶμα τοῦ ἀγαπητοῦ μου υἱοῦ ἵνα θάψω, καὶ δώρησαί μοι καὶ τὸ μνημεῖον ὃ ἔχεις λελατομημένον καινὸν ἐν τῷ κήπῳ. ὁ δὲ Ἰωσὴφ πλησθεὶς δακρύων τε (sic) σφοδρῶν λέγει Κυρία μου, γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς θέλεις. Iam pergit οὗτος ὁ Ἰωσὴφ ἀνὴρ εὐγενής τε καὶ πλούσιος καὶ θεοσεβὴς Ἰουδαῖος, εὑρὼν καὶ τὸν Νικόδημον, ὃν προφθάσας ὁ λόγος ἐδήλωσε, λέγει αὐτῷ Οἶδα ὅτι τὸν Ἰησοῦν ἠγάπας λίαν καὶ τοὺς λόγ. αὐτοῦ (αὐτοῦ in A deest) -- μεγάλη (A add ἐστὶ) ἁμαρτία -- ἄταφον. | ὁ Νικόδημος: C om ὁ | ἐπιτήδεια cum A .. C ἐπιτάφια | C ἀτενίσας εἰς τ. οὐρ. τὸ ὄμμα | C καὶ αἰτησάμενος μὴ διαμαρτ. τῆς αἰτήσεως | πρὸς αὐτόν: C add μετὰ δακρύων | κύριέ μου: C om μου | εἴ τι: A om τι | C τῇ σῇ μεγαλειότητι | Καὶ τί: C om Καί | λέγει Ἰωσήφ Ἰησ. τ. καλ. (cod. add τὸν) ἄνθρ. -- κατήνεγκαν εἰς τὸ (ita C; A κατηνέγκασάν σε) σταυρῶσαι cum A .. C λέγ. Ἰωσ. Ἰησ. τὸν ξένον καὶ καλὸν ἄνθρωπον, ὃν -- σταυρῶσαι | τοῦτον παρακαλῶ -- πρ. ταφήν cum A .. C haec mirum in modum exaggerat: Δός μοι τοῦτον τὸν ξένον, ἵνα τὸν ξένον τοῦτον κηδεύσω. δός μοι τοῦτον τὸν ξένον ἵνα τὸν ἐκ ξένης χώρας ὄντα κηδεύσω τὸν ξένον· ὅπου τὴν κεφαλὴν κλίνει, οὐκ ἔχει ὁ ξένος. δός μοι τοῦτον τὸν ξένον, ὅπου ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης τοῦτον ἐπαρέδωκεν τοῖς Ἰουδαίοις ἀδίκως ὡς ξένον. δός μοι τοῦτον τὸν ξένον etc. Decies repetito isto Δός μοι cum variis additamentis (quinto loco ὅτι ἀδελφοὺς οὐκ ἔχει ὡς ξένος, sexto ὅπου καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἔφυγον, καὶ οὐκ ἦν τις κηδεῦσαι τοῦτον τὸν ξένον, octavo ὅπου Ἰουδαῖοι αὐτὸν κατεμαστίγωσαν ὡς ἐξ ἀλλοδαπῆς χώρας ξένης ὄντα ξένον, decimo δός μοι τὸ σῶμα τοῦ τεθνηκότος ἵνα τοῦτο καταφιλήσω ἐν τῇ ἀποχωρήσει μας [sic, neo-

γέγονεν ὅτι μαρτυρηθέντα τοῦτον ὑπὸ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ ἐπὶ μαγείαις καὶ ἐν ὑποψίᾳ ὄντα λαβεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Καίσαρος καὶ οὕτω παρ' ἡμῶν εἰς θάνατον ἐκδοθέντα, τιμᾶσθαι αὖθις τοῦτον νεκρὸν ἐπιτρέψωμεν; ὁ δὲ Ἰωσὴφ περίλυπος γενόμενος καὶ δακρύσας τοῖς ποσὶ προσέπεσε τοῦ Πιλάτου Μή σοι, λέγων, κύριέ μου, ἐπὶ νεκρῷ φθόνος τις ἐπιγένηται. πᾶσα γὰρ κακία ἐν τῇ τελευτῇ δεῖ συναπόλλυσθαι τοῦ ἀνθρώπου. ἐγὼ δὲ οἶδα τὴν μεγαλειότητά σου, πόσα ἐσπούδασας ὥστε μὴ σταυρῶσαι τὸν Ἰησοῦν, καὶ πόσα πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ὑπὲρ αὐτοῦ εἶπας, τὰ μὲν παραινῶν, τὰ δὲ καὶ θυμούμενος, καὶ ὕστερον πῶς τὰς χεῖρας ἀπένιψας καὶ μηδαμῶς ἔχειν μέρος ἀπεφήνω μετὰ τῶν θελόντων ἀποκτανθῆναι αὐτόν. ἐφ' οἷς ἅπασι δέομαί σου μὴ ἀποστραφῆναι τὴν αἴτησίν μου. οὕτω τοίνυν ἐπικείμενον ἰδὼν ὁ Πιλᾶτος τὸν Ἰωσὴφ καὶ ἱκετεύοντα καὶ δακρύοντα, ἤγειρεν αὐτὸν λέγων Ἄπιθι· χαρίζομαί σοι τὸν τοιοῦτον νεκρόν, καὶ τοῦτον λαβὼν πράττε ὅσα σὺ βούλῃ.

4 Καὶ τότε ὁ Ἰωσὴφ εὐχαριστήσας τῷ Πιλάτῳ καὶ καταφιλήσας αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τὰ ἱμάτια, ἐξῆλθεν τῇ καρδίᾳ μὲν χαίρων ὡς τοῦ ποθουμένου τυχών, τοὺς ὀφθαλμοὺς δὲ φέρων ἔτι δακρύοντας· οὕτω καὶ τὴν χαρὰν εἶχε λελυπημένος. ἄπεισιν οὖν πρὸς τὸν Νικόδημον καὶ τὰ γενόμενα πάντα διασαφεῖ. εἶτα σμύρνην καὶ ἀλόην ἑκατὸν λίτρας καὶ μνημεῖον καινὸν ἐξωνησά-

---

graece]), bis sequitur similiter Δώρησαί μοι. Iste locus omnino conferendus est cum Epiphanii oratione in sepulchrum Christi pag. 264. (ed. Colon. 1682.) Denique est Δέομαι τῇ μεγαλειότητί (sic) σου μὴ παρακούσῃς τῆς αἰτήσεώς μου. ταῦτα ἔλεγεν Ἰωσὴφ τεχνιέντως πρὸς Πιλᾶτον ἵνα λάβῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, τῇ (codex ἡ δὲ τῇ) ἀγχονίᾳ τῆς ψυχῆς μεγάλα ἐγκωμιάσας τὸν Ἰησοῦν μυστικῶς. | λέγει ὁ Πιλᾶτος (C ὁ δὲ Πιλ. λέγει) Καὶ τί -- ἐν (C om) ὑποψίᾳ ὄντα (C add ἤθελον. Corrige θέλειν?) λαβεῖν -- τοῦτον (C add τὸν) νεκρὸν ἐπιτρέψωμεν (ita C; A -ψομεν) | ὁ δὲ Ἰωσὴφ -- ὥστε μὴ σταυρῶσαι (C ἵνα μὴ σταυρωθῆναι) -- ἀποκτανθῆναι (C ἀποκτεῖναι) -- τ. αἴτησίν μου (C add ἀλλ' οἰκετῶς [corrige ἱκέτης] σοι προσπίπτω). οὕτω τοίνυν -- καὶ τοῦτ. λαβ. (haec C om) πράττε (C πρᾶττε [hoc accentu] εἰς αὐτὸν) ὅσα σὺ βούλῃ (C σοι βουλητά.)

4. C sic: Τότε Ἰωσὴφ εὐχαριστήσας -- ἐξῆλθε χαίρων τῇ καρδίᾳ ὡς τὸν ποθούμενον τυχών, τοὺς ὀφθ. δὲ -- χαρὰν [omisso εἶχε] ἔτι λελυπημένος καὶ τὴν λύπην χαίρων καὶ ἀγαλλιώμενος. ἄπεισιν οὖν -- διασαφεῖ. | εἶτα σμύρνην -- ἐξωνησάμενοι (codex -μενος) -- κατέθεντο cum A .. C διότι δὲ κἀκεῖνος εὐσεβὴς καὶ ἠγάπα τὸν Ἰησοῦν, καὶ εἶπε τούτῳ πάντα τὰ τοῦ Πιλάτου. ἐξωνησάμενοι δὲ σμύρνην -- λίτρας καὶ μνημεῖον καινόν, ἐν σ. λ. ἐκαθεῖλαν τὸ

μενοι, ἐν σινδόνι λευκῇ ἅμα τῇ θεοτόκῳ καὶ τῇ Μαγδαληνῇ Μαρίᾳ καὶ τῇ Σαλώμῃ σὺν τῷ Ἰωάννῃ καὶ ταῖς λοιπαῖς γυναιξὶ τοῦτον κηδεύσαντες ὡς ἔθος ἐν τῷ τάφῳ κατέθεντο.

5 Ἡ δὲ θεοτόκος ἔλεγε κλαίουσα Πῶς οὐ μή σε θρηνήσω, υἱέ μου· πῶς τὸ ἐμὸν πρόσωπον οὐ σπαράξω τοῖς ὄνυξιν. τοῦτο ἐκεῖνό ἐστιν, υἱέ μου, ὅπερ Συμεὼν ὁ πρεσβύτης προεῖπέ μοι, ὅτε τεσσαρακονθήμερον βρέφος προσήγαγόν σε ἐν τῷ ναῷ. αὕτη ἐστὶν ἡ ῥομφαία ἥτις νῦν κατὰ τὴν ψυχήν μου διέρχεται. τίς τὰ ἐμὰ δάκρυα, γλυκύτατέ μου υἱέ, καταπαύσει; πάντως οὐδεὶς εἰ μὴ σὺ μόνος, ἐὰν καθὼς εἶπας ἀναστήσῃ τριήμερος.

Ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία ἔλεγε κλαίουσα Ἀκούσατε, λαοὶ φυλαὶ καὶ γλῶσσαι, καὶ μάθετε ποίῳ θανάτῳ οἱ παράνομοι Ἰουδαῖοι τὸν μυρία καλὰ πρὸς αὐτοὺς πεποιηκότα παραδεδώκασιν. ἀκούσατε καὶ θαυμάσατε. τίς ἀκουστὰ ποιήσει ταῦτα πρὸς ἅπαντα κόσμον; ἐγὼ ἐν Ῥώμῃ μόνη πρὸς τὸν Καίσαρα ἀπελεύσομαι· ἐγὼ τούτῳ δηλώσω ὅσον κακὸν ὁ Πιλᾶτος τοῖς παρανόμοις Ἰουδαίοις πειθόμενος πέπραχεν. Ὡσαύτως καὶ Ἰωσὴφ ὀδύρετο λέγων Οἴμοι, γλυκύτατε Ἰησοῦ, ἐξ ἀνθρώπων φίλε ἐξαισιώτατε· εἰ χρὴ μὲν καὶ ἄνθρωπον ὀνομάζειν σε, τὸν οἷα οὐδέποτε πεποίηκεν ἄνθρωπος θαύματα ἐργασάμενον. πῶς σε κηδεύσω, πῶς σε ἐνταφιάσω. νῦν ἔδει μὲν συμπαρεῖναι οὓς ἐν ὀλίγοις ἄρτοις ἐξέθρεψας· οὕτω γὰρ οὐκ ἂν ἔδοξα τῆς ἀξίας ἀπολειπόμενος.

σῶμα ἅμα σὺν τῇ θεοτόκῳ -- ἅμα καὶ τῇ Σαλώμῃ -- ἐν τάφῳ καινῷ κατέθεντο.

5. Ἡ δὲ (C add πάναγνος) θεοτ. ἔλεγ. κλαίουσα (C θρηνωδοῦσα ἔλεγ.) cum AC | Πῶς οὐ (C om) μή σε θρ. υἱ. μ. (C add ποθητέ) -- τοῖς ὄνυξιν cum AC. Sed C his plura praem, de quibus pauca excerpere satis erit. Ea incipiunt Πῶς σε κλαύσω, γλυκύτατε υἱέ μου, θεωρῶν (sic) σε ἀδίκως θνήσκοντα. πῶς θεωρῶ σε, φίλτατόν μέλος μου. πῶς ζήσω χωρὶς σοῦ etc. Extrema sunt εὐχαριστῶ, υἱέ μου, τῷ ἡλίῳ (cod. τοῦ ἡλίου) σου ὅτι ἀπημαυρώθη, καὶ τῇ γῇ (cod. τῆς γῆς) ὅτι ἐσχίσθη καὶ ἐφοβήθη, καὶ ταῖς πέτραις (cod. αἱ πέτραι) διότι ἐφράγησαν ἰδὼν (sic) τὴν ἀνομίαν τῶν ἀμνήμων Ἰουδαίων. | τοῦτο ἐκεῖνο -- προσήγαγόν σε ἐν τῷ (ita C; A ἤγαγον τῷ) ναῷ -- ἀναστήσῃ (C -στήσει) τριήμερος cum AC.

ἔλεγε κλαίουσα cum A .. C κλαίουσα καὶ τριχώμενος σὺν δάκρυσιν ἔλεγε | Ἀκούσατε, λαοὶ -- πέπραχεν: in his AC plerumque consentiunt | Ὡσαύτως καὶ Ἰωσήφ etc ex AC, nisi quod C pleraque exaggerat. Ita idem post ἀπολειπόμενος add οὕτω δὲ καὶ Ἰωάννης καὶ αἱ γυναῖκες ὀδύροντο. τότε καὶ Νικόδη-

Εἶτα ὁ μὲν Ἰωσὴφ μετὰ τοῦ Νικοδήμου ἐπορεύθησαν εἰς τὰ ἴδια. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ θεοτόκος μετὰ τῶν γυναικῶν, συμπαρόντος καὶ τοῦ Ἰωάννου αὐταῖς.

CAPUT XII.

1 Ταῦτα γνωρίσαντες οἱ Ἰουδαῖοι πραχθέντα παρά τε Ἰωσὴφ καὶ τοῦ Νικοδήμου ἐταράχθησαν κατ' αὐτῶν μεγάλως, καὶ διαμηνυσάμενοι τῷ Ἰωσὴφ οἱ ἀρχιερεῖς Ἄννας καὶ Καϊάφας εἶπον αὐτῷ Διὰ τί ἐποίησας τὴν κηδείαν ταύτην τῷ Ἰησοῦ; λέγει Ἰωσήφ Ἐγὼ οἶδα τὸν Ἰησοῦν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἀληθινὸν καὶ ἀγαθὸν κατὰ πάντα, καὶ οἶδα καὶ ὑμᾶς ὅτι διὰ φθόνον ᾠκονομήσατε τὸν φόνον αὐτοῦ· καὶ ἐν τούτῳ ἐκήδευσα αὐτόν. τότε ὀργισθέντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ κρατήσαντες τὸν Ἰωσὴφ ἔβαλον αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ λέγουσιν αὐτῷ Εἰ μὴ αὔριον εἴχομεν τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων, αὔριον καὶ σὲ ὡς ἐκεῖνον ἐφονεύσαμεν ἄν· τὸ δὲ νῦν ἔχον τηρούμενος, τῇ κυριακῇ πρωὶ θανάτῳ παραδοθήσῃ. εἶπον ταῦτα, καὶ τὴν εἱρκτὴν τῇ σφραγῖδι ἐσημειώσαντο, κλείθροις οὖσαν παντοίοις ἠσφαλισμένην.

2 Οὕτω τοίνυν τῆς παρασκευῆς τελεσθείσης, τῷ σαββάτῳ πρωὶ ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς τὸν Πιλᾶτον καὶ εἶπον αὐτῷ Κύριε, ὁ πλάνος ἐκεῖνος εἶπεν ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται. μή πως οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς κλέψωσιν αὐτὸν καὶ πλανήσουσι τὸν λαὸν ἐπὶ τῷ τοιούτῳ ψεύδει, κέλευσον τηρεῖσθαι τὸν τάφον αὐτοῦ. ὁ Πιλᾶτος οὖν ἐπὶ τούτῳ παρέδωκεν αὐτοῖς στρα-

---

μος καὶ Ἰωσὴφ μετὰ Ἰωάννου (cod. -ννην) καὶ τῶν λοιπῶν γυναικῶν ἐνταφίασαν τὸν Ἰησοῦν.

XII, 1. Ταῦτα γνωρίσαντες -- εἶπον αὐτῷ cum ABC | Διὰ τί ἐποίησ. cum BC .. A Διὰ τί ἵνα ποιήσῃς | ταύτην τῷ Ἰησοῦ cum C .. AB τοιαύτην ἐπὶ τῷ νεκρῷ τοῦ Ἰησοῦ | καὶ ἀληθινόν: BC om καί | καὶ ὑμᾶς: BC om καί | B ἀπὸ φθόνου | C οἰκονομήσατε | BC male om εἴχομεν τ. ἑ. τ. ἀζ., αὔριον | BC τηρούμενος (B -νον)· τῇ δὲ κυριακῇ

2. Κύριε, ὁ πλάνος ἐκεῖνος εἶπεν ὅτι cum A .. C (item B ut videtur) Κύριε ἐξουσιάρχα, τί γὰρ ἐποίησας; διὰ τί τὸν Ἰησοῦν ἐδίδως ἐνταφιάσαι; ἡμεῖς ἐβουλόμεθα κρέμασθαι ἐπὶ ξύλου ἵνα ὑπὸ ὀρνέων βρωθῇ· σὺ δὲ ἐδωρήσω τῷ Ἰωσὴφ ἐνταφιάσαι, ἵνα κλέψωσιν αὐτὸν καὶ εἴπωσιν ὅτι ἀνέστη ἐκ νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. ὁ δὲ Πιλᾶτος ἔφη Ὦ τῆς ἀνοίας τοῦ φθόνου ὑμῶν. οἱ δὲ πάλιν λέγουσι Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος ἔτι ζῶν εἶπεν ὅτι | μή πως οὖν: BC om οὖν | πλανήσουσι cum C .. A -σωσι | τῷ τοιούτῳ: A om τῷ | κέλευσον: C add δεόμεθά σου | C Πιλᾶτος οὖν ἐπὶ

τιώτας πεντακοσίους, οἳ καὶ ἐκάθισαν περὶ τὸν τάφον ὥστε τηρεῖν αὐτόν, θέμενοι καὶ σφραγῖδας ἐπὶ τὸν λίθον τοῦ μνήματος.

3 Τῆς κυριακῆς οὖν διαφωσκούσης συμβούλιον οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν Ἰουδαίων ποιήσαντες, ἀπέστειλαν ἐκβαλεῖν τὸν Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς φυλακῆς ἐπὶ τῷ θανατῶσαι αὐτόν· ἀνοίξαντες δὲ οὐχ εὗρον αὐτόν. καὶ ἐξενίζοντο ἐπὶ τούτῳ, πῶς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων καὶ σώων τῶν κλειδῶν καὶ τῶν σφραγίδων εὑρεθεισῶν ὁ Ἰωσὴφ ἐγένετο ἄφαντος.

Caput XIII.

1 Ἐπὶ τούτῳ δὲ παραγενόμενος εἷς στρατιώτης ἐκ τῶν τηρούντων τὸν τάφον εἶπεν ἐν τῇ συναγωγῇ Μάθετε ὅτι ἀνέστη ὁ Ἰησοῦς. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Πῶς; ὁ δὲ ἔφη Σεισμὸς ἐγένετο πρῶτον· εἶτα ἄγγελος κυρίου ἀστραπηφόρος ἐλθὼν ἐξ οὐρανοῦ ἐκύλισε τὸν λίθον ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἐκάθισεν ἐπάνω αὐτοῦ. καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐγενόμεθα πάντες οἱ στρατιῶται ὡς νεκροί, καὶ οὔτε φυγεῖν ἐδυνάμεθα οὔτε λαλῆσαι. ἠκούσαμεν δὲ τοῦ ἀγγέλου λέγοντος πρὸς τὰς γυναῖκας τὰς ἐλθούσας ἐκεῖσε τὸν τάφον ἰδεῖν ὅτι μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν ζητεῖτε. οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἀνέστη, καθὼς προεῖπεν ὑμῖν. κύψατε καὶ ἴδατε τὸν τάφον ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα αὐτοῦ. πορεύ-

---

τούτῳ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τοῦ σφραγίσαι αὐτοὶ τὸν λίθον τοῦ μνήματος ὡς βούλονται. καὶ λαβόντες κουστωδίαν ἤγουν στρατιώτας πεντακοσίους, οἳ καὶ ἐκαθ. ἐπὶ τὸν τάφον -- τοῦ μνήματος. Iamvero C add haec: ἐφύλαττον αὐτὸν τῷ σαββάτῳ (cod. τῷ σάββατον) ἕως ὄρθρου βαθέως τῆς κυριακῆς. μετὰ τοῦτο σεισμὸς πάλιν ἐγένετο μέγας πρῶτον. εἶτα ἄγγελος κυρίου ἀστραπηφόρος ἐλθὼν ἐξ οὐρανοῦ ἐκύλισε τὸν λίθον ἐκ τοῦ μνήματος καὶ ἐκάθισεν ἐπάνω αὐτοῦ. ἀπὸ δὲ τοῦ ἀγγέλου ἀπενεκρώθησαν οἱ στρατιῶται. τότε ἀνέστη ὁ κύριος· ἤγειρε τὸν Ἀδὰμ καὶ πάντας τοὺς προφήτας, οὓς εἶχεν ὁ διάβολος ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ· ἤγειρε δὲ κἀκεῖ πάντας τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτόν. εἴη τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημένον σὺν τῷ πατρὶ αὐτοῦ καὶ τῷ παναγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. Atque his ipsis textus evangelii in codice C finitur. Eadem habere dicitur codex B, addita subscriptione hac: Τέλος τῶν ἁγίων παθῶν καὶ ἀρχὴ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Tamen is similiter atque codex A pergit Τῆς κυριακῆς οὖν διαφωσκούσης etc, quae infra vide.

3. συμβούλιον -- ποιήσαντες, ἀπέστειλαν etc cum A .. B συμβουλὴν ἐποίησαν οἱ ἀρχ. μ. τ. Ἰουδ. καὶ ἀπέστειλαν etc | B ἐκ τῆς φυλακῆς | ὁ Ἰωσὴφ ἐγένετο cum A .. B Ἰωσὴφ δὲ ἐγέν.

XIII, 1. Ἐπὶ τούτῳ (A τοῦτο) -- ἐκ (B om) τοῦ μνημείου -- ὡς (B ὡσεὶ) νεκροί -- ἀλλὰ (B ἀλλ') ἀνέστη -- ἴδατε (B ἴδετε) -- τὸ σῶμα αὐτοῦ

θητε δὲ καὶ εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ πορευέσθωσαν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἐκεῖ γὰρ αὐτὸν εὑρήσουσι. διὰ τοῦτο λέγω πρὸς ὑμᾶς ἐγὼ τοῦτο πρότερον.

2 Λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς τοὺς στρατιώτας Ποῖαι ἦσαν αἱ γυναῖκες αἱ ἐλθοῦσαι εἰς τὸ μνῆμα, καὶ διὰ τί οὐκ ἐκρατήσατε αὐτάς; λέγουσιν οἱ στρατιῶται Ἐκ τοῦ φόβου καὶ τῆς θεωρίας μόνης τοῦ ἀγγέλου οὔτε λαλεῖν οὔτε σαλεύειν ἐδυνάμεθα. εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι Ζῇ ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὅτι οὐδὲν πιστεύομεν ὅσον λέγετε. λέγουσιν οἱ στρατιῶται Τοσαῦτα θαύματα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε, καὶ ἄρτι μέλλετε πιστεύειν ἡμῖν; ἀληθῶς λέγετε ὅτι ζῇ ὁ θεός, καὶ ὄντως ἀληθῶς ζῇ ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε. πλὴν ἠκούσαμεν ὅτι τὸν Ἰωσὴφ εἴχετε ἐν τῇ φυλακῇ κεκλεισμένον· εἶτα ἀνοίξαντες τὰς θύρας οὐχ εὕρατε αὐτόν. δότε οὖν ὑμεῖς τὸν Ἰωσήφ, καὶ οὕτω δώσομεν καὶ ἡμεῖς τὸν Ἰησοῦν. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι Τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἐκ τῆς φυλακῆς φυγόντα εὑρήσετε αὐτὸν εἰς Ἀριμαθίαν τὴν χώραν αὐτοῦ. λέγουσι καὶ οἱ στρατιῶται Ἀπέλθατε καὶ ὑμεῖς εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ εὑρήσετε τὸν Ἰησοῦν, καθὼς ὁ ἄγγελος εἶπε ταῖς γυναιξίν.

3 Ἐπὶ τούτοις οἱ Ἰουδαῖοι φοβηθέντες εἶπον τοῖς στρατιώταις Ὁρᾶτε ἵνα μηδενὶ τοῦτον τὸν λόγον εἴπητε καὶ πάντες πιστεύσουσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν. οὗ χάριν ἔδωκαν αὐτοῖς καὶ ἀργύρια πολλά. οἱ δὲ στρατιῶται εἶπον Φοβούμεθα μή πως ἀκούσῃ ὁ Πιλᾶτος ὅτι ἐλάβομεν ἡμεῖς ἀργύρια, καὶ φονεύσει ἡμᾶς. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι εἶπον Λάβετε ταῦτα, καὶ ἐγγυώμεθα ἡμεῖς ἵνα δώσομεν τῷ Πιλάτῳ ἀπολογίαν ἀντὶ ὑμῶν· μόνον εἴπατε ὅτι ἐκοιμᾶσθε, καὶ εἰς τὸν ὕπνον ὑμῶν ἦλθον οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔκλεψαν αὐτὸν ἐκ τοῦ μνήματος. ἔλαβον οὖν οἱ στρατιῶται τὰ

(B τοῦ Ἰησοῦ) -- τ. μαθηταῖς αὐτοῦ (E in margine add καὶ τῷ Πέτρῳ) -- ἐγὼ τοῦτο πρότερον cum AB.

2. Λέγουσιν οἱ -- ἐδυνάμεθα. εἶπον (B add οὖν) οἱ -- ὄντως ἀληθῶς ζῇ (B add καὶ) ὃν ὑμεῖς -- πλὴν (B male add οὐκ) -- τὸν (A om) ἐκ τῆς (B om) φυλακῆς φυγόντα (A φεύγοντα) -- Ἀριμαθίαν (ita uterque, non -θαίαν) -- λέγουσι καὶ (A om) οἱ στρατ. etc cum AB.

3. Ἐπὶ τούτοις -- εἰς (B ἐπὶ) τὸν Ἰησοῦν -- ἀργύρια πολλά (h. l. B add ἵνα εἴπωσιν Ἡμῶν κοιμωμένων ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἔκλεψαν αὐτόν. Vide infra.) -- ἵνα δώσομεν (B δώσωμεν) -- ἐκοιμᾶσθε, καὶ εἰς τὸν ὕπνον -- ἐκ

ἀργύρια, καὶ εἶπον καθὼς παρηγγέλθησαν. καὶ μέχρι τῆς σήμερον ὁ τοιοῦτος ψευδὴς λόγος λέγεται παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις.

Caput XIV.

1 Μεθ' ἡμέρας δὲ ὀλίγας ἦλθον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἄνθρωποι τρεῖς· ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν ἦν ἱερεὺς ὀνόματι Φινεές, ὁ ἕτερος Λευίτης ὀνόματι Ἀγγαῖος, καὶ ὁ ἕτερος στρατιώτης ὀνόματι Ἀδᾶς. οὗτοι ἦλθον πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ εἶπον αὐτοῖς καὶ τῷ λαῷ Τὸν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, εἴδομεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ μετὰ τῶν ἕνδεκα μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, διδάσκοντα πρὸς αὐτοὺς καὶ λέγοντα Πορεύθητε εἰς πάντα τὸν κόσμον καὶ κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον, καὶ ὅστις πιστεύσει καὶ βαπτισθῇ σωθήσεται, ὅστις δὲ οὐ πιστεύσει κατακριθήσεται. καὶ ταῦτα λέγων ἀνέβαινεν εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ ἐθεωροῦμεν καὶ ἡμεῖς καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν πεντακοσίων ἐπέκεινα.

2 Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Ἰουδαῖοι εἶπον πρὸς τοὺς τοιούτους τρεῖς Δότε δόξαν τῷ θεῷ τοῦ Ἰσραήλ, καὶ μετανοήσατε ἐφ' οἷς καταψεύδεσθε. ἀπεκρίθησαν οὗτοι Ζῇ ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, τοῦ Ἀβραὰμ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, οὐ ψευδόμεθα, ἀλλ' ἀληθῶς ὑμῖν λέγομεν. τότε εἶπεν ὁ ἀρχιερεύς, καὶ ἔφερον τὴν παλαιὰν τῶν Ἑβραίων ἐκ τοῦ ναοῦ, καὶ ἐξόρκισεν αὐτούς, καὶ δοὺς αὐτοῖς καὶ ἀργύρια ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τόπον ἕτερον, ἵνα μὴ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις κηρύξωσιν.

τοῦ μνήματος (B om καὶ εἰς τ. ὕπν. usque ἐκ τοῦ μνήματ.) -- ἔλαβον οὖν οἱ (B καὶ ἔλαβ. οἱ) -- παρὰ (B ὑπὸ) τοῖς Ἰουδαίοις cum AB.

XIV, 1. Μεθ' ἡμέρας δὲ -- ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν ἦν ἱερ. (B Ἦν ὁ εἷς ἱερ.) -- Ἀγγαῖος (B Ἀγγέος), καὶ ὁ ἕτερος (B ὁ δ' ἄλλος) -- Ἀδᾶς (ita B ut videtur; A Εἰδάς) -- διδάσκ. πρὸς (B om) αὐτοὺς -- εἰς πάντα τὸν (B om) κόσμον -- καὶ ὅστις πιστ. καὶ βαπτισθῇ (B καὶ ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς) σωθ., ὅστις δὲ οὐ πιστ. (B ὁ δὲ ἀπιστήσας) κατακρ. -- καὶ ἐθεωρ. καὶ ἡμ. (B καὶ ἑωράκαμεν αὐτὸν καὶ ἡμ.) -- ἐπέκεινα cum AB.

2. Ἀκούσαντες -- οὗτοι (B οἱ τρεῖς οὗτοι) Ζῇ (B add κύριος) -- ἀληθῶς (ita uterque) -- τότε εἶπ. ὁ ἀρχ. καὶ ἔφερον τ. παλ. τῶν Ἑβρ. (cf. infra XVII, 2. τὴν παλαιὰν τῶν Ἰουδαίων. Actorum textus A XIV, 2. habet οἱ δὲ λαβόντες τὸν νόμον ὥρκισαν αὐτούς) ἐκ τοῦ ναοῦ καὶ ἐξόρκισεν (ita) αὐτούς (haec omnia inde a τότε ex A. Multo brevior in his est B, qui sic habet: τότε ἐξώρκισεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεύς) -- καὶ (B om) ἀργύρια -- τόπον ἕτερον (B ἑτερ. τόπ.) -- τοῦ Χριστοῦ (B τοῦ κυρίου) -- κηρύξωσιν cum AB.

[3] Τῶν τοιούτων οὖν λόγων ἀκουσθέντων εἰς πάντα τὸν λαὸν συνήχθη ὁ ὄχλος ἐν τῷ ναῷ, καὶ ἐγένετο μεγάλη στάσις. ἔλεγον γὰρ πολλοὶ ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἀνέστη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καθὼς ἀκούομεν, καὶ διὰ τί ἐσταυρώσατε αὐτόν; ὁ δὲ Ἄννας καὶ Καϊάφας εἶπον Μὴ πιστεύετε, Ἰουδαῖοι, ὅσα λέγουσιν οἱ στρατιῶται, μηδὲ πιστεύετε ὅτι εἶδον αὐτοὶ ἐξ οὐρανοῦ καταβάντα ἄγγελον. ἡμεῖς γὰρ ἐδώκαμεν ἀργύρια πρὸς τοὺς στρατιώτας ἵνα μηδενὶ λέγωσι τοιούτους λόγους, καὶ οὕτως ἔδωκαν καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτοὺς ἀργύρια ἵνα λέγωσιν ὅτι Ἰησοῦς ἀνέστη ἀπὸ τῶν νεκρῶν.

Caput XV.

[1] Λέγει ὁ Νικόδημος Ὦ παῖδες τῶν Ἱεροσολυμιτῶν. ὁ προφήτης Ἡλίας ἀνέβη εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ μετὰ πυρίνου ἅρματος, καὶ οὐδὲν ἄπιστον εἰ καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνέστη· προτύπωσις γὰρ τοῦ Ἰησοῦ ὁ προφήτης Ἡλίας ἦν, ἵνα ἀκούσαντες ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἀνέστη, μὴ ἀπιστήσητε. ἐγὼ οὖν λέγω καὶ συμβουλεύομαι ὅτι πρέπει ἵνα ἀποστείλωμεν στρατιώτας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ ὅπου μαρτυροῦσιν οἱ ἄνθρωποι ὅτι εἶδον αὐτὸν μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὅπως γυρεύσωσι καὶ εὕρωσιν αὐτόν, καὶ οὕτως ἵνα ζητήσωμεν ἐξ αὐτοῦ συγχώρησιν εἰς τὸ κακὸν ὅπερ εἰς αὐτὸν ἐποιήσατε. ἤρεσεν οὗτος ὁ λόγος, καὶ ἐξελέξαντο στρατιώτας καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. καὶ τὸν μὲν Ἰησοῦν οὐχ εὗρον, εὗρον δὲ εἰς τὴν Ἀριμαθίαν τὸν Ἰωσήφ.

[2] Ἐπιστραφέντων οὖν τῶν στρατιωτῶν γνωρίσαντες οἱ ἀρχιερεῖς ὅτι ὁ Ἰωσὴφ εὑρέθη, συνήγαγον τὸν λαὸν καὶ εἶπον Τί

3. Τῶν τοιούτων οὖν (B om) -- διὰ τί (B διὰ τί ἵνα) ἐσταυρώσατε (uterque codex σταυρώσετε) -- μηδὲ πιστεύετε (B μηδὲ πιστεύσητε) -- ἐξ οὐρ. καταβάντα (B καταβ. ἐξ οὐρ.) -- ὅτι Ἰησοῦς (B ὁ Ἰησοῦς) ἀν. ἀπὸ τ. νεκρῶν cum AB.

XV, 1. Λέγει ὁ Νικόδημος -- ἄπιστον εἰ καὶ (A εἰ δὲ καὶ) ὁ Ἰησοῦς (B ὁ κύριος) -- ἵνα ἀκούσαντες (A ὁ ἀκούσας) -- μὴ ἀπιστήσητε (A μὴ ἀπιστήσῃ) -- συμβουλεύομαι (B -λεύω) -- ἀποστείλωμεν (A -στέλομεν) -- ἐκεῖ (B om) -- γυρεύσωσι καὶ (B om γυρ. καί) εὕρ. -- ἵνα (B om) ζητήσωμεν -- εἰς (A. πρὸς) αὐτὸν ἐπ. ἤρεσεν (B ἤρεσε δὲ αὐτῶν sic) οὗτος ὁ λόγος -- εἰς τ. Ἀριμαθίαν (A -θείαν. B ut ed. Thil. -θαίαν; sed vide supra, item infra 15, 3.) τὸν Ἰωσήφ (B τ. Ἰωσ. ante εἰς habet) cum AB.

2. Ἐπιστραφέντων -- στρατιωτῶν (B add καὶ) -- ποιήσωμεν (B -ήσομεν)

ποιήσωμεν τῷ Ἰωσὴφ ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς; συμβουλευσάμενοι οὖν ἔγραψαν αὐτῷ ἐπιστολὴν ἔχουσαν οὕτως Πάτερ Ἰωσήφ, Εἰρήνη σοὶ καὶ παντὶ τῷ οἴκῳ σου καὶ τοῖς φίλοις σου. ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ἐπταίσαμεν πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς σὲ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. διὰ τοῦτο παρακαλοῦμέν σε ἵνα ἔλθῃς ἐνταῦθα πρὸς ἡμᾶς τοὺς παῖδάς σου. πολλὰ γὰρ ἐθαυμάσαμεν πῶς ἔφυγες ἐκ τῆς φυλακῆς, καὶ ἀληθῶς λέγομεν ὅτι κακὴν βουλὴν εἴχομεν κατὰ σοῦ· ὁ θεὸς δὲ ἰδὼν ὅτι ἀδίκως ἐβουλευόμεθα κατὰ σοῦ, ἐλυτρώσατό σε ἀπὸ τῶν χειρῶν ἡμῶν. ἀλλ' ἔρχου πρὸς ἡμᾶς· σὺ γὰρ εἶ τοῦ λαοῦ ἡμῶν ἡ τιμή.

3 Ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ἀπέστειλαν εἰς Ἀριμαθίαν οἱ Ἰουδαῖοι μετὰ στρατιωτῶν ἑπτά, φίλων τοῦ Ἰωσήφ· οἵτινες ἀπελθόντες καὶ εὑρόντες αὐτὸν καὶ προσαγορεύσαντες ἐντίμως, ὡς παρηγγέλθησαν, ἔδωκαν αὐτῷ τὴν ἐπιστολήν. καὶ οὗτος δεξάμενος ταύτην καὶ ἀναγνοὺς ἐδόξασεν τὸν θεόν, καὶ κατησπάσατο τοὺς στρατιώτας, καὶ τραπέζης ἐπιτεθείσης ἤσθιε καὶ ἔπινε μετ' αὐτῶν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός.

4 Τῇ ἐπαύριον δὲ ἐπορεύθη μετ' αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἐξῆλθεν ὁ λαὸς εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ καὶ κατησπάσαντο αὐτόν. ὑπεδέξατο δὲ αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ὁ Νικόδημος. τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ προσκαλεσάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ ὅ τε Ἄννας καὶ Καϊάφας οἱ ἀρχιερεῖς εἶπον αὐτῷ Δὸς δόξαν τῷ θεῷ τοῦ Ἰσραήλ, καὶ εἰπὲ ἡμῖν τὴν ἀλήθειαν. οἴδαμεν γὰρ ὅτι τὸν Ἰησοῦν ἐκήδευσας, καὶ ἐν τούτῳ ἐκρατήσαμέν σε καὶ κατεκλείσαμεν ἐν τῇ φυλακῇ. εἶτα ζητήσαντες ἐκβαλεῖν σε πρὸς τὸ φονευθῆναι οὐχ εὕρομεν, καὶ ἐθαυμάσαμεν καὶ ἐφοβήθημεν πολλά· πλὴν ἐδεόμεθα τοῦ θεοῦ εὑρεῖν καὶ ἐρωτῆσαί σε. λέγε οὖν ἡμῖν τὸ ἀληθές.

-- ἐβουλευόμεθα (uterque codex ἐβουλόμεθα) -- ἀπὸ τῶν χειρῶν (B ἐκ χειρὸς) ἡμῶν -- ἡμῶν (A om) ἡ τιμή cum AB.

3. Ταύτην -- Ἀριμαθίαν (ita uterque) -- στρατ. ἑπτά (B ζ στρατ.) -- οὗτος (B οὕτως) δεξ. ταύτην (B αὐτὴν) -- τῆς ἡμέρας καὶ (haec B om) τ. νυκτός.

4. Τῇ ἐπαύριον δὲ -- ἀπάντησιν (B ὑπάντησιν) -- κατησπάσαντο (B -σατο) αὐτ. ὑπεδ. δὲ (B om) αὐτὸν -- ἐκήδευσας (A -σες, sed infra -σας) -- οὐχ εὕρομεν (A add γάρ) -- τὸ ἀληθές cum AB.

5 Ἔφη πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰωσήφ Κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς παρασκευῆς, ὅτε με ἐν φυλακῇ κατησφαλίσατε, ἔπεσον εἰς προσευχὴν δι' ὅλης τῆς νυκτὸς καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τοῦ σαββάτου. καὶ τοῦ μεσονυκτίου ὁρῶ τὸν οἶκον τῆς φυλακῆς ὅτι ἐσίκωσαν αὐτὸν ἄγγελοι τέσσαρες, ἀπὸ τῶν τεσσάρων γονιῶν κατέχοντες αὐτόν. καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς ὡς ἀστραπή, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔπεσον εἰς τὴν γῆν. κρατήσας οὖν με τῆς χειρὸς ἤγειρε λέγων Μὴ φοβοῦ, Ἰωσήφ. εἶτα περιλαβὼν κατεφίλησέ με καὶ λέγει Ἐπιστρέφου καὶ ἴδε τίς εἰμι. στραφεὶς οὖν καὶ ἰδὼν εἶπον Κύριε, οὐκ οἶδα τίς εἶ. λέγει ἐκεῖνος Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν πρόχθες ἐκήδευσας. λέγω πρὸς αὐτόν Δεῖξόν μοι τὸν τάφον, καὶ τότε πιστεύσω. λαβὼν οὖν με τῆς χειρὸς ἀπήγαγεν ἐν τῷ τάφῳ ὄντι ἠνεῳγμένῳ. καὶ ἰδὼν ἐγὼ τὴν σινδόνα καὶ τὸ σουδάριον καὶ γνωρίσας εἶπον Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, καὶ προσεκύνησα αὐτόν. εἶτα λαβών με τῆς χειρός, ἀκολουθούντων καὶ τῶν ἀγγέλων, ἤγαγεν εἰς Ἀριμαθίαν ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ λέγει μοι Κάθου ἐνταῦθα ἕως ἡμέρας τεσσαράκοντα. ἐγὼ γὰρ ὑπάγω εἰς τοὺς μαθητάς μου, ἵνα πληροφορήσω αὐτοὺς κηρύττειν τὴν ἐμὴν ἀνάστασιν.

Caput XVI.

1 Ταῦτα εἰπόντος τοῦ Ἰωσὴφ ἔκραξαν οἱ ἀρχιερεῖς πρὸς τὸν λαόν Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶχε καὶ πατέρα καὶ μητέρα· πῶς μέλλομεν πιστεῦσαι ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Χριστός; ἀπεκρίθη ἐκ τῶν Λευιτῶν εἷς καὶ εἶπεν Ἐγὼ οἶδα τὴν γενεὰν τοῦ

---

5. Ἔφη -- δι' ὅλης τῆς νυκτ. καὶ (haec A om) -- τοῦ μεσονυκτίου (B τὸ μεσονυκτίον) -- τῆς φυλακῆς ὅτι ἐσίκωσαν (codex ἐσύκωσαν. Cf. Gloss. med. et inf. graec. sub σικόννειν. Eandem vocem cod. B tenet: vide post.) αὐτὸν ἄγγελοι τέσσαρες (ita A; B τῆς φυλακῆς ἐσυκόμενον [sic; lege σικώμενον. Thilo correxit συρόμενον] ὑπὸ τεσσάρων ἀγγέλων,) ἀπὸ -- κατέχοντες (sic etiam B praecedente ἀγγέλων) αὐτόν -- φόβου (B add μου) ἔπεσον -- λέγει (B add μοι) Ἐπιστρέφου (uterque codex ἐπιστράφου) -- λέγει (B add μοι) ἐκεῖνος -- πρόχθες (A προχθές) -- ἀπήγαγεν (B add με) -- ἤγαγεν (B add με) εἰς Ἀριμαθίαν (sic uterque) -- ἡμέρας τεσσαράκ. (B τεσσαράκ. ἡμερῶν) ἐγὼ γὰρ (B om) ὑπ. εἰς (A πρὸς) τοὺς -- ἀνάστασιν cum AB.

XVI, 1. Ταῦτα εἰπόντος -- καὶ (B om) πατέρα κ. μητ. -- τὴν γενεὰν (ita uterque codex. Item in veterrima editione (principe) versionis germanicae est: *Ich hab erkendt das geschlecht Jhesu, wann alweg mit den gotsförchtigen haben*

Ἰησοῦ, ἀνθρώπους εὐγενεῖς, δουλευτὰς τοῦ θεοῦ μεγάλους καὶ λαμβάνοντας δεκάτας ἐκ τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. καὶ γινώσκω καὶ τὸν Συμεὼν τὸν πρεσβύτην, ὅτι ἐδέξατο αὐτὸν ὅτε ἦν βρέφος καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα.

2 Εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι Εὕρωμεν δὴ τοὺς τρεῖς ἀνθρώπους τοὺς ἰδόντας αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ὡς ἂν ἐρωτήσωμεν αὐτοὺς καὶ μάθωμεν ἀκριβέστερον τὴν ἀλήθειαν. εὗρον καὶ ἔφερον αὐτοὺς ἔμπροσθεν πάντων, καὶ ἐξόρκισαν αὐτοὺς εἰπεῖν τὴν ἀλήθειαν. οἱ δὲ εἶπον Ζῇ ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὅτι εἴδομεν τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν ζῶντα καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβαίνοντα.

3 Τότε ὁ Ἄννας καὶ Καϊάφας διεχώρισαν τοὺς τρεῖς ἕνα καὶ ἕνα, καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς ἰδίᾳ καθ' ἕνα. ὡμοφώνησαν οὖν καὶ εἶπον καὶ οἱ τρεῖς ἕνα λόγον. ἀπεκρίναντο οἱ ἀρχιερεῖς λέγοντες Ἡ γραφὴ ἡμῶν λέγει ὅτι πᾶν ῥῆμα ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων σταθήσεται. ὁ οὖν Ἰωσὴφ ὡμολόγει ὅτι ἐκήδευσε καὶ ἔθαψεν αὐτὸν μετὰ τοῦ Νικοδήμου, καὶ πῶς ἐστὶν ἀλήθεια ὅτι ἠγέρθη.

---

sy in dem tempel unauffhörlich geopffert. Nec aliter habet editio vetus altera, quam ad manus habeo. Hinc nolui τοὺς γονεῖς, quod in altero textu graeco legitur, reponere.) -- τοῦ θεοῦ μεγάλους (sic; item B μεγάλους τ. θ.) -- δεκάτας (uterque codex δεκάδας) -- καὶ (B om) γινώσκω καὶ τὸν Συμ. (B καὶ Συμεῶνα) -- εἶπε πρὸς αὐτόν (A πρὸς τὸ βρέφος) -- δέσποτα cum AB.

2. Εἶπον -- Εὕρωμεν δὴ (B Εὕρον με δεῖ, Thilo correxit Εὑρεῖν δεὶ) τοὺς τρεῖς -- καὶ μάθωμεν ἀκριβέστ. -- καὶ ἔφερον αὐτοὺς (B om haec: καὶ μάθωμεν usque ἔφερ. αὐτούς) ἔμπροσθεν (B -σθε) -- ἐξόρκισαν (B ἐξώρκ.) -- εἶπον (B εἶπαν) -- ἀναβαίνοντα cum AB.

3. Τότε ὁ Ἄννας καὶ (B add ὁ) Καϊάφας -- ὅτι (B om) πᾶν ῥῆμα -- ὡμολόγει (A ὁμολόγη, B ὁμολογεῖ) -- ἀλήθεια (A ἀληθῶς) ὅτι ἠγέρθη cum AB.

EVANGELIUM NICODEMI PARS II.

SIVE

DESCENSUS CHRISTI AD INFEROS.

Caput I. (XVII.)

[1] Λέγει Ἰωσήφ Καὶ τί θαυμάζετε ὅτι Ἰησοῦς ἠγέρθη; οὐκ ἔστιν τοῦτο θαυμαστόν· ἀλλὰ τοῦτο θαυμαστόν ἐστιν ὅτι οὐκ ἠγέρθη μόνος, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ ἄλλους πολλοὺς νεκροὺς ἤγειρεν, οἵτινες ἐμφανίσθησαν ἐν Ἱεροσολύμοις πρὸς πολλούς. καὶ εἰ τοὺς ἄλλους οὐ γινώσκετε, τέως τὸν Συμεών, ὅστις ἐδέξατο τὸν Ἰησοῦν, καὶ τοὺς δύο αὐτοῦ υἱούς, οὓς ἀνέστησεν, τέως αὐτοὺς γινώσκετε. ἡμεῖς γὰρ ἐθάψαμεν αὐτοὺς πρὸ ὀλίγου· νῦν δὲ οἱ μὲν τάφοι αὐτῶν ὁρῶνται ἠνεῳγμένοι κενοί, αὐτοὶ δέ εἰσι ζῶντες καὶ διατρίβοντες ἐν τῇ Ἀριμαθίᾳ. ἀπέστειλαν οὖν ἀνθρώπους, καὶ εὗρον τὰ μνημεῖα αὐτῶν ἠνεῳγμένα κενά. λέγει ὁ Ἰωσήφ Ἀπέλθωμεν εἰς τὴν Ἀριμαθίαν καὶ εὑρήσωμεν αὐτούς.

[2] Τότε ἠγέρθησαν οἱ ἀρχιερεῖς ὁ Ἄννας καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωσὴφ καὶ Νικόδημος καὶ Γαμαλιὴλ καὶ ἕτεροι μετ᾽ αὐτῶν καὶ ἀπῆλθον εἰς Ἀριμαθίαν, καὶ εὗρον οὓς ὁ Ἰωσὴφ ἔλεγεν. ἐποίησαν οὖν προσευχὴν καὶ ἠσπάσαντο ἀλλήλους· εἶτα ἦλθον μετ᾽ αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἔφερον αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ, καὶ ἠσφαλίσαντο τὰς θύρας, καὶ ἔθηκαν εἰς μέσον τὴν παλαιὰν τῶν

I, 1. Λέγει (B add ὁ) Ἰωσήφ -- ὅτι (B add ὁ) Ἰησοῦς -- ἐμφανίσθησαν (ita A; B ἐνεφαν.?) -- τὸν Συμεὼν (B -μεῶνα) -- υἱοὺς (B add καὶ τοὺς δύο ἀδελφούς) -- ἠνεῳγμένοι (ita B; A ἀνεωγμ. sed statim post idem cum B ἠνεωγμένα) κενοί (A om) -- Ἀριμαθίᾳ (ita uterque) -- εὑρήσωμεν (B -σομεν) αὐτούς cum AB.

2. Τότε -- καὶ (A add ὁ) Καϊάφας -- τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τὸν (sed uterque

Ἰουδαίων, καὶ εἶπον πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς Θέλομεν ἵνα ὀμόσητε εἰς τὸν θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τὸν Ἀδωναΐ, καὶ οὕτως ἵνα εἴπητε τὴν ἀλήθειαν, πῶς ἀνέστητε καὶ τίς ὑμᾶς ἀνέστησεν ἐκ νεκρῶν.

3 Τοῦτο ἀκούσαντες οἱ ἀναστάντες ἄνθρωποι ἐποίησαν εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ καὶ εἶπον πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς Δότε ἡμῖν χάρτην καὶ μέλαν καὶ κάλαμον. ἔφερον οὖν ταῦτα. καὶ καθίσαντες ἔγραψαν οὕτως.

Caput II. (XVIII.)

1 Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ τοῦ κόσμου, δὸς ἡμῖν χάριν ἵνα διηγησώμεθα τὴν ἀνάστασίν σου καὶ τὰ θαυμάσιά σου, ἃ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐποίησας. Ἡμεῖς οὖν ἦμεν ἐν τῷ ᾅδῃ μετὰ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένων. ἐν ὥρᾳ δὲ μεσονυκτίου εἰς τὰ σκοτεινὰ ἐκεῖνα ἀνέτειλεν ὥσπερ φῶς ἡλίου καὶ ἔλαμψεν, καὶ ἐφωτίσθημεν πάντες καὶ εἴδομεν ἀλλήλους. καὶ εὐθὺς ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραὰμ μετὰ τῶν πατριαρχῶν καὶ τῶν προφητῶν ἑνωθείς, καὶ χαρᾶς ὁμοῦ πλησθέντες εἶπον πρὸς ἀλλήλους Τοῦτο τὸ φῶς ἀπὸ μεγάλου φωτισμοῦ ἐστίν. ὁ προφήτης Ἡσαΐας ἐκεῖ παρὼν εἶπε Τοῦτο τὸ φῶς ἐκ τοῦ πατρός ἐστι καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἁγίου πνεύματος· περὶ οὗ προεφήτευσα ἔτι ζῶν λέγων Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει ἴδε φῶς μέγα.

2 Εἶτα ἦλθεν εἰς τὸ μέσον ἕτερος ἀπὸ τῆς ἐρήμου ἀσκητής, καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν οἱ πατριάρχαι Τίς εἶ; ὁ δὲ εἶπεν Ἐγώ εἰμι Ἰωάννης, τὸ τέλος τῶν προφητῶν, ὃς ἐποίησα τὰς ὁδοὺς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ εὐθείας, καὶ ἐκήρυξα τῷ λαῷ μετάνοιαν εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. καὶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰς ἐμὲ ἦλθε, καὶ ἀπὸ μακρόθεν ἰδὼν αὐτὸν εἶπον πρὸς τὸν λαόν Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ὁ

---

codex τοῦ) Ἀδωναΐ -- ἐκ (B add τῶν) νεκρῶν cum AB.

3. Τοῦτο -- ἀναστάντες (A ἀναστήσαντες) -- χάρτην (A χαρτί [χαρτίον]) -- καθίσαντες ἔγραψαν (B καθίσας εἷς ἐξ αὐτῶν ἔγραψεν) οὕτως cum AB.

II, 1. Κύριε -- καὶ ἡ (A om) ζωὴ -- ἡμεῖς οὖν (A om) -- καὶ ἐκ (B om) τοῦ υἱοῦ καὶ ἐκ (B om) τοῦ ἁγίου -- προεφήτευσα (A -τευσεν) -- ἴδε (B εἶδε) φ. μέγα cum AB.

2. Εἶτα ἦλθεν -- καὶ (ita uterque) τὸ πνεῦμα -- ἤκουσα καὶ (B om)

αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. καὶ μετὰ τῆς χειρός μου ἐβάπτισα αὐτὸν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ, καὶ εἶδον ὡσεὶ περιστερὰν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτὸν ἐρχόμενον, καὶ ἤκουσα καὶ τῆς φωνῆς τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς οὕτω λέγοντος Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα. καὶ διὰ τοῦτο ἀπέστειλέ με καὶ πρὸς ὑμᾶς, ἵνα κηρύξω πῶς ἔρχεται ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ θεοῦ ὧδε, ἵνα ὅστις πιστεύσῃ πρὸς αὐτὸν σωθήσεται, ὅστις δὲ οὐ πιστεύσει εἰς αὐτὸν κατακριθήσεται. διὰ τοῦτο λέγω πρὸς ἅπαντας ὑμᾶς, καθὼς ἴδητε αὐτόν, ἵνα προσκυνήσητε πάντες, ὅτι νῦν μόνον ἐστὶ πρὸς ὑμᾶς ὁ τῆς μετανοίας καιρὸς ὑπὲρ οὗ προσεκυνήσατε εἰς τὸν ἄνω μάταιον κόσμον τοῖς εἰδώλοις, καὶ ὑπὲρ ὧν ἡμαρτήκατε· ἐν ἄλλῳ δὲ καιρῷ τοῦτο γενέσθαι ἀδύνατον.

CAPUT III. (XIX.)

Τοῦ Ἰωάννου τοίνυν διδάσκοντος οὕτως τοὺς ἐν τῷ ᾅδῃ, ἀκούσας καὶ ὁ πρωτόπλαστος καὶ προπάτωρ Ἀδὰμ λέγει πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Σὴθ Υἱέ μου, θέλω ἵνα εἴπῃς τοῖς προπάτορσι τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῖς προφήταις, ὅτε ἔπεσον ἵνα ἀποθνήσκω, ποῦ σε ἀπέστειλα. ὁ δὲ Σὴθ ἔφη Προφῆται καὶ πατριάρχαι, ἀκούσατε. ὁ ἐμὸς πατὴρ Ἀδὰμ ὁ πρωτόπλαστος πεσών ποτε εἰς τὸ τελευτᾶν ἀπέστειλέ με ποιήσασθαι δέησιν πρὸς τὸν θεὸν ἔγγιστα τῆς πύλης τοῦ παραδείσου, ὡς ἂν ὁδηγήσῃ με δι' ἀγγέλου πρὸς τὸ δένδρον τῆς ἐλεημοσύνης καὶ ἐπάρω ἔλαιον καὶ ἀλείψω τὸν ἐμὸν πατέρα, καὶ ἀναστῇ ἀπὸ τῆς ἀσθενείας. ὅπερ δὴ καὶ ἐποίησα. καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ἐλθὼν ἄγγελος κυρίου λέγει μοι Τί, Σήθ, αἰτεῖς; ἔλαιον αἰτεῖς τὸ τοὺς ἀσθενεῖς

τῆς φωνῆς τοῦ (A om) θεοῦ -- ἔρχεται (ab hac voce incipit fragmentum Vaticanum) -- υἱὸς τοῦ θεοῦ (cum AC; B τοῦ θε. υἱὸς) -- ὅστις πιστεύσῃ (cum AC; B -σει) -- εἰς αὐτὸν (haec cum AC; B om) -- ἵνα προσκυνήσητε (cum AB; C -νήσετε) -- ἡμαρτήκατε (cum BC; A ἐμαρτυρήσατε) -- ἀδύνατον cum ABC.

III. Τοῦ Ἰωάννου τοίνυν -- πρὸς τὸν υἱ. αὐτ. τὸν Σὴθ (cum AC; B πρὸς Σὴθ τὸν υἱ. αὐτ.) -- ἵνα ἀποθνήσκω (cum AC; B τοῦ ἀποθνήσκειν με) -- Ἀδὰμ (cum BC; A ὁ Ἀδὰμ) -- πρὸς (desideratur in ABC) τὸ δένδρον τ. ἐλεημ. (B solus add τοῦτ' ἔστι τὸ ἔλεος τοῦ ἐλαίου) -- ὅπερ δὴ (cum AC; B δὲ) -- ἄγγελος (cum AC; B ὁ ἄγγελος) etc cum ABC.

ἀνιστῶν, ἢ τὸ δένδρον τὸ ῥέον τὸ τοιοῦτον ἔλαιον διὰ τὴν τοῦ σοῦ πατρὸς ἀσθένειαν; τοῦτο οὐκ ἔστιν εὑρεθῆναι νυνί. ἄπιθι οὖν καὶ εἰπὲ τῷ πατρί σου ὅτι μετὰ τὸ συντελεσθῆναι ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη πεντακισχίλια πεντακόσια, τότε κατέλθῃ ἐν τῇ γῇ ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ θεοῦ ἐνανθρωπήσας, κἀκεῖνος ἀλείψει αὐτὸν τῷ τοιούτῳ ἐλαίῳ, καὶ ἀναστήσεται, καὶ ἐν ὕδατι καὶ πνεύματι ἁγίῳ πλυνεῖ καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ, καὶ τότε ἀπὸ πάσης νόσου ἰαθήσεται· νῦν δὲ τοῦτο γενέσθαι ἀδύνατον.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ πατριάρχαι καὶ οἱ προφῆται ἐχαίροντο μεγάλως.

Caput IV. (XX.)

1 Ἐν τοιαύτῃ δὲ τῶν ἁπάντων ὄντων χαρᾷ ἦλθεν ὁ Σατὰν ὁ κληρονόμος τοῦ σκότους καὶ λέγει τῷ Ἅδῃ Παμφάγε καὶ ἀκόρεστε, ἄκουσόν μου τοὺς λόγους. ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἰουδαίων τις Ἰησοῦς λεγόμενος, ὀνομάζων ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ· οὗτος δὲ ὢν ἄνθρωπος, ἀπὸ συνεργείας ἡμετέρας ἐσταύρωσαν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι. καὶ νῦν αὐτοῦ τελευτήσαντος ἔσο ἡτοιμασμένος ὅπως ὧδε κατασφαλίσωμεν αὐτόν. ἐγὼ γὰρ οἶδα ὅτι ἄνθρωπός ἐστι, καὶ ἤκουσα καὶ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου. ἐποίησέ μοι καὶ πολλὰ κακὰ ἐν τῷ ἄνωθεν κόσμῳ τοῖς βροτοῖς συναναστρεφόμενος. ὅπου γὰρ ηὕρισκε τοὺς ἐμοὺς δούλους, ἐδίωκεν αὐτούς, καὶ ὅσους ἀνθρώπους ἐποίουν ἐγὼ κυλλοὺς τυφλοὺς χωλοὺς λεπρούς, καὶ εἴ τι τοιοῦτον, διὰ λόγου μόνου ἰᾶτο αὐτούς· καὶ πολλοὺς ἑτοιμάσας εἰς τὸ ταφῆναι, καὶ τούτους διὰ λόγου μόνου πάλιν ἀνεζώωσε.

2 Λέγει ὁ Ἅδης Καὶ τοσοῦτόν ἐστιν οὗτος δυνατὸς ὥστε

τὸ ῥέον (cum AC; B τὸ ὡραῖον) -- τοῦ σοῦ (A om) πατρὸς -- ἄπιθι οὖν (cum AC; B om) -- ἐνανθρωπήσας (cum AB; C ἐν ἀνθρωπήσει) -- μεγάλως cum ABC.

IV, 1. Ἐν τοιαύτῃ -- ὄντων (cum AC; B om) -- ὁ Σατὰν (hoc accentu A. Eundem corrector codicis Claromontani habet; cf. Prolegg. p. XXII.) -- τοῦ σκότους (C σκότου) -- οὗτος (ita codices. Nescio an ὄντως praestet) δὲ ὢν -- ἐποίησέ μοι καὶ (C ἐποίησε δὲ καὶ) -- συναναστρεφόμενος (AC -στραφόμενος) -- ηὕρισκε (C εὕρισκεν) -- ἐγὼ (C om) -- τοιοῦτον (cum A; BC τοιούτων) -- ἑτοιμάσας (cum AB; C ἑτοιμάσθην) -- ταφῆναι (A στραφῆναι) -- μόνου (cum A; BC om) πάλ. ἀνεζώωσε (AC -ζόωσε) cum ABC.

2. Λέγει ὁ Ἅδης -- δυνήσεται (cum A; BC -σηται) -- ἤκουσας (cum

διὰ λόγου μόνου ποιεῖν τοιαῦτα; ἢ τοιούτῳ ὄντι δύνασαι σὺ ἀντιστῆναι αὐτῷ; ἐμοὶ δοκεῖ, τοιούτῳ ὄντι οὐδεὶς αὐτῷ ἀντιστῆναι δυνήσεται. εἰ δὲ λέγεις ὅτι ἤκουσας αὐτοῦ φοβουμένου τὸν θάνατον, παίζων σε καὶ γελῶν ἔφη τοῦτο, θέλων ἵνα σε ἁρπάσῃ ἐν χειρὶ δυνατῇ. καὶ οὐαὶ οὐαί σοι εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Λέγει ὁ Σατὰν Παμφάγε καὶ ἀκόρεστε Ἅδη, τοσοῦτον ἐφοβήθης ἀκούσας περὶ τοῦ κοινοῦ ἡμῶν ἐχθροῦ; ἐγὼ αὐτὸν οὐκ ἐφοβήθην, ἀλλ' ἐνήργησα τοὺς Ἰουδαίους καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν, καὶ ἐπότισαν αὐτὸν καὶ χολὴν μετὰ ὄξους. ἑτοιμάσθητι οὖν ὅπως ἐλθόντα κρατήσῃς αὐτὸν ἰσχυρά.

3 Ἀπεκρίθη ὁ Ἅδης Κληρονόμε τοῦ σκότους, υἱὲ τῆς ἀπωλείας, διάβολε, νῦν μοι εἶπας ὅτι πολλοὺς οὓς σὺ ἑτοίμασας εἰς τὸ ταφῆναι, λόγῳ μόνῳ τούτους αὐτὸς ἀνεζώωσε· καὶ εἰ ἑτέρους τῆς ταφῆς ἠλευθέρωσε, πῶς αὐτὸς καὶ ἐν ποίᾳ δυνάμει παρ' ἡμῶν κρατηθήσεται; ἐγὼ δὲ πρὸ ὀλίγου κατέπιόν τινα νεκρὸν ὀνόματι Λάζαρον, καὶ μετ' ὀλίγον τις ἐκ τῶν ζώντων διὰ λόγου μόνου βίᾳ ἐκ τῶν ἐγκάτων μου τοῦτον ἀνέσπασεν. οἶμαι δὲ εἶναι αὐτὸν ὃν σὺ φής. εἰ οὖν ἐκεῖνον ἐνθάδε δεξόμεθα, δέδοικα μή πως καὶ περὶ τῶν λοιπῶν κινδυνεύσωμεν· πάντας γὰρ οὓς ἀπ' αἰῶνος κατέπιον, ἰδοὺ ταρασσομένους κατανοῶ, καὶ ἀλγῶ τὴν κοιλίαν μου. καὶ σημεῖον οὐκ ἀγαθόν μοι δοκεῖ ὁ προαναρπασθεὶς Λάζαρος ἀπ' ἐμοῦ· οὐ γὰρ ὡς νεκρός, ἀλλ' ὡς ἀετὸς ἀπ' ἐμοῦ ἐξεπέτασεν· οὕτω γὰρ συντόμως ἡ γῆ αὐτὸν ἔξω ἔρριψε. διὸ καὶ ὁρκίζω καὶ σὲ εἰς τὰς σὰς χάριτας καὶ εἰς τὰς ἐμάς, μὴ ἀγάγῃς αὐτὸν ἐνταῦθα. οἶμαι γὰρ ὅτι διὰ τὸ πάντας ἀναστῆσαι νεκροὺς ὧδε παραγίνεται. καὶ τοῦτό σοι

BC; A ἤκουες) -- τὸν θάνατον (cum BC; A om) -- θέλων (cum AB; C om) -- καὶ (C ἢ) οὐαὶ -- ὁ Σατὰν (C ὁ Σατανᾶς) -- ἐνήργησα (cum AB; C ἐνέργησα) -- χολὴν (cum BC; A χολῇ) -- ἑτοιμάσθητι (cum BC; A ἑτοιμασθῆναι) -- αὐτὸν (A αὐτοῦ) ἰσχυρά (A -ρᾶ, item ut videtur C) cum ABC.

3. Ἀπεκρίθη ὁ Ἅδης -- πολλοὺς οὓς σὺ ἑτοίμασας (οὓς [praecedente -λούς] desideratur in codicibus, ita ut ἑτοιμάσας pro nominativo absoluto haberi possit. In A vero codice ἑτοίμασας, non ἑτοιμάσας legitur, neglecto ut saepe fit augmento. Apud Thilonem est πολλοὺς σὺ ἑτοιμάσας.) -- τούτους αὐτὸς (B ante λόγῳ ponit) -- εἰ (A om) -- ὀνόματι Λάζαρον (C -ζαρος) -- τὴν κοιλίαν μου (cum AB; C τῇ κοιλίᾳ μου) -- ἀγάγῃς (C ἀγάγεις) αὐτ. ἐνταῦθα (cum

λέγω, μὰ τὸ σκότος ὃ ἔχομεν, εἰ ὧδε ἀγάγῃς αὐτόν, οὐδείς μοι τῶν νεκρῶν ἐναπολειφθήσεται.

Caput V. (XXI.)

1 Τοιαῦτα τοῦ Σατανᾶ καὶ τοῦ Ἅδου λεγόντων πρὸς ἀλλήλους ἐγένετο φωνὴ μεγάλη ὥσπερ βροντὴ λέγουσα Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. ἀκούσας ὁ Ἅδης λέγει τῷ Σατανᾷ Ἔξελθε, εἰ δυνατὸς εἶ, καὶ ἀντίστηθι αὐτῷ. ἐξῆλθεν οὖν ἔξω ὁ Σατάν. εἶτα λέγει ὁ Ἅδης τοῖς δαίμοσιν αὐτοῦ Ἀσφαλίσασθε καλῶς καὶ ἰσχυρῶς τὰς πύλας τὰς χαλκᾶς καὶ τοὺς μοχλοὺς τοὺς σιδηροῦς, καὶ τὰ κλεῖθρά μου κατέχετε, καὶ σκοπεῖτε πάντα ἱστάμενοι ὄρθιοι· ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ αὐτὸς ὧδε, οὐαὶ ἡμᾶς λήψεται.

2 Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ προπάτορες ἤρξαντο πάντες ὑβρίζειν αὐτὸν λέγοντες Παμφάγε καὶ ἀκόρεστε, ἄνοιξον ὅπως εἰσέλθῃ ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. λέγει Δαυὶδ ὁ προφήτης Οὐκ οἶδας, τυφλέ, ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ ἐγὼ ζῶν τὴν τοιαύτην φωνήν, τὸ Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, προεφήτευσα; Ἡσαΐας εἶπεν Ἐγὼ τοῦτο προϊδὼν ὑφ' ἁγίου πνεύματος ἔγραψα Ἀναστήσονται οἱ νεκροί, καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις, καὶ εὐφρανθήσονται οἱ ἐν τῇ γῇ. καὶ Ποῦ σου, Θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, Ἅδη, τὸ νῖκος;

3 Ἦλθεν οὖν πάλιν φωνὴ Ἄρατε πύλας λέγουσα. ἀκούσας ὁ Ἅδης ἐκ δευτέρου τὴν φωνὴν ἀπεκρίθη ὡς δῆθεν μὴ γινώσκων καὶ λέγει Τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; λέγουσιν οἱ ἄγγελοι τοῦ δεσπότου Κύριος κραταιὸς καὶ δυνατός, κύριος δυνατὸς

AC; B ἐντεῦθεν) - - ἀναστῆσαι (cum AC; B ἀναστῆναι) - - ἀγάγῃς (AC ἀγάγεις) - - ἐναπολειφθήσεται cum ABC.

V, 1. Τοιαῦτα (cum AC; B Ταῦτα) - - ἔξω ὁ Σατάν (C ὁ Σατανᾶς) - - Ἀσφαλίσασθε (cum AC; B -λίσατε) καλ. καὶ (cum B; AC om) ἰσχυρῶς (ita AB; C -ρᾶς) - - σκοπεῖτε πάντα (A πάντας, BC πάντες) ἱστ. ὄρθιοι (cum A; BC ὄρθριοι) - - λήψεται cum ABC.

2. Ταῦτα - - ἀκόρεστε (B solus add Ἅδη) - - οἱ ἐν τοῖς μνημ. καὶ εὐφρανθ. οἱ ἐν (B ab οἱ ἐν priore ad οἱ ἐν posterius transilit) - - τὸ νῖκος cum ABC.

3. Ἦλθεν - - τοῦ (C om) δεσπότου - - ἐφωτίσθησαν cum ABC.

ἐν πολέμῳ. καὶ εὐθέως ἅμα τῷ λόγῳ τούτῳ αἱ χαλκαῖ πύλαι συνετρίβησαν καὶ οἱ σιδηροῖ μοχλοὶ συνεθλάσθησαν, καὶ οἱ δεδεμένοι πάντες νεκροὶ ἐλύθησαν τῶν δεσμῶν, καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτῶν. καὶ εἰσῆλθεν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης ὥσπερ ἄνθρωπος, καὶ πάντα τὰ σκοτεινὰ τοῦ ᾅδου ἐφωτίσθησαν.

CAPUT VI. (XXII.)

1 Εὐθὺς ἐβόησεν ὁ Ἅδης Ἐνικήθημεν, οὐαὶ ἡμῖν. ἀλλὰ τίς εἶ ὁ ἔχων τοσαύτην ἐξουσίαν καὶ δύναμιν; καὶ ποῖος εἶ ὁ χωρὶς ἁμαρτίας ὧδε ἐλθών, ὁ μικρὸς ὁρώμενος καὶ μεγάλα δυνάμενος, ὁ ταπεινὸς καὶ ὑψηλός, ὁ δοῦλος καὶ ὁ δεσπότης, ὁ στρατιώτης καὶ βασιλεύς, ὁ τῶν νεκρῶν καὶ τῶν ζώντων ἐξουσιάζων; ἐν τῷ σταυρῷ προσηλώθης καὶ ἐν τῷ τάφῳ ἐτέθης, καὶ ἄρτι ἐγένου ἐλεύθερος καὶ κατέλυσας πᾶσαν τὴν δύναμιν ἡμῶν. ἆρα σὺ εἶ ὁ Ἰησοῦς, περὶ οὗ ἔλεγεν ἡμῖν ὁ ἀρχισατράπης Σατὰν ὅτι διὰ σταυροῦ καὶ θανάτου μέλλεις κληρονομῆσαι ὅλον τὸν κόσμον;

2 Τότε ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης κρατήσας ἐκ τῆς κορυφῆς τὸν ἀρχισατράπην Σατὰν καὶ παραδοὺς αὐτὸν τοῖς ἀγγέλοις εἶπε Σιδηροῖς καταδεσμήσατε τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας καὶ τὸν τράχηλον καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ. εἶτα παραδοὺς τοῦτον τῷ Ἅδῃ ἔφη Λαβὼν αὐτὸν κάτεχε ἀσφαλῶς ἄχρι τῆς δευτέρας μου παρουσίας.

CAPUT VII. (XXIII.)

Καὶ ὁ Ἅδης παραλαβὼν τὸν Σατανᾶν ἔλεγεν αὐτῷ Βεελζεβούλ, κληρονόμε τοῦ πυρὸς καὶ τῆς κολάσεως, ἐχθρὲ τῶν ἁγίων, διὰ ποίαν ἀνάγκην ᾠκονόμησας σταυρωθῆναι τὸν βασιλέα τῆς

VI, 1. Εὐθὺς (cum AC; B Καὶ εὐθὺς) -- ἁμαρτίας (cum AB; C ἁμαρτιῶν) -- καὶ ὁ (cum AC; B om) δεσπότης -- καὶ τῶν (cum BC; A om) ζώντων -- καὶ ἐν τῷ τ. ἐ. κ. ἄ. ἐ. ἐλεύθερος (haec omnia cum AC; B om) -- ὁ (cum BC; A om) Ἰησοῦς (cum AB; C κύριος) -- Σατὰν (cum BC; A Σατανᾶς) -- ὅλ. τ. κόσμον cum ABC.

2. Τότε -- παραδοὺς (C παραδὼν) αὐτὸν -- Σιδηροῖς (ita ABC; nullus eorum additum habet δεσμοῖς, quod excidisse videtur) -- παρουσίας cum ABC.

VII. Καὶ ὁ Ἅδης -- Σατανᾶν (cum AC; B Σατὰν) -- Βεελζεβούλ (A ἐβελζεβούλ) κλ. τοῦ πυρὸς (cum B; sed A σκότους, C σκότου) -- ᾠκονόμησας

δόξης εἰς τὸ ἐλθεῖν ὧδε καὶ ἐκδῦσαι ἡμᾶς; ἐπιστρέφου καὶ ἴδε ὅτι οὐδεὶς νεκρὸς ἐν ἐμοὶ κατελείφθη, ἀλλὰ πάντα ὅσα ἐκέρδησας διὰ τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως, διὰ τοῦ ξύλου τοῦ σταυροῦ πάντα ἀπώλεσας· καὶ πᾶσά σου ἡ χαρὰ μετηνέχθη εἰς λύπην· καὶ τὸν βασιλέα τῆς δόξης θέλων θανατῶσαι, σεαυτὸν ἐθανάτωσας. ἐπεὶ γὰρ παρέλαβόν σε ὥστε κατέχειν ἀσφαλῶς, ἐν πείρᾳ μαθήσῃ ὅσα κακὰ πρὸς σὲ διαπράξομαι. ὦ ἀρχιδιάβολε, ἡ τοῦ θανάτου ἀρχή, ἡ ῥίζα τῆς ἁμαρτίας, τὸ τέλος παντὸς κακοῦ, τί κακὸν εὑρὼν εἰς τὸν Ἰησοῦν ἐγύρευσας τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ; πῶς ἐτόλμησας τοσοῦτον κακὸν ποιῆσαι; πῶς τοιοῦτον ἄνθρωπον ἐν τῷ σκότει τούτῳ καταγαγεῖν ἐμελέτησας, δι᾽ οὗ πάντας τοὺς ἀπ᾽ αἰῶνος θανόντας ἐστερήθης;

Caput VIII. (XXIV.)

1 Οὕτω τοῦ Ἅδου διαλεγομένου τῷ Σατανᾷ ἥπλωσεν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα καὶ ἐκράτησε καὶ ἤγειρε τὸν προπάτορα Ἀδάμ. εἶτα στραφεὶς καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς ἔφη Δεῦρο μετ᾽ ἐμοῦ πάντες ὅσοι διὰ τοῦ ξύλου οὗ ἥψατο οὗτος ἐθανατώθητε· πάλιν γὰρ ὑμᾶς διὰ ξύλου τοῦ σταυροῦ πάντας ἐγὼ ἰδοὺ ἀνιστῶν. πρὸς ταῦτα ἐξέβαλεν ἅπαντας ἔξω, καὶ ὁ προπάτωρ Ἀδὰμ θυμηδίας ἔμπλεως ὀφθείς Εὐχαριστῶ τῇ μεγαλωσύνῃ σου κύριε, ἔλεγεν, ὅτι ἀνήγαγές με ἐξ ᾅδου κατωτάτου. οὕτω δὲ καὶ πάντες οἱ προφῆται καὶ οἱ ἅγιοι εἶπον Εὐχαριστοῦμέν σοι Χριστέ, σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὅτι ἀνήγαγες ἐκ τῆς φθορᾶς τὴν ζωὴν ἡμῶν.

2 Καὶ ταῦτα εἰπόντων εὐλογήσας ὁ σωτὴρ τὸν Ἀδὰμ κατὰ τὸ μέτωπον ἐν τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ· τοῦτο δὲ ποιήσας καὶ

(cum BC; A ὀνομήσας sic) -- εἰς (cum A; C om, B ἥ sive ἡ̃) -- ἐκδῦσαι (A -ύσαι) ἡμ. ἐπιστρέφου (ABC -στράφου) -- κατελείφθη (cum A; BC -λήφθη) -- ἀπώλεσας (A ἀπόλεσας) -- σεαυτὸν (cum BC; A σαυτὸν) ἐθανάτωσας -- εἰς τὸν Ἰησοῦν (cum AC; B add καὶ) ἐγύρευσας (cum A*; B ἐγύρευσες, C ἐγηρεύσης, A** ἐγύρευες) -- σκότει (cum A; BC σκότῳ) τ. καταγαγεῖν (cum BC; A κατάγειν) -- θανόντας (C ut videtur θανέντας) ἐστερήθης cum ABC.

VIII, 1. Οὕτω τοῦ Ἅδου -- διὰ (cum AC; B add τοῦ) ξύλου τοῦ σταυροῦ -- ἀνιστῶν (cum A; BC ἀνιστῶ) -- τὴν ζωὴν ἡμῶν cum ABC.

2. Καὶ ταῦτα -- κατὰ τὸ μέτωπον (cum AC; B ἐν τῷ μετώπῳ) ἐν (cum AC; B om) τῷ σημείῳ -- πρ. τ. πατριάρχας κ. προφ. κ. μάρτυρ. κ. (C add

πρὸς τοὺς πατριάρχας καὶ προφήτας καὶ μάρτυρας καὶ προπάτορας, καὶ τούτους λαβὼν ἐκ τοῦ ᾅδου ἀνέθορε. πορευομένου δὲ αὐτοῦ ἔψαλλον οἱ ἅγιοι πατέρες ἀκολουθοῦντες αὐτῷ λέγοντες Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· ἀλληλούια· αὐτῷ ἡ δόξα τῶν ἁγίων πάντων.

Caput IX. (XXV.)

Πορευόμενος οὖν εἰς τὸν παράδεισον κρατῶν καὶ τὸν προπάτορα Ἀδὰμ ἀπὸ τῆς χειρὸς παραδέδωκε τοῦτον τῷ ἀρχαγγέλῳ Μιχαὴλ καὶ πάντας τοὺς δικαίους. εἰσερχομένων οὖν αὐτῶν τὴν θύραν τοῦ παραδείσου συνήντησαν αὐτοῖς δύο πρεσβῦται ἄνθρωποι, πρὸς οὓς οἱ ἅγιοι πατέρες εἶπον Τίνες ἐστὲ ὑμεῖς, οἵτινες θάνατον οὐκ εἴδετε καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ οὐ κατήλθετε, ἀλλ' ἐν τοῖς σώμασι καὶ ταῖς ψυχαῖς οἰκεῖτε εἰς τὸν παράδεισον; εἷς ἐξ αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν Ἐγώ εἰμι Ἐνὼχ ὁ εὐαρεστήσας θεῷ καὶ ὧδε μετατεθεὶς παρ' αὐτοῦ, καὶ οὗτός ἐστιν Ἡλίας ὁ Θεσβίτης, οἳ καὶ μέλλομεν ζῆσαι μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος· τότε δὲ μέλλομεν ἀποσταλῆναι παρὰ θεοῦ ἐπὶ τῷ ἀντιστῆναι τῷ ἀντιχρίστῳ καὶ ἀποκτανθῆναι παρ' αὐτοῦ, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι καὶ ἐν νεφέλαις ἁρπαγῆναι πρὸς τὴν τοῦ κυρίου ὑπάντησιν.

Caput X. (XXVI.)

Ταῦτα τούτων λεγόντων ἦλθεν ἕτερος ταπεινὸς ἄνθρωπος, βαστάζων ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ καὶ σταυρόν· πρὸς ὃν ἔφησαν οἱ ἅγιοι πατέρες Τίς εἶ σὺ ὁ θεωρίαν ἔχων λῃστοῦ, καὶ τίς ὃν ἐπιφέρεις ἐπὶ τῶν ὤμων σταυρόν; ἀπεκρίθη οὗτος Ἐγὼ καθὼς ὑμεῖς φατὲ λῃστὴς ἦν καὶ κλέπτης ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ διὰ ταῦτα κρατήσαντές με οἱ Ἰουδαῖοι σταυροῦ θανάτῳ παραδεδώ-

---

τοὺς) προπάτορας (haec cum B; C om καὶ μάρτυρας; A habet πρ. τ. προπάτορας, omissis πατριάρχ. usque κ. μάρτ. καί) - - λέγοντες (cum B; AC om) - - ἀλληλούια (A -ία)· αὐτῷ (cum AC; B αὕτη) - - πάντων cum ABC.

IX. Πορευόμενος - - ἀπὸ (cum AC; B ἐκ) τῆς χειρὸς - - καὶ ὧδε (cum AC; B om) μετατεθεὶς - - ὑπάντησιν (cum AC; B ἀπάντησιν) cum ABC.

X. Ταῦτα τούτων - - ἐπὶ (C om) σταυροῦ τοίνυν - - γενόμενα (cum AB;

κασιν ἅμα τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ. ἐπὶ σταυροῦ τοίνυν κρεμαμένου αὐτοῦ, ἰδὼν τὰ γενόμενα σημεῖα ἐπίστευσα εἰς αὐτόν, καὶ παρεκάλεσα αὐτὸν καὶ εἶπον Κύριε, ὅτε βασιλεύσεις, μή μου ἐπιλάθῃ. καὶ εὐθὺς εἶπέν μοι ὅτι ἀμὴν ἀμὴν σήμερον λέγω σοι, μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. βαστάζων οὖν τὸν σταυρόν μου ἦλθον εἰς τὸν παράδεισον, καὶ εὑρὼν τὸν ἀρχάγγελον Μιχαὴλ εἶπον αὐτῷ Ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ ἐσταυρωμένος ὧδέ με ἀπέστειλεν· ἄγαγόν με τοίνυν ἐν τῇ πύλῃ τῆς Ἐδέμ. καὶ ἰδοῦσα ἡ φλογίνη ῥομφαία τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἤνοιξέ μοι, καὶ εἰσῆλθον. εἶτά φησι πρὸς ἐμὲ ὁ ἀρχάγγελος Περίμεινον μικρόν, ὅτι ἔρχεται καὶ ὁ προπάτωρ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων Ἀδὰμ μετὰ τῶν δικαίων, ἵνα εἰσέλθωσι καὶ αὐτοὶ ἐντός. καὶ νῦν ἰδὼν ὑμᾶς ἦλθον εἰς ἀπάντησιν ὑμῶν.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἅγιοι ἐβόησαν μεγάλῃ φωνῇ πάντες Μέγας ὁ κύριος ἡμῶν, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ.

Caput XI. (XXVII.)

Ταῦτα πάντα εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν ἡμεῖς οἱ δύο αὐτάδελφοι, οἳ καὶ ἀπεστάλημεν παρὰ Μιχαὴλ τοῦ ἀρχαγγέλου καὶ ἐτάχθημεν κηρῦξαι τὴν τοῦ κυρίου ἀνάστασιν, πρότερον δὲ ἀπελθεῖν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ καὶ βαπτισθῆναι. ὅπου καὶ ἀπελθόντες ἐβαπτίσθημεν μετὰ καὶ ἄλλων ἀναστάντων νεκρῶν· εἶτα καὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἤλθομεν καὶ ἐτελέσαμεν τὸ πάσχα τῆς ἀναστάσεως. νῦν δὲ μὴ δυνάμενοι ἐνταῦθα διάγειν ἀπερχόμεθα. καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

C γινόμενα) - - ὅτε βασιλεύσεις (cum A; BC ὅτε βασιλεύσῃς) - - Ὁ κύρ. ἡμ. Ἰησοῦς (cum BC; A add Χριστὸς) - - ἄγαγόν (ita ABC) με - - τῆς Ἐδέμ (C Ἐδέν) - - Περίμεινον μικρόν (cum AB; C νῦν καιρόν) - - μεγάλῃ φωνῇ (cum BC; A φων. μεγάλ.) - - ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ cum ABC.

XI. Ταῦτα πάντα εἴδομεν (cum AB; C ἴδομεν) - - κηρῦξαι (codd. -ύ-) - - τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς (cum ACD; B om θεοῦ καί) - - ἡ κοινωνία (de coniectura addidimus; ABCD non habent) τοῦ ἁγίου (cum AC; BD παναγίου) πν. - - ὑμῶν (D ἡμῶν) cum ABC (D codicem inde a verbis εἶτα καὶ εἰς exscripsimus).

Ταῦτα γράψαντες καὶ ἀσφαλισάμενοι τὰ βιβλία, ἔδωκαν τὰ ἡμίση τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τὰ ἡμίση τῷ Ἰωσὴφ καὶ τῷ Νικοδήμῳ· καὶ αὐτοὶ παραυτίκα ἐγένοντο ἄφαντοι, εἰς δόξαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀμήν.

Ταῦτα γράψαντες -- τὰ ἡμίση τοῖς ἀρχ. καὶ (haec C male om) τὰ ἡμίση (ita utroque loco A; B τὰ ὕμισιν, C ὕμισι) -- ἀμήν (cum C et [nisi quod ter repetitum habet] D; sed pro eo B ᾧ ἡ δόξα εἰς αἰῶνας τῶν αἰώνων, item A αὐτῷ δόξα πρέπει νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.) cum ABCD.

GESTA PILATI.

Ego Aenias primum fui protector Hebraeorum et sectator legis; tum gratia salvatoris eiusque magnum donum me apprehendit, cognovi Christum Iesum in sancta scriptura, ad eum accessi eiusque fidem sum amplexatus, ut sancti eius baptismatis dignus fierem. Primum omnium quaesivi hypomnemata conscripta illis temporibus de domino nostro Iesu Christo, quae Iudaei vulgarunt aetate Pontii Pilati, et

---

* Antiquus hic libri titulus desumtus est ex Gregor. Turon. hist. Francor. I, XXI et XXIV. Ad eum proxime accedit Coptus *Commentarii salvatoris conscripti sub Pontio Pilato praeside.* Ambr *Incipit gesta salvatoris quam invenit Theodosius Magnus in praetorio Pontii Pilati in codicibus publicis.* Item D[b] *In nomine sanctae trinitatis incip* (incipiunt? incipit?) *gesta salvatoris domini nostri Iesu Christi, inventa Theodosio Magno imperatore in Ierusalem in praetorio Pontii Pilati in codicibus publicis.* Item D[a] libro subscriptum habet: *In nomine sanctae trinitatis expliciunt gesta per salvatorem Iesum Christum, quae invenit Theodosius Magnus imperator in Ierusalem in praetorio Pontii Pilati in codd. publ.* Similiter libri titulus habet in editione Antwerpiensi anni 1538: *Gesta salvatoris nostri Iesu Christi secundum Nicodemum, quae invenit Theodosius Magnus in praetorio Pontii Pilati.* (Praeterea additum est *ex hebraea lingua in latinam translata.*) . . A *Incipit evangelium Nazaraeorum.* Eundem titulum habet Paris. cod. 3338. (olim 451. 3855.) Item cod. 13. bibliothecae collegii Mertonensis *evangelium Nazaraeorum secundum Nicodemum.* Eodem titulo utitur Vincent. Bellovac. in prologo ad Speculum naturale c. 9., ubi est *Quaedam reputantur apocrypha -- quia auctores eorum ignorantur licet puram veritatem contineant, ut est evangelium Nazaraeorum* . . B *De passione et resurrectione Christi.* Item D[c] *Acta passionis et resurrectionis domini nostri Iesu Christi.* Cod. Paris. 5557. *Relatio de passione domini et actibus Iudaeorum.* Editio Veneta anni 1522. *Evangelium b. Nicodemi de passione Christi ac descensione eius ad inferos* . . C, item Flor. non habent titulum.

Prologum istum ex Copto interprete sumsi. Latinus enim textus in Parisiensi codice est vitiosissimus, quem aliquando ex foliis palimpsestis Vindobonensibus correctum iri spes est; tres vero codices reliqui recentiorem prologi formam eamque satis corruptam continere videntur.

Ego Aenias -- vulgarunt (?) *-- exaratis* (hoc a Copto interprete non ex-

invenimus ea in scriptis hebraicis exaratis aetate domini Iesu Christi: ego vero ea in ethnicas litteras converti, regnantibus excelsis Theodosio, qui decimum septimum consulatum agebat, et Valentiniano consule quintum, indictione nona. Quicumque legitis hunc librum et transfertis in aliis codicibus, recordantes mei orate pro me Aenia, minimo servo domini, ut mihi misericors sit meisque peccatis parcat quae in eum admisi. Pax sit omnibus qui haec legent eorumque domui universae in seculum. Amen.

---

pressum est) - - *Quicumque legitis hunc librum et transfertis in aliis codicibus, recordantes mei* (haec omnia ad Vindobonensem scripturam conformavi. In Copto enim post verba *Quicumque legerit hunc librum et se converterit* [ita enim Peyron interpretatus est] lacuna est usque dum sequitur *orate* [sic] *pro me*) - - *in seculum. Amen.*

Cod. Paris. 3338. Thilone teste sic: *Ego Emaus Hebraeus qui eram legis doctor de Hebraeis, in divinis scripturis perscrutans, divinitates legis scripturarum domini nostri Iesu Christi in fide praesumens, dignatus sacri baptismatis atque perquirens quae gesta sunt per illud tempus quod* (Thi corr. *quae*) *apposuerunt Iudaei sub Pontio praeside Pilato, haec inveniens gesta et* (Thi delet) *litteris hebraeis conscripta a Nicodemo, quae ego interpretatus litteris graecis ad cognitionem omnium nominis domini nostri Iesu Christi* (Thi add *cultorum*), *sub imperio Flavii Theodosii, anno decimo octavo, et Valentiniano Augusto. Omnes autem qui legitis et transfertis in aliis codicibus graecis seu latinis, oro ut dignemini intercedere pro me peccatore, ut propitius mihi fiat* (Thi add *deus*) *et dimittat omnia peccata in quibus peccavi. Pax sit ista legentibus, sanitas audientibus. Explicit praefatio.* · Ex Vindobon. libro palimpsesto haec exscripsi - - - *in fide procedens et dignatus baptismatis sancti scrutatus sum* - - *acta sunt per tempus illud quo et o* (*quae appo?*) ‖ *suerunt iudei sub pontio pilato haec inveniens gesta litteris aebreis conscribta* - - - ‖ *qui transferitis in aliis codicibus seu in grecis vel latinis recordantes mei orate ut propitius mihi fiat ds et di* ‖ *mittat peccata mea quae peccabi in ipsum. pax legentibus eum* (*et iis?*) *qui audiunt ea* - - . . B *Audistis, fratres dilectissimi, per sanctum evangelium quae acta sunt sub Pontio Pilato praeside in Iudaea temporibus Tiberii Caesaris de domino nostro Iesu Christo. Veruntamen cum sit solius dei omnium memoriam habere* (in codice *habere* deest), *non est igitur mirandum si a sanctis evangelistis aliqua facta et dicta in domini passione praetermissa sunt, quae ab eis oblivio describendi removit, et forsitan quoque sermonis prolixitas, ut ait beatus evangelista Iohannes in suo evangelio sic dicens Multa alia fecit Iesus quae non sunt scripta in libro hoc: quae si* (in codice *si* deest) *scripta essent, arbitror totum non posse capere mundum. Haec autem scripta sunt etc. Ab aliis nihilominus, utpote a Nicodemo iudaicae legis doctore, occulto* (nisi scriptum est *occulte*) *Christi discipulo, reliqua veraci sunt stilo descripta, quibus* (ita videtur, nisi est *quia* vel *qui*) *omnibus interfuit. Quapropter nunc equidus* (sic) *ego Eneas Hebraeus, primus legis doctor, perscrutans divinitatem legis et scripturam domini nostri Iesu Christi, et plena fide praesumens atque perquirens quae gesta sunt sub Pontio Pilato, quae sta-*

Factum est autem in anno XVIIII. imperii Tiberii Caesaris imperatoris Romanorum et Herodis filii Herodis regis Galilaeae, anno XVIIII. principatus eius, VIII. Kal. Aprilis, quod est XXV. die mensis Martii, consulatu Rufini et Rubellionis, in anno quarto ducentesimae secundae olympiadis, sub principatu sacerdotum Iudaeorum Ioseph et Caiphae:

---

tuerunt Iudaei adversus dominum nostrum Iesum Christum, scripta repperi litteris hebraeis a Nicodemo Mosaicae legis doctore, quas ego interpretatus sum litteris graecis ad cognitionem omnium. Cuius narrationis series sic inchoatur. .. AC *Audistis, fratres carissimi, quae acta sunt sub Pontio Pilato praeside temporibus Tiberii Caesaris. Ego Heneas* (A *Emeas*) *primus legis doctor, perscrutans divinitatem legis et scripturarum* (A om *legis et script.*) *domini nostri Iesu Christi et fide ipsius* (A *et fidei*) *praesumens atque perquirens* (C *sumens atque requirens*) *quae* (C *quaecumque*) *gesta sunt sub Pontio Pilato, quaeque statuerunt Iudaei adversus dominum nostrum Iesum Christum* (A *adv. Iesum domin. Chr.*), *litteras hebraicas, quas* (ita C; A *in terris hebraeis, quae*) *scripsit Nicodemus, ego* (A *quae ego*) *Heneas* (A om) *interpretavi in* (A om) *litteris graecis ad cognitionem omnium gentium* (A om *gentium*).

Nota haec invenitur in codicibus D^a (sed ibi est subscriptioni annexa, vide supra) D^b D^c Flor. Item contulimus passim cod. Havn. et $Lips^{ed}$, item editionem principem. Multo breviorem habet cod. Ambr. Omittunt ABC.

Factum est .. D^a *Facta* (pertinet enim ad *gesta*, quod praecessit) | *autem* cum Flor Havn $Lips^{ed}$ .. D^b D^c om | *XVIIII:* ita D^a D^b Flor ed^{pr} .. D^c Copt *nono* | *imperii:* ita D^c $Lips^{ed}$ ed^{pr} (sic: *Factum est nono decimo Tyberii Cesaris imperii Romanorum et Herodis imperii Galilee anno XIX. principatus eius*); item fortasse D^b, sed teste Hessio et h. l. *imperatoris* est et ante *Romanorum.* Reliqui cum Copto omittunt. In seqq. vero D^a D^c Flor habent *imperatoris Tib. Caes. Rom.*, D^b Copt *Tib. Caes. imper.* (*regis*) *Rom.*, $Lips^{ed}$ *Tib. Caes.*, Havn *Tib. Caes. Romanorum* | *filii Herodis:* ita Latini omnes, sed Coptus om | *regis:* D^b *imperantis* | *XVIIII.* cum D^b D^c (*nono decimo*) Flor ed^{pr} Copt .. D^a *decimo septimo* .. $Lips^{ed}$ non add principatus annum .. Havn *regni vero Herodis filii Herodis XVIII. calendas Apr.*, ita ut alterum numerum male praeterierit | *VIII. Kal. Aprilis* cum D^a D^b Flor ed^{pr} .. D^c *nono* pro *VIII* .. Copt haec non exprimere videtur | *quod est XXV. die* cum D^c ed^{pr} et Copt .. pro *XXV.* numero D^a habet *XXIII*, D^b *XXI*, item Flor *vigesimo primo*, $Lips^{ed}$ *vicesima prima* | *consulatu Rufini* (Copt *Rufi*) *et Rubellionis* (Flor *Robell.*) cum D^b Flor Copt .. D^c *procurante Pontio Pilato Iudaeam, in consulatu Rufini et Leonis* .. ed^{pr} *consulatus Rufi Vellionis;* $Lips^{ed}$ *consulatus filii Nestionis* (pergit *anno quarto sub duc. olimp.*) .. Havn *consulatu scilicet Bassi et Tarquilionis* .. D^a *consultatoriae revelationis* | *in* (D^b Copt om) *anno quarto ducent. secundae* (D^b D^c *et secundae;* Copt om *secundae*) *olymp.* cum Flor D^b D^c Copt (D^a om male *quarto*) .. Havn corrupte *in anno ducentesimo secundo olympiadis* .. $Lips^{ed}$ *sub ducentesima olimpiade* | *sub principatu* (D^c Havn *principibus*) *sacerd.* (D^a om) *Iudaeorum* (D^c om) *Ioseph* (D^a *-phi*) *et Caiphae* (ita Flor D^b D^a ed^{pr}; D^c *Annae et Caiphae Ioseph*, Havn *Ioseph Anna et Caipha;* $Lips^{ed}$ *Anne et Cayphe*) .. Copt *aetate Iosephi, qui et Caiphas, summi Iudaeorum sacerdotis* (ita fere scribendum videbatur, sed Peyron reddidit *aetate Iosephi qui Caiphas erat*

quanta post crucem et passionem domini historiatus est Nicodemus, acta a principibus sacerdotum et reliquis Iudaeis, mandavit ipse Nicodemus litteris hebraicis.

CAPUT I.

1 Annas et Caiphas, Summas et Datam, Gamaliel, Iudas, Levi, Neptalim, Alexander et Iairus et reliqui Iudaeorum venerunt ad Pilatum accusantes dominum Iesum Christum de multis et dicentes Istum novimus filium Ioseph fabri

---

summus Iudaeor. sacerdos | *quanta:* ita D^a D^c . . D^b Flor ed^{pr} *et quanta* . . $Lips^{ed}$ om | *acta a* (ed^{pr} *cum*) *princ. sac. et* (D^b Flor om) *rel. Iud.* (ed^{pr} add *et*) *mandavit ipse Nic.* cum D^c D^b Flor ed^{pr} . . D^a om . . $Lips^{ed}$ *acta salvatoris ad principes sacerdotum et reliquos iudeorum*, nec minus corrupte Havn | *hebraicis:* Flor *hebraice.* Pro *quanta* usque *hebraicis* Peyron ex Coptis haec retulit: *atque hi omnes fuerunt post crucifixionem et ea quae contigerunt domino nostro Iesu Christo. Nicodemus itaque dux Iudaeorum perquisivit ea quae summi sacerdotes et reliqui Iudaei gesserunt sese Christo opponentes. Porro Nicodemus ea omnia scripsit ut memoriae mandarentur litteris hebraicis hoc modo.* $Lips^{ed}$ post *hebraicis* add *Theodosius autem magnus imperator fecit ea transferri de hebreo in latinum.*

Ambr totam hanc notam sic exhibet: *Quod inventum est in publicis codicibus praetorii Pontii Pilati, scriptum in anno quarto ducentesimaę* (cod. -mo) *secundae* (cod. -do) *olimpiadis sub principatu sacerdotum Iudaeorum Ioseph Annae et Caiphae: et quanta post crucem et passionem domini nostri Iesu Christi historiatus est Nicodemus acta a* (pro his cod. *ac tanta*) *principibus sacerdotum et reliquis Iudaeorum, ipse Nicodemus scripsit litteris hebraicis.*

I, 1. *Annas* (A *Anna*) . . D^a D^c add *enim*, Ambr *autem;* nihil add ABCD^b Flor Havn . . ed^{pr} *Igitur et* (omisso *Annas*) | *Summas* (ita D^a, item ut videtur D^b D^c, Copt *Summis;* Flor *Somne*, ed^{pr} *Sobna*, alii *Summe*, alii *Symeon:* praeterea D^a praem *et*, item alii plerique et Copt) *et Datam* (ita D^a D^c Flor, item Ambr; ed^{pr} *Datan*, D^b *Dathan;* Copt *Dothaim*) cum D^a D^b D^c Flor . . ABC *summi sacerdotes et doctores*, item Ambr *et alii summi sacerdotes*, *Datam videlicet* | *Gamaliel* (Ambr ed^{pr} praem *et*) . . C *Geimaliel* | *Iudas, Levi* (Copt *Iudas et Libis*) . . B *et Heyleb*, *Iudas* . . C *Beilandas* | *Neptalim* cum AB Flor Ambr ed^{pr} . . D^a aliique *Nepthalim*, *Nephthalim*, C *Nethalim* | *Alexander* cum Flor Ambr D^a D^b D^c ed^{pr} Copt . . ABC *Androson* | *Iairus* cum ABC Ambr (Copt *Hierius*) . . D^b Flor ed^{pr} *Syrus*, D^a D^c *Cyrus* | *reliqui Iudaeorum* cum D^b Flor ed^{pr} . . D^a D^c *reliqui Iudaei*, ABC Ambr *ceteri Iudaei* | *venerunt* (D^a D^b *veniunt*) . . AB praem *qui* . . C add *omnes*, Copt praem *omnes hi* | *accusantes dom.* (B Copt add *nostrum*) *Ies. Chr.* cum ABC Copt . . D^{abc} Flor ed^{pr} *adversus* (ita D^b D^c Flor ed^{pr}; D^a *propter*) *Iesum* (ed^{pr} *Christum*) *accusantes eum* . . Ambr *ducentes Iesum et accusantes eum* | *de* (C *in*) *multis* cum ABC . . D^{abc} Flor *de multis accusationibus malis*, item ed^{pr} *de multis malis sermonibus*, Ambr *de multis actionibus et maleficiis* . . C om | *et* (Ambr Flor ed^{pr} Copt om) *dicentes* cum BD^{abc} Ambr Flor Copt . . AC *et dicebant de ore suo* (C *de suis oribus et*) *verbis malignis* | *Istum* cum

ex Maria natum, et dicit se esse filium dei et regem: non solum hoc, sed et sabbatum violat et paternam legem nostram vult dissolvere. Dicit Pilatus Quae sunt quae agit et vult solvere legem? Dicunt Iudaei Legem habemus in sabbato non curare aliquem; iste autem claudos et gibberosos, caecos, paralyticos, leprosos et daemoniosos curat in sabbato operibus malignis. Dicit eis Pilatus Quibus operibus malignis? Dicunt ei Maleficus est, et in Beelzebub principe daemoniorum eiicit daemonia, et omnia illi subiecta sunt. Dicit illis Pilatus Istud non est in spiritu immundo eiicere daemonia sed in deo Scolapii.

Db Flor edpr; item *hunc* ABC .. Da Dc *Iesum* (Ambr *Novimus Iesum hunc fabri lignarii filium et de Maria natum*) | *novimus* (A Copt add *Iesum*) *filium Ios. fabri* cum ABC Copt .. Da edpr etc *novimus Ios. fabr. fil.* | *ex Maria* cum ABC .. Da edpr etc *de Maria* | *et* (A add *modo*) *dicit se:* Dc *qui se dicit* | *non* (ABC *et non*) *solum hoc* (Da add *dicit*) *sed et* (BDa edpr om *et*) cum Db, item ABC, item Da edpr .. Dc Copt nil nisi *et* | *sabbatum violat* cum Db Dc, item *violat sabbata* Copt .. AB *sabbata nostra* (B *sabbatum nostrum*) *infirmat* .. Da *sabbatum* | *paternam legem nostram* cum Dabc .. ABC *legem patrum nostrorum* .. Copt *legis patrum nostrorum* cum *sabbata* coniunctum habet, pergens *volens dissolvere legem nostram* | *vult dissolvere* cum Dabc Flor .. ABC *nititur absolvere* (C *solvere*) | *Dicit* (AC add *illis*, B *eis*) *Pilatus Quae -- agit* (A add *et inhibet*) *et vult solvere* (AB pro his *ut solvat*) *legem* (*legem* cum ABC; Havn aliique om; Flor om *et vult solv. leg.*; edpr *et quid vult dissolv.*) cum ABC Flor Havn edpr aliisque .. Dabc Copt male om | *Dicunt Iudaei* cum B .. ACDabc Flor *Dic. ei Iud.* (Flor om *Iud.*) | *Legem habemus* .. AB *In lege praeceptum habemus* | *non curare aliquem* cum Db Dc edpr, item omisso *aliquem* Da .. AB *nullum curare* | *iste autem* .. AB *hic autem* .. Copt *at Iesus* | *claudos et gibberosos* (A *gibbosos*) *caec. paral. leprosos* cum AB, item omissis *et gibb.* C .. Dabc Flor *claudos et surdos, curvos et* (ita Db Flor; Dac om *curv. et*) *paral. caec. et lepr.* .. Copt sic: *claudos et leprosos et omnes infirmos et a daemone vexatos et surdos et mutos curavit sabbato in virtute Beelzebub principis daemoniorum* | *et* (AB om) *daemoniosos* (ita ABC; Dabc Flor *daemoniacos*) .. A add *et lunaticos*, B *convexatos*, C *et vesatos* (sic) | *curat* cum ABC Flor .. Dabc edpr *curavit* | BDa om *in sabbato* | *operibus malignis* cum BC .. A *operarius malignus* .. Dabc Flor *de* (Flor om; Dc *in*) *malis actibus* (Dc add *suis*), item edpr *cum multis accusationibus* .. Copt vide ante | *eis:* plerique codd *ei* | *Quibus oper. mal.* cum B, item C *quorum malorum operum*, item A *quorum malorum operarius est* .. Flor Db Dc *quarum* (Dbc *quare* [?]) *malarum actionum* .. Copt *Quaenam sunt malae ipsius actiones* .. Da *quomodo de malis actibus* | *Dicunt* .. A *Aiunt* | *et* (A *nam et*, B *nam*) *in Beelzebub* (h. l. cum ABC; ante *eiicit* Dbc Flor. A *belzebueb*, C *belzebulh*) | A *eicit demones* | *Istud non est -- Scolapii* cum Flor .. Dabc Copt *istud non est in sp. imm. eiicere daem. sed in dei virtute* (Dac *virt. dei*, Copt *nomine dei*) .. edpr *istud non est spiritus*

[2] Dixerunt Iudaei Precamur magnitudinem tuam ut statuas eum ante tribunal tuum ad audiendum. Advocans ad se Pilatus Iudaeos dicit eis Dicite mihi, quomodo possum ego cum sim praeses regem audire? Dicunt ei Nos non dicimus eum regem esse, sed ipse se dicit. Advocans autem Pilatus cursorem dicit ei Cum moderatione adducatur Iesus. Exiens vero cursor et agnoscens eum adoravit, et faciale quod ferebat in manu sua expandit in terra dicens Domine, super hoc ambula et ingredere, quia praeses vocat te. Videntes autem Iudaei quod fecit cursor, clamaverunt adversus Pila-

---

immundi facere, eicere demonia, sed in dei virtute .. ABC *non est qui curat maleficus sed medicus.*

2. *Dixerunt* (ed^{pr} *dicunt*, A add *ei*) *Iud.* cum ABC ed^{pr} .. D^{abc} *Dicunt et Iudaei Pilato* | *Precamur -- audiendum* (C add *illum, quomodo loquitur*) cum ABC .. D^{abc} ed^{pr} *rogamus magn. vestram* (D^{c} ed^{pr} *tuam*) *ut eum iubeatis* (D^{bc} ed^{pr} *iubeas*) *adstare ante vestrum* (D^{c} ed^{pr} *tuum*) *tribunal et audire* (D^{b} *audiri*) *eum* | *Advocans ad se Pil. Iud. dic. eis* cum Flor .. AB *Tunc respondet* (B *respondens*) *Pil. et* (B om) *dicit* (B *dixit*) *Iudaeis* .. D^{abc} ed^{pr} haec om usque dum sequitur *advocans autem* | *possum ego*: ita Flor; ABC om *ego* | *cum sim praeses* .. Flor *dum praeses sum* | *regem audire* .. Flor *reg. interrogare* | *Dicunt ei* cum Flor .. ABC *dixerunt* (AC add *ei*) *Iud.* | *esse* cum B Flor .. AC om | *dicit* cum Flor .. ABC add *filium dei et regem.* Praeterea solus C haec add: *Dicit eis Pilatus Ego omnes vos audivi legentes per prophetas vestros quia puer nascetur de virgine et vocabitur nomen eius Hemanuel, deus fortis, et iterum filius dei: et forsitan ipse est. Responderunt Iudaei et dixerunt Non est iste, sed filius Ioseph fabri. Dicit eis Pilatus Vos videte quod dicitis. Tamen eum iubeo adduci, sed scio quia filius dei est quem vos legistis per prophetas vestros.* | *Advocans* (ita Flor D^{abc}; ABC *vocans*) *autem* (ABC *itaque*; ed^{pr} om) *cursorem* (Flor praem *Ananiam*; ABC add *suum*) | *Cum mod.* (D^{b} add *modo*) *adducatur* (D^{c} *introducatur*, ed^{pr} *advocatur*) *Iesus* (D^{c} *Christus*) cum D^{b} D^{c} ed^{pr} .. Flor *Cum mod. adduc Iesum in praetorium* .. ABC *Introduc Iesum cum mansuetudine.* Item Copt *Introduc mihi Iesum quieto modo* .. D^{a} *Qua ratione adducetur Christus?* | *Exiens -- adoravit* cum Flor D^{abc} .. ABC *Exiens cursor* (B add *foras*, C vero add *foras palatium in civitate invenit Iesum, et cum mansuetudine dixit Veni domine, quia vocat te praeses.* Iam pergit *Et cognoscens cursor admirans*) *cognoscens et admirans adoravit* (BC *adorabat*) *Iesum* (C *eum*) | *et faciale* (ita ex ABC scripsi; ed^{pr} *fascialem suum*; D^{abc} *fasciale involutorium*) | *quod ferebat* (D^{b} add *cursor*; ed^{pr} om *quod* etc) -- *in terra* (ed^{pr} *in terram*; pro his D^{c} *coram eo*) *dicens* (ed^{pr} om, pergens *ut ambularet*) cum D^{abc} (ed^{pr}) .. ABC *et tollens* (C *et antequam propinaret* [propinquaret?] *ad solium praetorii ubi Pilatus sedebat, tollens*) *faciale suum* (C om) *proiecit ante pedes eius, rogans et dicens* | *super hoc* .. BC *super ipsum* | *ambula et* (D^{a} D^{c} om) *ingredere* (ABC add *praetorium*) .. D^{b} *ambulans ingredere* | *vocat te* cum ABC .. D^{abc} *te vocat* | *quod fecit cursor* cum D^{abc} ed^{pr} .. ABC *honorem quem fecit* (C *fecerat*) *ei cursor* | *clamaverunt adversus* cum ABC .. D^{abc}

tum dicentes Cur eum sub praeconis voce non ingredi fecisti, sed per cursorem? nam et cursor videns eum adoravit illum, et faciale quod tenebat in manu expandit ante eum in terra et dixit ei Domine, vocat te praeses.

[3] Convocans autem Pilatus cursorem dicit ei Quare hoc fecisti et honorasti Iesum qui dicitur Christus? Dicit ei cursor Dum me mitteres in Ierusalem ad Alexandrum, vidi eum sedentem super asinum, et infantes Hebraeorum frangentes ramos de arboribus sternentes in via; et alii ramos tenebant in manibus suis; alii autem vestimenta sua sternebant in via clamantes et dicentes Salva igitur, qui es in excelsis: benedictus qui venit in nomine domini.

[4] Clamaverunt Iudaei dicentes adversus cursorem Pueri

---

exclamav. ad; item edpr *exclamav.* omissis *adv. Pil.* | *Cur eum -- per cursorem* cum AB, similiter C; item *Quare non sub v. pr. iussisti* (edpr *sub v. pr. non iussisset*) *eum introire sed p. c.* Db edpr .. Dac corrupte *Quare sub v. pr. non iussisti eum introire* (Dc *adduci*) *et non per curs.* | *nam et cursor* cum C; AB *nam cursor;* Dab edpr *cursor enim;* Dc *sed cursor* .. ABC add *tuus* | *videns eum* cum Dab .. ABC *amirans* .. Dc edpr om | *et faciale* (Dabc *fasc.*) *quod tenebat in manu expandit ante eum in terra* (Dc *in terra coram eo*) *et dixit ei* (Dc om) *Domine vocat* (Db *clamat*) *te praeses* cum Dabc (edpr omnia praeter extrema *et dixit* etc om) .. AB *et tollens fasciale suum* (B *fascialem suum*, *quem in manu gerebat, et sternens ante eum in terra*) *rogavit eum dicens Domine, super hoc* (B *hunc*) *ambula et ingredere praetorium, quia praeses vocat te* (B *te vocat*) .. C *et tollens manuale quod in manu gerebat sternens in terra rogabat ut super ipsum ambularet et ingrederet* (sic) *praetorium.* Praeterea C add *Dicit eis Pilatus Unusquisque potestatem habet honorare alium;* tum pergit *Et convocans Pil. cursorem* etc.

3. *Convocans* cum ABC .. Dabc *advocans* | AB *cursorem suum* | *dicit ei* cum ABC .. Dac *dixit*, Db *dicit* | *et honorasti I. qui dic. Chr.* cum C .. reliqui om | *Dicit* cum ABC .. Dabc *dixit* | *Dum* (B *Cum*) *me mitteres* (A *dirigeres*) *in Ierus. ad Alexandrum* (*ad Alex.* ex Dabc edpr est; ABC om), *vidi -- asinum* (ita ex Dbc edpr; ABC *pullum asinae*) -- *ramos* (A add *olivarum* et om *de arbor.*) *de arb.* (B add *et*) *stern. in via -- suis* (B om) -- *sternebant* (C *prostern.*) -- *clam.* (C add *omnes*) *et dic.* cum ABC .. Dabc *Quando me misisti de Ierosolyma ad Alexandrum, vidi Iesum sedentem super asinum* (Da *asinam humilem*) *et pueri* (Dc *pueros*) *Hebraeorum clamabant* (Dc *clamantes* post *Hossanna*) *Osanna* (Db add *filio David*), *ramos* (Dc add *palmarum*) *tenentes in* (Db om) *manibus suis; alii autem sternebant* (Db om) *vestim. sua in via* (Db om) *dicentes.* Item similiter edpr. | *Salva igitur* cum Db .. reliqui *Salva nos* | B om *qui es* | *in excelsis* (Db *celsis*) .. Dac *in coelis*

4. *Clam. Iud. dic.* (B om; AC edpr post *cursorem*) *adv. cursor.* cum ABCDb edpr .. Dac *clam. ergo adv. curs. Iudaei dicentes* | *Pueri quidem* (edpr om) cum

quidem Hebraeorum hebraice clamabant: unde tibi gentili hoc nosse? Dicit eis cursor Interrogavi quendam Iudaeorum et dixi Quid est quod clamant hebraice? et ille mihi exposuit. Dicit eis Pilatus Quomodo autem clamabant hebraice? Dixerunt Iudaei Osanna in excelsis. Dicit eis Pilatus Osanna in excelsis quomodo interpretatur? Dicunt ei Salva nos qui es in excelsis. Dicit eis Pilatus Si ipsi attestatis voces et verba quibus ab infantibus acclamatum est, quid peccavit cursor? Et tacuerunt. Dicit cursori praeses Egredere et quomodocumque volueris introduc eum. Exiens vero cursor fecit sicut et priori schemate, et dicit ad Iesum Domine ingredere, quia praeses te vocat.

D^{abc} ed^{pr} .. ABC *si infantes* | *clamabant* .. BC *clamaverunt* | *unde tibi gentili* (C om) *hoc* (B *est hoc*) *nosse* cum ABC .. D^{b} *unde tibi, cum sis Graecus, hebraica* .. D^{ac} *tu autem cum sis Graecus, quomodo linguam hebraeam nosti* .. ed^{pr} *ac quomodo cum sis Grecus, hebreicum nosti* | *Iudaeorum* cum BD^{abc} .. AC *ex* (C *de*) *Iudaeis* | *et dixi* (B *dicens*) cum D^{b} .. alii plerique add *ei* .. C om | *quod* (C add *omnes*) *clamant* (D^{b} *clamabant*) *hebraice* cum $ABCD^{b}$ .. D^{ae} *quod clamant pueri hebraice* | *et ille mihi exposuit* (D^{b} *discernit*) cum BCD^{b}, item D^{c} *ille autem mihi dixit* .. D^{a} *et iste mihi discernit dicens Osanna enim clamant, quod interpretatur O domine, salvum fac, seu Domine salva* .. A *Dixerunt Iudaei Osanna in excelsis* | *Quomodo autem* (ita CD^{b}; BD^{c} om) *clamabant* (ita D^{c}; reliqui *clamant*) *hebr.* (BD^{b} add *Et*) *Dixerunt Iudaei* (ita BC; D^{bc} *dicunt ei*) *Osanna in excelsis* (ita BC; D^{bc} om *in exc.*) *Dicit eis Pil* (haec C; D^{c} *Et Pilatus*; BD^{b} om) *Os. in exc.* (haec cum C; reliqui om), *quomodo interpretatur* (pro his C *hebraice quid intelligitur*) .. ex his nihil habet D^{a} (vide ante et post), A vero tantum haec *Osanna in excelsis quid interpretatur.* Varie igitur erratum est propter similitudinem verborum. | *Dicunt ei* (C *Responderunt Iudaei*) *Salva* -- *excelsis* cum ABC .. D^{bc} *dic. ei O domine* (D^{c} *deus*) *salvum* (D^{c} add *me*) *fac, seu* (D^{c} om) *O domine salva igitur* (D^{c} *salva nos*) .. haec rursus D^{a} om una cum seqq. *dic. eis Pil.* (quae iam ante habuit) | *Si ipsi* -- *verba quibus* (ita B; A *verbum quod*) *ab inf. acclamatum* (ita B; A *vocatum*) *est* -- *cursor* cum BA .. C *Ex quo ipsi Iudaei cum infantibus vocibus et verbis acclamatis ut vos salvet qui est in excelsis, et cursor quid fecit* .. D^{bca} ed^{pr} (haec editio antecedentia brevissime absolvit) *Vos autem* (D^{c} ed^{pr} om) *attestamini* (D^{a} *cur att.*) *voces quas pueri dixerunt, quid* (D^{c} add *ergo*) *peccavit cursor* | *Et* (D^{a} add *ipsi*) *tacuerunt* cum D^{bca} .. ABC *et* (A add *statim*, C *statim mox*) *conticuerunt Iudaei* | *dicit* (D^{ab} *dixit*) *curs. praes.* cum D^{cab} .. ABC *dicit iterum Pilatus cursori* | *Egredere et* (AC post *volueris*) *quom. vol. intr. eum* cum ABC .. D^{abc} *Exi et quo vis ordine* (D^{b} om) *intr. eum* | *vero* cum D^{abc} .. ABC *autem* | *sicut et priori schemate* cum D^{abc} .. AB *simili modo sicut et prius*, C *similiter sicut prius* | *ad Iesum* cum ABC .. D^{abc} *ad eum* | C *Domine mi* | *quia praes. te vocat* (A *voc. te*) cum ABC .. D^{abc} *quoniam voc. te praes.*

5 Ingresso autem Iesu et signiferis ferentibus signa curvata sunt capita signorum ex se et adoraverunt Iesum. Videntes autem Iudaei signa quomodo se incurvaverunt et adoraverunt Iesum, amplius clamaverunt adversus signa portantes. Pilatus vero dicit ad Iudaeos Non miramini quomodo incurvaverunt se signa et adoraverunt Iesum? Dicunt Iudaei ad Pilatum Nos vidimus homines signa portantes quemadmodum inclinaverunt et adoraverunt Iesum. Advocans vero praeses signiferos dicit eis Quare sic fecistis? Dicunt Pilato Nos viri gentiles sumus et servi templorum: quomodo habuimus adorare eum? nam nobis tenentibus vultus ipsi se curvaverunt et adoraverunt eum.

---

5. *Ingresso autem* (D^{c} om; sumsi ex reliquis omnibus) *Iesu -- capita signorum ex se* cum D^{c} .. C *ingrediente autem Iesu, tunc qui signa portabant secundum consuetudinem tenentes, signa ipsa* [se] *incurvaverunt* .. A *ingresso autem Iesu, tunc duo qui signa portabant iuxta consuetudinem, cum tenerent ea, ipsa se incurvaverunt* .. B *ingresso autem Iesu aderant quidem iuxta cons. portantes signa, quae se incurvaverunt* .. D^{ab} *ingressus autem Iesus ad* (D^{b} *et a*) *signiferos* (D^{b} *-feris*) *qui signa ferebant* (D^{b} *fer. sign.*) *et* (D^{b} om) *curvata sunt capita ipsorum* (D^{b} *cap. signorum ex se*) | *Videntes autem -- adv. signa port.* cum AB, item D^{b} *vid. aut. Iud. signa signorum, quomodo curvata sunt capita ipsorum et adorav. Ies., magis clam. adv. signiferos* .. C *amplius igitur clamaverunt Iudaei adv. sign. port.*, item D^{ac} *hinc Iudaei* (D^{c} om utrumque) *magis clamabant adv. signif.* | *Pil. vero dic. ad Iud.* cum D^{ab} .. *Pil. ve. dixit Iudaeis* D^{c}, item AB *tunc Pil. dix. Iud.* | *Non miramini -- adorav. Iesum* cum AB .. D^{abc} *Non laudatis* (D^{c} *Num videtis*) *quod* (D^{b} *quomodo*) *ex se curvata sunt capita signorum et adorav. Ies.* Item edp^{r} *Nonne laudastis quod ex se curvata signorum capita adorav. Ies.* Praeterea vero D^{abc} add *sed* (D^{a} add *quomodo*) *clamatis* (D^{b} *clamantes*) *ad signiferos, quasi ipsi* (D^{c} *quod quasi ipsi*, D^{a} *quia ipsi se*) *curvaverint* (D^{ac} *-verunt*) *et adoraverint* (D^{ac} *-verunt*) | *Dic. Iud. ad Pil.* (AB *Pilato*) cum ABD^{bc} .. D^{a} *dixerunt illi Pilato* | AB om *Nos* | *homines signa port.* (B *qui sign. tenent*) *quemadm. incl.* (B add *vultus*) cum AB .. D^{b} *quomodo inclin. signiferi*, item D^{c} *quomodo ex se curvaverunt se signif.* .. D^{a} *quoniam inclin. se signif.* | C om *Videntes autem -- quemadm. inclin. et ador. Ies.* | *Adv. vero praes sign.* (D^{ac} *sign. pr.*) *dicit* (D^{ac} *dixit*) *eis* cum D^{bac} .. ABC *vocans autem Pilatus* (A om) *baiulos signorum dix. eis* | *Quare sic* cum D^{abc} .. ABC *Quid utique* (B om) *hoc* | *dicunt* (D^{ac} add *signiferi*) *Pil.* cum D^{bac} ABC *responderunt et ipsi praesidi* (B om) *dicentes* | B om *viri* | *gentiles* cum ABC .. D^{abc} edp^{r} *pagani* | D^{c} om *servi templ.* (D^{ab} edp^{r} *templ. serv.* | *habuimus* cum D^{abc} edp^{r} .. A *potuimus*, B *poteramus* (C *quomod. adoraremus eum*) | *nam nobis ten. vultus* (B *signa*) cum ABC .. D^{abc} *etenim nos tenentes signa* | *ipsi* (B *ipsa*) cum ABC .. D^{abc} om | *se curvaverunt* (ita CD^{ab}; AB *incurv.*) .. D^{c} *ex se curvata sunt* | *eum* cum B .. AC *Iesum* .. D^{abc} om (sic; corrige notam ad text. gr. pag. 212.)

6 Dicit Pilatus principibus synagogae et senioribus populi Eligite vos viros potentes et fortes, et ipsi contineant signa, et videamus si ex se curventur. Accipientes autem seniores Iudaeorum viros duodecim fortissimos potentesque, senos et senos fecerunt continere signa, et steterunt ante tribunal praesidis. Dicit Pilatus cursori Eiice Iesum foris praetorium, et intromitte eum iterum qualivis ordine. Et exivit foras praetorium Iesus et cursor. Et advocans Pilatus qui prius signa tenuerant, dixit eis Per salutem Caesaris, quia si non inclinant se signa quando intrat Iesus, amputabo capita vestra. Et iussit praeses ingredi Iesum secundo. Et fecit

---

6. *Dicit* cum D^{abc} ed^{pr} . . ABC *Dixit autem* | *princip. syn. et sen. populi* cum ABC . . D^{b} ed^{pr} *ad archisynagogos* (ed^{pr} *-gum*) *et seniores plebis ipsorum* (ed^{pr} om) . . D^{a} *ad archisynagogos*, D^{c} *ad seniores plebis Iudaeorum* | *vos* cum D^{ab} . . ABCD^{c} *ex vobis* (C add *metipsis*) | *potentes et fortes* cum D^{b}, item ABC *fortissimos atque potentes* (A *potentissimos*) . . D^{ac} *potentes* . . ed^{pr} *prudentes et fortiores* | *contineant* cum D^{abc} ed^{pr} . . ABC *teneant* | C *ut videamus* . . B *et videbimus* | *ex se curventur* cum D^{ab} ed^{pr}; item addito *et adorent* D^{c} . . C *ipsi se inclinaverint*, A *ipsi se incurvaverunt vultus*, B *inclinabunt vultus* | *accipientes* (D^{a} *aspicientes*) *autem* (D^{c} *vero*) *sen. Iud. vir. duod. fortiss. potentesque* (ita D^{a}; D^{b} om *que*; D^{c} *vir. fortes duodecim*), *senos et senos* (haec cum D^{b}; D^{c} om; D^{a} *senes*) – – *et stet. ante tribunal* (ita ex ABC scripsi; D^{abc} *conspectum*) *pr.* cum D^{abc} . . ABC *et elegerunt* (A *eligerunt*) *viros fortiss. seniores* (C om) *Iudaeorum, et statuerunt eos senos ut fortiter signa tenerent. Et statuit eos* (C om *et stat. eos*; B om *senos* usque *stat. eos*) *ante trib. praesidis* (A *suum* pro *praes.*) | *Dicit* cum D^{ab} . . D^{c} *dixit*, AC *dix. autem*, B *dix. iterum* | *Eiice* (C *Tolle*) *Ies. foris praet.* (D^{c} *foras protinus*, D^{a} *foras*) cum D^{b} C, item D^{ca} . . AB *Tolle foras praet.* (A om) *Ies.* | *et intromitte* – – *ordine* cum D^{abc} . . ABC *et iterum revoca eum* (C om) *quemadmodum* (B *ut*) *fecisti* (A *feceras*, B om) *prius* | *et exivit* (A *exiit*) *f. pr. Iesus* (A pon ante *foras*) *et curs.* cum D^{ab}A . . B *et exierunt Iesus et cursor* . . C *exeuntibus autem Iesu et cursore de praetorio* . . D^{c} om | *et adv. Pil.* cum D^{abc}, item C *Pilatus vocavit ad se* . . B *et praeses vocans eos ad se*, item A *et vocavit eos praeses ad se* | *qui prius sign. tenuerant* cum ABC . . D^{b} *qui tenebant signa priores* . . D^{ac} *signiferos* (D^{c} *Iudaeos*) *qui tenebant signa priores* (D^{c} om *prior.*) | *dixit* (A *et dix.*) *eis Per* – – *quia* (B om) *si non inclinant se* (B *inclinaverunt se per se*) – – *intrat* (B *intravit*) *Ies.* (A add *sed vos illos* [sic] *inclinavistis*) *amp. cap. vestr.* cum AB . . C *dixitque eis Per sal. Caes. quia si inclinastis signa et non per se inclinaverunt in introitu Iesu, amp. cap. vestra* . . D^{abc} *iurans eis* (D^{c} *et iuravit*) *per sal. Caes. quia si* [adde *non*?] *flectantur signa* (D^{a} *si non sic ferant sign.*) *ingrediente Iesu, praecidam cap. vestr.* Praeterea ABC add *at illi respondentes dixerunt* (C om *resp. dix.*) *Ita fiat.* | *Et iussit* – – *secundo* cum D^{abc} . . ABC *iussit autem Pilatus iterum ingredi Iesum* (C add *in praetorium*) | *et fecit* – – *schemate*

cursor eodem schemate sicut et prius, et multum deprecatus est Iesum ut superascenderet et ambularet super faciale suum. Et superambulavit et ingressus est. Introeunte autem Iesu statim inclinaverunt se signa et adoraverunt Iesum.

Caput II.

[1] Videns autem Pilatus, timor apprehendit eum, et statim voluit surgere de tribunali. Haec autem eo cogitante, ut surgeret et abiret, misit ad illum uxor sua dicens Nihil tibi et homini isti iusto: multa enim passa sum propter eum in hac nocte. Convocans autem Pilatus Iudaeos dixit eis Scitis quia mulier mea cultrix dei est et in iudaismo magis vobiscum sentit. Dicunt ei Iudaei Ita est et nos scimus. Dicit eis Pilatus Ecce misit ad me uxor mea dicens Nihil tibi

---

(Dc *ordine*) *sicut et* (Dc *ut*) *prius* cum Dabc .. ABC *et cursor* (C *curs. autem*) *fecit ei* (C om) *secundum consuetudinem* (AB add *et priorem honorem*) | *et multum* -- *faciale* (ita ex AC; Dab *fasciale*) *suum* -- *ingressus est* cum Dab .. ABC *Multum enim deprecatus est* (C *Deprecatus est autem*) *cursor dominum Iesum* (C om *dom. Ies.*) *ut ambularet super faciale* (B *faculciale*) *suum. Et ambulavit super illud* (B om *sup. illud*; C om *Et amb. s. ill.*) .. Dc om omnia praeter extrema *et ingressus est*, addito *Iesus*, sed rursus praeterit *introeunte autem Iesu* | *Intr. autem* cum DabC .. A *ingresso autem*, B *ingresso* | *inclinav. se* cum ABC .. Dab *curvaverunt*, Dc *incurvav. ex se* | *ador. Ies.* cum ACDc .. BDab *ador. eum* | Quicquid post *videamus si ex se curventur* legitur, id omne edpr comprehendit his: *Quo facto, et introeunte Iesu iterum signa curvata adoraverunt Iesum.*

II, 1. *Videns autem Pil.* (ABC *praeses*) cum Dab ABC .. Dc *Pil. vero videns* .. edpr *quod videns Pyl.* | *timor appr. eum et* cum BCDab .. A *timore apprehensus est et*, Dc *timore correptus*, edpr *stupefactus* | *statim* (Dc om) *voluit surgere* (Dc *exsurg.*, AB *fugere*) *de trib.* (Dc *sede sua*) cum C, item AB, item Dc .. Dab *et coepit exsurg. de sede sua* .. edpr *exire voluit* | *Haec autem eo* (B om *autem eo*; A *Tunc autem eo*) *cog. ut surgeret* (A *fugeret*) *et abiret* cum ABC .. Dab *cogitante autem eo exsurgere de sede sua* .. Dc *cogitante vero hoc agere* | *misit ad illum* (AB *eum*) *uxor sua* (AB om) *dicens* (A *ei dic.*) cum C, item AB (etiam edpr om *nomen Proculae*) .. Dabc Flor *matrona ipsius Pilati nomine Procula* (*nom. Pr.* Dbc Flor; Da *procul posita*) *mis. ad eum dic.* | *et homini isti iusto* cum Db .. ABCDac *et iusto illi* | *passa sum* cum BCDbc .. A praem *per visum*, Da add *in visu* | *in* (Dab om) *hac nocte* cum ABDabc .. C *in ista nocte* | *Convocans* -- *eis* (A *ad eos*) -- *mulier mea* (AB add *Procula*, non item C nec Hal) *cultrix* (C *procuratrix*) -- *et in iudaismo* (ita B; A *et Iudaea*) *mag. vobiscum sentit* (ita B; A *vobis consentit*) *Dic. ei* (B om) *Iudaei* -- *eis Pilatus* (C om *et in iudaismo* usq *Pilatus*) *Ecce* -- *uxor mea* (AC om *ux. mea*) -- *tibi* (C add *sit*, item iam antea)

et iusto illi: multa enim passa sum propter eum in hac nocte. Respondentes autem Iudaei dixerunt Pilato Numquid non diximus tibi quia magus est? ecce somniorum fantasma misit ad uxorem tuam.

2 Pilatus vocavit Iesum et dixit ei Quid est quod isti adversus te testificantur? et nihil ad eos loqueris? Iesus autem respondit Si non haberent potestatem, non loquerentur. Unusquisque potestatem habet oris sui loqui bona et mala: ipsi videbunt.

3 Respondentes autem seniores Iudaeorum dicunt ad Iesum Quid nos videbimus? primum quod ex fornicatione natus es: secundo quia in nativitatem tuam in Bethleem in-

---

-- *passa* (A *per visum passa*) *sum pr. eum in hac* (C *ista*) *nocte* (B *pr. eum in visu hodie*) cum ABC .. Hal *Pilatus autem hoc audiens dixit omnibus Iudaeis Vos nostis quia uxor mea pagana est et multas synagogas vestras aedificavit: ipsa mihi nunciavit Iesum hominem iustum esse, et propter eum multum afflicta est nocte ista* .. plane om D^{abc} | *Resp. autem* (D^{b} om) *Iud. dix. Pil.* cum D^{bc} .. ABC *Iudaei autem responderunt* (C *dixerunt*) *Pilato* (B om) .. D^{a} *audientes autem haec Iudaei dix. Pil.* | *Numquid non* cum D^{abc} edp^{r} .. AC *Nonne* .. B *Non bene* | *quia magus est* cum ABC .. D^{abc} edp^{r} *quoniam* (D^{c} *quia*) *maleficus est* | *somniorum fantasma* (B *-mata*) cum BC, item ut videtur A .. D^{abc} edp^{r} *somnium* | D^{ac} edp^{r} *immisit* .. D^{b} *misit ipse*

2. *Pil.* (C add *iterum*) *voc. Ies. et dix. ei* cum AC .. B *Pil. ait ad Iesum* .. D^{abc} edp^{r} *Pil. vero* (D^{c} edp^{r} om) *advocans Iesum dixit* | *Quid est -- ad eos* (B *eis*) *loqueris* cum ABC .. D^{abc} edp^{r} *Non audis* (D^{a} *Num audisti*) *quod* (D^{b} *quid*, edp^{r} *quanta*) *isti adversum te* (D^{b} om *te*) *testantur? et nihil dicis?* (edp^{r} *testificantur* omissis reliquis) | *Ies. autem* (B om) *resp.* cum ABC .. D^{abc} *Ies. resp. ei* | *potestatem* cum ABC .. D^{ab} add *loquendi* .. D^{c} *linguas* | *non loquerentur:* D^{c} add *adversum me* | *unusquisque* cum B .. AB add *autem;* D^{c} praem *sed*, D^{ab} *sed quoniam* | D^{abc} *habet potestatem* | *oris sui loqui* cum D^{abc} .. ABC *in* (C *de*) *ore suo loquendi* | B *bona vel mala* | *ipsi* (D^{c} add *autem*) *videb.* cum D^{abc} .. ABC *ipsi* (C *tamen ipsi*) *videant quid loquantur* (B *locuntur*)

3. Ab hoc inde loco usque ad initium capitis V. Vaticani codices nostri (i. e. AB) ad constituendum textum adhiberi nequeunt. Breviter enim quicquid interpositum est sic absolvunt: *Quid multa? Iam omnia nota sunt vobis a sancto evangelio. Post multas altercationes inter Pilatum et Iudaeos surgens Nicodemus quidam vir* (B om) *Iudaeus stetit ante praesidem* etc.

Respondentes -- ad Iesum cum D^{abc} .. C *Responderunt seniores Iudaeorum ad Iesum et dixerunt ei* | *Quid nos videbimus* (D^{b} *vidimus*) cum D^{ab} .. D^{c} *Nos vidimus, et testamur quod vidimus* .. C *Quid loqueris ut videamus nos?* | *primum* cum D^{bc} C, item edp^{r} *primo* .. D^{a} *nos primum de te vidimus* | *ex:* C *de* | *natus es* cum D^{ac} C, item edp^{r} omisso *natus* .. D^{b} *nasceris* | *quia in nativitatem tuam in Bethl. inf. cons. facta est* cum C .. D^{a} *quod pro nativitate tua in Bethl. infantes*

fantum consummatio facta est: tertio quod pater tuus Ioseph et mater tua Maria fugerunt in Egyptum, eo quod non haberent fiduciam in populo.

4 Dicunt quidam de adstantibus benigni ex Iudaeis Nos non dicimus eum esse ex fornicatione, sed scimus quoniam desponsata est Maria Ioseph, et non est natus de fornicatione. Dicit Pilatus ad Iudaeos qui dixerunt eum esse ex fornicatione Hic sermo vester non est verus, quoniam desponsatio facta est, sicut ipsi dicunt ex gente vestra. Dicunt Pilato Annas et Caiphas Nos cum omni multitudine dicimus quoniam ex fornicatione natus est et maleficus est: isti autem proselyti sunt et discipuli eius. Advocans vero Pilatus Annam et Caipham dicit eis Quid sunt proselyti? Dicunt ei Gentilium filii nati sunt et modo facti sunt Iudaei. Respon-

---

interfecti sunt .. D^{bc} *quod generatio tua est in Bethl. et infantum interfectio propter te facta est* (D^{c} om *et infantum* -- *f. est*) .. ed^{pr} *quia in Bethl. progenies tua est, ubi propter te facta est interfectio puerorum* | *Ioseph* cum CD^{c} .. D^{ab} om | *et mater tua* -- *Egyptum* cum D^{abc} ed^{pr} .. C *disponsavit Mariam matrem tuam et in Egyptum fuit* (fugit?) | *eo* (D^{c} *propterea*) *quod* -- *in populo* (D^{c} add *nostro*) cum D^{abc}, item ed^{pr} .. C *quia non habebat fiduciam ambulare in plebem suam*

4. *Dicunt quid. de* (D^{c} add *his*) *adst. benigni* (ita Flor et testante Thilone alii; D^{abc} *benigne*) *ex Iud.* (D^{c} *ex Iud. ben. de Iesu*) cum D^{abc} Flor aliisque .. C *tunc responderunt aliqui de adst. viri Iudaei*; ed^{pr} *dicunt quidam ex astantibus Iud.* | *Nos non* -- *esse* (Flor add *natum*, item D^{c}) -- *quoniam* (D^{b} *quod*) -- *et non est natus de forn.* (Flor ed^{pr} om *et non est n. de f.*) cum D^{bc} Flor, similiter ed^{pr} .. D^{a} *Nos n. d. e. esse nat. de fornic.* omissis reliquis usque dum sequitur *hic sermo* (transiluit a *fornicatione* ad *fornicatione*) .. C *Nos non dic. eum de fornic. natum, quia novimus quod Ioseph disponsavit Mariam matrem suam: non ergo de fornic. natus est* | *Dicit* (D^{c} *dix.*) *Pil. ad Iud.* (Flor *ad eos*) -- *eum esse ex forn.* (Flor *ex forn. eum nasci*) -- *sicut* (D^{c} *sic* teste Birchio) *ipsi* (Flor om; D^{c} post *dic.*) *dic. ex* (D^{a} *qui sunt de*) *gente* (Flor *generatione*) *vestr.* cum D^{bc} Flor, item inde ab *hic sermo* (vide ante) D^{a}. Item ed^{pr} *Dic. Pyl. ad eos* -- *Sermo vester mendax est, sicut ex gente vestr. testantur.* .. C *Dicit Pil. Ergo sermo vester non concordat veritati, nec est verum quod mihi attestatis, quoniam et desponsalia facta sunt secundum quod loquitur cognatio vestra* | *Dicunt Pil. Ann. et Caiph.* cum D^{abc} Flor .. C *responderunt Ann. et Caiph. et dixerunt ad Pilatum* | *Nos cum o. m. dic.* cum C .. D^{bc} *Omnis multitudo clamat* .. D^{a} *Omnis mult. audienda est, quae clamat* .. ed^{pr} *Multitudo hominum proclamat* | *natus est* cum D^{ac} C .. D^{b} *nascitur* | *et malefic. est* (ed^{pr} *sit*): ita D^{abc} C ed^{pr} | *isti autem* cum D^{bc} ed^{pr} .. D^{a} add *qui negant eum esse natum ex fornicatione*, item C *qui testificantur et dicunt quia de forn. non est natus* | *Advocans* -- *dic. eis* cum D^{bc} .. D^{a} *Pil. autem dixit ad Ann. et Caipham* .. C *Respondit Pil.* | *Quid* cum D^{bc} C .. D^{a} *Qui* | *Dicunt ei* (C add *Iudaei*) cum D^{c} C .. D^{ab} *dic. illi* | *Gentilium* (ita C; D^{abc}

derunt hi qui testificati sunt Iesum non esse natum de fornicatione, Lazarus et Asterius, Antonius et Iacobus, Annes et Azaras, Samuel et Isaac, Finees et Crispus, Agrippa et Iudas, Nos proselyti non sumus nati sed filii Iudaeorum sumus, et veritatem loquimur: etenim in desponsalia Mariae interfuimus.

5 Convocans autem ad se Pilatus duodecim viros hos qui probaverunt quia Iesus non fuerat natus de fornicatione, dixitque ad eos Adiuro vos per salutem Caesaris, si verum est, dicite mihi, quoniam Iesus non est natus de fornicatione. Dicunt illi Pilato Legem habemus non iurare, quia peccatum est; sed ipsi iurent per salutem Caesaris quoniam non est sicut diximus, et rei sumus mortis. Tunc dixit Pilatus Annae et Caiphae Nihil respondetis ad ea quae isti te-

---

paganorum) fil. nati (ita C; D^{abc} om) *sunt et modo* (ita C; D^{ba} *nunc;* D^{c} *non*) | *Respond. hi -- de fornic.* cum C .. D^{abc} Flor nil nisi *dicunt* | *Lazarus* (ita CD^{b} Flor, *Lazarius* ed^{pr}; D^{ac} *Eliezer*) .. C praem *quorum nomina haec sunt* | *Asterius* cum D^{abc} Flor ed^{pr} (*Austerius*) .. C *Histerius* | *Annes et Azaras* cum C .. Flor *et Ares;* ed^{pr} *Piras;* D^{abc} *Caras.* Alterum nomen vide ante *et Iudas.* | *Samuel et Isaac* .. C *Sam. et Damael* .. D^{abc} Flor ed^{pr} *et Samuel, Isaac* | *Finees* (F est in C Flor; Fabric. Birch. Thil. ediderunt *Phinees;* ed^{pr} om) *et Crispus* (ita Flor ed^{pr}; C *Crispes;* D^{abc} *Crippus*) | *Agr. et Iud.* cum C .. D^{abc} Flor *et* (ed^{pr} om) *Agr. Amnes* (ita D^{b}, ed^{pr} *Anmes;* Flor *Acmes;* D^{ac} *Annas*) *et Iud.* Praeterea variant codices modo addentes *et* modo omittentes. Secuti in ea re sumus prae ceteris codicem C. | *Nos pr. non sum. nati* (D^{ac} om) *-- loquimur* cum D^{bac} ed^{pr} .. C *Pro certo est nos proselitos non esse sed filios Iudaeorum, et veritatem loquimur* | *etenim* (ita D^{b} ed^{pr}; D^{ac} *et;* C *nam et*) *in desponsalia* (ita D^{b}, ed^{pr} *in desponsalibus*, C *in sponsalia;* D^{ac} *in desponsalitio*) *Mar.* (C add *et gaudia*) *interf.* (ed^{pr} *fuimus;* D^{c} add *testificamur*)

5. *Convocans autem -- dixitque eis* cum C .. D^{abc} *alloquens vero Pil. duodec. viros qui haec dixerunt, dix. eis*, item ed^{pr} *quos alloquens Pyl. dixit* | *si verum est -- de fornic.* cum C .. D^{c} ed^{pr} *si vere* (ed^{pr} *verum*) *dixistis quoniam non est* (ed^{pr} *sit*) *natus ex forn.* .. D^{ba} *quod* (D^{a} *si*) *non est natus ex forn., si vera* (D^{a} *aut si vera sunt quae*) *dixistis.* Praeterea C add *sicut hi testificantur* | *Dicunt -- peccatum est* cum D^{ab} .. D^{c} *dicunt -- habemus, neque iurare licet, quia p. e.,* ed^{pr} *dic. ei quia non licet nobis iurare ex lege* .. C *responderunt viri illi ad Pilatum et dixerunt ei In lege nos iurare ex toto peccatum est* | *sed* cum C .. D^{c} *denique* .. D^{ab} ed^{pr} om | *per sal. Caesaris:* ed^{pr} haec om usque *diximus.* (In graeco textu nostro per incuriam excidit κατὰ τ. σ. Καίσαρος, ut ex commentario vides.) | *quoniam* (D^{c} *si*) *non -- diximus* cum D^{abc} .. C *quia non est vera ista nostra testificatio* | *et* (ed^{pr} add *nos*) *rei s. mort.* (ed^{pr} om *mort.*) cum D^{abc} ed^{pr} .. C *et nos morti subiacemus* | *Tunc dixit Pil. -- testificantur* cum C .. D^{abc}

stificantur? Dicunt Annas et Caiphas ad Pilatum Duodecim isti creduntur quoniam non est natus ex fornicatione: omnis plebs clamamus quoniam ex fornicatione natus est et maleficus est et dicit se ipsum esse filium dei et regem, et non credimur.

6 Et iussit Pilatus omnem multitudinem foris exire, absque duodecim viris qui dixerunt quoniam non est ex fornicatione natus; et Iesum iussit sequestrare ab eis. Et dicit eis Pilatus Qua ratione volunt Iudaei Iesum occidere? Dicunt ei illi Zelum habent, quoniam sabbato curat. Dixit Pilatus De bono opere volunt eum occidere? Dicunt illi Etiam, domine.

Caput III.

1 Pilatus furore repletus exiit foras praetorium et dicit

---

edpr om | *Dicunt -- ad Pilatum* cum Dabc Flor .. C *dixerunt autem A. et C. Pilato* | *Duod. isti creduntur* (ita correxi quod in cod. est *credunt*) *quoniam -- natus est* (ita ex plerisque scripsi; Flor *nascitur*) -- *et nos non credimur* (ita rursus scribendum videbatur pro *credimus* quod cod. habet) cum Flor .. nec male C *Duodec. his credis, nobis autem cum omni multitudine clamantibus quia de forn. natus est non credis* .. Dbc *duod. isti credunt* (Dc *credi debent*) *quod* (Dc *quoniam*) *non est natus de forn. et* (Dc *sed*) *maleficus* (Dc add *est*) *et dicit se -- et nos non credimus.* Item Da *isti duod. non credent quia scimus eum natum de stupro et maleficum esse, et dicit se -- regem, quod nos credimus et audire pertimescimus* .. edpr *istis credi debet quia non sit natus ex forn.; sed tamen maleficus est et dicit se esse f. d. et reg., et non credimus.*

6. *Et iussit -- exire* cum C .. Dabc *iubens ergo Pil. omnem populum exire foras;* item ut videtur Flor | *absque -- ex forn. natus* cum Dabc .. C *excepto XII viros qui veritatem dicebant* | *et Iesum iuss. sequestrare ab eis* cum C .. Dabc *sed et Iesum iussit segregare* (Dc *-gari?*) *remote* (Dc *semote*) .. edpr initium sectionis sic habet *Semotis ergo omnibus nisi illis duobus* (corrige *duodecim*), *deinde dixit Pyl.* | *Et dic. eis Pil.* (Dab om *Pil.*) cum Dcab .. C *et dix. Pil. ad illos XII viros iustos* | *Qua ratione -- occidere* (C *interficere*) cum Dabc C .. edpr *Qua causa volunt eum occid.* | *Dicunt -- curat* cum Dabc; item edpr *Responderunt Zelum etc* .. C *Responderunt viri illi Domine, zelum habent in eum, quia in sabbato curat, et talia signa facit et mirabilia qualia nullus homo sub celo facere potuit.* | *Dixit Pil. -- domine* cum Dabc .. C *tunc dix. Pil. Ergo propter opus bonum volunt ipsum occidere* omissis reliquis, item edpr *dicit Pil. Ergo de bono opere volunt eum occid.*

III, 1. *Pilatus fur. repl.* cum Dbc .. Da *Pil. vero repl. ira* .. C *tunc furore plenus Pilatus* (edpr *et exiens de praetorio valde indignatus ait*) | Da om *foras* |

eis Testem habeo solem quia nec unam culpam invenio in homine isto. Responderunt Iudaei et dixerunt praesidi Si non esset hic malefactor, nunquam tibi tradidissemus eum. Dicit illis Pilatus Tollite eum vos et secundum legem vestram iudicate eum. Responderunt Iudaei Nobis non licet interficere quemquam. Dicit illis Pilatus Vobis dixit deus non interficere quemquam; ergo mihi dixit ut occidam?

2 Ingressus iterum praetorium Pilatus vocavit ad se secreto Iesum et dixit ei Tu es rex Iudaeorum? Respondit Iesus Pilato A temetipso hoc loqueris, an alii tibi dixerunt de me? Respondit Pilatus Numquid ego Iudaeus sum? gens tua et pontifices tradiderunt te mihi: quid fecisti? Respondens Iesus dixit Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique repugnarent ne traderer Iudaeis: nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit ei Pilatus Ergo rex es tu? Ait illi Iesus Tu dicis, quia rex sum ego. Ego enim in hoc natus sum et ad hoc veni,

---

D^{a}C *dixit eis* (D^{a} *Iudaeis*) | *solem* cum D^{b} edp^{r}, item ut videtur C (nisi scriptum est *talem*) .. D^{ac} *solum* | *nec unam* cum D^{b} .. D^{ac} *nec ullam* .: C edp^{r} *nullam* | *culpam* .. C *causam* | *invenio* cum D^{ac}C edp^{r} .. D^{b} *inveni* | *respond. Iud. et dix.* (C om *et dix.*) *praes.* cum D^{b}C, item omissis *et dix. pr.* D^{c} edp^{r} .. D^{a} *dicunt Iud. Pilato* | *hic* cum C edp^{r}, item D^{c} *iste* .. D^{ab} om | *malefactor* cum CD^{c} .. D^{ab} edp^{r} *maleficus* | *nunq. tibi trad. eum* cum C .. D^{abc} *non tibi eum trad.*, edp^{r} *non tr. eum tibi* | *illis* cum C .. D^{abc} *eis* | *Resp. Iudaei -- quemquam* cum C edp^{r} .. D^{abc} *Dicunt Iudaei Pilato Nobis licet occidere neminem* (D^{c} *non lic. occ. quemquam*) | *Dicit -- occidam* cum C .. D^{abc} *Dic. Pil. Iudaeis Vobis dixit dominus* (D^{ac} *Vobis ergo dicit*) *Non occideris* (D^{ac} *-das*) *sed* (D^{ac} add *non*) *mihi* .. edp^{r} plane om

2. *Ingressus iterum* (edp^{r} add *in*) *praet. Pil.* cum C edp^{r}, item *ingr. it. Pil. in pr.* D^{b} .. D^{ac} *et ingressus est iterum praetorium et* | *vocavit -- dix. ei* cum C .. edp^{r} *cum Iesu solo dix. ad eum* .. D^{abc} *voc. Iesum solum* (*sol. Ies.*) *et dix. ad eum* | *Tu es* cum D^{abc} edp^{r} .. C *Dic mihi verum, si tu es* | *Resp. Ies. Pil.* cum C .. D^{abc} *Et respondens Iesus dixit Pil.* | *A temetipso hoc loq.* cum C .. D^{b} *Ex te hoc dicis*, item D^{ab} *A te hoc solum dicis* | *Resp. Pil.* cum C .. D^{abc} *respondens Pil. dicit ad Iesum* | *gens tua et pontifices* (D^{c} edp^{r} add *tui*) cum CD^{c} edp^{r} .. D^{ca} *gens tua* (D^{a} om) *et principes sacerdotum* | *respondens* (C add *autem*) *I. dixit* .. edp^{r} *respondit Iesus* | D^{b} edp^{r} *non est de hoc seculo.* Pergit edp^{r} (item D^{b}?) *Si de hoc seculo* | *utique repugnarent* cum C .. D^{c} *utiq. decertarent* .. D^{ab} edp^{r} *resisterent* | *ne* cum C .. D^{c} edp^{r} *ut non*, D^{ab} *et non* | *traderer* cum CD^{c} edp^{r} .. D^{ab} *traditus essem* | *autem* cum C .. D^{ab} *vero* .. D^{c} *ergo* | *ei* cum C edp^{r} .. reliqui om | *ait illi Iesus* cum C .. reliqui *respondit* (sed praem *autem*) edp^{r} .. D^{abc} edp^{r} *Iterum dicit Iesus* | *dicis* .. C *dixisti* | *Ego enim in hoc* cum C ..

ut testimonium perhibeam veritati, et omnis qui est ex veritate audit meam vocem. Dicit ei Pilatus Quid est veritas? Dicit Iesus Veritas de caelo est. Dicit Pilatus In terris veritas non est? Dicit Iesus Pilato Intende, veritatem dicentes quomodo iudicantur ab his qui potestatem habent in terris.

Caput IV.

1 Relinquens ergo Pilatus Iesum intus praetorium, exivit ad Iudaeos et dicit eis Ego nec unam culpam invenio in eo. Dicunt ei Iudaei Iste dixit Possum templum istud dissolvere et in triduo resuscitare illud. Dixit eis Pilatus Quale templum? Dicunt ei Iudaei Quod aedificavit Salomon in XL et VI annis: et iste dicit dissolvere et aedificare illud in tribus diebus. Dicit illis Pilatus Ego innocens sum a sanguine

---

(edpr *dix.*) *Iesus Pilato Ego in hoc* (edpr add *seculo*) | *veni* cum Dab edpr .. CDc add *in mundum* | *et omnis* (edpr om *omn.*) .. C om *et* | *meam vocem* cum Dabc .. C Flor edpr *voc. me.* | C *Dixit autem Pil. Quid e. v. Respondit Iesus* | *Veritas de caelo* (Dc add *orta*) *est* cum Dabc .. C *Veritas de terra orta est, et iterum veritas de caelo est* | *In terris* (Dc *-rra;* Dab add *ergo*) *verit. non est* (Flor *n. e. ver.*) cum Dabc Flor edpr .. C male om *Dic. Pil. In -- non est.* | *Intende* cum Dabc Flor edpr .. C *Agnosce* | *veritatem dicentes* (Flor Db *dicentis* [vide germanicum]; Db Flor edpr add *in terra*, non item C) *quomodo* (C *quia* ante *veritatem*) *iudicantur* (Db Flor *-catur*) -- *in terris* (edpr om *in terr.*) cum CDb Flor edpr .. editio germanica eaque ut videtur princeps *merck auff die wahrhait des sagenden auff der erd, wie er geurtaylt wirdt von den, die da wonung haben auff der erd* .. Dc *veritatem descendisse in terram, et nunc iudicatur ab his qui habent potestatem* [*in terris*, ut videtur] .. Da *veritatem esse in terra inter illos qui dum potestatem habent iudicandi veritate utuntur et iudicia recte faciunt.*

IV, 1. *Relinquens ergo* cum CDac edpr .. Db om *ergo* | *intus* (C *in*) *praetorium* cum DbcC .. Da edpr *in praetorio* | *exivit* (ita CDc edpr; Dab *exiit*) .. CDa add *foras* | *et dicit* (C *dix.*) *eis* cum Db C .. edpr *et dixit*, Da *et dix. ad eos*, Dc *dicens* | *nec unam* cum Dab .. Dc C edpr *nullam* | *culpam* .. edpr *causam* | *invenio* (Db *inveni*) *in eo* cum CDb edpr .. Dac *invenio in eum* (Da *in Iesum*) | *Dic. ei* (Dac *illi;* edpr om) *Iud.* cum Dbac edpr .. C *responderunt Iud. Pilato et dixerunt ei* | *Iste dixit* cum Dbc edpr .. C *Hic dix.*, Da *Ergo ipse dix.* | *templ. ist. dissolv.* cum Db, item Da *diss. templ. dei* .. CDc edpr *destruere templ. istud* (C *hoc*, edpr *dei*) | *in triduo* cum Dabc edpr .. C *in tribus diebus* | *resuscitare* cum Db .. C *restituere* .. Dac edpr *reaedificare* | *Dixit eis Pil. Quale templ.* (Dac add *est hoc de quo dicit*) cum Dbac .. C transiluit ad *Dicit illis Pil. Ego innocens* etc | *Quod* (Dc add *primum*) *aedific.* (edpr om) *Sal. in XL et VI* (ita Db edpr; Da *in quadraginta sex*, Dc *et demum in quadr. sex*) *annis* (edpr Dc add *fabricavit*, Db *fabricatum est*) | *et iste -- diebus* cum Dbc .. Da *ipse dixit destruere et in triduo reaedificare* .. edpr om | *dicit illis Pil.* cum C .. Dabc edpr *et* (edpr om) *iterum dic. eis Pil.* | *Ego* h. l. cum C .. Dabc post *sum*, edpr post *innoc.* |

hominis istius; vos videritis. Dicunt ei Iudaei Sanguis eius super nos et super filios nostros.

2 Advocans autem Pilatus seniores et sacerdotes et Levitas dicit eis secrete Nolite facere sic: nihil enim accusantibus vobis eum dignum mortis inveni, nec de curatione et violatione sabbati. Dicunt sacerdotes et Levitae et seniores Dic nobis, si quis Caesarem blasphemaverit, dignus est morte anne? Dicit eis Pilatus Dignus mori. Responderunt ei Iudaei Quanto magis hic qui deum blasphemavit dignus est mori.

3 Iussit vero praeses Iudaeos foras exire de praetorio, et advocans Iesum dixit ei Quid faciam tibi? Dicit Iesus Pilato Sicut datum est. Dicit Pilatus Quomodo datum est? Dicit Iesus Moyses et prophetae praeconizaverunt de morte et resurrectione mea. Audientes autem haec Iudaei dicunt

---

homin. ist. (edp^{r} *huius hom.*) cum D^{abc} edp^{r} .. C *iusti huius* | *Dic. ei* (edp^{r} om) *Iudaei* .. C *responderunt Iud. et dixerunt.*

2. C *Convocans* | D^{b} om *autem* | *et* (C om) *sacerdotes* .. D^{a} *et scribas, sacerdotes* | C *dixit ad eos secreto* | *Nolite fac. sic* (D^{a} edp^{r} *s. f.*) .. C *Nolite malum agere hoc* | *nihil enim accus. vobis* (D^{b} om) *eum* (D^{c} *accus. eum* [enim?] *vob. cum* [eum?] *nihil*) *dign. mortis* (ita D^{b}, D^{c} edp^{r} *morte*) *inveni* (D^{c} *invenio in eo*), *nec* (D^{b} om) *de cur. et* (edp^{r} *nec de*) *viol. sabb.* cum D^{bc} edp^{r} .. D^{a} *nihil in vestra accusatione dignum morte inveni de curatione infirmorum et viol. sabb.* .. C *nihil enim invenio in eo causam unde mori debeat; sed video quia per invidiam bonorum operum quae agit, quia* (qualia?) *nullus alius super terram facere potest, et curat omnem infirmitatem, et quia solvit sabbatum, eum accusatis et vultis perdere* | *Dic.* (D^{c} *et dic.*) *sac. et* (D^{c} om) *Lev. et sen.* (D^{c} *sen. et Lev.*) cum D^{bc} (item D^{a} omissis *et sen.*) .. C *responderunt sen. et Lev. Pilato dicentes* .. edp^{r} *respond. Iudaei* | *Dic nobis* -- *anne* (sic) -- *mori* (sic) cum C .. D^{abc} edp^{r} *Super* (D^{c} edp^{r} om) *Caes.* (D^{a} *Per salutem Caesaris*) *si quis blasphemaverit* (D^{c} *-mavit*), *dignus est morte* | *Responderunt* -- *mori* (codex *morti*) cum C .. D^{abc} edp^{r} *iste* (D^{a} *hic*) *autem* (D^{b} om) *adversus* (edp^{r} *in*) *deum* (D^{ab} *dominum*) *blasphemavit* (D^{c} add *dicens se deum et regem esse*).

3. *Iussit* -- *Iud. foras* (D^{a} om, sed add *iterum*) *ex. de praetorio* (D^{a} *praetorium*) *et adv.* (D^{b} add *Pilatus*) -- *ei* cum D^{abc} .. C *tunc iussit praeses foras praetorium exire Iudaeos, et vocavit ad se Iesum et dixit ei* .. edp^{r} *et ingressis* (sic) *Iudaeis dix. Pyl. Iesu* | C *Quid vis ut faciam tibi* | *dicit* (C *respondit*) *I. Pil.* cum CD^{b} .. D^{ac} edp^{r} *respondit ei* (edp^{r} om) *Iesus* | *datum* cum CD^{b} edp^{r} .. D^{ac} *dictum* | *Dicit* (C add *ei*) *Pil.* cum D^{b} edp^{r} C .. D^{ac} *dix. ei Pil.* | *Quomodo* (C add *sicut*) *dat. est* cum D^{b} edp^{r} C .. D^{ac} *Quom. est dictum* | *praeconizaverunt* cum D^{c}, item *praeconizati sunt* D^{a} edp^{r} .. D^{b} *praecinerunt* (sic) .. C *annunciaverunt* | *morte* cum C .. reliqui *passione.* Praeterea D^{b} edp^{r} add *ista*, D^{a} *mea*; nihil add D^{c}C .. *et* (D^{bc} add *de*) *resurr. mea* .. D^{a} om *mea* | *Aud. autem* (D^{b}

Pilato Quid amplius desideras audire blasphemiam? Dixit autem Pilatus Si hic sermo blasphemus est, tollite eum vos et perducite ad synagogam vestram et secundum legem vestram iudicate eum. Dicunt Iudaei Pilato Lex nostra continet Si homo in hominem peccaverit, dignus est accipere quadragenas una minus; qui vero in deum blasphemaverit, lapidari.

4 Dicit eis Pilatus Ergo secundum legem vestram iudicate eum. Dicunt Iudaei Pilato Nos volumus ut crucifigatur. Dicit eis Pilatus Non est dignus crucifigi.

5 Intuitus vero praeses in populum circumstantem Iudaeorum vidit plurimos lacrimantes Iudaeorum et dixit Non omnis multitudo vult eum mori. Dicunt seniores ad Pilatum Ideoque venimus universa multitudo ut moriatur. Dixit Pi-

---

ed^{pr} om) *haec* (ed^{pr} *hoc*, D^{b} om) *Iud.* cum CD^{b} ed^{pr} .. D^{ac} *aud. haec Iud. exacerbati sunt et* | *dic. Pil.* cum D^{abc} ed^{pr} .. C *clamaverunt* | *Quid ampl. -- blasph.* cum C .. D^{abc} *Quid ampl.* (D^{b} add *ab hoc*) *vis blasph. istius audire* .. ed^{pr} *Quid amplius haec* (hac?) *blasphemia? et maius vis audire?* | *Dix. autem Pil.* cum C; ed^{pr} *respondit Pil.* .. D^{abc} *dicit Pil. eis* | *Si hic* cum C .. D^{abc} ed^{pr} *si iste* | *blasphemus est* cum C .. D^{abc} ed^{pr} *blusphemia est* (D^{abc} *vobis videtur*) | *et perduc.* (D^{ac} *produc.*) *ad syn. vestram et* .. ed^{pr} *et in synagoga* .. D^{b} nil nisi *et* | *Dicunt Iud. Pilato* etc .. CD^{b} om usque dum sequitur *Dic. Iud. Pil. Nos volumus ut crucifigatur* | *Si homo in hominem pecc.* cum ed^{pr} et codice Thilonis .. D^{a} (et D^{c}?) *ut si homo homini peccaverit* | *quadragenas* (D^{c} *-gena?*) *una minus* cum ed^{pr} D^{c}, item cod. Thil. *quadraginta minus unam* .. D^{a} *unam minus quadraginta* | *qui vero* cum cod. Thil. .. D^{ac} *si vero*, ed^{pr} *quare si* | *in* (cod. Thil. om) *deum* cum D^{c} ed^{pr} cod. Thil. .. D^{a} *in dominum* | *lapidari* (D^{a} praem *huiusmodi*) .. ed^{pr} praem *dignus est*

4. *Ergo sec. leg. vestr. iud. eum* cum ed^{pr} .. D^{ac} *si iste sermo blasphemia est, vos iudicate eum sec. leg. vestr.* | *Nos vol. ut crucifig.* cum CD^{bc} ed^{pr} .. D^{a} praem *Lex nostra mandat nobis non occidere quemquam*, itemque add *quia dignus est morte crucis* | *Dicit eis Pil. Non est d. cruc.* cum C .. ed^{pr} om .. D^{b} (item D^{c}?) *Dic. eis Pil. Non est bonum*, item D^{a} additis his: *ut crucifigatur, sed tantum corripite eum et dimittite.*

5. *in* (ed^{pr} om) *populum circ. Iud.* (D^{c} ed^{pr} om *Iud.*) cum D^{bc} ed^{pr} .. C *in populo* (sic) *circumstantes* (sic) *Iud.* .. D^{a} *in populo et circumstante populo Iud.* | *vidit* .. D^{b} *et vidit* | *Iudaeorum* cum D^{bc} .. CD^{a} *Iudaeos* | *dixit* cum C, item *dix. eis* D^{c}; D^{b} *dicit* .. D^{a} *dix. ad principes sacerdotum Iudaeorum* | C *Certe non omnis* | *vult* (C praem *ut video*) .. D^{a} *desiderat* | *seniores* cum D^{b} .. D^{ac}C add *Iudaeorum* | *Ideoque venimus un. mult.* cum D^{b} .. D^{a} *ideo venimus nos et tota mult. hic* .. CD^{c} ed^{pr} *ideo* (D^{c} ed^{pr} add *potius*) *convenit* (D^{c} ed^{pr} *venit*) *universa haec* (D^{c} *diversa*; ed^{pr} om) *mult.* | *Dix. Pil. ad Iud. Quid fecit ut mor.* cum D^{bc},

latus ad Iudaeos Quid fecit ut moriatur? Dicunt illi Quia dixit se filium dei esse et regem.

Caput V.

1 Nicodemus autem quidam vir Iudaeus stetit ante praesidem et dixit Rogo, misericors, iube me dicere paucos sermones. Dicit ei Pilatus Dic. Nicodemus dicit Ego dixi senioribus et sacerdotibus et Levitis et omni multitudini Iudaeorum in synagoga Quid habetis cum homine isto? Homo iste multa mirabilia facit et signa quae nullus hominum fecit nec facere potest. Dimittite eum et nolite adversus eum aliquid malignari: si ex deo sunt signa quae facit, stabunt; si autem ex hominibus, dissolventur. Quia et Moyses missus a deo in Egyptum fecit signa multa, quae dixit illi deus facere ante Pharaonem regem Egypti. Et erant ibi curantes malefici Iamnes et Mambres, et fecerunt et ipsi signa quae

---

item edpr . . Da *Dix. Pil. ad eos Quare morietur* . . C male om | *Dic. illi* cum Dabc . . C edpr *responderunt iterum* (edpr om) *Iudaei* | Dac *dicit se ipsum*

V, 1. *vir* cum ACDabc edpr . . B om | *Rogo* cum Dbc . . ABCDa add *te* | *misericors* (B *-cordissime*) cum Dbc . . ABCDa add *iudex* | *iube -- sermones* cum ABCDbc . . Da *ut digneris paucos meos audire sermones* | *Dicit ei Pil.* cum ABC . . Dabc *dix. Pil. ei* | *dicit* cum A . . reliqui *dixit* | *seniorib. et sacerd.* cum ABC . . Dabc *sen. Iudaeorum et scribis et sac.* | *habetis* cum ABC edpr . . Db *querimini*, Dac *quaeritis* | *multa mirab. facit* (C *fecit*) *et signa* cum AC, item *mult. sign. et mirab. fecit* B, item edpr *multa* (om antea *homo iste*) *fecit enim mirabilia* . . Dabc *mult. sign. faciebat* (Dac *facit bona*) *et gloriosa* | *quae -- potest* cum ABC, item edpr *quae nemo alius fecit nec potest facere* . . Db *qualia nullus fecit nec facit* . . Dac *qualia nullus fecit in terra homo nec faciet* | *dimittite* (ita ADabc edpr; BC *permitt.*) *eum* (ita ABC edpr; Dabc *illum*) | *adv. eum aliquid* (B *quid*, edpr om) *malignari* cum ABC edpr . . Dbc *ei aliquid facere mali*; Da *ei malum facere* | *si* (A *quia si*) *-- quae facit* (A *qu. fac.* post *stab.*) *stabunt* cum BCA edpr . . Dabc *si ex deo sunt* (Dac *est*), *stab. signa ista* (Dac *eius*) | Dabc *si vero* | *missus* (Dab post *Eg.*) *a deo in Eg. fecit sign.* cum ADab . . BCDc edpr *missus est* (C *fuit*) *a deo in Egyptum* (C *in Egypto*, item Dc post *fecit signa*) *et fecit signa* | *dixit*: A *dixerat*, Dc *praecepit* | *illi* (A *ei*) . . BC om | *facere* (varie ponitur) . . A om | AB *coram Faraone* (B *Phar.*) *rege* (B *regem*) *Eg.* (edpr om *reg. Eg.*) | *et* (Da om) *erant* (Dc om) *ibi* (A om) | *curantes malefici* cum Dc, item Db Flor *cur. medici* . . ABC *malefici et* (B om) *incantatores*, item edpr *incantatores* . . Da *magi* | *Iamnes* cum ADb; item *Anmes* edpr .·. CDa *Iannes*; item B *Ioanes*, Dc Flor *Ianes* | edpr *Manbres* | *et fec.* (Da *feceruntque*; ADc om *et*) *et* (Db Flor om) *ipsi* cum C; item ADabc Flor . . B *et fec.* Praeterea Da add *per incantationes suas* | *quae fecit* cum

fecit Moyses, sed non omnia, et habuerunt eos Egyptii sicut deos, Iamnem et Mambrem: et quoniam signa quae fecerunt non erant ex deo, perierunt et ipsi et qui crediderunt eis. Et nunc dimittite hominem istum: non enim est dignus morte.

2 Dicunt Iudaei Nicodemo Tu discipulus eius factus es et verbum pro ipso facis. Dicit ad eos Nicodemus Numquid et praeses discipulus eius factus est et verbum pro ipso facit? numquid non constituit eum Caesar super dignitatem istam? Erant vero Iudaei frementes et stridentes dentibus adversus Nicodemum. Dicit ad eos Pilatus Quid stridetis dentibus adversus eum veritatem audientes? Dicunt Iudaei Nicodemo Veritatem ipsius accipias et portionem cum ipso. Dicit Nicodemus Amen amen amen, accipiam sicut dixistis.

BD^{bc} .. ACD^{a} *qu. fecerat* | *sed* (C *quamvis*) *non* (AB add *potuerunt*) *omnia* (D^{a} *per omnia*) cum D^{b}, item ABCD^{a} .. D^{c} *sed non habuerunt eos* etc omissis pluribus .. ed^{pr} *et non poterant facere omnia signa quae feceral Moyses* | *et* (A add *tunc*) *habuerunt* (C *habebant*) -- *deos:* haec cum ABCD^{b} (et D^{c}) ed^{pr}; *Iamnem et Mambrem* vero ex solo A addidi | *et quoniam* -- *et* (ita C, plerique om; A *ea et ipsi qui*) *ipsi et qui credid. eis* .. ed^{pr} corrupte *quoniam sign. quae fecerant quia non erant ex deo perierunt, et ideo non credebant eis* .. D^{a} post *sed non* [*per*] *omnia* sic pergit: *et signa quae fecerunt magi non erant ex deo, sicut nostis vos scribae et Pharisaei: perierunt ipsi qui fecerunt et omnes qui crediderunt eis* | *Et nunc dim.* cum AD^{abc}, item C *nunc autem dim.* .. B *dim. ergo*, ed^{pr} *igitur dim.* | *istum* .. D^{a} *hunc* | *non enim* -- *morte* (C *morti*) .. D^{a} *quia signa de quibus eum accusatis ex deo sunt, et non est dignus morte.*

2. *Dic.* (C ed^{pr} *responderunt*) *Iud. Nic.* cum D^{abc}, item C ed^{pr} .. AB *dixerunt Nicodemo* (B om) *Iud.* | *Tu* .. AC ed^{pr} add *ut videmus*, B *videmus* | *et verb. pro ipso facis* cum D^{abc} .. AB *qui* (A *quod*) *verb. pro ipso* (A *illo*) *loqueris*, item C ed^{pr} *qui pro eo sermonem facis* | *Numquid* (C** om) *et* (B om) *praeses* | *et verb. pro ipso facit* cum D^{ab} .. AB *qui* (A *quod*) *pro eo sermonem* (A *serm. pr. eo*) *facit* .. C** *qui pro eo loquitur* .. D^{c} C* om *Dic.* (D^{ab} *dix.*) *ad eos* (ABC *eis*) *Nic. Numquid* -- *facit*, item ed^{pr} una cum seqq. *super dign. istam* | *sup. dign. istam* cum D^{abc} .. ABC *in hac dignitate* | *Erant vero* (ita ACD^{b}; D^{ac} *autem*; B ed^{pr} om) *Iudaei* (C om) | *frem. et strid. dent.* (C om *et str. dent.*) *adv. Nic.* cum ABC ed^{pr} .. D^{bc} *frem. et str. dentibus suis* (D^{b} om *d. s.*) *super Nicodemum* .. D^{a} *trementes, cum haec audierunt, et stridebant super Nicod.* Praeterea C ed^{pr} add *propter haec verba*, A *pro his verbis*, B *pro his* | *Dicit ad eos* (A ed^{pr} *eis*) *Pil.* (C *Tunc dix. Pil. Iudaeis*) *Quid str. dent.* (AB om) *adv. eum* (C *Nicodemum*) *ver. audientes* (C *dicentem*) cum ABC ed^{pr} .. D^{abc} om | *dic. Iud. Nicodemo* (ita ed^{pr}; AB *Pilato*) cum AB ed^{pr}, item *interea dixerunt Iud. Nic.* C .. D^{abc} (cum superioribus coniungentes) *et* (D^{b} om) *dicentes* (D^{a} *dicebant*) *ei* | *Veritatem* -- *cum ipso* (D^{c} *eo*) cum D^{bc} .. ed^{pr} *veritatis ipsius partem accipias cum ipso* .. D^{a} *Ver. ips. acc. et possessionem cum Christo habeas* .. C *Verba ipsius credis: accipias par-*

Caput VI.

[1] Ex Iudaeis quidam alius autem exsiliens rogat praesidem ut verbum diceret. Dicit praeses Quid vis dicere, dic. Qui dixit Ego triginta octo annis iacebam in infirmitate in lectulo in dolore pessimo. Et veniente Iesu multi daemoniaci et diversis infirmitatibus detenti curati sunt ab eo. Et quidam iuvenes miserti sunt mei et portantes me in lectulo posuerunt me ante eum. Et videns Iesus misertus est mei et verbum dixit mihi Tolle grabatum tuum et ambula. Et sta-

---

tem et portionem cum eo .. AB *Veritas ipsius accipiat partem et portionem* (B om *et port.*) *cum eo* (B *ipso*) | *Dicit* (ita AB edp^{r}; D^{abc} *dix.*, C *dix. autem*) Nic. | *Amen* ter cum ABC .. D^{abc} edp^{r} semel | *accipiam* .. B *fiat*

VI, 1. *Ex Iudaeis* (pro his D^{c} *Exiens* ex errore ortum habet) *quid. al. autem* (D^{c} post *Exiens*, edp^{r} ante *alius* ponit) *exsiliens* (edp^{r} *prosil.*) *rogat* (ita D^{b}; D^{ac} *rogabat:* edp^{r} *dixit Triginta* etc omissis reliquis) *praes.* cum D^{abc}, item edp^{r} .. A *alius autem Iudaeus rogavit festinanter praes.*, item BC *alius quidam Iud. fest. rogavit pr.* | *ut verb. dic.* cum D^{bc} .. D^{a} *ut vellet audire verbum* .. ABC *dicens Permitte me* (A *mihi;* C add *domine*) *loqui* (A post *verbum*) *unum verbum ad te* (A *tibi;* C *loqui coram iustitia tua verbum*) | *Dic. praes. Quid* (D^{a} *Quicquid*) *vis dic. dic* (D^{c} ante *Quid*) cum D^{bca} .. ABC *praeses dixit Loquere* (B add *quae vis*, C *quid vis*) | *Qui dixit* cum D^{b} .. D^{c}B *et* (B add *ille*) *dix.*, A *et respondens dixit*, A *at ille* | *Ego* cum D^{abc} .. ABC om | *triginta* (C *quadraginta et;* edp^{r} add *et*) *octo annis* cum BC edp^{r} .. AD^{abc} *trig.* (D^{a} *per trig.*, D^{bc} *in trig.*) *oct. annos* | *iacebam* (B *iacui*) *in infirm.* (B add *mea;* C *infirmus* pro *in inf.*) *in lectulo* (BC om) *in dol. pess.* cum ABC .. D^{bc} *iacebam in lecto et cecidi in periculum et parturitionem dolorum* (D^{b} *et cotidie in periculo et in parturitione dolorum iacui*) .. edp^{r} *iacens incidi pericula plurima in parturitione dolorum* | *et veniente* (D^{b} *venienti enim*) *I. multi daem. et* (D^{b} *a*) *diversis -- ab eo* cum D^{bc} .. AB *et veniente Iesu sanavit me; multi enim* (A *et multi*) *a daemonibus vexati et variis languoribus iacentes ab eo* (B om) *curati sunt* .. C *et veniente Iesu*, tum statim pergit *clamavi, et ipse locutus est ad me dicens Tolle* etc; sed vide post *sanus factus sum.* Similiter edp^{r} *et ven. Iesu delatus sum ante eum in lecto. Qui videns me* etc | *Et* (B *nam*) *quid. iuvenes mis. sunt mei et portantes* (D^{bc} *portaverunt*, omissis *mis. s. mei et*) *me* (D^{c} *inde*) *in lectulo* (D^{bc} *lecto*) *posuerunt* (D^{bc} *et duxerunt*) *me* (A om) *ante* (D^{bc} *ad*) *eum* | *Et videns -- dixit mihi* (D^{c} om) cum D^{bc}, nec fere differunt AB; C vide ante .. D^{a} totum locum sic habet -- *iacui Ierosolymis iuxta probaticam piscinam patiens magnam infirmitatem, exspectans sanitatem, quae fiebat in adventu angeli qui turbabat aquam secundum tempus: et qui prior descendisset in aquam post commotionem aquae, sanus fiebat ab omni infirmitate. Et inveniens ibi me Iesus languidum dixit ad me Vis sanus fieri? Et respondi ego Domine, non habeo hominem ut, cum turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam. Et dixit mihi Surge et tolle* etc | *Tolle -- ambula* cum ABC, item praemisso *Surge* (D^{a} add *et*) D^{bca} edp^{r} | *Et statim sanus factus sum* (B om) cum ACB .. D^{a} *et sospes factus*

tim sanus factus sum, tuli grabatum meum et ambulavi. Dicunt Iudaei Pilato Interroga eum qualis fuit dies quando curatus est. Dixit Sabbatum. Dicunt Iudaei Nonne sic docuimus quia in sabbato curat et daemones expellit?

2 Et alius quidam Iudaeus exsiliens dixit Caecus natus sum, vocem audiebam et neminem videbam. Et transeunte Iesu clamavi voce magna Miserere mei, fili David. Et misertus est mei et posuit manus suas super oculos meos, et vidi statim. Et alius Iudaeus exsiliens dixit Gibberosus eram,

---

statim .. D^{bc} *et sine mora sanatus sum* .. ed^{pr} om | *tuli* (D^{b} praem *et*) *grabatum* (A *lectulum*) *meum et ambul.* (A add *in domum meam*) cum D^{ab}A .. D^{c} ed^{pr} *et* (ed^{pr} om) *surrexi* (ed^{pr} add *statim*) *et ambulavi* .. B *tuli et abii in domum meam* .. C pro his sic: *multi enim vexati et variis languoribus iacentes verbo solo curavit* | *Dicunt* -- *Interroga* (D^{a} praem *Domine praeses*) -- *fuit* (D^{a} *fuerit*; D^{b} *fuisse?*) *dies quando* (D^{a} *in qua languidus*) *curatus est* (D^{c} *cur. fuit et sanatus est*) cum D^{bca} .. ABC *Audientes* (C add *autem*) *Iud. dix. Pilato* (B om) *Interroga eum in qua* (C *quo*) *die sanus factus est* (A *fuit sanatus*) .. ed^{pr} *interrogantibus Iudaeis qualis dies tunc erat* | *Dixit* (D^{a} add *languidus sanatus*) *Sabbatum* cum D^{bca}; item ed^{pr} *resp. Sabbatum* .. B *respondet ille*, C *dix. autem homo ille*, A *respondet is qui curatus fuerat dicens*; tum pergunt ABC *Sabbato* (C *-tum*; BC add *fuit quando*) *me* (C add *Iesus*) *sanum fecit* (C *fec. sa.*) | *Dic.* (ABC *dixerunt*) *Iudaei* .. ABCD^{a} ed^{pr} add *Pilato* | *Nonne sic docuimus* cum D^{ab} .. D^{c} *non est sicut dicimus*, ed^{pr} *nonne ita diximus* .. AC *Numquid non probamus*, B *Ecce probamus* | *et daemones expellit* cum ABC .. D^{b} *et daemonia eiecit*, D^{c} *et eiicit daemonia*, D^{a} *et in principe daemoniorum daemonia eiicit* .. ed^{pr} om

2. *Et alius quid. Iudaeus* (D^{c} *ex Iudaeis*) *exsiliens* (D^{ac} *exiens*) *dix.* cum D^{abc} .. ABC *Item alius Iud. dix.* .. ed^{pr} *Alius quid. prosiliens dix.* | *natus sum* (D^{c} *fui*) cum D^{b} ed^{pr} D^{c} .. ABCD^{a} *eram* | *vocem* (D^{a} *voces*) *audieb.* cum CD^{abc} ed^{pr} .. AB *et vocem hominum* (B *omnium voces*) *audieb.* | *et* (D^{c} *sed*) *neminem videbam* (D^{a} *videre poteram*) cum D^{bca} ed^{pr} .. AC *faciem autem* (C *hominum autem facies*) *non videbam* .. B om | *Et* (B om) *transeunte* (A *Trans. autem*) *I. cl. voce magn.* (C om *voc. ma.*, AB *cl. et dixi*) -- *David* cum D^{bc} ed^{pr} ABC .. D^{a} *et cum transisset Iesus, audivi turbam praetereuntem et interrogavi Quid esset; et dixerunt mihi quia Iesus transiret: et clamavi dicens Iesu fili David, mis. mei* | *et misertus est* (A om) *mei et* (D^{c}BC om) *posuit* (BC add *enim*) *manus* (A *manum*) *suas* (ABC om) -- *vid. statim* (D^{c} *stat. vid.*; AC *stat. sanus factus sum et vidi*, B *stat. sanavit me et vidi*) cum D^{bc} ABC; item ed^{pr} *qui mei misertus posuit* -- *et statim vidi* .. D^{a} *et stans iussit me adduci ad se et dixit mihi Quid vis? et dixi Domine, ut videam. Et dixit mihi Respice: et confestim vidi, et secutus sum eum, gaudens et gratias agens* | *Et al. Iud.* (D^{b} *quidam*, ed^{pr} om) *exsil.* (D^{a} *exiens*, ed^{pr} *prosiliens*) *dixit* cum D^{bca} ed^{pr} .. ABC *Item al. Iud.* (C om) *currens coram Pilato et populo ait* | *Gibberosus* (C *gimberosus*, A *gibbosus*) cum ABC .. D^{abc}

et erexit me verbo. Et alius dixit Leprosus eram, et sanavit me verbo.

CAPUT VII.

Item et mulier quaedam Veronica nomine a longe clamavit praesidi Fluens sanguine eram ab annis duodecim, et tetigi fimbriam vestimenti eius, et statim fluxus sanguinis mei stetit. Dicunt Iudaei Legem habemus mulierem ad testimonium non venire.

CAPUT VIII.

Et alii quidam, multitudo virorum ac mulierum, clama-

---

edpr *curvus* | *erexit* cum BCDac edpr .. A *direxit*, Db *correxit* | *verbo* .. C *tantum verbo*, A *per verbum* | *Et* (Dc om; Db *item*) *al.* (Db add *exsiliens*, Da *Iudaeus exiens*) *dix. Leprosus* - - *sanavit* (Dabc *mundavit*) *me* (Da C add *solo*) *verbo* (A *per verbum.* Da add *dicens Volo, mundare: et illico mundatus sum a lepra*) . . Da haec ante *Et alius* - - *Gibberosus* etc ponit, edpr post testimonium mulieris cap. seq. addit.

VII. *Item et* (B om) cum ABC .. Dabc om *item.* Edpr sic: *Mulier similiter nomine Veron. dixit* | *a longe clamavit praesidi* (A add *dicens*) cum ABC .. Dabc edpr *dixit* | *Sanguine fl. eram* cum Dabc edpr .. C *profluvio sanguinis vexabar*, A *fluxum sanguinis patiebar*, B *fluxum sang. patiens* | *ab* (BC edpr om) *annis duod.* (B edpr *duod. ann.*) cum Dabc BC edpr .. A om | *et statim* - - *stetit* cum Dabc, item edpr *et stetit sanguis* .. AC *et stat. sana facta sum* .. B post *patiens* pergit *et tangens fimbr. ve. eius sanata sum* | *Legem habemus* cum Dabc edpr .. ABC *In lege* (A add *autem*, C *enim*) *habemus* | A *mulieres* | *venire:* C add *nisi solum virum*, A *sed tantummodo viros.*

Praeterea solus Da in fine add *Et quidam Iudaeus post alia dixit Vidi Iesum vocari ad nuptias cum discipulis suis et vinum deficere in Cana Galilaeae. Et cum defecisset vinum, praecepit ministris ut implerent sex hydrias quae ibi erant aqua: et implerunt usque ad summum. Et benedixit eas et convertit aquam in vinum, et biberunt omnes gentes admirantes super hoc signum. Et alius Iudaeus stetit in medio et dixit Ego vidi Iesum in Capharnaum docentem in synagoga. Et in synagoga erat quidam homo habens daemonium et clamavit dicens Sine me: quid nobis et tibi, Iesu Nazarene? venisti perdere nos? scio quia tu es sanctus dei. Et increpavit illum Iesus et dixit illi Obmutesce spiritus immunde et exi de homine. Et statim exivit de isto nihilque illi nocuit. Et haec quidam Pharisaeus dixit Ego vidi quod multa turba venit ad Iesum a Galilaea et Iudaea et maritima et multis regionibus circa Iordanem, et multi infirmi veniebant ad eum, et sanabat omnes. Et audivi spiritus immundos clamantes et dicentes Tu es filius dei. Et vehementer comminabatur eis Iesus ne illum manifestarent.*

VIII. Rursus Da solus ab initio addit *Post haec quidam centurio dixit Ego in Capharnaum vidi Iesum et rogavi eum dicens Domine, puer meus iacet paraly-*

verunt dicentes Iste homo propheta est, et daemonia illi subiecta sunt. Dicit Pilatus ad illos qui dixerunt Daemonia illi subiecta sunt, Et magistri vestri quare ei subiecti non sunt? Dicunt Pilato Nescimus. Alii autem dixerunt Pilato quia Lazarum mortuum suscitavit post quatriduum de monumento. Audiens haec praeses tremefactus dixit ad omnem multitudinem Iudaeorum Quid vultis effundere sanguinem innocentem?

Caput IX.

1 Et convocans Pilatus Nicodemum et duodecim viros qui dixerunt quoniam non est natus ex fornicatione, dicit ad eos Quid faciam, quoniam seditio fit in populo? Dicunt ei

---

ticus in domo. Et dixit mihi Iesus Vade, et sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer ex illa hora. Deinde quidam regulus dixit Habebam filium in Capharnaum qui moriebatur, et cum audissem Iesum advenire in Galilaeam, abii et rogavi eum ut descenderet in domum meam et sanaret filium meum: incipiebat enim mori. Et dixit mihi Vade, filius tuus vivit. Et sanatus est filius meus ex illa hora.

Et alii quidam multitudo vir. ac mul. cum C .. D^bc *et al. qu. ex multitudine Iudaeorum viri* (D^b Flor om) *et mulieres.* Similiter reliqui | *clamaverunt* cum ABD^abc Flor ed^pr .. C *clamabant* | *Iste* (ABC *hic*) -- *et* (D^b Flor ed^pr om) *daem. illi subi. sunt* .. D^a *vere filius dei iste qui solo verbo omnia sanat, et daemonia ei per omnia subiiciuntur. Dicunt quidam ex ipsis Non est haec potestas nisi a deo.* | *Dicit Pil. ad illos* (D^c *ad eos* omissis seqq.) *qui dix.* -- *subiect. sunt* cum D^bc; item *dicit Pyl.* ed^pr, *dix. Pil. Iudaeis* D^a .. ABC Flor om | *Et* (AB om) *mag. vestri* (sed ABC *nostri*) *qu. ei subi. non sunt* (C *non subiiciuntur ei*) cum ABC, adhibitis reliquis qui sic habent: D^bc Flor ed^pr *Quare et* (D^c om) *doctoribus vestris* (Flor *nostris*) *non sunt subiecta;* D^a *Quare vobis docentibus daemonia non subiiciuntur* | *Dic.* (ed^pr *responderunt*) *Pil. Nescimus* cum D^bc Flor ed^pr .. D^a *Dicunt quidam ex ipsis Non est haec potestas nisi a deo ut daemonia subiiciantur* .. ABC om (Illa enim *Et magistri nostri* cum prioribus *et daem. illi subi. sunt* coniungunt) | *Alii autem* (B om) *dix. Pil.* (ed^pr om *Pil.*) cum BD^abc Flor ed^pr .. A *at et alii dix. Pil.*, C *et quidam clamantes dicebant Pil.* | *quia* (cum D^ab, Flor *quoniam;* reliqui om) *Laz. mort. susc.* (C *resusc.;* varie ponitur) *post quatrid.* (ita D^ab; ACD^c *post quartum diem*, B *post IIII dies;* ed^pr *quadriduanum*) *de mon.* (ed^pr om) | *Aud. haec* (ed^pr *Quod aud.*) *praes.* cum D^abc (ed^pr) .. C *praes. autem haec omnibus testificantibus audiens*, similiterque AB | *tremefactus* cum D^abc ed^pr .. ABC *timore perterritus* | *omnem* cum ABC ed^pr .. D^abc om | *Quid* (AC add *est quod*) *vultis effund.* (C *fund.*) *sang. inn.* cum ABCD^c ed^pr .. D^ab *Quid vobis proderit quod effundatis* (D^b *prodest effundere*) *sa. inn.*

IX, 1. *Et convoc. Pil.* (ed^pr om) *Nic.* -- *quoniam* (D^c ed^pr om) -- *dicit* (D^ac ed^pr *dix.*) *ad eos* (ed^pr om) cum D^abc ed^pr .. C *Iterato Pil. iussit vocare Nic. et alios XII viros qui approbaverunt quod Ies. non erat nat. de forn. et dix. ad illos* .. AB omnia om usque dum sequitur *Et petens aquam* etc. Item C statim pergit *Testes mihi sitis quia ego innocens sum* etc. Cf. infra ad 4. | *Dicunt ei*

Nos nescimus; ipsi videant. Iterum Pilatus convocans omnem multitudinem Iudaeorum dixit Scitis quia vobis consuetudo est per diem azymorum ut dimittam vobis unum vinctum. Habeo unum insignem vinctum in carcere homicidam qui dicitur Barabbas, et Iesum qui dicitur Christus, in quo nullam caussam mortis invenio. Quem vultis ut dimittam vobis? Clamaverunt autem omnes dicentes Barabbam dimitte nobis. Dicit eis Pilatus Quid ergo faciam de Iesu qui dicitur Christus? Dicunt omnes Crucifigatur. Iterum dixerunt Iudaei Non es amicus Caesaris si hunc dimittis, quia dixit se filium dei esse et regem: ni forte vis hunc esse regem et non Caesarem.

2 Tunc repletus furore Pilatus dixit ad eos Semper gens vestra seditiosa fuit, et qui pro vobis fuerunt, contrarii eis fuistis. Responderunt Iudaei Qui sunt pro nobis? Dicit eis Pilatus Deus vester qui eripuit vos de dura servitute Egyptiorum, et eduxit vos ex Egypto per mare sicut per aridam terram, et in eremo cibavit vos manna et coturnice, et eduxit vobis de petra aquam et potavit vos, et legem dedit vobis: et in his omnibus irritastis deum vestrum, et quaesivistis vo-

---

(ed^{pr} *illi*) .. D^a add *illi* | *Nos* cum D^b .. D^a ed^{pr}om .. D^c *Illud* | *videant* .. D^a add *qui seditionem commovent* | *omnem mult. Iud. dix.* cum ed^{pr} .. D^{abc} *multitudinem dix. eis* | ed^{pr} *quia cons. est in pascha ut* | *in carcere* cum D^b, item omisso *vinctum* ed^{pr} .. D^{ac} om | *Barabbas* cum D^b .. D^{ac} ed^{pr} *Barrabas*. Item post. | *et Iesum -- invenio* cum D^a .. D^{bc} ed^{pr} *in Iesu vero* (D^b om) *nullam culpam invenio mortis* | *Quem* cum D^b .. D^{ac} ed^{pr} add *ergo* | *ut* (ed^{pr} om) *dimitt. vob.* (*vo. dim.* ed^{pr}) cum D^c ed^{pr} .. D^b *dimitti vobis*, D^a *ex his duobus dimitti* | Ed^{pr} *clamaverunt Iudaei Barrabam. Dicit Pyl. Quid faciemus de Iesu? Responderunt Iud. omnes Crucif.* | *Iterum dix. Iud.* cum D^b .. D^{ac} *iterum clamant dicentes Pilato* .. ed^{pr} om | *ni* (ed^{pr} *ne*) *f. vis* (ed^{pr} *velis*, D^c *velles*) -- *et* (ed^{pr} om) *non Caes.* cum D^{bc} ed^{pr} .. D^a *an forte vis hunc esse et non Caes.*

2. *qui pro vobis fuer.* cum D^b ed^{pr} .. D^{ac} *qui vobis profuer.* | *Qui sunt pro nob.* cum D^b ed^{pr} .. D^{ac} *Qui sunt qui fuerunt pro nob.* | *eripuit:* ita ed^{pr}; D^{abc} *eruit* | *edux. vos ex* (ed^{pr} *de*) -- *terram* (ed^{pr} om) cum D^c ed^{pr} .. D^{ba} *per mare dux. vos* (D^a *transdux. per mare rubrum*) *sic. per arid. terr.* (D^a om) | *et coturnice* cum D^b, item *et coturnicibus* D^c, *et carne coturnicum* D^a .. ed^{pr} om | *et eduxit* (D^a *produx.*) *vobis* (D^a om) -- *et pot. vos* (D^c om; D^a om *et pot. vos*) | *legem* .. D^a add *de coelo* | *et in his* (D^a om) *omnibus* .. ed^{pr} *et in aliis omnib.* | *irritastis d. ve.* cum D^{ab} .. D^c ed^{pr} *a vobis* (ed^{pr} om) *irritus* (ed^{pr} *irritatus*) *est* | *et quaesivistis -- vit. fus. deum* (D^a *vit. facere conflatilem*) *et exacerb. d. ve.* (pro

bis vitulum fusilem deum. Et exacerbastis deum vestrum, et voluit vos occidere: et deprecatus est Moyses pro vobis ut non moreremini. Et nunc dicitis quia regem odio.

3 Et exsurgens de tribunali voluit exire foras. Clamaverunt autem Iudaei et dixerunt ei Regem scimus Caesarem et non Iesum. Nam et magi munera ei obtulerunt sicut regi; et audiens Herodes a magis quia rex natus est, voluit occidere eum. Hoc autem cognito pater eius Ioseph tulit eum et matrem eius, et fugierunt in Egyptum; audiensque Herodes perdidit infantes Iudaeorum qui nati sunt in Bethleem.

4 Audiens Pilatus verba haec timuit. Et facto silentio in populo, qui clamabant, dixit Pilatus Ergo hic est quem quaerebat Herodes? Dicunt ei Hic est. Et accipiens aquam Pilatus lavit manus suas coram populo dicens Innocens ego

---

his D^{a} *et adorastis et immolastis et dixistis Isti sunt dii tui, Israel, qui te eduxerunt de terra Egypti*) cum D^{c}, item D^{a} .. D^{b} ed^{pr} om | *vos occid.* cum D^{cb} ed^{pr} .. D^{a} *deus vester disperdere vos* | *ut non moreremini* (ed^{pr} haec om) .. D^{a} add *et audivit deus vester eum et transtulit peccatum vestrum. Deinde exacerbati voluistis occidere prophetas vestros Moysen et Aaron, quando fugerunt in tabernaculum: et semper contra deum et eius prophetas murmurastis.* Item D^{c} ed^{pr} *quem postmodum lapidare voluistis* | *et nunc* (D^{c} *nunc vero*) *dic. qu. r. odio* cum D^{bc} .. ed^{pr} *nunc dic. quia regem non habemus* .. D^{a} om

3. *autem Iud. et dix. ei* cum D^{c} .. D^{ab} *autem omnes Iud.*, ed^{pr} *Iudaei* | *scimus* .. ed^{pr} *habemus* | *et non Iesum* cum D^{c} .. D^{ab} ed^{pr} om *et* | *nam* (ed^{pr} praem inepte *respondit Pyl.*) *et* -- *sicut* (D^{c} *quasi*) *regi* .. D^{a} *num quando hic natus est, tunc magi venerunt et ei munera obt.* | *et* (D^{b} om?) *audiens* ((D^{c} *Aud. autem*) *Her. a magis quia* -- *occid. eum* cum ed^{pr} D^{bc} .. D^{a} *Quod cum audisset Her. turbatus est valde et vol. e. occid.* | *Hoc autem* (ed^{pr} *Quo*) *cognito* -- *fugierunt* (ita D^{bc}; ed^{pr} *fuger.*) *in Eg.* cum D^{b} ed^{pr}, item D^{c} .. D^{a} *Quod cum cognovisset pater eius, fugit in Eg. cum matre sua Maria* | *audiensque* (ita ed^{pr} D^{c}; D^{b} *aud. autem*) -- *in Bethl.* cum D^{bc} ed^{pr} .. D^{a} *Herodes cum audisset eum esse natum voluit eum occidere, et mittens occidit omnes pueros qui erant in Bethl. et in omnibus finibus eius a bimatu et infra.*

4. *qui* (quia?) *clamabant* cum D^{b}, item *qui clamabat* D^{ac} .. ed^{pr} om | *dixit Pil.* (cum D^{b}; D^{c} *dix. eis*, ed^{pr} *dix.*) *Ergo* (D^{c} om) -- *Dic. ei Hic est* .. D^{a} *dixit ad Iesum Ergo rex es tu? Dicunt ad Pilatum omnes Iudaei Iste est quem Herod. quaerebat occid.* | *et accipiens* (AB *petens*) *aqu. Pil.* (D^{ab} *accip. autem Pil. aqu.*) -- *coram pop.* (C *ante populum*) -- *vos videritis* (AB om *v. vid.*) cum ABCD^{ab} .. ed^{pr} *accipiens eum misit ad Herodem dicens Innocens* etc .. D^{c} *accipiens autem eum misit ad Herodem, et accepta aqua lavit manus suas cor. pop. dicens Sanguis eius super vos et super filios vestros. Et gavisus est Herodes. Tunc Herodes secum reputans* (seqq. non recte videntur e cod. petita esse: *quid sciscitari vellet, Pilatus autem sibi familiaris providus*) *cautus non vult dare vitam* (iustum?)

sum a sanguine iusti huius: vos videritis. Iterum clamaverunt Iudaei dicentes Sanguis eius super nos et super filios nostros.

5 Tunc iussit Pilatus velum solvi, et dixit ad Iesum Gens tua increpavit te tanquam regem: ideoque decrevi primum flagellari te propter statuta imperatorum, et tunc crucifigi in cruce.

Caput X.

1 Et flagellatum tradidit Iudaeis Iesum ad crucifigendum, et duos latrones cum ipso: unus nomine Dismas et alius nomine Gestas. Et quando venerunt ad locum, exspoliaverunt eum vestimentis suis et praecinxerunt eum linteo et

---

morti nec Iudaeorum sese coniungere sorti. Atque remisit eum Pilato -- (hoc loco plura non eruit Birchius) *regem crucifigi eorum.* | *Iterum clamav.* (Dab *Et responderunt*) *Iud. dic.* -- *nostros* cum CDab (item Dc?) .. AB edpr om

5. *Tunc iuss. Pil. velum solvi et dix. ad Iesum* cum C .. Dbc *Tunc iuss. Pil. adduci illum* (Dc *Et ducentes illum*) *ante tribunal* (Dc add *suum*) *ubi sedebat, et prosecutus est* (Dc add *Pil.*) *his verbis dicens sententiam Pilatus* (Dc om) *adversus Iesum* (Dc *adv. Christum*); item Da *Tunc iuss. Pil. adduci Iesum ante se et prosecutus est eum his verbis* .. edpr *et profectus est Pyl. his verbis dicens sent. adv. Ies.* | *Gens tua incr. te tanq. reg.* cum C .. Dab edpr *Genus tuum comprob.* (edpr *probavit*) *te ut regem.* Item Dc *Genus tuum atque gens tua reprobavit te regem* | *ideoque* -- *imperatorum* cum C .. Dbc edpr Da *propterea praecipio* (Da *propter quod ego Herodes praec.*) *te prim. fl. secundum stat. priorum* (sic Dbc edpr, sed graecum sibi poscit *piorum*; Da om) *princ.* (Da add *et in principio te alligari*) | *et tunc crucifigi in cruce* cum C (sed vide initium cap. X.) .. ad graeca vero nostra proxime accedit edpr *deinde allevari in cruce in loco ubi tentus es, et duos malignos tecum, quorum nomina sunt haec Dysmas et Gestas.* Similiter Da *et in cruce suspendi in eo loco ubi* -- *haec Dimas et Gestas* .. Dbc *deinde praecepit allevari eum* (Dc *eum elevari*) *in crucem* (Dc *-ce*) *in eo loco ubi* (Dc *quo*) *tentus est, et duo maligni* (Dc *duos malignos*) *cum eo, quorum n. s. haec* (Dc om) *Dismas* (Dc *Dimas*) *et Gestas* (*duo maligni* usque *Gestas*: in his consentit cum Db etiam Flor) .. AB post verba *a sanguine iusti huius* pergunt *Et tradidit eis Iesum. Et accipientes populi Iudaeorum crucifixerunt eum. Et postquam emisit spiritum* (B om *Et postq. em. sp.*) *hora VI., sol* (B *et subito tenebrae factae sunt in universa terra, et sol*) *obscuratus est* etc. Cf. infra XI, 1.

X, 1. *Et flagellatum* -- *Gestas. Et quando venerunt ad locum* cum C .. ad graeca vero nostra propius accedunt Dab *Et exivit Iesus de praetorio et duo latrones cum eo. Et cum pervenissent ad locum qui dicitur Golgatha* .. Dc edpr *Et exiens Ies. de praetorio, et* (Dc pro *et* habet *venierunt*) *duo latrones cum eo, venerunt cum eo* (Dc om *ven. c. eo*) *ad locum, et* | *exspol.* (Dc *spol.*) *eum vestimentis suis* (Dab *-to suo*) *et praecinxerunt* (Da *praecingunt*) -- *imposuerunt* (Dab *impo-*

coronam de spinis imposuerunt super caput eius. Similiter et duos latrones suspenderunt cum eo, Dismam a dextris et Gestam a sinistris. Iesus autem dicebat Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt. Et diviserunt sibi vestimenta eius milites. Et stabat populus exspectans: et irridebant eum principes sacerdotum et iudices eorum, intra semetipsos dicentes Alios salvos fecit, nunc se ipsum salvet; si filius dei est, descendat de cruce. Illudebant autem eum milites procidentes ei et acetum cum felle offerentes et dicentes Si tu es rex Iudaeorum, libera temetipsum.

Iussit vero Pilatus post sententiam titulum scribi litteris

---

nunt) *super caput* (ita D^{abc} ed^{pr}; C *in capite*) *eius.* Praeterea D^{a} (item D^{bc}?) add *et dant arundinem in manu eius*, non item C ed^{pr} | *Simil. et* (C *Et sim.*) -- *suspenderunt* (D^{ac} *suspendunt*) *cum eo* (C om), *Dismam* (ita C; reliqui -*mas*) -- *Gestam* (ita C; reliqui -*stas*) *a sinistris* | *Ies. aut. diceb.* cum C .. D^{abc} ed^{pr} *Ies. vero dixit* | D^{a} *Pater mi* | *dimitte illis* cum C .. D^{bc} ed^{pr} *parce et dim. illis* (D^{c} om), D^{a} *parce illis* | *non enim sc.* cum C; D^{bc} *nesc. enim* .. D^{a} ed^{pr} *quia nesciunt* | *et div. sibi* (ita D^{b} ed^{pr}; C om, item D^{ac}) *vest. ei. milites* (D^{b} ed^{pr} om) cum CD^{b} ed^{pr} .. item D^{ac} sed add *super vestem eius mittentes sortem* | *et stabat* (cod. *ibat*, nisi falsus sum) *pop. exspect.* cum C .. D^{abc} ed^{pr} *et steterunt* (ed^{pr} *steteruntque*) *populi* | *et irrideb.* (ed^{pr} *irriserunt*) *eum* cum D^{abc} ed^{pr} .. C *tunc increpabant* | *princip. sacerd.* (pro *sac.* D^{b} *seniores*, D^{c} *et seniores*) *et iudic.* (D^{a} *seniores*) *eorum* (D^{a} *Iudaeorum*) cum ed^{pr}, item D^{abc} .. C *princ. sac.* | *intra semetips.* cum D^{bc} ed^{pr}, C *intra se* .. D^{a} om | *nunc se* (D^{c} add *met*) *ips. salvet* (D^{c} ed^{pr} *salvum faciat*); *si* -- *de cruce* cum D^{bc} ed^{pr} .. D^{a} *nunc se ipsum salvum faciat si potest; si fil. d. est, desc. nunc de cruce* .. C *se ipsum non potest salvum facere; salvet se ipsum si est fil. dei electus.* | *illudeb. autem* -- *cum felle* (ex D^{b} assumsi, C om; vide etiam reliquos) *off. et dic.* cum C .. D^{abc} ed^{pr} *deludebant* (D^{ac} add *ergo*, ed^{pr} *quoque*) *eum mil. et accedentes* (D^{ac} ed^{pr} *accipientes*) *acetum cum felle* (D^{ac} ed^{pr} *et fel*) *offerebant ei bibere dicentes* (D^{ac} *et dicebant ad illum*) | *temetipsum* .. C *te*

Iussit vero .. D^{abc} ed^{pr} praem *Accipiens autem Longinus miles lanceam aperuit latus eius*, *et continuo* (ed^{pr} om) *exivit sanguis et aqua.* Similiter C post verba *Iussit vero Pil. post sententiam* oratione interrupta (post pergit *et titulum scripsit Pil.*) addit *Et accipiens Long. mil. lanc. et fixit eam in latus eius*, *et statim exivit s. et aqua.* Sed apparet ea verba non fuisse in textu exempli eius ex quo fluxit codex C: hinc ineptum id additamentum omisimus. | *Iussit vero* (D^{bc} ed^{pr} *autem*) *Pil.* (D^{bc} *praeses*) *post sent.* (D^{b} ed^{pr} *pro sententia*; D^{c} om) *titulum scribi*: ita cum C (vide ante) D^{bc} ed^{pr}. Iam vero *litteris* usque *Iudaei* cum D^{b} ed^{pr} edidimus; D^{c} pergit *et poni* (adde *in*?) *cruce super caput eius*, *quem scripserat litt. hebr. et gr. et lat. sec. qu. dix. Iud.* Item C *et posuit super caput eius: erat autem scriptum litt. hebr. gr. et lat.* Denique D^{a} totum locum sic habet: *Scripsit autem Pil. titulum super crucem litt. hebr. et lat. et graec. continentem haec* |

hebraicis graecis et latinis, secundum quod dixerunt Iudaei, Hic est rex Iudaeorum.

2 Unus autem de suspensis latronibus nomine Gestas dixit ei Si tu es Christus, libera te ipsum et nos. Respondens autem Dismas conturbavit eum dicens Non times nec tu deum, qui in hoc iudicio es? nos enim iuste et digne ea quae gessimus recipimus; hic autem nihil mali fecit. Et dicebat ad Iesum Memento mei, domine, in regno tuo. Dixit autem illi Iesus Amen dico tibi quia hodie mecum eris in paradiso.

Caput XI.

1 Erat autem quasi hora sexta et tenebrae factae sunt super universam terram et sol obscuratus est, et velum templi scissum est medium. Et clamans voce magna dixit Pater,

---

Hic est r. Iud. cum D^{abc} ed^{pr} . . C *Iesus Nazarenus r. Iud.* Praetereaque male add *Dixerunt autem Iudaei Noli scribere Rex Iudaeorum*, [sed] *quia ipse dixit Rex sum Iudaeorum.*

2. *autem* cum D^{abc} ed^{pr} . . C *itaque* | *de suspensis latronibus* cum C . . D^{b} ed^{pr} *ex his latron. qui adpensi erant* (ed^{pr} *susp. sunt*) . . D^{ac} *de duobus latron. qui crucifixi erant cum Iesu* | D^{ac} *dixit ad Iesum* | *Resp. autem Dism.* (D^{c} ed^{pr} *Respondit Dysm.* [*Dimas*] *et*) *conturb. e. dic.* cum D^{bc} ed^{pr} . . D^{a} *respondens autem latro qui a dextra eius suspensus erat nomine Dimas increpavit eum et dixit* . . C *et tunc respondens alius nomine Dismas increpavit illum dicens* | *Non times nec* (D^{a} om) *tu* (ed^{pr} om *nec tu*) cum D^{ba} ed^{pr} . . CD^{c} *Neque times tu* (C *tu tim.*) | *in hoc iud. es* cum D^{bc} ed^{pr}, item D^{a} addito *ex damnatis* . . C *in ipso iud. es* | *nos enim iuste et digne* (D^{c} *di. et iu.*, ed^{pr} om *iu. et*) -- *recipim.* (D^{c} *recepim.*) cum D^{bc} ed^{pr} . . C *nos autem iu. et di. quae fecimus percepimus*; D^{a} *nos autem di. et iu. secundum ea qu. fec. recepim. mercedem* | *hic autem* (ed^{pr} om; D^{a} add *Iesus*) *nihil* (D^{a} *quid*) *male* (C *inique*) *fecit* (D^{c}C *gessit*) | *Et diceb.* (ed^{pr} *ait*) *ad Iesum* cum D^{c} ed^{pr} . . C *et dixit* . . D^{b} *et postquam conturbavit socium suum, dicit Iesu*; D^{a} *et post haec suspirans dix. ad Ies.* | *in regno tuo* cum D^{b} . . CD^{ac} ed^{pr} *dum veneris in regnum tuum* | *Dix. aut. illi Ies.* cum C . . ed^{pr} *respondit ei Ies.*, D^{abc} *respondens autem Ies. dix. ad illum* | D^{bc} ed^{pr} om *quia*

XI, 1. *quasi hora sexta* (D^{b} add *diei*) cum CD^{b} ed^{pr} . . D^{ac} *ho. qu. se.* | *et* (CB add *subito*) *tenebrae* | *super* (B *in*) *univ. terram* cum ABC . . D^{abc} ed^{pr} add *usque ad horam nonam* | *et sol obsc. est et velum templ. sc. est medium* (A *per med.*, C *medio*) cum ABC . . D^{abc} ed^{pr} *sole autem obscurante* (D^{c} ed^{pr} *obscurato*), *ecce vel. te. sc. est in duas partes* (D^{a} om *in d. p.*) *a summo usque deorsum.* Praeterea D^{a} add *et petrae scissae sunt et monumenta aperta sunt, et multa corpora sanctorum qui dormierunt surrexerunt* | *et clam. vo. ma. dixit* cum C . . D^{abc} ed^{pr} *et* (D^{ab} add *circa horam nonam*) *clamavit* (D^{ab} *excl.*) *Iesus voce magna* (ed^{pr} om

in manus tuas commendo spiritum meum. Et haec dicens emisit spiritum. Videns autem centurio quod factum est, glorificavit deum dicens quia hic homo iustus erat. Et omnes qui interfuerunt populi ad spectaculum istud, spectantes quae facta sunt, percutientes pectora sua revertebantur.

[2] Centurio autem retulit praesidi quae facta sunt. Audiens autem praeses et mulier eius, contristati sunt valde, et non manducaverunt neque biberunt in die illa. Convocans autem Pilatus Iudaeos dixit eis Vidistis quae facta sunt? Qui dixerunt praesidi Eclipsis solis facta est secundum consuetudinem.

---

vo. ma.) dicens | *Pater* (edpr post *tuas*), *in manus -- spir. meum* cum C edpr, sed C sic: *Pater ma defici id est nu quod interpretatur In manus* etc, item edpr *Via alabi hoc fricole, quod interpretatur In manus* etc: quae etsi ad graecum textum nostrum comparata sunt, tamen pro tanta scripturae vitiositate nolebam edere. In codd. AB rursus plura praetermissa sunt usque XI, 2. Contra Dabc ad canonicum textum amplificati sunt. Post verba enim *voce magna dicens* ita pergunt *Hely hely lama zabathani, quod est interpretatum* (Dc *interpretatur*) *Deus meus, deus meus, ut quid dereliquisti me? Et post haec dicit Iesus Pater,* (Dc om *Deus meus, deus* usque *Pater*), *in manus tuas comm. sp. meum* | *emisit spiritum* cum CDab edpr, item AB .. Dc *exspiravit* | *Videns* .. C *audiens* | *quod factum est* cum C .. Dbc edpr *quae facta sunt* .. Da *quia Iesus sic clamans emisit spiritum* | *dicens* cum Db edpr .. reliqui *et dixit* | *quia* (ita CDb; Dac *Vere*, edpr *Et*) *hic* (C *iste*) *h. i. erat* (C *fuit*) | *Et omnes qui -- facta sunt* cum C .. Dba *et omnes populi circumstantes turbati* (Da *conturb.*) *sunt* (Da add *vehementer*) *ad spectaculum* ((Da add *illud*), *considerantes* (Da *et consid.*) *quae facta sunt;* item edpr omissis *ad spect.* usque *fact. sunt* .. Dc *et omnis populus circumstans conturbatus aspiciebat, considerantes quae facta sunt* | *percut.* (Dc *et perc.*) -- *revertebantur* .. Da *percusserunt pectora sua, et tunc revertebantur in Ierusalem* .. edpr om, item per errorem scribentis C

2. *Centurio -- facta sunt* cum Dbc .. Da *centurio veniens ad praesidem retulit illi omnia qu. fact. sunt* .. C edpr om (transiluere ab altero *quae facta sunt* ad alterum, ut videtur) | *Audiens aut.* (AB *vero*) *pr. et mulier* (B *uxor*) *eius* (B om) -- *biberunt* (C add *vinum*) *in* (B om) *die illa* (AB *illa die*) cum C, item AB .. Db *audiens aut. pr. contristatus est nimis, et non manducaverunt neque bib. in illa die* .. Dc edpr *audiens* (edpr *quod aud.*) *autem* (edpr om) *pr. contristatus est nimis* (edpr *conturbatus valde*) *et* (edpr om) *non manducavit neque bibit* (edpr add *in*) *illa die* .. Da *cum autem pr. audivisset omnia quae facta erant, contristatus est nimis* | *Convocans -- quae* cum Dbc .. edpr *et convocans Iudaeos dicit illis Vid. quae* .. ABC *et* (C *tunc*) *misit Pilatus ad Iud. et dixit eis* (B *dicens*) *Spectastis et vidistis quae* .. Da *et convocans Iud. simul dix. ad illos Vidistis signa quae facta sunt in sole, et cetera omnia quae facta sunt dum Iesus moriebatur* | *Qui dixer. praes.* cum ABC .. Dbc edpr *responderunt Iudaei,* item praemissis *quod cum audissent Iudaei* Da | C *eclisio* | *sol. fa. est* cum ABC edpr .. Dabc *fa. est sol.* | Dac *sec. veterem consuetudin.*

3 Stabant autem et noti eius a longe et mulieres quae secutae fuerant eum a Galilaea videntes ista. Et ecce vir quidam nomine Ioseph, agens curiam, vir bonus et iustus, iste non fuit consentiens consiliis nec actibus eorum, ab Arimathia civitate Iudaeorum, exspectans et ipse regnum dei, iste abiit ad Pilatum et petiit corpus Iesu. Et deponens eum de cruce involvit eum in sindone munda, et posuit eum in monumento suo novo, in quo nullus fuerat positus.

Caput XII.

1 Audientes autem Iudaei quia corpus Iesu petierat Ioseph, quaerebant eum et illos duodecim viros qui dixerant quia non est natus de fornicatione, et Nicodemum, et alios

---

3. *Stab. autem et* (edpr om, Dabc *omnes*) -- *et* (Dabc *similiter et*) -- *fuerant* (Dc edpr *erant*) *eum* (Dab *Iesum*) -- *vid. ista* (ita A; CDab *haec videntes;* Dc edpr *vid. haec omnia*) .. B *stab. mulieres gementes a longe quae sec. fuerant Iesum in Gal.* | *Et* (Db om) *ecce* (B *erat*) -- *agens curiam* (ita Db, Dc *ag. ad cur.;* ABC edpr om), *vir* (ABC edpr om) *bon. et iust.*, *iste* (ita ABC; Dbc *hic;* edpr om *iste* et *fuit*) -- *consiliis nec* (ita AC; Dbc edpr *voluntatibus et;* B om) *actibus* (Db *accusationibus*) *eorum* (ita ABC; Dbc edpr *Iudaeorum*), *ab* (B *de*) *Arim. civ. Iudaeorum* (ita AB; Db *Iudaeae*, edpr *Galilaeae*, Dc *Galilaeae Iudaeae;* C om *ab Ar. c. Iud.*), *exspect. et ips.* (haec B, item A omisso *et ipse;* Dbc edpr *et ipse erat exsp.;* C om *exsp.* usque *dei*) cum ABCDbc edpr .. Da *Et ecce vir quidam ab Arimathia, nomine Ioseph, qui etiam erat discipulus Iesu, occulte tamen propter metum Iudaeorum* | *iste* (C om; edpr *et hic*) *abiit* (edpr *accessit*) *ad Pil. et pet. corp. Ies.* cum ABC edpr .. Dbc *hic rogavit Pilatum et pet. corp. Ies.* (Dc *Christi*) .. Da *venit ad praesidem, rogavitque praesidem ut permitteret illi ut tolleret corp. Iesu de cruce. Et praeses permisit.* | *Et deponens -- in monumento suo novo* (Db *in monumentum suum novum.* Dc add *quod exciderat in petra*), *in quo nullus* (Dc *nunquam quisquam*) *fuerat pos.* (Dc *po. fu.*) cum Dbc; item edpr *quo accepto deponens de cruce involvit sind. munda et pos. in mon. suo novo, in quo nondum quisq. pos. fuerat* .. ABC *et condiens eum* (B om) *aromatibus posuit eum* (B om) *in mon. suo* (A om) *novo, ubi nullus pos. fuerat* (A om *ubi* usque *fuerat*) .. Da *venit autem Nicodemus, ferens secum mixturam myrrhae et aloës quasi libras centum, et deposuerunt Iesum cum lacrymis de cruce, et ligaverunt illum in linteis cum aromatibus, ut mos sepeliendi est Iudaeis, et posuerunt illum in monumentum novum quod Ioseph construxerat et de petra excidi curaverat, in quo nullus homo positus fuerat, et advolverunt saxum magnum ad ostium speluncae.*

XII, 1. *Audientes* (C *videntes*) *aut.* (B *vero*, A om) *Iud.* (Da *iniqui Iud.*) -- *Iesu* (Dc *Christi*) *petierat Ios.* (Dc add *et sepelierat;* Da *petiit et sepelivit*) *quaer. eum* (Da *qu. et Nicodemum*) *et illos* -- *dixerant* (Da *dixerunt ante praesidem*) -- *et Nicod.* (Da h. l. om, item C) *et al. multos* (Da *bonos;* C *et quoque plures alios collegas*, A *et collegas suos multos*) *qui steterant* (Db aliique et h. l. et post *-runt?*)

multos qui steterant coram Pilato et opera eius bona manifestaverant. Omnibus autem latentibus solus Nicodemus apparuit illis, quia erat princeps Iudaeorum, et dicit eis Quomodo ingressi estis synagogam? Dicunt ei Iudaei Et tu quomodo ingressus es synagogam, quia consentiens illi es? Pars illius sit tecum in futuro seculo. Dixit Nicodemus Amen amen amen. Similiter et Ioseph subexiens dixit eis Quid contristati estis adversus me, quia petii corpus Iesu? Ecce in monumento novo meo posui eum involvens in sindone munda, et advolvi lapidem ad ostium speluncae. Et non bene egistis adversus iustum, quoniam non estis recordati crucifigentes et

---

-- *manifestaverant* (AB *qui exierant ante Pil. et opera* etc; D^a om *stet. cor. Pil. et*; C *qui cor. Pil. manifestaverant vera de Iesu*) .. ed^{pr} *quo audito Iudaei quaerebant illum cum XII qui dixerunt Non est -- et Nic. et al. milites* (ex *multos* ortum est) *qui cor. Pil. bona op. eius testificati fuerant.* Mitto leviora alia. | *Omn. aut. latentibus* (ita AB; C *omnium aut. latentium*; D^{ac} *o. a. occultatis*, D^b *o. a. se occultantibus*, ed^{pr} *et omn. aliis occultis*) .. D^a add *prae timore Iudaeorum* | *apparuit illis* cum ABC .. reliqui *ostendit se illis* (D^a ed^{pr} *eis*) | *quia* (alii *qui*) *erat* (alii post *Iud.*) *pr. Iud.* cum D^{bc} BC .. AD^a ed^{pr} om | *et dic.* (BC *dix.*) *eis* (pro his A ed^{pr} *dicens*) *Quom. ingr. estis* (BC *introistis*, A *inistis*) *synagogam* (AC *in synagoga*, B *in synagogam*) .. D^a *quando isti ingressi synagogam.* | *Dic.* (AB *dixer.*) *ei* (B om) *Iud.* cum ABC; ed^{pr} *cui dixer.* .. D^{abc} *et* (D^c om) *responderunt ei* (D^a add *Iud.*) | *ingressus es* .. D^a *ausus es ingredi* | ABC ed^{pr} om *synag.* | *quia* (AB *qui?*) *cons.* (B *confessus*) *illi es* cum CAB .. D^{abc} *quia cons. Christo eras*, item ed^{pr} *Christo consentiens* | *Pars illius* (ed^{pr} *illi*) *sit* (D^{ac} *fiat*; ed^{pr} om) *tec. in* (ed^{pr} *et in*) *f. s.* cum D^{bac} ed^{pr} .. AB *Portio tua sit cum illo in f. s.* .. C corrupte *qui crucifixus est* (? fortasse *qui confessus es*) *et in fut. s. secum habere portionem* | *Dixit* (AC add *autem*) .. D^{abc} ed^{pr} *Et* (D^b ed^{pr} om) *respondit* | *Amen* (C praem *iterum dico*) *am. am.* cum $ABCD^b$ ed^{pr} .. D^{ac} *Amen. Sic fiat ut pars mihi sit cum isto in regno suo* | *Similiter et* cum CD^a .. AD^{bc} ed^{pr} om *et* .. B *Eo affirmante* | C *Ioseph ab Arimathia* | *subexiens dix. eis* cum AB .. C *suspiciens Iudaeos dix. eis* .. D^a *cum ascendisset ad Iudaeos, dix. eis* .. D^b *ostendit se et dix. eis.* Similiter D^c ed^{pr} | *Quid* (A add *quia*. BD^{abc} ed^{pr} *Quare*) *contrist.* (D^c *conturbati*) *est. adv* (*-sus* ABC; reliqui *-sum*) *me qu. pe.* (D^{abc} add *a Pilato*, item ed^{pr} post *corp. Ie.* Non item ABC) *co. Ies.* (B om *Ies.*) | *Ecce in mon. novo meo* (D^{abc} om *novo*, B om *meo*, sed utrumque cum A ed^{pr} edidi) *posui* (ed^{pr} *sepelivi*) *eum involvens* (ita AB ed^{pr}; D^{abc} *et involvi*) -- *et advolvi* (ita B, A *revolvi*; D^{abc} *apposui*, ed^{pr} *apponens*) *lap.* (ita AB ed^{pr}; D^{abc} add *magnum*) -- *speluncae* (cum BD^{abc} ed^{pr}; A *monumenti*) .. C *et posui eum in monumento* | *Et* (ita A; BD^{bc} ed^{pr} om; C *certe*) *non -- adv. iustum* .. D^a *ego bene egi circa istum; vos enim non bene eg. adv. iust.* | *quoniam non estis record.* (B add *quae approphetata sunt de eo*) *crucif. et* (B om) *lanc. eum perforantes* (B *percussistis*) cum A, item B .. D^{bc} *et non recogitastis ne eum* (D^c *recog. quanta benevolentia erga vos operatus sit, sed eum*) *crucifigeretis* (D^c *-fixistis*) *sed* (D^c om)

lancea eum perforantes. Tenentes itaque Iudaei Ioseph iusserunt custodiri eum propter diem sabbati, et dicunt ei Scito quia hora non exigit aliquid agere adversum te, quia sabbatum illucescit. Cognosce autem quia nec sepultura dignus es, sed dabimus carnes tuas volatilibus coeli et bestiis terrae. Dicit eis Ioseph Iste sermo superbi Goliae est, qui improperavit deo vivo adversus sanctum David. Dixit autem deus Mihi vindictam, ego retribuam, dicit dominus. Et obstructus corde Pilatus accepit aquam et lavit manus suas ante solem dicens Innocens ego sum a sanguine iusti huius: vos videritis. Et respondentes Pilato dixistis Sanguis eius super nos et super filios

---

et lanceastis (D[c] *lacerastis*) *eum* .. edpr *crucifigentes eum* .. C *quem iniuste crucifixistis, et non solum hoc sed et lancea perforastis latus eius* .. D[a] *ut eum crucifigeretis, sed aceto potastis illum et spinis eum coronastis et flagellis lacerastis eum, et sanguinem eius imprecati estis* | *Tenentes itaq. Iud.* (AB om) *Ios. -- sabbati* cum ABC .. D[bca] *Haec audientes iudices* (D[a] *Iudaei contristati sunt animo et conturbati, et*) *apprehenderunt Ioseph, et iusserunt eum custodiri ante diem sabbati usque ad unum diem* (D[ac] *usque post diem*) *sabbatorum* .. edpr *Quod audientes iudices apprehenderunt eum et custodientes usque ad primam sabbati* | *et dicunt* (ita ABC; D[abc] *dixer.*) *ei* .. edpr *dicendo* | *Scito* (B *scimus*) cum ABC .. D[abc] *Agnosce* | *hora non exigit* (ita A; B *non est competens*) cum AB .. CD[abc] edpr *hac hora incompetit* (CD[a] edpr *non competit;* D[c] *non compotes sumus*) | *aliquid* (D[c] om) *ag. adv. te* (D[a] add *mali*) cum A[b] D[abc] edpr .. A[a] (locus enim *Tenentes* usque *Goliae est* bis scriptum est) BC *tangere te* | *quia* (edpr *cum*) *sabb. illucescit* (edpr *-scat*) .. D[a] (item D[c]?) *donec primum sabb. illucescat* | *cognosce* cum A[a] (A[b] *scito ergo*) BC .. D[abc] edpr *scimus* | *dign. es* cum ABC edpr .. D[abc] *dign. eris* | C *carnem tuam* | *Dic. eis Ios.* cum AB .. reliqui *respondit Ios.* (D[c] add *et dixit*) | *Iste sermo sup. Goliae* (ita A[b]; D[ab] *similis est Gol. superbo*, D[c] edpr *similes estis Gol. sup.*) *est qui improperavit* (ita edpr, item Hal; D[bc] *improbavit;* D[a] *exprobavit*) *deo vivo* (D[a] *deum vivum*) *adv. s. David* .. A[a] BC *Iste sermo super* (B *extra*) *rationem est, quia in unum deum vivum et sanctum filium non credidistis* (ita B; A *quia in un. deum non creditis et sanct. filium eius dominum nostrum Iesum Christum;* C *ego enim spero in unum deum et sanctum fil. eius dominum nostr. Ies. Chr., in quem non creditis, qui me eruet de manibus vestris*) | *Dixit autem deus* cum D[bc] edpr .. A *unde dicit dominus*, B *dixit dominus*, C *cum ipse dominus dixerit* .. D[a] *scitis autem vos scribae et doctores quia deus dicit* | *Mihi vindictam* (ita ABC; reliqui *-cta*) *ego* (ita ABD[b]; reliqui *et ego*) *retr. dic. dom.* (ita A; reliqui om *dic. dom.*) .. D[a] add *mihi tantum quod promittis malum; potens est deus quem in cruce suspendistis eripere me de manu vestra: super vos omne facinus veniet* | *Et obstruct. corde Pilatus* cum D[bc] .. edpr *quin etiam Pil. corde compunctus* .. D[a] *praeses enim quando* .. ABC *Et nonne* (B *Unde*, C *Nam et*) *venerabilis praeses* | *accepit aquam et* cum ABC .. reliqui om | *ante solem* (D[bc] *coram sole*) cum CD[bc] .. ABD[a] edpr om | *dicens* .. D[a] *dixit* | *Innocens* (ita ABC; reliqui *mundus*) *ego* (D[bc] om) | D[a] om *vos vid.* | *Et* (AB om) *resp. Pil.* (D[bc] om) *dix.*

nostros. Et nunc timeo ne quando veniat ira dei super vos et super filios vestros, sicut dixistis. Audientes autem Iudaei haec amariciti sunt corde, et tollentes Ioseph incluserunt eum in domo ubi non erat fenestra, et custodes posuerunt ad ianuas, et signaverunt ianuam ubi erat inclusus Ioseph.

[2] Sabbato autem mane consilium fecerunt cum sacerdotibus et Levitis ut congregarentur omnes post diem sabbati. Et vigilantes diluculo omnis multitudo in synagoga consiliati sunt quali morte interficerent eum. Sedente autem congregatione iusserunt eum duci cum iniuria multa: et aperientes ianuam non invenerunt eum. Expavit igitur omnis populus,

---

cum ABD[bc] .. edpr *respondistis*, item C *et tunc respondistis ei* .. D[a] *et vos respondentes clamastis* | *Et nunc* (B om) *timeo* (A *timetis*) *ne* (A *quia*) *quando* (ita D[b] edpr; B *aliquando*; A om) *ven. ira dei sup. vos* (ita A edpr; BD[b] *nos*) - - *vestros* (ut ante) *sicut dix.* (edpr om *sic. dix.*) cum ABD[b] edpr .. D[c] *Sic dixistis* .. D[a] *Sicut dixistis, et pereatis in aeternum* | *Aud. autem* (B om) *Iud. haec amariciti sunt* (A *amaricabantur*, ut videtur) *corde* cum AB .. D[abc] *aud. aut. Iud. sermones istos exacerbati sunt animo nimis*, item edpr *quod audientes Iud. exacerbati nimis* .. C male repetit superiora *tenentes vero Ios. Iudaei iusserunt eum custodiri propt. sabb.*, tum vero pergit *et includentes eum in domum* etc | *et tollentes Ioseph* - - *in domo* (C *in domum*) cum AB(C) .. D[bac] *et apprehendentes Ios. tenuerunt eum et* (D[ac] om *ten. e. et*) *inclus. eum in cubiculo* (D[ac] -*culum*); edpr nil nisi *incluser. eum in cubiculo* | *et cust. pos. ad ianuas* (C *posuerunt cust. in ianua*) *et signav.* (C add *suis sigillis*) *ianuam* (C om) *ubi er. incl. Ios.* (C *ubi incluserant eum*) cum A, item C, item (sed om *et signav.* etc) B .. D[abc] edpr Havn *signaverunt* (edpr add *que*, Havn *vero*) *ostium cubilis super clavem* (edpr om *cub. s. cl.*) *Annas et Caiphas*, *custodes* (Havn add *quoque*) *posuerunt* (edpr *ponentes*).

2. *Sabbato autem mane:* ita AC; sed quae sequi debent in utroque exciderunt; sequitur enim statim *et vigilantes diluculo.* Hinc *consilium fecerunt* - - *post diem sabb.* ex D[abc] sumsimus, quibus *et* tantum praemittunt loco illorum *Sabbato autem mane.* | *et vigilantes diluculo* (B *Saluto autem diluculo vigilans*) *omnis* - - *quali morte* (B *qualiter*) *interf. eum* cum ABC .. D[abc] *et cogitaverunt quali morte occiderent Ioseph* .. edpr (omissis prioribus) *et consulentes sacerdotes et Levitas quali morte eum occiderent* | *Sedente aut. congreg.* (A *Sedentibus autem in congregatione*; B *Sedentes autem*) *iuss. eum duci* (AB *adduci*) *cum iniur. multa* (A om). *Et aper.* (ita B; AC *Aper. autem*) *ianuam* (B *ianuas*) *non inv. eum* cum ABC .. D[abc] *Hoc facto congregati* (D[ac] om) *iusserunt principes Annas et Caiphas praesentari Ioseph. Et apportantes clavem, signato autem ostio, non invenerunt Ioseph* (sed D[ab] om *Et apport.* usque *Ioseph*) .. edpr *quo facto post diem sabbati ostium aperientes cubiculi ut educerent eum, non invener. eum.* Item alii Thil. codd *Et cum congregati essent omnes in die sabbati, tollentes signaculum aperuerunt ostium et non invener. Ios. in cubiculo ubi eum posuerunt et incluserunt.* | *Expavit igitur* (AB om) *omn. pop. et nimio stupore mirati sunt* (AB *et obstupefactus est*) *quia signac. inven.*

et nimio stupore mirati sunt quia signacula invenerunt signata, et quia claves habuit Caiphas. Et amplius non ausi sunt mittere manum in eos qui locuti sunt ante Pilatum pro Iesu.

Caput XIII.

[1] Sedentibus autem in synagoga et altercantibus de Ioseph venerunt quidam de custodibus, quos petierant a Pilato custodire sepulcrum Iesu ne venientes discipuli eius furentur eum. Et annuntiaverunt dicentes archisynagogis et sacerdotibus et Levitis quae facta sunt, quomodo factus est terrae motus magnus, et vidimus quomodo angelus domini descendit de coelo et revolvit lapidem ab ostio monumenti, et sedebat super eum: et adspectus eius sicut fulgur et vestimenta sicut nix. Et prae timore facti sumus velut mortui. Et audivimus vocem angeli loquentis mulieribus, quae venerant ad

---

signata (B *quia signitas inver. ianuas*, A *quia non invener. eum signatis signaculis.* Praeterea C add *et portam clausam*) *et quia* (B *propter*) *clav.* (B add *quas*) *hab. Caiph.* (C pro *et quia* etc sic: *clavibus traditis Caiphae pontifici*) cum ABC .. D^{abc} *Haec* (D^{c} *hoc*) *audiens omnis congregatio admirantes* (D^{c} add *admodum*) *obstupuerunt, quia signatam invenerunt* (D^{c} *signaverunt*) *clavem* (D^{c} *-vi*) *cubiculi* (D^{c} *-lum.* Praeterea D^{a} add *nec invenerunt Ioseph*). *Annas* (D^{c} praem *Admirantes vero*) *et Caiphas abierunt* .. edp^{r} *unde admirati sunt omnes et obstupuerunt* | *Et ampl.* (A om) *non ausi* -- *pro Iesu* cum BA .. reliqui om

XIII, 1. *Sedentibus aut. in syn. et alterc.* (A *aut. illis et loquentibus*) -- *quos petierant* -- *Iesu* (pro his B *qui custodierant sep. domini Iesu*) *ne venientes* (A *veniant*) *disc. ei.* (A add *et*) *fur. eum* cum AB; item C *Sedentes autem in concilio et ad invicem altercantes miserunt pro custodibus quos petierant a Pil. cust. sep. Iesu* .. D^{abc} edp^{r} *Haec omnibus admirantibus ecce* (D^{c} edp^{r} *Et ecce*) *quidam de militibus qui sepulcr. custodiebant* (D^{c} *-dierant*) | *et* (C *qui advenientes*) *annunt.* (B *nunt.*) *dicentes* (AC om) -- *quae facta sunt* (C *erant circa sepulcrum.* B om *qu. f. s.*) cum ABC .. D^{abc} edp^{r} *intrans* (D^{c} *intrantes*; D^{a} om) *in* (D^{c} edp^{r} om) *synagogam* (D^{a} *-goga*) *dixit* (D^{c} *dixerunt*) | *quomodo fact. est* (C *qualiter fa. fuit*) *t. m. magn.* (A add *illis custodientibus eum*), *et vidimus* (B om) *quomodo* -- *lapidem* (pro his *quomodo* usque *lapid.* C sic: *angelum dei revolvere lapid.*) *ab ost. mon.* (B *a monumento*) *et sedeb.* (B *sedit*) *sup. eum* cum ABC .. D^{abc} edp^{r} *quia* (edp^{r} om) *nobis custodientibus monumentum Iesu* (edp^{r} om) *facta* (edp^{r} *-ctus*) *est terrae motio* (edp^{r} *motus*) *et vidimus angelum dei quomodo* (edp^{r} *qui*) *revolvit monumenti lapidem et sedeb.* (edp^{r} *sedit*) *sup. eum* | *et* cum BD^{abc} edp^{r} .. AB *erant autem* | Edp^{r} *adsp. eius erat quasi fulg.* | *vestimenta* cum ABD^{c}, item addito *eius* C edp^{r} .. D^{ab} *vestimentum eius* | *sicut nix* .. D^{c} praem *facta sunt alba* | *Et prae timore* cum D^{abc} edp^{r} .. B *unde pr. tim.*, AC *pr. tim. autem* | D^{ab} *effecti sumus* | *Et* (B praem *et vidimus ipsum angelum*) *audivimus* | *vocem ang. loq. mulieribus qu.*

sepulcrum, et dicentis Nolite timere vos: scio enim quia Iesum quaeritis crucifixum: non est hic, surrexit sicut dixit: venite et videte locum ubi positus erat dominus. Et cito euntes dicite discipulis eius quia surrexit a mortuis, et praecedet vos in Galilaeam, sicut dixit vobis.

2 Dicunt Iudaei Quibus mulieribus loquebatur? Dicunt milites Mulieres nescimus quae erant. Dicunt Iudaei Qua hora fuit? Dicunt custodes Media nocte. Dicunt Iudaei Et quare non tenuistis eas? Dicunt custodes Tanquam mortui facti sumus a timore angeli, non sperantes iam videre lumen diei: et quomodo potuimus tenere eas? Dicunt Iudaei Vivit dominus deus, non credimus vobis. Dixeruntque custodes Iudaeis Tanta signa vidistis in homine illo et non credidistis:

---

ven. ad sep. (*qu. venerant* [edpr *-runt*] *ad sep.* [Dc add *Christi*] ex Dc edpr assumsi; ABC om. Vide etiam Dab) *et dicentis* (A *et dicens*; B *vocem eius dicentis mulierib.*) cum ABC .. Dabc edpr *angelum dicentem mulier.* (Dc edpr add *qu. ven.* Vide ante.) *ad sepulcrum Iesu* (Dc *Christi*; edpr om), *et dixit angelus* (Dab edpr om *et dix. ang.*) | *vos* cum BC .. reliqui om | *scio enim quia* (alii *quod*) cum C .. Dc om; reliqui om *enim* | *quaer. crucif.* (Dc *qui cruc. est*) cum Dabc edpr .. ABC *crucifixum* (AC *qui crucifixus est*) *quaer.* | *non est hic, surr.* (edpr *sed surr.*, C *surr. enim*) *sic. dixit* (Dc *dixerat*; AC add *vobis*) cum ABCDc edpr .. Dab *hic surr. sic. praedixit* | *dominus* cum ABC .. reliqui om | *discip. eius* .. A add *et Petro* | *quia surrex.* (AC add *dominus*) *a mort.* (A edpr om *a mort.*) | *et* (B *ecce*, C *et ecce*) *praecedet* | AB *in Galilaea* | *sicut dixit vobis* cum ABDac .. CDb *et* (Db om) *ecce dixi* (Db *praedixi*) *vob.*

2. *Dicunt Iud. Quibus -- Dicunt* (C *responderunt*) *milites* (AB om) *Mulieres* (C om) *nesc. qu. erant* (C om *qu. er.*) -- *Dicunt* (C *responder.*) *custodes Media -- Et* (AC om) *quare non ten. eas* (C *mulieres istas*)? *Dicunt* (C *responder.*) *custod.* (C om; A add *Iudaeis*) *Tanquam mortui -- et* (B om) *quom. potuimus ten. eas* (B om *ten. eas.* Pro *Tanquam* etc C sic: *Quomodo potuimus eas tenere, quia tanq. mort. facti sumus a timore angeli, non sperantes iam vid. lumen diei*) cum ABC .. Dabc (similiterque edpr) *Et convocantes Iudaei omnes milites qui custodierant monumentum Iesu, dixerunt eis Quae sunt mulieres illae ad quas angelus locutus est? quare* (edpr *et qu.*) *eas non tenuistis? Respondentes milites dixerunt Mulieres nescimus quae fuerunt, et nos ut mortui facti sumus prae timore angeli, et quomodo potuissemus* (Dc *potuimus*) *apprehendere mulieres illas* (edpr om *et quomodo* etc) | *Dicunt* (Dabc *dixer. illis*, edpr *responder.*) *Iud. Viv. dom. deus* (edpr om), *non* (ita C; reliqui *quia non*) | *Dixeruntque* (B *responderunt*, A *respondentes*) *custod.* (A add *dixer.*) *Iudaeis* cum ABC .. edpr *responder. milites*, Dabc *respondentes milites dixer. Iud.* | *Tanta sign. vid.* (C add *et mirabilia*) *in homine illo* (B *isto*) *et n. credid.* cum ABC .. Dabc edpr *Tanta miracula facientem Iesum vidistis* (Dac add *et audistis*) *et non* (edpr *videntes Ies. facere non*) *eis* (Dac *ei*, edpr

et nobis quomodo habetis credere quia vivit dominus? Iurastis enim bene, quia vivit dominus Iesus Christus. Iterum dicunt Iudaeis custodes Audivimus quia Ioseph qui petiit corpus Iesu inclusistis in carcerem et signastis anulis vestris, et aperientes non invenistis eum. Date ergo nobis Ioseph, et nos vobis dabimus Iesum Christum. Dixerunt Iudaei Ioseph ivit Arimathiam civitatem suam. Dicunt custodes ad Iudaeos Et Iesus, quemadmodum audivimus ab angelo, in Galilaea est.

3 Audientes autem Iudaei sermones istos timuerunt valde, dicentes Ne quando audiatur sermo iste et omnes credant in Iesum. Et consilium facientes Iudaei inter se protulerunt

---

om) *credidist.* (Dac *creditis*) | *et nobis qu. hab. credere* (B *qu. creditis*) *quia dom. vivat* (C *vivit dom. Iesus Christus*; A *vivit deus*) cum ABC .. Dabc edpr *quomodo nobis credituri estis* | *quia vivit dom.* (B *dom. vivat*)? *Iurastis enim bene* (B *Etenim bene dixistis*) *quia viv. dom. Ies. Chr.* (B om) cum ABC (sed is a priore *quia vivit dom.* ad alterum transiluit). Praeterea AB, non item C, add *et ipse regnat in secula seculorum* .. Dabc edpr *Bene quidem dixistis Vivit dominus* (edpr om *Viv. do.*): *et* (Dc edpr *nam*) *vere* (Dc om) *vivit ipse* (Dc edpr om) *dominus*, *quem crucifixistis* (Da om *qu. cruc*) | *Iterum dic. Iud. cust.* (A *cust. Iud.*) cum AC .. B *Et* .. Dabc edpr om | *Audivimus* .. Dabc praem *nos* | *quia Ioseph qui petiit corp. Iesu* (B om *qui pe. co. Ie.*) *inclus. in carcerem* (B *-re*; C *qu. incl. Io. in carc. quia petierat co. Ie.*; AB add *ubi non erat fenestr.*) *et sign. an. vestr.* cum ABC .. Dabc edpr *quia ipsum* (edpr om) *Ioseph*, *qui sepelivit corpus Iesu*, *inclusistis in cubiculo super clavem signantes* | *et aperientes* (AB add *alia die*; C *alia autem die aper.*) *non inv. eum* (C om *eum*) | *nobis Ioseph*, *et nos vob. dab. Ies. Chr.* (B *Chr. dominum* sine *Ies.*) cum ABC .. Dabc edpr *vos* (edpr *nobis*) *Ioseph*, *quem in cubiculo custodistis* (Dc *inclusistis*) *et nos dabimus Iesum*, *quem in sepulcro custodivimus* | *Dixer.* (A *tunc dix.*) *Iud.* (AC add *custodibus*) *Ios. ivit Arim. civ. s.* (AC *Ios. in civitate sua Arimathia est* [C om *est*]) cum BAC .. Dabc edpr *Respondentes* (edpr *-derunt*) *Iud. dixerunt* (edpr om) *Ioseph nos dabimus* (edpr *damus nos*), *date nobis* (edpr *vos*) *Iesum. Ioseph autem* (edpr *enim*) *in civitate sua* (edpr add *in*) *Arimathia est* | *Dic.* (BC *dixer.*, B add *que*) *cust. ad Iud.* (BC om *ad Iud.*) *Et Iesus* – – *in Gal. est* (BC *Et Ies. est in Gal.*, *sicut audivim. ab ang.* [C add *qui revolvit lapidem*] *Ecce* [C *quia Ies.*] *praecedet vos in Galilaea* [C *-laeam*]) cum A, item BC .. Dabc (item edpr, sed om *Respond.* usque *in Arim. est*) *Respondentes milites dixerunt Si Ioseph in Arimathia est*, *et Iesus in Galilaea est*, *sicut audiv. ab angelo dicente mulieribus* (edpr om *dic. mul.*)

3. *Aud. autem* (AB om) *Iud.* – – *dicentes* cum ABC .. Dabc edpr *Haec* (edpr *hoc*) *aud. Iud. timuerunt* (edpr add *valde*) *dicentes ad semetipsos* (edpr *ad invicem*) | *Ne quando* .. B *timemus ne* | *audiatur* (CDc edpr *-antur*) *sermo iste* (iidem *sermones isti*) *et* (Dc om?) *omn. cr. in Ies* (B *eum*) .. Dab (?) *Nae* (ita edd. Fabr. Bch. Thil.) *quando audientes sermones istos omnes credent in Iesum* | *Et consilium* – – *protulerunt arg. idon.* (A *prot. arg. quam plurimos*, C *dederunt plur. arg.*) *et ded.*

argenteos idoneos et dederunt militibus, dicentes Dicite quia nobis dormientibus venerunt discipuli eius et furati sunt eum. Et si auditum fuerit hoc a praeside, nos eum confirmabimus et securos vos faciemus. Milites vero accipientes sic dixerunt ut a Iudaeis moniti sunt: et diffamatus est omnibus sermo illorum.

Caput XIV.

[1] Finees autem quidam sacerdos et Addas didascalus et Egias Levita descendentes de Galilaea in Ierusalem retulerunt archisynagogis et sacerdotibus et Levitis quomodo viderunt Iesum sedentem et discipulos eius cum eo in monte oliveti, qui vocatur Mambre sive Malech, et dicebat discipulis suis

(B haec om) *milit.* (C *custodib.*) *dic.* cum ABC .. Dabc edpr *et congregantes pecuniam multam* (edpr *-gata -nia -ta*) *deder. militibus* (edpr *eis*) *dic.* | *nobis* cum A edpr .. reliqui *vobis* | *disc. eius* .. Dabc add *nocte* | *eum* cum ABC .. Dabc *corpus Iesu* (edpr *nob. dorm. disc. Iesu furati sunt corp. eius*) | *Et si aud. f. hoc* (AB om; Dabc post *si*) *a* (Dabc add *Pilato*) *praes., nos eum confirmab.* (A *confortabim.*; Dabc *nos satis faciemus* [Db add *verbum*, Dc *ei*] *pro vobis*) *et sec. vos* (B *et vos salvos et sec.*) *fac.* Liberrime edpr. | *Milites vero acc.* (edpr add *pecuniam*) -- *moniti* (edpr *instructi*) *sunt: et diff. est* (edpr *diffamatur*) *omn. se. ill.* (edpr *se. eorum apud omnes*) cum Dabc edpr .. BCA *Qui accipientes argenteos veritatem celare* (B *tacere*) *minime potuerunt* (C *ver. minime tacuerunt*). *Volentes dicere* (C *Volebant itaque dicere quia*) *Discipuli eius nobis dormientibus venerunt et tulerunt eum* (C *disc. eius furati sunt nob. dorm.*), *et dicebant vero* (C *et non poterant exprimere, sed diceb. Vere*) *Surrexit dominus Iesus Christus a mortuis, et nos* (C om) *vidimus angelum dei* (C *domini*) *descendentem de caelo, et revolvit lapidem* (C add *ab ostio monumenti*) *et sedit* (C *sedebat*) *super eum.* (A omnia om ab *Volentes dicere* usque *sup. eum.*) *Et disseminatus* (BC *diffamatus*) *est sermo iste apud Iudaeos* (B *ab omni populo Iudaeorum*) *usque in praesentem diem.*

XIV, 1. *Finees* (A *Phynees*, B *Et Eneas*) *autem* (AB om) *quid. sacerd.* cum ABC .. Dabc edpr *Quid. aut. sac. nomine Finees* (Dac *Phin.*) | *Addas* (ita B; A *Addam*, Db edpr *Adda*, Dac *Ada*, C male om) *didasc.* (Dac edpr *praeceptor*, Db om) | *Egias Levita* cum ABC .. Dabc edpr *Levites* (Dac *-ta*) *nomine Aggeus* (ita Db edpr; Dac *Agaeus*) | *desc. de* (AB *a*) *Galilaea* -- *Levitis* cum ABC .. Dabc edpr *isti tres venerunt de Galil. in Ierus. dicentes* (Dabc *et dixer.*) *principibus sacerdotum et omnibus qui* (Db om) *in synagogis erant* (Db om; edpr om *et omnibus* etc) | *quomodo* -- *oliveti* cum B; item AC *quanta viderant, quomodo Iesum et discipulos eius viderant in montem oliv.* (C *Iesus sedebat in monte oliv. cum disc. suis* .. Dbca edpr *quia Iesum quem crucifixistis* (Da *Ies. cr. quem*) *vidimus cum undecim discip. suis loquentem*, (edpr add *et*) *sedentem in medio eorum in monte oliv.* | *qui* (C add *locus*) *vocatur Mambre* (A *Manbre*) *sive Malech* (C om *si. Ma.*, A *alii vocant eum Amalech*) cum ABC .. reliqui om. Cf. de hoc nomine notas ad text. gr. | *et diceb. disc. suis* cum A .. C *et doceb. eos dicens* .. BDabc edpr *et di-*

Euntes in mundum universum annuntiate universae creaturae evangelium regni dei. Qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos qui crediderint haec sequentur. In nomine meo daemonia eiicient, linguis loquentur novis, serpentes tollent, et si mortiferum quid biberunt non eis nocebit, super infirmos manus imponent et bene habebunt. Haec loquente Iesu ad discipulos suos vidimus eum assumptum in coelum.

[2] Dicunt eis sacerdotes et Levitae et seniores Date gloriam deo Israel, et date ei confessionem si ista, quae narrastis, et audistis et vidistis. Dicunt illi qui exposuerant Vivit dominus deus patrum nostrorum, deus Abraam et deus Isaac et deus Iacob, quia audivimus et vidimus. Dicunt Iudaei ad eos Ad hoc venistis nuntiare nobis, an venistis orationem deo dare? Dixerunt ipsi Venimus orationem dare deo. Dicunt seniores et principes sacerdotum et Levitae ad eos Et si ora-

---

centem eis | *Euntes -- annuntiate* (A add *omnia*, C *omnia haec*) *universae* (C *-sis*) *creaturae* (C *-ris.* AC add *et praedicate*) *ev. regn. dei* cum BAC .. Dabc edpr *Euntes in m. univ.* (Db *per omnem mund.*) *praedicate* (edpr add *evangelium*) *omnibus gentibus* (edpr om *omn. ge.*), *baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti.* | *Qui* (Dabc *Et qui*) *crediderit* | Dabc *hic salvus erit* | *qui vero* (C *autem*, edpr om) *non cred. condemn.* cum ABC edpr .. Dabc om | *Signa autem -- si mortif. quid biberunt* (B *si quid mort. comederunt;* C *mort. si quis biberit*) *-- infirmos* (C *egros*) *-- bene habeb.* (C *salvi fient*) cum ABC .. Dabc edpr om | *Haec loq. -- suos* cum AB .. Dabc *et cum haec locutus fuisset disc. suis* .. C *haec eo loquente*, edpr *et hoc dicto* | *assumptum* cum ABC .. reliqui *ascendentem*

2. *Dic. eis* (C *Responderunt*) *sac. et Lev.* (B om *et Lev.*) *et sen.* (C om *et sen.*) .. edpr *Audientes principes sacerd. dixerunt* .. Dabc *Et haec audientes principes sacerdotum et sen. et Lev. dixerunt tribus viris illis* | C *Nos volumus ut detis gloriam et confess. deo* (etiam edpr om *Israel*) | *si ista* (B add *vera sunt*) *quae narrastis* (A *narratis*) *et audistis et* (A haec om) *vidist.* cum AB, item C *si ista quae narratis et dicitis vidisse vera sunt* .. Dabc edpr *si vera sunt quae vidist. et audist.* | *Dic. illi qui exp.* (B om *qu. exp.*) cum AB .. C *at illi* .. edpr *responderunt* .. Dabc *illi autem respondentes dixer.* | *dominus deus* (Dab- om) *patr. nostr. deus* (ABC om *pa. no. de.*) *Abr.* etc | *quia audiv. et vid.* cum AB (C transilit ad eadem verba infra posita) .. Dabc *sicut audivimus loquentem Iesum cum discipulis suis, et sicut vidimus eum ascendentem in coelum, veritatem dixim.* (Da *sic ver. dicim. vobis*); item edpr *quia vera sunt quae dixim. et audiv. eum loquentem -- in celum.* | *Dic. Iud. ad eos -- nuntiare* (B *ut ita nuntiaretis*) *nob.*, *an* (B *aut*) *venist.* (B om) *orationem* (B *ration.*, sed postea bis *orat.*) *d. dare* (B *redderitis* sic). *Dix. ipsi* (A *autem eis*) *-- ad eos* (A om) *-- ante omn. populum* cum AB .. Dab *Et*

tionem venistis dare deo, de deliramento isto quid murmurastis ante omnem populum? Dicunt Finees sacerdos et Addas didascalus et Egias Levita ad archisynagogas et sacerdotes et Levitas Si verba ista quae locuti sumus, quae vidimus et audivimus, peccatum est, ecce sumus in conspectu vestro: secundum quod bonum est in oculis vestris facite nobis. Qui accipientes legem adiuraverunt eos nulli narrare verba deinceps. Et dederunt eis manducare et bibere, et eiecerunt eos extra civitatem, dantes eis argenteos et viros tres cum eis, qui perducerent eos usque Galilaeam.

[3] Tunc consiliati sunt Iudaei inter se, cum ascenderent illi in Galilaeam, et concluserunt se archisynagogae, et concidebantur furore magno dicentes Quid hoc signum contigit in Israel? Dicunt autem Annas et Caiphas Quid tristes sunt animae vestrae? militibus debemus credere quia angelus do-

(Db om) *respondentes tres illi* (Db om) *viri dixer.* (Da add *et superaddentes sermones hos iidem tres viri dixer.*) *Si verba quae audivimus ab Iesu, et quod vidimus eum ascendentem in coelum* (Da *coelos*) *tacemus* (Da *taceamus*) *peccatum habemus* (Da *habebim.*) .. Dc *Nam si verba* etc omissis prioribus; item edpr *Quod si tacuerimus, pecc. habuerimus* omissis reliquis | *Dic. Finees* (vide supra) *sac. et Addas* (ita AB) *did. et Eg. Levita* -- *quae* (A om) *vid. et audiv.* (ab his inde rursus accedit C) -- *quod bonum est* (C *bonum quod videtur*) -- *fac. nobis* cum AB, item C .. reliqui om | *Qui accip.* (C *Quibus porrexerunt*) *leg. et adiurav. eos* -- *deinceps* (C *adiur. ut nullum dicerent verbum*). *Et dederunt* -- *extra* (C *foras*) -- *qui* (C *ut*) *perducerent* (A *perduxerunt*) *usque* (B *in*, A *usq. in*) *Galilaeam* (AB add *et abierunt in pace*) cum AC, item B (sed ab *adiur. eos* [ad *eiecer. eos* aberrans] statim pergit *extra* etc) .. Db item (passim differentes) Dac edpr *Statim exsurgentes principes sacerdotum tenentes legem domini coniuraverunt eos dicentes Iam nemini amplius adnuntietis verba quae nobis locuti estis de Iesu. Et dederunt eis pecuniam multam, et miserunt cum eis tres* (Dac *alios*) *viros ut deducerent eos in regiones suas* (edpr *et denunciantes* pro *et mis.* usque *suas*) *ut nullo modo* (edpr *ne*) *starent in Ierusalem.*

3. *Tunc consiliati sunt* (A *consilium fecerunt*) *Iud. inter se* (B add *ipsos*) *cum* -- *in Galilaeam* (A *-laea*) *et concluserunt se archisynagogae* (B h. l. *-gogi*, sed nec alteram formam prorsus arcet. A *clauserunt archisynagogae synagogas*) *et concidebantur* (A *irati sunt*) *furore magno* (A *ira magna*) *dicentes* (C hucusque sic: *Iudaei autem contristati multum concludentes* [se] *in synagoga inierunt consilium intra se dicentes*) *Quid* (A *ob*) *h. s.* (A add *quod*) *cont. in Isr.* (AB *in Ierusalem*) cum ABC .. Dabc edpr *Congregati ergo sunt omnes Iudaei et fecerunt inter se magnam lamentationem* (edpr *Congregatisque omnib. Iud. fecer. lament. magn.*) *dicentes Quid* (Dac add *est*) *hoc* (edpr om) *sign.* (Dac add *quod*) *factum est in Isr.* (Dac *Ierusalem*) | *Dic. autem* (C *Tunc surrexerunt*) *Ann. et Ca.* (C add *dicentes*) *Quid* (A *Cur*) *tr. s. an. vestrae* (C *tristatur anima nostra*) -- *quia* (A *qui dicebant*, B

mini descendit de coelo et revolvit lapidem ab ostio monumenti? sed quia discipuli eius dederunt aurum multum his qui custodiebant sepulcrum et tulerunt Iesum, docueruntque eos ita dicere Dicite quia angelus domini descendit de coelo et revolvit lapidem ab ostio monumenti. Nescitis quia Iudaeis non licet credere alienigenis aliquod verbum, scientes quia hi ipsi qui acceperunt a nobis aurum idoneum, sicut docuimus eos ita dixerunt?

Caput XV.

[1] Exsurgens autem Nicodemus stetit in medio concilio et ait Recte dixistis. Numquid et viri descendentes de Galilaea non sunt timentes dominum, viri pacis, mendacium odientes? et ipsi narraverunt cum sacramento quoniam vidimus Iesum in monte Mambre sedentem cum discipulis suis,

---

quod diceb.) *angelus* (A add *enim*) - - *monumenti?* *sed quia* (AB *Non ita est; sed quia* [B om]) *disc. eius dederunt* - - *tulerunt Iesum* (C *corpus eius*), *docueruntque* (C *ipsi docuerunt*) *eos ita dic. Dicite* - - *monumenti. Nescitis* (C *At non scitis*) - - *alienigenis* (hanc vocem ex D^abc edp^r assumsi; facile poterat ante *aliq.* excidere) *aliq. verb.*, *scientes quia hi ipsi qui acceperunt* (B *nam ut scitis, acceperunt*) - - *sicut* (B *et sicut*) - - *dixerunt* cum CB, item A (sed is post *dederunt* pergit *eis aurum multum et sicut docuerunt eos ita dixerunt*, omissis omnibus reliquis) . . D^abc edp^r *Annas autem et Caiph. consolantes eos dixerunt Numquid militibus qui custodierunt monumentum Iesu* (edp^r *Numq. custodibus*) *debemus credere* (edp^r *credendum est*) *dicentibus nobis* (edp^r om *dic. no.*) *quoniam angelus revolvit lapidem de ostio monumenti* (edp^r om *de ost. mo.*)? *Forsitan haec discipuli eius dixerunt eis et dederunt pecuniam* (D^b *eis pecunias multas*) *ut haec dicerent et* (edp^r om *h. dic. et*) *tollerent corpus Iesu. Hoc autem* (D^b om) *scitote quia non* (edp^r om *Hoc usq. quia*) *est credendum ullo modo* (edp^r om) *alienigenis* (D^b *est credere alien. ullum verbum*), *quia et a nobis acceperunt pecuniam copiosam, et secundum quod docuimus eos dicere sic omnibus dixerunt* (haec brevius edp^r). *Aut nobis habent* (D^b *ex nobis habuerunt*) *tenere fidem aut discipulis Iesu* (edp^r *Aut nobis* etc om)

XV, 1. *Exsurgens autem* (B om *autem*; A *Et exsurg.*) *Nic. stetit* (B om, item *et* infra) *in med. concilio* (A *eorum*) *et ait* (B *dixit*) cum ABC . . D^abc edp^r *Exsurg. vero* (edp^r om) *Nic. dixit* | *dixistis* cum ABC . . D^abc edp^r *loquimini* (edp^r *loquamini*), *filii Israel* | *Numquid et viri* (C *illi viri iusti*) *descendentes* (C *qui descenderunt*) de (AB *a*) *Gal. non sunt* (AB *Gal. et ipsi*) *tim. dom. viri pac. mend. odientes* (A *tim. deum suum sunt viri mendac. dicentes? viri pacifici sunt.* B *tim. dominum non sunt viri mendaces, viri pacif. sunt.* In utroque latere videtur vitium.) *Et ipsi* (C haec om; B *nam*) *narr. cum sacr. quon. vidimus* (B *vidisse* pro *qu. vi.*) - - *discip.* (BC *XI disc.*) *suis* (B om) *et quia* (C om) *doceb.* (B *et do-*

et quia docebat eos audientibus nobis, et quia viderunt eum assumptum in coelum. Quod nullus interrogavit eos, quomodo assumptus est in coelum. Et sicut docet nos scriptura sacri libri quia et sanctus Elias assumptus est in coelum: et Elisaeus clamavit voce magna, et proiecit Elias melotem suum super Elisaeum: et iterum Elisaeus proiecit melotem illum super Iordanem, et transiit et venit Iericho. Et occurrerunt ei filii prophetarum et dixerunt ad Elisaeum Ubi est dominus tuus Elias? Et dixit quia assumptus est in coelum. Et dixerunt ad Elisaeum Numquid spiritus rapuit eum et proiecit eum in unum ex montibus? sed magis tollamus pueros nostros nobiscum et requiramus eum. Et confirmaverunt Elisaeum, et ibat cum illis: et quaesierunt eum tribus diebus et tribus noctibus, et non invenerunt eum, quoniam assumptus est. Et nunc, viri, audite me, et mittamus in omnem Israelem et videamus ne alicubi assumptus sit Iesus et pro-

---

centem) *eos aud. nob.* (B *se ipsum audientib.*, C om) *et quia* (C *qualiter*) *viderunt e. a. in coelum* (C *in caelo.* B *et se vidisse eum scandere coelum*) cum ABC .. Dabc edpr *Vos audistis omnia quae locuti sunt tres illi viri iurantes in lege domini, qui dixerunt* (edpr *et dicentes*) *Vidimus Iesum loquentem cum disc. suis super montem oliveti, et vidimus eum* (edpr *et* pro *super* usque *eum*) *ascendentem in coelum.* | *Quod nullus int. eos quomodo* (ita de coniectura scripsi; in cod. enim *antequam* videtur esse) *ass. est in coelum* cum A (BC ob ὁμοιοτέλευτον videntur praeterisse) .. reliqui om | *Et sicut -- script. sacri libri quia et sanctus* (B *script. sacra, sanctus*) *Elias -- in coelum* (B om. C hucusque sic: *Nonne legistis in scripturis sanctis* [videtur h. l. excidisse], *Elias ass. est*) -- *et iterum Elisaeus* (C *et Eli. statim;* B *Eli. vero*) *pr. melot.* (C om) *ill.* (B om *mel. ill.*) *super* (C *in*) *Iord. et tr.* (B haec om) *et* (B add *errans*) *ven.* (A *in* pro *et ven.*) *Iericho. Et occurr. -- ad Elis.* (B *ad eum*) -- *Et dixit quia ass.* (B *Quibus ille dix. Ass.*, C *Et resp. Ass.*) -- *Et dix. ad Elis.* (B *ei*) *Numq.* (C *At illi Numq.*) *spir.* (B *deus*) -- *sed magis* (B haec om; C *dixerunt ergo*) *toll.* (B add *ergo*) -- *nobisc.* (C om) -- *Et confirm. Elis.* (haec om C) -- *et* (C *sed*) *non inven.* -- *assumptus* (ita A; BC *vere ass.*) *est* (C *fuerat*) cum ABC .. Dabc edpr *Et docet nos scriptura quod beatus Elias propheta* (edpr om) *assumptus est. Et interrogatus Helisaeus a filiis prophetarum Ubi est pater noster Elias? dixit eis quia assumptus est. Et dixerunt filii prophetarum ad eum Forsitan spiritus* (edpr add *eius*) *illum rapuit et posuit* (edpr *punit*) *illum* (Dac om *et pos. ill.*) *in montibus Israel. Sed eligamus viros nobiscum, et circumeuntes montes Israel forsitan inveniemus eum. Et deprecati sunt Helisaeum* (edpr om *Et* usque *Hel.*), *et ambulavit* (edpr add *Helisaeus*) *cum illis tribus diebus, et non invenerunt eum.* | *Et nunc viri* (B *Nunc ergo*, C *Nunc ergo carissimi*) -- *in omnem Isr.* (C *in omni Israel*) -- *ne alic. assumptus -- ex montibus* (ita AB;

iectus sit in unum ex montibus. Et placuit omnibus sermo iste. Et miserunt in omnibus montibus Israel quaerere Iesum, et non invenerunt eum; invenerunt autem Ioseph ab Arimathia, et nemo ausus fuit comprehendere eum.

2 Et annuntiaverunt senioribus et sacerdotibus et Levitis quia circumivimus omnes montes Israel et non invenimus Iesum; invenimus autem Ioseph in Arimathia. Audientes autem de Ioseph gavisi sunt et dederunt gloriam deo Israel. Et consilium facientes archisynagogae et sacerdotes et Levitae, quo ordine mandarent ad Ioseph, acceperunt chartas et scripserunt ad Ioseph.

Pax tibi et omnibus quae tua sunt. Novimus quia peccavimus in deum et in te: et deprecatus es deum Israel, et

---

C *si Ies. Christ. raptus alicubi a spiritu proiectus est.*) cum ABC .. Dabc *Et nunc* (edpr *Itaque*) *audite me, filii Israel, et mittamus viros in montes* (edpr *-tibus*) *Israel, ne forte rapuerit spiritus Iesum, et forsitan inveniemus eum et agemus* (edpr om *eum et ag.*) *poenitentiam.* | *omnibus* (C *universis*) *sermo iste* (A om *iste*; C *quem locutus est Nicodemus*) cum ABC .. Dabc *omni populo consilium Nicodemi,* item edpr *sermo omni populo* | *Et mis. in omnibus mont.* (C *Mis. igitur ad omnes montes*) *Israel* -- *compreh. eum* (A *mittere in eum manum*) cum ABC .. Dabc edpr *et miserunt viros et* (edpr *et missis viris*) *quaerentes non invenerunt Iesum* (edpr om). *Et reversi sunt.* (ita edpr; reliqui omisso *sunt* statim pergunt *dixerunt Circumeuntibus*, quae ad seqq. nostra pertinent.)

2. *Et annunt.* (A *nunt.*, C *Annunt. autem*) *sen. et sac. et Lev.* (pro his C *Iudaeis*) *quia* (B *dicentes*) *Circumivim.* (A *-iverunt*) -- *invenimus* (A *-nerunt*) *Ie.*; *invenim. autem* (A *tamen*) *Io. in* (AB *ab*) *Arim. Aud. autem* (BC add *Iudaei*) -- *gav. sunt* (B add *gaudio*, C *gaud. magno*) *et ded.* (C *dantes*) -- *deo Isr.* cum ABC .. Dabc edpr *et* (Dabc om) *dixerunt Circumeuntibus nobis* (edpr *Circumeuntes*) *non invenimus Iesum, sed invenimus* (edpr om) *Ioseph in civitate sua Arimathia* (edpr add *est*). *Haec audientes principes et omnes populi gavisi sunt* (edpr *Quo audito gav. s. princ. sacerdotum*) *et glorificaverunt deum Israel* (edpr om) *quia inventus est Ioseph, quem incluserant in cubiculo et non invenerunt* (edpr om *in cub.* etc). | *Et consilium* -- *quo ordine mand. ad Ios.* (C add *ut veniret in Ierusalem.* B om *quo ord.* etc), *acceperunt chartas et scr. ad Ios.* (C *et inter cetera dixerunt mittere litteras sic continentes*; A pro *acc.* etc *et dixer.*) cum ABC .. Dabc *Et facientes congregationem magnam dixerunt principes sacerdotum Quo ordine possumus adducere Ioseph ad nos et loqui cum eo? Et tollentes tomum* (Dc *folium*) *chartae scripserunt ad Ioseph dicentes,* item edpr *factoque concilio quo ordine vocarent Ioseph, scripserunt ad eum thomo cartae dicentes*

Pax tibi et omnibus (C *omnia*) *quae tua sunt* (C add *honorande pater Ioseph et honorabilis omni populo Iudaeorum*) cum ABC .. Dabc edpr *P. tecum et omn. qui tecum sunt* | *Novimus* .. Dabc edpr *scimus* | *in de. et in te* .. Da *tibi et in deum* | *et* (C *et tu*, B *sed tu*) *depr. es* (C add *dominum*) *de. Isr.* -- *nostris* (C add

liberavit te de manibus nostris. Et nunc dignare venire ad patres tuos et ad filios tuos, quia contristati sumus vehementer: quaesivimus te omnes, qui aperientes ianuam non invenimus te. Novimus quia malum consilium consiliati sumus adversum te, sed dominus supplantavit consilium nostrum adversum te. Honorandus es, pater Ioseph, ab omni populo.

3 Et elegerunt ex omni Israel septem viros amicos Ioseph, quos et ipse Ioseph noverat amicos, et dicunt archisynagogae et sacerdotes et Levitae ad illos Videte: si susceperit epistolam et legerit eam, pro certo veniet vobiscum ad nos; si autem non legerit, sciatis quia malignatur adversus nos, et salutantes eum in pace revertimini ad nos. Benedicentes autem eos dimiserunt. Venerunt autem in Arimathia ad Ioseph, et adoraverunt eum in faciem super terram et dixerunt Pax tibi et omnibus tuis. Et dixit Ioseph Pax vobis

---

inique agentibus). *Et nunc dignare -- et ad filios tuos* (A *et fratres*) -- *sumus* (ita ex Dab edpr; AB *sunt*) -- *Quaesiv. te omnes -- cons. sumus* (B om male *te omn.* usq. *sumus*) *adv. te, sed* (A *et*) -- *cons. nostr. adv. te* (A om *adv. te* et add *et liberavit te de manibus nostris*). *Honorandus* (A praem *Et nunc*) *es, pa. Io. ab* (pro *ab* A *et honorabilis*) *o. p.* (C pro *Et nunc dignare* etc sic: *Novimus quidem quia consil. malum consiliati sumus adv. te, et dom. dissipavit cons. nostr. malum. Nunc ergo, reverende pater Ioseph, digneris reconciliari cum fratrib. tuis, cum de absentia tua nimium contristamur.*) cum ABC .. Dabc edpr *Dignare ergo venire ad* (edpr add *nos*) *patr. tuos et ad fil. tuos* (Da om *et ad f. t.*), *qui* (edpr *quoniam*) *admirati sumus* (Dc *sunt*) *de assumptione tua. Scimus quia malignum consilium cogitavimus* (Dac *habuimus*) *adv. te, et dominus suscepit te* (Dc om *et d. s. te*), *et ipse dominus* (edpr om *te*, item *ips. dom.*) *liberavit te de maligno consilio nostro. Pax tibi, domine* (Da om) *Ios., honorabilis* (edpr add *vir*) *ab omni plebe.*

3. *Et elegerunt* .. C *Eleg. itaque* | *ex omni* (A add *populo*) *Israel* .. Dabc edpr om | *viros* (C om) *amic. Ios.* (A om *am. Io.*) *quos -- amicos* (A add *suos*, C *suos esse*), *et* (C *quibus*) *dicunt* (BC *dixer.*) *archisynagogae* (B rursus *-gogi*) -- *ad illos* (B *ad viros.* C om *archisyn.* etc) cum ABC .. Dabc *septem viros amic. Io. et dixer. ad eos.* Post vide edpr | *Videte* (AC om): *si susc. ep. et leg. eam* (B om), *pro certo* (B om) -- *si autem* (C add *susceperit et*) *non legerit* (A ab altero *legerit* ad alterum transiluit), *sciatis* (C *scietis*) -- *in pace* (C om) -- *Benedic. aut. eos dim.* (C om *Benedic.* etc) cum ABC .. Dabc *Dum perveneritis ad Ioseph, salutate eum in pace, dantes ei epistolam.* Item edpr sic: *et electis VII viris amicis Ios. miserunt ei epistolam, salutantes eum in pace* (de his extremis vide Dabc infra). | *Venerunt* (B *Venientes*) *aut.* (C *Cumque venissent*) *in Ar. ad* (B *cum venisset.* C *invenerunt*) *Ios. et* (B om) *ador. eum in faciem* (C *in facies suas*) -- *omnibus tuis* (B *omnib. quae tua sunt*, C *omnia quae habes*) -- *vobis* (AC *vobis-*

et omni populo Israel. Et dederunt ei tomum epistolae. Suscipiens autem Ioseph legit, et amplexatus est epistolam, benedixitque deum et dixit Benedictus dominus deus, qui liberavit Israel ut non effunderet sanguinem innocentem: et benedictus deus, qui misit angelum suum et cooperuit me sub alis suis. Et osculatus est eos et apposuit eis mensam, et manducaverunt et biberunt, et dormierunt ibi.

[4] Et mane surgentes, stravit asinam suam Ioseph et ambulavit cum illis, et introierunt in civitatem sanctam Ierusalem. Et occurrerunt ei populus omnis clamantes et dicentes Pax in introitu tuo, pater Ioseph. Quibus respondens ait Pax domini omni populo. Et osculati sunt eum omnes. Et oraverunt cum Ioseph, et expavescebant in visione eius. Et suscepit eum Nicodemus in domum suam, et fecit convivium magnum, et vocavit Annam et Caipham et seniores et principes sacerdotum et Levitas in domum suam. Et iocum dan-

---

cum) *et omni* -- *et ded.* (C *porrexeruntque*) *ei tom. ep.* (BC *epistolam*). *Susc. autem* (B *ergo*, C *itaque*) -- *et ampl. est ep.* (haec B om; C *et dum legeret ep.*) *benedixitque* (C om *que*) -- *dom. deus* (A add *Israel*) -- *effund.* (A *fund.*) -- *deus* (B *dominus*, C *dom. de.*) -- *et coop.* (B *ut eriperet*) *me* -- *apposuit* (B *posuit*, C *iussit apponi*) *eis* (AC om) -- *dorm. ibi* (B om) cum ABC .. D^{abc} edp^{r} *Et pervenientes viri ad Ios. salutantes eum pacifice dederunt ei libellum epistolae* (haec omnia edp^{r} om). *Et cum legisset* (edp^{r} *perlecta epistola*) *Ioseph dixit Benedictus dominus* (edp^{r} om) *deus* (edp^{r} add *Isr.*), *qui liberasti* (edp^{r} *-ravit*) *Israel* (D^{a} *me ab Isr.*) *ut non effunderet sanguinem meum. Benedictus deus* (edp^{r} om haec) *qui protexisti* (edp^{r} *et protexit*) *me sub alis tuis* (edp^{r} *suis*). *Et osculatus est eos Ioseph* (D^{c} *est Ios. viros qui venerant;* edp^{r} *osculatis VII viris*) *et suscepit* (edp^{r} *susceptis*) *in domum suam.*

4. *Et* (B om) *mane surgentes* (B *-gens Ioseph.* C *Evigilantes autem*), *strav. asinam suam* (C *equum suum*) *Ios.* (BC om) *et amb. cum illis* (BC haec om), *et intr.* (B *abiit cum viris;* C *venit cum illis*) *in civ. sa.* (B om *civ. sa.*) *Ier.* cum ABC .. D^{abc} *Alia autem die ascendens Ios. asinum suum ambulavit cum illis, et perrexerunt* (D^{c} *pervener.*) *in Ier.* .. edp^{r} *die II. pervener. in Ier.* | *Et occurrerunt* (BC *-rrit*) *ei pop. omn.* (B *pop. in templo*) cum ABC .. D^{abc} *Et cum audissent haec omnes Iudaei, occurrerunt ei obviam.* Item edp^{r} *occurreruntque omnes Iud.* | *clam. et dic. Pax in intr. tuo* (ita D^{c} edp^{r}; D^{ab} *in introitum tuum*) -- *Quib. resp. ait* (ed$_{pr}$ *Quib. Ioseph*) *Pax domini* (edp^{r} om) -- *eum omnes* cum D^{abc} edp^{r} .. ABC om | *Et oraver.* (B *oravit*) *cum* (A om; B *eum*) *Ioseph*, *et exp.* (C *exp. autem*) *in vis. eius* (C *omnes aspicientes eum*) cum ABC .. reliqui om | *Et suscepit* -- *principes sacerdotum* (ita etiam C; B *sacerdotes*) -- *Et iocum dantes et* (pro his B *et* [in] *iocum dati sunt laetantes*) *mand. et bib. cum Ios.* (pro *et iocum* etc

tes et manducantes et bibentes cum Ioseph benedixerunt deum, et ivit unusquisque in domum suam. Ioseph vero remansit in domo Nicodemi.

Alia autem die, quae est parasceve, vigilaverunt sacerdotes et archisynagogae et Levitae veneruntque ad domum Nicodemi. Et occurrit illis Nicodemus et dixit illis Pax vobis. Et dixerunt ad eum Pax tibi et Ioseph, et domui tuae et domui Ioseph. Et introduxit eos Nicodemus in domum suam. Et sedit concilium, et Ioseph sedit in medio Annae et Caiphae: et nemo ausus est loqui verbum. Et dixit ad eos Ioseph Ut quid vocastis me? Illi vero innuerunt oculis Nicodemo ut loqueretur cum Ioseph. Aperiens autem Nicodemus os suum dixit Pater Ioseph, scis quia venerandi didascali sacerdotes et Levitae quaerunt audire a te verbum. Et dixit Ioseph Interrogate. Tollentes autem

C *cumque perfectum esset convivium) benedix.* (B *-dicentes) deum et -- dom. suam* (C *benedicentes deum recesserunt*). *Ioseph vero -- Nic.* (haec BC; A om) cum A, item BC .. Dabc *Et suscepit eum Nic. in dom. suam, faciens magnam susceptionem.* Item edpr *suscepitque eum Nic. in d. suam.*

Alia autem (ex BC; A om) *die, quae est parasc., vigilav. -- ad dom. Nicod.* cum A. Item BC *Alia aut. die venerunt sac. et archisynagogi et Lev.* (pro his C *praedicti principes Iudaeorum*) *ad dom. Nic.* .. Dabc edpr *Alia* (edpr *Postera*) *autem* (edpr om) *die parasc.* (edpr om): iam vero statim sequuntur, quae multo post in nostro textu habentur, *Ann. et Caiph. et Nic. dixer. ad Ioseph Da confessionem* etc. Plura igitur hi codd. praetermittunt. | *Et occ. illis Nic.* (codex *Iosep.* Scilicet *Iosep* pro *-ph* plerumque habent AB.) -- *Pax tibi et Ios.* (codex *Pax tibi Iosep et Nic.*) *et dom. tu. et dom. Ios.* (codex rursus *Nicodemi.* Ex seqq. clarum fit nomina Iosephi et Nicodemi his locis a librariis [codd. AB] confusa esse. Accedit textus graeci testimonium.) cum A; item B *Et occ. illis dicens Pax vobis. Et illi respondentes dix. Pax tibi et domui tuae, et Nicodemo et domui eius.* C vero sic: *Et occurrerunt eis Nicodemus et Ioseph.* Reliqua vide post. | *Et introd. -- suam* (haec B om). *Et sedit concilium et* (A om *conc. et*) *Ios. sedit* (A om) *in medio* (B *inter*) *Annae et Caiphae* (B *-am et -am*) cum AB .. C *et postquam salutaverunt se ad invicem, consederunt, sedente Ioseph in medio Ann. et Ca.* | *Et nemo* (B add *eorum*) *ausus est* (C *audebat*) *loqui verb.* (B *ve.* om; C *interrogare Ios. verb.*) | *Et dix. ad eos* (B om) *Ios. Ut* (B om) *quid vocast. me* (A *vocare me fecistis*) cum AB .. C om | *Illi vero* (C *Sed*) *innuer.* (C *innuebant*) *oculis* (B om) *Nic. ut loq. cum* (A om?) *Ios.* (B *illo*) | *Aperiens autem Nic. os s. dixit* cum AC .. B *Surgens ergo Nic. dix.* | *Pater Ios.* cum B, item A additis *venerabilis omni populo Israel* .. C *ad Ioseph Venerabilis pater omni pop. Isr.* | *scis* cum A .. B *scias*, C *noscas* | *venerandi did. sac. et Lev.* cum AB .. C *principes sacerdotum* | *quaerunt* .. C *cupiunt* | *audire a te verb.* cum C .. A *a te loqui verb. aliquod*, B *dicere quoddam verb.* | *Et* (B om) *dix. Ios.* (C *At ille*) *Interrogate* (A *Quid vultis ut dicam vobis;* C *Interrogetis, et ego respondebo*) | *Tollentes aut. Annas* (AB plerumque *Anna*,

Annas et Caiphas legem adiuraverunt Ioseph dicentes Da gloriam deo Israel, et da ei confessionem ut non abscondas a nobis ullum verbum. Et dixerunt ad eum Tristitia contristati sumus quoniam petisti corpus Iesu et involvisti in sindone munda, et posuisti eum in monumento. Ideo inclusimus te in domo ubi nulla erat fenestra, et clavem sigillumque posuimus in ianua: et una sabbati aperientes ianuas non invenimus te. Contristati ergo sumus valde, et stupor irruit super omnem populum dei. Ideoque vocatus es, et nunc annuntia nobis quod est factum.

5 Tunc inquit Ioseph In die parasceve circa horam decimam inclusistis me, et mansi ibi totum sabbatum plenum. Factaque media nocte, stante me et orante, domus ubi inclusistis me suspensa est a quattuor angulis, factusque est

item ed^{pr}) *et Ca. legem* (C *Principes vero tollentes leg.*) -- *dicentes* (C add *Reverende pater Ioseph*) -- *da ei* (A *dic*) *confessionem ut non abscondas* (A *confess. Et quoniam pater es Iosep amatus* [hanc vocem dubito an recte legerim], *non abscondas;* B *confess. Et quamvis acriter in te peccavimus, pater Ios., non tamen absc.*) *a* (AB om) *nob. ull. verb.* cum CAB .. D^{abc} ed^{pr} *Annas et Caiph. et Nicod. dixer. ad Ioseph Da confess. deo* (D^{b} om) *Israel* (ed^{pr} om) *et manifesta nobis omnia de quibus* (D^{b} *quae*) *interrogatus fueris* | *Et dix. ad eum* (B *Et aiunt*) *Trist.* (B om) *contr. sumus* (C, omissis prioribus, *Satis enim conturbasti nos*) *qu. pet.* (C add *a Pilato*) *co. Ie. et involv.* (B add *illud*, C *eum*) -- *eum* (B *id*) *in mon.* (C add *novo*). *Ideo inclus.* (C *reclus.*) *te in domo* -- *fenestra* (C om *in do.* usque *fenestr.*), *et clav. sig. pos. in ianua* (pro his C *et posuimus custodes custodire ianuam*). *Et una sabb. aperientes* (C pro his *Et quando aperuimus volentes te perdere*) *non inv. te. Contrist. ergo* (C *Unde contr.*) *sumus valde* (C om) -- *pop. dei* (B pro *Ideo inclus.* usque *dei* breviter sic: *Ideo te in carcerem misimus, et aperto carcere te non invento contristati sumus.*) cum ACB .. D^{abc} ed^{pr} *quia contristati* (ed^{pr} *Contr. enim*) *sumus quod sepelisti corpus domini* (ed^{pr} om) *Iesu.* (ed^{pr} add *et*) *Includentes te in cubiculo non invenimus te: et admirati sumus nimis, et pavor nos comprehendit* (ed^{pr} pro his *expavescentes*) *usque dum* (ed^{pr} *donec*) *te suscepimus praesentem.* | *Ideoque* -- *quod est factum* (A *quae facta sunt*) cum AB, item C *rogamus ergo ut annunties nobis quod factum est* .. D^{abc} ed^{pr} *Coram deo ergo manifesta nobis quod* (ed^{pr} *quid de te*) *factum est.*

5. *Tunc inq. Ios.* (C *Cumque Ios. iurasset super legem dei, aperiens os suum dixit*) *In* (C *Vos scitis quia in*) *die* (C om) *parasc. circa* (A om) *horam dec.* (A *hora decima*) *incl. me* (C add *in carcerem*), *et* -- *plenum* -- *stante me et orante* (C *st. m. in oratione;* A *statui me et oravi dominum*) *dom.* (A *do. autem*, C *subito do.*) *in qu. incl. me* (A *ubi inclusus sum*) -- *angulis* (C add *suis inter terram et coelum*) cum ABC .. D^{abc} ed^{pr} *Respondens autem Ioseph dixit Quando* (D^{a} *Bene*) *reclusistis* (D^{c} *incl.*) *me in die parasceve* (ed^{pr} *-ves*) *ad vesperam, dum* (D^{ac} *cum*) *starem in oratione die sabbati* (D^{b} *-to;* ed^{pr} om *di. sabb.*) *media nocte* (ed^{pr} add

coruscus luminis in oculis meis. Et tremebundus cecidi in terram. Tunc quidam elevavit me a loco ubi cecideram, et plenitudine aquae perfudit me a capite usque ad pedes, odoremque unguenti mirifici circa nares meas posuit, et confricuit faciem meam ipsa aqua quasi lavans me, et osculatus est me et dixit mihi Ioseph, noli timere, sed aperi oculos tuos et vide quis est qui loquitur tibi. Intendens autem vidi Iesum, et tremefactus putabam fantasma esse. Oratione autem et praeceptis loquebar ei: ipse vero mecum dicebat. Et dixi ad eum Rabbi Elias es tu? Et dixit mihi Non sum ego Elias. Et dixi Quis es, domine? Et dixit mihi Ego sum Iesus, cuius corpus a Pilato petisti et involvisti in sindone munda, et sudarium posuisti in faciem meam, et posuisti me in monumento tuo novo, et lapidem ad ostium monumenti advolvisti. Tunc ego dixi loquenti mihi Ostende mihi, domine, ubi posui te. Et duxit me ostenditque mihi locum ubi posui eum, et sindonem quam miseram ei, sudariumque quod in-

---

sequenti) suspensa est domus a quatuor angulis (D^{a} *angelis*, item D^{c}?) | *factusque est cor.* (B *factoque corusco*) *lumin.* (AB om) *in oc. me.* cum CAB .. D^{abc} ed^{pr} *et vidi Iesum sicut fulgorem lucis* | *et* (B om) *tremeb.* (C add *factus prae timore*, B *pavore*) *cec. in* (A *super*) *terr.* cum ABC .. reliqui *et prae timore cec. in* (ed^{pr} *ad*) *terr.* | *Tunc quidam elev.* (C *Elev. me qu.*) *me a lo. ubi cec.* (B om *a lo. u. c.*) -- *odoremque* (C *et odor*) *ung. mirif.* (B om) *circa* -- *confricuit* (B *confirmavit*, C *conspicavit*, sed is a *mirifici* statim ad *conspic.* transilit) -- *ipsa* (C *cum ipsa*) *aqua* -- *et dixit mihi* (BC *dicens*) -- *quis* (B *qui*) *est qui loqu. tibi. Intendens autem* (A *intendi et*; C *aperiens autem oculos meos intellexi et*) -- *putabam* (B *putans*) -- *oratione autem* (B om) *et praeceptis* (C *praeces*) *loq. ei* (A male om *oratione* usq. *ei*)*: ipse vero mec. dic.* (A *loquebatur mihi*) -- *ad eum* (B praeterit *ipse* usq. *ad eum*) -- *Quis* (C add *ergo*) *es tu?* -- *a Pilato* (A om) -- *sudarium pos. in* (A *super*) *faciem me.* (B *sudario faciem cooperuisti*) *et pos. me in mon. tuo* (C om) *novo* -- *ad ost. mon. advolv.* (ita B; A *revolv. ad ost. mon.*; C *revolv. ab ostio speluncae*). *Tunc ego* (C *Et*) *di. loq. mihi* (C om *loq. mi.*) -- *posui te* cum ABC .. D^{abc} *Iesus autem tenens manum meam elevavit me de terra, rosque perfudit me. Et extergens faciem meam osculatus est me et dixit mihi Noli timere, Ioseph: respice in me et vide qui* (D^{ac} *quia*) *ego sum. Ego autem* (D^{b} *Et*) *respexi et dixi Rabboni Helias. Et dixit ad me Non sum Elias ego, sed sum Iesus Nazarenus, cuius corpus sepelisti. Ego autem dixi ad eum Ostende mihi monumentum ubi posui te* .. ed^{pr} omnia om | *Et dux.* (C *Et tunc addux.*) *me* (A haec om) -- *quam miser. ei* (C haec om) -- *in fac. eius* (A *et sudarium et sindonem qua involvi eum*) cum ABC .. D^{abc} ed^{pr} *Iesus vero tenens manum meam* (ed^{pr} *Et ten. m. m. Ies.*) *deduxit me in locum ubi sepelivi* (D^{ac} *posui*) *eum, et ostendit mihi sin-*

volveram in faciem eius: et cognovi quia Iesus est. Et apprehendit me manu sua et posuit me in medio domus meae ianuis clausis, posuitque me in lectulo meo dixitque mihi Pax tibi. Et osculatus est me et dixit mihi Usque quadraginta dies non exeas de domo tua: ecce enim vado ad fratres meos in Galilaeam.

Caput XVI.

1 Audientes autem archisynagogae et sacerdotes et Levitae verba ista a Ioseph, facti sunt tanquam mortui et corruerunt in terram, et ieiunaverunt usque ad horam nonam. Et rogaverunt eos Ioseph et Nicodemus dicentes Surgite et state super pedes vestros, et gustate panem et confortate animas vestras, quoniam crastina die sabbatum domini est. Et surrexerunt et rogaverunt dominum, et manducaverunt et biberunt, et abierunt unusquisque in domum suam.

Sabbato autem sederunt didascali et doctores conquirentes ad invicem et dicentes Quae est iracundia haec quae supervenit nobis? quia novimus patrem et matrem eius. Di-

---

donem et fasciale (*-lem* edpr) *in* (edpr om) *quo caput* (Dc *corp.*) *eius involvi* (Dac *-veram*). | *Et* (C add *tunc manifeste*) *cogn. qu. Ies.* (C add *Christ.*) *est* (A *erat*) -- *in medio dom. meae* (A *in domo mea*) *posuitque* (C *et pauscivit*) -- *lectulo* (C *lecto*) *meo* -- *non exeas* (B *exies*) -- *ecce enim* (B *ego*, C *enim ego*) *vado* (B *vadam*) -- *in Galilaeam* cum ABC .. Dabc edpr *Tunc cognovi* (edpr *cogitavi*) *quia Iesus est, et adoravi eum et dixi Benedictus qui venit in nomine domini. Iesus vero tenens manum meam duxit me in Arimathiam in domum meam et dixit mihi Pax tibi, et usque in* (edpr *ad*) *quadragesimum diem non exeas de domo tua: ego enim* (Dac *autem*, edpr om) *ambulo* (Db *-labo*, Dc *vadam*, edpr *vado*) *ad discipulos meos.*

XVI, 1. *Aud. autem* (B om) *arch. et sac.* (B om *et sac.*) *et Lev.* (haec ex reliquis assumsi; AB om; C *scribae* [sine *et*]) *verba ista a Ios.* (B om) -- *nonam. Et rogaverunt* -- *Surg. et* (A om) *state* -- *sabb. domini* (B om) *est* -- *in dom. suam* cum A, item (passim leviter differentibus) BC .. Dabc edpr *Cum haec omnia audissent* (edpr *Audientes*) *principes sacerdotum et ceteri sacerdotes* (edpr om *et c. sac.*) *et Levitae, obstupefacti sunt et veluti mortui ceciderunt super* (Da *in*) *facies suas in terram* (iam statim ad ea quae infra sequuntur pergitur.)

Sabbato autem (B om; A *Et altero die*) *seder.* (C *congregati sunt in synagoga*) *did. et doct.* (C om *d. et d.*) -- *iracundia* (C *indignatio*) -- *quia novim.* (A *qu. vidim.*, C *non* [nos?] *enim novim.*) *p. et m. eius* cum ABC .. Dabc edpr *et exclamantes ad se* (edpr *ad invicem*) *dixer. Quid est hoc signum quod factum est in Ierusalem* (Dc *in Isr.*, edpr om)? *novimus* (edpr *scimus enim*) *pa. et ma. Iesu* |

xit Levi didascalus Parentes eius novi timentes deum et ab oratione nunquam discedentes et decimas ter in anno dantes. Et quando natus est Iesus, levaverunt eum parentes eius in loco isto et sacrificia et holocausta dederunt deo. Nam et maior didascalus Simeon tulit eum in brachia sua dicens Nunc dimittis servum tuum, domine, secundum verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei salutare tuum, quod parasti ante faciem omnium populorum, lumen ad revelationem gentium et gloriam plebis tuae Israel. Et benedixit Mariam matrem eius et dixit Annuntio tibi de puero isto. Et dixit Maria Bonum, domine mi. Dixitque Simeon Bonum. Et dixit iterum Ecce positus est hic in ruinam et resurrectionem multorum in Israel, et in signum cui contradicetur: et tuam ipsius animam pertransibit gladius, ut revelentur multorum cordium cogitationes.

2 Dixerunt autem Iudaei ad Levi Et tu haec quomodo

Dix. (B add *autem*) *Levi did.* (AB add *doctor.* C sic: *Quidam legis doctor Levi nomine surrexit et dixit*) *Parentes eius novi* (AB *novimus*) -- *dantes* (BC *reddentes*) -- *levaver.* (B *obtuler.*, C *adduxer.*) *eum par. eius* (B om *p. e.*) *in loco isto* (C *in templum*) -- *deo* (A *domino*, C *deo Isr.*) cum ABC .. Dabc edpr *Dixit* (Dac add *et*) *quidam Levita* (edpr *Levi*) *Ego cognovi quod pater et mater eius erant* (pro his Dac edpr *cogn. multos de cognatione sua*) *timentes deum, et cum orationibus semper in templo hostias et holocausta offerentes deo Israel.* | *Nam et maior did. Simeon* -- *dicens* (B add *ei.* C sic: *Accipiens quoque eum magn. did. Si. in ulnas suas exclamav. dic.*) .. Dabc edpr *Et quando suscepit eum magnus* (edpr *summus*) *sacerdos Sim.* (Dc add *cum oblatus est puer in templum*) *tenens eum* (Dac edpr *in*) *manibus dix. ad eum* | B om *sec. verb. tuum;* Dc om eadem usque *plebis tuae Isr.* | *Et bened. Mariam* (B *-iae*) *matrem* (B *-tri*) *et dix.* (BC *dicens*) cum ABC .. Dabc edpr *Similiter et ipse Sim. bened. Mariam ma. Iesu* (edpr *eius*) *et dixit* | *Annuntio* -- *isto* (B om *isto*)*:* ita ABCDabc edpr germ .. edpr om | *Et dix. Mar. Bonum* (A *Bene*) *do. mi* (C *meus*) -- *Bonum. Et dix. iterum* (C om *Bon. Et di. iter.*) cum AC .. reliqui om | *Ecce* (B om) *pos. est hic* (B om) cum ACB, item edpr .. Dabc *Hic positus est* | *et resurrectionem* cum A**CDb edpr .. A*BDac *et in res.* | *in Israel* cum ABC edpr .. Dabc om | *cui contrad.* cum ABC edpr .. Dabc *contradictionis* | *et tuam ipsius* -- *gladius* .. C *tuam vero animam consumet eius rumphea* | *dum revelentur m. c.* (Dac *et revelabuntur de multis cordib.*) *cog.* cum Dbac edpr germ .. reliqui om (edpr post *contradicetur* habet *etc*). Praeterea B add *Et dixit Simeon quippe bonus.*

2. *Dix. autem Iud. ad Levi* cum C; item AB *Dicunt didaschali* (ita codd. plerumque) *et Levitae* .. Dabc edpr edpr germ om haec et seqq., usque dum sequitur *Dixerunt principes sacerdotum* etc *Venite mittamus* etc. | *Et tu haec qu. no.* cum

nosti? Dicit Levi Non scitis quia ab ipso didici legem? Dicunt ipsi de concilio Patrem tuum volumus videre. Et exscrutati sunt patrem eius et didicerunt, eo dicente Quid non credidistis filio meo? Beatus et iustus Simeon docuit eum legem. Dicit concilium ad rabbi Levi Verus est sermo quem dixisti. Dixerunt principes sacerdotum et archisynagogae et Levitae ad semetipsos Venite mittamus in Galilaeam ad tres viros qui huc venerunt et narraverunt de doctrina et assumptione eius, et dicant nobis quomodo viderunt eum assumptum in coelum. Et complacuit sermo iste omnibus. Tunc miserunt tres viros in Galilaeam et Euntes, inquiunt, dicite rabbi Addae et rabbi Finees et rabbi Egiae Pax vobis et vestris. Inquisitiones multae factae sunt in concilio de Iesu: ideo directi sumus ad vocandum vos in sanctum locum, in Ierusalem.

Profecti sunt viri in Galilaeam, et invenerunt eos seden-

C .. AB *Ecce* (B om) *quom. ista* (A om) *vidisti* | *Dic. Levi* cum AB .. C *Levi respondit* | A *Noscitis* (sic) | *Dicunt ipsi de conc.* (B *Dicit concilium*) cum AB .. C *et dixer. Iudaei* | *videre* .. C *scire* | *exscrutati* (B *scrut.*) *sunt* cum CB .. A *exscrutaverunt* | *didicerunt, eo dicente* cum B .. A *didic. ab eo. Et dixit pater eius ad eos* .. C ista et seqq. comprehendit his: *didic. ab ipso illud quod dixerat filius* | *credidistis* cum B .. A *creditis* | B *Beatus Simeon iustus* | *sermo* .. A add *tuus* | *Dixer.* (A add *ergo*) *principes* -- *ad semetips.* (C *Praeterea princ. sacerd. et totum concilium dixer. ad sen.*) *Venite* (B om; A add *et*) *mittamus* cum ABC .. D^{abc} edp^{r} *Tunc* (edp^{r} om) *dixer.* (D^{ac} add *omnes*) *Iudaei Mittamus* | *qui huc venerunt* -- *et* (B add *de*) *ass. eius, et* (B *ut*) *dicant* -- *in coelum* cum AB .. C *qui annunciarunt nobis quod viderant Iesum assumptum in coelo* .. edp^{r} *qui dixer. ipsum se vidisse ascendentem in celum* .. D^{abc} *qui dixer. se eum vidisse loquentem* (D^{b} om) *cum discipulis suis in monte oliveti* | *Et complac.* (AC *plac.*) *se. ist.* (B om *se. ist.*) *omnib.* (C add *de concilio*) .. D^{abc} edp^{r} om | *Tunc miserunt tr. vi. in Gal. et* (haec omnia A om) *Euntes, inquiunt* (A *Euntes inq. et*, sic) *Dicite* (C sic: *Direxerunt ergo viros tr. pro eis; quibus commiserunt Dicite*) *ra. Addae* (A *Addas*, C *Adam*) -- *Egiae* (AC *Egia*) cum ABC .. D^{abc} edp^{r} haec una cum seqq. pluribus om. Illi enim post *in monte oliveti* statim pergunt *Hoc facto interrogaverunt eos quae vidissent. Qui respondentes uno ore* etc; Item edp^{r} *Tunc Anna et Cayphas dixerunt Lex nostra continet* etc. Cum illis facit etiam edp^{r} germ. | *Pax vo. et ve.* cum C .. AB *Pax vobis* (A add *cum*) | *de Iesu* cum BC .. A *de vobis* | *Ideo* (C *propterea*) .. A om | *directi* .. C *missi* (vide ad graeca pag. 258.) | *ad vocandum vos* cum A .. BC *ad vos advocandos* (B om) *ut veniatis* | *in sanct. locum in* cum B, item A *in sanctam civitatem* .. C *in*

Profecti (C add *igitur*) -- *et invenerunt* cum AC .. B *Legati venientes in Galilaeam invener.* | *eos* .. C *illos tres viros iustos*

tes et meditantes legem. Et salutaverunt eos in pace. Et dixerunt Cur venistis? Dixerunt legati Clamat vos concilium in sanctam civitatem Ierusalem. Audientes vero viri quia quaeruntur a concilio, oraverunt deum, et recubuerunt cum viris et manducaverunt et biberunt cum eis. Mane surgentes sunt profecti Ierusalem cum pace.

Et in crastino sedit concilium, et interrogaverunt eos dicentes Manifeste vidistis Iesum sedentem in monte Mambre docentem discipulos suos et assumptum in coelum?

[3] Dicit primus Addas didascalus Vere vidi eum sedentem in monte Mambre docentem discipulos suos: et nubes lucida obumbravit eum et discipulos, et ascendit in coelum; et discipuli eius orabant super faciem in terra. Vocantes autem Finees sacerdotem et ipsum interrogaverunt dicentes Quomodo vidisti Iesum assumptum? Et ipse dixit sicuti ille. Rursumque tertium rabbi Egia vocantes et interrogantes, di-

---

Et salutav. (A *salutantes*) *eos in pa. Et* (A om) *dix. Cur venistis? Dix. leg. Clamat* (A pro *Cur* etc sic: *ad eos qui venerant ex parte concilii Clamat*) - - *civ. Ierus.* . . C *quibus dixer. verba eisdem a principibus commissa.* | *Audientes* - - *cum viris* (A *illis*), *et mand. et bib. cum eis* (B om *et mand.* usq. *eis*). *Mane surgentes* (pro his A *et*) *sunt prof.* (A *prof. su. cum eis in*) *Ier. cum pace* cum AB . . C *viri ergo illi audito praecepto principum Iudaeorum statim venerunt in Ier.*

Et (B om) *in crastino* (A *-stinum*) *sedit* (B *consed. conc. et interrogaverunt* (B *-vit*) *eos dicentes* (B *dicens*) - - *Ies. sed.* (haec A om) - - *doc. disc. su.* (A om *do. d. su.*) *et* (A *Iesum*) *assumpt.* (A *ascendentem*) *in coel.* cum BA . . C pro his et seqq. sic: *principes vero sacerdotum diviserunt eos quemlibet per se, et interrogaverunt eos quomodo viderunt Iesum docentem discipulos et quomodo viderunt assumptum in coelum. Qui respondentes dixerunt per ordinem sicut viderant: et sicut dixit primus, sic secundus et tertius.* Item D[abc] *Hoc facto interrogaverunt eos quae vidissent. Qui respondentes uno* (D[bc] *Hoc facto venientes et interrogati uno*) *ore dixerunt Vivit dominus deus Israel quia manifeste vidimus Iesum colloquentem* (D[b] om) *cum discip. suis* (D[b] *eius*) *in monte oliveti et* (D[b] om *in m. ol. et*) *ascendentem in coelum. Tunc* (D[b] omnia quae seqq. usque *se vidisse Iesum* om) *Annas et Caiphas segregaverunt eos ab invicem et interrogaverunt* (D[c] *segregatos eos ab inv. interrogantes*) *eos sigillatim* (D[c] *singulatim*). *Qui* (D[c] om) *unanimiter veritatem confidentes dixer. se vidisse Iesum* (D[c] *unanim. dixer. quia viderunt Iesum ascendentem in coelum*).

3. *Dicit pr. Addas* (A add *didaschalus*) *Vere* (A om) *vidi eum sed. in mo. Ma. doc.* (A *vidi eum euntem in coelum et primo doc.*) *disc. su. et* (A add *subito*) *nubes* - - *et disc. et asc. in coel.* (A om *et disc.* usq. *coel.*); *et disc. eius or. su. fac.* (B add *eius*) *in terra* (A *terrae*) cum BA . . de reliquis vide ante | *Vocantes autem Finees* - - *sicut prim. et secundus* cum AB (in paucis differunt) . . de reli-

xit ille sicut primus et secundus. Dixeruntque qui erant in concilio Lex Moysi continet per os duorum vel trium constare omne verbum. Dicit Abudem didascalus quidam doctorum Scriptum est in lege Ambulavit Enoch cum deo et translatus est, quia tulit eum deus. Iairus didascalus dixit Et sancti Moysi mortem audivimus et non vidimus: scriptum est enim in lege domini Et mortuus est Moyses ex ore domini, et non cognovit vir sepulturam eius usque in praesentem diem. Levi rabbi dixit Quid est quod rabbi Simeon dixit Ecce iste iacet in ruinam et resurrectionem multorum in Israel, et in signum cui contradicetur? Isaac rabbi dixit Scriptum est in lege Ecce ego mitto angelum meum, qui antecedat faciem tuam custodire te in omni via bona: quia nomen eius attuli novum.

4 Tunc Annas et Caiphas dixerunt Recte dixistis quia haec scripta sunt in lege Moysi, quia mortem Enoch nemo vidit et sancti Moysi sepulturam nemo nominavit. Iesus autem verbum dedit Pilato, et vidimus eum flagellari et sputa

---

quis iam relatum est. | *Dixeruntque qui er. in co.* (B om *qui er. in co.*) *Lex Moysi* (sic) *cont.* cum AB .. C *tunc dixer. quidam de concilio quod in lege Moisi continetur* .. D^{abc} ed^{pr} *tunc Annas et Caiphas dixer. Lex nostra continet* | *per os* (D^{abc} ed^{pr} *in ore*, C *quia in ore*) *duor. vel tr.* (D^{abc} add *testium.* A sic: *per duorum testimonium et per trium*) *constare* (ita AB. CD^{ab} ed^{pr} *stat*, D^{c} *stabil*) *o. verb.* | *Dicit Abudem* (ita C; B *Abundes*) *didasc. quid. doctorum* (C *Quid. autem didasc. et legis doctor Abudem nomine dix.*) *Scr. est in lege Ambulavit* (A omissis prioribus *Et amb.*) -- *deus* (B *dominus*) cum BCA .. D^{abc} ed^{pr} *Sed quid dicemus* (ed^{pr} *dicamus*, D^{ac} *dicimus*)? *quia* (ed^{pr} *nam*; D^{ac} om) *beatus Enoch placuit* (D^{b} *compl.*) *deo, et translatus est verbo dei* (ed^{pr} add *in paradisum*) | *Iairus did. dix. Et* (C om) *sa. Moysi* (*-si* cum ABC) -- *ex ore domini* (C *dei*) -- *praesentem* (C *hodiernum*) *diem* cum ABC .. D^{abc} ed^{pr} *et beati Moysi sepultura non invenitur* (D^{c} *ignoratur*); praetereaque D^{bc} add *et Heliae prophetae mors non invenitur*, item ed^{pr} *neque legitur mors Heliae prophetae.* | *Levi* -- *Quid est quod* (ita C omisso *quod*; A *Et*, B *quod*) *rabb.* (A om) *Sim.* (A add *sanctus*) *dix.* (A *ista intulit*) *Ecce* -- *contradicetur* cum ABC .. reliqui om | *Isaac* -- *Ecce ego* (BC om) -- *qui antecedat* (pro his AC *ante*) *fac. tu. custodire te* (A om) *in o. v. b.* (B *qui custodiat omnes vias bonas*; C *qui praeparabit viam tuam ante te*), *quia* (B *et*) *nom. eius attuli* (B *attulit*) *novum* (C om *quia usq. novum*) cum ABC .. reliqui om

4. *Tunc Annas* (AB *Anna*) *et* -- *Moysi* (B om) *quia mortem Enoch* (A *mort. Eliae*, BC *Enoch* omisso *mort.*) -- *Moysi* (ita A; BC *Eliae*) *sepulturam* (BC *mortem*) *nemo nominavit* (A *agnovit*) cum ABC .. reliqui om | *Iesus autem* cum D^{abc} ed^{pr} .. AC *Nam Iesus* .. B *Iesus* | *verb. dedit Pilato, et* (A add *quia.* Hoc et

accipere in faciem suam, et coronam de spinis posuerunt ei milites, et sententiam accepit a Pilato; et modo crucifixus est, et eum felle et aceto potaverunt, et duo latrones cum eo crucifixi sunt, et lancea latus eius perforavit Longinus miles; et corpus eius postulavit pretiosus pater noster Ioseph, et resurrexit, et sicut dicunt didascali tres viderunt ipsum assumptum in coelum. Et Levi rabbi est testificatus quae dicta sunt a Simeone seniore quoniam positus est in ruinam et in resurrectionem multorum in Israel, et in signum cui contradicetur.

Tunc didascalus Didas dixit ad omnem congregationem Si omnia quae isti testificati sunt in Iesu facta sunt, a deo sunt, et ne fiat mirabile in oculis nostris. Dixerunt ad invicem principes synagogae et sacerdotes et Levitae quoniam lex nostra continet dicens Erit nomen eius benedictum in se-

---

seqq. *quia* propius ad graeca nostra accedunt) *vidimus eum flag. et sputa* (A *-tas*) *accip. in fac. suam* (A *in fac. eius iactari*), *et -- ei milites* (B add *in capite*) *-- et modo* (A *quia*) *-- et eum* (B om) *felle et ac. potaverunt* (B *potatus est*) *et* (A add *quia*) *duo -- miles* (C hucusque sic: *nam Iesus manifeste flagellatus est et in cruce positus cum duob. aliis latronibus, cuius etiam latus perforav. Long. mil.*), *et* (A add *quia*) *corpus* (C *corp. etiam eius*) *-- pretiosus* (C om; B *dominus*) *pa. no. Ios.* (B *Ios. pa. no. et in monumentum posuit*), *et* (C *quod*; B add *tertia die*) *resurr.* (C add *a mortuis*), *et* (A *nam*) *sicut dicunt* (B om *sic. dic.*, A om tantum *dic.*) *did. tr.* (A add *qui*) *vider. ipsum* (AB *eum*) *ass.* (B *ascendentem*) *in coel.* cum ABC .. D^{abc} edp^{r} *traditus est* (edp^{r} add *a*) *Pilato, flagellatus, consputus* (D^{b} *sputatus*), *spinis coronatus, crucifixus, lancea percussus* (D^{abc} *lanc. perc. et crucif.*), *in ligno* (edp^{r} om) *mortuus et sepultus est, et corpus eius pater venerabilis Ioseph sepelivit* (D^{c} *sep. est a Iosepho venerabili patre*) *in sepulcro novo* (edp^{r} om *est, et* usque *novo*), *et testificatus est* (D^{c} add *nobilis Ioseph.* Edp^{r} *et venerab. Ios. testatur*) *eum vidisse vivum* (D^{c} add *post mortem*). *Et tres viri illi testificati sunt vidisse eum colloquentem* (D^{b} om) *cum discipulis eius in monte oliveti et* (D^{b} om) *ascendentem in coelum* (edp^{r} breviter *Et tr. viri testati sunt se vid. eum ascendentem*). | *Et Levi rabbi -- Simeone seniore:* ita B; paucis differunt AC. Reliqui vero post *ascendentem in coelum* nihil addunt. | *quoniam -- contradicetur* cum C; AB om

Tunc (C add *quidam*) *did. Didas* (AC nomen om) *-- congregationem* (C *multitudinem Iudaeor.*) *Si omnia quae -- in Iesu* (A *in Ierusalem*; B om *in Ie. fa. sunt*) *facta sunt, a deo sunt, et ne* (haec ita C; AB minus recte) *fiat -- nostris. Dixer. ad invicem* (B om) *-- quoniam* (B om) *-- continet dicens* (B *dicit*) *Erit* (C pro *Dixerunt* etc sic: *Scriptum est enim in lege nostra Et erit*) *-- benedict.*

cula: ante solem permanet locus eius et ante lunam sedes eius: et benedicentur in eo omnes tribus terrae, et omnes gentes servient ei: et reges de longinquo venient adorantes et magnificantes eum.

(C om) *in secula* (B -*lo*) -- *permanet* (B -*nebit*) *locus* (BC *nomen*) *eius* -- *et* (B om) *omn. gent. serv. ei* (B om *serv. ei.* C om *et omn. g. s. ei*): *et* (B om) *reges* (AB om) -- *adorantes* (B om) *et magnificantes* (B -*cabunt*) *eum*.

EVANGELII NICODEMI PARS ALTERA

SIVE

DESCENSUS CHRISTI AD INFEROS.

LATINE A.

Caput I. (XVII.)

1 Et exsurgens Ioseph dixit ad Annam et Caipham Vere et bene admiramini quoniam audistis quod visus est Iesus de morte vivus ascendisse in coelum. Vero plus admirandum est quia non solus resurrexit a mortuis, sed multos alios mortuos de monumentis resuscitavit vivos, et a multis visi sunt in Ierusalem. Et audite me nunc, quia omnes scimus beatum Simeonem sacerdotem magnum, qui suscepit manibus suis Iesum infantem in templo. Et ipse Simeon habuit duos filios, germanos fratres, et nos omnes in dormitione et in sepultura eorum fuimus. Ambulate ergo et videte monumenta eorum: aperta enim sunt, quia surrexerunt, et ecce sunt in civitate Arimathia, simul viventes in orationibus. Et quidem audiun-

---

I, 1. *Et exsurgens* (D^{b} *surgens*) cum ed^{pr} D^{b} .. D^{ac} *Exsurg. autem* | *Vere et* (ed^{pr} om) *bene* | ed^{pr} om *Iesus de morte vivus* | *Vero* (ita D^{c}; D^{ab} *vere*, ed^{pr} *sed*) *plus* (D^{a} om) | *non solus* cum ed^{pr} .. D^{abc} *non solum* | *sed multos alios* (D^{ac} *etiam* pro *mu. al.*) *mort. de monum.* (ed^{pr} om) *resusc.* (ed^{pr} *secum susc.*) *vivos* (D^{ac} ed^{pr} om) | *in Ierusalem* .. Hal *in civitate nostra*, et add *quos nos increduli non vidimus.* Similiter ed^{pr} germanica *die ir unglaubigen nit glaubt habt, das sy lebendig weren.* | *quia* (ed^{pr} om) *omn. scimus* cum D^{b} ed^{pr} .. D^{ac} *qu. omn. cognovimus* | Ed^{pr} sic: *omnes scimus Symeonem magnum, qui in templo Hiesum suscepit manibus suis, habuisse duos filios germanos, et nos omnes in dormitione sepulturae eorum interfuimus.* | *in orationibus* .. ed^{pr} *orationibus vacantes* | *Et* (ita D^{c}, D^{b} om) *quidem audiuntur* cum D^{cb}, item ed^{pr} *Audiuntur quidam* (cor-

tur clamantes, cum nemine autem loquentes, sed sunt ut mortui silentes. Sed venite ambulemus ad istos, cum omni honore et moderatione perducamus eos ad nos. Et coniurantes eos, forsitán loquentur nobis de resurrectionis eorum mysterio.

2 Haec audientes omnes gavisi sunt. Et euntes Annas et Caiphas, Nicodemus et Ioseph et Gamaliel non invenerunt eos in sepulcro eorum; sed ambulantes in civitatem Arimathiam ibi eos invenerunt, flexis genibus et orationi vacantes. Et osculantes eos cum omni veneratione et timore dei perduxerunt eos Ierusalem in synagogam. Et clausis ianuis tollentes legem domini posuerunt in manibus eorum, coniurantes eos per deum Adonai et deum Israel, qui per legem et prophetas locutus est patribus nostris, dicentes Si Iesum esse creditis qui vos a mortuis resuscitavit? dicite nobis quomodo resurrexistis a mortuis.

3 Hanc adiurationem audientes Karinus et Leucius contremuerunt corpore et conturbati corde gemuerunt. Et simul respicientes in coelum fecerunt signaculum crucis digitis suis

---

rigendum est *quidem*) .. D^a *Quidam audiunt* | *sed sunt* .. D^a om *sunt* | *Sed venite -- ad istos, cum* .. edp^r *Eamus ad eos et cum* | *Et coniurantes eos* (D^b om *eos*) cum D^{cb}; item D^a *et si adiuraverimus eos* .. edp^r *et coniurati* | *de resurr.* (D^c *-ctione*) *eorum* (D^c add *et de*) *myst.* (D^c add *hoc*) cum D^{bc} .. D^a *de resurrectione eorum mysteria quaedam*, item edp^r omissis *eor. myst. qu.*

2. *omnes gav. sunt* cum D^b edp^r .. D^{ac} *Iudaei gav. s. omnes valde* | edp^r om *et Ioseph* | *flexis* (D^b *fixis*) *genibus et orationi vacantes* (D^b om *et or. vac.*) cum D^b Hal .. $Lips^{ed}$ *flexis in terram genibus orantes*, item edp^r germ .. D^{ac} *in oratione flex. gen. intentos.* Edp^r sic: *non invener. eos in sepulcris sed in Arim. civitate. Et osculantes* etc | *Si Iesum* (cod. *ipsum*) *esse creditis* (D^c *Si creditis quod ipse sit Iesus*) -- *dicite* (D^c *et renunciate*) *nobis -- a mortuis* cum D^b, item D^c, item edp^r germ *ob ir glaubt das Jesus hab euch erweckt von dem tod, und sagt uns wie ir erstanden seyt* .. D^a *Si ipsum esse creditis Iesum qui -- dicite nobis quod vidistis et quomodo resuscitati estis a mortuis* | Edp^r *Et* (om *clausis -- in manib. eorum*) *coniurantes eos per legem domini Israhel si ipsum* [corrige *Iesum*] *crederent esse qui de mortuis eos suscitavit.*

3. *adiurationem* .. edp^r *coniur.* | *Karinus et Leucius:* ita prorsus D^b C Hal .. nomen prius exhibent *Carinus* AB Havn Amb $Lips^{ed}$ edp^r edp^r germ etc, item *Carrinnus* Amb^b; *Charinus* D^{ac}: alterum vero Amb *Leutius;* AB *Lentius*, D^{ac} *Lenthius;* edp^r *Leuncius*, Havn *Leontius*, edp^r germ *Leuntius;* Amb *Leuntinus*, $Lips^{ed}$ *Leucinus* | Edp^r om *contremuerunt* usque *Et simul*

in linguas suas, et statim simul locuti sunt dicentes Date nobis singulos tomos chartae, et scribamus quod vidimus et audivimus. Et dederunt eis. Et sedentes singuli scripserunt dicentes

CAPUT II. (XVIII.)

[1] Domine Iesu Christe, mortuorum resurrectio et vita, permitte nobis loqui mysteria per mortem crucis tuae, quia per te coniurati sumus. Tu enim iussisti servis tuis nemini referre tuae divinae maiestatis secreta quae in inferis fecisti. Nos autem cum essemus cum omnibus patribus nostris positi in profundo in caligine tenebrarum, subito factus est aureus solis calor purpureaque regalis lux illustrans super nos. Sta-

---

in linguas suas .. D[a] *in linguis suis.* Edp[r] *et* (pro *fecerunt*) *signaculo crucis linguas suas signantes* | *Et statim simul* (D[ac] *sic*) -- *singulos tomos* (nescio an praestet *singulis tomos*) *ch. et scribamus quod* (D[ac] *scribemus vobis omnia quae*) *vid. et aud.* (D[ac] om *et aud.*) .. edp[r] *dixerunt Date nobis cartas ut scribam. quae vid. et audiv.* Similiter brevitate utitur edp[r] germ: *Da Carinus u. Leuntius hörten dise beschwerung, da haben sy zyttert in irem leyb, unnd betrübt in irem hertzen, und haben mit ainander auffgeschawet in den hymel gesprochen, Gebt uns ain buch der ausslegung, und so wöll wir schreyben das wir gesehen und gehört haben.*

II, 1. *Dom. Ies. Chr.* cum edp[r] Havn, item Hal Lips[ed] edp[r] germ addito *deus;* D[b] *I. Chr. dom. deus* .. D[a] (item D[c]?) *Dom. Iesu et pater deus* | *mortuorum* (Lips[ed] edp[r] germ add *vera*) *res. et* (eaedem om) *vita* (eaedem *viventium vita,* Hal *vita viventium*) | Edp[r] germ sic *Herr Jhesu Christe, got und ain ware urstend der todten, ain leben der lebendigen.* | *myst. per mort. cruc. tuae* cum D[b] .. D[ac] *mysteria tua quae post mortem crucis tuae vidimus* .. Havn *mysteria quae post mortem crucis fecisti* .. Lips[ed] Hal *divina* (Lips[ed] om) *maiestatis tuae mysteria,* item edp[r] germ *die haymligkait deiner mayestat, die du durch den todt deines Creutz gethon hast* (eadem add Hal Lips[ed]?) .. edp[r] *myst. tuae crucis* | *per te coniurati* (D[a] *adiur.*) *sumus* cum D[ba] Havn, item edp[r] germ .. D[c] *coniur. su. per nomen sanctum tuum* .. edp[r] om (*quia* coniungit statim cum *iussisti servis tuis nemini* etc) | *servis tuis* cum D[ac] edp[r], item addito *per Michaelem archangelum* Lips[ed] .. edp[r] germ D[b] om | *iussisti* et *nemini referre* .. D[a] *prohibuisti* et *ne referrent* | *qu. in inf.* (D[a] *apud inferos*) *fec.* .. edp[r] *quae in inferno sunt,* omissis *tuae div. mai.* | *Nos autem* (edp[r] *igitur*) cum D[ac] edp[r] germ .. D[b] om *autem* | *omnibus* cum D[b] Amb edp[r] germ .. D[ac] edp[r] om | *positi in prof.* (D[a] add *inferni*) .. D[c] Amb om | *in calig. tenebr.* .. edp[r] *caliginis* | *aur. sol. calor* cum D[bc] Amb edp[r] .. Fabricius pro *calor* edidit *color.* Havn *aeris atque solis splendor.* Edp[r] germ *ist gemacht worden über uns ain künigkliche scheynends liecht in guldner farb der Sonnen* (Hal *subito facta est in aureo solis lumine purpureoque regali quaedam lux illustrans super nos.* Similiter Lips[ed].) | *regalis* .. D[a] *realis,* edp[r] om | *super*

timque omnis generis humani pater cum omnibus patriarchis et prophetis exultaverunt dicentes Lux ista auctor luminis sempiterni est, quae nobis promisit transmittere lumen coaeternum. Et exclamavit Esaias et dixit Haec est lux patris, filius dei, sicut praedixi cum essem in terris vivus Terra Zabulon et terra Nephthalim trans Iordanem, Galilaeae gentium, populus qui sedebat in tenebris vidit lucem magnam; et qui sunt in regione umbrae mortis, lux fulgebat inter eos. Et nunc advenit et illuxit nobis in morte sedentibus.

2 Et cum exultaremus omnes in lumine quod superluxit nobis, supervenit nobis genitor noster Simeon, et exultans dixit nobis Glorificate dominum Iesum Christum filium dei: quia ego eum suscepi infantem natum in manibus meis in templo, et compulsus spiritu sancto dixi ad eum confessus quia nunc viderunt oculi mei salutare tuum, quod praeparasti in conspectu omnium populorum, lumen ad revelationem gentium et gloriam plebis tuae Israel. Haec audiens omnis multitudo sanctorum plus exultaverunt.

3 Et posthaec supervenit quasi heremicola, et interrogatur ab omnibus Quis es tu? Quibus respondens dixit Ego sum Iohannes, vox et propheta altissimi, praevius ante fa-

---

(ed^{pr} om) *nos* .. D^{a} om | *Statimque* cum D^{c} ed^{pr} .. D^{ab} om *que* | *omnis* .. ed^{pr} *totius* | *lumen* (ed^{pr} om) *coaeternum* .. D^{c} add *suum*, ed^{pr} *sanctum suum* | *Esaias* cum D^{b} ed^{pr} ed^{pr} germ .. D^{ac} add *propheta* | *lux patris filius dei* cum D^{bc} .. ed^{pr} germ *dises liecht ist der Sun des vatters* .. ed^{pr} *lux filii dei patris* .. D^{a} *lux pa. et filii dei* | *Galilaeae gentium* cum D^{b} .. ed^{pr} ed^{pr} germ *maritima* .. D^{ac} om | *sedebat* cum D^{c} ed^{pr} ed^{pr} germ, item *ambulabat* D^{a} .. D^{b} *sedet* | *vidit* cum D^{ac} ed^{pr} ed^{pr} germ .. D^{b} *videbit* | *et qui sunt* cum D^{bc} .. D^{a} *et qui habitabant*, ed^{pr} germ *die da gesessen seynd* | *fulgebat inter eos* cum D^{c}; D^{a} *orta est eis*; ed^{pr} germ *ist auffgangen über dise* .. D^{b} *fulgebit super eos* | Ed^{pr} om *et qui sunt* usque *sedentibus*

2. *quia ego eum -- natum in man. meis* cum D^{b} .. D^{ac} *quem ego in man. meis susc. inf.* | *dixi ad eum* (D^{c} *deum*) *confessus* .. ed^{pr} *dixi ei* | D^{a} *quod parasti ante faciem* | *plebis tuae* cum D^{ac} .. D^{b} *populi tui* | *Haec audiens -- exultaverunt* (D^{b} *-tavit*) cum D^{cb} .. D^{a} *Haec audientes omnes sancti qui erant in profundo inferni pl. exs.* .. ed^{pr} om

3. *heremicola* cum D^{bc} Lips^{ed}, item *heremicula* ed^{pr} .. D^{a} *eremitula*, Hal *heremita* | Ed^{pr} ed^{pr} germ *interrogatus -- respondit* | *Iohannes, vox et* cum D^{b} ed^{pr} germ .. D^{a} (item D^{c}?) *vox clamantis in deserto, Ioh. baptista et* .. ed^{pr} *Ioh. baptista* | *praevius* (D^{ac} *praeiens*) .. ed^{pr} *praeveni enim* | *ante faciem -- pecc.*

ciem adventus eius praeparare vias eius, ad dandam scientiam salutis plebi eius in remissionem peccatorum illorum. Et videns eum venientem ad me compulsus spiritu sancto dixi Ecce agnus dei, ecce qui tollit peccata mundi. Et baptizavi eum in flumine Iordanis, et vidi spiritum sanctum descendentem super eum in specie columbae, et audivi vocem de coelis dicentem Hic est filius meus dilectus, in quo bene complacui. Et nunc praeivi ante faciem eius et descendi annuntiare vobis quia in proximo est visitare nos ipse oriens filius dei ex alto veniens, sedentibus nobis in tenebris et umbra mortis.

Caput III. (XIX.)

Et cum haec audisset protoplastus Adam pater, quia in Iordane baptizatus est Iesus, exclamavit ad filium suum Seth Enarra filiis tuis patriarchis et prophetis omnia quae a Michaele archangelo audisti, quando te transmisi ad portas paradisi, ut deprecareris deum quatenus transmitteret tibi angelum suum ut daret tibi oleum de arbore misericordiae, ut perungeres corpus meum, cum essem infirmus. Tunc Seth appropinquans sanctis patriarchis et prophetis dixit Ego Seth cum essem orans dominum ad portas paradisi, ecce angelus

---

illorum (D^b om *illor.*)*:* ita etiam ed^{pr} germ omisso *illor.* („*und zu geben das versteen des hails seynem volck in vergebung der sünd*") .. ed^{pr} *ante fac. domini parare vias eius* | *Et videns eum* cum D^b ed^{pr} ed^{pr} germ .. D^{ac} *et ego Iohannes videns Iesum* | *ven. ad me* .. D^c add *baptizari* | *compulsus* (D^c *et comp.*) *sp.* (D^a *sum a sp.*) *sa.* (D^b add *confessus*) *dixi* (D^a *et di.*) cum ed^{pr} ed^{pr} germ (*zwang mich der hailig gayst zu sprechen*), item D^c D^a D^b | *ecce qui* .. ed^{pr} om *ecce* | *de coelis* cum D^b ed^{pr} .. D^{ac} *de coelo* | *bene* cum D^b .. reliqui *mihi bene* | *complacui* cum D^{bc} ed^{pr} germ .. D^a ed^{pr} add *ipsum audite* | *praeivi* cum D^{bc} ed^{pr}, item *et descendi* .. D^a *praeviante me*, tum *descendi* | *in pr. est vis. nos* (D^c *vos*, item ed^{pr} germ) cum D^{bc} ed^{pr} .. D^a *in pr. visitavit* (corrige -*bit*) *nos* | *ipse oriens fil. dei* (D^c *et ipse fil. de. est*) *ex* (D^b *ab ex*?) -- *sed. nobis* (ita etiam D^c) -- *et umbr. mort.* (haec D^c om) cum D^{bc} .. D^a *ipse filius eius dei oriens ex alto veniens ad nos sedentes in te. et in u. m.* .. ed^{pr} om

III. *Et cum haec* .. D^{ac} *Cum autem haec* | *pater* .. ed^{pr} ed^{pr} germ add *noster* | *Iesus* (ed^{pr} om) .. D^c *ipse filius dei* | *audisti* .. ed^{pr} *didicisti* | *ut deprecar. de. quatenus* (D^c *ut*) -- *ut* (D^c *et*) -- *de arb. miseric.* (D^c *vitae.* D^a om *quatenus* usq. *miseric.*) *ut* (D^a *et*) -- *infirmus* .. ed^{pr} *pro oleo arboris misericor-*

domini Michael apparuit mihi dicens Ego missus sum ad te a domino: ego sum constitutus super corpus humanum. Tibi dico enim, Seth, noli laborare lacrimis orando et deprecando propter oleum ligni misericordiae, ut perungas patrem tuum Adam pro dolore corporis sui, quia nullo modo poteris ex eo accipere nisi in novissimis diebus et temporibus, nisi quando completi fuerint quinque millia et quingenti anni: tunc veniet super terram amantissimus dei filius ad resuscitandum corpus Adae et corpora mortuorum, et ipse veniens in Iordane baptizabitur. Cum autem egressus fuerit de aqua Iordanis, tunc de oleo misericordiae suae unget omnes credentes in se, et erit oleum illud misericordiae in generationem eorum qui nascendi sunt ex aqua et spiritu sancto in vitam aeternam. Tunc descendens in terras amantissimus dei filius Christus Iesus introducet patrem nostrum Adam in paradisum ad arborem misericordiae.

Haec autem omnia audientes a Seth patriarchae omnes et prophetae exultaverunt magna exultatione.

CAPUT IV. (XX.)

1 Et cum exultarent sancti omnes, ecce Satan princeps

---

diae propt. infirmitatem meam | *ego sum constit. super corp.* (Havn *genus*) *hum.* cum D^{ab} ed^{pr}, item ed^{pr} germ .. D^{c} *quia constitutus sum princeps ab eo super omne genus humanum* | *Tibi* (D^{c} *Et tibi;* ed^{pr} add *autem*) *dico enim* (D^{c} ed^{pr} om) *Seth* (ed^{pr} ante *dic.*) | D^{a} ed^{pr} *noli in* (ed^{pr} om) *lacrymis deum orare et* (ed^{pr} *orando*) *deprecari pr. ol.* (ed^{pr} *pro oleo*) *miser. ligni* (ed^{pr} om) | *corporis* .. D^{a} *capitis* | *ex eo* (D^{ac} om) *accipere* .. ed^{pr} *impetrare* | *diebus et temp., nisi quando* .. ed^{pr} *diebus, quando* | ed^{pr} *V milia nongenti quinquaginta duo anni* | *dei filius* cum D^{ac} ed^{pr} germ .. D^{b} add *Christus*, ed^{pr} *Iesus* | *ad resusc.* cum ed^{pr} .. D^{ac} *resuscitare* .. D^{b} *qui facit resurgere* | *corp. Adae* cum D^{b} ed^{pr} ed^{pr} germ .. D^{ac} *corp. humanum Adae* | *et corp. mort.* cum ed^{pr}, item ed^{pr} germ .. D^{abc} (si collationibus fides est) *et conresuscitare co. mo.* (D^{c} add *cum eo*) | D^{ac} *in Iordanis aqua*, ed^{pr} *in Iordanis fluvio* | *Cum autem* (D^{ac} *Et cum*) *egr. fuerit* .. ed^{pr} *et egressus*, et om *de aqua Iordanis* | *unget* cum D^{c} (item ed^{pr}) .. D^{ab} add *ex eo* | *illud* (ita D^{bc} ed^{pr}; D^{a} om) *misericordiae* (ed^{pr} om; D^{a} add *suae*) | *in generationem eorum* (D^{b} om) *qui nascendi* (D^{a} *nascituri*) *sunt* cum D^{ba} .. ed^{pr} *in generatione et generationem eis qui renascendi sunt* .. D^{c} *in generationes quae nascendae sunt* | *in vit. aeternam* .. D^{b} add *amen*, non item D^{ac} ed^{pr} ed^{pr} germ | ed^{pr} om *amantiss.*, et *Chr. Ies.* .. D^{c} om *descend. in terr. am. de fil.*

magna exult. cum D^{b}; ed^{pr} *cum magno gaudio*, item ed^{pr} germ .. D^{ac} *magis*

et dux mortis dixit ad inferum Praepara temetipsum suscipere Iesum qui se gloriatur filium dei esse, et est homo timens mortem et dicens Tristis est anima mea usque ad mortem. Et permulta adversatus est mihi male faciens, et multos quos ego coecos claudos surdos leprosos et vexatos feci, ipse verbo sanavit; et quos ad te mortuos perduxi, hos ipse a te abstraxit.

2 Respondens inferus dixit ad Satan principem Quis tam est iste potens, cum sit homo timens mortem? omnes enim potentes terrae mea potestate subiecti tenentur, quos tu subiectos perduxisti tua potentia. Si ergo potens es tu, qualis est homo ille Iesus, qui timens mortem potentiae tuae adversatur? Si ita potens est in humanitate, vere dico tibi, omnipotens est in divinitate et potentiae eius nemo potest resistere. Et cum dicit se timere mortem, capere te vult, et vae tibi erit in sempiterna secula. Respondens autem Satan princeps tartari dixit Quid dubitasti et timuisti suscipere illum Iesum, adversarium tuum et meum? Ego enim tentavi illum, et populum meum antiquum Iudaicum excitavi zelo et ira adversus eum: lanceam exacui ad percussionem eius, fel et acetum miscui dare ei potum, et lignum praeparavi ad crucifigendum eum et aculeos ad

---

IV, 1. *dixit* (D^c praem *adveniens*) *ad inferum* (D^c *infernum*) .. D^a *dix. ad principem inferorum* | *Praepara -- Iesum* cum D^{bc} .. D^a *Apparo suscipere ipsum Iesum.* Praeterea D^{ac} add *Nazarenum* .. ed^{pr} *Praepara te ad degluliendum Christum* | *filium dei* .. D^b praem *Christum* (ed^{pr} germ add *et Chr.*) | *Et permulta* (D^c *Multoque,* nisi forte scriptum est *Multaque*) *adv. est mihi male faciens* (D^c *maleficiis suis*) cum D^{bc}, similiter ed^{pr} (*ipse est qui multum* etc) .. D^a *et multa mihi mala inferens* | *et multos* (D^c om) -- *ipse verbo* (D^b *vero*?) *sanav.* cum D^{bc} ed^{pr} .. D^a *et pluribus aliis quos ego coecos feci et claudos, insuper et quos ego variis daemoniis vexavi, ipse verbo sanavit* | *a te abstraxit* (ita D^a ed^{pr}; D^b *adtraxit*?) .. D^c *a te vivos extraxit*

2. D^a *Respondens autem princeps inferorum ad Satan dixit* .. ed^{pr} *respondit infernus* | *iste* .. D^a add *princeps* | *Si ergo potens es tu -- adversatur* cum D^{bc} ed^{pr} ed^{pr} germ .. D^a om | *Si ita* (ed^{pr} *tam*, alii *tantum*) *potens* cum D^c ed^{pr} .. D^b *Si talis potens* .. D^a *Si ergo pot.* | *omnipot. est* (D^a add *et*, item D^b? non ed^{pr}) *in* .. D^c *potens esse debet in* | *princeps tart.* (haec ed^{pr} om) *dix.* cum D^{bc} .. D^a *dix. ad principem tartari* | *Iesum* cum D^b ed^{pr} ed^{pr} germ .. D^{ac} add *Nazarenum* | *zelo et ira* cum D^{ab} ed^{pr} .. D^c *in zelum et iram* | *percussionem* cum D^c ed^{pr} .. D^b *persecutionem*, D^a *passionem* | *dare* (ed^{pr} om) *ei* (D^a *et iussi ei dare*) *potum* (ita D^a, ed^{pr} *in potum*, D^b *poculum*, D^c *in poculum*) | *et aculeos ad config.* cum D^b .. D^{ac} *et clavos ad perforandum manus eius et pedes* .. ed^{pr}

configendum, et in proximo est eius mors, ut perducam eum ad te subiectum tibi et mihi.

3 Respondens inferus ait Tu mihi dixisti quia ipse est qui mortuos a me abstraxit. Multi enim sunt qui a me hic detenti sunt, qui dum vixerunt in terris a me mortuos tulerunt, non suis potentiis sed divinis precibus, et omnipotens deus eorum abstraxit eos a me. Quis est iste Iesus, qui per verbum suum mortuos a me traxit sine precibus? Forsitan ipse est qui Lazarum quatriduanum foetentem et dissolutum, quem ego tenebam mortuum, reddidit vivum per verbum imperii eius. Respondens Satan princeps mortis dixit Ipse est ille Iesus. Haec autem audiens inferus dixit ad eum Coniuro te per virtutes tuas et meas, ne perducas eum ad me. Ego enim tunc quando audivi imperium verbi eius, contremui perterritus pavore, et omnia officia mea simul mecum conturbata sunt. Nec ipsum Lazarum tenere potuimus, sed excutiens se ut aquila per omnem agilitatem et celeritatem salivit exiens a nobis, et ipsa terra quae tenebat Lazari corpus mortuum statim reddidit vivum. Ita nunc ego scio quia ille homo,

---

ed^{pr} germ om | *ut perducam* cum D^{b} ed^{pr} ed^{pr} germ .. D^{ac} *et perducam* | *tibi et mihi* (D^{ac} *m. et t.*) .. ed^{pr} *mihi*

3. *inferus* cum D^{b} (ed^{pr} *infernus*) .. D^{ac} *princeps tartari* | *Multi* (D^{b} *Tui*) *enim* (D^{c} om) *sunt* -- *abstrax.* (D^{b} *adtraxit*) *eos a me* cum D^{bc} (accedit Hal *Multi enim sunt hic qui* etc) .. Havn *Multi sunt hic detenti qui de eo in terris loculi sunt, qui etiam a me mortuos tulerunt non sua potentia sed divinis precibus* .. D^{a} *Qui hic detenti sunt, dum viverent in terris, non suis potentiis sed divinis precib. ablati sunt, et omnipotens* etc .. $Lips^{ed}$ ed^{pr} germ om, item ed^{pr} sed post habet consimilia quaedam. Legitur enim ibi sic: *Tu dicis quia ipse est qui mortuos tulit a me solo iussu sine precibus. Forsitan ipse est qui Lazarum fetentem et dissolutum vitae restituit. Multi enim sunt hic detenti qui non sua potentia sed div. prec. mortuos tulerunt a me. Resp. Sathan Iste est Iesus.* | D^{ac} *Quis ergo est iste Ies. Nazarenus qui suo verbo* etc | *quatriduanum* cum D^{b} .. D^{ac} *quatuor diebus mortuum* .. ed^{pr} om | *tenebam mort.* cum D^{b} .. D^{ac} *mort. detineb.* | *reddidit* -- *imperii* (D^{c} *ipsum*) *eius* cum D^{bc} .. D^{a} *redivivum suo imperio a me traxit* .. ed^{pr} *vitae restituit* | *princ. mort. dix.* cum D^{bc} .. D^{a} *ad principem inferorum dix.* | *Iesus* cum D^{b} ed^{pr} .. D^{ac} add *Nazarenus* | *inferus* (D^{c} ed^{pr} *infernus*) .. D^{a} *princeps inferorum* | *Coniuro* cum D^{b} ed^{pr} .. D^{ac} *adiuro* | *officia mea* cum D^{c} ed^{pr} germ .. D^{ab} ed^{pr} add *impia* | D^{a} ed^{pr} om *ut aquila* | *agilitatem* .. D^{a} *malignitatem* | *salivit exiens* cum D^{bc} .. D^{a} *salvus exivit* .. ed^{pr} *exiliit* | *mortuum* cum D^{ac} ed^{pr} ed^{pr} germ .. D^{b} *mortale* | *Ita nunc ego* -- *haec* (D^{c} ed^{pr} *hoc*) -- *in* (D^{c} *et*)

qui haec potuit facere, deus fortis est in imperio, potens in humanitate, et salvator est generis humani. Et si perduxeris illum ad me, omnes qui sunt hic in crudelitate carceris clausi et in insolutis vinculis peccatorum constricti, solvet et ad vitam divinitatis suae perducet in aeternum.

Caput V. (XXI.)

1 Et cum haec ad invicem loquerentur Satan princeps et inferus, subito facta est vox ut tonitruum et spiritualis clamor Tollite portas principes vestras, et elevamini portae aeternales, et introibit rex gloriae. Haec audiens inferus dixit ad Satan principem Recede a me et exi de meis sedibus foras: si potens es praeliator, pugna adversum regem gloriae. Sed quid tibi cum illo? Et eiecit inferus Satan foras de sedibus suis. Et dixit inferus ad sua impia officia Claudite portas crudeles aereas et vectes ferreos supponite et fortiter resistite, ne captivemus tenentes captivitatem.

2 Haec autem audiens omnis multitudo sanctorum cum voce increpationis dixerunt ad inferum Aperi portas tuas ut intret rex gloriae. Et exclamavit David dicens Nonne cum essem vivus in terris, praedixi vobis Confiteantur domino mi-

---

humanitate -- *salv. est g. h.* cum D^b, item D^c. item (-- *d. f. est et imperio potens et salvaturus genus hum.*) ed^{pr} .. D^a *Ego autem nunc scio quod haec ita potuit facere deus omnipotens, qui potens est imperio suo et potens in humanitate, qui et salv. est g. h.* | *Et si perduxeris* -- *crudelitate* (D^b *credulitate*) -- *clausi* (ed^{pr} *hic detenti sunt*, omissis *et in* usq. *constricti*) -- *peccatorum* (D^c om) -- *divinitatis suae* (ita D^c ed^{pr}, item D^a; D^b -*tate sua*) *perd. in aet.* cum D^{bc} ed^{pr} .. D^a *hunc ergo ne perduxeris ad me: omnes enim illos quos hinc detineo sub incredulitate carceris clausos et vinculis pecc. constrictos, solvet et ad aeternam vitam suae div. perd.*

V, 1. *Sat. princ. et inferus* (D^c *infern.*) .. D^a *Sat. et princeps inferni* | *aeternales:* infra est *infernales.* Videtur alterum ad alterum corrigendum esse. | *infer.* (D^c ed^{pr} *infern.*) *dix. ad Sa. pr.* cum D^{bc} ed^{pr} .. D^a *princeps tartari dix. ad Sat.* | D^c *pugna cum rege glor.* | *inferus* (ed^{pr} *infern.*) *Satan* (D^a om *infer.*) .. D^c *eum* | *foras de* .. D^b *foris* | *inferus* (D^c *infern.*) *ad* -- *officia* .. D^a *princeps ad suos impios ministros* | *captivemur* (ed^{pr} *capiamur*) *ten. capt.* cum D^{bc} ed^{pr} .. D^a *captivi ducamur in capt.*

2. *voce* cum D^b ed^{pr} .. D^{ac} praem *magna* | *dixerunt* cum D^{ac} .. D^b ed^{pr} *dixit* | *ad infer.* (D^c ed^{pr} *infern.*) .. D^a *ad princip. inferor.* | *David dicens* cum ed^{pr} ed^{pr} germ .. D^b om *David* .. D^{ac} praem *divinus ille propheta* | D^{ac} *bene vob.*

sericordiae eius, et mirabilia eius filiis hominum, quia contrivit portas aereas et vectes ferreos confregit: suscepit eos de via iniquitatis eorum. Et post haec similiter Esaias dixit Nonne cum essem in terris vivus praedixi vobis Exsurgent mortui, et resurgent qui in monumentis sunt, et exultabunt qui in terris sunt, quoniam ros qui est a domino sanitas est illis. Et iterum dixi Ubi est, mors, aculeus tuus? Ubi est, infere, victoria tua?

3 Haec autem audientes omnes sancti ab Esaia dixerunt ad inferum Aperi portas tuas: nunc victus, infirmus et impotens eris. Et facta est vox magna ut tonitruum dicens Tollite portas principes vestras, et elevamini portae infernales, et introibit rex gloriae. Videns inferus quia duabus vicibus haec clamaverunt, quasi ignorans dicit Quis est rex gloriae? Respondens David ad inferum ait Ista verba clamoris cognosco, quoniam ego eadem per spiritum eius vaticinatus sum. Et nunc quae supra dixi dico tibi Dominus fortis et potens, dominus potens in praelio, ipse est rex gloriae. Et ipse dominus de coelo in terris prospexit ut audiret gemitus compeditorum et ut solveret filios interemptorum. Et nunc, spurcissime et foetidissime infere, aperi portas tuas ut intret rex gloriae. Haec dicente David ad inferum supervenit in forma

---

praedixi. Item infra. | *de via iniq. eorum* cum D^{bc} ed^{pr} ed^{pr} germ .. D^{a} add *propter iniustitias enim suas humiliati sunt* | *similiter dix. Esaias* cum D^{b} ed^{pr} .. D^{ac} *alius propheta, videlicet sanctus Esaias, similiter dix.* | D^{c} ed^{pr} om *et exultab. -- sunt.* Item ed^{pr} ed^{pr} germ om *quoniam -- sanit. est illis* (D^{c} *sanabit eos*) | *Et iterum* .. D^{b} *Et sicut iter.* | *mors acul. tuus* et *inf. vict. tua* cum D^{bc} ed^{pr} germ .. D^{a} ed^{pr} *mors vict. tua*, et *mors stimulus* (ed^{pr} *acul.*) *tuus*

3. D^{a} *dixer. ad princip. inferor.* | *Aperi* (D^{ac} add *nunc*) *po. tuas* cum D^{b} ed^{pr} germ .. D^{ac} add *et vectes ferreos submove* | *nunc victus inf. et imp. eris* .. D^{ac} *quoniam vinctus eris et nullius potentiae* (pro *null. pot.* D^{c} *et infimus et infirm. eris*) | Ed^{pr} om *Haec autem aud.* usque *impotens eris* | *ut* (D^{c} *et*) *tonitruum* .. D^{a} *tanquam sonus tonitrui* | *Tollite* (D^{ac} *Attoll.*) -- *rex gloriae* .. ed^{pr} nil nisi *Tollite portas* | *Videns* (D^{ac} add *autem*, non item D^{b} ed^{pr}) *inf.* (D^{a} *princeps inferor.*) *quia* (D^{ac} *quod*) *duab. vic.* (ed^{pr} *secundo*) *haec* (D^{ac} ed^{pr} om) *clamaverunt* (D^{ac} ed^{pr} *-verat*) | D^{a} *David vero respondens ad princip. inferor. dixit* .. ed^{pr} *Respondit David* | *in praelio* cum D^{ac} ed^{pr} .. D^{b} *in bello* | *de coelo in terris* (ed^{pr} *in terram*) .. D^{ac} *in c. et in terra* | *gemitus compedit.* cum D^{a} ed^{pr} ed^{pr} germ (*die seufftzen der gefangen*) .. D^{bc} *gemitum vinculorum* | *infere* .. D^{a} *princ. inferi* | *rex gloriae* .. D^{a} add *quia ipse dominus est coeli et terrae* | D^{a} *David ad*

hominis dominus maiestatis, et aeternas tenebras illustravit et indissolubilia vincula disrupit: et invictae virtutis auxilium visitavit nos sedentes in profundis tenebris delictorum et in umbra mortis peccatorum.

Caput VI. (XXII.)

1 Haec videns inferus et mors et impia officia eorum, cum crudelibus ministris expaverunt in propriis regnis agnitam tanti luminis claritatem, dum Christum repente in suis sedibus viderunt, et exclamaverunt dicentes Victi sumus a te. Quis es tu qui ad dominum dirigis confusionem nostram? Quis es tu qui sine exitio corruptionis, incorrupto argumento maiestatis, furore condemnas potestatem nostram? Quis es tu, tam magnus et parvus, humilis et excelsus, miles et imperator, in forma servi admirabilis praeliator, et rex gloriae mortuus et vivus, quem crux portavit occisum? Qui mortuus iacuisti in sepulcro, vivus ad nos descendisti: et in tua morte omnis contremuit creatura et universa sidera commota sunt: et nunc

---

princip. inferor. | *dom. maiestatis* . . D^{c} *rex gloriae*, ed^{pr} *rex glor. deus maiestatis* | *indissolubilia* (ed^{pr} *insolubilia*) . . D^{b} *insoluta* | *inv. virt. auxilium* (D^{c} *-lio*) *vis. nos* cum D^{bc} . . D^{a} *invincibili virtute visitavit* . . ed^{pr} *visitavit nos*

VI, 1. *videns* . . D^{a} *audiens* | *inferus* – – *officia eorum cum crud. min.* (D^{c} *off. crudelis ministri*) – – *agnitam* (D^{c} *et agnita*) *tanti* (D^{c} *tanta*) *lum. claritatem* (D^{c} *-tate*) cum D^{bc} . . D^{a} *mors impia cum crud. ministr. suis exp. in pr. regnis agnita luminis clar.*, item ed^{pr} *infernus et mors agnita claritate luminis* | *dum* (D^{c} om) *Chr.* (D^{c} *Iesum*) *rep. in* (D^{c} *de*) – – *vider.* (D^{a} add *constitutum*) *et* (ita D^{c}; reliqui om?) . . ed^{pr} *et viso Christo rep. in s. sed.* | *Victi sumus* cum D^{bc} ed^{pr} Hal Havn Lips^{ed} ed^{pr} germ . . D^{a} *vincti iam sumus.* Praeterea Hal Lips^{ed} ed^{pr} germ add *o Iesu* | *Quis es tu qui* (haec omnia D^{a} om) *ad* (ed^{pr} *usque ad*) *domin. dir.* (D^{b} *a domino dirigis* [*-geris*?] *ad*) *conf. nostram* . . Hal Lips^{ed} ed^{pr} germ *Quisnam es tu, o homo* (ed^{pr} germ om), *qui ad deum petitionem tuam dirigis in confus. nostr.* . . Havn *Quis est enim qui domino nostro Satan adversatur* | *Quis* – – *exitio corruptionis* (D^{c} *et corruptione*) *incorrupto argumento* (D^{ac} *-ptum -tum*) *mai.* (ed^{pr} om *inc. arg. mai.*) *furore* (ed^{pr} add *tuo*) *cond. pot. nostr.* (D^{c} *meam*) cum D^{bc} ed^{pr}; item D^{a}, sed pro *furore* etc corruptissime habet *fulgores habes contemnens* . . Hal Lips^{ed} ed^{pr} germ *Quis es tu qui sine virtutis damno et absque maiestatis tuae corruptione potentiam nostr. cond.* . . Havn *Quis* – – *sine potestate condemnas pot. nostr.* | *tam* (D^{a} add *potens aut* [corrige *et*] *impotens*) *magnus et* (D^{c} om) *parv.*, *hum. et* (D^{c} om) *exc.*, *miles et* (D^{c} om *mil. et*) *imper.* (D^{a} *mil. qui imperare potest*), *in f. servi* (D^{c} add *adparens*) *admir.* (ed^{pr} *tam adm.*, D^{a} *ut humilis*) *prael.* | *Qui mortuus* . . ed^{pr} om *Qui* | *contremuit* . . ed^{pr} *tremuit*, D^{b} *terruit* | *creatura* . . ed^{pr} *terra*, tum pergit *et universa creatura commota est et sy-*

factus es inter mortuos liber et legiones nostras perturbas. Quis es tu qui illos qui originali peccato adstricti tenentur absolvis captivos et in libertatem pristinam revocas? Quis es tu qui peccatorum tenebris excaecatos divina et splendida luciferaque luce perfundis? Similiter et omnes legiones daemonum, simili perterritae pavore, ex pavida subvertatione una voce clamaverunt dicentes Unde es tu, Iesu, tam fortis homo et splendidus in maiestate, tam praeclarus sine macula et mundus a crimine? Ille enim mundus terrenus, qui nobis subiectus fuit semper usque nunc, qui nostris usibus tributa persolvebat, nunquam nobis talem mortuum hominem transmisit, nunquam talia munera inferis destinavit. Quis ergo es tu qui sic intrepidus nostros fines ingressus es, et non solum nostra supplicia non vereris, sed insuper de nostris vinculis omnes auferre conaris? Forsitan tu es ille Iesus, de quo princeps noster Satan dicebat quod per mortem tuam crucis totius mundi potestatem accepturus esses.

2 Tunc rex gloriae maiestate sua conculcans mortem et comprehendens Satan principem tradidit inferi potestati, et attraxit Adam ad suam claritatem.

CAPUT VII. (XXIII.)

Tunc inferus suscipiens Satan principem cum nimia increpatione dixit ad eum O princeps perditionis et dux exter-

---

dera | Ed^{pr} *Quis es qui orig. peccato astrictos absolvis et in* | Ed^{pr} om *et splend. luciferaq.* | *ex pav. subvertatione* cum D^{b} .. D^{ac} *pavida subiectione* | Ed^{pr} *Similiter et omnis legio demonum una voce clamabat* | *Unde es tu Iesu* cum D^{b} ed^{pr} .·. D^{ac} *Quomodo et unde tu Iesu Christe* | *et* (ed^{pr} *tam*) *splendidus* (D^{c} *-dida*) *in* (D^{c} ed^{pr} om) *mai.* | Ed^{pr} om *qui nostris* (D^{a} *in tetris*) *usib. tr. pers.* | Ed^{pr} *tal. mort. destinavit, nunq. inferis* (D^{a} *principib. inferor.*) *tal. mun. transmisit* | *nostra suppl. non vereris* .. D^{a} *nobis supplicia magna inferre non ver.* | D^{a} *de quo nunc Satan ad princip. nostr. dicebat* | D^{ac} *totius mortis potestatem* | *esses* .·. ed^{pr} cum aliis habet *esset*

2. D^{ac} *gloriae dominus* | *mai. sua* cum D^{b} ed^{pr} germ .. reliqui om | *Satan princ.* (ed^{pr} om) .. D^{a} *princip. inferor.* | *tradidit* (D^{c} praem *catenis igneis constrictum*) *inf. pot.* .. D^{a} *privavit omni sua potestate* | *Adam* cum D^{b} ed^{pr} ed^{pr} germ .. D^{ac} *patrem nostrum terrenum*

VII. *inf. susc. Satan princ.* (ed^{pr} om *princ.*) .. D^{a} *principes tartari susci-*

minationis Beelzebub, derisio angelorum, sputio iustorum, quid haec facere voluisti? regem gloriae crucifigere voluisti, in cuius exitu mortis tanta spolia nobis promisisti? Ignorasti ut insipiens quod egisti. Ecce iam iste Iesus suae divinitatis fulgore fugat omnes tenebras mortis, et firma ima carcerum confregit, et eiecit captivos et solvit vinctos. Et omnes qui sub nostris solebant suspirare tormentis insultant nobis, et deprecationibus eorum expugnantur imperia nostra et regna nostra vincuntur, et nullum iam nos reveretur genus hominum. Insuper et fortiter nobis comminantur qui nunquam nobis superbi fuerunt mortui nec aliquando potuerunt laeti esse captivi. O princeps Satan, omnium malorum impiorum et refugarum pater, quid haec facere voluisti? Qui a principio usque nunc fuerunt desperati salutem et vitam, modo nullus eorum hic iam solito mugitus auditur nec ullus eorum personat gemitus, nec in alicuius eorum facie lacrimarum vestigium invenitur. O princeps Satan, possessor clavium in-

---

pientes Satan, item *dixerunt* | *Beelzebub* .. Hal add *tricaput*, Havn *tricapita* | *sputio* cum D^{b}, item (*ain spaychel der hayligen*) ed^{pr} germ, Hal *sputum*, Havn *sputa* .. ed^{pr} *despectio*, D^{ac} *spurcitia* | *haec* cum D^{b} Lips^{ed} ed^{pr} germ (*dise Ding*) .. Havn Hal *hoc* .. D^{ac} ed^{pr} *hic* | *exitu mortis* cum D^{b} Hal, item omisso *mortis* ed^{pr} .. D^{ac} *exitio* | *Ignorasti* (D^{ac} Hal *-rans.* Lips^{ed} add *canis immunde et*, item Hal *canis*) *ut* (Hal Lips^{ed} om) *insip. quod* (D^{ac} Hal *quid*) *egisti* (D^{ac} *egeris*, Lips^{ed} *elegisti*) .. ed^{pr} om | D^{a} *iste Ies. Nazarenus gloriosae suae -- omn. horribiles tenebr. mo.* | *et firma* (D^{c} haec om?) *ima* (D^{c} *infima*, ed^{pr} om) *carcerum* (ed^{pr} *carceris*) .. D^{a} *ima carc. et summa* .. Havn *ima claustra carceris* | *et* (D^{ac} add *cunctos*) *eiecit capt. et* (D^{b} om) *solv. vi.* (D^{ac} *universos vi. so.*) .. Havn *et capt. vi. solv.* | *sub nostris -- torm.* cum D^{b} ed^{pr} .. D^{ac} *prae tormentis gravibus susp. et gemere soleb.* | *et deprec. eor.* (Lips^{ed} *suis ad Iesum*) *expugnantur* (D^{a} *-namur*) *imperia nostra et* (D^{a} *impia*, om *no. et*) *-- vinc.* .. ed^{pr} om | *et nullum* (D^{c} *nullus*, Havn *non*) *iam nos rev.* (D^{a} *nobis relinquitur*, Hal *ad nos revertetur*) *ge. ho.* (Havn *humanum*; D^{c} om *ge. ho.*) .. ed^{pr} *iam non verebitur nos gen. humanum* .. Lips^{ed} *et amplius iam non est gen. hum. apud nos* | *insuper* .. D^{a} *imo potius* | *qui* (D^{a} *quod*) *nunq. -- fuerunt* (D^{a} *fuerint*, D^{c} *fuerant*) *mortui -- captivi* (D^{c} om *mort.* usq. *capt.*) .. Lips^{ed} *qui nunquam poterant erga nos superbire; et qui nunquam laeti fuerunt, modo admirabili exultatione pervenerunt in laudem Iesu* .. ed^{pr} om | D^{c} om *impior. et refug.* | *haec* .. D^{ac} *hic* | *Qui* (ita D^{c} Havn; D^{b} *quia qui*, Lips^{ed} *ecce qui*, D^{a} *quod*) *a princ. -- salutem et vitam* (D^{a} *salute et vita*; D^{c} *salutem, invenerunt vitam*) *modo nullus* (D^{c} *Nullus ergo*) *eorum* (ab hoc D^{a} transilit ad sequens *eorum*) *-- mugitus* (D^{c} *mugitu*) *-- gemitus* .·. ed^{pr} om *O princ. Satan* usque dum sequitur alterum *O princ. Satan* | *possessor* (D^{a} *pos-*

ferorum, illas tuas divitias quas acquisieras per lignum praevaricationis et paradisi amissionem, nunc per lignum crucis perdidisti, et periit omnis laetitia tua. Dum istum Christum Iesum regem gloriae suspendisti, adversum te et adversum me egisti. A modo cognosces quanta tormenta aeterna et supplicia infinita passurus eris in mea custodia sempiterna. O princeps Satan, auctor mortis et origo omnis superbiae, debueras primum istius Iesu causam malam requirere: in quem nullam culpam cognovisti, quare sine ratione iniuste eum crucifigere ausus fuisti, et ad nostram regionem innocentem et iustum perduxisti, et totius mundi noxios impios et iniustos perdidisti?

Et cum haec loqueretur inferus ad Satan principem, tunc rex gloriae dixit ad inferum Erit Satan princeps sub potestate tua in perpetua secula in loco Adae et filiorum eius, iustorum meorum.

Caput VIII. (XXIV.)

1 Et extendens dominus manum suam dixit Venite ad me, sancti mei omnes, qui habetis imaginem et similitudinem meam. Qui per lignum et diabolum et mortem damnati fuistis, modo videte per lignum damnatum diabolum et mortem.

---

sessio) *clavium* (D^{c} *olim*, D^{a} om) *inferor.* (D^{ac} *infernor.*) .. Havn *poss. cloacarum atque putredinum* .. edp^{r} om | *nunc per* cum D^{c} edp^{r} .. D^{ab} praem *et* | Edp^{r} om *Chr. Ies.*, item *adv. te* usque *egisti* | *cognosces* cum D^{a}, item *non cognosces* D^{c} .. D^{b} edp^{r} *cognosce* | D^{c} om *aeterna*, edp^{r} om *aet. et supp. inf.* | *pass. eris* cum D^{bc} .. D^{a} edp^{r} *pass. es* | D^{a} om *in mea cust. semp.* (D^{c} *in meam -am -nam*) | *O princ.* (D^{a} add *malorum omnium*) *Sat.* -- *superbiae* (edp^{r} huc usque om) -- *Iesu* (D^{ac} add *Nazareni*) *ca. mal.* (edp^{r} *mortis*) *requirere* (D^{ac} edp^{r} *inquir.*) .. Hal (similiter Lips^{ed} edp^{r} germ) *O auctor mortis, pessime Satan, et origo superbiae, debueras primum causam illius requirere.* Praeterea add *et si dignus esset* (Lips^{ed} edp^{r} germ add *morte*), *occideres, si non, dimitteres eum.* | *in* (Hal praem *sed*, D^{b} *et*) *quem* (ita D^{ac} Hal; D^{b} *in quo*) *null. culp.* (D^{ac} add *mortis*) *cogn.*

D^{a} *Et cum loqu. princeps inferor. ad Satan, tunc r. gl. dix. ad ipsum princip. inferor. Beelzebub* | *in loco* cum D^{b} edp^{r} .. D^{ac} *substitutus in locum* | *iustor.* (edp^{r} *et iust.*) *meorum* .. D^{c} *iustorumque omnium* .. Hal *et sanctorum*

VIII, 1. *dom.* cum D^{b} edp^{r} germ .. D^{ac} *Iesus* .. edp^{r} om | *habetis imag. et sim. meam* cum D^{bc} edp^{r} edp^{r} germ .. D^{a} *creati estis ad imag. meam* | *fuistis* .. D^{a} *estis* | *modo videte* (D^{c} *videtis*) *p. lign.* (edp^{r} germ add *crucis*) -- *mortem* cum

Statim omnes sancti sub manu domini adunati sunt. Tenens autem dominus manum dexteram Adae dixit ad eum Pax tibi cum omnibus filiis tuis, iustis meis. Adam vero genibus domini advolutus lacrimabili cum obsecratione deprecatus magna voce dixit Exaltabo te, domine, quoniam suscepisti me, nec delectasti inimicos meos super me. Domine deus clamavi ad te, et sanasti me domine: eduxisti ab inferis animam meam, salvasti me a descendentibus in lacum. Psallite domino omnes sancti eius, et confitemini memoriae sanctitatis eius: quoniam ira in indignatione eius, et vita in voluntate eius. Similiter et omnes sancti dei genibus advoluti ad pedes domini una voce dixerunt Advenisti redemptor mundi: sicut per legem et prophetas tuos praedixisti, factis adimplesti. Redemisti vivos per crucem tuam, et per mortem crucis ad nos descendisti, ut eriperes nos ab inferis et morte per maiestatem tuam. Domine, sicut posuisti titulum gloriae tuae in coelo et erexisti titulum redemptionis crucem tuam in terris, ita pone domine signum in inferno victoriae crucis tuae, ne mors dominetur amplius.

[2] Et extendens dominus manum suam fecit signum crucis super Adam et super omnes sanctos suos, et tenens dexteram Adae ascendit ab inferis; et omnes sancti secuti sunt eum. Tunc sanctus David fortiter clamavit dicens Cantate domino canticum novum, quia mirabilia fecit. Salvavit sibi

---

D^{bc} ed^{pr} germ .. ed^{pr} *modo vincite per lign. crucis damnatum dyabolum et mortem* .. D^{a} *modo vivite per lign. crucis meae, diabolo mundi principe damnato et morte prostrata* | *Statim* (D^{a} *Tunc sta.*) -- *domini* (D^{a} *altissimi dei*) -- *dominus* (D^{a} add *Iesus*) *ma. dext.* (D^{a} om) -- *domini* (D^{a} add *Iesu Christi*) *advolut.* (ed^{pr} *provol.*) *lacrimabili* -- *magna voce* (ed^{pr} om *lacr.* usque *voce.* Passim differt D^{a}) *dixit* .. D^{c} nil nisi *Tunc magn. voce Christus dix.* | *genibus adv. ad pe.* (D^{ac} om *ad pe.*) *dom.* (D^{ac} add *Iesu*) .. ed^{pr} om | *proph. tuos* .. D^{ac} add *sanctos* | Ed^{pr} om *factis* (D^{ac} *iam fa.*) *adimpl.* | *ab inf. et morte* .. D^{c} add *perpetua* | *Domine* (ed^{pr} *Et*) *sicut pos. titul.* -- *erex.* (ed^{pr} om *tit.* usque *erex.*) -- *sign. in inf.* (ed^{pr} post *tuae*) *vict. cruc.* (ed^{pr} om) .. $Lips^{ed}$ *Sicut pos. in coelo, domine, tit. tuum, et sicut erex. crucem in terris, ita tit. redemtionis pone, domine, in inferno in signum redemtionis et victoriae tuae*

2. *extend. dominus* .. D^{ac} add *Iesus* | *tenens* (D^{a} *apprehendens*) -- *ascendit* (D^{a} *descend.*) *ab infer.* | *omn. sancti* cum D^{b} ed^{pr} germ .. D^{ac} add *dei* | D^{c} *secuti su. dominum* | *sanct. David* .. D^{ac} praem *propheta ille regius*

dextera eius et brachium sanctum eius. Notum fecit dominus salutare suum, ante conspectum gentium revelavit iustitiam suam. Et omnis multitudo sanctorum responderunt dicentes Haec est gloria omnibus sanctis eius. Amen, Alleluia.

3 Et post haec exclamavit Habacuc propheta dicens Existi in salutem populi tui, ad liberandum electos tuos. Et responderunt omnes sancti dicentes Benedictus qui venit in nomine domini, deus dominus et illuxit nobis. Amen, Alleluia. Similiter post haec et propheta Michaeas exclamavit dicens Quis deus sicut tu, domine, auferens iniquitates et transgrediens peccata? Et nunc contines in testimonium iram tuam, quoniam voluntarius misericordiae es: et ipse averteris et misereris nostri, et absolvis omnes iniquitates nostras, et omnia peccata nostra demersisti multitudine mortis, sicut iurasti patribus nostris in diebus pristinis. Et omnes sancti responderunt dicentes Hic est deus noster in aeternum et in seculum seculi, et ipse reget nos in secula. Amen, Alleluia. Sic et omnes prophetae de suis laudibus sacra referentes et omnes sancti Amen Alleluia clamantes sequebantur dominum.

CAPUT IX. (XXV.)

Dominus autem tenens manum Adae tradidit Michaeli archangelo: et omnes sancti sequebantur Michaelem archangelum, et introduxit omnes in paradisi gratiam gloriosam. Et occurrerunt eis obviam duo viri vetusti dierum. Interrogati

---

D^{ac} *in conspectu gentium* | D^{ac} *omnis gloria omnib. sa. dei*

3. *electos* cum D^{b}, Hal *dilectos* .. D^{ac} *populos* | *Amen, Allel.* cum D^{b} .. D^{ac} om | *Simil. post haec et proph.* (D^{c} *Post haec proph.*) *Michaeas* -- *Quis deus sic. tu do.* (ita D^{b} ed^{pr} ed^{pr} germ; D^{c} *Quis est dominus sicut tu*) -- *contines* (D^{c} *continens*) *in test.* (D^{c} om) *iram tuam* (D^{c} om) -- *absolvis* (D^{b} *-lves*) -- *demersisti* (D^{c} add *in*) -- *in dieb.* (haec om D^{c}) *prist.* cum D^{bc} ed^{pr} germ, item (sed permultis omissis) ed^{pr} .. D^{a} om | *Et omnes sancti resp. dic.* (haec omnia om D^{a}) *Hic est deus* (ita D^{b} ed^{pr} ed^{pr} germ; D^{c} *dominus*) -- *Am. Allel.* (haec D^{c} om) | *de suis* (D^{b} add *praedictis*) *laudibus* | D^{a} om *et omn. sa. Amen Allel. clam.* | Ed^{pr} *et sequeb. dom.* omissis *Sic et* usque *clamantes.*

IX. *omnes* (D^{a} om) *in paradisi* (D^{ac} *-diso*) *gratiam glor.* (D^{a} *-tia -osa*; D^{c} *gratiae et gloriae*) .. ed^{pr} *in paradisum* | Ed^{pr} *eis duo viri venusti.* | Ed^{pr}

autem a sanctis Qui estis vos qui nobiscum in inferis mortui nondum fuistis et in paradiso corpore collocati estis? respondens unus ex eis dixit Ego sum Enoch, qui verbo domini translatus sum huc; iste autem qui mecum est Elias Thesbites est, qui curru igneo assumptus est. Hic et usque nunc non gustavimus mortem, sed in adventum Antichristi reservati sumus, divinis signis et prodigiis praeliaturi cum eo, et ab eo occisi in Ierusalem, post triduum et dimidium diei iterum vivi in nubibus assumendi.

Caput X. (XXVI.)

Et cum haec loquerentur sanctis Enoch et Elias, ecce supervenit alius vir miserrimus, portans humeris suis signum crucis. Quem videntes omnes sancti dixerunt ad eum Quis es tu? quia visio tua latronis est. Et quid est quod portas signum in humeris? Quibus respondens ait Vere dixistis quia latro fui, omnia mala faciens super terram. Et Iudaei crucifixerunt me cum Iesu, et vidi creaturarum mirabilia quae facta sunt per crucem Iesu crucifixi, et credidi eum esse creatorem omnium creaturarum et regem omnipotentem, et deprecatus sum eum dicens Memor esto mei, domine, dum veneris in regnum tuum. Statim suscipiens deprecationem meam dixit mihi Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso. Et dedit mihi signum istud crucis dicens Hoc portans

---

Interrogati a sa. qui essent, respondit | *in inferis mortui* cum D^{b} .. D^{ac} *apud inferos* | *verbo domini* cum D^{b} ed^{pr} .. D^{ac} om *dom.* | *huc* ex ed^{pr} est; reliqui *hic*, quod D^{a} cum *iste* coniungit. D^{ac} om *autem* | *Hic et usque* .. ed^{pr} om *Hic* | *in adv. Antichr. reserv.* cum D^{bc} ed^{pr} ed^{pr} germ .. D^{a} *in adv. Christi reversuri* | *praeliaturi* (ed^{pr} *pugnaturi*) .. D^{a} *praecincti ad praeliandum* | *occisi* (ed^{pr} *occisuri*) cum D^{bc} .. D^{a} *occidi* | *post* cum ed^{pr} .. reliqui *et post* | *dimid. diei* (D^{ac} *dierum*) .. ed^{pr} *semissem* | *iterum vivi* (D^{c} om; ed^{pr} add *et*) *in nub.* (D^{c} add *sumus*, sed reliqui om) *assumendi* (ita D^{ac} ed^{pr}; D^{b} *assumpturi*).

X. *sanctis* .. D^{ac} *sanctus* | *Quem vid.* (D^{b} *Vid. eum*) cum ed^{pr} D^{b} .. D^{ac} *Et cum viderunt* | *Et* (D^{c} om) *quid est quod port. sign.* (D^{c} ed^{pr} post *est*) *in* (D^{c} om) *humer.* (ed^{pr} om) | *Iesu crucif.* cum D^{b} ed^{pr} germ .. D^{ac} praem *domini* | *dum veneris* cum D^{ac} ed^{pr} .. D^{b} *quando ven.* | *Statim* (ed^{pr} *Qui stat.*) *susc. deprec.* (D^{c} ed^{pr} *orationem*) *meam dix.* (ed^{pr} *ait*) *mihi* (D^{ac} *ad me*; ed^{pr} om) | *sign. istud* .. D^{b} ed^{pr} *hoc sign.*, et ed^{pr} om *cruc.* | *Hoc* (D^{b} *haec*) *por-*

ambula in paradiso: et si non dimiserit te ingredi angelus custos paradisi, ostende illi signum crucis, et dices ad eum quia Iesus Christus filius dei qui nunc crucifixus est transmisit me. Cum hoc fecissem, dixi ad angelum custodem paradisi haec omnia. Qui cum haec a me audivit, statim aperiens introduxit me et collocavit me ad dexteram paradisi dicens Ecce modicum sustine, et ingredietur omnis generis humani pater Adam cum omnibus filiis suis sanctis et iustis post triumphum et gloriam ascensionis Christi domini crucifixi. Haec omnia verba latronis audientes, omnes sancti patriarchae et prophetae una voce dixerunt Benedictus dominus omnipotens, pater aeternorum bonorum et pater misericordiarum, qui talem gratiam peccatoribus tuis dedisti et in gratiam paradisi reduxisti et in tua pinguia pascua: quia haec est spiritualis vita certissima. Amen, Amen.

CAPUT XI. (XXVII.)

Haec sunt divina et sacra mysteria quae vidimus et audivimus, ego Karinus et Leucius. Amplius non sumus per-

---

tans cum D^{cb} .. D^{a} *Hoc porta et* | *transmisit me* cum D^{b} .. D^{ac} *misit me huc ad te.* Ed^{pr} sic: *Et dedit mihi hoc sign. mittens ad paradisum, ut viso hoc signo angelus cust. par. intromitteret me. Et collocans me angelus in dexteram parad.* etc | D^{b} om *haec omnia -- audivit* | *ad dexteram* .. D^{c} add *partem* | *sustine* .. D^{a} add *te hic* | *et ingredietur* cum D^{b} ed^{pr} .. D^{a} *ut ingrediatur* .. D^{c} *et videbis ingredi*, pergens *-- patrem Adamum* | *post triumphum et gloriam ascensionis Christi do. cruc.* cum D^{c} .. D^{ab} *Christi do. cr.* omissis prioribus .. ed^{pr} om una cum *et iustis* | *Haec* (D^{c} add *autem*) *-- audientes* cum D^{bc} ed^{pr} .. D^{a} *Cum audissent omn. ve. latr.* | *sancti* (ed^{pr} om) *pa. et proph.* cum D^{c} ed^{pr} ed^{pr} germ .. D^{ab} *patriarchae* | *Benedict.* (ed^{pr} om) .. D^{a} add *es* | *domin.* cum D^{b} ed^{pr} ed^{pr} germ .. D^{ac} *deus* | *pecc. tuis* (D^{ac} *eius*) *dedisti* .. ed^{pr} *dedit*, pergens *ut in gaudia parad. introduceret eos ad pascua pi. et amena, et spiritali vita reficeret, Am.* | D^{a} *spiritualia et pinguia pasc.* | *quia* etc cum D^{b} .. D^{c} *spirituali vita quam certissima* .. D^{a} *spirituali vita sanctissima collocasti. Amen.* Ed^{pr} germ sic: *Gesegnet sey der almechtig herr ain vater der ewigen gaist, ain vater der barmhertzigkait, der sölliche gnad hat geben seynen sündern, und uns eingefürt in das Paradeyss, und auff die wayd des wollust, und in das ewig leben Amen.* Ex Amb extrema haec notavi: *Benedictus qui venit in nomine domini, deus dominus et illuxit nobis. Amen et Alleluia.*

XI. *Haec sunt -- ego Karinus* (ed^{pr} *Car.*, D^{ac} *Char.*) *et Leuc.* (D^{ac} *Lenthius*, ed^{pr} *Leuntius*; praeterea ed^{pr} Hal Havn add *fratres germani* [Havn *genuini*], $Lips^{cd}$ *frater meus*). *Amplius* (ed^{pr} add *que*) cum D^{abc} ed^{pr} .. Amb *Et postquam*

missi enarrare cetera mysteria dei, sicut contestans Michael archangelus dixit nobis Euntes cum fratribus vestris in Ierusalem eritis in orationibus clamantes et glorificantes resurrectionem domini Iesu Christi, qui vos a mortuis resuscitavit secum. Et cum nemine hominum eritis loquentes et sedebitis ut muti, usque dum veniet hora ut permittat vobis ipse dominus referre suae divinitatis mysteria. Nobis autem iussit Michael archangelus ambulare trans Iordanem in locum opimum et pinguem, ubi sunt multi qui nobiscum resurrexerunt in testimonium resurrectionis Christi domini: quia tantum tres dies permissi sumus, qui surreximus a mortuis, celebrare in Ierusalem pascha domini cum viventibus parentibus nostris in testimonium resurrectionis Christi domini: et baptizati sumus in sancto Iordanis flumine, accipientes singulas stolas albas. Et post tres dies celebrato pascha domini rapti sunt in nubibus omnes qui nobiscum resurrexerunt et perducti sunt trans Iordanem, et amplius a nemine visi sunt.

---

scripserunt Leutius et Carinus singulos tomos cartae, dixerunt ad omnes Amplius | *enarr. cet. myst. dei* cum D^{abc} ed^{pr} .. Amb *dicere secreta divina et sacra myst. Christi domini* | *contestans* (ed^{pr} *testans*) .. Amb *astans* | *vestris* cum D^{bc} Amb ed^{pr} .. D^{a} *meis* | *eritis* (D^{b} *et er.*) *in or. clam. et* (ed^{pr} om *cl. et*) *glor.* cum D^{abc} ed^{pr} .. Amb *adorate loca passionis domini nostri Iesu Christi, glorificantes* | *dom. I. Chr.* .. Amb *dom. eius* | *qui vos* cum Amb ed^{pr} $Lips^{ed}$ .. D^{a} (item D^{bc}?) *quos* (ex errore compendii natum) | *et sedeb.* (ed^{pr} *sed eritis*) *ut muti* .. Amb om | *usque dum veniet* (Amb *veniat*) .. D^{ac} *donec veniat* | *vob. ipse* (ed^{pr} om) *dom.* .. Amb *vos deus* | *suae div.* .. Amb *maiestatis suae* .. $Lips^{ed}$ *sua* | *Nob. autem* (Amb *Et nob.*) cum D^{bc} Amb .. D^{a} ed^{pr} *Nos autem* (ed^{pr} *que*) | *opimum:* ita de coniectura edidi pro *optimum* | *Chr. dom.* (D^{ac} om *do.*) .. Amb *dom. nostri Ies. Chr.*, ed^{pr} *Iesu Chr.* | *quia tantum tres* -- *qui surr. a mo.* (D^{ac} *a mo. qui surr.*) -- *cum viventib.* (ita D^{b} ed^{pr} germ, item addito *adhuc* Hal $Lips^{ed}$; D^{ac} om) -- *resurr.* (D^{ac} om; ed^{pr} germ om *in test.* usq. *domini*) *Chr. dom.* cum D^{bac} ed^{pr} germ .. Amb (sed vide post) ed^{pr} om | Amb ed^{pr} om *sancto* | *accipientes singulas* (ita ex Amb $Lips^{ed}$; reliqui *singuli*) -- *celebrato pa. do.* (haec ed^{pr}; D^{b} *celebrantes pa. do.*, D^{c} *celebrationis pascae do.*) *rapti* (cum D^{c} ed^{pr}; D^{b} *reperti*) *sunt* (ed^{pr} *sumus*, sed postea *sunt*) *in* (D^{b} *a*) *nubibus* -- *et* (D^{b} om) *perducti* (ed^{pr} om *et perd.* usq. *Iordan.*) -- *amplius* (D^{b} *iam*) *a ne. visi sunt* cum D^{cb} ed^{pr} .. D^{a} *et iam a ne. vi. sunt*, omissis prioribus .. Amb *accipientes singulas stolas albas* (etiam $Lips^{ed}$ habet *accip. singulas stolas candidas*) *non manu factas inconsutiles. Deinde tres dies permissi sumus omnes in Ierusalem pasca domini celebrare, et quibus voluit dominus revelare ex ipsis in testimonium resurrectionis eius. Et post triduum peracta pasca iacti sumus a nubibus trans Iordanem ut a nemine videamur*

Nobis autem dictum est in Arimathia civitate in orationibus persistere.

Haec sunt quanta nobis iussit dominus referre vobis: date illi laudem et confessionem, et poenitentiam agite, ut misereatur vestri. Pax vobis ab ipso domino Iesu Christo et salvatore omnium nostrorum. Amen.

Et postquam compleverunt omnia scribentes in singulos tomos chartae, surrexerunt. Karinus autem quod scripsit, dedit in manus Annae et Caiphae et Gamalielis; similiter et Leucius quod scripsit, dedit in manus Nicodemi et Ioseph. Et subito transfigurati sunt candidati nimis, et non sunt visi amplius. Scripta autem eorum inventa sunt aequalia, nihil maius aut minus littera una.

Ista omnia admiranda Karini et Leucii dicta audiens omnis synagoga Iudaeorum, ad invicem dixerunt Vere ista omnia a domino sunt facta, et benedictus dominus in secula

---

usque in diem secundam (sic; *secundi?*) *adventus domini cum sanctis omnibus exultantes.* | *Nobis autem dictum est* (Lips^{ed} add *a Michaele archangelo quatenus*) *in Arimathia civitate in orationibus persistere* (Lips^{ed} *perseveraremus*) cum Amb Lips^{ed} .. reliqui om

quanta .. D^{c} *mysteria quae* | *dominus* (D^{ac} *deus*) *ref. vob.* (Amb om) | *date* (D^{abc} praem *et*) *illi laud.* (Amb add *et gloriam et honorem*) -- *ut* (ita Amb, D^{b} *et*) *misereatur* (D^{ac} *et miserebitur*) *vestri* .. ed^{pr} om | *ab ipso dom.* cum D^{b} ed^{pr} .. D^{ac} *a dom. deo* | *et salv. omnium nostrorum* .. ed^{pr} *salv. nostro* | *Amen* .. D^{ac} ter habent .. ed^{pr} om. Amb om *Pax* usque *Amen.*

Et postquam -- *in* (D^{a} om) *sing. tom. cha. surrex.* (D^{a} *scripserunt*) .. Amb om | *Karinus* (ut supra) -- *scrips.* (D^{c} add *in tomo chartae*) .. Amb *Et tomum cartae quem scripsit Car.* | *in manus* cum D^{b} .. Amb *in manu*, D^{ac} *in manibus* | *sim. et Leucius* (ut supra) *quod scripsit* (D^{b} add *in tummum cartae*) .. Amb *et quem scr. Leucius* | *in manus*: ut ante. Ed^{pr} sic: *Et completis omnibus Carinus reddidit Nicodemo et Ioseph thomas cartae* | *Et subito* -- *visi amplius* .. Amb *Et statim non apparuerunt* | *Scripta* -- *inv. su. aequalia* cum D^{ac} ed^{pr} .. D^{b} *Scriptae* (*scripturae?*) -- *inventae su. aequales* .. Amb om | *nihil mai. aut* (D^{b} *vel*) *min.* (D^{ac} add *habentia*, item ed^{pr} post *una*; D^{b} add *vel in*) *litt. una* (Hal add *in uno quam in alio*, similiterque alii habent) .. Amb om

Ista omnia adm. Kar. et Leuc. (de his nominib. vide supra) -- *omnis syn. Iud.* (ed^{pr} om *omn.* et *Iud.*) *ad inv. dix.* (Amb *Omnes autem cum audissent verba scripturarum, dix.*) -- *dominus* (cum D^{b} ed^{pr}; D^{ac} add *Iesus*, Amb *deus Israel*) -- *Amen* .. Lips^{ed} *Iudaei ergo postquam haec scripta viderunt legerunt et intellexerunt, turbati commoti et confusi in se dixerunt Vere, vere, vere, quia ista infallabiliter a deo facta sunt: et benedictus sit deus in secula seculorum, Amen. Haec enim omnia Iesum dei filium esse testantur; quod tamen ut fateremur, absit a nobis.*

seculorum, Amen. Et exierunt omnes cum magna sollicitudine, cum timore et tremore percutientes pectora sua, et abierunt unusquisque in propria sua.

Haec omnia quae dicta sunt a Iudaeis in synagoga eorum, statim Ioseph et Nicodemus annuntiaverunt praesidi. Et ipse Pilatus scripsit omnia quae gesta et dicta sunt de Iesu a Iudaeis, et posuit omnia verba in codicibus praetorii sui publicis.

Caput XII. (XXVIII.)

Posthaec ingressus Pilatus templum Iudaeorum congregavit omnes principes sacerdotum et grammaticos et scribas et legis doctores, et ingressus est cum eis in sacrarium templi, et iussit ut omnes ianuae clauderentur, et dixit eis Auditum habemus quod quandam magnam bibliothecam habetis in templo isto: propter hoc rogo vos ut ante nos praesentetur. Et cum apportaretur ipsa bibliotheca a quattuor ministris auro et gemmis pretiosis ornata, dixit Pilatus ad omnes Con-

---

Similiter edpr germ. | *Et* (Amb om) *exier. omnes* .. edpr add *de synagoga*, Amb *de synagoga templi* | *cum tim. et tremore* .. Lipsed *tremore timore et pavore* .. edpr *et timore* .. Amb om | *percutientes* cum Amb edpr Lipsed aliisque codd .. Dabc *et percutierunt* (*-cusserunt*) | *et abierunt* (Havn *redierunt*, edpr *abiitque*) -- *sua* .. Amb om

Haec omnia -- *ipse* (Dac om) -- *publicis* .. Amb *Ioseph autem et Nicod. annunciaver. omnia supra dicta Pontio Pilato. Haec audiens Pil. tulit exempla dicti Leucii et Carini a Nic. et Ios. tradita et posuit ea in publicis codd. praet. sui* .. edpr *Ios. vero et Nic. statim annunciav. praesidi omnia, quae ipse posuit in codd. publ. praetorii* .. Havn om.

XII. Omittunt hoc caput Dbc Havn edpr; habent Da Amb Hal Lipsed edpr germ.

Posth. -- *omnes* .. Amb *Et posthaec ingressus Pil. in templ. Iud. invenit in synagoga magna et* (dele?) *congregatos omnes* .. Hal *Posth. ingressus Pil. templum convocavit omnes* | *princ. sac. et gramm.* (*et gr.* ex Amb Lipsed; Da om) -- *doctores* .. Hal *Iudaeos et grammaticos* | *et iussit* -- *dix. eis* .. Amb *et rogavit Pil. omnes, et praecepit claudere ianuas et dix. ad omnes* | Amb *Audivimus quia magna bibl. est in templi isto sacrario* (Hal om *in te. isto*). *Rogo vos ut praesentetur ipsa bibl. in manibus vestris.* | *Et cum apportaretur* etc ex Lipsed .. Da *Et cum deportassent illam bibl. magn. a qu. ministris* -- *ornatam*, item Amb *Hoc facto Iudaei itaque bibliothecam magn. a qu. min. deportaverunt* -- *ornatam* | Amb *ex auro* | *et gemm. pret.* cum Da Amb .. Lipsed *et argento* | *Coniuro* .. Da *Adiuro*

iuro vos per deum patrum vestrorum, qui iussit vos templum istud aedificare loco sacrarii eius, ne verum mihi taceatis. Vos nostis omnia quae scripta sunt in ista bibliotheca; sed nunc dicite si vos in scripturis invenistis istum Iesum, quem crucifixistis, esse filium dei venturum pro salute generis humani, et in quantis annis temporum venire debebat. Manifestate mihi si ignorantes eum crucifixistis aut scientes.

Ita coniurati Annas et Caiphas iusserunt exire de sacrario ceteros omnes qui cum ipsis erant, et ipsi clauserunt omnes ianuas templi et sacrarii, et dixerunt ad Pilatum Coniurati sumus a te, iudex bone, per aedificationem templi istius, veritatem et rationem manifestam tibi facere. Postquam crucifiximus Iesum ignorantes dei filium esse, putantes per aliquod carmen facere eum virtutes, fecimus synagogam magnam in isto templo. Et conferentes ad invicem de signis virtutum quae fecerat Iesus, multos ex genere nostro testes invenimus, qui dixerunt Iesum post passionem mortis vivum se vidisse et in altitudinem coeli penetrasse. Et duos testes quos Iesus a mortuis resuscitavit vidimus, qui multa mirabilia quae fecit Iesus in mortuis annuntiaverunt nobis, quae

---

| *patrum vestror.* cum Amb .. Da etc *patrem vestrum* | *qui iussit -- sacr. eius* cum Amb .. Da *qui fecit ac iussit templ. istud aedificari* | Amb om *ne verum mi. tac.* | *sed nunc dicite* (Da *dicitote*) *si* cum Hal Lipsed .. Amb *et si* | *debebat* cum Amb .. Da *debuisset* | *si ignorantes -- scientes* cum Amb .. Da etc om

Amb *Et coniurati -- exire omnes de sacr. qui erant in templo -- clauserunt ianuas* etc | *bone* cum Amb Hal Lipsed .. Da om | Lipsed *per aedificatorem* | *templi istius* .. Amb add *et sacrarium eius* | *veritatem* (Amb add *dicere tibi*) *et rat. manif. tibi* (Amb om *manif. ti.*) | Lipsed *ipsum filium esse dei viventis in secula* | *per aliquod carmen* cum Da Hal Lipsed (add *et arte diabolica*) .. Amb *per aliqua carmina* | *facere* .. Amb *fecisse* | *in isto templo* cum Amb Lipsed .. Da *ad templum istud* | *ad invicem* .. Lipsed add *sapienter et mature* | *de signis virt. quae* (Lipsed *quas*) cum Amb Lipsed .. Da *signa virt. quae* | *qui dixerunt* .. Lipsed *fide dignos dicentes* .. Amb om | *Iesum* cum Amb .. Lipsed Da om | *post pass. mortis* (Lipsed om) .. Amb *post mortem et passionem* | *se vidisse* .. Lipsed add *loquentem cum discipulis suis audivisse* | *et in* (Lipsed om) *alt. c. penetrasse* (Lipsed *penetrantem vidisse*) cum Amb Lipsed .. Da om | *quos* cum Amb Lipsed .. Da *quorum corpora* | *Iesus* .. Lipsed add *dei filius* | *qui* (Amb *et*) *multa* .. Lipsed praem *coniuravimus cum ipsisque locuti sumus* | *in mortuis* .. Amb *in infernum* .. Lipsed *inter mortuos et apud inferos* | *quae* (Lipsed add *omnia*) --

in manibus nostris scripta habemus. Nostraque consuetudo est quod omni anno ante nostram synagogam aperientes istam sanctam bibliothecam testimonium dei exquirimus. Et invenimus in libro primo de Septuaginta, ubi locutus est Michael archangelus ad tertium filium Adae primi hominis de quinque millibus et quingentis annis, in quibus venturus esset de coelis dilectissimus dei filius Christus: et adhuc consideravimus quod forsitan ipse esset deus Israel qui dixit ad Moysen Fac tibi arcam testamenti in longitudinem cubitorum duorum et semis, in latitudinem cubiti unius et semis, in altitudinem cubiti unius et semis. In istis quinque semis cubitis intelleximus et cognovimus fabricam arcae veteris testamenti, quia in quinque et semis millibus annorum venturus esset Iesus Christus in arca corporis, et invenimus ipsum deum Israel esse, filium dei. Quia post passionem eius nos principes sacerdotum, admirantes signa quae propter eum fiebant, aperuimus bibliothecam istam, exquirentes omnes generationes usque ad generationem Ioseph, et Mariam matrem Christi ex semine David esse computantes: et invenimus quod, quo fe-

---

scripta (Lipsed add *interpretata et declarata*) *habemus* .. Amb *qu. scripserunt manib. suis* | *Nostraque* (Lipsed *enim*) *cons. est* -- *et invenimus*; similiter Hal *sicut* (praecedit *facere miracula* omissis *fecimus synagogam* etc) *consuet. est quod omni anno ante templum accipientes istam bibl. et testem* (sic male) *dei exquirimus*, *et inv.* .. Amb *haec omnia* (adde habentes?) *nos duo principes*, *requirentes omnem synagogam*, *aperientes istam bibl. testimoniorum dei*, *exquirentes invenimus* | *Adae* .. Amb add *Sed* (cf. infra ubi idem nomen, *Seth*, ex Amb edidimus) | *de quinque* -- *venturus esset* .. Amb *dicens In quinque mil. quing. ann. venturus erat* | *et adhuc* (haec Amb om) *consid. quod* (Da *quia*) *fors. ipse* (Da *iste*) *esset* (Da *est*) *de. Isr. qui* (Amb *vel qui*) -- *latitudinem* (Da *altitud.*) -- *altitud.* (Da *latitud.*) -- *semis* .. Hal om una cum seqq. usque *deum Isr. esse filium dei.* | *In istis* (Da *his*) *quinque semis cubitis* (Da *quinq. cub. et semis*) *int. et cogn. fabricam* (Da *in fabrica*) -- *in* (Amb om) *qu. et semis mil. annor.* (Da *qu. millib. annorum et semis*) -- *in arca corp.* | *et invenimus* cum Amb .. Da *et sic scripturae nostrae testantur* | *ipsum deum Isr. esse fil. dei* cum Amb .. Da *ips. fil. dei esse et dominum et regem Isr.* | *Quia post* -- *princ. sacerd.* (Lipsed add *et seniores plebis Iudaeorum*) -- *quae propter* (Lipsed *per*) *eum fiebant* (Lipsed add *confestim*) *ap. bibl. ist.* (Lipsed add *cum magna sollicitudine et ingenti labore ac summa diligentia*) .. Hal *Et passionem eius nos admirantes et signa quae faciebat*, *propter eum aperientes bibl.* Item Amb *Per multos dies nos duo principes transeuntes omnem bibl.* | *exquir.* (cod. add *per*) *omn. gen. usq. ad gen. Ioseph*, *et Mariam* -- *computantes*, *et inven. quod quo* (cod.

cit deus coelum et terram et primum hominem, ab ipso tempore usque ad diluvium sunt anni duo millia CCXII; et a diluvio usque ad turris aedificationem anni quingenti XXXI; et a turris aedificatione usque ad Abraham anni DCVI; et ab Abraham usque adventum filiorum Israel de Egypto anni CCCCLXX; ab exitu filiorum Israel de Egypto usque ad templi aedificationem anni DXI; et a templi aedificatione usque ad ipsius templi destructionem anni CCCCLXIIII; usque hic invenimus in bibliotheca Esdrae: requirentes ab incendio templi usque adventum Christi et nativitatem eius invenimus annos esse DCXXXVI. Qui fuerunt simul anni V millia quingenti, sicut invenimus scriptum in bibliotheca praenuntiasse Michael archangelum ad tertium filium Adae Seth, in quinque et semis millibus annorum advenisse Christum filium dei. Usque nunc nemini diximus, ut non esset dissensio in synagogis nostris: et nunc coniurasti nos, iudex bone, per istam sanctam bibliothecam testimoniorum dei, et manifestum tibi facimus. Et nos coniuravimus te per vitam et salutem tuam, haec verba nemini manifesta facere in Ierusalem.

---

om) *fecit -- duo millia CCXII* cum Amb .. Da Lipsed *exquir. omnes gen.* (Lipsed add *ab Adam*) *usque ad gen. Ioseph et Mariae* (Lipsed add *Et invenimus generationem Ios. et Mariae*) *matris Iesu*, *computantes* (Lipsed om) *ex semine David esse* (Lipsed add *computantesque*), *invenimus ea quae fecit dominus*, *et quando* (Lipsed *omnia quae fec. dom. deus quando*) *fecit coelum et terram et primum hominem* (Lipsed add *omnium hominum patrem*) *Adam usque ad diluvium, anni duo millia ducenti et duodecim* (Lipsed om extrema *usque ad diluv.* unaque omnia reliqua quae computationem annorum continent) .. Hal *exquir. gener. ab Adam usque ad Mariam et Ioseph*, *invenimus ab Adam usque ad diluv. duo millia annorum quadringentos et duodecim annos* | *et a diluvio -- de Egypto CCCCLXX* (numeri posteriores tres LXX non satis certi sunt) -- *anni CCCCLXIIII -- DCXXXVI.* cum Amb .. Da, item Hal *et a diluv. usque ad Abraham anni nongenti duodecim* (Hal *quadringentos et viginti duos*) *et ab Abraham usque ad Moysen anni quadringenti triginta: et de Moyse usque ad David regem anni quingenti decem* (Hal *ducentos decem*)*: et a David usque ad transmigrationem Babylonis anni quingenti* (Hal *annos ducentos*)*: et de transmigratione Babylonis usque ad incarnationem Christi anni quadringenti* (Hal *annos quadringentos triginta et octo*). | *Qui fuerunt simul anni* (Hal *et hi anni simul iuncti fiunt*; Da *et fiunt simul*) *V millia et quing.* (Hal Da *semis* pro *quing.*). Hanc computationem vitiis laborare in codd. nostris tribus omnibus facile patet. In Amb enim singulorum annorum computatio facit 5430, ut desint 70; in Da 4964, deficiunt igitur 536; in Hal denique non numerantur nisi 4112 i. e. 1388 minus quam 5500. | *sicut invenimus -- manif. facere in Ierusalem* cum Amb .. Da *et*

Caput XIII. (XXIX.)

Haec verba Annae et Caiphae audiens Pilatus omnia reposuit in gestis salvatoris domini in codicibus publicis praetorii sui, et scripsit epistolam ad Claudium regem urbis Romae dicens

Pontius Pilatus Claudio regi suo salutem.

Nuper accidit, quod et ipse probavi, Iudaeos per invidiam se suosque posteros crudeli condemnatione punisse. Denique cum promissum haberent patres eorum quod illis deus eorum mitteret de coelo sanctum suum, qui eorum merito rex diceretur, et hunc se promiserit per virginem missurum ad terras: iste itaque me praeside in Iudaeam cum ve-

---

sic apparet quod Iesus quem crucifiximus Iesus Christus dei filius est, verus et omnipotens deus. Amen .. Hal nihil simile habet.

XIII. *Haec verba* - - *dicens* ex Amb^a sunt. Priora una cum cap. praecedente omittunt D^bc edpr, sed posteriora similiter exhibent. Etenim D^bc sic habent: *Et* (D^c om) *post haec* (D^c add *ipse*) *Pilatus scripsit epistolam ad urbem Romam Claudio* (D^c add *imperatori*) *dicens.* Porro edpr *Posteaque volens Cesari nunciare haec omnia scripsit epistolam dicens.* Denique cod. Hal. cum D^b facit, praeterea vero haec praemittit: *Quae sequuntur non creduntur pertinere ad evangelium Nicodemi, quamquam sub eadem narrationis serie in nonnullis exemplaribus reperiantur adscripta.*

Claud. regi (h. l. Amb^a D^c, ante *Claudio* D^b Hal; om Gue Amb^b edpr Marc Heg, item textgr) *suo* (cum Amb^a D^b, item Gue Amb^b edpr; om D^c Hal, item Marc Heg textgr) .. Six *Claudio Tiberio Neroni imp.*

quod et: ita etiam edpr; sed cdd. plerique *et quod*, Amb^b *quod*, Amb^a *eo quod.* Videbatur omnino *quod et* edendum esse. Graece legitur ὅπερ αὐτὸς (cdd³ αὐτ. ἐγώ, cd¹ ἐγώ) ἐγύμνασα (-νωσα) | *ipse* .. Amb^b *ego* | *se suosque* cum Amb^a Amb^b D^c Gue edpr etc, item textgr .. D^b Hal om *se* | *posteros* .. Marc male add *Iesum.* Amb^a in margine adnotatum habet *Christum crucifixisse,* unde additamentum istud fluxisse videtur. | Amb^a *crudeli* (Amb^b om) *damnatione* | *punisse* (Gue *punivisse*). Graece est ἐτιμωρήσαντο .. Chas *peremisse.* Six huc usque sic: *Nuper contigit, cuius rei ipse testis esse possum, Iudaeos sese ipsos posterioresque suos universos per invidiam crudeli damnatione perdidisse.* | *Denique cum* cum Amb^a Amb^b Gue D^c Heg Marc; item Chas Six *Cum enim* .. D^b edpr Hal *De quo cum.* De gr. text. huc quadrat ἀμέλει. | *patres eorum* .. Amb^a *patribus eorum* | *sanctum suum* cum Gue D^c Amb^b edpr Heg, item Amb^a (praemisso *filium*) Chas (addito *filium*); item *filium suum* Marc .. D^b *sancto suo.* Graece est τὸν ἅγιον αὐτοῦ | *et hunc se* cum Gue D^c Amb^b (sed om *se promis.*) Marc Heg .. Amb^a *eum se;* edpr *Ihesum se;* D^b *et haec.* Graece est καὶ (cdd³ om) τοῦτον, cd¹ τοῦτ. δέ | *promiserit* .. Amb^a *ipse promisit* | *ad* (Heg *in*) *terras* (Heg Amb^b *-ram*) cum D^bc Gue edpr Marc; item Amb^b Heg .. Amb^a Hal *in terris.* Graece ἐπὶ τὴν γῆν | *iste* (cum Amb^a Marc, item *is* Gue; D^bc Amb^b Heg *istum*)

nisset, et vidissent eum caecos illuminasse, leprosos mundasse, paralyticos curasse, daemones ab hominibus fugasse, mortuos etiam suscitasse, imperasse ventis, ambulasse siccis pedibus super undas maris, et multa alia signa miraculorum fecisse: et cum omnis populus Iudaeorum filium dei illum esse diceret, invidiam contra eum passi sunt principes sacerdotum et tenerunt eum et mihi tradiderunt, et alia pro aliis

---

it. me praeside (pro his Amb[a] *quasi rex Iudaeorum*, et post *in Iudaeam* add *et deus Hebraeorum*) *in Iudaeam* (Gue Marc Amb[b] *-daea*, et Gue[a] add *Hebraeorum*) *cum venisset* (ita Amb Marc; Gue *cum esset;* D[bc] Heg *deus Hebraeorum cum misisset*, Amb[b] corrupte *Hebraeor. deus cum essem*) *et vidiss.* (Gue Marc *audissent*) *eum* (D[b] *eum Hebraei*, Amb *Hebraei eum*) .. edp[r] *et me praeside in Iudaea huc misisset, videntes eum Iudaei.* Graeca sic habent: οὗτος τοίνυν ἐμοῦ ἡγεμονεύοντος ἦλθεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν. καὶ εἶδον αὐτόν. Chas haec et superiora sic: *quod deus illorum mitteret per virginem sanctum suum filium, qui rex eorum merito diceretur, hunc me praeside misit in Iudaeam. Quem cum vidissent* .. Six inde a *Denique* sic: *Cum enim ex oraculorum promissis maiorum ipsorum auctoritate receptis hoc exspectarent ut deus illorum per virginem iuvenculam mitteret qui iure rex eorum diceretur, hunc me praesente misit in Iudaeam. Is, quod omnibus notum est, coecis visum restituebat* etc | Amb[a] *daem. effugasse* (etiam Amb[b] *effugasse*) *ab hom.; mort. susc.* ante *leprosos* ponit; item ante *imperasse* add *mutos loqui fecisse* | D[b] om *leprosos -- suscit.* | *etiam* cum D[bc] Gue Heg .. Amb[ab] Hal edp[r] om, item textg[r] .. Marc *auctoritate* | D[b] *imperare* | *signa miraculor.* cum D[b] Amb[a] (item *miracula et signa* edp[r], *miracula* Six) .. Gue Amb[b] Marc Chas *mirabilia* .. Heg om. Graece est θαυμάσια (cdd[2] θαύματα) | *et* (ita D[b] Amb[a] edp[r]; Marc *hunc;* D[c] Gue aliique om) *cum* (edp[r] om, Amb[b] *cum igitur*) *omnis pop.* (ita Amb[ab] Gue Marc Heg Chas; D[bc] edp[r] *multi de populo*) -- *esse* (Amb[ab] om) *diceret* (ita Amb[ab] Marc Heg Chas, item *dicerent* Gue; D[b] *crederent*, D[c] *crediderunt*) | *invidiam co. eum passi sunt* cum D[bc] Amb[b] edp[r] Marc Heg aliisque .. Gue *invidia co. eum ducti sunt*, similiter Amb[a] | *princ. sacerd.* cum Gue edp[r] Amb[b] Amb[a] (sed iste sic: *et princ. sacerd. invidia co. eum ducti, et primi sacerdotes et scribae et Pharisaei comprehendentes eum* etc) Six, item *princ. Iudaeorum* Marc Heg Chas .. D[bc] *princ. sacerd. scribae et Pharisaei Iudaeorum.* | *tenuerunt eum et mihi* (Heg Chas *mihique*) cum Gue Amb[b] Heg Marc Chas .. D[bc] Amb[a] edp[r] *tenentes* (Amb[a] *comprehendentes*) *eum* (D[c] om, edp[r] add *et*) *mihi.* Graece sic legitur φθόνῳ οὖν (cd[1] καὶ φθ., cd[1] om οὖν) οἱ ἀρχιερεῖς κατ᾽ αὐτοῦ κινούμενοι ἐκράτησαν αὐτὸν καὶ ἐμοὶ (cd[1] κρατήσαντες ἐμοὶ) αὐτὸν παρέδωκαν etc. Six post *coecis vis. restituebat* sic: *leprosos mundabat, resolutos nervis curabat: viderunt quoque ipsum daemonia abegisse atque obsessos spiritibus immundis liberasse: mortuos item ex sepulcris ipsis resuscitavit; obediebant ipsi ventorum turbines, siccis pedibus mare inambulabat: fecit alia quoque permulta miracula, ut vulgo etiam inter Iudaeos et plebem dei filius diceretur. Principes vero sacerdotum aemulatione et livore instincti adversabantur illi, captumque illum mihi tradiderunt* etc | *alia pro*

mihi mentientes dixerunt istum magum esse et contra legem eorum agere.

Ego autem credidi ita esse, et flagellatum tradidi illum arbitrio eorum. Illi autem crucifixerunt eum, et sepulto custodes adhibuerunt. Ille autem militibus meis custodientibus die tertio resurrexit. In tantum autem exarsit iniquitas Iudaeorum ut darent pecunias militibus meis dicentes Dicite quia discipuli eius corpus ipsius rapuerunt. Sed cum acce-

---

aliis (Amb^{b} *aliud post aliud*) .. Marc add *multa* | *mihi mentientes* cum Amb^{a}, item textgr καταψευσάμενοι .. reliqui *mihi de eo mentientes* | *dixerunt* cum Gue Amb^{ab} edpr, item textgr .. reliqui add *asserentes* | *istum* (Amb^{a} edpr *illum*, Amb^{b} *eum*) *magum* (Amb^{a} *malignum*; Thi ex vitio edidit *magnum*) *esse et co. leg. eorum* (Amb^{a} om; edpr *co. deum*) *agere*. Six post *tradiderunt* pergit *ementitis sceleribus eum reum facientes: magum appellabant atque legis eorum desertorem et contradictorem.*

credidi cum Gue D^{c} Amb^{b} Marc Heg etc .. Amb (*credens*, sed sequente *et*) D^{b} edpr praem *verbis eorum*. Graece est πιστεύσας. Six sic pergit: *Quibus persuasionibus seductus ipse fidem querelis eorum adhibui, flagellatumque ipsis tradidi ut pro arbitrio in eum animadverterent.* | *crucifix. eum* .. Amb^{a} Hal D^{b} edpr add *in* (D^{b} edpr om) *ligno*, praetereaque Amb add *aculeis inter duos latrones* | *et sepulto* (ita Gue Amb^{b} [add *eo*] Heg; Marc Chas Six *sepulcro*) *cust. adhibuer.* cum Gue Amb^{b} Heg Marc Chas Six .. D^{bc} Hal edpr *et mortuum* (D^{c} om) *sepelientes custodes posuerunt*, perguntque D^{c} edpr *milites praetorii mei, et signantes monumentum abierunt* (edpr *ad mon. eius* pro *et sign.* etc) .. Amb *et mortuum sepellientes* Graece legitur καὶ ταφέντος αὐτοῦ φύλακας κατέστησαν ἐπ' αὐτόν. | *Ille autem* (Amb^{b} *vero*) -- *resurrexit* cum Gue D^{c} Amb^{b} Heg Marc Chas, item textgr αὐτὸς δὲ τῶν στρατιωτῶν μου φυλαττόντων αὐτὸν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνέστη .. D^{b} Hal *militibus praetorii mei monumentum eius custodientibus et signantibus* (D^{b} *-ntes monumentum*) *die tertio* (D^{b} *-ia*) *resurr. de monumento* (Hal add *vivus*). Item edpr *illis autem eum custod. et signantib. monum. die tertia resurr. vivus* .. Amb^{a} *et milites custodientes monumentum, et die tertio resurr. a mortuis a monumento.* | *In* (Hal om) *tantum autem* (Chas add *adversus eum*) .. Amb^{b} *Iterum autem* | *iniquitas* (ita D^{b} Amb edpr; D^{c} Heg Marc Chas *nequitia*; Gue Amb^{b} *invidia*) *Iudaeor.* (edpr Hal Amb^{b} *eorum*, Amb^{a} *cordis eorum*) .. graece est ἡ τῶν Ἰουδ. πονηρία | *pecunias* cum D^{b}, item ἀργύρια textgr .. D^{c} Amb^{ab} etc *pecuniam* | *milit. meis* (Amb *nostris*, textgr om) *dicentes* cum D^{b} Amb textgr .. Gue Amb^{b} Marc *eis dicentes* .. D^{c} Heg *custodibus et dicerent*. Edpr *ut data pecunia militibus suaserunt dicentes* | *corp. ips.* (Amb^{b} *eius*) *rapuerunt* (ἔκλεψαν) cum Gue Amb^{b} Heg Marc Chas textgr (sed cd^{1} add ἐλθόντες διὰ τῆς νυκτός, vide post) .. D^{bc} edpr *corp. eius per noctem furati sunt*; item Amb^{a} *nobis dormientibus nocte furati sunt eum*, sed praeterea add *et signatum monumentum* (altera manu additum est *non*) *invenerunt sicut fuerat. O quanta falsitas Iudaeorum. Unde resurrexit, quia ostium clausum monumenti dimiserunt signatum et lapidem magnum superpositum.* Six haec et praecedentia sic habet: *Crucifixerunt igitur illum, et sepulcro quo conditus erat custodes adhibuerunt, inter quos etiam ex meis militibus nonnulli erant, qui tertio die*

pissent pecunias, quod factum fuerat tacere non potuerunt: nam et illum resurrexisse testati sunt se vidisse et se a Iudaeis pecuniam accepisse.

Haec ideo ingessi ne quis aliter mentiatur, et existimes credendum mendaciis Iudaeorum.

---

ipsum a mortuis resurgentem viderunt. Nequitia autem Iudaeorum magis hoc facto exarsit, numeraruntque magnam pecuniarum vim ipsis militibus, quatenus discipulos ipsius noctu corpus rapuisse praedicarent. | *Sed cum* cum Gue Amb^{b} Heg, item text^{gr} .. D^{bc} Amb^{a} Hal *Milites autem mei* (D^{c} Amb om) *cum*; item Marc *Et custodes cum* | *pecunias* cum D^{b} Amb Hal .. reliqui *pecuniam* | *quod* (Gue Marc *quid*) *fa. fuerat* (Gue Marc *fuerit*) *tac. non pot.* cum Amb^{b} Gue Marc Heg .. D^{cb} Amb^{a} Hal ed^{pr} *tacere veritatem non pot.* (Hal *no. po. verit. eius*) *quod factum fuerat* (D^{b} Hal *est*; ed^{pr} om *qu. fa. fu.*) | *nam et illum* (Amb^{b} *illi*) *resurr.* (Marc Heg *surr.*, Amb^{b} om) -- *et se* (Gue om) -- *accepisse* cum Gue Amb^{b} Marc Heg text^{gr} .. D^{bc} Hal Amb^{a} *sed* (Amb *et*, D^{c} *et eum*) *de sepulcro resurr.* (D^{c} *surr.*, Hal *eum surr.*) *testificati* (Hal *testati*) *sunt, et a Iud. se* (D^{b} om, Amb^{a} om *a Iud. se*) *pecuniam* (D^{b} *-ias*) *acc. dixerunt* (Amb praeterea add *et omne miraculum quod eis ostensum coram hominibus annuntiaverunt*) .. ed^{pr} om. Six post *praedicarent* sic: *Acceperunt hi quidem pecunias, nihilominus tamen publice ubique professi sunt atque testantur se visiones angelorum vidisse ac Iesum illum a mortuis vere resurrexisse.*

Haec ideo ingessi cum Gue Amb^{b} Heg Marc .. D^{bc} Amb ed^{pr} *Ideo suggero* (ed^{pr} *suggeres*) *regi* (Amb *pietati vestrae*). Graece ταῦτα διὰ τοῦτο ἀνήγαγον (cd^{1} add σοι, cdd^{2} τῷ κράτει σου) | *existimes* (Hal *aestimes*; D^{b} *aestimans*) cum Gue Hal D^{b}, text^{gr} ὑπολάβῃς .. reliqui *aestimet* vel *existimet* (Amb^{ab} *extimet*) | *credendum* cum Gue Amb^{ab} ed^{pr} Heg etc .. D^{b} *credere* | *mend. Iudaeorum*: ita Gue Amb^{b} Marc Heg; item text^{gr} .. D^{bc} Amb^{a} Hal ed^{pr} add *Direxi* (ed^{pr} *dirigendo*; Amb^{a} add *autem*) *potestati* (Amb^{a} *potentiae*) *vestrae* (D^{c} *tuae*) *omnia* (Amb^{a} *haec omn.*) *quae gesta sunt de Iesu* (Amb^{a} om *de Ie.*) *in praetorio meo* (Hal add *Valete*; Amb^{a} add *de Iesu rege Iudaeorum quem crucifixerunt Iudaei, et omnia in nostris codicibus praenotavimus, quoniam ipsius est regnum et potestas in secula seculorum, Amen.*) .. Six postrema sic habet: *Haec autem ideo scripsi ne quis nugis ac mendaciis Iudaeorum, si de re gesta aliter loquantur, fidem adhibeat. Vale.*

EVANGELII NICODEMI PARS ALTERA

SIVE

DESCENSUS CHRISTI AD INFEROS.

LATINE B.

CAPUT I. (XVII.)

[1] Tunc rabbi Addas et rabbi Finees et rabbi Egias, viri tres qui venerant de Galilaea testificantes vidisse se Iesum assumptum in coelum, surrexerunt in medio multitudinis principum Iudaeorum et dixerunt coram sacerdotibus et Levitis convocatis ad concilium domini Venientibus nobis de Galilaea in Iordanem obviam facti sunt maxima multitudo hominum abbatorum qui olim fuerant defuncti. Inter quos Karinum et Leucium vidimus simul cum eis adesse: et appropinquantes ad nos osculantesque ad invicem, quia cari nostri fuerunt amici, interrogavimus eos Dicite nobis, amici et fratres, quae est haec anima et caro? et qui sunt isti cum quibus

---

I. Ad hoc caput cf. text. lat. A I et XI.

I, 1. *Tunc* (A add *responderunt*) -- *Addas* (C *Adam*) -- *Egias* (ABC *Egia*) *viri tres* (haec AB om) -- *testificantes* (A *qui testificati sunt*; B add *ad omnem multitudinem*) *vidisse se* (A *quod viderant*, B plane om) -- *surrex.* -- *princ. Iud.* (AB om *surr.* usque *Iud.*) *et* (B om) *dix.* (AB add *ad omnem coetum Iudaeorum*) *coram* -- *Lev.* (A om *coram* usque *Lev.*) | *convocatis* etc cum C .. AB *Nos enim* (B om) *vocati a vobis* (A om) *ad concil. et venientes nos* (A om *et ve. no.*) *a Gal. in Io. obv. fa. sunt* (B *obvia facta est*) *nobis* | *hominum* (A om) *abbatorum* (C om) | *Karinum* (B *Car.*) *et Leuc.* (B *Lent.*) -- *adesse* cum BC .. A *erant Carinus et Lentius, quos vidimus cum eis adscendisse* | *et approp.* -- *interrog. eos* cum AB .. C *qui appropinquantes ad nos et amplexantes ad inv., cognovimus manifeste. Quos interrogavimus* | *Dicite nobis* .. C om | *quae est* (A *sunt*) *haec anima* (A *hae*

pergitis? et quomodo corporaliter manetis qui olim defuncti fuistis?

[2] Qui respondentes dixerunt Resurreximus cum Christo ab inferis, et ipse resuscitavit nos a mortuis. Et ex hoc sciatis quod destructae sunt portae mortis et tenebrarum, et animae sanctorum inde sunt exemtae et in coelum conscenderunt cum Christo domino. Nam et nobis ab ipso domino praeceptum est ut tempore praefinito perambulemus ripas Iordanis et montes; tamen non omnibus apparentes neque cum omnibus loquentes nisi quibus ei placuerit. Et modo neque loqui neque apparere vobis potuissemus nisi a spiritu sancto nobis permissum fuisset.

[3] Audientes autem haec omnis multitudo quae aderat in concilio, timore perterriti ac tremore mirabantur si haec veraciter facta fuissent quae isti Galilaei testificantur. Tunc Caiphas et Annas dixerunt concilio Modo apparere habet per omnia quae isti testificati sunt, prius et posterius: si hoc verum fuerit compertum, quod Karinus et Leucius vivi permaneant in corpore, et si nos eos oculis nostris contemplari poterimus, tunc per omnia verum est quod isti testificantur:

---

animae) et caro (quid A habeat non satis assequor) -- *defuncti fuistis* .. C *quid est quod nos videmus vos corporaliter, scientes vos esse defunctos*

2. *Qui* (C *Et ipsi*) -- *Resurreximus* (C *Nos res.*) -- *et ipse* (C *qui*) *res. nos* (C om) -- *Et ex hoc* (A *quia hoc;* C haec om) *sciatis* (C add *fratres*) -- *et tenebrarum* (C *-brae*) | *et animae* -- *cum Chr. domino* .. C *per Iesum Christum dominum, qui expoliavit infernum et eius principem religavit.* | *Nam et* (B om) *nobis* -- *praec. est* .. C *ipse nobis praecepit* .. praeterea AB add *qui nos a sepulcris resuscitare dignatus est* | *praefinito* .. B *parvo* | *et montes* .. ABC *et* (B *non*) *montium* (C *montibus*) | A *tamen non omnib. apparentibus est licitum cum hominibus loqui nisi cui* (?) *ei pl.* | B *nisi a sa. sp. permissi essemus*

3. *Audientes* (B *-iens*) *aut.* (B om) -- *aderat* (B *erat*) cum CB .. A *Tunc audientes haec omnia qui erant* | B *mirabatur* | *veraciter facta* cum BC .. A *facta vera* | C *testantur* | *Tunc* (AC *Nam*) *Ca. et Annas* (AB *-na;* C *Anna et Ca.* Infra in cdd. modo est *Annas,* modo *Anna.*) *dix. concilio* (A om; C *ad omne concilium*) -- *habet per omn.* (ita AC; B *habent omnia*) -- *testif. sunt* (B *testificantur*) *pr. et post.* (A *primitus et postea,* C om): *si* (C *et si*) -- *Karinus* (B *-num;* cdd. h. l. *Ca.*) *et Leucius* (B *-ium;* AB *Lent.*) *vivi perm.* (B *vivos invenissent*) *in* (C om) *corp., et si* (AC om) *nos* (A om) *eos oc. no.* (C om *oc. no.;* A *oculi nostri*) *co. poterimus* (A *potuerint*) | *tunc per omn. verum est quod* (B *vera sunt quae*) --

invenientes vero, illi nos certos de omnibus facient. Sin autem minime, sciatis quia omnia mentita sunt.

4 Tunc subito orto consilio placuit eis eligere viros idoneos deum timentes, et qui noverant quando illi defuncti sunt et sepulturam ubi sepulti sunt, ut diligenter inquirerent et viderent si ita est sicut audierant. Perrexerunt itaque ibidem viri numero quindecim, qui per omnia in dormitione eorum aderant et pedibus suis steterant ubi sepulti sunt et monumenta eorum perspicuerant. Qui venientes invenerunt monumenta eorum aperta et alia quam plurima, et nec signum ex ossibus aut ex pulvere eorum invenerunt. Et sub omni festinatione revertentes retulerunt quae viderant.

5 Tunc moerore nimio conturbata est omnis synagoga eorum, et dixerunt ad invicem Quid faciemus? Annas et Caiphas dixerunt Dirigamus ubi audivimus eos esse, mittamusque ad eos viros de nobilioribus, rogantes eos et deprecantes: forsitan dignabuntur venire ad nos. Tunc direxerunt ad eos Nicodemum et Ioseph et tres viros rabbites Galilaeos qui eos viderant, rogantes ut dignarentur venire ad eos. Qui pergentes ambulaverunt circa omnem regionem Iordanis et montium, et non invenientes eos revertebantur.

---

invenientes vero (A *et de eis inveniendis*) -- *minime* (B om) -- *omnia* (B om) *mentita* (B *nobis mentiti*) *sunt* .. C corrupte sic: *et ipsi narrent nobis haec; certe non est hoc sanae mentis quia non deberet credere. Alioquin credemus quia quae usque nunc dicta sunt, esse irrita et vana.*

4. *Tunc sub. orto* (B *accito*) *consilio* (sic) -- *timentes* cum AB .. C *Elegerunt itaque viros iustos de. tim.* | *quando illi de. s.* cum AB .. C *Carinum et Leutium esse defunctos* | *et sepultur.* (C *sepulcra eorum*) *ubi se. s.* (C *fuerunt positi*) *ut diligenter* cum AC .. B *ut diligenter sepultur. eorum* | *Perrex. itaque ibid.* (C add *in sepulcris eorum*) -- *dormitione* (C *morte*) *eor. aderant* (C *intererant*) *et pedibus* -- *perspicuerant* (pro his breviter C *et viderant quomodo fuerunt sepulti*) -- *quam plurima* cum AC .. paullo brevior est B | C *Revertentes autem cum festinatione*

5. *eorum* .. B *Iudaeorum* | C om *Ann. et Ca. dix.* | *Dirig.* (C add *ad eos*) *ubi* -- *de nobilioribus* (A *nobilissimos*) cum CA .. B *Dirig. viros nobiles, ut audivim. eos esse* | *forsitan dignab.* cum BC .. A *ut forsitan dignarentur* | *direxerunt* .. B *duxer.* | *Nic. et Ios.* cum B .. C add *patres et sacerdotes*, A *sacerdotes et Levitas* | *rabbites* cum AC .. B *-tas* | *rog.* (B om) *ut dign. ven. ad eos* cum AB .. C om | A *perambulav. omnem circa regionem*

[6] Et ecce subito ex monte Amalech apparuit descendentium plurima multitudo, quasi duodecim milia virorum, qui cum domino surrexerunt. Qui recognoscentes ibidem plurimos non potuerunt eis quicquam loqui prae pavore et visione angelica, steteruntque procul intuentes et audientes eos, quomodo gradiebantur psallentes atque dicentes Resurrexit dominus a mortuis sicut dixerat: exultemus et laetemur omnes, quoniam ipse regnat in aeternum. Tunc admirantes qui missi fuerant prae pavore ceciderunt in terram, et receperunt responsum ab ipsis ut Karinum et Leucium in domos suas perquirerent.

[7] Qui exsurgentes perrexerunt ad domos eorum, et invenerunt eos orationi vacare. Et intrantes ad eos proni corruerunt in terram salutantes eos, et erecti dixerunt Amici dei, omnis multitudo Iudaeorum nos direxerunt ad vos, audientes quod surrexistis a mortuis, rogantes et obsecrantes vos ut veniatis ad eos, ut sciamus omnes magnalia dei quae facta sunt circa nos temporibus nostris. Qui statim nutu dei consurgentes venerunt cum ipsis, et intraverunt synagogam eorum. Tunc multitudo Iudaeorum cum sacerdotibus libros legis posuerunt in manibus eorum, adiuraveruntque eos per deum Heloi et deum Adonai et per legem et prophetas dicentes Dicite nobis quomodo surrexistis a mortuis, et quae sunt haec mirabilia quae facta sunt temporibus nostris, qualia

---

6. *Amalech* cum A .. B *Males*, C *Maleth.* Cf. supra Evang. Nicod. P. I. graece A XIV, 1. pag. 242., item latine pag. 350. Ibi A *Manbre*, *alii vocant eum Amalech*, B *Mambre sive Malech* | A *Qui et recogn.* | *pavore* .. A *timore* | *intuentes* .. A add *et videntes* | AC om *eos* | B *sicut dixit* | C om *admirantes* | *et recep. resp. ab ips.* cum B; item A *hoc ab eis resp. accipientes* .. C *nam moniti sunt ab angelo domini qui elevavit eos a terra* | *ut -- perquir.* cum BC .. A *Carinum et Lentium in domos suas exquirite*

7. *vacare* cum BC .. A *vacantes* | C *resalutantes* | *Amici dei* cum C .. AB om | A *audientes vos a mortuis suscitatos* | C *ut dignemini venire* | *ut sci. omn.* (B om *omn.*) cum AB .. C *ut per vos edoceantur* | *temp. nostr.* cum AB .. C *his diebus* | *nutu dei* .. B om, C add *edocti* | *venerunt* (A add *ad eos*) -- *intraver.* (A *intrantes*) -- *tunc* (A *tulit omnis*) *multitudo* -- *libros legis* (A *libr. et legem et*) *posuerunt* -- *Heloi* (ita C; A *Eloy*, B *Oloy*) -- *Adonai* (ita C; B *Adonay*, A *Adenay*) -- *audivimus* (B om) *aliq. facta* (B add *sunt*) .. C *venerunt in*

nunquam audivimus aliquando facta: quia iam prae pavore obstupuerunt omnia ossa nostra et aruerunt, et terra commovet se sub pedibus nostris: adiunximus enim omnia pectora nostra ut effunderemus sanguinem iustum et sanctum.

8 Tunc Karinus et Leucius annuerunt eis manibus ut darent eis tomum chartae et atramentum. Hoc autem fecerunt quia non permisit eos spiritus sanctus loqui cum illis. Qui dantes eis singulas chartas sequestraverunt seorsum unum ab alio in singulis cellulis. At illi digitis suis signaculum crucis Christi facientes, in singulis coeperunt scribere tomis: et postquam compleverunt, quasi ex uno ore a singulis cellulis exclamaverunt Amen. Exsurgentes vero Karinus dedit chartam suam Annae et Leucius Caiphae, et salutantes invicem exierunt et reversi sunt ad sepulcra sua.

9 Tunc Annas et Caiphas aperientes tomum chartae coeperunt singuli secreto legere. Sed omnis populus graviter accipiens, ita ab omnibus proclamatum est Palam haec scripta nobis perlegite; et postquam perlecta fuerint, nos ea con-

---

synagogam cum ipsis. Cum ergo vidissent eos principes sacerdotum, nimium conturbati [sunt], *et tremor apprehendit eos. Demum Anna et Caiphas acceperunt libros legis dei et pos. in manib. eor. et adiur. eos dicentes Per deum Heloi et de. Ad., per leg. et proph. coniuramus* [vos] *ut dicatis nobis quomodo resurr. a mo. et haec mirabilia qu. fa. sunt his diebus, qualia nunquam visa sunt a constitutione mundi.* | *quia iam prae* .. C *et nos* (corrige *nobis*) *prae* | *commov. se* cum A .. B *commota est*, C *movetur* | *adiunx. enim -- ut effund.* cum A .. B *quia effudimus* .. C *et creditur* (sic) *accidisse haec quoniam effudimus* | *iust. et sa.* cum AB .. C *innocentem et iust.*

8. *Karinus et Leucius:* ut supra | A *innuerunt* | *tomum chartae* cum AC .. B *chartas* | *Qui -- sing.* (B om) -- *sequestr. se. unum* (B *separati sunt unus*) -- *cellulis* cum AB .. C *Postquam autem dederunt eis chartas et atramentum, diviserunt eos in sing. cell.* | *At illi -- in sing. coep. scr. tom.* (B om *in sing. tom.*) -- *Amen* cum AB .. C *Qui antequam incepissent scribere, levaverunt ambo manus dextras et fecerunt signaculum crucis, et tunc coeperunt scr. in sing. tomis. Finitis vero scripturis clamaverunt a sing. cellul. Amen* | *Karinus* (de his nominib. vide supra) -- *Caiphae* cum B .. AC *Kar. et Leuc. dederunt scripturam* (C *porrexer. chartas suas*) *Annae et* (A om *Ann. et*) *Caiphae* | *et* (C *ipsi vero*) *salut. invic.* (C *resalut. Iudaeos*) | *exier. et* (B haec om) *rev. sunt* (B *redierunt*) *ad sepulcra* (A *sepulturam*) *sua* (A *suam*) .. C *recesser. de synagoga*

9. *Tunc -- tom. chart.* (B *chartas*) *coep. singuli* (B om) -- *omnis pop. gr. accipiens* (A *omnes populi gr. accipientes*) -- *proclam.* (A *concl.*) -- *haec scripta* (B *hanc scripturam*) -- *fuerint* (B *-rit*), *nos ea* (B *eas*) -- *vertat. obcaec.* (B *ob-*

servabimus, ne forte veritas dei haec ab immundis et fallacibus vertatur obcaecatione in falsitatem. Dehinc tremore confecti Annas et Caiphas tradiderunt tomum chartae rabbi Addae et rabbi Finees et rabbi Egiae, qui venerant a Galilaea et annuntiaverant Iesum assumptum in coelum: illis credidit omnis multitudo Iudaeorum ut hanc scripturam legerent. Et legerunt chartam continentem haec.

CAPUT II. (XVIII.)

1 Ego Karinus. Domine Iesu Christe, fili dei vivi, permitte me loqui mirabilia tua quae apud inferos gessisti. Cum igitur essemus in tenebris et umbra mortis detenti apud inferos, subito illuxit nobis lux magna, et contremuit infernus et portae mortis. Et audita est vox filii patris altissimi tanquam vox tonitrui magni, fortiterque proclamans sic intulit Portas principes vestras retollite, portas aeternales sustollite: rex gloriae Christus dominus intraturus adveniet.

2 Tunc Satanas dux mortis advenit, fugiens territus, dicens ministris suis et inferis Ministri mei et omnes inferi, concurrite, portas vestras claudite, vectes ferreos supponite, et pugnate fortiter et resistite, ne tenentes captivemur a vin-

---

caecetur [ita videtur] *et vertatur*) -- *Dehinc* (B *De hoc*) -- *tom. cha.* (B *chartas*) -- *Addae* (A *Addas*) -- *et rabb. Egiae* -- *assumptum in coelum* (A om *et rabbi Egiae* usque *in coelum*) cum AB .. C (prioribus omnibus omissis) *Annas vero et Caiphas tradiderunt scriptionem Carini rabbi Adam et rabbi Finees, illis qui venerant de Gal. et annunc. vidisse* [se] *Iesum assumptum* | *illis cred.* -- *Iud.* (B om *Iud.*) .. C om | *ut hanc* -- *haec* cum B .. A *ut ha. scr. perlegerent. Tunc inventum est ibidem scriptum* .. C *ut legerent coram populo scriptum quod manu sua Carinus perscripserat: quod per omnia sic continebat.*

II, 1. Cf. A II, 1. V, 1. *Ego Karinus* cum A .. B om, sed postea habet *permitte mihi Carino* .. C om, sed vide ad finem cap. I. | *fil. dei vivi* cum BC .. A om | *gessisti* .. C *gessit potentia tua* | C *lux magna mirabilis* | *tonitrui* cum BC .. A *tonitru* (omisso *magni*). Item infra omnes tres *tonitrui.* | *fort. procl. sic intulit* (A *ait*) cum BA .. C *sic fort. proclamantis* | *Portas* (A *Tollite port.*) *pr. ve. retollite* (B *attoll.*), *portas* (ABC *-tae*) *aet. sustoll.* (C add *quia*)

2. Cf. A V, 1. *Tunc* (B *Et tunc*) *Satanas* (C *Satan*) .. C add *cum audisset* | C om *fugiens* | *ministris* (B *-steriis*) *suis et inferis* (AC om *et inf.*) | *Min. mei et omn. inf.* (B om *et o. inf.*) .. C *O inferi* | C *recludite* | *ne tenentes* (C *de-*

culis. Tunc impia officia eius omnia conturbata sunt et coeperunt portas mortis cum omni diligentia claudere, serasque et vectes ferreos paulatim iungere, omniaque ornamenta sua strictis manibus tenere et proclamare ululatus dirae vocis ac teterrimae.

Caput III. (XIX.)

[1] Tunc Satan dixit ad infernum Praepara te ad recipiendum quem tibi deduxero. Dehinc infernus Satanae ita perintulit Vox ista non fuit nisi a clamore filii patris altissimi, quia ita terra et omnia inferi loca sub ipsa contremuit: unde puto me et omnia vincula mea iam aperta patescere. Sed adiuro te, Satana, caput malorum omnium, per tuas measque virtutes, ne perducas eum ad me, ne dum velimus eum capere captivemur ab eo. Nam si ad vocem eius tantum omnis virtus mea ita destructa est, quid putas eum facturum dum praesentia eius advenerit?

[2] Cui Satan dux mortis ita respondit Quid clamitas? noli timere, antique amice nequissime: quia ego populum Iudaeorum concitavi adversus eum, alapis eum feriri praecepi et traditionem per eius discipulum in eum peregi; et est homo multum timens mortem, qui ex timore dixit Tristis est anima mea usque ad mortem; et ad hanc illum perduxi, quia modo levatus in cruce pependit.

---

tenti) captivemur (A *catinemur*) *a* (C *in*) *vinc.* | B om *eius omnia* | *ornamenta* cum A .. C *armamenta* .. B om | *tenere* .. AC *perlegere* | *proclamare* . . A *promere* | C *ululatum*

III, 1. Cf. A IV, 3. *Satan* cum BC .. A *Satanas dux mortis* | *tibi dedux.* cum BC .. A *dixero tibi* | *perintulit* cum C, A *pertulit* .. B *respondit* | *omnia inferi loca* (C om *loca*) .. A *omnis vix infernus* | C *Adiuro igitur te, frater Satan* | *cap. mal. omn.* cum BC .. A *qui es omnium malor. intemptor* | *virtutes* cum BC .. A *penas* | *ne* (B *et*, C *quia*) *dum velimus* (B *volumus*, A *vellemus*) -- *ab eo* (C *ipso*) | *Nam si* -- *ita* (C om) *destr. est* cum AC .. B *Nam si omnis mea virt. iam defuncta est* | *eum* (ita A; B *me*) *facturum* .. C *facturus est* | *dum* .. B *cum* | *praesentia* .. C *potentia*

2. Cf. A IV, 2. *Satan* -- *respondit* cum AC .. B *Satan dixit* | *Quid* -- *nequissime: quia* cum C .. AB om | *et est homo* -- *dixit* cum C, item A *et ho. est mort. tim. et dicens* .. B *et hic timens mort. dixit* | B *et ideo usque ad hoc illum perduxi et iam modo* etc.

3 Tunc infernus ait ad eum Si ipse est qui Lazarum de sinu meo iam quatriduanum solo verbo imperii sui velut aquilam avolare fecit, iste non homo est in humanitate sed deus est in maiestate. Rogo te ne perducas eum ad me. Cui Satan ait Praepara te tamen, ne timeas: quia iam in cruce pendet, non possum aliud agere. Tunc infernus Satanae ita perintulit Si ergo aliud agere non potes, ecce appropinquat tua perditio. Ego denique deiectus et sine honore manebo; tu támen cruciatus sub meo eris dominio.

Caput IV. (XX.)

1 Audiebant autem sancti dei contentionem Satanae et inferni; ipsi tamen adhuc intra se minime se recognoscentes nihilominus erant in cognitione. Sed sanctus pater noster Adam ita Satanae respondit per omnia Dux mortis, quid formidas et trepidas? Dominus ecce venit qui omnia figmenta tua nunc destruet, et tu captus ab eo religatusque eris per secula.

2 Tunc omnes sancti audientes vocem patris nostri Adae, quam constanter Satanae respondit per omnia, in gaudio confortati sunt: concurrentesque omnes ad patrem Adam ibidem sunt conglobati. Tunc pater noster Adam intuens omnem illam multitudinem diligentius mirabatur si omnes ex eo procreati essent in seculum. Et circumplectens circumquaque secum adstantes, amarissimas profundens lacrimas, filio suo Seth intulit dicens Enarra, fili Seth, sanctis patriarchis et

---

3. Cf. A IV, 3. *infernus* .. C *inferus.* Item alibi. | *Si ipse est* -- *non* (cdd om) *homo est* -- *maiestate:* ita A; paucis differunt BC. | *pendet* cum B .. AC *pendens* | *perintulit* cum C, A *pertulit* .. B *dixit* | A *proiectus* | *tu tamen* (C *semper*) -- *dominio* cum BC .. A *tuque sub meo dominaberis cruciatu.*

IV, 1. C *contentiones* | *minime se:* cdd. om *se* | *in cognitione:* cdd. omnes tres habere videntur *incogniti.* | *Sed* .. C *Tandem* | *venit* .. B *adveniet* | *nunc* .. A om | B om *et tu captus*, item *que*

2. Cf. A III. *quam const.* -- *per omnia* cum BC .. A *const. Satanae respondentis* | *concurrentesque* -- *conglobati* (C add *prope eum*) cum B, item C .. A *concurrentesque ad eum congratulati sunt ei* | *in seculum* cum AC .. B *in seculo* | *circumplectens* (C *ampl.*) .. B *conspiciens*

prophetis quod dixit tibi custos paradisi, quando direxi te adducere mihi de ipso oleo misericordiae, ut perungeres corpus meum cum essem infirmus.

[3] Tunc ille respondit Ego, cum me dirigeres ante portas paradisi, oravi et deprecatus sum dominum cum lacrimis, et vocavi custodem paradisi ut mihi exinde daret. Tunc egressus Michael archangelus dixit mihi Seth, ut quid tamen deploras? Scito praenoscens quia pater tuus Adam de hoc oleo misericordiae non accipiet modo sed post multas generationes seculi. Veniet enim amantissimus dei filius de coelis in mundum, et baptizabitur a Iohanne in Iordane flumine: et tunc recipiet pater tuus Adam de hoc deo misericordiae et omnes credentes in eum; et eorum qui crediderunt in eum, regnum illorum permanebit in secula.

Caput V. (XXI.)

[1] Tunc audientes haec omnes sancti iterum exultaverunt in gaudio. Ex quibus unus de circumstantibus, Isaias nomine, fortiter proclamans intonuit Pater Adam et omnes circumstantes, audite meas sententias. In terris cum essem, et docente me spiritu sancto, in prophetia de hoc cecini lumine quia populus qui sedebat in tenebris vidit lumen magnum, habitantibus in regione umbrae mortis lux orta est eis. Ad

---

custos paradisi .. C add *et Michael archangelus* | *adducere* .. C *ut mitteretur*

3. Cf. A III. *Ego -- et depr. sum* (B haec om) -- *daret* cum AB .. C *Ego Seth, cum me dirigeret pater meus Adam ante po. parad., oravi et depr. sum deum cum -- cust. parad. et petii ab eo de ipso oleo misericordiae* | *Scito pr. quia* etc cum AC .. B *Cito praenoscet pater tuus Adam quod de hoc* | *modo sed* cum AB .. C *modo nisi* | *amantissimus* cum C .. AB *altissimus* | A om *flumine* | B *accipiet* | *et eorum* (A *illi*, B om) *qui credid.* (A *credent*) *in eum*; *regn. illor.* (AB *eorum*) etc

V, 1. Cf. A II, 1. *Tunc -- in gaudio* cum C .. AB om | *Ex quibus* cum AC .. B *Et* | C om *Isaias nom.* (A *praenom.*) | *fort. proclam.* (C *clam.*) *int.* (C *ita int.*) cum BC .. A *dixit* | *meas sententias* (B *-am -iam*) .. C *me* | *essem* (C add *in corpore*) *et* .. B om *et* | B om *in prophetia* | *quia* (B om) *populus -- lumen magn.* (C *lucem magnum*), *habitantib.* (B *ambulantib.*) -- *est eis* cum BC .. A *quia pop. qui ambulabat in ten. lux orta est eis*, tum pergit his quae eadem C addit *et in regione mortis habitantium* (sic uterque) *vident* (C *viderunt*)

cuius vocem pater Adam et omnes conversi interrogabant eum Tu quis es? quia vera sunt quae loqueris. At ille subiungens ait Isaias ego sum nomine.

[2] Tunc apparuit alius iuxta eum quasi eremicola. Quem interrogantes dixerunt Tu quis es, qui talia gestas in corpore? At ille constanter respondit Ego sum Iohannes baptista, vox et propheta altissimi. Ego praeivi ante faciem domini eiusdem ut deserta et aspera in vias planas peragerem. Ego agnum domini et dei filium Ierosolymitis digito meo ostendi et clarificavi. Ego baptizavi eum in Iordane flumine. Ego vocem patris de coelo super eum intonantem audivi et proclamantem Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacuit. Ego ab eo responsum accepi quia ipse descensurus esset ad inferos.

Tunc pater Adam audiens ista clamavit voce magna Alleluia conclamitans, quod interpretatur Dominus venit per omnia.

Caput VI. (XXII.)

[1] Deinde alius ibi adstans quasi quodam imperatoris signaculo praeeminens, David nomine, ita proclamans aiebat Ego in terris cum essem, de dei misericordia et eius visitatione populo revelabam, prophetizans futura gaudia, dicens per omnia secula Confiteantur domino misericordiae eius, et

---

gloriam dei perlucidam | *conversi* . . C *gavisi* | *quia* (C om) *vera sunt* (C add *ista*) *quae* cum AC . . B *qui*

2. Cf. A II, 3. A *quidam alius*, omissis *iuxta eum* | A om *baptista* | B *ante fac. eiusd. dom. in deserto aspera vias planas peragere* | *agn. domini* cum AC . . B *agn. dei* | AB *Ierosolimis* | *et clarificavi* cum A . . B om . . C *dicens Ecce agnus dei, ecce qui tollit peccata mundi. Tu a me venis baptizari, et ego a te debeo baptizari.* Tum idem pergit *Et dum baptizarem eum in Iordane, audivi vocem de coelo super eum intonantem Hic est* etc. | B *complacui*

Tunc pater Adam etc . . C sic: *Tunc pa. Ad. cum aliis interrogaverunt eum Tu quis es, qui talia egisti in corpore? At ille Iohannes baptista sum. Cumque audisset pater noster Adam, voce magna clamavit Alleluia, quod interpretatur Deus venit.*

VI, 1. Cf. A V, 2. *Deinde* cum B . . AC *Denique* | B *procedens imperatoris signaculo* | *de dei mis. et eius vis.* (B om *et ei. vis.*) *populo* . . C haec om | C *prophetans* | B om *futura gaudia*, item *per omnia sec.*

mirabilia eius filiis hominum, quia contrivit portas aereas et vectes ferreos confregit. Tunc sancti patriarchae et prophetae coeperunt inter se invicem recognoscere et de prophetiis suis singuli singula dicere. Tunc sanctus Ieremias suas prophetias examinans aiebat patriarchis et prophetis quia cum essem in terris prophetavi de dei filio, quod in terris visus est et cum hominibus conversatus est.

[2] Tunc omnes sancti exultantes in lumine domini et in aspectu patris Adae et in responsione omnium patriarcharum et prophetarum proclamaverunt dicentes Alleluia, benedictus qui venit in nomine domini: ita ut exclamatione eorum expavesceret Satanas et quaereret aditum fugiendi. Et non poterat, quia infernus et satellites eius tenebant eum in infernum constrictum et munitum per omnia; dicebantque ad eum Quid trepidas? Nos nullatenus te hinc exire permittimus. Sed ista suscipe, sicut dignus es, ab illo quem expugnabas quotidie; sin autem minime, scias quia religatus ab eo meae suberis custodiae.

Caput VII. (XXIII.)

[1] Et iterum facta est vox filii patris altissimi quasi vox tonitrui magni dicens Tollite portas principes vestras, et elevamini portae aeternales, et introibit rex gloriae. Tunc Sa-

---

confregit: solus C add *Interrogatus autem a sanctis patribus quis esset, respondit David sum nomine.* | *coeperunt - - de prophetiis suis* (A *-tia sua*) *sing. singula* (A om) *dic. Tunc sa. Ier.* cum AB .. C *coeper. intra se de prophetiis suis singuli percognoscere, inter quos Ier.* | *examinans* etc cum AC .. B *referebat patribus et prophetis dicens Ego*

2. Cf. A VII. *lumine* .. B *nomine* | C *conspectu*, item *responsis* | *in nomine domini* cum AB .. C add *deus dominus et illuxit nobis: Alleluia in secula seculi: laus honor et gloria, qui advenisti ex alto nos visitans. Alleluia cantantes per omnia* | *exclamatione* .. C *ex clamore* | *Et non* (C *Nec*) *- - infernus* (A *servi*) *- - in inf. constrictum* (A om) *et munitum* (C *iniectum*) *- - ad eum* cum AC .. B *Nec - - tenebant eum. Infernus contristatus munitusque* [?] *per omnia dicebat ei* | C *Quid formidas, Satan, et trepidas?* | *Sed ista* etc cum A .. BC corrupte; C sic: *Ista suscipe, si ausus es, quia hucusque expugnabas animas cotidie et affligebas; nunc religatus eris ab eo, sub arcta eris custodia.*

VII, 1. Cf. A V, 3. C *Et subito audita est* | *filii patris:* AB om *filii*, C utrumque om | *tonitrui magni:* ita ABC | *dicens* cum C .. A om; B *inquit* post

tanas et infernus clamaverunt dicentes Quis est iste rex gloriae? Responsumque est illis voce dominica Dominus fortis et potens, dominus potens in proelio.

2 Post hanc vocem advenit homo cuius visio erat quasi latronis, portans crucem in humero, clamans a foris et dicens Aperite mihi ut intrem. Cui aperiens Satan per modicum introduxit eum interius in hospitio, iterumque clausit post eum ostium. Videruntque eum omnes sancti perlucidum, dixeruntque ei continuo Visio tua latronis est. Indica nobis, quid est quod in dorso tuo baiulas? Qui respondens humiliter dixit Vere latro fui per omnia, et suspenderunt me Iudaei in cruce cum domino meo Iesu Christo filio patris altissimi. Ego denique veni praeconcitus: ipse vero post me venit continuo.

3 Tunc sanctus David adversus Satan ira succensus proclamavit fortiter Aperi spurcissime portas tuas, ut intret rex gloriae. Similiter et omnes sancti dei consurgebant adversus Satan et volebant eum comprehendere et inter se dividere Et iterum clamatum est intus Tollite portas principes vestras, et elevamini portae aeternales, et introibit rex gloriae. Interrogaverunt iterum infernus et Satan ad vocem illam perspicuam dicentes Quis est iste rex gloriae? Dictumque est illis a voce illa mirabili Dominus virtutum ipse est rex gloriae.

Caput VIII. (XXIV.)

Et ecce subito infernus contremuit, et portae mortis et

Tollite | B om *dom. potens*

2. Cf. A X. *Post hanc* .. A praem *Tunc*, C *Et* | B *cuius erat similitudo quasi* | C *Aperiens autem ei Satan per mod. introivit, iterumque cl. post eum ost. diligenter. Et cum vidissent Dismam omn. sa. perlucid., dixer. ad eum* | A *Dic nobis* | *latro fui* cum AC .. B *latro fuissem* | *et* (C *sed*) *suspend.* .. B om *et* | AC cum (C add *Christo*) *domino filio* (C add *patris*) *altissimi* | *Ego denique* (C *itaq.*) *veni praeconc.* (C *concitus*) cum AC .. B *Ego eum praeveni concitus*

3. Cf. A V, 3. *spurcissime* cum BC .. A *fortissime* | *inter se* (C add *et illum*) *dividere* .. B *int. se illudere* | *Et iterum* .. C *Interea* | *intus* cum B .. AC om | *Interrogav. - - dicentes* (A add *per omnia*) .. C *Responderunt tremebundi Satan et inferus* | *Dom. virtutum* .. B *Dom. noster*

VIII. Cf. graece V, 3. VI, 2; item latine A VII. BC *et serae et vect. ferrei*

serae comminutae et vectes ferrei confracti sunt et ceciderunt in terram, et patefacta sunt omnia. Et Satanas remansit in medium, stabatque confusus et deiectus, conligatus compede in pedibus. Et ecce dominus Iesus Christus veniens in claritate excelsi luminis mansuetus, magnus et humilis, catenam suis deportans manibus Satan cum collo ligavit, et iterum a tergo ei religans manus resupinum eum elisit in tartarum, pedemque suum sanctum ei posuit in gutture, dicens Per omnia secula multa mala fecisti, ullo modo non quievisti: hodie te trado igni perpetuo. Vocatoque cito inferno ait illi praecipiens Tolle hunc pessimum ac nequissimum, et sub tua habeto custodia usque in diem illum quo tibi praecepero. Qui accepto eodem sub pedibus domini demersus est cum eo in profundum abyssi.

Caput IX. (XXV.)

1 Tunc dominus Iesus salvator omnium, pius et mitissimus, resalutans Adam benigniter aiebat illi Pax tibi Adam cum filiis tuis per immensa seculorum secula, amen. Tunc pater Adam provolutus pedibus domini, sursumque erectus manus eius deosculatus, fortiter lacrimas profudit dicens Ecce manus quae plasmaverunt me, testificans omnibus; et dicebat ad dominum Advenisti rex gloriae, liberans homines tuoque perpetuo aggregans regno. Tunc et mater nostra Eva similiter domini pedibus provoluta ac sursum erecta manus eius

---

(B -*rreae; item* A atque etiam *confractae*) *comminuti* (B -*tae*) *sunt* | *remansit in medium* etc .. C *stabat in medio confusus* | *conlig. comp. in ped.* cum C; A *conlig. compedibus* .. B om | *excelsi luminis* (B *lum. excellentissimi*), *mans. ma. et hum.* cum AB .. C *excelsus humilis, magnus et mansuetus* | *Sat. cum collo ligav.* cum A .. B *Sat. conligavit* .. C *Satanae eam ligav. cervicibus* | C *desupinum*, et om *in tart.* | B om *per omn. sec.* | *Vocatoque cit. inf.* (A *Vocatusque citius infernus*) -- *praecip.* (A om *praecip.*) *Tolle* cum BA .. C *Tunc vocari fecit inferum. At ille tremebundus apparuit demissa facie, quia Christum non audebat respicere. Tunc dixit illi Maledicte, damnate, tolle* | B *in profundo tartari*, C *in profunda tartara*

IX, 1. Cf. A VIII, 1. *Tunc dom.* (B om *T. do.*) *Ies.* (B add *vero*, C add *Christus*) *salv. omn.* (B *noster et dominus omnium*) *pius* (C *magnus et excelsus, pius*) *et mit.* | *homines* (A -*nem*) .. C *nos*

deosculans et profundens fortiter lacrimas dixit Ecce manus quae me fabricaverunt, testificans omnibus.

2 Tunc omnes sancti adorantes eum clamaverunt dicentes Benedictus qui venit in nomine domini: deus dominus illuxit nobis. Amen per omnia secula. Alleluia in seculum seculi: laus honor virtus gloria, quia advenisti ex alto nos visitans. Alleluia cantantes per omnia et congaudentes de gloria concurrebant sub manibus domini. Tunc salvator perscrutans de omnibus momordidit infernum, quantocius partem deiecit in tartarum, partem secum reduxit ad superos.

CAPUT X. (XXVI.)

Tunc omnes sancti dei rogaverunt dominum ut victoriae signum sanctae crucis relinqueret apud inferos, ne praevalerent ministri eius nequissimi aliquem retinere culpatum quem absolverit dominus. Et factum est ita, posuitque dominus crucem suam in medio inferni, quae est signum victoriae et usque in aeternum permanebit.

Deinde exivimus exinde omnes cum domino, relinquentes Satan et infernum in tartarum. Nobisque et aliis multis praeceptum est ut cum corpore resurgeremus, in seculo dantes testimonium resurrectionis domini nostri Iesu Christi et de iis quae gesta sunt apud inferos.

Haec sunt, fratres carissimi, quae vidimus et testificamur adiurati a vobis, illo attestante qui pro nobis mortuus

---

fabricav. cum AC . . B *plasmav.*

2. Cf. A I. 1. *Benedictus - - dominus* (A *benedict. dom. et*) *illuxit - - cantantes* (B *cantemus*) - - *congaudentes* (B *-deamus*) *de glor.* (B add *quae*) *concurreb.* (B *concurrit*) *sub man. domini* cum AB . . C *Bened. qui venit in nom. dom., dantes laudem Iesu Christo altissimi filio; concurrebantque omnes laetati* (sic fere) *sub manib. dom.* | B *salv. noster* | *de omnibus* . . C *omnia* | *momordid. infern.* cum B . . A *doluit infernus* . . C om | *quantocius* cum A . . BC om | B *deduxit*

X. Cf. A VIII, 1. 2. *vict. sign. sa. crucis* cum A; C *sign. sanctae crucis victoriae* . . B *sign. victoriae suae* | B om *culpatum* | A *absolvit* | *crucem suam* . . B *sign. crucis suae* | C *sign. victor. usque in aet. per omnia permanens*

Cf. A XI. *omnes* . . A add *sancti* | *Sat. et inf. in tart.* cum C . . AB *Satan in infernum* | BC *Nobis quoque et* | A *cum corporib. nostris* | C om *de iis* | A *et quae gesta s. ap. inf. referremus*

adiur. a vobis . . B *apud vos*

est et resurrexit; quia sicut scriptum est, ita gestum est per omnia.

CAPUT XI. (XXVII.)

At ubi charta completa et perlecta est, audientes omnes ceciderunt in facies suas, lacrimantes amare et crudeliter percutientes pectora sua, clamantes et dicentes per omnia Vae nobis: ut quid nobis miseris contingit hoc? Fugit Pilatus, fugit Annas et Caiphas, fugiunt sacerdotes et Levitae, insuper et populus Iudaeorum, plorantes ac dicentes Vae nobis miseris, sanguinem sanctum in terra effudimus.

Tribus itaque diebus et tribus noctibus panem et aquam non gustaverunt ullo modo, neque in synagoga aliquis eorum est reversus. Tertia vero die iterum congregato concilio perlecta est alia charta Leucii: et nec plus nec minus inventum est, quantum ad litteram unam, in quantum scriptum Karini continebat. Tunc conturbata est synagoga, et luxerunt omnes XL diebus et XL noctibus, exspectantes a deo interitum et dei vindictam. Sed ille miserator pius et altissimus non eos perdidit continuo, dans eis locum poenitendi largiter. Sed digni non sunt inventi converti ad dominum.

Haec sunt testimonia Karini et Leucii, fratres carissimi, de Christo dei filio sanctisque suis gestis apud inferos: cui agamus omnes laudem et gloriam per immensa seculorum secula, amen.

XI. Cf. A XI. *At ubi -- dic. per omnia* cum C. Paulo breviores sunt AB. | *Fugit Pilatus* etc cum C.. AC *Fugit Pil. et* (B om) *Iudaeor. pop. fugit. Anna et Caiph. pariter ibant* (A *pariter, antequam*) *plorando* (B *-ntes ac*) *dicentes*

iterum congr. concilio perlecta (h. l. A *praelecta* habet, sed supra locis iis pluribus ubi *praeleg.* malis quam *perleg.*, lectio non fluctuat) etc.. C *resumpto spiritu congregaverunt concilium ut legerent Leucii chartam: in qua continebatur totum illud quod scripserat Carinus, nec plus nec minus una littera sive unum iota.* | A *exspectando* | *a deo* etc cum C.. A *quando veniat eis interitus;* B corrupte *quando deus veniret in terris* | *pius et altiss.* cum C.. AB *et misericors* | B om *non eos perd. continuo* | *dans*.. B *dedit*

cui agamus (B *agimus*) *omn.* (B om) *laudem* (A *laudes*) *et* (A *cui*) *gloriam* (A *honor et gloria*) *per* etc

EPISTOLA PONTII PILATI

QUAM SCRIBIT AD ROMANUM IMPERATOREM DE DOMINO NOSTRO IESU CHRISTO.

Pontius Pilatus Tiberio Caesari imperatori salutem d.

De Iesu Christo, quem tibi plane postremis meis declaraveram, nutu tandem populi acerbum me quasi invito et subtimente supplicium sumptum est. Virum hercle ita pium et severum nulla unquam aetas habuit nec habitura est. Sed mirus exstitit ipsius populi conatus omniumque scribarum principum et seniorum consensus, suis prophetis et more nostro Sibyllis contra monentibus, hunc veritatis legatum crucifigere; signis et supra naturam apparentibus, dum penderet, et orbi universo philosophorum iudicio lapsum minantibus. Vigent illius discipuli, opere et vitae continentia magistrum non mentientes, imo in eius nomine beneficentissimi. Nisi ego seditionem populi prope aestuantis exoriri pertimuissem, fortasse adhuc nobis vir ille viveret: etsi tuae magis

---

Epistola etc: ita ex Ven.

Pont. (ita Ven Bodl, Flor om) *Pil.* (Bodl add *Iudaeae procurator*) *Tib. Caes. imper.* (ita Ven Bodl, Flor om) *salutem* (Bodl *s.*) *d.* (Flor om *d.*, Bodl *p.*)

subtimente cum Ven Chass .. Flor *subticente*, Bodl *subnitente* | *et* (Flor Chass *ac*) *severum* (Flor *sincerum*) cum Ven Flor Chass .. Bodl *ita severum* | *unquam* cum Ven Flor Chass .. Bodl *ante* | *omniumque* .. Ven om *que* | *principum et* cum Ven Chass, item Bodl *et princ. ac* .. Flor *et* | *et more* cum Ven Flor Chass .. Bodl om *et* | *contra monentib.* (Ven *moventib.*) cum Bodl Ven .. Flor Chass *praemonentib.* | Flor *crucifixere* | *signis et* (Flor *etiam*) cum Ven Flor .. Bodl om *et* | Bodl *minitantibus* | *Vigent* .. Chass *urgent* | *illius* .. Ven *eius* | *beneficentissimi:* Ven praem *ubique unicuique* | Chass om *prope* | *aestuantis* .. Flor vitiose *aestuant*, omisso *exoriri* | *nobis vir ille* (Flor *ille vir*) .. Bodl *vir ille nob.*

dignitatis fide compulsus quam voluntate mea adductus pro viribus non restiterim, sanguinem iustum totius accusationis immunem, verum hominum malignitate inique, in eorum tamen ut scripturae interpretantur exitium, venundari et pati. Vale. V. Kal. Aprilis.

| *tamen* cum Bodl Chass .. Flor *famen* (hinc Fabr *exitium* cum *pati* coniungit) .. Ven om | *venund. et pati* cum Bodl .. Flor Ven *pati et venund.* | *V. Kal. Apr.* cum Ven Bodl .. Flor Chass *Quarto Nonas Aprilis.*

ΑΝΑΦΟΡΑ ΠΙΛΑΤΟΥ

ΗΓΕΜΟΝΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΕΜΦΘΕΙΣΑ ΑΥΓΟΥΣΤΩ ΚΑΙΣΑΡΙ ΕΝ ΤΗ ΡΩΜΗ.

Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις σταυρωθέντος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου ἡγεμόνος τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς Φοινίκης ταῦτα ἐν Ἱεροσολύμοις γέγονεν τὰ ὑπομνήματα τὰ κατὰ τοῦ κυρίου πραχθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων. ὁ οὖν Πιλᾶτος μετ' οἰκείας αὐτοῦ ἀναφορᾶς ἐξέπεμψεν αὐτὰ τῷ Καίσαρι ἐν τῇ Ῥώμῃ γράψας οὕτως.

Κρατίστῳ σεβαστῷ θειοτάτῳ καὶ φοβερωτάτῳ Αὐγούστῳ Καίσαρι Πιλᾶτος ὁ τὴν ἀνατολικὴν διέπων ἀρχήν.

---

* Ita titulum habent CDE .. A Ἀναφ. Πιλ. τοῦ ἡγ. πε. τ. κυρίου ἡμ. Ἰ. Χρ. π. Τιβερίῳ Καίσ. ἐν Ῥ. .. B praemissis Actis quae dicuntur Pilati sic habet Ὑπομνήματα πραγχέντα (corrige πραχθ.) περὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησ. Χρ. ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τοῦ ἡγεμόνος τῆς Ἰουδαίας, ἅπερ αὐτὸς ὁ Πιλᾶτος ἐξέπεμψεν διὰ ἰδίας ἀναφορᾶς Αὐγούστῳ Καίσαρι ἐν τῇ Ῥώμῃ. Sequitur illa temporis nota quam vidimus supra pag. 204 sq. (sub cod. E) Ἐν ἔτει usque γράμμασιν ἑβραϊκοῖς.

Ἐν (E praem Ἐγένετο) -- ἡγεμόνος (A τοῦ ἡγ.) -- γέγονεν (A γεγόνασι) τὰ ὑπομν. (CD om) -- ὑπὸ τ. Ἰουδ. cum ACDE .. B ἐν ταῖς ἡμ. ἐκείν. σταυρ. τοῦ Ἰησοῦ, καὶ Ποντίου Πιλ. ἡγεμονεύοντος τῆς τε Παλ. κ. τ. Φοιν. (ista omnia prioribus annexa habet) Ταῦτα (cod. ταύτης) δὲ ἐν Ἱεροσ. γέγονε τὰ ὑπομν. τὰ πραχθέντα κατὰ τοῦ Ἰησοῦ παρὰ τῶν Ἰουδ. | ὁ οὖν (A δὲ) Πιλ. μετ' οἰκείας (Fabr. edidit μετοικίας „*Sed et Pilatus ex provincia sua scripto retulit Romam*“ etc. Correxit Thilo μετ' οἰκίας „*cum domo sua,*“ „*cum domesticis suis*“) αὐτ. ἀναφορᾶς (A -φὰν) ἐξέπ. αὐτὰ (A αὐτοῦ, Fabr αὐτῷ) τῷ Καίσ. etc. B sic: [ἃ] δι' ἀναφορᾶς ἰδίας ἀνέπεμψεν Αὐγούστῳ Καίσαρι ἐν τ. Ῥ. γρ. οὕτως ὁ Πιλᾶτος.

Κρατίστῳ .. B om | A om θειοτάτ. | καὶ (E om) φοβερωτάτῳ .. B φοβερῷ | Αὐγούστῳ cum CDE .. B Τιβερίῳ Αὐγούστῳ, A Τιβερίῳ | ὁ τ. ἀνατ. διέ. ἀρχήν (A ἐπαρχίαν) cum CDEA .. B ἀνατολῆς τελωνάρχης

[1] Μηνύσει κέχρημαι δι' ἧς φόβῳ καὶ τρόμῳ συνέχομαι, κράτιστε. Ἐν ταύτῃ γὰρ ἥνπερ διέπω ἐπαρχίαν, ἥτις μία τῶν πόλεων καλεῖται Ἱερουσαλήμ, ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων παρέδωκάν μοι ἄνθρωπόν τινα λεγόμενον Ἰησοῦν, πολλὰ ἐγκλήματα ἐπιφερόμενοι κατ' αὐτοῦ, ἅπερ οὐκ ἠδυνήθησαν τῶν λόγων τῇ συστάσει διελέγξαι. Μία δέ τις αὐτοῖς αἵρεσις ἦν κατ' αὐτοῦ, ὅτι τὸ σάββατον αὐτοῖς ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς μὴ εἶναι σχολὴν ἢ παρατηρεῖσθαι. πολλὰς γὰρ ἰάσεις ἐπετέλεσεν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, τυφλοὺς ἐποίησεν ἀναβλέπειν, χωλοὺς περιπατεῖν, νεκροὺς ἀνέστησεν, λεπροὺς ἐκαθέρισεν, παραλυτικοὺς ἰάσατο, μὴ δυναμένους τὸ σύνολον μήτε ὁρμὴν τοῦ σώματος μήτε νεύρων στάσιν ἔχειν εἰ μὴ μόνον φωνὴν καὶ ἁρμονίαν, καὶ παρέσχεν αὐτοῖς δύναμιν τοῦ περιπατεῖν καὶ τρέχειν, ῥήματι μόνῳ τὸ

1. Μηνύσει cum BCE .. D μηνῆσαι, A μηνύειν | δι' ἧς -- συνέχομαι cum CD .. E δι' ἧς φόβος καὶ τρόμος ἔχει με .. A διὰ τῆσδε φόβῳ κ. τρόμῳ συνεχόμενος .. B τρόμῳ συνεχόμενος (sed in codice scriptum est τρομοσῆν ἐχόμενος) | κράτιστε (A add βασιλεῦ). Sequitur in codd. CD τῇ (D τὴν) τῶν ἐπισταμένων καὶ ῥοπὴ τοῦτο τε καιρὸν (D τῶν τότε καιρῶν) δέοντα λαβὼν τόν γε λεῖον (D λίον) χρόνον δείκνυσιν: quae corruptissima esse apparet. Nec fere aliter in E videtur scriptum esse, unde haec tantum adnotavimus: τῇ τῶν ἐπισταμένων ῥοπῇ τὸν τότε καιρὸν δέοντα. Ex A Fabricius sic edidit: τὴν τῶν ἐπενισταμένων καιρῶν ῥοπὴν ἐκ τῶν ἃ ἐπέσονται λαβὼν τῶν τε λοιπῶν χρονῶν ἐνδείκνυσιν, addita hac interpretatione: *quid nuperi temporis impetus tulerit, et iam colligo inde quid deinceps postea sit futurum.* Omnino simile quid coniiciendum est. Cf. etiam alterum textum, ibique codd. CE. Codex vero B eum locum plane omittit. | Ἐν ταύτῃ γ. ἥνπερ (ita AC; D ἥν) -- καλεῖται (ita CD; A κέκληται) -- μοι (A add ἕνα) ἄνθρ. τινα (C τιν. ἄνθρ.) λεγ. Ἰησ. cum CDA .. B Μία τῶν ὑπ' ἐμοῦ διοικουμένων πόλεων κέκληται Ἱερουσαλήμ, ἐν ᾗ (cod. ῷ) πᾶν τὸ πλῆθ. τῶν Ἰουδ. κατοικοῖ· οὗτοι παρέδωκάν μοί τινα ἄνθρ., Ἰησοῦν τῷ ὀνόματι | D φερόμενοι, omisso κατ' αὐτοῦ (A ante ἐπιφερ. pon) .. B φέροντες et κατ' αὐτόν | τῶν λόγ. τῇ συστ. (A τ. συστ. τ. λόγ.) cum CA; item B τὴν σύστασιν τ. λόγ. .. D τὸν λόγον τοῖς σύμπασι | B οὐκ ἴσχυσαν διελέγξ. | τις (ita CD; B της, A τοις) αὐτοῖς (ita AD, B αὐτης, C om) αἵρ. ἦν (B corrupte ἐρέσεως. D add αὐτῶν) | αὐτοῖς ἔλεγ. ὁ Ἰησ. (ita AD; C om) μὴ εἶν. (D add ὀρθὴν) σχολ. ἢ (A om; Fabr. edidit μὴ ἐν σχολῇ) παρατ. cum ACD .. B οὐ τηρεῖ μηδὲ σχολὴν εἶναι ἀγαθῶν ἔργων | πολλ. γὰρ (ita ACD; B δὲ) ἰάσ. ἐπετέλεσεν (ita ACD; B ἀπετέλει ἀγαθῶν ἔργων) ἐν (ita CD, A om; B om ἐν αὐτῇ) αὐτ. τῇ ἡμέρᾳ (B add τοῦ σαββάτου) | ἐποί. ἀναβλέπ. (D βλέπειν) .. B ἀνέβλεπεν (sed postea περιπατεῖν) | λεπρ. ἐκαθέρισεν (A ἐκαθάρισεν?) cum CDA .. B om | B παραλύτους | μὴ δυν. τὸ σύνολον (ita ACD; B τὸ σῶμα κινῆσαι) μ. ὁρμ. τ. σώμ. μήτε (B ἢ τῶν) νεύρ. στ. ἔχειν (A ἔχοντας) εἰ μὴ μόνον (B μόνην) φωνὴν καὶ (B om φ. κ.) ἁρμονίαν (ita AB; CD -νίας) | παρέσχεν cum CD .. AB παρεῖχεν | δύν. τοῦ περ. κ. τρέχ. cum ACD .. B τὸ περιπατεῖν | τὸ ἀσθ. ἀποστρ. cum B ..

ἀσθενὲς ἀποστρέψας. ἄλλο πάλιν τι δυνατώτερον πρᾶγμα, ὅπερ ἐστὶν παρὰ τοῖς παρ' ἡμῖν θεοῖς ξένον· τετραήμερον νεκρὸν ἀνέστησεν, λόγῳ μόνῳ καλέσας αὐτόν, τοῦ τεθνεῶτος τὸν ἰχῶρα ἔχοντος, καὶ διαφθαρέντος ἐκ τῶν γενομένων σκωλήκων τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ τὸ δυσῶδες τοῦ κυνὸς ἔχοντος· ὃν ἰδὼν ἐν τῷ τάφῳ κείμενον ἐκέλευσεν τρέχειν, μήτε ὅλως νεκροῦ τι ἔχοντος, ἀλλ' ὡς ἐκ παστοῦ νυμφίος οὕτως ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τάφου εὐωδίας πλείστης πεπλησμένος. [2] Καὶ ξένους σαφῶς δαιμονιζομένους καὶ τὴν οἴκησιν ἐν ἐρημίαις ἔχοντας καὶ σάρκας τρώγοντας τὰς ἰδίας, ὁμοίως τοῖς κτήνεσιν καὶ ἑρπετοῖς συναναστρεφομένους, καὶ τούτους κατέστησεν οἰκήτορας πόλεων καὶ διὰ λόγου σώφρονας ἀπέδειξεν, σοφούς τε καὶ δυνατοὺς καὶ ἐνδόξους παρεσκεύασεν γενέσθαι, συνεσθίοντας πᾶσιν τοῖς πολεμίοις τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων τῶν ἐν αὐτοῖς ὄντων ὀλεθρίων, ἃ βυθῷ θαλάσσης κατέρριψεν. [3] Πάλιν δὲ ἄλλος ὑπῆρχεν ξηρὰν ἔχων

ACD τῷ ἀσθενεῖ ἐπιτρέψας | ἄλλο cum D, item B (ἀλλ ὅτε δέ τι δυν.) .. AC ἀλλά | B om τοῖς παρ' ἡμ. | B τεταρταῖον ἀναστήσας | λόγῳ -- διαφθαρέντος (cod. -τας) -- κυνὸς (cod. κυνοῦ) ἔχοντος (cod. -τας) cum B .. ACD λόγῳ (A ἐν λόγ.) μόνῳ (A μόνον) καλέσας αὐτοῦ (sed D αὐτόν) τοῦ τεθνεῶτος (A τεθνηκότος) τὸ ὄνομα, καὶ αὐτὸν τὸν ἰχῶρα διαφθαρέντα (A corrupte καὶ αὐτὸν οὗ ἰχὼρ διέφθειρεν) ὑπὸ τῶν σκωλήκων καὶ τὸ δυσῶδες τοῦ κυνὸς (CD κοινοῦ) ἔχοντος | ἐν: ita A (nisi est Fabricii additamentum) .. BCD om | ἐκέλευσ. τρέχ. cum ACD .. B τοῦτον λόγῳ ἀνέστησεν καὶ τρέχειν ἐκέλευσεν | B om μήτε ὅλ. -- ἔχοντος (A -τα, nisi est editoris emendatio) | ἀλλ' ὡς .. B καὶ ὡς | A (teste Fabr.) νυμφῶνος et ἐπῆλθεν | B ἐξελθόντα | B εὐ. πλ. πεπληρωμένος .. A εὐωδίαν πλείστην κεκτημένος

2. Καὶ ξέν. σαφ. (A καὶ κωφούς pro σαφ.) δαιμ. cum CD, item A .. B καὶ ξένον εἶπεν ἕτερον· τινὰς δαιμονιζ. πονηρῶς (cod. -ρός) | καὶ τὴν (A τοὺς) οἴκησ. (B κατοίκ.) | καὶ σάρκας (ita CD) τρώγ. τὰς ἰδίας (C τὴν ἰδίαν) cum CD .. A καὶ σάρκα τρέφοντας (vide post) .. B (om καὶ) σαρκοτρόφους τῶν ἰδίων ὄντας τοὺς κάμνοντας | ὁμοίως τοῖς -- συναναστρεφ. (C συνανατρεφ.) cum DC .. B καὶ ἑρπετῶν καὶ θηρίων συναναστρεφομένους ἐν ταῖς ὕλαις .. A τήν τ' οὐσίαν (corrige τὴν ἰδίαν cum prioribus coniungendum) ὁμοίως τοῖς κτ. κ. ἑρπ. συναναστρέφ. | καὶ (A praem ἴλεους ὄντας) τούτους -- ἀπέδειξεν (A ἀνέδ., D ὑπέδ. αὐτούς) σοφ. τε (haec D om) -- παρεσκ. (A παρεκάλεσεν) γενέσθ. cum CDA .. B καὶ τούτ. διὰ λόγου σώφρονας ἀνέδειξεν, σοφούς τε καὶ συνετοὺς κατέστησεν καὶ ἐποίησεν οἰκήτορας πόλεων, καὶ ἐνδόξους γενέσθ. παρασκεύασεν (sic) | συνεσθ. πᾶσιν τοῖς (A παντάπασιν) πολεμίοις (A -μίους) τ. πν. τῶν (A om) ἀκ. τῶν (C om) -- ἃ (C βια) βυθ. θα. κατ. (A om ἃ β. θ. κ.) cum CA .. B καὶ τὰ πνεύματα ἀκάθαρτα ἐν αὐτοῖς ὀλέθρῳ δεινῷ κατορύξας βυθῷ θαλάσσης κατεπόντισεν

3. Πάλιν δὲ (A om) ἄλλ. ὑπῆρχ. (ita AB; C ὑπῆρξεν) -- χεῖραν (ita BC)

τὴν χεῖραν, οὐ μόνον δὲ τὴν χεῖραν, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ ἥμισυ μέρος τοῦ σώματος ἀπολιθωθὲν ὑπῆρχεν τοῦ ἀνθρώπου, μήτε πλάσιν ἀνδρὸς ἢ σώματος ἔχων διαστολήν· κἀκεῖνον λόγῳ ἰάσατο καὶ ὑγιῆ ἀπέδειξεν. [4] Καὶ γυναῖκα δὲ αἱμορροοῦσαν ἐπὶ πολλοὺς χρόνους, ἀπὸ τῆς ῥύσεως τοῦ αἵματος τὰς ἁρμονίας καὶ τὰς φλέβας ἐξαντληθεῖσαν καὶ μήτε τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἐπιφερομένην, νεκρῇ ἀπεικασμένην, ἄφωνον καθ' ἑκάστην οὖσαν, ὡς οἱ ἐκ τῆς ἐνορίας πάντες ἰατροὶ οὐχ εὗρον θεραπεῦσαι· οὔτε γὰρ μία τῆς ζωῆς ἐλπὶς αὐτῇ ὑπῆρχεν· καὶ μυστικῶς διερχομένου τοῦ Ἰησοῦ ἰσχὺν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐπισκιάσεως αὐτοῦ ὄπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου αὐτοῦ, καὶ εὐθέως αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέπλησεν δύναμις τὰ κενώματα αὐτῆς, ὡς μηδέποτε πάθος πεπονθυῖα ἤρξατο δρομαία τρέχειν εἰς τὴν ἑαυτῆς πόλιν Κεφαρναούμ, ὡς πλησιάζειν τὴν πορείαν ἡμερῶν ἕξ.

[5] Καὶ ταῦτα μέν, ἃ προσφάτως κατὰ νοῦν ἔχων ἐμήνυσα, ἅπερ ἐν σαββάτῳ ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἕτερα μείζονα τούτων ἐποίησε σημεῖα, ὡς ὅτι καὶ παρὰ τοὺς θεοὺς οὓς σεβόμεθα μείζονα κατενόησα θαυματουργήματα παρ' αὐτοῦ γεγονότα.

οὐ μόν. δ. τ. χεῖραν cum B .. AC om | ἀλλὰ (A add καὶ) μᾶλλον τὸ ἥμισυ μέρος .. B corrupte ἀλλὰ πάντα ὕμησιν μέρος | ἔχων (C ἔχειν) διαστ. cum BC .. A ἔχειν ὡς λίαν στενήν | ἰάσατο κ. ὑγ. ἀπ. cum AC .. B ἰασάμενος παρέστησεν ὑγιῆ

4. Καὶ γυναῖκα δὲ αἱμορροοῦσαν (B -σα) cum BC .. A κ. γυνὴ δ. αἱμορροοῦσα | ἐπὶ (A om) πολλοὺς χρ. cum CA .. B ἐν πολλοῖς χρόνοις | ἀπὸ τ. ῥύσεως (A ῥεύσ.) τ. αἵ. τὰς ἁρμονίας (A ἀρτηρίας) -- ἐξαντλ. (A ἀντλήσασα) cum CA .. B ὥστε αὐτῆς (corrige ἀπό) τῆς ῥύσεως τ. αἵ. αὐτῆς τῆς (τάς?) ἁρμονίας κ. φλέβας ἐξαντλῆσαι | καὶ μήτε (ita CA, B μηδέ) τὸ ἀνθρ. (B ἐπ' ἀνθρώποις) σ. ἐπιφερομένην (A -νη, B -νον) | νεκρῇ (A -κροῖς δὲ) ἀπεικασμένην (A -νη) .. B νεκρῆν ἀποκείμενον .. C om | ἄφ. -- οὖσαν cum C .. A ἄφωνός τε οὖσα .. B om | ὡς οἱ -- πάντες (A om) ἰα. οὐχ εὗρ. (A αὐτὴν οὐκ ἠδύναντο) θερ. (A ἰατρεῦσαι) cum C, item A .. B παντελῶς ἰατροὶ οὐκ ἴσχυσαν ταύτην τὴν ῥύσιν τοῦ αἵματος παῦσαι | οὔτε γ. μία (A σκιὰ) τ. ζ. ἐλπ. (A om) α. ὑπῆρχ. cum C, item A .. B vitiose μία τῆς αὐτῆς ζωῆς οὐκ ἐτύγχανεν | διὰ τῆς (C δι' αὐτῆς) ἐπισκιάσ. (C ἐπισκιάσαι) αὐτοῦ (B om αὐτ.) | B om τ. κρασπ. | κ. εὐθ. (A om) -- ἀνέπλησεν (AB ἀνεπλήρωσεν) τὰ κεν. αὐτ. (B τοὺς κενοὺς αὐτῆς τόπους) | ὡς μηδ. πάθ. (A παθοῦσα) πεπονθυῖα (B πεπονθοῦσα, A τῇ πεπονθείᾳ) ἤρξ. (AC καὶ ἤρξ.) δρομαία (AC -αίως) -- ἑαυτῆς (A αὐτῆς) π. Κεφαρναούμ (Κεφ. cum B, A Καφ.; C Καπερν.) -- τὴν (B om) -- ἕξ

5. ἃ (A ἅπερ) προσφάτως (A πρόσφατος) -- ἅπερ -- ἐποίησ. σημεῖα (haec omnia ab ἅπερ usque σημ. A om) cum C, item A .. B ἅπερ πρόσφατος ὁ νοῦς γεωργήσας ἐδήλωσεν, ἐν σαββ. ἐθαυματούργησεν· μείζω δὲ καὶ ἕτερα σημ. ἐποί. ὁ Ἰησ. | ὡς ὅτι (B om) καὶ (C om) παρὰ τ. θε. οὓς (BC om) σεβ.

6 Τοῦτον δὲ Ἡρώδης καὶ Ἀρχέλαος καὶ Φίλιππος, Ἄννας
καὶ Καϊάφας παρέδωκάν μοι σὺν παντὶ τῷ λαῷ, ἐπὶ τὸ τοῦτον
ἀνετάσαι πολλὴν ποιήσαντες κατ' ἐμοῦ στάσιν. ἐκέλευσα οὖν
τοῦτον σταυρωθῆναι, πρῶτον φραγελλώσας αὐτόν, καὶ μηδεμίαν
αἰτίαν εὑρὼν κατ' αὐτοῦ κακῶν ἐγκλημάτων ἢ πράξεων.
7 Ἅμα δὲ ἐσταυρώθη, σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν οἰκου-
μένην, τοῦ ἡλίου μέσης ἡμέρας σκοτισθέντος καὶ τῶν ἀστέρων
φανέντων, ἐν οἷς λαμπηδὼν οὐκ ἐφαίνετο· σελήνη δὲ τὸ φέγγος
ὡς αἱματίζουσα διέλιπεν· κόσμος δὲ τῶν καταχθονίων κατεπόθη·
ὡς αὐτὸ ὅπερ εἶχον ἁγίασμα ναοῦ λεγόμενον αὐτοῖς τοῖς Ἰου-
δαίοις μὴ ὀφθῆναι τῇ τούτων πτώσει· χάσμα δὲ τῆς γῆς ἐπει-
λημμένων βροντῶν ἤχῳ κατεπίδοσαν. 8 Ὤφθησαν δὲ ἐν αὐτῷ
τῷ φόβῳ νεκροὶ ἀναστάντες, ὡς αὐτοὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἐμαρτύρησαν,
καὶ εἶπον εἶναι Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ τοὺς δώδεκα
πατριάρχας καὶ Μωσῆν καὶ Ἰώβ, τοὺς προτετελευτηκότας ὥς
φασιν ἐκεῖνοι πρὸ τρισχιλίων πεντακοσίων ἐτῶν· καὶ πλεῖστοι

μείζονα (B μείζων [sic] τινά) κατ. θαυμ. παρ' αὐτ. γεγ. (B om π. α. γ.) cum ABC.

6. Τοῦτον δέ cum AC .. B Τοῦτ. οὖν | Ἡρώδης: B praem οἱ Ἰουδαῖοι | καὶ Φίλιππ. cum B .. AC om καί | ἐπὶ τὸ τ. ἀνετάσαι (C ἀνατάξαι) cum BC .. A ἐπὶ τῇ τούτου ἀνετάσει | πολλὴν (B καὶ πο.) ποιήσ. (B κινήσαντες) κ. ἐ. στάσιν (AB post πολλ.) | ἐκέλ. οὖν (ita ACD; B om) τοῦτ. (B τοῦ) σταυρ. πρ. (B add δὲ) φρ. αὐτ. | καὶ (ita CD; A om) μηδεμ. αἰτ. εὑρὼν (A εὗρον) -- πράξ. cum CDA .. B οὐδεμίαν δὲ εὑρὼν (εὗρον?) κατ' αὐτὸν ἐγκλημάτων πρᾶξιν

7. Ἅμα (B μόνον) δὲ -- μέσης (ita BCD; A μέσον τῆς) ἡμέρας σκ. | καὶ τ. ἀστέρων (ita CD; A ἄστρων) -- ἐφαίνετο cum ACD .. B καὶ τὰ ἄστρα σωρηδὸν οὐκ ἔφεγγον | σελ. δέ cum BCD .. A ἡ δὲ σελ. | B ὥσπερ ἐν αἵματι οὖσα | B κόσμον δ. τ. κ. καταποθῦναι | ὡς αὐτὸ ὅπερ cum A .. BCD ὡσαύτως (C ὡς αὗτος) καὶ (B om) ὅπερ | αὐτοῖς τοῖς (A om; CD οἱ) Ἰουδαίοις (CD -αῖοι) μὴ ὀφθ. cum ACD .. B αὐτὸν Ἰουδαῖοι μὴ ὠφθῆναι (sic) | τῇ τούτων πτώσει (D -σιν) cum CD .. B τὴν αὐτοῦ πτῶσιν, A τῇ τούτου πιώσει (ita certe apud Fabr. et Bch.) | χάσμα δὲ (CD om) τῆς γῆς cum ACD .. B χάσματι γῇ | ἐπειλημμένων (ita CD, B om) βροντῶν ἤχῳ (CD ἤδη ἦχος, B ᾔδει ἤχω) κατεπίδοσαν (CD -ίδουσαν; B τοὺς θεμέλια καταποιοῦσα [οι super ι posito]) .. A ἐλλειπομένης, βροντῶν τ' ἦχος καταβαινουσῶν

8. Ὤφθησαν (B ὤφθη) δ. ἐν (ita AB; CD om) αὐτῷ τ. φ. νεκροὶ ἀναστάντ. (B νεκρῶν ἀνάστασις) -- ἐμαρτύρησαν, καὶ εἶπον εἶναι (haec ita habet B; ACD μαρτυρήσαντες εἶπον. ἐν ᾧ [A οἷς]) -- κ. τ. δώδ. πατρ. (haec B om) καὶ (B om) Μωσῆν (ita A [Μωυσ.] C; D Μωσῆ, B Μωυσέα) κ. Ἰὼβ (A Ἰωάννην) τ. προτετελευτηκ. (A τ. προτελευτήσαντας, B τ. καὶ πρὸ πόλεως [sic] τελευτήσαντ.) -- τρισχιλ. (B δυσχιλ.) πεντ. (B om) ἐτῶν | κ. πλ. (B add δὲ ἄλλοι) πο. οὓς

πολλοὶ οὓς κἀγὼ εἶδον ἐν σώματι φανέντας, καὶ θρῆνον δὲ ἐποίουν περὶ τῶν Ἰουδαίων διὰ τὴν γενομένην δι᾽ αὐτῶν παρανομίαν καὶ ἀπώλειαν τῶν Ἰουδαίων καὶ τοῦ νόμου αὐτῶν.

9 Ἔστη δὲ ὁ φόβος τοῦ σεισμοῦ ἀπὸ ὥρας ἕκτης τῆς παρασκευῆς ἕως ὥρας ἐνάτης. καὶ ὀψίας γενομένης τῆς μιᾶς τῶν σαββάτων ἦχος ἐγένετο ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὥστε τὸν οὐρανὸν γενέσθαι φωταγωγὸν ἑπταπλασίως ὑπὲρ πάσας τὰς ἡμέρας. ὤφθη δὲ τρίτης ὥρας τῆς νυκτὸς καὶ ὁ ἥλιος οἷος οὐδέποτε ἔλαμψεν φωταγωγός, τὸν πάντα πόλον φαιδρύνας. καὶ ὥσπερ δὲ ἀστραπαὶ ἄφνω χειμῶνος ἐπέρχονται, οὕτως ἄνδρες ἐφαίνοντο ὑψηλοὶ ἐν στολῇ καὶ δόξῃ ὑπάρχοντες, πλῆθος ἀναρίθμητον, κράζοντες, ὧν ἡ φωνὴ ἠκούετο ὥσπερ βροντῆς παμμεγέθους Ὁ σταυρωθεὶς ἀνέστη Ἰησοῦς· ἀνέλθατε ἐξ ᾅδου οἱ δεδουλωμένοι ἐν τοῖς καταχθονίοις τοῦ ᾅδου. καὶ ἦν τὸ χάσμα τῆς γῆς ὡς μὴ ὄντων ἑδρασμάτων· ἀλλ᾽ οὕτως ἦν ὡς αὐτὰ τὰ θεμέλια τῆς γῆς φανῆναι μετὰ τῶν βοώντων ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ περιπατούντων ἐν

κἀγὼ (A καὶ) εἶδ. (C ἴδ.) -- καὶ (AB om) θρῆν. δὲ (ita CAB; D om) ἐποίουν (ita D; C ποιούντων, A ποιήσαντες, B οὗτοι ποιοῦντες) πε. τ. Ἰουδ. (haec D; ABC om) -- γενομ. (D γεναμ.) δι᾽ (ita AD, C παρ᾽; B om δι᾽ αὐτ.) αὐτ. (B add εἰς τὸν Ἰησοῦν) παρανομίαν (ita CD; AB -νομον πρᾶξιν) -- τῶν (B praem τοῦ ἔθνους) Ἰουδ. -- αὐτῶν (B αὐτοῦ)

9. Ἔστη δὲ -- τῆς (A om) παρασκ. ἕ. ὥρας (A om) ἐνάτ. καὶ (A om) -- ἐκ τ. οὐρανοῦ cum CA .. B ὡς μὴ στέρξαι τὸν φόβον τοῦ σεισμ. τοῦ γενομένου ἀπὸ ὥρας ἕκτης τῆς παρασκ. ἕως ὀψίας τοῦ σαββάτου ἦχος ἐγένετο ἐκ τ. οὐρ. | ὥστε (B add πάλιν) -- γενέσθ. (B om) φωταγωγὸν (B -γωγεῖν) ἑπταπλασίως (A -σίονα) -- ἡμέρας (B add ὠφθῆναι sic; aut igitur φωταγωγόν restituendum, aut ὠφθῆναι delendum est quippe ortum ex ὤφθη δέ, quod rursus compensasse videtur librarius addito ὤφθη post ἥλιος) | ὤφθη δὲ (haec B om) τρίτης (B add οὔσης) -- καὶ ὁ (A om κ. ὁ) ἥλιος (B add ὤφθη) οἷος (B οἵως, A ὡς) ἔλαμψ. φωτ. (B om) τ. πάντα (B ἅπ.) πόλον (B κόσμον) φαιδρ. (B πολὺ φαιδρ., A πολλὰ φαιδρ. omissis ἔλαμψ. usque πόλον) | καὶ (AB om) ὥσπερ δὲ (A om) -- ἄνδρ. ἐφαίν. (A ἐφάνησαν ἄνδρ.) ὑψηλ. (A om) ἐν (A add νεφελεινῇ) στ. (B add μεγάλοι) κ. δόξῃ (B ἔνδοξοι, A add μεγάλῃ) -- ὧν (B ὡς, A καὶ) ἡ φωνὴ (A φωναὶ) ἠκούετο (A -οντο) ὥ. βροντῆς παμμεγέθους (B -τῆς -έθης, A -έθους -τῆς, C -εθῆ -τῇ) Ὁ (B praem λέγων) στ. ἀν. Ἰησ. (ita C, A ἀν. Χριστ., B θεὸς ἔστη) ἀνέλθατε (A ἀνῆλθόν τε) ἐξ. ᾅ. οἱ (C οἱ ἐξ. ᾅ.) δεδουλ. (B κατερχόμενοι) -- τοῦ (B τῆς γῆς τοῦ) ᾅδου (B add ἀπὸ Ἀδάμ) cum ABC | ὡς μὴ ὄντων ἑδρ. cum AC .. B μέγα ὡς μὴ εἶναι ἕδρασμα | B om οὕτως ἦν | αὐτὰ τὰ θεμ. τ. γῆς cum C .. AB αὐτὰ τὰ ὕδατα ὑποκάτω τῆς (A om) ἀβύσσου | φανῆναι μετὰ τ. βοώντ. (A om) ἐ. τ. οὐρ. καὶ περιπατούντ. (A καίπερ ὑπαντούντ.) -- ἐν μέσῳ (A add τοῦ πλήθους) τ. ἀ. νεκρῶν cum CA .. B ὁράσθη, καὶ πλῆ-

σώματι ἐν μέσῳ τῶν ἀναστάντων νεκρῶν. ὁ δὲ ἀναστήσας πάντας τοὺς νεκροὺς καὶ συνδήσας τὸν ᾅδην ἔλεγεν Εἴπατε τοῖς μαθηταῖς μου ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε.

10 Πᾶσαν δὲ τὴν νύκταν ἐκείνην οὐκ ἐπαύσατο τὸ φῶς φαῖνον. τῶν δὲ Ἰουδαίων πολλοὶ ἔθανον ἐν τῷ χάσματι τῆς γῆς καταποθέντες, ὡς μὴ εὑρεθῆναι ἐπὶ τὴν αὔριον πλείστους τῶν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ γενομένων. ἄλλοι φαντασίαν ἑώρων ἀναστάντων, οὓς οὐδέποτε ἡμῶν τις ἦν θεασάμενος. εἰ μὴ μία τις συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων οὐχ ὑπελείφθη ἐν αὐτῇ τῇ Ἱερουσαλήμ, ἐπεὶ πᾶσαι ἀφανεῖς τῇ πτώσει ἐκείνῃ ἀπῆλθον.

11 Τῷ οὖν φόβῳ ἐκείνῳ ἐν ἐκστάσει γενόμενος καὶ τρόμῳ δεινοτάτῳ συνεχόμενος, ἅπερ εἶδον κατ᾽ αὐτὴν τὴν ὥραν γράψας ἀνήγαγον τῷ σῷ κράτει· ἐντάξας καὶ τὰ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ πραχθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐξέπεμψα τῇ σῇ θειότητι, δέσποτα.

θος πολὺ τῶν ἀναστάντ. νεκρ. | ὁ δὲ ἀναστήσας -- τ. μαθ. μου (A om) -- ὄψεσθε cum AC .. B φανερὴς (-ρή?) δέ τις ἦν μία φωνή Ἦλθεν ὁ σταυρωθεὶς θεὸς ἀναστήσας πάντας τ. νεκρ., καὶ ὅτι προάγει ὑμᾶς -- ὄψεσθε.

10. νύκταν: ita BC | B ἀπέθαναν | A (ap. Fabr.) καταπιωθέντες | πλείστ. τῶν κ. τ. Ἰ. γενομένων cum C .. B τοὺς πλείονας τῶν Ἰουδαίων κατὰ τὸν Ἰησοῦν γενομένους .. A τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδ. τῶν τὰ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ λεγομένων | ἄλλοι (C ἀλλά, A καί) φα. ἑώρ. (B add νεκρῶν) ἀναστάντ. (A om) οὓς (A ἦν) οὐδ. ἡμῶν τις ἦν (ita de coniectura; A ἡμῶν τις et ἐστι post θεασ. habet, BC tantum ἡμῶν) θεασάμενος (B -μενοι, ad quod pro ἡμῶν poterat ἦμεν poni) | εἰ μὴ (cum C; A om) μία τις (ita C, A om) συναγωγή .. B καὶ μηδεμία τις συν. | B om αὐτῇ τῇ | ἐπεὶ -- ἀπῆλθ. cum C .. A ἐπεὶ πᾶσαι ἠφανίσθησαν .. B om. Praeterea A add οἱ δὲ τηροῦντες τὸ μνημεῖον στρατιῶται ἀπὸ τῆς ἰδέας τοῦ ἀγγέλου ἐσείσθησαν.

11. Τῷ οὖν -- δεινοτάτ. (B δεινῷ) συνεχόμενος cum BC .. A (cum prioribus coniungens) ἀπῆλθον οὖν ἐν φόβῳ ἐκεῖνοι ἐν ἐκστ. γενόμενοι καὶ τρ. δυνατωτάτῳ συνεχόμενοι | ἅπερ εἶδον (A ἴδον) cum ACD .. B om | κατ᾽ αὐτ. (ita CD; AB κατὰ ταύτ.) τ. ὥραν .. A add γεγενημένα | ἀνήγαγ. cum ACD .. B ἀνένεγκα | ἐντάξας (ita CD; AB ὑποτ.) καὶ (A om) τὰ κα. τ. Ἰ. πρ. (B add ὑπομνήματα) ὑπὸ (B παρά, A om) τ. Ἰ. ἐξέπ. (AB καὶ ἐξ.) τῇ σῇ θειότ. (ita CD; AB θεότ.), δέσπ. (B add βασιλεὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ)

ΑΝΑΦΟΡΑ ΠΟΝΤΙΟΥ ΤΟΥ ΠΙΛΑΤΟΥ

ΗΓΕΜΟΝΟΣ ΤΗΣ ΙΟΥΔΑΙΑΣ ΠΕΜΦΘΕΙΣΑ ΤΙΒΕΡΙΩ ΚΑΙΣΑΡΙ ΕΙΣ ΡΩΜΗΝ.

Κρατίστῳ σεβαστῷ φοβερῷ θειοτάτῳ Αὐγούστῳ Πιλᾶτος Πόντιος ὁ τὴν ἀνατολικὴν διέπων ἀρχήν.

1 Μηνῦσαι κέχρημαι πρὸς τὴν σὴν εὐσέβειαν διὰ τῆσδέ μου τῆς γραφῆς τρόμῳ πολλῷ καὶ φόβῳ συνεχόμενος, κράτιστε βασιλεῦ, τὴν τῶν ἐνισταμένων καιρῶν ῥοπήν, καθὼς τὸ τούτων τέλος ὑπέδειξε. Ταύτην γὰρ διέποντός μου τὴν ἐπαρχίαν, ὦ δέσποτα, κατὰ πρόσταξιν τῆς σῆς γαληνότητος, ἥτις ἐστὶ τῶν ἀνατολικῶν πόλεων μία καλουμένη Ἱερουσαλήμ, ἐν ᾗ τὸ ἱερὸν τοῦ τῶν Ἰουδαίων ἔθνους καθίδρυται, συναχθὲν ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων παραδεδώκασί μοι ἄνθρωπόν τινα λεγόμενον Ἰη-

---

* Ἀναφορὰ Πο. τοῦ (ita B; A om) Πιλ. - - εἰς (B ἐκ) Ῥώμ. (B Ῥωμανίας) cum AB .. C Ἀναφ. Πιλάτου πεμφθεῖσα ἐν Ῥώμῃ πρὸς Τιβέριον Καίσαρα· περὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πραχθέντα .. D Ἐπιστολὴ Ποντ. Πιλ. πρὸς τὸν βασιλέα Τιβέριον περὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Eadem, additis ἧς ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει οὕτως, in cod. A praemissa leguntur inscriptioni.

Κρατ. σεβαστῷ (ita BCD; A σεβασμίῳ) φοβερῷ (ita AB, item C post θειοτάτ., D om) θειοτ. (D om; B αὐτοκράτορι θειοτ.) Αὐγ. (ita A, item B; C Τιβερίῳ Αὐγούστῳ, D Τιβερίῳ Καίσαρι) - - διέπων (ita AD, C ἐπέχων; B διοικῶν post ἀρχ.)

1. Μηνῦσαι .. BC -σει | πρ. τ. σ. εὐσέβ. cum ABD .. C τῇ ὑμετέρᾳ εὐσεβείᾳ | τῆσδέ μου τ. γραφ. cum ABD .. C τῆσδε τῆς ἐμῆς ἀναφορᾶς (ἀναφορ. pro γραφ. etiam E habet) | τρόμ. (h. l. BC; A ante συνεχ.) πολλ. (h. l. AB, C post φόβῳ) κ. φ. συνεχ. | κράτιστε .. C om | τὴν τ. ἐ. κ. ῥοπήν cum ABC .. E τὰ τ. ε. κ. | τὸ τούτ. τέλ. ὑπέδ. cum AB .. CE τὸ τέλειον τῶν ἐνεστώτων ἀνέδειξε καιρῶν | C Ταύτην διέπων τὴν ἀρχήν, κατὰ πρᾶξιν τῆς ὑμετέρας γαληνότητος | C μία τῶν πόλεων | τὸ ἱερὸν τοῦ τ. Ἰ. ἔθνους cum A .. B τὸ ἱερ. τῶν Ἰουδ. καὶ τὸ ἔθνος .. C τὸ τῶν Ἰουδ. ἔθνος | καθίδρ. cum AB .. C ἐνίδρυται | ἅπαν (ita C; AB πᾶν) τὸ (A om) πλ. τῶν (A om) Ἰ. παραδεδώκασί (ita AB; C παρέδωκάν) μ. ἄνθρ. τι. (C τι. ἄνθρ.) λεγ. Ἰησ. (ita BC; A Ἰ. λεγ.)

σοῦν, πολλὰ καὶ ἄπειρα ἐγκλήματα φέροντες κατ' αὐτοῦ· οὐκ ἠδυνήθησαν δὲ ἔν τινι λόγῳ ἐλέγξαι αὐτόν. μία δὲ αἵρεσις ἦν αὐτοῖς κατ' αὐτοῦ, ὅτι τὸ σάββατον ἔλεγεν μὴ εἶναι ὀρθὴν τούτων σχολήν. πολλὰς δὲ ἰάσεις ἐπετέλει ἐπ' ἀγαθοῖς ἔργοις ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος· τυφλοὺς ἐποίησεν βλέπειν, λεπροὺς ἐκαθάρισεν, νεκροὺς ἤγειρε, παραλυτικοὺς ἰάσατο, μὴ δυναμένους τὸ σύνολον κινεῖσθαι, εἰ μὴ μόνον ἔχοντας φωνὴν καὶ τὴν τῶν ὀστέων ἁρμονίαν, καὶ παρέσχεν αὐτοῖς δύναμιν τοῦ περιπατεῖν τε καὶ τρέχειν, ῥήματι μόνῳ ἐπιτρέψας. ἄλλο τε δυνατώτερον πρᾶγμα ἐποίησεν, ὅπερ ἦν ξενὸν καὶ παρὰ τοῖς θεοῖς ἡμῶν· νεκρόν τινα Λάζαρον τετραήμερον ἐκ νεκρῶν ἀνέστησεν, λόγῳ μόνῳ κελεύσας ἐγερθῆναι τὸν τεθνεῶτα, διεφθαρμένον ἤδη ἔχοντα τὸ σῶμα ὑπὸ τῶν ἑλκογενήτων σκωλήκων· καὶ τὸ δυσῶδες ἐκεῖνο σῶμα τὸ κείμενον ἐν τῷ τάφῳ ἐκέλευσεν τρέχειν, καὶ ὡς ἐκ παστοῦ νυμφίος οὕτως ἐκ τοῦ τάφου ἐξῆλθεν εὐωδίας πλείστης πεπληρωμένος. [2] Καί τινας ἀφειδῶς δαιμονιζομένους καὶ τὰς οἰκήσεις ἔχοντας ἐν ἐρημίαις καὶ σαρκοφαγοῦντας τῶν ἰδίων μελῶν καὶ τοῖς ἑρπετοῖς καὶ τοῖς ἀγρίοις θηρίοις συναναστρεφομένους οἰκήτορας κατέστησεν πόλεων ἐν τοῖς ἰδίοις οἴκοις, καὶ διὰ λόγου σώφρονας αὐτοὺς ἀπέδειξε, καὶ συνετοὺς καὶ ἐνδόξους γενέσθαι

-- ἄπειρα (C ἄκαιρα) -- οὐκ ἠδ. δὲ (C om) -- αὐτόν (C τοῦτον. B om οὐκ ἠδυν. usq. αὐτόν) | αἵρ. ἦν (A ἦν εὕρησις) αὐτοῖς (A αὐτῶν) κ. αὐτοῦ .. B om μία usque κ. αὐτ. | ἔλεγε -- σχολήν cum AB .. C ἔλυε, λέγων μὴ εἶναι αὐτὸ ὀρθὴν σχ. | ἐπετέλει cum BCD .. A ἐπιτελεῖ | ἐπ' .. C ἐν | C om ὁ ἄνθρ. ἐκ. | C ἀναβλέπειν | λεπρ. ἐκαθάρισεν (ita B; A καθαρίζει; D καθαρίζων) νε. ἤγειρε (ita B; A ἐγείρων) παρ. ἰάσατο (ita B; A ἰώμενος) .. C pro his χωλοὺς περιπατεῖν, παραλ. ἰώμενος | μὴ δυν. -- περιπ. τε (B om) κ. τρέχ., ῥήμ. (B add καὶ) μ. ἐπιτρέψας (B -ψαι?) cum AB .. C om | ἄλλο τε (B τι) -- ἐποίησεν (B om) -- θε. ἡμῶν cum AB .. C om | νεκρόν τ. Λάζ. τετρ. (B τετρ. Λάζ.) -- λόγ. (B add καὶ) μόν. -- τεθνεῶτα (A -νηκότα) διεφθαρμένον (ita B; A apud Bch διηφθειρόμενον) -- ἑλκογενήτων (B si Fl. recte legit ἕλκους γενώντων) σκ. καὶ (ita BD; A om) -- οὕτως (ita B; A οὗτος) ἐκ τοῦ (B om) τάφου -- πλείστης (A? B? πλήρης; fortasse πλήστης scriptum est) πεπληρωμενος cum AB .. C (eaque post ἐκπέμψας εἰς θάλασσαν habet) καί τινα ἄνθρωπον ὀνόματι Λάζαρον τεθνεῶτα τετραήμερον ἤγειρεν, κελεύσας τὸν νεκρὸν ἐγερθῆναι ἐκ τάφου ὥσπερ νυμφίον ἐκ παστοῦ.

2. ἀφειδῶς cum A .. BC σαφῶς | δαιμονιζ. cum AC .. B add καὶ ἀτακτοῦντας | ἔχ. ἐν ἐρ. (B add καὶ ὄρεσι) cum BC .. A ἐν ἐρ. ἔχ. | κ. τ. ἑρπετοῖς -- συναναστρεφ. (ita BD; A συνανατρεφ.) οἰκ. κατ. (A add ὡσεί, non item BD, nec C) πόλ. -- λόγου (B add μόνου) σώφρ. αὐτ. ἀπέδειξ. (ita B, item C;

παρεσκεύασεν τοὺς ὑπὸ ἀκαθάρτων πνευμάτων ἐνοχλουμένους,
καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς δαίμονας ἐν ἀγέλῃ χοίρων ἐκπέμψας εἰς θά-
λασσαν ἀπέπνιξεν. [3] Ἄλλον πάλιν τινὰ ξηρὰν ἔχοντα τὴν χεῖρα
καὶ ἐν λύπαις ζῶντα καὶ μηδὲ ἥμισυ σώματος ἔχοντα ὑγιὲς λόγῳ
μόνῳ παρέστησεν ὑγιῆ. [4] Καὶ γυναῖκα αἱμορροοῦσαν ἐπὶ χρό-
νοις πολλοῖς, ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς ῥύσεως τοῦ αἵματος πᾶσαν τὴν
τῶν ὀστέων ἁρμονίαν φαίνεσθαι καὶ ὑέλου δίκην διαυγάζειν, καὶ
γὰρ πάντες ἰατροὶ ἀνελπίστως αὐτὴν ἀπειπάμενοι οὐκ ἐκαθαί-
ρουν· οὐκ ἦν γὰρ ἐν αὐτῇ δήπου τις σωτηρίας ἐλπίς· ποτέ γ'
οὖν παρερχομένου τοῦ Ἰησοῦ ἥψατο ὄπισθεν τοῦ κρασπέδου τῶν
ἱματίων αὐτοῦ, καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνεπληρώθη ἡ δύναμις τοῦ
σώματος αὐτῆς, καὶ γέγονεν ὑγιὴς ὡς μηδὲν κακὸν ἔχουσα, καὶ
ἤρξατο δρομαίως τρέχειν εἰς τὴν αὐτῆς πόλιν Πανεάδα.
[5] Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως εἶχον· κατεμήνυον δὲ οἱ Ἰουδαῖοι
ἐκτελεῖν ταῦτα ἐν σαββάτῳ τὸν Ἰησοῦν. ἐγὼ δὲ καὶ παρὰ τοὺς

A ὑπέδειξ. αὐτ.) - - πνευμάτων (ita D, item B addito δέσποτα; A δέσποτα) ἐνοχλ. (B ὀχλ.) cum AB(D) .. C καὶ ὑλακτοῦντας διὰ λόγου σώφρονας ἀπέδειξε, σοφοὺς κ. συνετοὺς κ. ἐνδόξ. οἰκήτορας πόλ. κατέστησεν | καὶ τοὺς ἐν αὐτ. - - ἀπέπνιξ. cum A .. C κ. τοὺς αὐτοῦ δαίμονας ὀλεθρίῳ βίῳ ἀγέλῃ χοίρων ἐκπέμψας εἰς θάλασσαν.

3. Ἄλλον - - τὴν (ita B, A om) χ. καὶ ἐν λύπαις ζῶντα (haec D habet, A τὸν πάθοντα [?] βίον ἐν λύπῃ κεκτημένον; B om) καὶ - - λόγῳ (B add καὶ) μόνῳ (B add ἰασάμενος) π. ὑγιῆ cum AB(D) .. C om

4. ἐπί cum AB .. C ἐν | ὡς ἐξ .. B om ὡς | καὶ ὑέλου δίκ. διαυγ. cum D .. C om .. AB καὶ μήτε (B μήτι) ὅμοιον ἀνθρωπίνης φύσεως (A add τοῦ σώματος) ἐπιφερομένην (B -μένης) ἀλλὰ καὶ (A om) ὑέλου (A βαίλου ex confusis υ et β) δίκην διαυγάζειν (ad ἐπιφερομένην et ἀποκειμένην magis quadrat διαυγάζουσαν), καὶ ὡς (B ἕως) νεκρὰν ἀποκειμένην ἀπὸ τῆς αἱμοροΐας (A ἀπὸ αἵματος ῥύσεως) | καὶ γὰρ (C ὥστε) πάντες (ita AC; B add οἱ) ἰατροὶ ἀνελπ. αὐτ. (C om ἀν. αὐτ.) ἀπειπ. οὐκ ἐκαθαίρουν (ita C; AB οὐκ ἐθεώρουν) - - δήπου τις (ita D; AB δέσποτα; C δέσποτα αὐτοκράτωρ, μία) | ποτέ (ita B, A τότε; C ἥτις omisso γ' οὖν) γ' οὖν (B γὰρ) παρερχ. τ. Ἰησοῦ .. AB (C nihil add) add συμβαλοῦσα διὰ τῆς ἐπισκέψεως (B ἐπισκιάσεως) αὐτοῦ (B αὐτόν). Thilo horum loco reposuit ex altero textu ἰσχὺν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐπισκιάσ. αὐτοῦ. | C τοῦ ἱματίου αὐτοῦ | καὶ αὐτῇ - - τ. σώματος αὐτῆς cum AC .. B om | καὶ γέγονεν (B ἐγεγόνει) - - αὐτῆς (B ἑαυτῆς) πόλ. Πανεάδα (ita ex coniectura cum Thilone scripsimus; uterque enim codex Σπανίαν habet) cum AB .. C om, item (nisi forte priora habet) D.

5. κατεμήνυον cum BCD .. A κατέμεινον | ταῦτα ἐν (ita B, A τῷ) σαββ. cum AB .. C om | ἐγὼ δὲ - - γεγονότα cum A .. C ὡς ὅτι καὶ παρὰ τ. Ἰ. οὓς σεβ. μείζων (sic) ὑπάρχειν .. B om

θεοὺς οὓς σεβόμεθα μείζονα κατενόησα θαυμάσια παρ' αὐτοῦ γεγονότα.

6 Τοῦτον οὖν Ἡρώδης καὶ Ἀρχέλαος καὶ Φίλιππος καὶ Ἄννας καὶ Καϊάφας παραδεδώκασί μοι σὺν παντὶ τῷ λαῷ πρὸς τὸ ἐτάσαι αὐτόν. καὶ πολλῶν στάσιν κινησάντων κατ' ἐμοῦ, ἐκέλευσα σταυρωθῆναι.

7 Ἡνίκα δὲ ἐσταυρώθη, σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, τοῦ ἡλίου κρυβέντος τελείως καὶ τοῦ πόλου σκοτεινοῦ φαινομένου ἡμέρας οὔσης, ὥστε ἄστρα φανῆναι ἀλλ' ὅμως τὴν τηλαυγότητα ἐσκοτισμένην ἔχειν, ὡς οὐδὲ ἡ ὑμετέρα οἶμαι εὐσέβεια ἀγνοεῖ, ὅτι ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἧψαν λύχνους ἀπὸ ἕκτης ὥρας ἕως ὀψίας. σελήνη δὲ ὡς αἷμα οὖσα ὅλην τὴν νύκτα οὐ διέλαμπε, καίτοι γε παμπληθοῦς αὐτῆς τυγχανούσης. τὰ ἄστρα δὲ καὶ ὁ Ὠρίων θρῆνον ἐποίουν περὶ τῶν Ἰουδαίων διὰ τὴν παρ' αὐτῶν γενομένην παρανομίαν.

---

6. Τοῦτον οὖν -- κ. Ἄνν. (haec B ante κ. Φιλ.) -- ἐτάσαι αὐτόν cum
AB .. C τοῦτον οὖν Ἄννας κ. Καϊάφας καὶ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων παρέ-
δωκάν μοι ἐπὶ τοῦ ἀνετάσαι τοῦτον | καὶ πολλῶν στάσιν κινησάντων κατ' ἐμοῦ,
ἐκέλευσα σταυρ. cum C .. AB (similiterque D ut videtur) πολλὴν στάσιν κινή-
σαντες κατ' ἐμοῦ περὶ ὧν κατηγόρουν αὐτοῦ (B αὐτόν). ἐν πρώτοις δὲ (B μὲν)
φραγελλώσας αὐτὸν (B om) οὐδεμίαν εὗρον αἰτίαν (B αἰτ. εὗρ.) περὶ (A add αὐ-
τοῦ) ὧν ἔλεγον κατ' αὐτοῦ. λοιπὸν οὖν παρέδωκα (B παραδέδωκα) τοῦτον πάλιν
(B πά. τοῦτ.) αὐτοῖς.

7. Ἡνίκα δὲ ἐσταυρ. cum C .. ABD οἳ (D ὃν) καὶ σταυρώσαντες | ἐφ'
ὅλην τ. οἰκ. cum AB .. C ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν | κρυβέντ. τελείως (ita BD; A
τελείου) cum ABD .. C σκοτισθέντος παντελῶς | καὶ τοῦ πόλου -- ἄστρα (ita
BD; A add μὴ) φανῆναι -- ἐσκοτισμένην (A σκοτεινομένης) ἔχειν (ita de con-
iectura; videtur enim ex ἔχ", quod est compendium infinitivi, ortum esse ἐχού-
σης, quod BD habent; A οὔσης habet) cum BDA .. C om | ὡς οὐδὲ ἡ (A om)
ὑμετ. οἶμ. (A post εὐσ.) εὐσ. ἀγνοεῖ cum AB .. C ὡς οὐκ ἀγνοεῖ ἡ ὑμετέρα
θειότης | ἧψαν .. C ἥψαμεν | ὀψίας .. C ὥρας ἑσπέρας | σελήνη δέ cum
BC .. A ἡ σελ. δέ | ὡς αἷμα -- διέλαμπε (ita B, A διέλιπε) cum BA .. C
εἰς αἷμα οὐ διέλιπε (sic) | παμπληθοῦς αὐτῆς (B om) cum AB .. C τὸ πᾶν πλῆ-
θος αὐτῶν (sic) | τὰ ἄστρα δὲ etc haec h. l. cum B posui, quocum fere facit
C; A vero, ad quem prope accedere videtur D, h. l. sic: καὶ ὅλος ὁ κόσμος
ἐσαλεύετο ὑπὸ ἀνεκδιηγήτων σημείων, καὶ ἔμελλεν πᾶσα ἡ κτίσις ὑπὸ τῶν κα-
ταχθονίων καταπίνεσθαι· ὡσαύτως δὲ καὶ ὅπερ εἶχον ἁγίασμα τοῦ ναοῦ αὐτῶν
σχισθῆναι ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. βροντὴ δὲ πάλιν καὶ ἦχος μέγας ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ ἐγένετο, ὥστε πᾶσαν τὴν γῆν ἡμῶν (D om) σαλευθῆναι (D σαλεύεσθαί
τε) καὶ τρέμειν. Iam vero addit ὤφθησαν δὲ ἐν αὐτῷ τῷ φόβῳ usque φανερῶς,
quae post videbimus sect. 9., ubi in codd. BC sequuntur. | τὰ ἄ. δὲ (A δ. ἄ.)
-- θρῆνον (A -νους) ἐπ. περὶ (A om) -- παρανομίαν cum BA .. C vero pro-

8 Μιᾷ δὲ τῶν σαββάτων περὶ τρίτην ὥραν τῆς νυκτὸς ὁ ἥλιος ὤφθη οἷος οὐδέποτε ἔλαμψεν, καὶ πᾶς ὁ οὐρανὸς ἐφαιδρύνθη. καὶ ὡς ἀστραπαὶ χειμῶνος ἐπέρχονται, οὕτως ἄνδρες ὑψηλοί τινες κοσμήσεως στολῆς καὶ δόξης ἀνεκδιηγήτου ὑπάρχοντες ἐφαίνοντο ἐν τῷ ἀέρι, καὶ πλῆθος ἀναρίθμητον ἀγγέλων κραζόντων καὶ λεγόντων Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία· ἀνέλθατε ἐξ ᾅδου, οἱ δεδουλωμένοι ἐν τοῖς καταχθονίοις τοῦ ᾅδου. ἐκ δὲ τῆς φωνῆς αὐτῶν πάντα τὰ ὄρη καὶ οἱ βουνοὶ ἐσαλεύοντο καὶ πέτραι διερρήγνυντο καὶ χάσματα ἐγένοντο μεγάλα ἐν τῇ γῇ, ὥστε καὶ τὰ τῆς ἀβύσσου φανῆναι.

9 Ὤφθησαν δὲ ἐν αὐτῷ τῷ φόβῳ νεκροὶ ἀναστάντες, ὡς αὐτοὶ ἑωρακότες οἱ Ἰουδαῖοι εἶπον ὅτι εἴδομεν Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ τοὺς δώδεκα πατριάρχας τοὺς προτετελευτηκότας πρὸ δισχιλίων πεντακοσίων ἐτῶν, καὶ Νῶε εἴδομεν ἐν σώματι φανερῶς. καὶ περιεπάτει πᾶν πλῆθος καὶ ἀνύμνει τὸν

---

pria haec habet: ἤρξαντο δὲ γίνεσθαι σεισμοὶ ἐν ᾗ ὥρᾳ ἐπάγησαν οἱ ἧλοι εἰς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἕως ἑσπέρας.

8. Μιᾷ δὲ τ. σαββ. cum D . . A μετὰ δὲ τὸ σάββατον . . BC om | περὶ (BC add δὲ) τρίτην (B -της) ὥραν (B -ας) | οἷος οὐδ. ἔλαμψ. (C om ἔλ.) cum BCD . . A οἷος οὐδ. ὤφθη, οὐδὲ οὐδέποτε οὕτως ἔλαμψεν | καὶ πᾶς ὁ (ita BCD; A pro his καίπερ) οὐρ. ἐφαιδρύνθη (B -δριώθη) | καὶ ὡς (C ὥσπερ) ἀστραπαὶ (B -πή; D deficit inde ab ἀστραπαί) χειμ. ἐπέρχ. (ita CE; B om, A om ἐπέρχ. οὔτ.), οὔτ. ἄνδρ. ὑψ. (C om) τιν. (B om) κοσμ. στολ. (ita A, B στολ. κοσμ., C om κο. στ. usque ὑπάρχοντ.) -- ὑπάρχοντ. -- καὶ (C om) πλῆθ. ἀναρ. (C ἀνεκδιηγήτων sic) ἀγγέλ. (C om) κραζ. κ. λεγ. (κ. λεγ. ex C, AB om) Δόξα (ita BC; A vero sic: Ὁ σταυρωθεὶς Χριστὸς ἀνέστη θεὸς ὤν. καὶ φωνὴ ἠκούετο ὥσπερ μέγεθος βροντῶν λέγουσα Δόξα) -- ἀνέλθατε (ita AC; B -θετε) ἐξ ᾅδου (ita C; AB οἱ ἐξ [B ἐν] ᾅδου) οἱ δεδουλωμ. (ita AB; CE δεδεμένοι) -- τ. ᾅδου | ἐκ δὲ τῆς φων. αὐτῶν -- διερρήγν. (ita A, vide etiam C; B pro his omnibus sic: φόβος δὲ καὶ ἔκστασις γέγονεν οἷος οὐδέποτε γέγονεν· σεισμοὶ ἐγένοντο οὐκ ὀλίγοι) καὶ χάσμ. ἐγέν. (B om) μεγ. -- φανῆναι cum BA . . C ἐκ δὲ τῆς φων. αὐτῶν πᾶσα ἡ γῆ ἐσείσθη, ὥστε παρ' ὀλίγον εἰς ἀπώλειαν ὅλος ὁ κόσμος ἤρχετο· μὴ μόνον σαλευθῆναι (sic omnia) τὴν πόλιν ἀλλὰ καὶ τρέμειν.

9. Ὤφθησαν etc: ita h. l. BC; A vero, in quo ὤφθησαν usque φανερῶς supra legi indicavimus (cf. 7.), h. l. haec add: καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων νεκρῶν ἐξανέστησαν ἄχρι πεντακοσίων. | Ὤφθ. δέ . . C add καί, omissis ἐν αὐτ. τ. φόβ. | ὡς (nescio an praestet οὕς) αὐτ. ἑωρ. οἱ (B om) Ἰουδ. (C om οἱ Ἰ.) -- εἴδομεν (C add τὸν) -- τ. προτετελ. (ita C, AB add μετὰ Μωσέα; D τοὺς πρὸ Μωσέως habet, omissis τ. προτετ. et πρό) πρὸ (C om) δισχ. πεντ. ἐτ. (A add καὶ ἑτέρους πολλούς), καὶ Νῶε usque φανερῶς (haec AB habent, CD om) | καὶ περιεπάτει -- ἀνύμνει (B ἐνύμν.) -- λέγων (ita AB) -- τ. νεκροὺς

θεὸν μετὰ φωνῆς μεγάλης λέγων Ὁ ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν πάντας τοὺς νεκροὺς ἐζωοποίησεν, καὶ τὸν ᾅδην συλήσας ἐνέκρωσε.

10 Πᾶσαν οὖν τὴν νύκτα ἐκείνην, ὦ δέσποτα βασιλεῦ, τὸ φῶς οὐκ ἐπαύετο. τῶν δὲ Ἰουδαίων πολλοὶ ἀπέθανον καὶ κατεποντίσθησαν καὶ κατεπόθησαν τοῖς χάσμασιν ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, ὥστε μηδὲ τὰ σώματα αὐτῶν φανῆναι· ἐκείνους δὲ λέγω παθεῖν τῶν Ἰουδαίων τοὺς κατὰ τοῦ Ἰησοῦ λέγοντας. μία δὲ συναγωγὴ κατελείφθη ἐν Ἱεροσολύμοις, ἐπεὶ πᾶσαι αἱ συναγωγαὶ ἐκεῖναι αἱ γενόμεναι κατὰ τοῦ Ἰησοῦ κατεποντίσθησαν.

11 Τῷ οὖν φόβῳ ἐν ἐκστάσει γενόμενος καὶ πολλῷ τρόμῳ συσχεθεὶς κατ᾽ αὐτὴν τὴν ὥραν ἐπιτάξας γράψαι τὰ πραχθέντα παρ᾽ αὐτῶν πάντων ἀνήγαγον τῷ σῷ κράτει.

(A add ἡμῶν) ἐζωοπ. -- ἐνέκρωσε cum AB .. C om, sed add οὓς κἀγὼ ἴδον ἐν σώματι περιπατοῦντας, ὥστε δέσποτα θεωρῆσαί με τινὰ νεκρὸν ἀρχαιότατον οἷον οὐδέποτε τεθέακα, quorum posteriorum similia in cod. A inepte post κατὰ τοῦ Ἰησ. λέγοντας adduntur, in hunc fere modum emendanda: ὥστε δοκεῖν (cod. δοκον) με φαντασίᾳ τινὶ (cod. τινα) θεωρεῖν ἐκ νεκρῶν ἀρχαιοτάτους πολλούς, οὓς οὐδέποτε ἡμεῖς ἐθεασάμεθα (cod. -σώμεθα).

10. Πᾶσαν -- ὦ δέσπ. (B add εὐσεβέστατε) βασ. -- κατεπόθησαν (B κατεπτώθησαν [?] ante κ. κατεποντ.) -- ὥστε usque φανῆν. (haec B om)· ἐκείνους -- παθεῖν (ita B; A δέσποτα, μὴ φανῆναι) -- λέγοντας cum AB .. C om | μία δὲ (A add τις) σ. κατελ. (C ἐκατελ.) ἐν Ἱερ. (C ἐν αὐτῇ τῇ πόλει) -- ἐκεῖναι αἱ γ. κ. τ. Ἰησοῦ (C om ἐκεῖναι usque Ἰησοῦ) κατεποντ. (C ἔπεσον) cum AC .. B om

11. Τῷ οὖν (ita BC, A γ᾽ οὖν) φόβ. (C add ἐκείνῳ) -- συσχεθεὶς (ita AB; C συνεχόμενος) | κατ᾽ αὐτὴν (A κατὰ ταύτ.) τ. ὥραν -- παρ᾽ αὐτῶν πάντ. (ita A, B παρ᾽ αὐτοῦ) ἀνήγαγ. (B ἀνήγγειλα) τ. σ. κράτει cum AB .. C γράψας τῇ ὥρᾳ ταύτῃ ἀνήγαγ. τῷ ὑμετέρῳ κράτει· ὑποτάξας δὲ καὶ τὰ πραχθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ἐξέπεμψα τῇ ὑμετέρᾳ εὐσεβείᾳ, δέσποτα αὐτοκράτωρ.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΠΙΛΑΤΟΥ.

[1] Φθασάντων δὲ τῶν γραμμάτων ἐν τῇ Ῥωμαίων πόλει καὶ ἀναγνωσθέντων τῷ Καίσαρι, οὐκ ὀλίγων ἑστώτων ἐκεῖ, ἅπαντες ἔκθαμβοι ἐγένοντο ὅτι διὰ τὴν τοῦ Πιλάτου παρανομίαν τὸ σκότος καὶ ὁ σεισμὸς ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην. καὶ θυμοῦ πλησθεὶς ὁ Καῖσαρ ἐκπέμψας στρατιώτας ἐκέλευσεν δέσμιον ἀγαγεῖν τὸν Πιλᾶτον.

[2] Καὶ ἀχθέντος αὐτοῦ ἐν τῇ Ῥωμαίων πόλει, ἀκούσας ὁ Καῖσαρ ὅτι παρέστη ὁ Πιλᾶτος, ἐκαθέσθη ἐν τῷ ναῷ τῶν θεῶν ἐπὶ πάσης τῆς συγκλήτου καὶ σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι καὶ παντὶ τῷ πλήθει τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσεν ἐν προόδῳ στῆναι τὸν Πιλᾶτον. καί φησιν ὁ Καῖσαρ πρὸς αὐτόν Τί τοιαῦτα ἐτόλμησας, δυσσεβέστατε, ἑωρακὼς τηλικαῦτα σημεῖα εἰς τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον; κακὴν πρᾶξιν τολμήσας ὅλον τὸν κόσμον ὤλεσας.

---

* Titulus iste apponi non solet in manuscriptis libris. Sumsimus ex A, nisi quod demum verbis Καὶ ἀχθέντος αὐτοῦ appositum habet. In codicibus vero nostris BCDE paradosis haec Pilati adiuncta est anaphorae eiusdem, nulla interposita nova inscriptione.

1. ἐν τῇ Ῥωμ. πόλ. cum BCD .. AE ἐν τῇ (A om) Ῥώμῃ | καὶ ἀναγν. τῷ Καίσ. (A om τ. K.) cum CDA .. B κ. γνωρισθέντων τῷ Αὐγούστῳ Καίσαρι καὶ ἀναγνωσθέντων .. E καὶ ἐπαναγνοὺς (sic) ἐπὶ τῷ Τιβερίῳ Καίσαρι | οὐκ (E om) ὀλίγ. ἑστώτ. ἐκεῖ (ita CD; A ἐν τῇ πόλει ante ἑστ., E om) cum CDAE .. B om | ἅπαντ. (ita BCD; A πάντ.; E ἅπαν τὸ πλῆθος) ἔκθ. ἐγ. (B add καὶ ἐθλίβοντο λέγοντες) | ὅτι (E om) διὰ τὴν (A δι' αὐτὴν) -- τὸ (E ὅτι τε) σκότ. καὶ ὁ σεισμ. (E καὶ σεισμοὶ) ἐγένετο (E ἐγένοντο) | θυμ. πλ. cum ACD .. BE θυμωθεὶς | ἐκπ. στρ. (haec E om) -- ἀγαγεῖν (E ἀχθῆναι) τ. Πιλ. (E add ἐν Ῥώμῃ, item D καὶ κατακεκρυμμένον ἀχθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ Ῥωμαίων πόλει) cum ACDE .. B ἔπεμψεν στρ. ἵνα δέσμ. ἀγάγωσιν τὸν Πιλ.

2. Καὶ ἀχθ. -- πόλει cum AC .. B καὶ ἠνέχθη -- πόλει .. D om (vide ante). E sic: καὶ δὴ προκαθίσας ἐπὶ τὸ καπετώλιον ἐκέλευσεν ἐν προόδῳ etc, omissis iis quae praecedunt. | B ἀκ. δὲ ὁ K. ὅτι ἠνέχθη | B τοῦ θεοῦ | στῆναι .. B εἶναι, E (vide ante) ἀχθῆναι | καί φησιν (B ἔφησεν) ὁ K. πρ. αὐτ. (E om πρ. αὐτ.) .. E add haec: Λέγε κατάρατε καὶ δυσσεβέστατε, σὺ εἶ Πιλᾶτος ὁ καὶ ἡγεμών, ἀνατολικὴν ἐπέχων ἀρχήν; ὁ δὲ Πιλᾶτος ἔφη Ναί, δέσποτα αὐτοκράτωρ, ἐγώ εἰμι ὁ δοῦλος τῆς ὑμετέρας γαληνότητος· ἐγώ εἰμι Πιλᾶτος ὁ Πόντιος ὁ ἀπὸ Ἀμασίας πόλεως τῆς Πόντου διοικήσεως. καὶ ὁ Καῖσαρ εἶπεν | BE δυσσεβῆ (B -βεῖ) | ἑωρακὼς τηλικ. (ita AC; DE τοιαῦτα) σημ. εἰς τ. ἄνδρ. (E ἄνθρωπ.) ἐκ. cum ACDE .. B εἰς τ. ἄνδραν ἐκεῖνον τοιαῦτα σημ. παρ' αὐτοῦ ἑωρακώς | κακὴν (CD καὶ κακ.) πρ. τολμήσας (D ἐτόλμησας; CD add καὶ) ὅλ. τ. κ. (B τ. κ. ὅλ. et add διὰ τῆς σῆς παρανομίας) ὤλεσ. (BC ὀλ.) .. E κακὰ πρᾶξαι καὶ θανάτῳ παραδοῦναι αὐτόν

3 Ὁ δὲ Πιλᾶτος ἔφη Αὐτοκράτωρ βασιλεῦ, ἐγὼ ἀναίτιος τούτων τυγχάνω, οἱ δὲ προπετεῖς καὶ αἴτιοι τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. καὶ ὁ Καῖσαρ ἔφη Καὶ τίνες οὗτοι; λέγει ὁ Πιλᾶτος Ἡρώδης, Ἀρχέλαος, Φίλιππος, Ἄννας καὶ Καϊάφας, καὶ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων. λέγει ὁ Καῖσαρ Τίνος ἕνεκεν τῇ βουλῇ ἐκείνων σὺ ἐξηκολούθησας; καὶ ὁ Πιλᾶτος λέγει Στασιαστὸν καὶ ἀνυπότακτόν ἐστιν τὸ ἔθνος αὐτῶν, μὴ ὑποτασσόμενον τῷ σῷ κράτει. καὶ ὁ Καῖσαρ εἶπεν Ἅμα παρέδωκάν σοι αὐτόν, ὄφειλες ἐν ἀσφαλείᾳ ποιῆσαι αὐτὸν καὶ ἐκπέμψαι πρὸς μέ, καὶ μὴ πεισθῆναι αὐτοῖς σταυρῶσαι τὸν τοιοῦτον ἄνδρα δίκαιον ὄντα καὶ τοιαῦτα σημεῖα ἀγαθὰ ποιήσαντα, ὡς σὺ εἶπας διὰ τῆς σῆς ἀναφορᾶς· ἐκ γὰρ τῶν τοιούτων σημείων φανερὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

4 Καὶ ταῦτα εἰπόντος τοῦ Καίσαρος καὶ ὀνομάσαντος αὐτοῦ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν θεῶν συνέπεσαν καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ κονιορτός, ἔνθα ἐκαθέζετο ὁ Καῖσαρ μετὰ τῆς συγκλήτου. ὁ δὲ δῆμος ὁ παρεστηκὼς τῷ Καίσαρι πάντες

---

3. αὐτοκράτωρ (-τωρ ABCDE) βασ. cum ACD .. B αὐτ. Καῖσαρ, E δέσποτα αὐτ. | ἀναίτ. (E αἴτ.) τούτων (ita BC; AE τούτου, D om) τυγχ. (B εἰμί, E οὐκ εἰμί) | καὶ (ita CD; A add οἱ) αἴτιοι .. B om (E om οἱ δέ usq. ἐστίν) | ἐστίν cum ACD .. B εἰσίν | Ἡρ. Ἀρχ. Φί. Ἄνν. cum ACD .. B Ἡρ. καὶ Ἀ. καὶ Φ. καὶ Ἄνν. .. E om Ἡ. Ἀ. Φ. | B πᾶν | τῶν Ἰουδ. (A add ἐστίν) .. B αὐτῶν | λέγει .. A add αὐτῷ | C τῇ βουλήσει | σὺ (ita BD; AC om) ἐξηκ. | B ἀναστασιαστόν | B om ἀνυπότακτον | τὸ ἔθν. (C πλῆθ.) αὐτ. (B τῶν Ἰουδαίων) | A τ. κράτει σου | Ἅμα .. BE μόνον | E παραδέδωκαν | ὄφειλες: ita BCDE | πεισθῆναι .. E ποιῆσαι τὸ θέλημα | σταυρῶσαι cum CD .. ABE καὶ στ. | δικ. ὄντα (haec AC; BDE om) καὶ τοι. ση. ἀγ. (haec ita BC; E om ἀγ.; similiter reliqui) ποιήσ. | ὡς (ita ACD, E καθώς, B ἃ) σ. εἶπας (E ἐσήμανας ἡμῖν) | ἐκ γὰρ τῶν -- ὁ βα. τ. Ἰουδ. cum B .. ACD μέλλοντος αὐτοῦ σταυροῦσθαι· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ Χρ. ὁ β. τ. Ἰ. .. E καὶ μέλλοντος αὐτοῦ σταυροῦσθαι ἔγραψας ἐν τίτλῳ καὶ προσήλωσας ἐν τῷ ξύλῳ τοῦ σταυροῦ ὅτι οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χρ. ὁ βα. τ. Ἰ., atque addit πάντως βουλόμενος κακὰ ἐπάξαι κατὰ τοῦ κράτους μου τοῦτο ἐποίησας.

4. Καὶ τ. εἰπόντ. (ita CD, E εἰπών; AB λέγοντ.) τ. Κ. (E om) κ. ὀνομάσαντ. (E -σας) αὐτ. (BE om) τὸ ὄν. τ. Χρ. (haec AE; B τὸ ὄν. αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ, BD τὸν Χριστόν) | τῶν θεῶν cum AE .. BCD τῶν εἰδώλων ἤτοι (B om) τ. θεῶν | συνέπεσαν (-σον CD) κ. ἐγένοντο cum BCD .. AE συνέπεσε κ. ἐγένετο | ἔνθα -- μετὰ (A add πάσης) τ. συγκλ. cum ACD .. E om .. B καὶ ὁ τόπος δὲ συνέπεσεν ἔνθα ἐκ. ὁ Κ. μ. πάσης τ. συγκλ. αὐτοῦ | B om τῷ Καίσ. | πάντες ἔντρ. (A σύντρ.) cum ACD .. B καὶ πάντες οἱ τῆς συγκλήτου αὐτοῦ ἅμα τῷ Καί-

ἔντρομοι γεγόνασιν διὰ τὴν τοῦ ῥήματος ῥῆσιν καὶ πτῶσιν τῶν θεῶν αὐτῶν, καὶ πάντες φόβῳ συσχεθέντες ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, θαυμάζοντες τὸ γεγονός. ἐκέλευσεν δὲ ὁ Καῖσαρ μετὰ ἀσφαλείας φυλάττεσθαι τὸν Πιλᾶτον, ὅπως γνῷ τὸ ἀληθὲς περὶ τοῦ Ἰησοῦ.

5 Τῇ δὲ ἐπαύριον καθίσας ὁ Καῖσαρ ἐν τῷ καπετωλίῳ μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου ἐπειρᾶτο πάλιν ἐρωτᾶν τὸν Πιλᾶτον. καί φησιν ὁ Καῖσαρ Λέγε τὸ ἀληθές, δυσσεβέστατε, ὅτι διὰ τῆς σῆς ἀσεβοῦς πράξεως ἧς ἐπεχείρησας κατὰ τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐνταῦθα ἐδείχθη τῶν κακῶν σου ἔργων ἡ πρᾶξις, τὸ τοὺς θεοὺς πτώσει ὑποβληθῆναι. λέγε οὖν Τίς ἐστιν ἐκεῖνος ὁ σταυρωθείς, ὅτι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τοὺς θεοὺς πάντας ἀπώλεσεν; Πιλᾶτος ἔφη Καὶ μὴν τὰ ὑπομνήματα αὐτοῦ ἀληθῆ εἰσίν· καὶ γὰρ ἐγὼ αὐτὸς ἐπείσθην ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ ὅτι μείζων ὑπῆρχεν πάντων ὧν σεβόμεθα θεῶν. καὶ ὁ Καῖσαρ ἔφη Τίνος οὖν ἕνεκεν τοιαύτην τόλμην καὶ πρᾶξιν ἐπήνεγκας κατ᾽ αὐτοῦ, μὴ ἀγνοῶν τοῦτον, ἢ πάντως κακόν τι βουλόμενος περὶ τῆς ἐμῆς βασιλείας; ὁ

σαρι ἔντρομοι | γεγόνασιν -- τὸ γεγονός cum ACD .. B γενόμενοι διὰ τὴν γενομένην πτῶσιν τῶν θεῶν, ἀπῆλθεν ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. E vero omissis ὁ δὲ δῆμος usque τῶν θε. αὐτῶν sic: καὶ φόβῳ πολλῷ συσχεθέντες ἀνεχώρησαν ἅπαντες ἕκαστος εἰς τὸν οἶκ. αὐτοῦ | ἐκέλ. δὲ (ita CD; B ἐκ. οὖν, A καὶ ἐκ.) -- με. ἀσφ. φυλάττεσθαι (ita CD, A -ττειν; B pro his ἀσφαλισθῆναι) -- περὶ τ. Ἰησοῦ .. E om

5. Τῇ δὲ (B om; E Καὶ πάλιν τῇ) ἐπαύρ. | καθίσ. (B καθεσθεὶς) -- ἐν τῷ (A εἰς τὸ et -λιον) καπετωλίῳ (-πε- BCD; A -πι-; omnes vero -τολ-) -- ἐρωτᾶν (ita BCD; A ἐπερ.) -- κ. φησ. ὁ Καῖσαρ cum ABCD .. E προκαθίσας ἐπείραζεν ἐπερωτῶν τ. Πιλᾶτον | Λέγε -- δυσσεβέστ. (B δυσσεβῆ) -- ἧς (ita AB; CD ἥνπερ) -- ἐδείχθη (B ἠλέγχθη) -- ἔργ. ἡ πρᾶξις (B πράξεων τὰ ἔργα) τὸ (ita AE, CD om) -- πτώσει ὑποβληθ. (B πτώσιν ὑποβάλλειν) .. E om | λέγε οὖν -- ἐκεῖνος (B οὗτος) -- καὶ (A om) τ. θε. πάντ. (B om) ἀπώλεσεν cum ABCD .. E λέγε ὦ κατάρατε καὶ δυσσεβέστατε, τίς ἦν ὁ ἄνθρωπ. ἐκεῖν. ὁ σταυρ., ὅτι τὸ ὄν. αὐτ. λεχθὲν ἐνταῦθα τοῖς θεοῖς πτῶσιν ἐπέβαλεν | Πιλ. (ita CD; ABE ὁ Πι.) ἔφη (BE εἶπεν) | Καὶ μὴν -- καὶ γὰρ (B add καὶ) ἐγ. αὐτ. (B α. ἐ.) ἐπείσθην (C ἐπειράσθην, B ἐπίσταμαι) ἐκ τ. ἔργ. αὐτοῦ (AB ἐξ αὐτῶν τῶν [A om] ἔργ.) ὅτι cum ABCD .. E Τὰ ὑπομνήματα αὐτοῦ, δέσποτα αὐτοκράτωρ, ἅτινα ἀπέστειλα τῇ ὑμετέρᾳ θειότητι, ἀληθῆ τυγχάνουσιν· καὶ γὰρ ἐγὼ ἐπείσθην ὅτι | ὑπῆρχεν (ita AC, E ὑπάρχει, BD ἐστι) πάντ. (ita AB; CDE om) ὧν (E add ἡμεῖς) σεβ. θε. | Τίν. οὖν (B Καὶ τίνος) ἕνεκεν (E -κα) τοι. τόλμην (ita ACD; BE om τόλμ. καὶ) κ. πρᾶξ. (E τιμωρίαν) ἐπήνεγκ. (ita A, CD ὑπήν., B ἐξήν., E ἐπήγαγ.) κατ᾽ αὐτ. (E αὐτῷ) -- τοῦτον (ita CD, B τοῦτο, E αὐτοῦ τὴν δύναμιν; A ἐκ τούτων pergens πάντων τὶ κακόν) ἢ (Thil. ed. ἤ, E om)

δὲ Πιλᾶτος ἔφη Διὰ τὴν παρανομίαν καὶ στάσιν τῶν ἀνόμων καὶ ἀθέων Ἰουδαίων τοῦτο ἐποίησα.

6 Θυμοῦ δὲ πλησθεὶς ὁ Καῖσαρ συμβούλιον ἐποίησεν μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου καὶ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ κελεύει δόγμα γραφῆναι κατὰ τῶν Ἰουδαίων οὕτως Λικιανῷ τῷ τὰ πρῶτα τῆς ἀνατολικῆς ἐπέχοντι χώρας χαίρειν. Τὴν ἐν τοῖς παροῦσι καιροῖς γενομένην τόλμαν παρὰ τῶν τὴν Ἱερουσαλὴμ οἰκούντων καὶ τὰς πέριξ πόλεις Ἰουδαίων παράνομόν τε πρᾶξιν ἔγνων, ὡς θεόν τινα λεγόμενον Ἰησοῦν Πιλᾶτον κατηνάγκασαν σταυρῶσαι, διὰ τοῦ τοιούτου αὐτῶν πλημμελήματος δι' οὗ ὁ κόσμος σκοτισθεὶς εἰς ἀπώλειαν εἵλκετο. θέλησον οὖν σπουδαίως ἅμα πλήθους στρατιωτῶν παραγενέσθαι τοῖς ἐκεῖσε καὶ αἰχμαλωσίαν ἐκθέσθαι διὰ τούτου τοῦ δόγματος. πειθαρχῶν κινῆσαι κατ' αὐτῶν καὶ ἐν διασποραῖς αὐτοὺς θέμενος ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν καταδούλωσον αὐτούς, καὶ τῆς Ἰουδαίας ἁπάσης ἐκδιώξας ὀλιγοστὸν τὸ ἔθνος αὐτῶν δεῖξον, ἐφ' ἅπασιν μὴ ὀφθῆναι ἔτι τοῦτο, πονηρίας μεστοὶ τυγχάνοντες.

πάντως etc (E πάντ. βουλόμενος κακὰ κατὰ τοῦ ἡμετέρου κράτους) | E om ἀνόμ.
καί, B om ἀνόμ. κ. ἀθέων

6. B Θυμ. οὖν πάλιν πλ. ὁ Καῖσ. συμβούλ. τε ποιήσας μετὰ -- κελεύει |
E συμβ. ποιησάμενος μ. τῆς συγκλ. ἐκέλευσε τὸ δόγμα γρ. | κα. τῶν (CD add
ἀθέων) Ἰουδ. (D om) οὕτ. (B περιέχον οὕτ.) | Λικιανῷ (-νῷ sic CD) .. E Λικιννίῳ, pergens τὴν ἀνατολὴν ἐπέχοντι ἐπαρχίαν | Τὴν -- γενομένην (A γενναμ.)
τόλμαν (ita h. l. ACD) -- οἰκούντ. (A διοικ.) Ἰ. κ. τ. πέ. πόλ. (A om haec)
παρ. τε. (A om) -- λεγόμενον (A add τὸν) -- Πιλᾶτον (ita C, D -τῳ, A μετὰ
Πιλάτου) κατηνάγκασαν (AC -νέγκασαν) σταυρ. cum ACD .. B corrupte Κατὰ
τὴν ἄθεον τῆς παρὰ τῶν Ἰουδ. συνγεναμένης τόλμης τῶν τὴν Ἱερουσαλὴμ κ. τὰς
πέριξ πόλ. οἰκούντ. Ἰουδ. παρανόμων θεόν τινα λέγοντος Ἰησοῦ καταναγκάσαντες
σταυρῶσαι .. E Ἐν τῷ παρόντι καιρῷ τόλμῃ χρησάμενοι οἱ κατοικοῦντες ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ τὰς πέριξ χώρας παράνομοι Ἰουδαῖοι τὸν θεὸν τὸν λεγόμενον Ἰησοῦν μετὰ Πιλάτου κατηνάγκασαν σταυρωθῆναι | διὰ τοῦ (ita CD, A om) τοιαὐτῶν (A om) πλ. δι' οὗ (codd. δι' ὧν) -- εἵλκετο cum ACD .. B ὡς διὰ τῶν
τοιούτων πλημμελημάτων τέλεον (sic) ὁ κόσμ. σκοτισθεὶς εἰς ἀπ. εἵλκετο .. E
καὶ διὰ τὸ τοιοῦτον πλημμέλημα τελείως ὁ κόσμ. ἐσκοτίσθη καὶ παρ' ὀλίγον εἰς
ἀπ. εἵλκετο | ἅμα πλήθους (C -θει) .. E ἅμ. πλείστων | καὶ αἰχμ. ἐκθέσθ. (A
corrupte οὖν θῆσον) ἐκθέσθ. δ. τ. τ. δόγμ. cum CD, item A .. B κ. αἰχμαλωτῆσαι διὰ τ. τ. δόγμ. πάντας αὐτούς, item E κ. αἰχμαλωτεῦσαι αὐτοὺς αἰχμαλωσίαν μεγάλην | πειθαρχ. κινῆσαι (A -νησον) καὶ ἐν -- ἁπάσης (A om καὶ
ἐν usq. ἁπάσης) ἐκδιώξας (A καὶ ἐκδίωξον αὐτοὺς καὶ) δεῖξον (A -ξαι) -- ἔτι
(codd. ἐπὶ) τοῦτο -- τυγχάνοντες cum C (post ὀφθῆναι deficit) D, A .. B πειθαρχῶν οὖν τῷ δόγματι ἡμῶν κίνησον κατ' αὐτοῦ (corrige -τῶν) καὶ διὰ πειρὰς

7 Καὶ τοῦ δόγματος τούτου φθάσαντος ἐν τῇ ἀνατολικῇ χώρᾳ, Λικιανὸς πειθαρχήσας τῷ φόβῳ τοῦ δόγματος ἐν ἀναλώσει πᾶν τὸ ἔθνος τῶν Ἰουδαίων ἐποίησεν, τοὺς δὲ καταλειφθέντας ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν ἐθνῶν δουλεύειν παρέσχεν, ὥστε γνωσθῆναι τῷ Καίσαρι ταῦτα τὰ γεγενημένα παρὰ Λικιανοῦ κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἐν τῇ ἀνατολικῇ χώρᾳ καὶ ἀρέσαι αὐτῷ.

8 Καὶ πάλιν ἔθετο ὁ Καῖσαρ ἐρώτησιν ποιῆσαι τοῦ Πιλάτου, καὶ κελεύει ἑνὶ ἄρχοντι ὀνόματι Ἀλβίῳ τὴν κεφαλὴν Πιλάτου ἀποτεμεῖν, φήσας Καθὼς οὗτος χεῖρας ἐπήγαγεν ἐπὶ τὸν ἄνδρα τὸν δίκαιον τὸν λεγόμενον Χριστόν, καὶ αὐτὸς ὁμοίως πεσεῖται τῆς σωτηρίας ἀποτευξόμενος.

9 Ὁ δὲ Πιλᾶτος ἀπελθὼν ἐπὶ τὸν τόπον ηὔξατο σιωπῇ λέγων Κύριε, μὴ συναπολέσῃς με μετὰ τῶν πονηρῶν Ἑβραίων, ὅτι ἐγὼ χεῖρας κατὰ σοῦ οὐκ εἶχον ἐπενεγκεῖν εἰ μὴ διὰ τὸ ἔθνος τῶν παρανόμων Ἰουδαίων, ὅτι στάσιν κατ' ἐμοῦ ἐπήγαγον· ἀλλὰ σὺ γινώσκεις ὅτι ἀγνοῶν ἔπραξα. μὴ οὖν ἀπολέσῃς με τῇ ἁμαρ-

---

(sic) αὐτοὺς θέμενος διασκόρπισον αὐτοὺς ἐν πᾶσ. τ. ἔθν. καταδουλῶν αὐτοὺς καὶ τῆς Ἰουδαίας πάντας ἐκδιώξας ὀλιγοστὸν τὸ ἔθν. αὐτ. δείξας, ἐφ' ἅπ. μὴ ὀφθ. ἐν ἀνέσει, ἐπειδὴ τοις πονοις με (corrige τῆς πονηρίας μεστοὶ) τυγχάνουσιν .. E corruptissime διὰ τὸ μὴ πειθαρχήν σε (corrige πειθαρχῆσαι) τῷ ἡμετέρῳ δόγματι καὶ ποιῆσαι (ποίησον omisso καί?) αὐτοὺς εἰς διασποράν, ἐν (corrige μὴ) ὀφθείησαν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν, ὅτι πονηρίας πλήρεις τυγχάνουσιν.

7. E Λικίννιος | ἐν ἀναλώσει (pro his B inepte εἶπεν) πᾶν -- ἐποίησ. cum D (item ut videtur B) .. A ἀνάλωσιν παντὸς ἔθνους τ. Ἰ. ἐποίησ. .. E ἐξεδίωξε πάντας τ. Ἰουδαίους | τοὺς δὲ καταλ. ἐν τῇ Ἰουδ. (ita AD; B om) -- παρέσχ. (ita AD, B παρεσκεύασεν) .. E καὶ ᾐχμαλώτευσεν αὐτοὺς ἐν διασπορᾷ πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν, καὶ παρασκεύασε τούτους δουλεύειν. Praeterea BD add ἕως (B add τὴν) σήμερον ἡμέρας (B -ραν) | D ταῦτ. τ. γινόμενα | ἐν τῇ ἀν. χ. καὶ ἀρ. αὐτῷ cum AD .. B om | E pro ὥστε etc sic: ὅπως γνωσθῶσιν καὶ τῷ Καίσαρι τὰ περὶ αὐτῶν

8. Καὶ πάλιν (B Πάλ. οὖν) -- ποιῆσαι (B ποιήσασθαι) -- ἄρχοντι (B πρόφεκτον, corrige πρεφέκτῳ) -- Πιλάτου (B τοῦ Πι.) ἀποτεμ. (B ἀποκόπτειν) .. E Καὶ ἐκέλευσεν ὁ Καῖσαρ πρεφεκτιάλδε (sic, vide post) ὀνόματι τὴν κεφ. ἀποκόψαι Πιλάτου | ἐπὶ τὸν -- Χριστόν .. B κατὰ τοῦ θεοῦ, E κατὰ τοῦ Ἰησοῦ | πεσεῖται (A πέσηται, D ποιήσεται, B τεύξεται, E τεύξεται τοῦ θανάτου) τῆς σωτ. ἀποτευξ. (D ἀποταξάμ., E om τ. σ. ἀ.)

9. Ὁ δὲ Πιλᾶτος etc: D hunc libelli finem habet: Δῶμεν δόξαν τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι αὐτῷ πρέπει ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνησις, τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. | μὴ συναπολέσῃς (B -σεις) cum BE .. A μὴ ἀπολέσεις | οὐκ εἶχον cum BE .. A οὐκ ἤθελον | A ἐπενέγκαι | E εἰ μὴ διὰ τὸ πονηρὸν ἔθν. κ. ἀστασίαστον τῶν Ἰουδ. τοῦτο ἐποίησα | B ἀλλ' ἴδας δέσπ. κύριε | μὴ οὖν (ita B; A μὴ συν-; E ἀλλὰ μὴ σὺν-) ἀπολέσῃς (-AB -σεις) με (A add δέσποτα κύριε) | τῇ ἁμ.

τίᾳ μου ταύτῃ, ἀλλὰ ἀμνησικάκησον ἐπ' ἐμοί, κύριε, καὶ τῇ δούλῃ σου Πρόκλᾳ τῇ ἱσταμένῃ μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ τοῦ θανάτου μου, ἣν ἀνέδειξας προφητεύειν ὅτι εἶχες σταυρῷ προσηλωθῆναι. μὴ ἐν τῇ ἐμῇ ἁμαρτίᾳ καὶ ταύτην καταδικάσῃς, ἀλλὰ συγχώρησον ἡμῖν καὶ ἐν μερίδι τῶν δικαίων σου συγκαταρίθμησον ἡμᾶς.

10 Καὶ ἰδοὺ τελέσαντος τὴν εὐχὴν τοῦ Πιλάτου ἦλθεν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσα Μακαριοῦσίν σε πᾶσαι αἱ γενεαὶ καὶ αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν, ὅτι ἐπὶ σοῦ ἐπληρώθησαν ταῦτα πάντα τὰ ὑπὸ τῶν προφητῶν εἰρημένα περὶ ἐμοῦ· καὶ σὺ δὲ αὐτὸς μάρτυς μου ἐν τῇ δευτέρᾳ μου παρουσίᾳ ὀφθῆναι ἔχεις, ὅταν μέλλω κρῖναι τὰς δώδεκα φύλας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τοὺς μὴ ὁμολογήσαντας τῷ ὀνόματί μου. Καὶ ἐξετίναξεν τὴν κεφαλὴν Πιλάτου ὁ πρέφεκτος, καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐδέξατο αὐτήν. ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Πρόκλα τὸν ἄγγελον ἐρχόμενον καὶ δεχόμενον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, χαρᾶς πλησθεῖσα καὶ αὐτὴ παραυτὰ ἀπέδωκεν τὸ πνεῦμα, καὶ ἐτάφη μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.

μου ταύτῃ . . A τὴν ίαν μ. -την, B ταύτῃ τῇ ἁμ., E ταῖς ἁμαρτίαις μου καὶ τῇ ἀγνοίᾳ μου ταύτῃ | ἀλλὰ ἀμνησικάκησον (ita E, item corrupte A) ἐπ' ἐμοὶ κύρ. καὶ τῇ etc . . B ἀλλὰ ἐλέησόν με καὶ τὴν δούλην σ. Πρόκλαν | E ἐν τ. ὥρ. τῆς τελευτῆς μου | ἣν ἀνέδειξ. (ita B; A ἥνπερ ἔδ., E ἣν ἔδ.) προφητεύειν (ita BE; A -τεῦσαι) | E om ὅτι εἶχ. στ. πρ. | E μὴ ἐν τῇ ἁμ. ἡμῶν κύριε καταδικ. ἡμᾶς | συγχ. ἡμῖν (B μοι; E add τὰ παραπτώματα ἡμῶν) κ. ἐν μερ. τ. δ. σου (E μετὰ τῶν ἁγίων σου) συγκαταρ. (ita B, AE συναριθ.) ἡμ.

10. A τελειώσαντος | E ἐκ τῶν οὐρανῶν | Μακ. σε (A add Πιλᾶτε) π. αἱ γεν. καὶ αἱ πατρ. (ita haec E; B π. αἱ γεν., A π. αἱ πατριαὶ [Bch -αρχαι] τ. ἐθν. (B om) | ἐπὶ σοῦ cum A . . B ὑπὸ σοῦ | ταῦτα -- εἰρημένα cum A . . B πάντ. [τὰ adde] ὑπομνήματα τῶν πρ. τὰ εἰρ. | E om ὅτι usq. περὶ (A παρ') ἐμοῦ | καὶ -- αὐτὸς (BE om) μάρτυς μου (B μαρτυρεῖς μου, E μ. μ. ἔσῃ, A μάρτ. ἔσῃ) ἐν τῇ (ita B, E ἐπὶ τῆς etc, A ἐν γὰρ τῇ) -- ὀφθ. ἔχ. (haec om E) | B ὅτε μέλλω | τὰς δώδ. -- ὁμολογ. τῷ ὀν. μ. (ita B, A καὶ πιστεύσαντας omissis τ. ὀ. μ.) . . E ζῶντας κ. νεκρούς, καὶ τὰς δώδ. φύλ. τὰς μὴ ὁμολογησάσας μηδὲ πιστευσάσας εἰς τὸ ὄν. μ. | Καὶ ἐξετίναξ. (E Ἦρε δέ) τ. κ. Πιλ. (E αὐτοῦ) ὁ (A om) πρέφεκτος (E περφεκτιάλδεος sic, vide ante) cum AE . . B τότε οὖν ὁ Πιλ. ἐκτείνας τὸν τράχηλον αὐτοῦ, ἀπέτεμεν τὴν κεφ. αὐτοῦ ὁ πρόφεκτος (sic) | καὶ ἰδοὺ -- ἐδ. αὐτήν cum AE . . B om | B θεωροῦσα δέ | τὸν ἄγγ. ἐρχ. -- τ. κε. αὐτοῦ (E om ἐρχ. usq. αὐτοῦ) cum AE . . B om | τὸ πνεῦμα . . A add αὐτῆς | μετὰ τ. ἀνδρ. αὐτῆς: his libellus finitur in BE . . A add Πιλάτου, θελήσει καὶ εὐδοκίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

MORS PILATI QUI IESUM CONDEMNAVIT.

Cum autem Tiberius Caesar[1]) Romanorum imperator gravi morbo teneretur, et intelligens quia Ierosolymis esset quidam medicus, nomine Iesus, qui omnes infirmitates solo verbo curat, nesciens quod Iudaei et Pilatus eum occidissent, praecepit cuidam suo familiari nomine Volusianus Vade citius quam potes trans partes marinas, dicesque Pilato meo servitori et amico ut hunc medicum mihi mittat qui me pristinae sanitati restituat. Qui Volusianus audito praecepto imperatoris statim discessit, et ventus est[2]) ad Pilatum sicut praeceptum est ei. Et narrans eidem Pilato ea quae sibi a Tiberio Caesare commissa fuerant, dicens Tiberius Caesar imperator Romanorum, tui dominus, audito quod in civitate ista est medicus qui solo verbo sanat infirmitates, rogat te vehementer ut eum sibi mittere debeas pro sua infirmitate curanda. Audiens haec Pilatus territus est valde, sciens quod per invidiam eum occidi fecerat. Respondit Pilatus eidem nuntio sic dicens Hic homo erat malefactor et homo qui trahebat ad se totum populum: sic habito consilio sapientum civitatis eum crucificari feci. Qui nuntius rediens ad eius hospitium obviatus est cuidam mulieri nomine Veronica, quae

---

[1]) Codex h. l. et infra semel *Caesarius* habet, item *a Tiberio Caesario commissa.*

[2]) *ventus est:* ita codex. Similiter post habet *obviatus est.*

fuerat familiaris Iesu, dicens O mulier, medicus quidam qui in hac civitate erat, qui solo verbo aegros sanabat, cur occiserunt[3]) eum Iudaei? At illa coepit flere dicens Heu me, domine, deus meus et dominus meus, quem Pilatus pro invidia tradidit, condemnavit et crucifigi praecepit. Tunc ille nimis dolens ait Vehementer doleo quia id pro quo dominus meus me[4]) miserat explere non valeo. Cui Veronica Dominus meus cum praedicando circuiret, et ego eius praesentia nimis invita carerem, volui mihi depingi imaginem, ut dum eius privarer praesentia, saltim mihi praestaret solatium imaginis suae figura[5]). Cumque linteum pictori deferrem pingendum, dominus meus mihi obviavit et quo tenderem requisivit. Cui cum viae causam aperuissem, a me petiit pannum, et ipsum mihi venerabilis suae faciei[6]) reddidit insignitum imagine. Ergo huius aspectum si dominus tuus devote intuebitur, continuo sanitatis beneficio potietur. Cui ille Est huiusmodi imago auro vel argento comparabilis? Cui illa Non, sed pio affectu devotionis. Tecum igitur proficiscar et videndum Caesari imaginem deferam, et revertar.

Venit igitur Volusianus cum Veronica Romam dixitque Tiberio imperatori Iesum diu a te desideratum Pilatus et Iudaei iniustae morti tradiderunt et per invidiam crucis patibulo affixerunt. Venit igitur mecum matrona quaedam ipsius Iesu imaginem deferens, quam si devote prospexeris, mox sanitatis tuae beneficium obtinebis. Caesar igitur pannis sericis viam sterni fecit et imaginem sibi praecepit praesentari: qui mox ut eam fuit intuitus, salutem est pristinam assecutus.

Pontius igitur Pilatus imperio Caesaris capitur et Romam perducitur. Audiens Caesar Pilatum Romam advenisse, nimio contra eum furore repletus est et eum ad se adduci fe-

---

3) *occiserunt:* ita codex.

4) *me:* in codice desideratur.

5) *figura.* Post hanc vocem in codice additur *Cui refert.*

6) Codex *venerabili sua facie.* Leg. aur. *insignitum. Imaginis ergo*

cit. Pilatus autem tunicam Iesu inconsutilem secum detulit: quam indutam coram imperatore portavit. Mox ut imperator eum vidit, omnem iram deposuit et ei protinus assurrexit, nec dure sibi in aliquo loqui praevaluit: et in eius absentia qui videbatur tam terribilis et ferus, nunc in eius praesentia invenitur quodammodo mansuetus. Cumque eum licentiasset, mox contra eum terribiliter exardescit, se miserum clamitans quia ei furorem sui pectoris minime ostendisset. Statimque eum revocari fecit iurans et contestans quia filius mortis est et nefas[7]) est eum vivere super terram. Qui cum eum vidit, continuo eum salutavit et omnem animi ferocitatem abiecit. Mirabantur omnes, mirabatur et ipse, quia sic contra Pilatum dum abesset exardesceret, et dum praesens esset nil ei loqui posset aspere. Tandem divino nutu vel forte alicuius Christiani suasu ipsum illa tunica expoliari fecit, et contra eum pristinam ferocitatem animi mox resumsit. Cumque de hoc imperator plurimum admiraretur, dictum est sibi quod illa tunica fuisset domini Iesu. Tunc imperator eum in carcerem recipi iussit, donec sapientum consilio deliberaret quid de eo fieri oporteret. Post autem paucos dies data est igitur in Pilatum sententia ut morte turpissima damnaretur. Audiens hoc Pilatus cultello proprio se necavit, et tali morte vitam finivit.

Cognita Caesar morte Pilati dixit Vere mortuus est morte turpissima, cui manus propria non pepercit. Moli igitur ingenti alligatur et in Tiberim fluvium immergitur. Spiritus vero maligni et sordidi corpori maligno et sordido congaudentes omnes in aquis movebantur, et fulgura et tempestates, tonitrua et grandines in aere terribiliter gerebant[8]), ita ut cuncti timore horribili tenerentur. Quapropter Romani ipsum a Tiberis fluvio extrahentes, derisionis causa ipsum in Viennam deportaverunt et Rhodani fluvio immerserunt: Vienna enim

---

[7]) Codex per errorem *fas*.

[8]) Fortasse rectius Leg. aur. *congaudentes et nunc in aquis nunc in aere rapientes mirabiles inundationes in aquis movebant, et – – generabant*

dicitur quasi via gehennae, quia erat tunc locus maledictionis. Sed[9]) ibi nequam spiritus affuerunt, ibidem eadem operantes. Homines ergo illi tantam infestationem daemonum non[10]) sustinentes vas illud maledictionis a se removerunt et illud sepeliendum Losaniae territorio commiserunt. Qui cum nimis praefatis[11]) infestationibus gravarentur, ipsum a se removerunt et in quodam puteo montibus circumsepto immerserunt, ubi adhuc relatione quorumdam quaedam diabolicae machinationes ebullire dicuntur.

---

9) Adde *et?*

10) *non* deest in codice.

11) Codex *nimiis praefactis:* quae fortasse ferri possunt.

ΥΦΗΓΗΣΙΣ ΙΩΣΗΦ.

ΥΦΗΓΗΣΙΣ ΙΩΣΗΦ ΤΟΥ ΑΠΟ ΑΡΙΜΑΘΑΙΑΣ ΤΟΥ ΑΙΤΗΣΑΜΕΝΟΥ ΤΟ ΣΩΜΑ ΚΥΡΙΟΥ· ΕΝ Ω ΚΑΙ ΤΑΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΛΗΣΤΩΝ ΑΙΤΙΑΣ ΕΜΦΕΡΕΙ.

I.

1 Ἐγὼ Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας ὁ αἰτησάμενος παρὰ Πιλάτου τὸ σῶμα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πρὸς ταφὴν καὶ ἐν δεσμῷ πιεζόμενος παρὰ τῶν φονέων καὶ θεομάχων Ἰουδαίων διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν, οἵτινες καὶ τὸν νόμον κατέχοντες αὐτῷ τῷ Μωυσῇ πρόξενοι γεγόνασιν θλίψεως, τὸν δὲ νομοθέτην παροργίσαντες καὶ μὴ ἐπεγνωκότες τὸν θεὸν ἐσταύρωσαν καὶ εὔδηλον ἔθεντο τοῖς ἐγνωκόσι τὸν θεόν. Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἐν αἷς κατέκριναν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ σταυρωθῆναι, πρὸ ἑπτὰ ἡμερῶν τοῦ παθεῖν τὸν Χριστόν, τῷ ἡγεμόνι Πιλάτῳ παρεπέμφθησαν δύο λῃσταὶ ἀπὸ Ἱεριχὼ κατακριθέντες, ὧν ἡ αἰτία ἦν αὕτη.

---

* Ὑφήγησις (ita AD; C apud Birchium Ηη διηγησις) Ἰωσ. (D τοῦ Ἰω.) -- τοῦ (C om) κυρίου (A add ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ; C add παραδώσεως?) -- ἐμφέρει (C ἐνφέρειν) .. B non habet inscriptionem.

I, 1. Ἀριμαθαίας cum AD .. BC -θείας | B om παρ. Πιλ. | τοῦ (C om) κυρ. (B om) Ἰησοῦ (D om) πρ. ταφ. (B om πρ. τ.) | καὶ (C om) ἐν δ. πιεζόμ. (ita A, C πιαζ.; B ἐταζόμ., D ἐπιζόμ.) -- θεομάχ. (B θεοκτόνων, C add ἀνθρώπων) Ἰουδ. δ. τ. τοιαύτ. (B αὐτοῦ) αἰτ. | B πρόξ. ἐγένοντο | θλίψεως (C add αἰωνίου) τὸν δὲ (ita AD, C om δέ. B corrupte sic: θλίψ. αἰνεῖς τὸν τούτων) νομοθ. | B παροργ. μὴ ἐγνωκότες ὅτι θεὸν ἐσταύρωσαν, ἔκδηλον ἐθέμη (corrige ἔθεντο) τοῖς ἐγνωκόσιν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ θεόν | ἐν ἐκ. (B add γὰρ) ταῖς -- κατέκριναν τ. υἱ. (B κατεκρίθη ὁ υἱ.) -- Πιλάτῳ (B Ποντίῳ Πιλ.) -- ἦν αὕτη.

[2] Ὁ πρῶτος, ὄνομα αὐτῷ Γέστας, ὁδοιποροῦντας ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέκτεινεν, ἄλλους δὲ γυμνώσει ὑπέβαλεν, γυναῖκας δὲ ἐκ τῶν σφυρῶν κατὰ κεφαλῆς κρεμνῶν τοὺς μασθοὺς ἐξέκοπτεν, νηπίων μελῶν αἱμοπότης ὑπῆρχεν, θεὸν μὴ ἐγνωκὼς πώποτε, νόμοις μὴ ἀκολουθῶν, βίαιος τυγχάνων ἐξ ἀρχῆς εἰς τὰς τοιαύτας πράξεις.

Ἡ δὲ τοῦ ἑτέρου αἰτία τοιαύτη ἦν. Δημᾶς ἐκαλεῖτο, Γαλιλαῖος μὲν ἦν τῷ γένει, πανδοχεῖον δὲ εἶχεν· πλουσίων πειρατηρίοις ἐκέχρητο, πτωχοῖς δὲ εὖ ἐποίει· κλέπτης μὲν ὡς Τωβίτ, νεκροὺς γὰρ πτωχοὺς ἔθαπτεν. ληστεύειν ἐπεχείρει τὸ τῶν Ἰουδαίων πλῆθος, αὐτὸν τὸν νόμον ἐν Ἱερουσαλὴμ συλήσας καὶ τὴν τοῦ Καϊάφα θυγατέρα γυμνώσας, ἱεράτιδα ὑπάρχουσαν τοῦ ἁγιάσματος, αὐτὴν τὴν τοῦ Σολομῶντος παρατεθεῖσαν μυστικὴν παρακαταθήκην τῷ τόπῳ ἀφελόμενος. τοιαῦται ὑπῆρχον αὐτοῦ αἱ πράξεις.

[3] Συνελήφθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς πρὸ τῆς ἡμέρας τοῦ πάσχα τρίτης, ὀψίας οὔσης. οὐκ ἦν δὲ τῷ Καϊάφᾳ καὶ τῷ πλήθει τῶν Ἰουδαίων πάσχα, ἀλλὰ πένθος ἦν αὐτοῖς μέγα, ὡς διὰ τὴν τοῦ λῃστοῦ σύλησιν γεναμένην ἐν τῷ ἁγιάσματι· καὶ καλέσαντες Ἰούδαν τὸν Ἰσκαριώτην λέγουσιν αὐτῷ· ἀπὸ ἀδελφοῦ γὰρ Καϊάφα τοῦ ἱερέως ἦν. οὐκ ἦν δὲ μαθητὴς κατὰ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ δόλῳ προετρέψαντο αὐτὸν πᾶν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἵνα ἀκολουθήσει τῷ Ἰησοῦ· οὐχ ἵνα πειθαρχήσει τοῖς παρ'

---

2. C ὀνόματι Γέστας (B Γεύστας) | AC ἀπέκτενεν | AC ἐν γυμνώσει ὑπέβ. | μασθούς: ita A, B μαζούς, C μαστούς | θε. μὴ ἐγν. πώποτε (C ποτέ) .. A om | B εἰς τ. τοι. κακὰς καὶ αἰσχρὰς πράξ.

C Αἱ δ. τ. ἑ. λῃστοῦ αἰτίαι τοιαῦταί εἰσιν | Δημᾶς cum BC .. A Δύμας | πλουσίων -- εὖ ἐποίει: haec varie in codd. corrupta leguntur | κλ. μὲν (B add ἦν) ὡς Τωβ. (B ὁ Τωβίας) | B πτωχ. δὲ νεκρ. ἔθαπτ. | τὸ τ. Ἰουδ. πλῆθ. cum AC .. B τοὺς τ. Ἰ. ἱερεῖς | B ἱερατικὴν ὑπάρχ. | B παραθήκην | ἀφελόμενος cum A .. BC ἀφηλάμενος (sic) | αὐτοῦ .. B λῃστῶν

3. δὲ καί .. B οὖν | B πρὸ ἓξ ἡμερῶν τ. πάσχα, τρίτης ὀψ. οὔσ. | B om ὡς | B τ. λῃστ. ἔφοδον τὴν γενομένην ἐν τῷ πράγματι | Ἰούδαν (B τὸν Ἰ.) τὸν Ἰσκ. cum AB .. C οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Σκαριώτην | λέγουσιν αὐτῷ· ἀπὸ (cod. praem εὐγενὲς γένος, quod ex margine irrepsisse videtur) ἀδ. γὰρ -- ἦν cum A, item C λέγ. αὐτῷ· εὐγενὴς γένος ὤν· ἀπὸ ἀδελφοῦ Καϊαφ. τ. ἱ. ἦν .. B καὶ λέγουσιν αὐτὸν ἐκ γένους ὄντα ἀδελφῆς τοῦ Καϊάφα ἱερέως | κατὰ πρόσωπ. cum AC .. B κατὰ τρόπον | C προετρέψατο | B om τῶν Ἰουδ. | ἵνα ἀκολουθήσει

αὐτοῦ γενομένοις σημείοις οὐδὲ ἵνα ὁμολογήσει αὐτόν, ἀλλ' ἵνα παραδώσει αὐτὸν αὐτοῖς, ψευδὲς ῥῆμα αὐτοῦ θέλων καταλαβέσθαι, δόματα δεδωκότες αὐτῷ ὑπὲρ τοῦ τοιούτου ἀνδραγαθήματος ἀνὰ δίδραγμον χρυσίου καθ' ἑκάστην ἡμέραν. ἦν δὲ καὶ δύο ἔτη ποιήσας μετὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥς φησιν εἷς τῶν μαθητῶν καλούμενος Ἰωάννης.

4 Καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ πρὸ τοῦ κρατηθῆναι τὸν Ἰησοῦν λέγει τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Ἰούδας Δεῦτε συμβούλιον θώμεθα, ὅτι περ οὐκ ἐσύλησεν ὁ λῃστὴς τὸν νόμον ἀλλ' αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς, κἀγὼ ἐλέγχω αὐτόν. τῶν δὲ τοιούτων ῥημάτων ῥηθέντων εἰσίει μεθ' ἡμῶν Νικόδημος ὁ κατέχων τὰς κλεῖς τοῦ ἁγιάσματος, καὶ ἔφη πᾶσιν Μὴ τοιοῦτον πρᾶγμα διαπράξασθε. ἦν γὰρ ἀληθὴς ὁ Νικόδημος ὑπὲρ πᾶν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων. ἡ δὲ τοῦ Καϊάφα θυγάτηρ ὀνόματι Σάρρα κραυγάσασα ἔφη Αὐτὸς γὰρ ἔφη ἐπὶ πάντων κατὰ τοῦ ἁγίου τόπου τούτου Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦτον καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγεῖραι αὐτόν. λέγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι αὐτῇ Πίστιν ἔχεις παρὰ πάντας ἡμᾶς· εἶχον γὰρ αὐτὴν ὡς προφήτην. καὶ δὴ τοῦ συμβουλίου γενομένου ἐκρατήθη ὁ Ἰησοῦς.

---

cum B .. AC ἀκολουθῇ (A -θεῖ) | B ἢ ὁμολογήσει αὐτ. θεόν | ψευδὲς -- καταλαβ. cum B .. AC om | δίδραγμον: ita ABC | ἦν δὲ καὶ δύο (C om; A praem δέκαι, quod videtur ex repetito δὲ *καί* ortum esse; sed vide B, unde δέκα δύο legere possis) -- μ. τ. Ἰησοῦ .. B ἦν γὰρ δωδέκατος ποιήσ. μετὰ (haec pessime sic scripta sunt: πᾶσιν μὲν τὰς) τ. Ἰ.

4. Καὶ τρίτῃ ἡμέρᾳ (C -της -ρας) πρό cum AC .. B καὶ καιρὸν εὑρὼν τῇ τρ. ἡμ. πρό | B συνβουλευσώμεθα | B οὐκ ἔκλεψεν τὸ ἁγίασμα | εἰσίει cum A, item C .. B ἦν | B ὁ κατέχ. τὸν νόμον καὶ τὰς κλεῖς (C κλεῖδας) | Μὴ τοι. πρ. (B add τι) διαπρ. cum AB .. C Μὴ τοιούτων πραγμάτων πραξώμεθα | ἦν γὰρ ἀληθὴς (C -θινός) -- τῶν Ἰουδ. cum AC .. B εἰς ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον· οὐδὲν γὰρ τοιοῦτον ἐποίησεν. καὶ οὐδεὶς αὐτὸν ἤκουσεν· οὐδὲ γὰρ ἦν εὐπρόσδεκτος ὁ Νικ. ὑπὲρ πᾶν τ. πλ. τ. Ἰουδ. | ἡ δὲ τοῦ (ita AB; C ἦν δὲ τῷ) Κα. -- Σάρρα (B Σέρα) κραυγάσασα (C καὶ κραυγάσας, B κλαύσασα) (A h. l. add ἐπὶ πάντων, quod cum BC ad ἔφη seq. transferendum videbatur) ἔφη | Αὐτὸς γὰρ (C ὅτι περ) ἔφη (C add ὁ Ἰησοῦς) ἐπὶ πάντ. (C ἐ. πᾶσι; de A vide ante) κατά cum AC .. B Ἤκουσα ἐγὼ ὅτι πᾶσιν ἔλεγεν κατά | B λέγων ὅτι δύναμαι καταλ. αὐτόν. καὶ εἶπαν οἱ Ἰουδ. | αὐτῇ Πίστ. -- ἡμᾶς cum C .. B Ταύτην πίστιν ἔχει ὑπὲρ πάντας ἡμᾶς .. A Αὕτη πιστοτέρα ἐστὶν πάντων ἡμῶν | προφήτην: ita ABC | καὶ δὴ τοῦ (C καὶ διὰ τοῦτο) συμβ. γεν. (C γιν.) cum AC .. B καὶ δὴ τοῦ λόγου στοιχήσαντος συνβουλίου γενομένου

II.

[1] Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἡμέρᾳ τῆς τετράδος, εἰσήνεγκαν αὐτὸν ὥρᾳ ἐνάτῃ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Καϊάφα. καὶ λέγουσιν αὐτῷ Ἄννας καὶ Καϊάφας Εἰπὲ ἡμῖν, τίνος ἕνεκεν τὸν νόμον ἡμῶν ἐσύλησας, καὶ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν τὰς ἐπαγγελίας ἀπεκήρυξας; ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐδὲν ἀπεκρίνατο. πάλιν δὲ ἐκ δευτέρου παρόντος καὶ τοῦ πλήθους λέγουσιν αὐτῷ Τὸ ἁγίασμα ὃ ἔκτισε Σολομὼν ἐν τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν, διὰ τί σὺ βούλῃ ἐν μιᾷ ῥοπῇ καταλῦσαι; καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο πρὸς ταῦτα ὁ Ἰησοῦς. ἦν γὰρ τῆς συναγωγῆς τὸ ἁγίασμα σεσυλημένον διὰ τοῦ λῃστοῦ.

[2] Ὀψίας δὲ τελεσθείσης τῆς τετράδος ἅπαν τὸ πλῆθος ἐζήτει τὴν θυγατέρα τοῦ Καϊάφα πυρὶ ἐναλῶσαι διὰ τὴν τοῦ νόμου ἀπώλειαν, ὅτι οὐκ εἶχον τὸ πῶς τὸ πάσχα ποιῆσαι. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἐκείνη Ἐπιμείνατε τέκνα καὶ τὸν Ἰησοῦν τοῦτον ἀπολέσωμεν, καὶ ὁ νόμος εὑρίσκεται καὶ ἡ ἑορτὴ ἡ ἁγία ἐπιτελουμένη ἐπιτελεῖται. λαθραίως δὲ ἔδωκαν Ἄννας καὶ Καϊάφας χρυσίον ἱκανὸν Ἰούδᾳ τῷ Ἰσκαριώτῃ, λέγοντες Εἰπέ, καθὼς προεῖπες ἡμῖν, ὅτι ἐγὼ οἶδα τὸν νόμον κλαπέντα παρὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως εἰς αὐτὸν τὸ ἔγκλημα τραπῇ καὶ μὴ εἰς τὴν κόρην ταύτην τὴν ἄμεμπτον. καὶ ταῦτα συνταξάμενος ὁ Ἰούδας εἶπεν αὐτοῖς Μὴ πᾶν τὸ πλῆθος γνῷ ὅτι ἐγὼ ὑφ' ὑμῶν ἐπεδιδάχθην τοῦτο κατὰ τοῦ Ἰησοῦ πρᾶξαι· ἀλλὰ ἀπολύσατε τὸν Ἰησοῦν, κἀγὼ πείθω

II, 1. A ὥραν ἐννάτην | A καὶ προφητῶν καὶ Μωσέως (B Μωυσ.) | ἀπεκήρυξας (an potius scribas ἀπέκρυψας?) cum AC .. B ἠκύρωσες | παλ. δὲ (C om, B utrumque om) ἐκ δευτ. (B add οὖν) παρ. καὶ (AC om) τ. πλ. λέγ. (B εἶπαν) αὐτ. | τὸ ἁγ. ὃ cum AC .. B τὸν ναὸν ὃν | B ἐν ῥοπῇ καιροῦ | ἦν γὰρ (C add πρὸ) τῆς συν. τὸ ἁγ. σεσ. διὰ τ. λῃστ. (C om δ. τ. λ.) cum AC .. B ἐν ἀληθείᾳ γὰρ ἦν ἡ συναγωγὴ καὶ τὸ ἁγ. ἐσυλομένον (sic vitiose) δ. τ. λ., τὸν νόμον μὴ ἔχουσα

2. B Ὀψ. δὲ γενομένης τῆς -- ἐζήτουν τ. θυγατέραν -- ἀναλ. αὐτὴν -- εἶχαν τὸ πάσχ. πῶς ποι. | τὸ πῶς .. A om τό | κ. εἰπ. αὐτ. ἐκείνη cum AC .. B ὁ δὲ Καϊάφας ἔφη πρὸς τὸν λαόν | B Μείνατε τέκνα καὶ συνδράμετε ἡμῖν ὅπως ἀπολέσωμεν τ. Ἰησ. | καὶ ἡ ἑορτ. -- ἐπιτελουμένη (C om) ἐπιτ. cum AC .. B καὶ ἑορτὴν τελείαν ἐπιτελοῦμεν | καθ. πρ. ἡμῖν cum B .. AC om | τραπῇ cum B .. AC ἦ | ταύτην (AC om) τ. ἄμεμπτ. (C ἀμώμητον) | συνταξάμ. cum AC .. B καταδεξάμενος | B Φοβοῦμαι μὴ πᾶν | γνῷ .. C add τοῦτο | BC ἐδιδάχθην | B πρᾶξαι, καὶ ἀπιστήσωσιν· ἀλλὰ τοῦτο ποιήσαντες ἀπολύσατε τὸν Ἰησ. etc

τὸ πλῆθος ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει. καὶ δόλῳ ἀπέλυσαν τον Ἰησοῦν.

[3] Ὁ δὲ Ἰούδας εἰσελθὼν εἰς τὸ ἁγίασμα διαφαυούσης ἡμέρας πέμπτης λέγει πρὸς πάντα τὸν λαόν Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω τὸν καθαιρέτην τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν συλήτην; λέγουσιν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι Ἐὰν παραδώσῃς ἡμῖν αὐτόν, δώσωμέν σοι τριάκοντα ἀργύρια χρυσίου. οὐκ ᾔδει δὲ ὁ λαὸς ὅτι περὶ τοῦ Ἰησοῦ λέγει ὁ Ἰούδας· ὁμολόγουν γὰρ αὐτὸν ἱκανοὶ εἶναι υἱὸν θεοῦ. καὶ ἔλαβεν ὁ Ἰούδας τὰ τριάκοντα ἀργύρια χρυσίου.

[4] Καὶ ἐξελθὼν τῇ ὥρᾳ τῇ τετάρτῃ καὶ τῇ πέμπτῃ εὑρίσκει τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐν τῇ πλατείᾳ. μελλούσης δὲ ὀψίας γενέσθαι λέγει τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Ἰούδας Βοήθειαν στρατιωτῶν δότε μοι μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, κἀγὼ παραδώσω ὑμῖν αὐτόν. ἔδωκαν οὖν αὐτῷ ὑπηρέτας ἐπὶ τὸ πιάσαι αὐτόν. πορευομένων δὲ αὐτῶν λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰούδας Ὃν ἂν ἐγὼ φιλήσω, κρατήσατε αὐτόν· αὐτὸς γὰρ τὸν νόμον καὶ τοὺς προφήτας ἐσύλησεν. προσελθὼν οὖν τῷ Ἰησοῦ κατεφίλησεν αὐτὸν λέγων Χαῖρε ῥαββί, ὀψίας οὔσης τῆς πέμπτης. καὶ κρατήσαντες παρέδωκαν αὐτὸν πρὸς Καϊάφαν καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς, λέγοντος τοῦ Ἰούδα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ τὸν νόμον συλήσας καὶ τοὺς προφήτας. ἄδικον δὲ ἐξέτασιν ἐδίδουν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Ἰησοῦ λέγοντες Διὰ τί ταῦτα ἐποίησας; καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο.

---

3. Ὁ δὲ etc .. C corrupte | διαφ. (C διαφαουσ.) ἡμέρ. (C τῆς) πέμπτ. cum AC .. B τῇ ἡμέρᾳ τῇ πέμπτῃ | Ἐὰν παραδώσῃς (C -σεις) ἡμ. αὐτόν .. B om | δώσωμεν cum B .. A διδῶμεν, C διδοῦμεν | ἀργ. χρυσ. cum AC .. B χρυσίνα (sic) | ὁμολόγουν γὰρ (C ὁμολογοῦντας?): ita ABC | ἱκανοί .. B οἱ πλείονες | B τὰ τριάκ. χρυσίνα

4. Καὶ ἐξελθὼν (C -θόντες) -- τῇ τεταρτ. καὶ (haec B om) -- εὑρίσκει (C εὗρον) | στρατιωτῶν .. B ληστρικήν | C καὶ ἐγώ | ἐπὶ τὸ πιάσαι cum BC .. A ἐπὶ τῷ πιάσαι | B καὶ τ. προφήτας κ. τὸν νόμ. ἐσύλευσεν | τῆς πέμπτης cum BC .. A τῇ πέμπτῃ | καὶ κρατήσαντες -- τοὺς ἀρχιερεῖς (C τοῖς -ρεῦσι) -- κ. τ. προφήτας cum AC .. B καὶ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς Ἰουδαίοις. οἱ δὲ λαβόντες αὐτὸν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν κ. τ. ἀρχ., λέγοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ τὸν -- προφήτας | ἄδικον δὲ ἐξέτ. ἐδίδουν cum AB .. C ἀδικῶν. ἐξέτ. δὲ ἐδίδουσαν (sic) | ἐποίησας cum B .. AC ποιεῖς (A ταῦτα πάντα ποι. ὧδε) | καὶ οὐδέν .. B ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐδέν

Ὁ δὲ Νικόδημος κἀγὼ Ἰωσὴφ ἰδόντες τὴν κάθεδραν τῶν λοιμῶν ἀπέστημεν ἀπ᾽ αὐτῶν, μὴ θελήσαντες τῇ βουλῇ τῶν ἀσεβῶν συναπολέσθαι.

III.

1 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα δεινὰ διαπραξάμενοι κατὰ τοῦ
Ἰησοῦ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, παρέδωκαν αὐτὸν Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι
διαφαυούσης τῆς παρασκευῆς ἐπὶ τὸ σταυρῶσαι αὐτόν, καὶ ἐπὶ
τοῦτο συνῆλθον πάντες. ἐξετάσεως οὖν γενομένης ἐκέλευσεν αὐ-
τὸν Πιλᾶτος ὁ ἡγεμὼν μετὰ δύο λῃστῶν τῷ σταυρῷ προσηλωθῆ-
ναι. προσηλώθησαν δὲ αὐτῷ ἅμα τῷ Ἰησοῦ ἐξ ἀριστερῶν μὲν ὁ
Γέστας, ἐκ δεξιῶν δὲ ὁ Δημᾶς.
2 Καὶ ἤρξατο βοᾶν ὁ ἐξ εὐωνύμων λέγων τῷ Ἰησοῦ Ἴδε
πόσα κακὰ ἔδρασα ἐν τῇ γῇ· καὶ εἰ ἔγνων ὅτι σὺ εἶ ὁ βασιλεύς,
καὶ σὲ εἶχον ἀναλῶσαι. τί δὲ λέγεις ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ, καὶ βοη-
θῆσαι ἑαυτῷ ἐν ἀνάγκῃ οὐ δύνασαι; ἢ πῶς ἄλλῳ εὐχομένῳ σὺ
δύνασαι βοήθειαν παρασχεῖν; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, κάτελθε ἀπὸ
τοῦ σταυροῦ, ἵνα σοι πιστεύσω· νῦν δὲ οὐχ ὡς ἄνθρωπόν σε ὁρῶ
ἀλλ᾽ ὡς θῆρα ἄγριον συναπολλύμενόν μοι. καὶ πολλὰ ἕτερα ἤρ-
ξατο λέγειν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, βλασφημῶν καὶ τρίζων τοὺς ὀδόν-
τας αὐτοῦ ἐπ᾽ αὐτόν· ἐν γὰρ τῇ παγίδι τοῦ διαβόλου ἐζωγρημέ-
νος ἦν ὁ λῃστής.

Ὁ δὲ Νικόδ. κἀγὼ (C καὶ ὁ) Ἰωσήφ cum AC .. B Ἐγὼ δὲ Ἰωσ. καὶ Νικόδ.

III, 1. διαπραξ. cum A .. C διαταξάμ., B πράξαντες. B sic: Πολλὰ οὖν ἀδυνατὰ πράξαντες κατὰ τοῦ Ἰησ. τῇ ν. ἐκ. καὶ πολλὰ κριτήρια ἀδικίας, παρέδωκαν etc | BC διαφαούσης | ἐπὶ τὸ (A τῷ; C add καί, B κολάσαι καί) στ. αὐτόν | B om καὶ ἐπὶ τ. σ. πάντ. | ἐξετάσ. οὖν (B τοίνυν ψευδοῦς) γενομένης (B γεναμ.) -- λῃστῶν (B add τῶν καταδίκων) τῷ στ. προσηλ. (AC om τ. στ., B σταυρωθῆναι) | προσηλώθησαν δὲ αὐτῷ (ita de coniectura scripsimus: AC προσηλωθέντων δὲ [A om] αὐτῶν, B κρεμασθέντων δὲ αὐτῶν) ἅμα τῷ Ἰησ. (haec ex B sunt; C ἅμα ἐπὶ τῷ σταυρῷ; A om. Praeterea vero B add ἐν τῷ σταυρῷ) -- Δημᾶς (ita C; AB Δύμας)

2. ἐξ εὐων. (C ἀριστερῶν) .. B add Γέστας | Ἴδε πόσα .. B Πολλά | ἔδρασα cum A .. BC -σας | καὶ εἰ ἔγνων -- ἀναλῶσαι cum A, item corrupte C .. B καὶ σὺ εἶπες ὅτι βασιλεὺς εἶ τῶν Ἰουδ., καὶ σὲ ἀναλῶσαι εἶχον | τί δὲ λέγεις ἑαυτ. cum A .. C ὅτι λέγει ἑαυτ., B λέγεις δὲ σεαυτ. | καὶ βοηθῆσαι ἑαυτῷ etc cum A .. BC plura corrupte exhibent | ἐπ᾽ αὐτόν (C -τῷ) .. B κατὰ τοῦ Ἰησοῦ | ἐζωγρημ. cum AB .. C ἐξορισμένος

3 Ὁ δὲ ἐκ δεξιῶν ληστής, ᾧ ὄνομα Δημᾶς, ἰδὼν τὴν θεϊκὴν χάριν τοῦ Ἰησοῦ οὕτως ἐβόα· Οἶδά σε, Ἰησοῦ Χριστέ, ὅτι υἱὸς τοῦ θεοῦ εἶ· Χριστόν σε ὁρῶ ὑπὸ μυρίων μυριάδων ἀγγέλων προσκυνούμενον. συγχώρησόν μοι τὰς ἁμαρτίας μου ἃς ἔπραξα· μὴ ἐν ἐξετάσει μου ποιήσεις τὰ ἄστρα ἐλθεῖν κατ' ἐμοῦ ἢ τὴν σελήνην, ὅταν μέλλῃς κρῖναι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, ὅτι ἐν νυκτὶ ἔπραττον τὰς κακάς μου βουλάς· μὴ κινήσεις τὸν ἥλιον τὸν νῦν σκοτιζόμενον διὰ σὲ εἰπεῖν τὰ κακὰ τῆς καρδίας μου· οὐδὲν γὰρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν δῶρον δύναμαί σοι παρασχεῖν. ἤδη ὁ θάνατος φθάνει με τῶν ἁμαρτιῶν μου· σοῦ δέ ἐστιν ὁ ἐξιλασμός· ῥῦσαί με, δέσποτα τῶν ἁπάντων, τῆς φοβερᾶς σου κρίσεως· μὴ δῷς ἐξουσίαν τῷ ἐχθρῷ καταπιεῖν με καὶ κληρονόμον γενέσθαι τῆς ψυχῆς μου ὡς τοῦ ἐξ εὐωνύμων κρεμαμένου· θεωρῶ γὰρ πῶς ὁ διάβολος χαίρων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λαμβάνει, αἱ δὲ σάρκες αὐτοῦ ἀφανεῖς γίνονται. μὴ καὶ εἰς τὴν μερίδα τῶν Ἰουδαίων προστάξεις με ἀπελθεῖν· βλέπω γὰρ Μωυσῆν καὶ τοὺς πατριάρχας ἐν κλαυθμῷ μεγάλῳ ὑπάρχοντας καὶ τὸν διάβολον ἐπιχαιρόμενον ἐπ' αὐτῶν. πρὸ τοῦ οὖν, δέσποτα, τὸ πνεῦμά μου ἐξελθεῖν κέλευσον ἐξαλειφθῆναί μου τὰς ἁμαρτίας, καὶ μνήσθητί μου τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, ὅτε ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ μεγάλου τοῦ

---

3. Ὁ δὲ -- ληστ. ᾧ ὄν. (B om λ. ᾧ ὄν.) cum AB .. C Ὁ ληστ. ὁ ὀνομασθείς | Δημᾶς cum C .. AB Δύμας | Οἶδα σε Ἰη. Χρ. (C μου pro Χρ.) -- εἶ cum AC .. B οἶδας κύριε Ἰη. Χρ. ὅτι υἱόν σε εἶναι θεοῦ πιστεύω | μυρ. μυριάδ. ἀγγ. cum C .. A om μυριάδ., B om ἀγγ. | ἐξετάσει cum B .. AC ἐκστάσει | ποιήσεις: ita ABC | C om κατ' ἐμοῦ | ὅταν μέλλῃς (C -λλεις) κρ. π. τ. οἰκ. cum AC .. B ὅτι μέλλεις κρίνειν πᾶσ. τ. κτίσιν | ὅτι ἐ. ν. ἔπραττον (B διεπραττόμην ἀεὶ) cum AB .. C ὅταν ἐ. ν. ἔπραξα | μὴ κινήσεις (C νικήσῃ) τὸν ἥλ. τόν cum B(C) .. A μὴ κινήσῃ ὁ ἥλιος τόν | κακά .. B κρύφια | παρασχεῖν cum AC .. B προσενεγκεῖν | ἤδη (A εἰ δὲ) ὁ θάν. φθ. με (C μοι) τῶν (C καὶ τῶν) ἁμ. μου· σοῦ δέ ἐστ. (C σὺ ἔστιν sic) ὁ ἐξιλ. cum A(C) .. B ἰδοὺ γὰρ ὁ θάν. φθ. με, καὶ τῶν ἁμ. μου οὐδείς ἐστιν ἐξιλαστής | ῥῦσαί με, δέσπ. τ. ἁπ. (C om δ. τ. ἁ.) -- κρίσεως cum AC .. B ὃς ῥύσεταί με δέσπ. τ. ἁπ., τῆς φοβ. σ. κρίσεως | καταπιεῖν (C -ποιεῖν) .. B καταπατεῖν | καὶ κληρ. (B add με; C κληρονόμος) γενέσθαι (B -έσθω) τῆς ψ. μου (B om τ. ψ. μ.) | θεωρῶ, λαμβάνει, γίνονται cum A .. BC ἴδον, εἴληφεν, ἐγένοντο | μὴ καί .. BC om καί | B μερίδαν | προστάξεις με .. B με τάξεις | ἐπιχαιρόμενον cum AB .. C ἐπεχειρόμενον (sic) | ἐπ' αὐτῶν cum A .. B κατ' αὐτόν, C κατ' αὐτοῦ | τὸ πνεῦμ. μ. cum AB .. C τὸ κρίμα σου | B ἐν θρόνῳ τῷ ὑψίστῳ καθήμενος |

ὑψίστου μέλλεις κρῖναι τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ· πολλὴν γὰρ κόλασιν ἡτοίμασας τῷ κόσμῳ σου δι' ἑαυτόν.

4 Καὶ ταῦτα εἰπόντος τοῦ λῃστοῦ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, Δημᾶ, ὅτι σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας, οἱ παῖδες Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ Μωσέως, ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. σὺ δὲ μόνος οἰκήσεις ἐν τῷ παραδείσῳ ἕως τῆς δευτέρας μου παρουσίας, ὅτε μέλλω κρίνειν τοὺς μὴ ὁμολογήσαντας τῷ ὀνόματί μου. εἶπεν δὲ τῷ λῃστῇ Ἀπελθὼν εἰπὲ τοῖς Χερουβὶμ καὶ ταῖς δυνάμεσιν, τοῖς τὴν φλογίνην ῥομφαίαν στρέφουσιν, τοῖς φυλάττουσιν τὸν παράδεισον ἐξ οὗ ὁ Ἀδὰμ ὁ πρωτόπλαστος ἐν παραδείσῳ ἐγένετο καὶ παρέβη καὶ τὰς ἐντολάς μου οὐκ ἐφύλαξεν καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἐκεῖθεν· οὐδεὶς δὲ τῶν πρώτων ὄψεται τὸν παράδεισον ἕως μέλλω ἐκ δευτέρου ἔρχεσθαι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς — γράψας οὕτως Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ κατελθὼν ἐκ τῶν ὑψωμάτων τῶν οὐρανῶν, ὁ ἐξελθὼν ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ ἀοράτου πατρὸς ἀχωρίστως καὶ κατελθὼν εἰς τὸν κόσμον διὰ τὸ σαρκωθῆναι καὶ σταυρῷ προσηλωθῆναι, ἵνα σώσω τὸν Ἀδὰμ ὅν περ ἔπλασα, ταῖς ἀρχαγγελικαῖς μου δυνάμεσιν, τοῖς τοῦ παραδείσου πυλωροῖς, τοῖς τοῦ πατρός μου ὑπηρέταις. Θέλω καὶ κελεύω εἰσελθεῖν τὸν συνσταυρούμενόν μοι, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν δι' ἐμέ, καὶ ἄφθαρτον σῶμα ἠμφιεσμένον εἰσελθεῖν ἐν τῷ παραδείσῳ καὶ οἰκῆσαι αὐτὸν ἔνθα οὐδεὶς πώποτε δύναται οἰκῆσαι.

πολλὴν γὰρ -- διὰ ἑαυτόν (A -τοῦ) cum AC .. B om

4. Δημᾶ cum C .. AB Δύμα | B om ὅτι | C om τῷ | B οἱ δὲ υἱοὶ τῆς ἀπωλείας, omissis οἱ παῖδες usque Μωσέως | A ἐμβληθήσονται | ὅτε μέλλω -- τῷ ὀνόμ. μου (B μου τὸ ὄνομα) cum AB .. C ὅταν μέλλω κρῖναι τοὺς παροργίσαντάς με | B om εἶπεν δὲ τῷ λῃστῇ usque dum sequitur Καὶ ἰδοὺ τούτων ῥηθέντων. | τοῖς (A ταῖς, C καὶ τοῖς) -- στρέφουσιν (C ἀναστρέφ.) -- ἐξ οὗ (C ὧν) -- ἐν παραδείσῳ (C ἐν παραβάσει) ἐγ. καὶ παρ. καὶ (C ὅτι pro κ. π. κ.) -- ἐκ δευτέρου (C -ρας) | C ἐκ τ. ὑψωμ. τ. ἐπουρανίων | τοῦ ἀορ. πα. ἀχωρίστ. cum A .. C τοῦ ἀορ. μου πατρ., omisso ἀχωρ. | C male om διὰ τὸ σαρκωθ. | A ὃν ἔπλασα | ταῖς ἀρχαγγ. etc: C male praem ἐν | τ. συνσταυρούμενον (C -ρώμενον) μοι (C τῇ ἐμῇ θεότητι) | δι' ἐμέ cum C .. A δι' ἐμοῦ | C οὐδ. δύναταί ποτε

Καὶ ἰδοὺ τούτων ῥηθέντων παρέδωκεν τὸ πνεῦμα ὁ Ἰησοῦς, τῇ ἡμέρᾳ τῆς παρασκευῆς ὥρᾳ ἐνάτῃ. καὶ σκότος δὲ ἦν ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ σεισμοῦ μεγάλου γενηθέντος τὸ ἁγίασμα συνέπεσεν καὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ.

IV.

1 Ἠτησάμην δὲ ἐγὼ Ἰωσὴφ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔθηκα αὐτὸ ἐν μνήματι καινῷ ὅπου οὐδεὶς ἦν τεθειμένος. τοῦ δὲ λῃστοῦ τοῦ ἐκ δεξιῶν οὐχ εὑρέθη τὸ σῶμα· τοῦ δὲ ἐξ εὐωνύμων ὥσπερ δράκοντος ἰδέα, οὕτως ἦν τὸ σῶμα αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ ᾐτησάμην τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι, ζήλῳ θυμοῦ φερόμενοι οἱ Ἰουδαῖοι ἐνέκλεισάν με εἰς φυλακήν, ὅπου βία ἦν τοῖς κακῶς διαπράττουσιν. ἦν δὲ τοῦτό μοι γενόμενον ὀψίας οὔσης σαββάτῳ, ᾧ παρανομοῦν ἦν τὸ ἔθνος ἡμῶν. καὶ ἰδοὺ αὐτὸ τὸ ἔθνος ἡμῶν τῷ σαββάτῳ δεινὰς θλίψεις ὑπέμεινεν.

2 Καὶ δὴ ὀψίας γενομένης τῆς μιᾶς τῶν σαββάτων, ὥρᾳ ε̄ τῆς νυκτός, ἔρχεται πρὸς μὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ φυλακῇ μετὰ τοῦ λῃστοῦ τοῦ συνσταυρωθέντος αὐτῷ ἐκ δεξιῶν, ὃν ἀπέστειλεν αὐτὸς ἐν τῷ παραδείσῳ. καὶ φῶς ἱκανὸν ἦν ἐν τῷ οἰκήματι· καὶ ἐκρεμάσθη ὁ οἶκος ἐκ τεσσάρων γωνιῶν, καὶ ἐλύθη ὁ τόπος, κἀγὼ ἐξῆλθον. ἐγνώρισα οὖν τὸν Ἰησοῦν πρῶτον, καὶ πάλιν τὸν λῃστὴν γράμματα κομίζοντα πρὸς τὸν Ἰησοῦν. καὶ ὁδευόντων

Καὶ ἰδοὺ τ. ῥηθέντ. cum AC .. B Καὶ ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος | ὥρᾳ ἐνάτῃ (C θ̄) cum AC .. B ὥρ. ἕκτῃ | καὶ (A om) σκ. δὲ (B om) ἦν (A om, B ἐγένετο) ἐπὶ π. τ. γ. (B ἐπὶ πάσῃ τῇ κτίσει) καὶ (B post γενηθέντος pon)

IV, 1. B ἔθηκα αὐτὸν ἐν μνημείῳ | τεθειμένος cum A .. C τεθαμμένος, B κείμενος | A οὐχ εὑρ. τὸ σῶμ. αὐτοῦ, omissis τοῦ δὲ ἐξ εὐων. (C τοῦ δὲ ἑτέρου) ὥσπ. δράκοντος (C -κων) ἰδ. -- τὸ σῶμ. αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ ᾐτ. cum B .. AC Ὅτε οὖν (A om) ᾐτ. | τὸ σ. τοῦ Ἰ. cum AB .. C τὸν Ἰησοῦν | B ζήλῳ καὶ θυμῷ .. A ζήλῳ δὲ θυμοῦ (coniungit ὅτε ᾐτησ. cum praegressis) | σαββάτῳ cum AB (B τῷ σαββ.) .. C σαββάτων | ᾧ .. AC ὅ, B ὅπερ | παρανομοῦν .. A -μῶν, BC -μον | αὐτὸ (A add τε) τὸ ἔθν. ἡμ. τῷ σαββ. (B τὸ σάββατον) δ. θλ. ὑπέμεινεν (B ἴδων [ἴδεν?]) cum AB .. C τὸ σάββατον ἡμῶν πολλὰς θλ. ὑπέμενεν

2. B γεναμένης | BC τῇ μιᾷ τῶν σαββ. (B τοῦ -του) | B ὥρα ἦν πέμπτη τῆς νυκτ. | ἐν τῇ φυλακῇ cum B, item τῇ νυκτί A .. C om | B αὐτ. εἰς τὸν παράδεισον | ἦν cum AC .. B ἔλαμψεν | C ἐν τῷ οἴκῳ | A καὶ ἐγώ | καὶ πάλιν etc cum A, item omissis γρ. κομ. πρ. τ. Ἰ. B .. C om

ἡμῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ φῶς μέγα ἔλαμψεν ὅπερ οὐκ ἔφερεν ἡ κτίσις· ἦν δὲ καὶ εὐωδία μεγάλη τοῦ ληστοῦ ἡ ἐκ τοῦ παραδείσου.

[3] Καθεσθέντος δὲ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τόπῳ τινὶ ἀνέγνω οὕτως Τὰ Χερουβὶμ καὶ τὰ ἑξαπτέρυγα κελευθέντα ἀπὸ τῆς σῆς θεότητος φυλάττειν τὸν τοῦ παραδείσου κῆπον διὰ τοῦ συνσταυρωθέντος τῇ σῇ οἰκονομίᾳ ληστοῦ τοῦτο δηλοῦμεν. Τὸν τύπον ἰδόντες τῶν ἥλων τοῦ συνσταυρωθέντος σοι ληστοῦ καὶ τῶν γραμμάτων τὸ φέγγος τῆς σῆς θεότητος, τὸ πῦρ ἐσβέσθη μέν, μὴ δυνάμενον φέρειν τὴν φαῦσιν τοῦ τύπου, καὶ ἡμεῖς ἐν φόβῳ μεγάλῳ γενόμενοι ἐπτήξαμεν· ἠκούσαμεν γὰρ τὸν ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ πάσης κτίσεως ἀπὸ ὕψους ἐνδημήσαντα εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς διὰ τὸν πρωτόπλαστον Ἀδάμ. τὸν σταυρὸν γὰρ θεασάμενοι τὸν ἄχραντον διὰ τοῦ ληστοῦ ἀστράπτοντα, ἑπταπλάσιον τὸ φέγγος τοῦ ἡλίου ἀποστίλβοντος, τρόμος ἐγένετο ἐφ' ἡμᾶς, καταχθονίων βρασμὸν ἐσχηκότας, καὶ φωνῇ μεγάλῃ οἱ λειτουργοὶ τοῦ ᾅδου ἅμα ἡμῖν λέγοντες Ἅγιος ἅγιος ἅγιος ὁ ἐν ἀρχῇ ὢν ἐν τοῖς ὑψίστοις. καὶ αἱ δυνάμεις βοὴν ἀνέπεμπον Κύριε, ἐφανερώθης ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς χαρὰν παρέχων τῷ κόσμῳ καί, μεῖζον τοιούτου δώρου, τῇ ἀοράτῳ βουλῇ τῶν αἰώνων τὸ ἴδιον πλάσμα θανάτου ῥυσάμενος.

V.

[1] Ταῦτα ἐγὼ θεασάμενος πορευόμενος εἰς τὴν Γαλιλαίαν

ἐν τ. Γαλιλαίᾳ .. B add τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ | C εὐωδία μεγίστη | ἡ ἐκ τ. παρ. cum B .. A διὰ τὸν παράδεισον, C διὰ τοῦ ἐκ παραδείσου

3. Hanc totam sectionem omittit B.

Καθεσθέντος .. A καθεστέντος, C κατεθέντος | C om σῆς | τῇ σῇ οἰκ. cum A .. C σοί | τοῦτο δηλοῦμεν etc: haec corruptissime C exhibet. | σοι .. C τῇ σῇ θεότητι πίστει | μὴ δυνάμενον (cod. -ναι) -- γενόμενοι (cod. -ναι) ἐπτήξ. cum A .. B om. Praeterea possunt haec etiam sic scribenda videri: καὶ τῶν γραμμάτων τὸ φέγγος, τῆς σῆς θεότητος τὸ πῦρ, ἐσβέσθημεν μὴ δυνάμενοι etc; sed nostra scriptura praestat. | ἑπταπλάσιον (C -ονα) τὸ φέγγ. (A τοῦ φωτὸς) τοῦ (C om) ἡλίου ἀποστίλβοντος; videntur haec ita legi posse, quamvis coniectura emendare facile sit. | καταχθονίων (C ἐν καταχθονίῳ) βρασμὸν (C -σμοῦ) ἐσχηκότας (A -ότα, C ἰσχηκότος): fortasse minus recte scripsimus. | καὶ αἱ .. A ᾧ αἱ | ἀνέπεμπον cum A .. C ἀναπέμποντες | μεῖζον (C -ζων) τοιούτου (A -τῳ) δώρου (A -ρῳ): videtur in his vitium latere | τῶν αἰώνων .. C τῶν ὅλων αἰωνίων

V, 1. θεασάμενος .. B add Ἰωσήφ | B πορευομένου μου ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ --

μετὰ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῦ λῃστοῦ, μετεμορφώθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ οὐκ ἦν ὡς τὸ πρότερον πρὶν σταυρωθῆναι αὐτόν, ἀλλ' ἦν διὰ παντὸς φῶς· ἀεὶ δὲ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ, καὶ συνελάλει μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς. ἐποίησα δὲ μετ' αὐτοῦ ἡμέρας τρεῖς· οὐκ ἦν δὲ οὐδεὶς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ εἰ μὴ μόνος ὁ λῃστής.

2 Καὶ τῶν ἀζύμων μεσαζόντων ἔρχεται ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Ἰωάννης, καὶ οὐκέτι τὸν λῃστὴν ἐθεασάμεθα τὸ τί ἐγένετο. ἠρώτησεν δὲ ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν Τίς ἐστιν οὗτος, ὅτι οὐκ ἐποίησάς με ὀφθῆναι αὐτῷ; ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐδὲν αὐτῷ ἀπεκρίθη. προσπεσὼν δὲ αὐτῷ εἶπεν Κύριε, οἶδα ὅτι ἐξ ἀρχῆς ἐφίλησάς με, καὶ διὰ τί οὐκ ἀποκαλύπτεις μοι τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον; λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀπόκρυφα τί ἐπιζητεῖς; ἀκμὴν ἀσύνετος εἶ; οὐχ ὁρᾷς τὴν εὐωδίαν τοῦ παραδείσου πλήσασαν τὸν τόπον; οὐ γινώσκεις τίς ἦν; ὁ ἐπὶ σταυροῦ λῃστὴς κληρονόμος ἔτυχεν τοῦ παραδείσου· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι αὐτοῦ ἐστὶν μόνου ἕως οὗ φθάσει ἡ μεγάλη ἡμέρα. ὁ δὲ Ἰωάννης εἶπεν Ἄξιόν με ποίησον ὅπως θεάσομαι αὐτόν.

3 Καὶ ἔτι λαλοῦντος τοῦ Ἰωάννου ὤφθη ὁ λῃστὴς ἄφνω· καὶ ἔκθαμβος γενόμενος ὁ Ἰωάννης ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν. οὐκ ἦν δὲ τῇ πρώτῃ ἰδέᾳ ὁ λῃστὴς τῇ πρὶν ἐλθεῖν τὸν Ἰωάννην, ἀλλ' ἦν ὥσπερ βασιλεὺς ἐν πολλῇ δυνάμει, τὸν σταυρὸν ἠμφιεσμένος. καὶ φωνὴ πλήθους πολλῶν ἐπέμπετο Ἦλθες εἰς τὸν ἡτοιμασμένον σοι τόπον τοῦ παραδείσου· ἐτάγημεν ὑπηρετεῖν σοι παρὰ τοῦ

εἶδον ὅτι μετεμορφ. -- πρινὴ σταυρ. αὐτ. ἀλλὰ -- φῶς· καὶ οὐκέτι νὺξ ἐγένετο, ἀλλὰ ἄγγελοι ἀόρατοι διηκ. αὐτ. | ἀεὶ δὲ ἄγγελοι cum A .. C ἄγγ. δέ | καὶ συνελάλει -- ὁ Ἰησ. cum AB .. C om | ἐποίησα δὲ (B καὶ ἐποί.) -- οὐκ ἦν δέ cum AB .. C καὶ οὐκ ἦν δέ, prioribus male omissis.

2. ἐθεασάμεθα cum AB .. C -σάμην | τὸ (A om) τί ἐγέν. (C γέγονεν) | C ἀπεκρίνατο | ἐφίλησας cum AC .. B φιλεῖς | ἀποκαλύπτεις cum AC .. B ἀπεκάλυψας | B ζητεῖς | πλήσασαν τ. τόπ. cum B .. AC πεπληρωμένην (C κινουμένην) τὴν πνοήν | ὁ ἐπὶ σταυροῦ cum A .. BC ὅτι (C ὅτε) ἐπὶ τοῦ στ. | λῃστής cum A .. BC om | τοῦ παραδείσου .. B add ἐκεῖνός ἐστιν | B ὅτι μόνος ἐστὶν ἐν τῷ παραδείσῳ ἕως φθ. ἡμέρα ἡ μεγ. | θεάσομαι (B -σωμαι) .. C θεασώμεθα

3. Καὶ ἔτι etc .. C Λαλοῦντ. τοῦ Ἰω. ὤφθη ἄφνω | γενόμενος ὁ Ἰω. ἔπεσεν cum CD (B γενόμενος Ἰω. καὶ ἔπεσ.) .. A ἐγένετο ὁ Ἰω. καί | D οὐκ ἦν δὲ ὡς τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῇ | ἀλλ' ἦν cum AD .. BC om ἦν | πολλῶν cum AD; B πολλοῦ .. C om | ἐπέμπ. cum ACD .. B ἀνεπέμπ. | Ἦλθες cum ACD .. B Ἐλθέ | B ἐτάγημεν γάρ

ἀποστείλαντός σε ἕως τῆς μεγάλης ἡμέρας. καὶ τῆς φωνῆς ταύτης γενομένης καὶ ὁ λῃστὴς κἀγὼ Ἰωσὴφ ἀφανεῖς ἐγενόμεθα, καὶ εὑρέθην ἐγὼ εἰς τὸν οἶκόν μου· οὐκέτι δὲ ἴδον τὸν Ἰησοῦν.

4 Ταῦτα δὲ ἐγὼ ἑωρακὼς συνεγραψάμην ἵνα πάντες πιστεύσωσιν εἰς τὸν σταυρωθέντα Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν κύριον ἡμῶν καὶ μηκέτι λειτουργοῦσιν τῷ νόμῳ Μωσέως, ἀλλὰ πιστεύσωσιν τοῖς δι' αὐτοῦ γενομένοις σημείοις τε καὶ τέρασιν, καὶ ἵνα πιστεύσαντες ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσωμεν καὶ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν εὑρεθῶμεν· ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα κράτος αἶνος καὶ μεγαλοσύνη εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

B μεγάλ. ἡμέρ. καὶ φοβερᾶς | γενομένης (C γιν.) .. B γεναμ. | καὶ (ita CD, AB om) ὁ λῃστ. κἀγὼ Ἰωσὴφ (B om Ἰωσ., C καὶ Ἰωσῆς)

4. ἐγώ cum CD . . AB om | B ἔγραψα | πάντες cum B .. ACD om | κύριον .. B θεόν | λειτουργοῦσιν cum ACD .. B λειτουργεῖν (scriptum est -ργῆν). Idem post habet ἀλλὰ πιστεύειν. | BC τὸν νόμον | C γινομένοις | πιστεύσαντες (C add αὐτῷ, D αὐτόν) ζω. αἰ. κλ. καὶ (CD om ζω. αἰ. κλ. κ.) εἰς -- εὑρεθῶμεν cum A, item CD . . B πιστεύοντες εἰς τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ παραδείσου εὑρεθ. | ὅτι αὐτῷ πρ. δόξ. (A add καὶ) κρ. αἶν. (C τιμὴ) κ. μεγαλοσύνη (ita AD; C προσκύνησις) .. B χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ δεσπότου (cod. add καὶ) πάντων ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν· αὐτῷ ἡ δόξα | εἰς τ. αἰῶν. τῶν αἰ. (C om τῶν αἰ.) ἀμήν cum BC; item AD sed praem σὺν (D om) τῷ πατρὶ (D add καὶ τῷ υἱῷ) καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι (A add νῦν καὶ ἀεὶ καί).

INCIPIT VINDICTA SALVATORIS.

[1] In diebus Tiberii Caesaris imperatoris, Herode tetrarcha, sub Pontio Pilato traditus fuit Christus a Iudaeis et revelatus a Tiberio.

In diebus illis erat Titus regulus sub Tiberio in regione Equitaniae in civitate Libiae quae dicitur Burgidalla. Titus namque vulnus habebat in nare dextra propter cancrum, et habebat faciem dilaceratam usque ad oculum. [2] Exivit quidam homo de Iudaea nomine Nathan filius Naum: erat enim Ismaelita, qui pergebat de terra in terram et de mari in mare et in omnibus finibus terrae. Nathan vero missus a Iudaea

---

* *Incipit vindicta Salvatoris:* ita Amb . . Ven *De passione domini nostri Iesu Christi* . . ASax *S. Veronica*, ASax[b] *Nathanis Iudaei legatio.*

1. *In diebus Tiberii -- a Tiberio:* ita ex Ven conieci, adhibito Amb. Sic enim Ven *In diebus illis imperatoris tetrarcha sub pontio pilato traditus fuit christus a iudeis et revelatus a tiberio* . . Amb *In diebus tiberii cesaris imperatoris tetrarca supontio pilato.* | *In diebus illis -- Burgidalla:* haec rursus ex utroque concinnavi. Ven sic: *In diebus illis erat titus sub braviis sindonis in regione equitanie in civitate quae dicitur burgidalla* . . Amb *In diebus illis erat titus regulus sub tiberio in regno equitanie in civitate libie que dicitur burgidal.*

Tota prima sectio aptiore modo procedit in ASax, ubi sic fere legitur: *Factum est diebus Tiberii magni imperatoris, brevi postquam divinus dominus noster esset crucifixus, ut esset quidam vir nobilis cuius nomen erat Tyrus* (ASax[b] *Tirus*). *Et is erat rex in Equitania sub Tiberio imperatore, et plerumque habitabat in civitate quae dicitur Lybia* (ASax[b] *Libia*). *Atque idem Tyrus, ut libri dicunt, erat laborans in facie sua, habens morbum quem dicimus cancerem in naso suo, a dextra nare pertinentem usque ad oculum.*

2. *Nathan:* ita ubique Amb, item uterque ASax; Ven vero *Natham* | *Naum* cum Ven; reliqui *Nau* | *Ismaelita* (cod. *hysmaelita*) . . ASax uterque *filius civis*

ad Tiberium imperatorem ad portandum pactum eorum ad urbem Romanam. Erat autem Tiberius insanus et ulceribus et febribus plenus, novemque genera leprae habebat. [3] Voluitque Nathan ad urbem Romanam pergere. Insufflavit vero ventus septentrionalis et impedivit navigium illius, et deduxit eum ad portum Libiae civitatis. Videns autem Titus navem venientem cognovit quod de Iudaea esset: et admirati sunt omnes et dixerunt quod nunquam viderant aliquod lignum sic inde venisse. [4] Iussit autem Titus nauclerum venire ad se, et interrogavit quisnam esset. Et dixit Ego sum Nathan filius Naum de genere Ismaelitarum, et subditus sum in Iudaea Pontio Pilato. Et missus sum ut irem ad Tiberium imperatorem Romanum ad portandum pactum de Iudaea. Et irruit validus ventus in mari et adduxit me in terram quam nescio.

[5] Et ait Titus Si aliquando posses invenire aliquam rem aut pigmentorum aut herbarum quae valeret curare vulnus quod in facie habeo, ut vides, ut sanus fierem et reciperem sanitatem pristinam, multis bonis erogarem te. [6] Dixitque

---

Israelis | *eorum:* ita Amb; Ven om | *insanus et - - leprae habebat:* ASax haec brevius habet: *laborabat ex variis vulneribus ut afficeretur lepra.*

3. *vero:* ex ASax addidi; in latino non est. | *et impedivit - - Libiae civitatis* cum Amb (item ASax) . . Ven *et intravit navigium illius in portum qui est in civitate libie* | *quod nunquam - - venisse* cum Amb . . Ven corrupte *numquid talia vidimus aliunde* . . ASax *Nunquam antea vidimus tam mire factum, ut Iudaei homines venirent huc nave.*

4. *Iussit - - nauclerum* (ita Amb; Ven *navem*) - - *quisnam esset* . . ASax haec paullo latius sic exprimit: *Tyrus rogavit aliquem ut curreret et vocaret ad se eum qui esset principalis vir in nave. Et Nathan venit illico ad eum. Et Tyrus interrogavit eum et dixit Quis es tu in veritate, aut unde venisti?* | *Et dixit Ego - - Ismaelitarum* (cod. rursus *hysmaelitarum;* Amb vero *grecorum*) - - *quam nescio:* ASax *Nathan respondit ei et dixit Ego sum Nathan, filius Nau, et veni huc a Graecia. Et eram apud Iudaeos, subiectus Pontio Pilato; atque tum missus eram ut irem ad imperatorem Tiberium et ferrem nuntium eius a Iudaea Romam. Sed contrarius ventus supervenit me et duxit me in hunc locum, ut ubi sim nesciam.*

5. *Si aliquando - - in facie habeo* cum Amb; neque differt ASax . . Ven *Si aliquando posses herbam invenire aut aliquam pigmentorum curam propter infirmitatem corporis mei quae est in facie mea* | *multis bonis erogarem te:* ASax *daturus essem tibi remunerationis caussa sine ullo dubio tantum auri vel argenti quantum velles, posteaque te essem ducturus in praesentiam Tiberii imperatoris.* Ab hoc inde loco ASax[b] multo brevior est in tradenda Nathanis historia quam ASax: huc usque vero non ita graviter differebant.

ei Nathan Nescio, neque talia novi, domine, qualia tu mihi dicis. Sed tamen si fuisses praeterito tempore in Ierusalem, ibi invenisses electum prophetam, cui nomen erat Emanuel: ipse enim salvum faciet populum a peccatis eorum. Qui primum signum in Cana Galileae de aqua vinum fecit, et verbo suo leprosos mundavit, nato caeco oculos illuminavit, paralyticos sanavit, daemones effugavit, tres mortuos suscitavit: mulierem in adulterio deprehensam, indicatam a Iudaeis ut lapidaretur, liberavit: et aliam mulierem nomine Veronicam quae sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis et accessit ad eum retro et tetigit fimbriam vestimenti eius, et sanavit eam: et de quinque panibus et duobus piscibus quinque millia hominum satiavit, exceptis parvulis et mulieribus, et remanserunt de fragmentis duodecim scophini: ista omnia et alia multa ante suam passionem completa sunt. Post resurrectionem suam vidimus eum in carne sicut ante fuerat. [7] Dixit autem Titus ad eum Quomodo resurrexit a mortuis, quia mortuus fuit? Respondens autem Nathan dixit Manifeste mortuus fuit et in cruce suspensus et iterum de cruce depositus, et per tres dies iacuit in sepulcro: deinde resurrexit a mortuis, et descendit ad infernum, et patriarchas et prophetas et omne genus humanum liberavit: deinde apparuit discipulis suis et manducavit cum illis: deinde viderunt eum

---

6. *Nescio -- mihi dicis:* similiter ASax *O domine mi, ego non possum invenire ullam rem eiusmodi, neque novi talium quicquam* | *Emanuel:* ASax *dominus Iesus Christus* | *Qui primum signum in Canu* (Ven *cena*) *Gal. de aqua* (Ven add *in*) *vinum fecit -- leprosos mundavit -- paralyt. sanavit* (in ipso codice vero est *lepros. sanavit -- paral. mundav.*) *-- in* (codex *de*) *adulterio -- et tetigit fimbriam* (ita Amb; Ven *tetigit eum fimbriam*) *-- et sanavit eam* (sic Amb; item Ven omisso *eam*) *-- completa sunt* . . ASax brevius sic: *atque etiam* (praecedit *hic ipse salvum fecit populum suum a peccatis eorum*) *suo verbo mundavit leprosos et illuminavit caecos et revocavit mortuos. Et quaedam femina patiebatur fluxum sanguinis duodecim hiemes, nomine Veronica, et accessit retro ad eum et tetigit fimbriam vestimenti eius, et illico per hoc sanata est. Et satiavit quinque millia hominum quinque panibus et duobus piscibus. Atque haec omnia atque plura alia complevit ante suam passionem.*

7. *Dixit autem Titus* etc ex Amb; Ven sic: *Dixit autem etiam quomodo resurrexit a mortuis et quomodo occisus fuit et in cruce suspensus* -- (in his non dif-

ascendentem in coelum. Et sic veritas est, hoc omne quod dico vobis. Vidi ego oculis meis et tota domus Israel. [8] Et dixit Titus in verbis suis Vae tibi, Tiberi imperator, plenus ulceribus et a lepra circumdatus, quia tale scandalum commissum est in regno tuo; quod tales leges in Iudaea fecisti, in terra nativitatis domini nostri Iesu Christi, qui apprehenderunt regem et gubernatorem populorum occiderunt, et non fecerunt eum venire ad nos ut te curaret a lepra et me mundaret ab infirmitate mea: propter quod si fuissent ante faciem meam, cum meis manibus occiderem eorum Iudaeorum corpora et in lignum crudum suspenderem, quia perdiderunt dominum meum, et non fuerunt digni oculi mei videre faciem suam. [9] Et cum hoc dixisset, statim cecidit vulnus de facie eius Titi, et restituta est sanitati caro et facies eius. Et omnes infirmi qui ibidem erant salvi facti sunt in illa hora. Exclamavit autem Titus simul cum omnibus voce magna dicens Rex meus et deus meus, quia nunquam te vidi et sanum

---

fert) *ascendentem in coelum.* Reliqua *Et sic veritas -- vobis* ex Ven sunt; Amb *Et sic est omnis veritas quam dico tibi.* ASax ita pergit: *Sed Iudaei erant repleti invidia et apprehenderunt eum, et seniores et pontifices flagellarunt eum; et rogaverunt Pilatum ut possent eum suspendere in ligneo patibulo; et fecerunt ita, et dederunt ei bibere vinum cum aceto mixtum. Et ipse in cruce reddidit spiritum, et posthac descendit ad infernum ibique visitavit omnes sanctos et liberavit humanum genus. Atque Ioseph dives sepeliit eius corpus, et Iudaei posuerunt custodes ut custodirent super eum, ne discipuli eius venirent ac raperent corpus. Sed dico in veritate, eodem corpore quo sepultus erat biduum eum resurrexisse; item scio in veritate eum esse verum deum.* | *Vidi ego* usque *Israel* ex Ven; contra Amb: *Credidit autem Titus et domus eius tota;* similiterque ASax *Tyrus audivit omnia haec libentissime, et levavit caput suum et professus est Christum, ipse et tota eius domus.*

8. *Et dixit Titus* etc: et Amb et ASax om *Titus.* | *Vae tibi Tiberi* (Amb om) -- *quod tales leges* usque *qui apprehenderunt* (ita Amb; Ven *quod talem regem iudei pleni invidia occiderunt. hoc malum fecerunt in terra ubi natus est dominus iesus christus. qui apprehenderunt*) -- *faciem suam.* Haec multo brevius in ASax leguntur. Ibi est enim fere sic scriptum: *Oh, si ego fuissem ibi et vidissem faciem eius et nossem eum, ego ultus essem eum acerrima ultione et delevissem omnes inimicos eius, propterea quod ita tractarunt dominum nostrum.*

9. *Et cum hoc dixisset -- facies eius:* similiter ASax | *Et omnes infirmi -- dicens:* ASax prioribus omissis sic: *et exclamavit clara voce et dixit* | *Rex* (Ven praem *Iuda;* item Amb? Pro eo ASax *iudex* invenisse videtur) -- *meus:* ASax *Oh, hic est verus iudex et potens rex et rectus deus* | *quia* (sed Amb *qui*) *nunquam*

me fecisti, iube me ambulare cum navigio super aquas in terram nativitatis tuae, ut faciam vindictam de inimicis tuis; et adiuva me, domine, ut possim eos delere et mortem tuam vindicare: tu domine trade eos in manu mea. [10] Et cum hoc dixisset, praecepit se baptizari. Vocavit autem ad se Nathan et dixit ei Quomodo vidisti baptizari eos qui in Christo credunt? Venias ad me et baptiza me in nomine patris et filii et spiritus sancti, amen. Nam et ego firmiter credo in dominum Iesum Christum ex toto corde meo et ex tota anima mea: quia nusquam est alius in universo mundo qui me creavit et a vulneribus me salvum fecit.

Et cum hoc dixisset, nuntios misit ad Vespasianum cum omni festinatione venire cum viris fortissimis, sic paratis quasi ad bellum.

[11] Tunc Vespasianus tulit secum quinque millia viros armatos, et concurrerunt ad Titum. Et cum venissent ad civitatem Libiae, dixit ad Titum Quidnam est quod huc me venire fecisti? Ille autem dixit Scias quod Iesus venit in

---

-- *me fecisti* ex Amb; Ven *quia te nusquam vidimus credimus* (potius *nec credidimus*?), *et salvum me fecisti et omnes astantes.* ASax: *nam nunquam vidi eum nec credidi in eum, usque dum nunc audivi nomen eius, et per eum sanatus sum.* | *iube me -- in manu mea:* ASax *Et Tyrus prostravit se in terram et preces fecit ad dominum et ita dixit O deus omnipotens, rex omnium regum et dominus omnium dominorum, supplico te, permittas mihi ut me conferam in terram ubi tu eras natus, ut videam tuos inimicos et deleam eorum nomen et ulciscar mortem tuam.*

10. *Et cum hoc -- baptizari -- baptiza me* (ita Amb; Ven *baptizari ab eo* [adde *ut ii*?] *qui crediderunt in eo qui dicitur Christus. Et dixit Titus ad Natham Veni et baptiza me*) -- *nusquam* (Amb *nunquam*) -- *salvum fecit:* ASax *Et postquam ita precatus est, vocavit Nathan ad se et dixit ei Ecce, quomodo vidisti eos baptizari qui crediderunt in Christum? Veni cito et baptiza me, ut toto corde meo credam in eum: nam nunquam vidi eum et tamen sanum me fecit. Tum Nathan accessit ad eum et baptizavit eum in nomine patris et filii et sancti spiritus, et abstulit ab eo nomen Tyri, et vocavit eum in baptismo eius Titum, quod est in nostra lingua Pius.* De mutato Tyri nomine nihil legitur in ASax[b].

Et cum hoc dixisset etc: ASax *Et Titus misit nuntios ad socium imperii, nomine Vespasianum, qui etiam gentilis erat; et simul ire volebant suscepturi expeditionem militarem.*

11. *Tunc Vespasianus* etc: ASax *cum septem millibus armatorum virorum* habet. | *Et cum venissent -- Libiae* (codd. *libie*): ASax consentit, nisi quod *venisset* habet. | *dixit ad Titum -- fecisti* ex Ven; Amb *interrogavit fratrem suum, quisnam esset sermo pro quo venire se fecisset ad se . .* ASax *statim interrogavit quidnam esset propter quod arcessierint eum tam festinanter.* | *Ille autem dixit* etc:

hunc mundum, et in Iudaea in loco qui dicitur Bethleem natus est, et traditus fuit a Iudaeis et flagellatus et crucifixus in calvario monte, et tertia die resurrexit a mortuis: et viderunt eum discipuli eius in eadem carne qua natus est: et manifestavit se discipulis eius, et crediderunt in eum. Et nos quidem volumus discipuli eius fieri. Nunc eamus et deleamus inimicos eius de terra, ut nunc cognoscant quia non est similis domino deo nostro super faciem terrae.

12 Consilio autem inito exierunt de civitate Libiae quae dicitur Burgidalla, et ascenderunt in navigio et perrexerunt Ierosolimam, et circumdederunt regnum Iudaeorum et coeperunt mittere illos in perditionem. Cum audissent reges Iudaeorum eorum opera et dissipationem terrae, irruit timor super eos et turbati sunt valde. Tunc Archelaus est turbatus in sermonibus suis et dixit filio suo Fili, accipe regnum meum et iudica illud, et apprehende consilium cum aliis regibus qui sunt in terra Iuda, ut possitis evadere de inimicis nostris. Et cum hoc dixisset, evaginavit gladium suum et incubuit super eum, et flexit gladium suum acutissimum et inseruit in pectore suo, et fuit mortuus. 13 Filius autem coniungit se cum aliis regibus qui sub ipso erant, et acceperunt consilium

---

ASax *Titus respondit ei et dixit Oh, quid non consideras in corde tuo, te debere credere in omnipotentem deum et vivum patrem, et quomodo salvator Christus filius dei natus erat in Iudaea, in Iudaica civitate Bethleem, et quomodo Iudaei flagellaverunt eum et suspenderunt in cruce, per invidiam, et quomodo postea surrexit a mortuis tertia die; et discipuli eius et plures alii posthac viderunt eum in eadem carne in qua erat antea; et intra quadraginta dies post resurrectionem suam visus est discipulis suis, et ii omnes viderunt ubi ascendit in coelum cum magna potestate. Atque ego scio eum esse verum deum. Sed veni, fiamus ambo eius discipuli, et eamus et ulciscamur eum et deleamus omnes eius inimicos de viva terra, ut omnes nationes in posterum cognoscant et agnoscant, nusquam in terris similem eius quemquam apparuisse.*

12. *Consilio autem inito* (haec ex Amb sunt; Ven corrupte nil nisi *Nulo*) - - *quae dicitur Burgidalla* (Amb *burgidal*) - - *sunt valde:* similiter ASax, nisi quod non habet *quae dic. Burgid.* | *Tunc Archelaus* etc: ASax *Et Herodes rex ita timefactus est ut diceret Archelao filio suo* etc | *iudica illud* ex Amb; Ven *iudica eum* | *evaginavit* - - *mortuus* ex Ven; Amb *aumentavit* (sic) *lanceam suam et fixit eam in terra, et iactavit se super eam et mortuus.* Similiter ASax.

13. *Filius autem* - - *conduxerunt* (sic; deesse aliquid videtur) - - *annis se-*

intra se et conduxerunt intra Ierusalem cum optimatibus eorum qui fuerunt in consilio suo, et steterunt ibidem annis septem. [14] Ceperunt autem consilium Titus et Vespasianus ut civitatem illorum circumdarent. Et ita fecerunt. Impletis autem septem annis aggravata est valde fames, et pro necessitate panis coeperunt terram comedere. [15] Tunc omnes milites qui fuerunt de quatuor regibus apprehenderunt consilium intra se et dixerunt Nos autem morituri sumus: quid faciet nobis deus? aut quid prodest nobis vita nostra, quia venerunt Romani nostrum locum et gentem accipere? Melius est nobis ut nosmetipsos interficiamus, quam dicant Romani quod illi occidissent nos et fecissent super nos victoriam. Et extraxerunt gladios suos et percusserunt se, et mortui sunt numero duodecim millia hominum ex ipsis. [16] Tunc factus est foetor magnus in civitate illa ex cadaveribus illorum mortuorum. Et timuerunt timore magno valde reges eorum usque ad mortem, et non potuerunt sustinere foetorem illorum nec sepelire eos nec foris civitatem illos proiicere. Et dixerunt intra se Quid faciemus? Nos quidem tradidimus in mortem Christum, et iam nos ad mortem traditi sumus. Declinemus capita nostra et tradamus claves civitatis ad Romanos, quia iam ad mortem tradidit nos deus. Statimque ascenderunt muros civitatis et clamaverunt omnes voce magna dicentes Tite et Vespasiane, accipite claves civitatis, quae vobis datae sunt per Messiam qui dicitur Christus.

---

ptem: ASax *Et Archelaus filius eius venit cum aliis regibus qui regnabant per totam Iudaeorum terram, et omnes fecerunt concilium et constituerunt ut se ipsos concluderent in Ierusalem cum omni populo* etc. *Ibi erant primum octo reges octo regnorum cum omni populo qui ibat cum eis, et manserunt intus septem annos.*

14. ASax *Sed prudentia crevit cum Tito et Vespasiano, ita ut mox perlustrarent omnia regna et redigerent in paupertatem. Et factum est octavo anno ut magna fames superveniret eos, ita ut comederent terram ex penuria panis.*

15. ASax *Sed principes militum, qui erant in Ierusalem et qui erant octo regnorum, ceperunt malum consilium inter se* etc. A latino textu non ita differt; nisi quod in fine habet *undecim millia.*

16. *Tunc factus est -- et iam nos* (ita prorsus ASax; Amb *et nos*; Ven *intra* [*interea*?] *nos*) -- *per Messiam qui dicitur Christus:* in his nihil est quo graviter differat ASax a latino textu.

[17] Tunc tradiderunt se in manibus Titi et Vespasiani, et dixerunt Diiudicate nos, cum debeamus mori, quia Christum nos iudicavimus et sine causa traditus fuit. Titus et Vespasianus apprehenderunt eos, et ex parte lapidaverunt, et ex parte suspenderunt in lignum, pedes sursum et caput deorsum, et lanceis percusserunt eos; alios autem tradiderunt in venditionem, et alios diviserunt inter se, et fecerunt quatuor partes sicut et illi fecerunt de vestimentis domini. Et dixerunt Vendiderunt Christum triginta argenteis, et nos vendamus triginta ex ipsis pro uno denario: et sic fecerunt. Et cum hoc fecissent, apprehenderunt omnes terras Iudaeae et Ierusalem.

[18] Tunc inquisitionem miserunt de facie sive vultu Christi, quomodo possent invenire eum. Et invenerunt mulierem nomine Veronicam habentem eum. Tunc apprehenderunt Pilatum et miserunt eum in carcerem custodiendum a quatuor quaternionibus militum ad ostium carceris. [19] Tunc statim

---

17. *Tunc tradiderunt -- suspenderunt in lignum* (ita Amb; Ven *in ligno*, sed ab hoc inde loco usque initium sectionis 26. in codice Veneto textus varie turbatus est maximeque eo quod librarius folia exempli sui permiscuit. Locum *Et dixerunt Vendiderunt* usque *et sic fecerunt* ex Ven sumsi; multo brevius Amb sic: *et dabant iudeos triginta pro uno denario*) -- *Iudaeae et Ierusalem:* ASax *Et cum haec dixissent, statim apprehensi sunt undique et ligati et undique lapidati; et alii suspensi sunt in arboribus aridis, pedes sursum et capita deorsum, et alii percussi sunt lanceis, et alii venditi pro servis, et alii divisi in quatuor partes quemadmodum ipsi diviserant in quatuor partes Salvatoris vestes. Et Titus et Vespasianus ceperunt consilium ut Iudaeorum reliquorum triginta venderentur pro uno denario, propterea quod emissent nostrum Salvatorem triginta denariis a Iuda ipsius discipulo. Et Titus et Vespasianus occupaverunt omnes terras Iudaeae.*

18. *Tunc -- facie sive* (haec om Amb) -- *quomodo* usque *eum* (ita Amb; Ven *ubi eum invenire potuissent*) -- *carceris:* ASax *Et diligenter inquisiverunt an forte ibi esset aliquis qui haberet miraculosas reliquias Salvatoris de veste eius vel alias res pretiosas; et tam diligenter quaesiverunt ut invenirent mulierem nomine Veronicam, et haec erat fidelis Christiana, dilecta et honorata ab omni populo. Erat eadem Veronica quae tetigit Salvatoris vestem eoque sanata est a fluxu sanguinis. Ea habebat particulam de veste Salvatoris et summo loco ponebat, et aestimabat quasi esset ipsa Christi facies. Et Titus et Vespasianus miserunt ad eam, et ipsa mansit cum eis aliquot dies, usque dum Volusianus imperatoris cognatus veniebat: atque in illo intervallo occupati erant ut comprehenderent Pilatum, et duxerunt eum in cavea ferrea in urbem Damascum, ibique incluserunt eum una cum cavea in carcere munito, et collocaverunt custodes ad portam, milites quadraginta quatuor.*

miserunt nuntios suos ad Tiberium imperatorem urbis Romanae ut mitteret Velosianum ad se. Et dixit ei Accipe omne quod necesse est tibi in mari et descende in Iudaeam et inquire unum de discipulis eius qui dicebatur Christus et dominus, ut veniat ad me et in nomine dei sui curet me a lepra et infirmitatibus quibus quotidie nimis gravor et a vulneribus meis, quia ego male iaceo. Et mitte super reges Iudaeorum qui sunt imperio meo subditi fortias tuas et terribilia tormenta, quia occiderunt Iesum Christum dominum nostrum, et condemna eos ad mortem. Et si inveneris ibi talem hominem qui me possit liberare ab ista mea infirmitate, ego credam in Christum filium dei et baptizabo me in nomine ipsius. Et Velosianus dixit Domine imperator, si invenero talem hominem qui nos iuvare et liberare possit, qualem ei promittam mercedem? Dixit autem ei Tiberius Dimidium regni sine fallo, ut sit in manu eius.

[20] Tunc Velosianus statim perrexit et ascendit in navem et levavit velum in navigio, et perrexit per mare navigando. Navigavit autem uno anno et diebus septem, quibus pervenit Ierosolimam. Et statim iussit aliquos ex Iudaeis venire ad eius potentiam, et diligenter coepit inquirere quae fuerant gesta de Christo. [21] Tunc Ioseph ab Arimathia civitate et

---

19. *Tunc statim - - ad se:* ASax *Ac tum miserunt nuntios Romam ad imperatorem Tiberium, eo fine ut mitteret Volusianum cognatum suum in Iudaeam, cogniturum ibi multas res cuiusmodi imperator nunquam audisset.* | *Et dixit ei Accipe - - credam in Christum filium dei* (ita Amb; Ven *credam Christum filium deum esse dei vivi*) etc: ASax *Tum imperator fecit ita, et dixit ad Volusianum cognatum suum: I et praepara omnia quae tibi necessaria sunt in mari et naviga in Iudaeam, ibique inquire unum de Salvatoris discipulis, et fac ut veniat ad me in nomine domini et sanet mea vulnera quibus tam diu graviter vexatus sum. Et dic talem sententiam in Iudaeorum reges qualem ipsi dixerunt in Salvatorem, et trade omnes ad supplicium. Et si tu mihi adducis virum curaturum vulnera mea, ipse profitebor Salvatorem filium dei et baptizabor in nomine eius. Volusianus respondit ei et dixit Etiam, domine; et si invenio talem hominem, quam mercedem promittam ei? Tiberius respondit et dixit Quisquis sit, fac eum regem post me.*

20. ASax nomen maris addit idque *Licostratum* dicit, iter vero Volusiani octo diebus absolvi facit. Tum habet: *Iussit omnes qui scirent aliquid de Christo ad se venire, et tum quaesivit ab iis omnibus quae gesta essent de Christo.*

21. Iosephi orationem ASax sic habet: *Scio quod deposuerunt eum de cruce*

Nicodemus insimul convenerunt. Nicodemus autem dixit Ego vidi eum, et scio vere quia ipse est salvator mundi. Ioseph autem dixit ei Et ego deposui eum de cruce et posui eum in monumento novo, quod erat excisum de petra. Et Iudaei tenuerunt me clausum in die parasceve ad vesperam: et dum starem in oratione die sabbati, suspensa est domus a quatuor angulis, et vidi dominum Iesum Christum sicut fulgur lucis, et prae timore cecidi in terram. Et dixit ad me Respice in me, quia ego sum Iesus, cuius corpus sepelisti in monumento tuo. Et ego dixi ei Ostende mihi sepulcrum ubi posui te. Et Iesus tenens manum meam dextera sua adduxit me in locum ubi sepelivi eum.

[22] Venit autem et mulier nomine Veronica et dixit ei Ego autem tetigi in turba fimbriam vestimenti eius, quia annis duodecim sanguinis fluxum passa sum, et statim sanavit me. [23] Tunc dixit Velosianus ad Pilatum Tu Pilate impie et crudelis, quare interfecisti filium dei? Pilatus autem respondit Gens sua et pontifices Annas et Cayphas illum tradiderunt mihi. Velosianus dixit Impie et crudelis, morte dignus es et poena crudeli. Et remisit eum in carcerem. [24] Et Velosianus demum inquisivit faciem sive vultum domini. Dixerunt

---

et posuerunt in sepulcro quod ipse excideram de rupe: et eram unus de iis qui custodiebant eius sepulcrum, et inclinavi caput meum et cogitavi videre eum; sed conspexi ibi nihil de eo, sed vidi duo angelos unum ad caput et alterum ad pedem, et interrogarunt me quem quaererem. Respondi eis et dixi Quaero crucifixum Salvatorem. Rursus dixerunt mihi I in Galilaeam; ibi videbitis eum, quemadmodum praedixit vobis. Atque etiam post haec, ait Ioseph, vidi eum in eadem carne in qua erat antea, et dedit discipulis suis edere et bibere.

22. *Venit autem et mulier -- et dixit ei.* Sic de coniectura scripsi: in codice enim est *Venit ad me mulier -- et dixit mihi.* Sed locus corruptus est, etsi nostra scriptura prope accedit ad Anglosaxonicam, quae ita habet: *Postquam Ioseph ita locutus est, venit venerabilis mulier Veronica et locuta est sic Ego scio hoc. Quum eram in turba populi, non poteram prope accedere ad eum; sed tantum tetigi fimbriam vestimenti eius: et cum fluxus sanguinis me afflixerat ad minimum duodecim annis, illico sum sanata; atque ego semper credidi, eum esse vivum deum ex omni aeternitate.*

23. ASax *Tum Volusianus iussit Pilatum adduci, et dixit ad eum Quid caussae fuit ut traderes ad mortem filium dei?* etc

24. Priora in ASax multo brevius absolvuntur. Postquam enim dictum est *Et Volusianus iussit eum mitti in ferream caveam et coniici in carcerem,* statim per-

ei omnes qui ibidem erant Mulier nomine Veronica est quae habet vultum domini in domo sua. Et statim iussit eam ante potentiam suam adduci. Et dixit ad eam Tu habes vultum domini in domo tua? At illa negavit. Tunc Velosianus iussit eam mitti in tormentis, donec vultum domini insinuaret. Illa autem coacta dixit Ego habeo illum in sindone munda, domine mi, et quotidie adoro illum. Velosianus dixit Monstra mihi illum. Tunc illa ostendit vultum domini. Velosianus ut vidit illum, prostravit se in terram; et promto corde et recta fide apprehendit eum et involvit in sindone aurea et collocavit eum in scrinio, et sigillavit annulo suo. Et iuravit cum sacramento et dixit Vivit dominus deus et pro salute Caesaris, non videbit eum amplius homo super faciem terrae usque quo videam faciem domini mei Tiberii. [25] Et cum hoc dixisset, optimates qui erant Iudaeae optimi apprehenderunt Pilatum ut ducerent ad portum maris. Ille autem apprehendit vultum domini cum omnibus discipulis suis et omnibus stipendiis suis, et eadem die ascenderunt navem. [26] Tunc Veronica femina dereliquit omnia quae possidebat pro amore Christi et secuta est Velosianum. Et dixit ad eam

---

gitur ac tum ita dixit ad venerabilem mulierem Praecipio tibi, Veronica, ut mihi des sanctas reliquias quas habes apud te. Sed Veronica vehementer ei recusavit et dixit se non habere secum sanctas reliquias. Sed Volusianus ei non credidit, sed quamquam negaverat eam compulit cum multo terrore, ita ut confiteretur et diceret O domine, inclusum id est in cubiculo (*lecto?*) *meo, ubi quotidie preces facio ad dominum meum. Volusianus dixit Da mihi dominum quem adoras, et ego quoque adorabo eum. Veronica itaque sic fecit nec ausa est id recusare ei. Volusianus, reliquia ei allata, prostravit se in terram et cum vera fide adoravit eam, et existimavit esse vultum domini ipsius, etsi minime erat, sed erat vestis quam Salvator ipse portaverat. Et cum Volusianus surrexit, apprehendit vultum et putavit esse Christi vultum, et involvit in sindone purpurea quae et auro texta erat; et collocavit sindonem in urna aurea eamque sigillavit annulo suo, et dixit Vivit dominus atque anima mea vivit, nunquam adspiciam mei domini faciem usque dum veniam ad Tiberium dominum meum eumque fecerim certiorem de rebus iis omnibus quae hic gestae sunt.*

Extrema *usque quo videam* etc ex Amb sunt; Ven *quousque viderit eum dominus.*

25. ASax breviter sic: *Et, scio, iussit Pilatum tradi pessimae morti, et tum ibat ad suam navem.*

26. ASax priora sic exhibet: *Et venerabilis mulier Veronica reliquit omnia*

Velosianus Quid vis aut quid quaeris, mulier? At illa respondit Ego quaero vultum domini nostri Iesu Christi, qui me illuminavit non meis meritis sed per suam sanctam pietatem. . . . Redde mihi vultum domini mei Iesu Christi: nam hoc morior desiderio bono. Si autem non reddideris mihi, non dimittam eum, usque dum videam ubi ponetis eum: quia ego miserrima serviam ei omnibus diebus vitae meae. Credo enim quod ipse redemptor meus vivit in aeternum.

27 Tunc Velosianus iussit mulierem Veronicam deportari secum in navem. Et elevatis velis navigio pergere coeperunt in nomine domini, et navigaverunt per mare. Titus vero cum Vespasiano conscenderunt in Iudaeam, vindicantes omnes nationes terrae illorum. Anno completo pervenit Velosianus ad urbem Romanam, dimisit navigium suum in flumine quod dicitur Tiberis sive Tiber, et intravit civitatem

---

quae possidebat pro nomine Christi et secuta est Volusianum, et ascensura erat navem cum eo. Et Volusianus dixit ei O mulier, quid quaeris? Illa respondit ei et dixit Quaero dominum meum.

Post *pietatem* quae in Ven sequuntur haud dubie corrupta sunt. Legitur enim ibi sic: *Et misera ego quia contra legem iniuste imo iniustissime egi. Heu me miseram, quia abstuli mihi dominum: sicut iudei contra legem fecerunt quoque crucifixerunt dominum iesum christum in hoc mundo, quem non viderunt oculi mei nec cesaris nostri. Ego autem misera contra legem feci, merita sum hoc pati supplicium. Redde* etc. Pro his multo pauciora in Amb leguntur, sed et ipsa corrupta. Sunt autem fere haec: *quod* (?) *enim contra legem abstulisti mihi, et iudei tulerunt christum de mundo, quem non vidit gens tua. haec* (?) *autem quem* (?) *contra haec* (?) *merita sum. Redde* etc.

ASax sic pergit, iis quae latine corrupta sunt non expressis: *Et eheu, quid commisi, precor te, ut non habeam dominum meum? In veritate dico tibi, si tu non vis reddere mihi, ego te nunquam deseram usque dum videam ubi ponis eum, et tum adorabo eum et semper serviam ei dum vivam.* Iamvero addit quae latine non habentur haec: *Cum populus audibat quemadmodum Veronica locuta esset, omnes eius vicini cum viri tum mulieres plorabant valde. Sed Veronica dixit eis O nati Hierosolymae, ne ploretis me sed vos ipsos et liberos vestros plorate: mirum enim est si nunquam audistis deum ipsum loquentem dicendo, quicunque pro nomine Christi reliquerit omnes res suas, eum recepturum esse centies et habiturum vitam aeternam.*

27. ASax *Tum Volusianus remiges suos fortissime remigare iussit, et reliquit ibi Titum et Vespasianum, et navigavit usque dum veniret in fluvium Tiberim; et reliquit navem suam in fluvio, et ivit in castellum quod vocatur Lateranum; atque*

quae vocatur Roma. Et misit nuntium suum ad dominum suum Lateranensem Tiberium imperatorem de adventu suo felici.

[28] Tunc Tiberius imperator audito nuntio Velosiani summe gavisus est, et iussit ut veniret ad faciem. Qui cum venisset, vocavit eum dicens Velosiane, quomodo venisti, et quid vidisti in regione Iudaeae de Christo domino et discipulis eius? Indica mihi quaeso sanaturum me de infirmitate mea ut possim subito mundari a lepra ista quam habeo super corpus meum, et totum regnum meum in potestate tibi et sibi trado.

[29] Dixit autem Velosianus Domine mi imperator, ego servos inveni Titum et Vespasianum in Iudaea timentes dominum, et mundati sunt ab omnibus ulceribus et passionibus suis. Et inveni per Titum omnes reges et dominatores Iudaeae suspensos; Annas et Çayphas lapidati sunt, Archelaus in semetipso lanceatus; Pilatum autem in Damasco dimisi ligatum et in carcere positum sub fida custodia. Sed etiam de Iesu comperi, in quem pessime Iudaei irruerunt cum gladiis et fustibus et armis et crucifixerunt eum, qui nos debuit liberare et illuminare et venire ad nos, et suspenderunt eum in ligno. Et venit Ioseph ab Arimathia et Nicodemus cum eo, ferens mixturae myrrhae et aloes quasi libras centum propter corpus Christi ungendum: et deposuerunt eum de cruce et posuerunt in monumento novo. Tertia autem die certissime resurrexit a mortuis, et manifestavit se discipulis

---

inde misit nuntios ad imperatorem Tiberium et iussit quaeri ab eo an vellet ut ad eum veniret.

Lateranensem: in codice est *latanensem.*

28. *ut veniret ad faciem* ex Ven; Amb *eum venire ante conspectum suum* | *sanaturum me de:* in ipso codice est *sanitatem super me de*

ASax *Et Tiberius valde gavisus est, et invitavit Volusianum ut cito veniret ad se. Et statim interrogavit eum quid invenisset in Iudaea quod attinet Salvatorem vel discipulos eius; rogo te ut id omne dicas mihi.*

29. *Dixit autem - - sub fida custodia:* his satis respondet ASax. Titum enim et Vespasianum Volusianus dicit fidelissimos reges vicarios; gubernatorem Iudaeae suspensum, Caiapham et Archelaum lapidatos, Pilatum ligatum in ferrea cavea positum et in urbe Damasco carcere inclusum.

Sed etiam de Iesu comperi (*comperi* de coniectura addidi) - - *post* (in codice

suis in eadem carne in qua natus fuerat. Demum post quadraginta dies viderunt ascendentem in coelum. Multa quidem et alia signa fecit Iesus ante passionem suam et post. Primum de aqua vinum fecit, mortuos suscitavit, leprosos mundavit, caecos illuminavit, paralyticos curavit, daemones fugavit, surdos audire fecit, mutos loqui; Lazarum quadriduanum de monumento suscitavit; mulierem Veronicam quae fluxum sanguinis patiebatur duodecim annis et tetigit fimbriam vestimenti eius sanam fecit. [30] Tunc placuit domino in coelis quod filius dei, qui in hunc mundum missus protoplastus mortuus est in terris, mitteret angelum suum, et imperavit Tito et Vespasiano, quos novi in loco isto ubi est solium tuum. Et placuit deo omnipotenti quod perrexerunt in Iudaeam et Ierusalem, et apprehenderunt subditos tuos et miserunt in eo iudicio quasi quomodo fecerunt quando apprehenderunt subditi tui Iesum et ligaverunt eum. [31] Et Vespasianus postea dixit Quid faciemus de his qui remanebunt? Titus respondit Suspenderunt illi dominum nostrum in ligno viridi et lancea percusserunt eum: nos autem suspendamus eos in ligno arido et lancea perforemus corpora eorum. Et ita fecerunt. Vespasianus autem dixit Quid de istis qui re-

est per) *quadraginta dies - - sanam fecit:* haec ex Veneto petita multo paucioribus in Ambrosiano exprimuntur. Ambrosiano vero propior quam Veneto est textus Anglosaxonicus, qui sic habet: *Atque haec omnia facta sunt propterea quod Iudaei lanceis et fustibus percusserunt Salvatorem Christum et facibus suffocaverunt et lumen nostrum exstinxerunt, et non passi sunt ut perveniret huc ad nos. Iam igitur Titus et Vespasianus tradiderunt eos malae morti et occiderunt multos Iudaeos. Et duo fideles servi tui venerunt ab Arimathia, nomine Ioseph et Nicodemus, et petierunt Salvatoris corpus et sepelierunt in novo sepulcro. Atque idem ipse Salvator surrexit tertia die a mortuis, et visus est ipse discipulis suis in eadem carne in qua fuerat ante, et discipuli eius viderunt eum ascendentem in coelum. Praetereaque fecit multa miracula ante suam passionem: suscitavit mortuos et illuminavit caecos et mundavit leprosos et expulit diabolicos morbos, et alia plura fortia opera perpetravit: et Iudaei occiderunt eum sine ullo crimine et suspenderunt in arbore viridi.*

30. Hanc totam sectionem ASax exprimit his *Et Titus et Vespasianus cumulate reddiderunt eis haec omnia, propterea que suspenderunt Iudaeos pedes sursum et caput deorsum.*

31. Rursus haec brevissime ASax habet pergens *Salvator occisus erat sine ullo crimine; et Iudaei passi sunt ignominiosissimam mortem, et eorum nomina exstincta sunt de tota terra quemadmodum meruerunt.*

manserunt? Titus respondit Apprehenderunt tunicam domini nostri Iesu Christi et de illa quatuor partes fecerunt: nunc apprehendamus illos et dividamus in quatuor partes, tibi unam, mihi unam, ad viros tuos aliam, et pueris meis quartam partem. Et ita fecerunt. Et dixit Vespasianus De iis qui remanserunt quid autem faciemus? Titus respondit illi Iudaei vendiderunt dominum nostrum triginta argenteis: nos autem vendamus ex eis triginta pro uno argenteo. Et ita fecerunt. Et apprehenderunt Pilatum et tradiderunt illum mihi, et ego illum posui in carcere ad custodiendum quatuor quaternionibus militum in Damasco. [32] Inde miserunt inquisitionem cum magna diligentia ad inquirendum vultum domini: et invenerunt mulierem nomine Veronicam habentem vultum domini. [33] Tunc Tiberius imperator dixit Velosiano Quomodo illum habes? Qui respondit Habeo illum in sindone munda aurea involutum pallio. Dixit autem Tiberius imperator Duc eum ad me et pande ante faciem meam, ut ego procidens in terram et genua flectens adorem eum super terram. Tunc Velosianus expandit pallium suum cum sindone aurea, ubi erat vultus domini consignatus: et vidit eum Tiberius imperator. Qui statim adoravit imaginem domini puro corde, et mundata est eius caro sicut caro pueri parvuli. Et omnes caeci leprosi claudi muti surdi et variis detenti languoribus, qui ibi aderant, sanabantur, et curati ac emundati sunt. [34] Tiberius autem imperator inclinato capite et flectens genua, considerans illum sermonem Beatus venter qui te por-

32. Rursus brevissime ASax *Atque praeterea invenimus mulierem ibi, quam dixerunt domini faciem habere.*

33. ASax *Iam attulimus huc, inquit, et mulierem et faciem. Tum dixit Tiberius Vehementer desiderabam videre eam et adorare eam. Tum Volusianus surrexit et explicavit purpuream sindonem in qua domini facies involuta erat. Et Tiberius vidit faciem et existimavit vere esse domini faciem. Tamen minime erat, sed vestis erat quam dominus ipse portaverat. Sed quicunque gentilium primum aspexerunt, putabant esse domini faciem. Et Tiberius humiliter veneratus est eam, et lepra quam tam diu habuerat illico decidit ab eo, et corpus eius mundum erat sicut parvuli pueri.*

in sindone munda aurea involutum pallio: Ven *in sindone munda aurea conpalio coperto;* Amb *in sindone munda involutam pallio*

tavit et ubera quae suxisti, ingemuit ad dominum cum lacrimis dicens Deus coeli et terrae, non me permittas peccare, sed confirma animam meam et corpus meum et colloca in regno tuo, quia in nomine tuo confido semper; libera me ab omnibus malis sicut liberasti tres pueros de camino ignis ardentis.

35 Deinde dixit Tiberius imperator Velosiano Velosiane, vidisti aliquem hominem de his qui vidissent Christum? Velosianus respondit Vidi. Dixit Interrogasti quomodo baptizant eos qui credebant in Christum? Velosianus dixit Hic, domine mi, habemus unum ex discipulis ipsius Christi. Tunc praecepit vocari Nathan venire ad se. Venit ergo Nathan et baptizavit eum in nomine patris et filii et spiritus sancti, amen. Statim Tiberius imperator factus sanus ab omnibus languoribus suis ascendit super solium suum et dixit Benedictus es, domine deus omnipotens et laudabilis, qui liberasti me de laqueo mortis et mundasti me ab omnibus iniquitatibus meis, quia multum peccavi coram te, domine deus meus, et non sum dignus videre faciem tuam. Et tunc Tiberius imperator fuit instructus in omnibus articulis fidei plenarie et firma fide.

36 Ipse deus omnipotens qui est rex regum et dominantium dominus, ipse nos in fide sua protegat et defendat et liberet ab omni periculo et malo, et dignetur nos perducere ad vitam aeternam, vita temporali deficiente. Qui est benedictus in saecula saeculorum, amen.

---

34. 35. Utramque sectionem ASax breviter sic exprimit *Et statim credidit et baptizatus est cum tota sua domo et omni populo, qui erat subiectus imperio eius, in nomine nostri domini Iesu Christi.*

36. *deus omnipotens -- dominus:* Ven *deus omnip. qui est regnum et dominantium dominus;* Amb *est rex regum, deus et dominus dominantium* | *Qui est:* Ven *qui es*

ASax breviter sic: *Cui sit gloria et honor in saecula saeculorum, amen.*